

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJvyššieho súdu a rozhodnutí súdov
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

4/2020

OBSAH*Rozhodnutia vo veciach obchodnoprávných*

42. Obchodné meno patrí medzi predmety priemyselného vlastníctva, preto kauzálné príslušným súdom na prejednanie sporu, ktorého predmetom je ochrana obchodného mena, je podľa § 25 ods. 1 Civilného sporového poriadku Okresný súd Banská Bystrica, a to aj v prípade, ak spor má súčasne povahu sporu z nekalého súťažného konania (§ 25 ods. 3 C. s. p.)..... 7
43. Doménové meno patrí medzi predmety priemyselného vlastníctva (práva obdobné priemyselným právam na označenie), preto kauzálné príslušným súdom na prejednanie sporu, ktorého predmetom je ochrana doménového mena, je podľa ustanovenia § 25 ods. 1 Civilného sporového poriadku Okresný súd Banská Bystrica..... 9
44. Ak odpor proti platobnému rozkazu vydanému v konaní podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní doručený súdu elektronickými prostriedkami nebol podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára podľa § 11 ods. 2 zákona, nie sú splnené podmienky na postup podľa § 14 ods. 3 zákona (na postúpenie veci súdu príslušnému na jej prejednanie podľa Civilného sporového poriadku). Na rozhodnutie o takto podanom odpore podľa § 12 ods. 1 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní je kauzálné príslušný Okresný súd Banská Bystrica..... 12
45. Aj v prípade, keď strana sporu v námietke zaujatosti neuviedla konkrétny deň, kedy sa dozvedela o dôvode vylúčenia sudcu, konajúci súd námietku prejedná za predpokladu, že je možné jednoznačne určiť deň, kedy sa strana sporu mohla prvýkrát dozvedieť o zmene osoby zákonného sudcu a zároveň ide o včasné podanie..... 14
46. Predmetom konania o zrušenie zápisu údajov do obchodného registra podľa ustanovenia § 299 a nasl. Civilného mimosporového poriadku nemôže byť výmaz údajov z obchodného registra, ktorých zápis bol vykonaný na základe súdneho rozhodnutia..... 18
47. Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je podľa ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p. v znení účinnom do 30. júna 2016 (rovnako aj podľa § 137 písm. c/ C. s. p.) vtedy, ak je určovacia žaloba schopná odstrániť existujúcu neistotu medzi stranami sporu a poskytnúť pevný základ pre ich právny vzťah, za predpokladu, že túto neistotu nie je možné odstrániť iným prostriedkom ochrany práv..... 28
48. I. Nejde o postup odvolacieho súdu v rozpore s ustanovením § 382 Civilného sporového poriadku, ak bez výzvy stranám sporu použije vo svojom rozhodnutí iné ustanovenie právneho predpisu, ako súd prvej inštancie, ak už bolo predmetné ustanovenie aplikované v skoršom štádiu konania, alebo ak jeho možná aplikácia bola posudzovaná v predchádzajúcom kasačnom rozhodnutí odvolacieho súdu. To platí aj v prípade, že pri svojom rozhodovaní odvolací súd použil iné ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu ako súd prvej inštancie, pričom sa jeho aplikácie v ktoromkoľvek štádiu sporu domáhala strana sporu a zároveň druhá strana mala procesnú možnosť sa k jeho použitiu vyjadriť.

II. Súčasťou výzvy podľa § 382 C. s. p. nie je uvedenie toho, akým spôsobom mieni odvolací súd konkrétne „nové“ ustanovenie právneho predpisu pri svojom rozhodovaní vykladať..... 40

49. Ak bolo dovolanie podané elektronickými prostriedkami autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom advokátskeho koncipienta, nie je splnená zákonná podmienka spisania a podpísania dovolania advokátom v zmysle ustanovenia § 429 ods. 1 C. s. p. Tento nedostatok dovolania nemožno po uplynutí lehoty na podanie dovolania odstrániť a má za následok odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. e/ C. s. p..... 49

50. Odvolací súd je v konaniach v niektorých veciach právnických osôb podľa ustanovenia § 304 a nasl. Civilného mimosporového poriadku viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, v opačnom prípade podľa § 68 Civilného mimosporového poriadku zopakuje alebo doplní dokazovanie, ak si to vyžaduje zistenie skutočného stavu veci. Za týmto účelom, ak sú medzi účastníkmi konania určité skutočnosti sporné, nariadi pojednávanie. Ak v prípade, že určité skutočnosti sú medzi účastníkmi sporné a odvolací súd nenariadi za účelom odstránenia týchto rozporov a zistenia skutočného stavu veci pojednávanie a vo svojom rozhodnutí sa adekvátne nevysporiada s týmito rozpormi, dochádza tým jednak k rezignácii na jeden zo základných princípov mimosporového konania (vyšetrovací princíp) a zároveň k porušeniu práva účastníkov konania na spravodlivý proces..... 52

51. Ak odvolací súd v spore uvedenom v ustanovení § 90 ods. 1 C. s. p. neprihliadol na odvolanie strany sporu spísané advokátom, ktorý ju zastupoval, z dôvodu, že v neskoršom štádiu odvolacieho konania nebola strana sporu podľa odvolacieho súdu riadne zastúpená, a preto zastavil odvolacie konanie s poukazom na ustanovenie § 90 ods. 2 C. s. p. v spojení s ustanovením § 161 ods. 3 C. s. p., hoci strana sporu v odvolacom konaní neuskutočnila žiadny úkon bez právneho zastúpenia, zatiaľ čo konanie vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p..... 62

52. I. Odborné vyjadrenie (posudok odborníka) nie je opodstatnené, ak jeho predmetom majú byť len hypotetické úvahy žalujúcej strany o možnom vzniku jej škody a nie reálne existujúce fakty, keďže predpokladom riadne uplatneného nároku na zaplatenie náhrady skutočnej škody je ujma, ktorá v majetkovej sfére tejto strany už nastala.

II. Civilný sporový poriadok neobsahuje priamu úpravu možnosti súdu určiť pri rozhodovaní o veci samej výšku žalovaného nároku úvahou, odhadom súdu, pričom úprava v ustanovení § 264 ods. 1 a 2 C. s. p. sa týka výlučne výpočtu súdneho poplatku..... 66

53. Dôležitosť ospravedlniteľného dôvodu, ktorým sa žiada o zrušenie rozsudku pre zmeškanie podľa ustanovenia § 277 ods. 2 C. s. p. nemožno posudzovať bez prihliadnutia na všetky okolnosti prípadu a tiež správanie sa sporovej strany. Za ospravedlniteľný dôvod nie je možné považovať okolnosť, ktorá bola žalovanému, resp. jeho právnomu zástupcovi známa pred pojednávaním, a ktorá mu síce objektívne znemožňovala účasť na nariadenom pojednávaní, avšak žiadne objektívne okolnosti nebránili tomu, aby svoju neúčasť na pojednávaní včas ospravedlnil..... 78

54. Pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že boli splnené všetky zákonné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného vydaného súdom prvej inštancie bez nariadenia pojednávania podľa § 273 C. s. p., odvolanie žalovaného odmietne

uznesením podľa § 386 písm. c/ C. s. p. a v takomto prípade vo veci nerozhoduje rozsudkom. 88

55. Ustanovenie § 161 ods. 3 veta druhá C. s. p. vo vzťahu k osobitnej úprave uvedenej v ustanovení § 90 ods. 1 a 2 C. s. p. treba vykladať tak, že zákaz vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, platí len do uplynutia primeranej lehoty určenej súdom podľa ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p. na odstránenie nedostatku povinného zastúpenia strany sporu..... 94
56. Konanie pred všeobecným súdom o zrušenie rozsudku rozhodcovského súdu podľa zákona č. 244/2002 Z. z. na rozhodcovské konanie nenadväzuje a nie je možné ho považovať za ďalšie opravné konanie. Predmetom takého konania všeobecného súdu nie je vecná správnosť rozhodnutia rozhodcovského súdu vo veci samej. Zisťovanie priebehu konania rozhodcovského súdu a ním vydaného rozsudku je v súdnom konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku predmetom dokazovania všeobecného súdu a tým otázkou skutkovou a následne právnou, avšak výlučne z hľadiska úvah o procesnom postupe rozhodcovského súdu v rámci posudzovaných dôvodov pre zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa zákona č. 244/2002 Z. z..... 113
57. I. Z ustanovenia § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka vyplýva oprávnenie dlžníka určiť, či ním poskytnuté plnenie veriteľovi sa započíta na istinu pohľadávky, alebo na jej príslušenstvo. Právo voľby podľa označených zákonných ustanovení má výlučne dlžník, a to len v okamihu poskytnutia plnenia veriteľovi. V prípade, ak dlžník v okamihu poskytnutia plnenia veriteľovi neurčí, či sa plnenie započítava na istinu pohľadávky, alebo na jej príslušenstvo, je veriteľ povinný s poukazom na znenie ustanovenia § 330 ods. 1 (a aj ods. 2) Obchodného zákonníka započítat prijaté plnenie najprv na príslušenstvo pohľadávky.
- II. Pokiaľ došlo k čiastočnému zániku záväzku vyplývajúceho z obchodného záväzkového vzťahu získaním výt'ážku z výkonu záložného práva, je veriteľ povinný takto získané plnenie – ak nie je dohodnuté inak – v súlade s ustanovením § 330 Obchodného zákonníka započítat najprv na príslušenstvo zabezpečenej pohľadávky a až následne na jej istinu..... 132
58. Výrobca elektriny má právo uplatniť si právo na podporu za nasledujúci kalendárny rok len v prípade, ak najneskôr do 15. augusta doručí prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy oznámenie podľa § 4 ods. 2. písm. c/ zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby v znení účinnom do 31. decembra 2018. Pre dodržanie lehoty a pre zachovanie práva na podporu za nasledujúci kalendárny rok tak nepostačuje, ak výrobca elektriny odovzdá predmetné oznámenie adresované prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy na poštovú prepravu v posledný deň zákonom určenej lehoty (t. j. 15. augusta)..... 142
59. I. Aj v prípade odstránenia väd diela tret'ou osobou určenou objednávatel'om za predpokladu, že zhotoviteľ vady diela neodstránil ani v dodatočnej primeranej lehote, má objednávatel' voči zhotoviteľovi právo na zľavu z ceny diela podľa ustanovenia § 564 v spojení s ustanovením § 439 ods. 1 Obchodného zákonníka.
- II. Ak náklady objednávatel'a účelne a predvídateľne vynaložené na odstránenie väd tret'ou osobou určenou objednávatel'om prevyšujú zľavu z ceny diela, predstavujú tieto náklady v rozsahu prevyšujúcom zľavu z ceny diela nárok objednávatel'a na náhradu

škody voči zhotoviteľovi podľa ustanovenia § 440 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka..... 156

60. I. Ak sa jedná o právny úkon, ktorým dlžník prevádza veci v jeho vlastníctve na tretiu osobu, k ukráteniu uspokojenia veriteľovej pohľadávky dochádza okamihom, keď dlžník stráca vlastnícke právo k svojmu majetku, z ktorého by inak mohol veriteľ dosiahnuť (aspoň čiastočné) uspokojenie svojej pohľadávky.
- II. Uzavretím zmluvy o prevode nehnuteľnosti nedochádza k ukráteniu uspokojenia pohľadávky dlžníkovho veriteľa, keďže až do rozhodnutia o povolení vkladu je vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti dlžník a veriteľ sa môže domáhať uspokojenia svojej pohľadávky aj z tejto nehnuteľnosti.
- III. Plynutie lehoty na podanie žaloby o neúčinnosť právneho úkonu je závislé od okamihu, kedy došlo zo strany dlžníka k ukráteniu uspokojenia pohľadávky jeho veriteľa..... 167
61. Oprávnenie členom dozornej rady zaväzovať vlastnými úkonmi akciovú spoločnosť nevyplyva zo znenia ustanovenia § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka upravujúceho zákonné zastúpenie podnikateľa, keďže členov dozornej rady nemožno považovať za osoby, ktoré by boli pri prevádzkovaní podniku poverené určitou činnosťou..... 175
62. Neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok nemožno vyvodiť len zo skutočnosti, že súdu nie je známa odplata za postúpenie pohľadávky..... 188
63. I. V dôsledku odstúpenia od zmluvy zaniká aj právo veriteľa domáhať sa zmluvného plnenia, na ktoré mu do doby odstúpenia od zmluvy vznikol len zmluvný nárok (§ 351 ods. 1 Obchodného zákonníka).
- II. Peňažná náhrada pri vzájomnom vyporiadaní záväzkového vzťahu podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, ktorú je strana povinná zaplatiť druhej strane za plnenie prijaté pred odstúpením od zmluvy, zodpovedá cene pôvodne zmluvne dohodnutého plnenia.
- III. Ustanovenia Obchodného zákonníka o vadnom plnení (§ 422 a nasl.) sa pri vzájomnom vyporiadaní po odstúpení od zmluvy uplatnia analogicky, ak plnenie poskytnuté pred odstúpením od zmluvy malo vady..... 195
64. Súd rozhodujúci o nároku poisťovateľa v zmysle ustanovenia § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nemôže skúmať a pri rozhodovaní o nároku prihliadať na to, či výška sumy nároku uplatneného poisťovateľom voči poisťovníkovi resp. poistenému v zmysle uvedeného ustanovenia je v súlade so všeobecnou právnou zásadou proporcionality a neprieči sa zmyslu a účelu uvedeného zákona. Jediným oprávneným subjektom, ktorý môže určiť a prípadne znížiť výšku uplatňovaného nároku v zmysle ustanovenia § 12 citovaného zákona aj pod hornú hranicu takto uplatňovaného nároku, ktorou je úhrn poistných plnení, je v zmysle uvedeného ustanovenia poisťovateľ..... 211
65. Ustanovenie § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka predstavuje všeobecné vymedzenie subjektov, prostredníctvom ktorých robí právnická osoba právne úkony navonok, čím vymedzuje univerzálne oprávnenie konať v mene právnickej osoby a nepredstavuje preto obmedzenie, resp. vylúčenie zastúpenia právnickej osoby..... 218

66. Pre okamih vzniku záväzku zmenkového dlžníka (vystaviteľa vlastnej zmenky, akceptanta cudzej zmenky, resp. avalistu) zo zmenky vystavenej pôvodne ako blankozmenka je irelevantný okamih (dátum) doplnenia chýbajúcich údajov do blankozmenky, prípadne dátum splatnosti zmenkovej sumy. Dlžník, ktorý sa podpísal na blankozmenku pred doplnením posledného chýbajúceho údaje, sa stáva vyplnením zmenky zmenkovým dlžníkom s účinkami ,ex tunc' odo dňa vystavenia blankozmenky..... 227
67. Ak bola v zmluve o dielo dohodnutá výhrada vlastníckeho práva k stavbe a objednávateľ porušil záväzok zaplatiť riadne a včas dohodnutú cenu diela, má zhotoviteľ právo zvoliť si, či od zmluvy odstúpi a bude požadovať vydanie veci (čo v podmienkach konkurzného konania úpadcu - objednávateľa znamená podanie vylučovacej žaloby podľa ustanovenia § 78 ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii), alebo v zmluvnom vzťahu s úpadcom zotrvá a v konkurze si prihláškou uplatní právo na zaplatenie nezaplatenej časti ceny diela..... 231
68. Pohľadávka na zaplatenie vopred uhradeného a nespotrebovaného nájomného vyplývajúca zo zmluvy o dlhodobom podnájme (rovnako i v prípade zmluvy o dlhodobom nájme) nie je podmienenou pohľadávkou podľa ustanovenia § 20 ods. 1 v spojení s ustanovením § 20 ods. 2 veta druhá zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení zmien a doplnkov, ale je pohľadávkou proti podstate v zmysle ustanovenia § 31 ods. 3 písm. a/ tohto zákona, vyplývajúcou z nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikla po vyhlásení konkurzu a je splatná v priebehu konkurzu..... 247
69. Veriteľ si môže u správcu uplatniť pohľadávku proti podstate s uvedením jej právneho dôvodu a výšky len do zverejnenia oznámenia správcu o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zverejniť rozvrh podľa ustanovenia § 96 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v Obchodnom vestníku. Po zverejnení takéhoto oznámenia môže veriteľ v konkurznom konaní uplatniť pohľadávku proti príslušnej podstate výlučne v odôvodnených námietkach na predpísanom tlačive v lehote určenej v ustanovení § 96 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Na pohľadávku, ktorú veriteľ neuplatnil u správcu uvedeným postupom, sa pri uspokojení neprihliada ako na pohľadávku proti (všeobecnej alebo oddelenej) podstate, ani sa veriteľ nemôže následne s úspechom domáhať určenia tejto pohľadávky proti podstate žalobou podanou proti správcovi podľa ustanovenia § 87 ods. 8 zákona o konkurze a reštrukturalizácii..... 256
70. Pre posúdenie pohľadávky veriteľa ako podriadenej pohľadávky v zmysle ustanovenia § 95 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“) sa pri jednoznačnom preukázaní spriaznenosti veriteľa s úpadcom v zmysle ustanovenia § 9 ods. 3 ZKR zohľadňuje jedine časové hľadisko vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu. Moment vyhlásenia konkurzu je zároveň relevantný iba v súvislosti s tým, či bol vyhlásený pred účinnosťou novely ZKR realizovanou zákonom č. 348/2011 Z. z. alebo po nej. Otázka času vzniku pohľadávky je z tohto dôvodu irelevantná..... 265

42.

ROZHODNUTIE

Obchodné meno patrí medzi predmety priemyselného vlastníctva, preto kauzálnie príslušným súdom na prejednanie sporu, ktorého predmetom je ochrana obchodného mena, je podľa § 25 ods. 1 Civilného sporového poriadku Okresný súd Banská Bystrica, a to aj v prípade, ak spor má súčasne povahu sporu z nekalého súťažného konania (§ 25 ods. 3 C. s. p.).

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 13. decembra 2019, sp. zn. INdob/12/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava I listom zo 14. októbra 2019 postúpil spor v zmysle ustanovenia § 43 ods. 1 v spojení s ustanovením § 25 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) Okresnému súdu Banská Bystrica ako súdu kauzálnie príslušnému s poukazom na to, že sa jedná o spor z priemyselného vlastníctva.
2. Okresný súd Banská Bystrica s postúpením sporu vedenom na tomto súde pod sp. zn. 12CbPv/31/2019 nesúhlasil a súdny spis predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o príslušnosti. Svoj nesúhlas s postúpením sporu odôvodnil tým, že predmetom sporu je ochrana obchodného mena žalobcu a z nej vyplývajúce tvrdené nekalosúťažné konanie žalovaného, pričom sa nejedná o nároky z priemyselného práva, ale o obchodnoprávne nároky. Na prejednanie takéhoto sporu preto nie je kauzálnie príslušný Okresný súd Banská Bystrica.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Bratislava I a Okresnému súdu Banská Bystrica (podľa ustanovenia § 43 ods. 2 C. s. p.), po preskúmaní sporu o príslušnosť dospel k záveru, že nesúhlas Okresného súdu Banská Bystrica s postúpením sporu Okresným súdom Bratislava I nie je dôvodný.
4. Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 C. s. p., na konanie v sporoch z priemyselného vlastníctva je príslušný Okresný súd Banská Bystrica; jeho územným obvodom je celé územie Slovenskej republiky.
5. Ak má spor z priemyselného vlastníctva súčasne povahu sporu z nekalého súťažného konania alebo autorskoprávneho sporu, je príslušný súd podľa odseku 1 (ustanovenie § 25 ods. 3 C. s. p.).
6. Podľa ustanovenia § 40 C. s. p., súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania.
7. Podľa ustanovenia § 43 ods. 1 C. s. p., ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.
8. Ak súd, ktorému bol spor postúpený s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú sudy viazané (ustanovenie § 43 ods. 2 C. s. p.).
9. Zo žaloby vyplýva, že žalobca sa ňou domáha ochrany svojho obchodného mena a súčasne aj

ochrany z nekalého súťažného konania žalovaného, ako to správne konštatoval aj Okresný súd Banská Bystrica v liste z 21. novembra 2019, v ktorom vyslovil nesúhlas s postúpením sporu Okresným súdom Bratislava I. Okresný súd v Banskej Bystrici však dospel k nesprávnemu záveru, že právo k obchodnému menu nie je priemyselným právom, v dôsledku čoho predmetný spor nie je sporom z priemyselného vlastníctva. Najvyšší súd Slovenskej republiky upriamuje pozornosť na to, že z teoretického hľadiska (viď napr. P. Vojčík a kolektív: Právo duševného vlastníctva, r. 2012, Vydavateľství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o.) sa právo priemyselného vlastníctva delí na a/ priemyselné práva a b/ práva obdobné priemyselným právam. Priemyselné práva sa delia do dvoch základných skupín: 1/ priemyselné práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti (napr. patentové právo, právo dizajnu, právo topografií polovodičových výrobkov a podobne) a 2/ priemyselné práva na označenia (napr. právo ochranných známok, právo obchodných mien, právo označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov). Obchodné meno patrí medzi predmety priemyselného vlastníctva (nie je sporné, že právna úprava obchodného mena je obsiahnutá v Obchodnom zákonníku), pričom plní najmä rozlišovaciu funkciu, keďže slúži na odlíšenie jedného podnikateľa od podnikateľa iného, resp. iných. Predmetný spor je tak sporom z priemyselného vlastníctva, pričom je nesporné, že uvedený spor má súčasne povahu aj sporu z nekalého súťažného konania, preto kauzálna príslušnosť súdom na jeho prejednanie a rozhodnutie je v zmysle ustanovenia § 25 ods. 1 a ods. 3 C. s. p. Okresný súd Banská Bystrica.

43. ROZHODNUTIE

Doménové meno patrí medzi predmety priemyselného vlastníctva (práva obdobné priemyselným právam na označenie), preto kauzálne príslušným súdom na prejednanie sporu, ktorého predmetom je ochrana doménového mena, je podľa ustanovenia § 25 ods. 1 Civilného sporového poriadku Okresný súd Banská Bystrica.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. júna 2020, sp. zn. INdob/6/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Piešťany listom zo 4. mája 2020 postúpil spor v zmysle ustanovenia § 25 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) a § 40 C. s. p. Okresnému súdu Banská Bystrica ako súdu kauzálne príslušnému s poukazom na to, že sa jedná o spor z priemyselného vlastníctva.
2. Okresný súd Banská Bystrica s postúpením sporu vedenom na tomto súde pod sp. zn. 12CbPv/13/2020 nesúhlasil a súdny spis predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o kauzálnej príslušnosti. Svoj nesúhlas s postúpením sporu odôvodnil tým, že medzi priemyselné práva nepatria práva k doménovému menu. Oblasť právnej úpravy priemyselných práv nie je možné účelovo analogicky rozširovať a tým analogicky rozširovať kauzálnu príslušnosť súdu a týmto spôsobom zasahovať do práva strany na zákonného sudcu. V predmetnej veci ide o bežný obchodnoprávny spor spoločnosti proti jednému z jej spoločníkov a konateľov. Okresný súd Banská Bystrica preto podľa § 25 ods. 1 C. s. p. nie je kauzálne príslušný na rozhodnutie tohto sporu.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Piešťany a Okresnému súdu Banská Bystrica (podľa § 43 ods. 2 C. s. p.), po preskúmaní sporu o príslušnosť dospel k záveru, že nesúhlas Okresného súdu Banská Bystrica s postúpením sporu Okresným súdom Piešťany nie je dôvodný.
4. Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 C. s. p., na konanie v sporoch z priemyselného vlastníctva je príslušný Okresný súd Banská Bystrica; jeho územným obvodom je celé územie Slovenskej republiky.
5. Podľa ustanovenia § 40 C. s. p., súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania.
6. Podľa ustanovenia § 43 ods. 1 C. s. p., ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.
7. Ak súd, ktorému bol spor postúpený s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané (§ 43 ods. 2 C. s. p.).

8. Zo žaloby vyplýva, že žalobca sa ňou domáha, aby súd určil, že: I. oprávneným držiteľom domény www.oxywise.com, a teda držiteľom dispozičných práv k tejto doméne je žalobca, II. žalovaný 1/ je povinný previesť bezodplatne dispozičné práva k doméne www.oxywise.com na žalobcu najneskôr do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a III. žalovaný 3/ je povinný vykonať zmenu registrácie na strane držiteľa domény www.oxywise.com v registri doménových mien tak, že ako držiteľ doménového mena bude zapísaný žalobca, a to najneskôr do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Súčasťou žaloby je aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žalobca žiada, aby súd žalovanému 1/ uložil I. povinnosť zdržať sa (i) zverejňovania obsahu na doméne www.oxywise.com iného ako toho, ktorý určí žalobca, (ii) nakladania s doménou www.oxywise.com, a to vrátane jej prevodu, s výnimkou prevodu na žalobcu, a (iii) zaťaženia alebo zrušenia domény www.oxywise.com až do právoplatného skončenia konania vo veci samej a ďalej žalovanému 1/ uložil II. povinnosť zabezpečiť pre žalobcu nerušenú prevádzku domény www.oxywise.com až do právoplatného skončenia konania vo veci samej.

9. Doménové meno predstavuje textový reťazec, prostredníctvom ktorého je možné na internete identifikovať subjekty alebo ich tovary a služby označené týmto doménovým menom, pričom doménové meno pozostáva z textového reťazca, hierarchicky usporiadaného do úrovní (stupňov), ktoré sú navzájom oddelené bodkami. Základné členenie domén možno vykonať podľa stupňov, v ktorých sa registrujú a používajú. Prvým stupňom je stupeň najvyšší, ktorý sa člení na dve skupiny. Jednou z nich je skupina druhových (generických) domén, medzi ktoré patria domény: com, org, net a iné. Druhou skupinou je skupina národných domén, kde patria domény: slovenská.sk, česká.cz a iné.

10. Doménové meno alebo logo sa zaraďujú medzi práva na označenie (doménové meno slúži na označovanie miesta vo virtuálnom priestore, resp. na označenie webových stránok). Do oblasti práva priemyselného vlastníctva (viď Vojčík, P. a kolektív: Právo duševného vlastníctva, r. 2012, Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, s. r. o.) patria: a) priemyselné práva a b) práva obdobné priemyselným právam. Priemyselné práva sa delia do dvoch základných skupín: 1. priemyselné práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti (patentové právo, právo dizajnov, právo úžitkových vzorov, právo topografií polovodičových výrobkov, právo odrôd rastlín) a 2. priemyselné práva na označenia (právo ochranných známk, právo obchodných mien, právo označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov). K právam obdobným priemyselným právam patria: 1. práva obdobné priemyselným právam na výsledky tvorivej duševnej činnosti (právo zlepšovacích návrhov, právo nových spôsobov prevencie, diagnostiky chorôb a liečenia ľudí a zvierat a ochrany rastlín proti škodcom a chorobám, právo know-how) a 2. práva obdobné priemyselným právam na označenie (doménové mená, logo).

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky upriamuje pozornosť na to, že z ustanovenia § 25 ods. 1 C. s. p. vyplýva, že na konanie v sporoch z priemyselného vlastníctva je príslušný Okresný súd Banská Bystrica, ktorého územným obvodom je celé územie Slovenskej republiky. Keďže predmetom je spor z priemyselného vlastníctva (súčasťou ktorého sú nielen priemyselné práva, ale aj práva obdobné priemyselným právam, medzi ktoré patria aj doménové mená), kauzálné príslušným súdom na jeho prejednanie a rozhodnutie je v zmysle ustanovenia § 25 ods. 1 C. s. p. Okresný súd

Banská Bystrica (vrátane rozhodnutia o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia). Bez právnej relevancie je potom argumentácia Okresného súdu Banská Bystrica, že predmetom nie je spor z priemyselných práv, a preto nie je daná kauzálna príslušnosť tohto súdu.

44.

ROZHODNUTIE

Ak odpor proti platobnému rozkazu vydanému v konaní podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní doručený súdu elektronickými prostriedkami nebol podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára podľa § 11 ods. 2 zákona, nie sú splnené podmienky na postup podľa § 14 ods. 3 zákona (na postúpenie veci súdu príslušnému na jej prejednanie podľa Civilného sporového poriadku). Na rozhodnutie o takto podanom odpore podľa § 12 ods. 1 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní je kauzálné príslušný Okresný súd Banská Bystrica.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. novembra 2019, sp. zn. 3Ndob/11/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Banská Bystrica listom z 30. apríla 2019 postúpil vec v zmysle § 13 a § 15 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) Okresnému súdu Vranov nad Topľou, nakoľko žalobca podľa § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“), po podaní odporu žalovaným, navrhol pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa Civilného sporového poriadku, a Okresný súd Vranov nad Topľou je miestne príslušný súd, keďže žalovaný mal v čase začatia konania sídlo v obvode tohto súdu.
2. Okresný súd Vranov nad Topľou s postúpením sporu nesúhlasil a vec predložil podľa ustanovenia § 43 ods. 2 C. s. p. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o príslušnosti. Nesúhlas s postúpením odôvodnil poukazom na ustanovenie § 11 ods. 2 v spojení s § 12 ods. 1 písm. c/ zákona o upomínacom konaní, nakoľko odpor žalovaný nepodal formou elektronického formulára, ale v listinnej podobe s autorizáciou.
3. Najvyšší súd ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Banská Bystrica a Okresnému súdu Vranov nad Topľou (podľa § 43 ods. 2 C. s. p.) po preskúmaní veci dospel k záveru, že nesúhlas Okresného súdu Vranov nad Topľou s postúpením sporu je dôvodný.
4. V predloženej veci podľa obsahu žaloby ide o majetkový spor, v ktorom súd vydal platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný odpor elektronicky (č. l. 30 – 31 súdneho spisu).
5. Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, ak sa odpor podáva elektronickými prostriedkami, musí byť podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára, ktorý musí byť autorizovaný podľa osobitného predpisu.
 - 5.1. Odpor proti platobnému rozkazu možno podať dvomi spôsobmi, a to písomnou formou, teda podaný v listinnej podobe a podpísaný, alebo elektronickými prostriedkami, pričom odpor podaný elektronickými prostriedkami musí byť podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára, ktorý musí byť autorizovaný podľa osobitného predpisu. Zákon akceptuje obe formy podania odporu a je na žalovanom ktorú formu si zvolí.
6. Podľa § 12 ods. 1 písm. c/ zákona o upomínacom konaní súd bez toho, aby vyzýval žalobcu na vyjadrenie, odmietne odpor podaný elektronickými prostriedkami inak ako podľa § 11 ods. 2 (viď znenie v bode 5. vyššie).
 - 6.1. Podľa podaného odporu založeného v spise, v danej veci bol podaný odpor elektronicky, ale

nie na predpísanom tlačive a bez autorizácie podľa osobitného predpisu (§ 23 zákona č. 305/2013 Z. z. v platnom znení).

7. Okresný súd Banská Bystrica postúpil vec podľa § 13 v spojení s § 15 ods. 1 zákona o upomínacom konaní Okresnému súdu Vranov nad Topľou ako súdu vecne a miestne príslušnému podľa C. s. p.

8. Vychádzajúc z vyššie uvedeného najvyšší súd uzatvára, že v posudzovanom spore bol podaný návrh na vydanie platobného rozkazu v majetkovom spore, proti ktorému bol podaný odpor elektronicky, a podanie, ktoré je založené v spise, nespĺňa predpoklady podania odporu elektronickými prostriedkami tak, ako vyplýva z § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, preto mal Okresný súd v Banskej Bystrici dôsledne skúmať splnenie predpokladov, či podaný odpor spĺňa náležitosti potrebné pre jeho vecné prejednanie príslušným súdom v nadväznosti na zákon o upomínacom konaní.

9. Vzhľadom na uvedené skutočnosti najvyšší súd vyslovil názor, že nesúhlas Okresného súdu Vranov nad Topľou s postúpením sporu je dôvodný, nakoľko Okresný súd v Banskej Bystrici postúpil spor skôr, než riadne v súlade s príslušným zákonom posúdil náležitosti podaného odporu.

45. ROZHODNUTIE

Aj v prípade, keď strana sporu v námietke zaujatosti neuviedla konkrétny deň, kedy sa dozvedela o dôvode vylúčenia sudcu, konajúci súd námietku prejedná za predpokladu, že je možné jednoznačne určiť deň, kedy sa strana sporu mohla prvýkrát dozvedieť o zmene osoby zákonného sudcu a zároveň ide o včasné podanie.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. mája 2020, sp. zn. 4Ndob/9/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. V spore vedenom na Okresnom súde Michalovce (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) sp. zn. 22Cb/37/2010 podala žalovaná odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 9. marca 2015, č. k. 22Cb/37/2010-344, ktorým súd prvej inštancie vyhovel žalobe o určenie neplatnosti právnych úkonov. Predmetná vec bola pridelená na rozhodnutie o podanom odvolaní senátu Krajského súdu v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) 3Cob. Odvolací súd rozsudkom z 25. augusta 2016, č. k. 3Cob/78/2015-421 v časti potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (I. výrok), v časti ho zmenil tak, že žalobu zamietol (II. výrok) a zároveň zmenil aj výrok o náhrade trov konania (III. výrok). O dovolaní podanom žalobcom a žalovanou rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) uznesením z 28. februára 2019, sp. zn. 4Obdo/7/2018 tak, že rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Predmetný spor je po rozhodnutí dovolacieho súdu vedený na krajskom súde pod sp. zn. 3Cob/44/2019.

2. V priebehu odvolacieho konania došlo k zmene zloženia senátu, a to z dôvodu, že sudcovi spravodajcovi JUDr. J. V. dňa 31.03.2020 zanikla funkcia sudcu. Zloženie senátu 3Cob bolo v zmysle Dodatku č. 5 k Rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2020 účinného od 3. apríla 2020 určené tak, že riadiacim predsedom senátu sa stal JUDr. V. H., PhD. a ďalšími členmi senátu sú JUDr. D. B., JUDr. G. V. a JUDr. F. Č. (dočasné pridelenie).

3. Dňa 6. mája 2020 bola krajskému súdu doručená námietka zaujatosti člena predstavenstva a splnomocneného zástupcu žalobcu Ing. J. C. voči sudcovi JUDr. V. H., PhD. Vo svojej námietke poukázal na skutočnosť, že tento sudca bol už v minulosti vylúčený z rozhodovania vecí, v ktorých vystupuje žalobca. V konaní vedenom pod sp. zn. 4Cbs/17/2004, v ktorom ako strana sporu vystupoval žalobca, za ktorého je oprávnený konať Ing. J. C., tento sudca v rámci vyjadrenia k vznesenej námietke zaujatosti uviedol, že sa cíti zaujatý. Vo svojom vyjadrení uviedol, že konateľ žalobcu Ing. J. C. manipuláciou s údajnými písomnými dôkazmi a neutíchajúcou snahou o diskrimináciu jeho osoby spôsobil, že sa vo veci cíti zaujatý a navrhol svoje vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci. V kontexte uvedeného má žalobca za to, že sudca JUDr. V. H., PhD. je oznámením svojej zaujatosti automaticky vylúčený z konania, kde Ing. J. C. vystupuje ako člen štatutárneho orgánu, ktorým je aj na zastupovanie spoločnosti splnomocnený.

4. Z vyjadrenia predsedu senátu JUDr. V. H., PhD. k podanej námietke zaujatosti vyplýva, že Ing. J. C. sa ako člen predstavenstva žalobcu snaží dlhodobo zdiskreditovať jeho osobu z jediného dôvodu, a to, že žalobca v sporoch, ktoré rozhodoval, nebol úspešný. Vzhľadom k pokračujúcim útokom na jeho osobu sa cíti zaujatý, a preto požiadal nadriadený súd, aby bol vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 3Cob/44/2019.

5. Najvyšší súd ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach [§ 54 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“)], posudzoval opodstatnenosť námietky

zaujatosti vznesenej žalobcom (§ 52 ods. 1 a 2 C. s. p. v spojení s § 49 ods. 1 C. s. p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

6. V zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 C. s. p. strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti.

7. Podľa § 52 ods. 2 C. s. p. v námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa strana uplatňujúca si námietku o dôvode vylúčenia dozvedela a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti podľa prvej vety, súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužijú.

8. Podľa § 53 ods. 1 C. s. p. námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Na neskôr uplatnenú námietku zaujatosti súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

9. V zmysle § 49 ods. 1 C. s. p. je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rovnako tak je zámerom tejto právnej úpravy predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/). Za relevantný sa pritom považuje iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia (pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu z 31. januára 2017, sp. zn. 1Nc/1/2017).

10. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 C. s. p.) alebo na návrh strany (§ 52 C. s. p.). Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 C. s. p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami C. s. p., ale tiež judikáciu Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Najvyšší súd sa podanou námietkou zaujatosti zaoberal v prvom rade s ohľadom na splnenie

všetkých náležitostí, ktoré musí obsahovať v zmysle § 52 ods. 2 C. s. p. na to, aby súd mohol posudzovať skutočnosti v nej uvedené. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že zákonodarcu pomerne prísne sankcionuje nedostatok akejkoľvek náležitosti vyžadovanej zákonom tým, že na námietku súd neprihliada, vec nadriadenému súdu nepredkladá a prípadné nezrovnalosti alebo nedostatky takéhoto podania ani neodstraňuje postupom podľa § 128 ods. 1 C. s. p.

11.1. Jednou zo zákonných náležitostí je aj uvedenie, kedy sa strana uplatňujúca námietku zaujatosti o dôvode vylúčenia dozvedela. V zmysle ustanovenia § 53 ods. 1 C. s. p. je táto lehota 7 dní, od kedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Zmeškanie uvedenej lehoty je sankcionované tým, že súd na takúto námietku neprihliada.

12. V námietke zaujatosti žalobca neuviedol, kedy presne sa dozvedel o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený, a to vo vzťahu ku konkrétnemu sporu. V predmetnej veci je pritom zrejmé, že pôvodne v senáte namietaný sudca nefiguroval a súčasťou senátu rozhodujúceho predmetnú vec sa stal až v priebehu odvolacieho konania po tom, ako predchádzajúcemu sudcovi spravodajcovi zanikla funkcia sudcu. Zároveň z predloženej námietky zaujatosti vyplýva, že vzájomné antipatie medzi namietaným sudcom a Ing. J. C. sú dlhodobého charakteru a takej intenzity, že samotný sudca uviedol, že sa cíti byť vo veci zaujatý. Vo vzťahu k osobe JUDr. V. H., PhD. sa tak žalobca o dôvode, pre ktorý je tento sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania konkrétnej veci, mohol objektívne dozvedieť až momentom, keď bol sudca zaradený do senátu rozhodujúceho jeho spor, pretože až v tomto momente mohli vzniknúť odôvodnené pochybnosti žalobcu o jeho nezaujatosti voči strane sporu v konkrétnej veci na základe žalobcom aj namietaným sudcom prezentovanými vzájomnými antipatiami.

13. V zmysle ustanovenia § 1 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 62/2020 Z. z.“), lehoty ustanovené právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva,

a/ v čase odo dňa účinnosti tohto zákona do 30. apríla 2020 neplynú,

b/ ktoré uplynuli po 12. marci 2020 do dňa účinnosti tohto zákona, sa neskončia skôr ako za 30 dní po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.

13.1. Podľa § 2 zákona č. 62/2020 Z. z. ustanovenie § 1 písm. a/ platí rovnako aj pre lehoty ustanovené zákonom alebo určené súdom na vykonanie procesného úkonu v konaní pred súdom účastníkmi konania a stranami v konaní; v trestnom konaní to platí len o lehote na podanie opravného prostriedku pre obvineného, jeho obhajcu, poškodeného a zúčastnenú osobu.

13.2. Zákon č. 62/2020 Z. z. nadobudol účinnosť dňa 27. marca 2020.

14. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ sa namietaný sudca JUDr. V. H., PhD. stal členom senátu 3Cob, na základe Dodatku č. 5 k Rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2020, dňa 3. apríla 2020, je tento deň prvým možným, kedy sa žalobca mohol dozvedieť o dôvode relevantnom pre podanie námietky zaujatosti voči tomuto sudcovi v predmetnom konaní. S poukazom na znenie § 1 v spojení s § 2 ods. 1 zákona č. 62/2020 Z. z. bolo možné námietku uplatniť do 7. mája 2020. Keďže Ing. J. C. podal námietku zaujatosti dňa 5. mája 2020, objektívne za akýchkoľvek okolností (bez ohľadu na to, kedy sa žalobca reálne dozvedel o skutočnosti, že namietaný sudca sa stal členom senátu 3Cob, a teda aj rozhodujúcim danú vec) ju podal včas.

14.1. Prijatie uvedeného záveru je pre najvyšší súd relevantné z toho hľadiska, že najvyšší súd zastáva názor, že napriek tomu, že žalobca a v jeho mene konajúci Ing. J. C. vo svojej námietke zaujatosti neuviedol, kedy sa dozvedel o dôvode vylúčenia sudcu, posudzujúc začiatok plynutia lehoty dňom, kedy sa žalobca mohol prvýkrát dozvedieť o zmene sudcu (a teda o dôvode podania námietky) a skonštatujúc, že túto námietku podal nepochybne včas, bolo by neprimerane

formalistické skonštatovať, že sa podanou námietkou zaujatosti súd nebude zaoberať čisto z dôvodu formálneho nedostatku.

14.2. Najvyšší súd zastáva názor, že uvedenie tejto náležitosti zákonodarcom do inštitútu námietky zaujatosti smerovalo k tomu, aby bolo možné určiť začiatok jej plynutia a posúdiť súdom, či bola námietka podaná včas v zmysle § 53 ods. 1 C. s. p., pričom samotné stanovenie lehoty na jej uplatnenie malo zamedziť zneužívaniu námietok zaujatosti vedúcim k neúmernému predlžovaniu súdneho konania. Následok v podobe neprihliadnutia na námietku zaujatosti súdom pri neuvedení tohto momentu (kedy sa dozvedel o dôvode vylúčenia sudcu), je primeraným práve preto, že bez jeho vymedzenia nie je možné posúdiť, či bola námietka uplatnená včas. Úmyslom zákonodarcu nepochybne nebolo sankcionovanie strany sporu za neuvedenie tejto náležitosti neprihliadaním na námietku zaujatosti v prípade, keď je bez akýchkoľvek pochyb zrejmé, že bola podaná včas. Uvedené najvyšší súd akcentuje aj v súvislosti so skutočnosťou, že namietaný sudca sa sám vyjadril, že je zaujatým v predmetnej veci a že v prípade neprihliadnutia na túto námietku a možnosti podania opakovanej námietky by reálne žalobca zmeškal uvedenú lehotu, a preto by sa súd takouto opakovanou námietkou nemohol zaoberať.

14.3. Vzhľadom k uvedenému, najvyšší súd pristúpil k posudzovaniu samotnej podstaty podanej námietky a zaoberal sa skutočnosťami v nej uvedenými.

15. V predmetnej veci je namietaná existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to k strane sporu, ktorý je založený na osobnom (konkrétne negatívnom) pomere sudcu k osobe konajúcej v mene žalobcu. Najvyšší súd vychádza z previazanosti subjektívneho a objektívneho kritéria, pričom subjektívne kritérium je reprezentované vyjadrením namietaného sudcu, ktoré je v danom prípade jednoznačné a jednoznačne spochybňujúce možnosť postupu konkrétneho sudcu v spore nezaujato a nestranne. Zároveň najvyšší súd zohľadnil aj objektívny aspekt nestrannosti namietaného sudcu, pričom dospel k záveru, že s ohľadom na skutočnosť, že namietaný sudca bol už v minulosti vylúčený z konania vo veci, v ktorej vystupoval žalobca, v mene ktorej koná aj osoba Ing. J. C., nepovažuje v predmetnej veci daného sudcu za takého, ktorý by ponúkal dostatočné záruky na to, aby boli vylúčené všetky legitímne pochybnosti o jeho nestrannosti.

16. Najvyšší súd s ohľadom na uvedené konštatuje, že z námietky zaujatosti a v nej prezentovaných skutočností vyplýva existencia takého vzťahu medzi namietaným sudcom a stranou sporu, na základe ktorého existuje odôvodnená pochybnosť o jeho nezaujatosti. Z dôvodu zistenia skutočností významných z hľadiska § 49 ods. 1 C. s. p., spochybňujúcich nezaujatosť sudcu JUDr. V. H., PhD. rozhodujúceho vo veci vedenej na odvolacom súde pod sp. zn. 3Cob/44/2019, najvyšší súd rozhodol tak, že uvedeného sudcu vylúčil z prejednávania a rozhodovania tejto veci (§ 54 ods. 2 C. s. p.).

46.
ROZHODNUTIE

Predmetom konania o zrušenie zápisu údajov do obchodného registra podľa ustanovenia § 299 a nasl. Civilného mimosporového poriadku nemôže byť výmaz údajov z obchodného registra, ktorých zápis bol vykonaný na základe súdneho rozhodnutia.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. júna 2020, sp. zn. 2ObdoG/1-2/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava I uznesením z 12. februára 2019, č. k. 37Exre/65/2016-190 zrušil zápis v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, odd. Sa, vl. č. XXXX/B pri obchodnej spoločnosti B.-G., a. s. v likvidácii, B., IČO: XX XXX XXX, vykonaný v konaní sp. zn. 33Exre/126/2011 dňa 11. apríla 2011 a v nasledovných konaniach, v nasledovnom znení

Vymazáva sa:

V časti LIKVIDÁTOR:

JUDr. A. V.

Z.

XXX XX N.

Dátum narodenia: XX.XX.XXXX

Rodné číslo: XXXXXX/XXXX

Vznik funkcie: 01.06.2008

Skončenie funkcie: 31.10.2008

Mgr. Ľ. B.

B. XX/a

XXX XX B.

Dátum narodenia: XX.XX.XXXX.

Rodné číslo: XXXXXX/XXXX

Vznik funkcie: 14.12.2015

Mgr. Ľ. B.

B. XX/a

XXX XX B.

Dátum narodenia: XX.XX.XXXX.

Rodné číslo: XXXXXX/XXXX

Vznik funkcie: 19.03.2013

O. A. H.

F. X

XXX XX N.

Vznik funkcie: 28.10.2011

SPÔSOB KONANIA LIKVIDÁTORA V MENE SPOLOČNOSTI:

Likvidátor robí v mene spoločnosti úkony smerujúce k likvidácii v zmysle ustanovenia § 72 a nasl. Obchodného zákonníka.

v časti VSTUP DO LIKVIDÁCIE

Dátum vstupu do likvidácie: 28.10.2011

Uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 28. 10. 2011, č. k. 33Exre/126/2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 05. 12. 2011 bola nariadená dodatočná likvidácia obchodnej spoločnosti B.-G., a. s., v likvidácii v zmysle ustanovenia § 75a Obchodného zákonníka.

v časti INÉ ĎALŠIE PRÁVNE SKUTOČNOSTI

1. Okresný súd Bratislava I uznesením zo dňa 10. 06. 2015, č. k. 33CbR/33/2012-213, ktoré v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 1Cob/219/2015-251 nadobudlo právoplatnosť dňa 14. 12. 2015, odvolal z funkcie likvidátora predmetnej spoločnosti Mgr. P. T. so sídlom kancelárie: R. X, B. a vymenoval do funkcie likvidátora predmetnej spoločnosti Mgr. Ľ. B., so sídlom kancelárie: B. XX/A, B., z čoho vyplýva, že funkcia likvidátora O. A. H. skončila dňa 14. 12. 2015. Uznesenie zo dňa 25. 01. 2016, č. k. 33Exre/20/2016, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 19. 02. 2016.

2. Uznesenie Krajského súdu Bratislava zo dňa 31. 01. 2013, č. k. 1Cob/232/2012-95, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 19. 03. 2013.

3. 1. Obchodné meno: B.-G., a. s. v dodatočnej likvidácii. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 28. 10. 2011, č. k. 33Exre/126/2011, právoplatné 05. 12. 2011.

Zapisuje sa:

SKONČENIE LIKVIDÁCIE

Dátum skončenia likvidácie: 31. 10. 2008

ZRUŠENIE SPOLOČNOSTI A PRÁVNY DÔVOD ZRUŠENIA

Rozhodnutím príslušného orgánu spoločnosti (družstva) o zrušení obchodnej spoločnosti (družstva) podľa § 68 ods. 3 písm. b/ Obchodného zákonníka.

PRÁVNY DÔVOD VÝMAZU ZAPÍSANÉJ OSOBY Z OBCHODNÉHO REGISTRA

Zapísaná osoba vymazaná z obchodného registra: 24. 06. 2010

Právny dôvod výmazu:

dobrovoľný výmaz

INÉ ĎALŠIE PRÁVNE SKUTOČNOSTI

1. Zápisnica z mimoriadneho valného zhromaždenia konaného dňa 01. 12. 2008, na ktorom bola schválená účtovná závierka ku dňu skončenia likvidácie, konečná správa likvidátora o priebehu likvidácie spolu s návrhom na rozdelenie likvidačného zostatku. Konečná správa likvidátora o priebehu likvidácie zo dňa 24. 11. 2008.

Súhlas Daňového úradu Bratislava II zo dňa 21. 11. 2008 s výmazom spoločnosti B.-G., a. s., v likvidácii z obchodného registra

Obchodná spoločnosť B.-G., a. s., v likvidácii, B., IČO: XX XXX XXX zapísaná v obchodnom registri v odd. Sa vl. Číslo XXXX/B sa v y m a z u j e z obchodného registra.

1.1. Konajúci súd v spojení s doplňujúcim uznesením Okresného súdu Bratislava I z 20. marca 2019, č. k. 37Exre/65/2016-210, zrušil zápis v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, odd., Sa vl. č. XXXX/B pri obchodnej spoločnosti B.-G., a. s. v likvidácii, B., IČO: XX XXX XXX vykonaný v konaní 33Exre/126/2011 dňa 11. apríla 2011 a v nasledovných konaniach, v nasledovnom znení:

Vymazáva sa:

v časti LIKVIDÁTOR

Mgr. Ľ. B.

B. XX/a

XXX XX B.

Vznik funkcie: 19. 03. 2013

Skončenie funkcie: 19. 03. 2013

O. A. H.

F. X

XXX XX N.

Vznik funkcie: 28. 10. 2011

Skončenie funkcie: 19. 03. 2013

v časti VSTUP DO LIKVIDÁCIE

Dátum vstupu do likvidácie: 28. 10. 2011

Uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 28. 10. 2011, č. k. 33Exre/126/2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť 05. 12. 2011 bola nariadená dodatočná likvidácia obchodnej spoločnosti B.-G., a. s., v likvidácii v zmysle § 75a Obchodného zákonníka. Okresný súd Bratislava I uznesením zo dňa 10.06.2015, č. k. 33CbR/33/2012-213, ktoré v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave, č. k. 1Cob/219/2015-251 nadobudlo právoplatnosť dňa 14. 12. 2015 odvolal z funkcie likvidátora predmetnej spoločnosti O. A. H. so sídlom kancelárie: F. X, XXX XX N. a vymenoval do funkcie likvidátora predmetnej spoločnosti Mgr. Ľ. B., so sídlom kancelárie: B. XX/A, B. z čoho vyplýva, že funkcia likvidátora O. A. H. skončila dňa 14. 12. 2015.

2. V odôvodnení napadnutých rozhodnutí okresný súd uviedol, že dňa 6. decembra 2016 mu bol doručený návrh L. A. S. a L. H. A., zastúpeného: L., s. r. o., advokátska kancelária so sídlom D. n. X/A, B., IČO: XX XXX XXX, na zrušenie zápisu údajov v obchodnom registri pri obchodnej spoločnosti B.-G., a. s. v likvidácii, B., IČO: XX XXX XXX. Navrhovatelia svoj návrh odôvodnili tým, že dňa 28. októbra 2011 bola uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 33Exre/126/2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 5. decembra 2011, na návrh spoločnosti G. P. W., s. r. o., nariadená dodatočná likvidácia majetku B.-G., a. s. v likvidácii a za likvidátora bol ustanovený O. A. H. Dôvodom na nariadenie dodatočnej likvidácie bolo zistenie ďalšieho majetku, a to pohľadávky spoločnosti voči bývalým členom predstavenstva, z dôvodu porušenia povinností pri výkone ich pôsobnosti, čím mali spôsobiť škodu vo výške najmenej 6 638,78 EUR (zrejme 6 638 783,77 EUR, poznámka dovolacieho súdu).

3. Okresný súd Bratislava I ďalej poukázal na to, že podľa návrhu spoločnosti G. P. W., s. r. o., by mala byť dodatočne zisteným majetkom spoločnosti pohľadávka voči bývalým členom predstavenstva spoločnosti L. H. A. a L. A. S. v údajnej výške najmenej 200.000.000 Sk (t. j. 6.638.783,77 EUR), ktorá vznikla tým, že členovia predstavenstva na základe zmluvy zo dňa 14. septembra 2007 previedli hromadné listinné akcie na meno B., a. s., ktoré boli majetkom spoločnosti, na spoločnosť D. T., s. r. o., za neprimerane nízku cenu, a tým spôsobili spoločnosti a jej akcionárom škodu. Následne dňa 28. novembra 2007 bola medzi spoločnosťou D. T., s. r. o. ako predávajúcim a spoločnosťou A. S. a. s. ako kupujúcim, uzavretá Zmluva o kúpe cenných papierov, predmetom ktorej bol prevod rovnakého balíka akcií spoločnosti B., a. s. predstavujúceho 88,34%-ný podiel na základnom imaní.

4. Navrhovatelia mali za to, že predmetná pohľadávka spoločnosti je premlčaná, nakoľko spoločnosť G. P. W., s. r. o., vo svojom návrhu na nariadenie dodatočnej likvidácie spoločnosti B.-G. a. s. uviedla, že pokiaľ nedôjde k nariadeniu dodatočnej likvidácie do 14. septembra 2011, pohľadávke hrozí premlčanie v 4-ročnej premlčacej dobe, čo bude mať za následok zánik možnosti jej súdneho uplatnenia. Napriek tomu Okresný súd Bratislava I nariadil dodatočnú likvidáciu až dňa

28. októbra 2011, teda po uplynutí navrhovateľom deklarovanej 4-ročnej premlčacej doby. Navrhovatelia zároveň mali za to, že uvedená pohľadávka je sporná, v čase nariadenia dodatočnej likvidácie s najväčšou pravdepodobnosťou už premlčaná, nebola uznaná dlžníkmi, ani priznaná právoplatným súdnym rozhodnutím. Nariadením dodatočnej likvidácie preto podľa názoru navrhovateľov súd významným spôsobom nezákonne zasiahol do legitímnych očakávaní členov predstavenstva spoločnosti - navrhovateľov L. H. A., Y. a L. A. S., Y. a do ich právnej istoty.

5. Navrhovatelia ďalej uviedli, že pokiaľ by pohľadávka, ktorá bola dôvodom na nariadenie dodatočnej likvidácie existovala, potom existovala ešte pred výmazom spoločnosti B.-G., a. s. v likvidácii z obchodného registra, dokonca ešte v čase, kedy likvidátorka JUDr. A. V. speňažovala všetok majetok spoločnosti. Navrhovatelia preto považujú tvrdenia navrhovateľa dodatočnej likvidácie za nepravdivé, keďže ako bývalý akcionár spoločnosti B.-G., a. s. v likvidácii vedel už pred výmazom spoločnosti z obchodného registra počas jej likvidácie o skutočnostiach, ktoré následne návrhom na povolenie dodatočnej likvidácie uplatnil ako dôvody na jej nariadenie. Navrhovatelia boli názoru, že nie je možné hovoriť o dodatočne zistenej pohľadávk, ktorá, aj ak by bola oprávnená, existovala by už počas likvidácie spoločnosti. Skutkový a právny predpoklad na nariadenie dodatočnej likvidácie spoločnosti B.-G., a. s. týmto nebol daný.

6. Okresný súd Bratislava I výzvou zo dňa 15. júna 2018 vyzval spoločnosť B. – G., a. s. v likvidácii na vyjadrenie k predmetnému návrhu na začatie konania o zrušenie zápisu údajov v obchodnom registri. Dňa 30. júla 2018 bolo súdu doručené vyjadrenie likvidátora spoločnosti B.-G., a. s. v likvidácii, k návrhu na zrušenie zápisu údajov Mgr. E. B., ktorý k návrhu uviedol, že podľa podkladov a informácií, ktoré má ako dodatočný likvidátor spoločnosti B.-G., a. s. v dodatočnej likvidácii k dispozícii, je existencia skutkových predpokladov na vykonanie zápisu pochybná, nakoľko pohľadávku, ktorá má tvoriť hmotnoprávny predpoklad na povolenie dodatočnej likvidácie, nepovažuje za dostatočne podloženú. Likvidátor uviedol, že s výnimkou súdneho rozhodnutia, ktorým bola povolená dodatočná likvidácia, ktoré je podľa jeho názoru pri odôvodnení existencie nároku na náhradu škody a stanovení jej výšky pomerne zmätočné, si nie je vedomý žiadneho dokumentu, z ktorého by existencia nároku na náhradu škody vyplývala. Pohľadávku neuvádza ani likvidátorka spoločnosti JUDr. A. V. v záverečnej správe o priebehu likvidácie, takáto pohľadávka nebola zo strany spoločnosti voči bývalým členom predstavenstva evidovaná, uplatňovaná či vymáhaná, prípadne zistená v súdnom konaní. V prípade, ak by pohľadávka existovala, je otázna jej reálna majetková hodnota v čase nariadenia dodatočnej likvidácie, nakoľko ak pohľadávka vznikla podpisom Zmluvy o prevode cenných papierov (14. septembra 2007), tak ku dňu nariadenia dodatočnej likvidácie (28. októbra 2011) bola už zrejme premlčaná. Vzhľadom na uvedené likvidátor spoločnosti uviedol, že nemal námietky voči tomu, aby súd po preskúmaní veci návrhu navrhovateľov vyhovel.

7. S poukazom na § 75a Obchodného zákonníka, § 24 C. m. p., § 291 ods. 1, ods. 2 C. m. p., § 294 ods. 1 C. m. p., § 299 ods. 1 až ods. 3 C. m. p., § 396 ods. 5 C. m. p. okresný súd uzavrel, že návrh na začatie konania môže podať štátny orgán, bývalý spoločník, bývalý štatutárny orgán alebo jeho člen, bývalý veriteľ a bývalý dlžník. Po výmaze spoločnosti z obchodného registra by v zásade nemali existovať veritelia, pretože ich pohľadávky mali byť počas likvidácie uspokojené. Samotný fakt, že voči vymazanej spoločnosti existujú pohľadávky, nie je podľa názoru okresného súdu spôsobilý privodiť rozhodnutie súdu o nariadení dodatočnej likvidácie majetku spoločnosti. Navrhovatelia totiž musia v prípade tvrdenia existencie dodatočne objaveného majetku túto existenciu relevantným spôsobom preukázať.

8. Okresný súd Bratislava I po preskúmaní spisového materiálu obchodnej spoločnosti B.-G., a. s. v likvidácii dospel k záveru, že v danom prípade neboli splnené skutkové, ani právne predpoklady

na vykonanie zápisu dodatočnej likvidácie spoločnosti B.-G., a. s. v likvidácii do obchodného registra. Konajúci súd sa v danom prípade stotožnil s tvrdeniami navrhovateľov, pričom mal za to, že samotné tvrdenie o existencii majetku ešte neosvedčuje reálnu existenciu majetku. Právny názor okresného súdu umocnilo aj tvrdenie dodatočného likvidátora, ktorého úkony majú smerovať k likvidácii dodatočne zisteného majetku, ktorý potvrdil, že pohľadávku, ktorá má tvoriť hmotnoprávny predpoklad na povolenie dodatočnej likvidácie, nepovažuje za dostatočne podloženú. Vzhľadom na uvedené, okresný súd návrhu navrhovateľov v plnom rozsahu vyhovel.

9. Na podnet obchodnej spoločnosti G. P. W. s. r. o., ako bývalého akcionára spoločnosti B.-G., a. s., podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej „generálny prokurátor“), v zmysle ustanovenia § 78 ods. 2 C. m. p. v spojení s § 83 písm. i/ C. m. p., dovolanie generálneho prokurátora (ďalej aj „dovolanie GP“). Generálny prokurátor uviedol, že z napádaných uznesení vyplýva, že v konaní o zrušení zápisu údajov okresný súd zrušil zápis v obchodnom registri vykonaný na základe právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Bratislava I z 28. októbra 2011, sp. zn. 33Exre/126/2011 o nariadení dodatočnej likvidácie spoločnosti B.-G., a. s., naposledy so sídlom B. Napadnutým uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 37Exre/65/2016-190, v spojení s doplňujúcim uznesením Okresného súdu Bratislava I z 20. marca 2019, č. k. 37Exre/65/2016-210, bol preto podľa názoru generálneho prokurátora porušený zákon, nakoľko sa okresný súd neriadil ustanoveniami § 299 ods. 1 a 2 C. m. p.

10. Generálny prokurátor zdôraznil, že účelom konania o zrušení zápisu údajov je odstrániť zápis, ktorý bol vykonaný na základe konania o zápise údajov, ak materiálne podmienky pre tento zápis neboli splnené. Čiže ide o opravu nesprávnych údajov, v dôsledku podania vecne nesprávneho návrhu na zápis do obchodného registra a návrat do pôvodného stavu, existujúceho pred vykonaním skutkovo a právne nesprávneho zápisu údajov do obchodného registra. Na základe právoplatného súdneho rozhodnutia nemôže registrový súd vykonať materiálne nesprávny zápis. Konajúci súd však podľa generálneho prokurátora, v rozpore s platnou právnou úpravou preskúmal a zrušil účinky právoplatného rozhodnutia súdu o nariadení dodatočnej likvidácie. Takýmto postupom súd nezákonne zasiahol do majetkových práv všetkých bývalých akcionárov spoločnosti B.-G., a. s., ktorých legitímnym očakávaním je účasť na rozdelení likvidačného zostatku.

11. Generálny prokurátor má za to, že vyjadrenie likvidátora, spochybňujúce právoplatné rozhodnutie súdu o dodatočnej likvidácii (ktorý odôvodnenie existenciu náhrady škody a jej výšky súdom považuje za zmatečné), ako aj skutočnosť, že nemal námietky, aby súd návrhu navrhovateľov po preskúmaní vyhovel, je v danom prípade irelevantné.

12. V dovolaní GP je ďalej zdôraznené, že konanie o zrušení zápisu nie je opravným prostriedkom, v rámci ktorého sa môžu preskúmať právoplatné súdne rozhodnutia a následne zrušovať zápisy a vymazávať údaje vyplývajúce z výroku právoplatného súdneho rozhodnutia. V konkrétnom prípade bol návrh podaný po viac ako 5 rokoch od vstupu spoločnosti do dodatočnej likvidácie a v čase prebiehajúcej dodatočnej likvidácie. Záujem zrušiť právoplatné rozhodnutia v danom prípade prevyšuje nad záujmom jeho nezmeniteľnosti. Konajúci súd v rozpore s platnou právnou úpravou, podľa generálneho prokurátora zrušil zápis v obchodnom registri vykonaný na základe právoplatného súdneho rozhodnutia. Takýto postup súdu nemožno preto posudzovať inak, ako zásadnú (fundamentálnu) vadu súdneho rozhodnutia. Potreba nápravy takejto zásadnej vady je podľa generálneho prokurátora v zmysle hodnotového rámca vymedzeného ustanovením § 78 ods. 2 C. m. p., prípustná. Z uvedeného dôvodu generálny prokurátor navrhuje dovolaním napadnuté uznesenia okresného súdu zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

13. Navrhovatelia vo svojom vyjadrení k dovolaniu GP podrobne poukázali na chronológiu

daného prípadu s tým, že skutkové a právne predpoklady na vykonanie zápisu dodatočnej likvidácie neboli splnené. Majú za to, že zápis sa vykonal na základe formálne správneho ale materiálne nesprávneho súdneho rozhodnutia. S poukazom na porušenie § 94 ods. 1 O. s. p. navrhovatelia dodali, že registrový súd zrejme sledoval, aby sa dosiahla právoplatnosť rozhodnutia o dodatočnej likvidácii bez vedomosti všetkých účastníkov konania, najmä dlžníkov údajnej novoobjavenej pohľadávky. Navyše podľa navrhovateľov registrový súd mal úmyselne prekročiť svoju právomoc, nakoľko v nesporovom konaní rozhodol o spornej pohľadávke tak, že ju mal ako majetok za preukázanú bez rozhodnutia všeobecného súdu. Z tohto dôvodu bola podľa navrhovateľov nariadená dodatočná likvidácia B.-G., a. s. nezákonne, bez materiálnej podmienky vyžadovanej § 75a Obchodného zákonníka, t. j. objavenia nového majetku spoločnosti.

14. Ďalej navrhovatelia uviedli, že generálny prokurátor dovolanie v súlade s § 83 C. m. p. riadne neodôvodnil, keď neuviedol o akú nesprávnu aplikáciu konkrétneho právneho predpisu zo strany konajúceho súdu podľa jeho názoru išlo. Napokon navrhovatelia majú za to, že v danom prípade nebol preukázaný ani verejný záujem na podaní dovolania GP. Z tohto dôvodu sa navrhovateľom javí dovolanie GP ako arbitrárne, nesprávne a porušujúce základné právo účastníkov na spravodlivý súdny proces. Podľa navrhovateľov nie je zachovaný ani princíp proporcionality vyjadrený v § 78 ods. 2 C. m. p., keďže potreba zrušiť právoplatné rozhodnutie o zrušení zápisu v obchodnom registri neprevyšuje princíp nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia a právnej istoty.

15. Podľa navrhovateľov, materiálnu správnosť rozhodnutia, zakladajúceho nariadenia dodatočnej likvidácie je možné a nevyhnuté skúmať v konaní podľa § 299 C. m. p. a súd v danom prípade postupoval správne, ak zistil, že predpoklady na vykonanie zápisu neboli splnené. Navrhovatelia preto žiadajú, aby dovolací súd dovolanie GP odmietol ako neprípustné alebo ho zamietol ako nedôvodné.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací v zmysle ustanovenia § 86 C. m. p. v spojení s § 35 C. s. p. po zistení, že dovolanie generálneho prokurátora bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 81 C. m. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 86 C. m. p. v spojení s § 464 C. s. p. a § 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie GP je prípustné a v plnom rozsahu dôvodné.

17. Podľa § 78 ods. 1 C. m. p., proti právoplatnému rozhodnutiu súdu v konaní podľa tohto zákona je prípustné dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ak to vyžaduje verejný záujem alebo ochrana práv a ak nápravu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

18. Podľa § 78 ods. 2 C. m. p., dovolanie generálneho prokurátora je prípustné, ak potreba zrušiť alebo zmeniť právoplatné rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

19. Podľa § 81 C. m. p. dovolanie podáva generálny prokurátor na Najvyššom súde Slovenskej republiky do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia súdu.

20. Dovolanie GP je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý bol do právnej úpravy civilného konania zavedený s účinnosťou od 1. júla 2016, kedy nadobudli účinnosť nové civilné procesné kódexy - Civilný sporový poriadok a Civilný mimosporový poriadok. Dovolanie GP nemožno stotožňovať s mimoriadnym dovolaním, upraveným v predtým platnom a účinnom Občianskom súdnom poriadku. Dovolanie generálneho prokurátora je postavené na dvoch zásadách, a to zásade subsidiarity k iným prostriedkom nápravy a zásade prísnej proporcionality, medzi potrebou zrušiť

rozhodnutie súdu a princípom právnej istoty (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck, Praha, 2016, s. 1465).

21. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) vo viacerých rozhodnutiach o sťažnostiach proti rozhodnutiam všeobecných súdov, vydaných do 30. júna 2016, vyjadril záver, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym opravným prostriedkom subjektu odlišného od účastníka konania je prípustná len subsidiárne, t. j. len vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku „neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (najmä podaním niektorého z opravných prostriedkov, vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov), alebo takáto právne prostriedky nemala k dispozícii, prípadne boli tu objektívne prekážky, ktoré jej znemožnili ich využitie (viď sp. zn. III. ÚS 331/2006, IV. ÚS 265/2014 a IV. ÚS 129/2013). Rozdielne rozhodovanie ústavného súdu - vo vzťahu k mimoriadnemu opravnému prostriedku subjektu odlišného od účastníka konania - bolo zjednotené stanoviskom pléna ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2015, z ktorého vyplýva nasledovný právny záver: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov“.

22. K rovnakému právnemu záveru dospel aj najvyšší súd v prijatom stanovisku R 94/2015, z ktorého vyplýva nasledovné: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potencionálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie je treba odmietnuť“.

23. S prihliadnutím na doterajšiu judikatúru EŠLP, ústavného súdu, najvyšší súd ako dovolací súd je toho názoru, že v zmysle ustanovenia § 78 ods. 1, ods. 2 C. m. p. generálny prokurátor - ak dospeje k záveru o existencii závažnej fundamentálnej procesnej vady - je oprávnený podať dovolanie GP vtedy, keď účastník konania alebo osoba dotknutá rozhodnutím nemohla predtým sama svojou procesnou aktivitou - v tomto prípade podaním odvolania - dosiahnuť nápravu procesnej vady alebo nesprávnosti a domôcť sa tak ochrany svojich práv. Dovolací súd poukazuje na nález sp. zn. III. ÚS 331/2006, v ktorom ústavný súd vyjadril záver, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym opravným prostriedkom subjektu odlišného od účastníka konania je prípustná vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku, nemala k dispozícii zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (najmä podaním niektorého z opravných prostriedkov, vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov).

24. Inštitút dovolania generálneho prokurátora je postavený na dvoch zásadách, a to subsidiarity k iným prostriedkom nápravy a prísnej proporcionality medzi potrebou zrušiť rozhodnutie súdu a princípom právnej istoty. Dovolací súd pri riešení otázky prípustnosti dovolania generálneho prokurátora, ktorá je vyvodzovaná z generálnym prokurátorom tvrdenej existencie fundamentálnej vady, musí zachovať istú postupnosť. V prvom poradí rieši napríklad otázku zachovania lehoty na podanie dovolania generálneho prokurátora, predmetu dovolania, ktorým je právoplatné rozhodnutie nevylúčené v ustanovení § 79 C. m. p., obsahu ustanovených náležitostí podľa § 82 ods.

1 a § 83 C. m. p., či existenciu podnetu účastníka alebo osoby dotknutej právoplatným rozhodnutím súdu (§ 81 C. m. p.). Pokiaľ v rámci tohto posudzovania nezistí dôvod pre odmietnutie dovolania generálneho prokurátora, následne posudzuje otázky súvisiace s princípom subsidiarity tohto mimoriadneho opravného prostriedku, t. j. skúma, či podnecovateľ vyčerpал všetky jemu dostupné prostriedky, ktorými sa sám mohol domôcť nápravy vytýkaných väd, prípadne, či v čase podania dovolania generálneho prokurátora nemožno ochranu jeho práv dosiahnuť inými prostriedkami.

25. K riešeniu otázok, ktoré vyplývajú z uplatnenia princípu proporcionality, dovolací súd pristupuje (môže pristúpiť) až v prípade, že nezistil dôvod pre odmietnutie dovolania generálneho prokurátora z niektorého dôvodu, patriaceho do skôr skúmaného okruhu otázok (pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu zo 14. septembra 2017, sp. zn. 3CdoGp/1/2017).

26. V rámci posúdenia zachovania lehoty na podanie dovolania generálneho prokurátora, jeho podania oprávneným subjektom, na základe podnetu procesnej strany dovolací súd konštatuje, že v prejednávanej veci uvedené podmienky sú splnené. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 12. februára 2019, č. k. 37Exre/65/2016-190 nadobudlo právoplatnosť 20. marca 2019 a doplnujúce uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 20. marca 2019, č. k. 37Exre/65/2016-210 nadobudlo právoplatnosť 23. apríla 2019. Dovolanie GP bolo podané 24. februára 2020, teda v lehote jedného roka od právoplatnosti napadnutých uznesení. Podnet na podanie dovolania GP podala obchodná spoločnosť G. P. W. s. r. o., ktorá bola akcionárom spoločnosti B.-G., a. s. Podávateľ podnetu ako prílohu predložil kópiu hromadnej akcie ev. č. 0071, séria A, emitovanej na meno obchodnej spoločnosti S. s. r. o. Ako vyplýva z obchodného registra S. s. r. o. je pôvodné obchodné meno spoločnosti G. P. W. s. r. o. Dovolací súd dodáva, že podávateľ podnetu je aj podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu osobou dotknutou rozhodnutím súdu, pretože jeho práva a oprávnené záujmy boli napadnutým rozhodnutím nepriaznivo dotknuté (rovnako aj 3MCdo/22/2007, MCdo/170/2002).

27. Dovolací súd následne s poukazom na § 78 ods. 1 C. m. p. posudzoval otázky súvisiace s princípom subsidiarity dovolania GP ako mimoriadneho opravného prostriedku. Skúmal, či podnecovateľ vyčerpал všetky jemu dostupné prostriedky, ktorými sa sám mohol domôcť nápravy vytýkaných väd, prípadne či v čase podania dovolania generálneho prokurátora nemožno ochranu jeho práv dosiahnuť inými prostriedkami. Podľa Civilného mimosporového poriadku postačí, ak iné prostriedky nápravy nie sú pre osoby dotknuté nezákonným súdnym rozhodnutím prípustné v čase podania dovolania GP.

28. Dovolaním napádané uznesenie okresného súdu neboli podnecovateľovi, ako bývalému akcionárovi spoločnosti B.-G., a. s. doručované a o ich existencii sa podnecovateľ dozvedel až po tom, ako napadnuté uznesenia nadobudli právoplatnosť, keď bol v obchodnom registri zrušený zápis údajov o spoločnosti B.-G., a. s., týkajúci sa dodatočnej likvidácie jeho majetku. Týmto je princíp subsidiarity v prebiehajúcom konaní naplnený, nakoľko podnecovateľ nemal iný prostriedok nápravy voči napadnutým uzneseniam okresného súdu, akým je mimoriadny opravný prostriedok vo forme dovolania GP.

29. K riešeniu otázok, ktoré vyplývajú z uplatnenia princípu proporcionality v zmysle ustanovenia § 78 ods. 2 C. m. p. dovolací súd zdôrazňuje, že záujem zmeniť alebo zrušiť dovolaním napadnuté rozhodnutie vo všeobecnosti prevažuje vtedy, ak sú v napádanom rozhodnutí alebo v konaní jemu predchádzajúcim závažné chyby, ktoré sú v rozpore so základnými ústavnými právami. Ide aj o chyby, ktoré výrazne narúšajú verejnú reputáciu súdneho procesu alebo sú v rozpore s princípmi elementárnej spravodlivosti. Dovolací súd sa preto zaoberal posudzovaním dôvodnosti dovolania GP a zisťoval, či generálnym prokurátorom napadnuté právoplatné uznesenia okresného súdu a konanie,

ktoré predchádzalo ich vydaniu, porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva a či potreba zrušiť napadnuté rozhodnutia prevyšuje nad záujmom zachovania ich nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

30. Podľa názoru generálneho prokurátora, napadnutými uzneseniami Okresného súdu Bratislava I, ako aj procesným postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, bol porušený zákon a nezákonne sa nimi zasiahlo do majetkových práv všetkých bývalých akcionárov spoločnosti B.-G., a. s., ktorých legitímnym očakávaním je účasť na rozdelení likvidačného zostatku. Je pritom irelevantné aj prípadné vyjadrenie likvidátora, spochybňujúce právoplatné rozhodnutie súdu o dodatočnej likvidácii. Generálny prokurátor poukázal aj na skutočnosť, že na základe právoplatného súdneho rozhodnutia nemôže registrový súd vykonať materiálne nesprávny zápis.

31. Podľa § 299 ods. 1 C. m. p., každý, kto má právny záujem na správnosti údajov zapísaných v obchodnom registri, alebo každý, koho sa zapísané údaje týkajú, najmä zapísaná osoba, spoločník zapísanej osoby alebo člen štatutárneho orgánu zapísanej osoby, môže navrhnúť, aby registrový súd zrušil zápis do obchodného registra.

32. Podľa § 299 ods. 2 C. m. p., návrh na zrušenie zápisu údajov do obchodného registra treba odôvodniť tým, že skutkové a právne predpoklady na vykonanie zápisu neboli splnené. Konanie o zrušenie zápisu údajov sa začína na návrh (§ 299 ods. 3 C. m. p.).

33. Dovolací súd zdôrazňuje, že účelom konania o zrušenie zápisu údajov do obchodného registra je opraviť nesprávne údaje, ktoré boli zaregistrované v obchodnom registri v dôsledku toho, že zapísaná osoba podala vecne nesprávny návrh na zápis údajov do obchodného registra. V konaní o zápise údajov do obchodného registra podľa § 278 písm. a/ C. m. p. a § 282 a nasl. C. m. p., registrový súd skúma len splnenie formálnych podmienok na vykonanie zápisu údajov do obchodného registra. Uvedené znamená, že ak zapísaná osoba podá návrh na zápis údajov do obchodného registra, v ktorom sú uvedené nepravdivé údaje a ku ktorému sú doložené listiny, ktoré nezodpovedajú skutočnému právnomu stavu, môže dôjsť k situácii, kedy bude v konaní o zápise údajov vykonaný zápis údajov do obchodného registra, aj keď nie sú na vykonanie takéhoto zápisu splnené skutkové a právne predpoklady.

34. Cieľom konania o zrušenie zápisu údajov do obchodného registra je v zmysle vyššie uvedeného dosiahnuť návrat do pôvodného stavu, ktorý existoval pred vykonaním skutkovo a právne nesprávneho zápisu údajov do obchodného registra v konaní o zápise údajov. V konaní o zrušení zápisu údajov do obchodného registra je preto možné zrušiť len zápis údajov vykonaný v konaní o zápise údajov. Takýto zápis je úkonom registrového súdu, ktorý nie je súdnym rozhodnutím, a preto ani nezakladá prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Predmetom konania o zrušenie zápisu údajov do obchodného registra, v zmysle uvedeného a logického výkladu nemôže byť zápis údajov do obchodného registra, ktorý bol vykonaný na základe súdneho rozhodnutia.

35. V prejednávanom prípade bola nariadená dodatočná likvidácia spoločnosti B.-G., a. s., a to uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 28. októbra 2011, sp. zn. 33Exre/126/2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť 5. decembra 2011. Dovoláním GP napadnutými uzneseniami bol údaj o nariadení dodatočnej likvidácie dotknutej spoločnosti vymazaný v konaní o zrušenie zápisu údajov podľa § 299 a nasl. C. m. p., z ktorého dôvodu je možné konštatovať, že napadnuté uznesenia boli vydané v rozpore so zákonom. Dovolací súd konštatuje, že výmazom údajov z obchodného registra, týkajúcich sa dodatočnej likvidácie majetku spoločnosti B.-G., a. s., vznikol protiprávny stav, kedy dodatočná likvidácia majetku spoločnosti B.-G., a. s. stále prebieha na základe právoplatného uznesenia okresného súdu uvedeného vyššie v tomto bode rozhodnutia, a ani do dňa podania

dovolania GP nebola v súlade s § 75a Obchodného zákonníka skončená. V príslušnom obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, v oddiele Sa, vo vložke č. XXXX/B, nie je však o dodatočnej likvidácii na základe dovolaní napadnutých uznesení zapísaný žiadny údaj, a to bez ohľadu na existenciu iného právoplatného rozhodnutia súdu toho istého stupňa o nariadení dodatočnej likvidácie majetku spoločnosti B.-G., a. s.

36. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti súhlasí s názorom generálneho prokurátora, že v prejednávanom prípade bol napadnutými uzneseniami okresného súdu porušený zákon, pretože konanie o zrušenie zápisu podľa § 299 C. m. p. nie je opravným prostriedkom, v rámci ktorého sa môžu preskúmať právoplatné rozhodnutia všeobecného súdu a následne zrušovať zápisy a vymazávať údaje vyplývajúce z výroku právoplatného súdneho rozhodnutia.

37. Dovolací súd preto konštatuje, že zistený protiprávny stav je možné odstrániť len zrušením dovolaní GP napadnutých uznesení okresného súdu s tým, že potreba zrušenia napadnutých uznesení okresného súdu výrazne prevyšuje nad záujmom zachovania nezmeniteľnosti napadnutých právoplatných uznesení konajúceho súdu, čím je naplnený princíp proporcionality dovolania GP ako mimoriadneho opravného prostriedku. Legitímnym cieľom je v prejednávanom prípade záujem, aby uznesenia registrového súdu boli vydané v súlade s princípmi spravodlivého súdneho konania a aby bolo súdne konanie ako celok spravodlivé. Tento cieľ sa realizuje vo verejnom záujme a v záujme ochrany práv účastníkov konania alebo osôb dotknutých súdnym rozhodnutím. Konajúci súd totiž v rozpore s platnou právnou úpravou zrušil zápis v obchodnom registri vykonaný na základe právoplatného rozhodnutia a takýto postup nemožno posudzovať inak, ako zásadnú (fundamentálnu) vadu súdneho rozhodnutia.

38. Najvyšší súd na základe vyššie uvedených skutočností dospel k záveru, že dovolanie generálneho prokurátora je prípustné a dôvodné v plnom rozsahu, preto podľa § 86 C. m. p. v spojení s § 464 C. s. p. a § 449 ods. 1 C. s. p. uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 12. februára 2019, č. k. 37Exre/65/2016-190 v spojení s doplňujúcim uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 20. marca 2019, č. k. 37Exre/65/2016-210 zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

47.

ROZHODNUTIE

Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je podľa ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p. v znení účinnom do 30. júna 2016 (rovnako aj podľa § 137 písm. c/ C. s. p.) vtedy, ak je určovacia žaloba schopná odstrániť existujúcu neistotu medzi stranami sporu a poskytnúť pevný základ pre ich právny vzťah, za predpokladu, že túto neistotu nie je možné odstrániť iným prostriedkom ochrany práv.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. decembra 2019, sp. zn. 2ObdoV/11/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 11. mája 2016, č. k. 5Cbi/6/2010-84 I. určil, že právny vzťah založený zmluvou o nájme k pozemku zo dňa 29. januára 1998 uzatvorenou medzi prenajímateľom B. t., a. s., IČO: XX XXX XXX, so sídlom B. a nájomcom B. N. H., spol. s r. o. v likvidácii v konkurze, IČO: XX XXX XXX, so sídlom K., trvá aj po 31. máji 2010, II. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a III. uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 459,07 eur na účet jeho právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že žalobca preukázal existenciu naliehavého právneho záujmu na podaní určovacej žaloby, pretože rozhodnutie o predmete daného sporu môže vyriešiť spornú právnu otázku strán sporu a podľa jeho výsledku tiež predísť ďalšiemu sporu, môže vytvoriť pevný právny základ pre právny vzťah žalobcu a žalovaného, resp. môže vytvoriť predpoklady pre vyriešenie sporu mimosúdnu dohodou, bez potreby riešiť spor v konaní o plnenie. Pokiaľ teda predmetná určovacia žaloba môže odstrániť stav právnej neistoty a vytvoriť pevný základ strán sporu, nemožno podľa názoru krajského súdu žalobcovi určovaciu žalobu odoprieť.

2.1. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že medzi stranami bola uzatvorená zmluva o nájme pozemku z 29. januára 1998 (vrátane dodatku č. 1 z 8. júla 2002), ktorou žalobca ako vlastník a prenajímateľ prenechal spoločnosti B. N. H., spol. s r. o. (ďalej aj „úpadca“ v príslušnom gramatickom tvare) ako nájomcovi pozemky (parcela č. XXXX a parcela č. XXXX/X) do nájmu na dobu určitú (na 30 rokov). Zmluvné strany sa dohodli, že zmluvu nemožno vypovedať a že ju možno ukončiť pred ukončením platnosti vzájomnou dohodou zmluvných strán. Rovnako nebolo sporné, že v ten istý deň ako nájomná zmluva bola uzatvorená podnájomná zmluva (zmluva o dlhodobom podnájme pozemku), ktorú uzavrel úpadca ako nájomca s obchodnou spoločnosťou N. c., s. r. o. ako podnájomcom na obdobie 30 rokov, t. j. na dobu totožnú s dobou nájmu podľa zmluvy o nájme pozemku uzatvorenej medzi žalobcom ako prenajímateľom a žalovaným ako nájomcom a na ten istý predmet nájmu. V rovnaký deň ako nájomná a podnájomná zmluva bola uzavretá aj kúpna zmluva, ktorou žalobca ako predávajúci previedol vlastnícke právo k stavbe so súp. č. XXXX na kupujúceho spoločnosť N. c. s. r. o., pričom prenajaté pozemky neboli predmetom kúpnej zmluvy a ich vlastníkom ostal naďalej žalobca. Predmetné zmluvy spolu obsahovo, časovo a vecne súvisia a práva a povinnosti v nich boli dohodnuté s ohľadom na celé platné obdobie trvania nájmu, s tým že všetky plnenia na základe predmetných zmlúv mali byť poskytnuté pred vyhlásením konkurzu (na majetok úpadcu bol vyhlásený konkurz uznesením krajského súdu z 30. apríla 2003 č. k. 3K/183/02-25), v dôsledku čoho prenajímateľ, nájomca ani podnájomca žiadne plnenia, pokiaľ ide o platby nájomného, neposkytli po jeho vyhlásení.

2.2. Žalovaná správkyňa konkurznej podstaty listom z 18. februára 2010 doručeným žalobcovi dňa 19. februára 2010 oznámila, že nájomnú zmluvu z 29. januára 1998 vypovedá v zmysle

ustanovenia § 14 ods. 3 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní (ďalej aj „ZKV“ alebo „zákon o konkurze a vyrovnaní“), s čím žalobca nesúhlasil, čo oznámil žalovanej svojím listom z 24. februára 2010. Následne listom z 21. mája 2010 doručeným žalobcovi dňa 25. mája 2010 žalovaná oznámila, že odvoláva výpoveď z 18. februára 2010, následkom čoho nájomný pomer podľa zmluvy o nájme pozemku z 29. januára 1998 naďalej trvá, čo žalovaná v rámci súdneho konania potvrdila a túto skutočnosť nerozporevala. Žalobca s odvolaním výpovede súhlasil, čo oznámil správkyni listom z 31. mája 2010.

2.3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že pokiaľ žalovaná jednostranným právnym úkonom v rámci výpovednej lehoty odvolala výpoveď z nájmu predmetných pozemkov a zároveň deklarovala, že nájomný pomer naďalej trvá, je potrebné považovať jej výzvu z 8. októbra 2010 adresovanú žalobcovi na vydanie nespotrebovaného nájomného za rozpornú s existujúcim právnym stavom. S prihliadnutím na vyššie uvedené vyhodnotil žalobu žalobcu o určenie existencie právneho vzťahu za dôvodnú, pretože právne postavenie žalobcu v nadväznosti na zmluvu o nájme pozemkov z 29. januára 1998 je vzhľadom na rozporné úkony žalovanej neisté a práve podaná určovacia žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši, teda odstraňuje neistotu vzťahu strán sporu a zároveň môže vytvoriť pevný základ pre právny vzťah strán, resp. môže vytvoriť predpoklady pre vyriešenie sporu o plnenie mimosúdnou dohodou, teda vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie.

2.4. K námietke žalovanej o nedostatku naliehavého právneho záujmu s poukazom na jej žalobu podanú dňa 17. decembra 2010 vedenú na krajskom súde pod sp. zn. 5Cbi/7/2010 (t. j. po podaní predmetnej určovacej žaloby), ktorou si uplatnila nárok na vrátenie nespotrebovaného nájomného za obdobie od 1. júna 2010 do 31. decembra 2028, krajský súd uviedol, že uvedenej žalobe predchádzalo zo strany žalovanej odvolanie výpovede z nájmu vo výpovednej lehote, ktorou zároveň deklarovala, že nájomný vzťah v zmysle nájomnej zmluvy naďalej trvá.

2.5. Zároveň súd prvej inštancie uviedol, že žalobu žalovanej na plnenie je potrebné považovať za účelovú. Na podporu tohto záveru krajský súd k účelovej snahe žalovanej (v snahe zmariť doposiaľ vykonané dokazovanie v prejednávanej veci s poukazom na ňou podanú žalobu o plnenie) dodal, že v incidenčnom spore vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 5Cbi/74/2005 medzi žalobcom N. c. s. r. o. B. a žalovanou o určenie pravosti podmienenej pohľadávky, je procesná obrana žalovanej založená aj na tom, že nedošlo k skončeniu podnájomného vzťahu (ide o ten istý predmet nájmu ako v zmluve o nájme pozemku uzavretej medzi účastníkmi konania), čím sama potvrdzuje aj existenciu nájomného vzťahu, od ktorého sa odvíja aj podnájomný vzťah.

2.6. Na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobe o určenie existencie právneho vzťahu vyhovel a určil, že právny vzťah založený zmluvou o nájme pozemku z 29. januára 1998 uzatvorenej medzi prenajímateľom (žalobcom) a nájomcom (úpadcom) trvá aj po 31. máji 2010.

2.7. Žalobu v časti určenia neplatnosti výpovede zmluvy o nájme pozemku z 18. februára 2010 krajský súd zamietol, keď prisvedčil žalovanému, že tento žalobný návrh je nadbytočný s poukazom na žalobný návrh, ktorým sa žalobca domáhal určenia trvania právneho vzťahu.

3. O odvolaní žalovaného rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) rozsudkom z 21. februára 2019, sp. zn. 2Obo/4/2017 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti a v súvisiacom výroku o trovách konania zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100%.

4. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd poukázal na to, že počas prebiehajúceho konania podala žalovaná dňa 17. decembra 2010 žalobu o zaplatenie 2 638 445,69 eur s príslušenstvom, titulom vrátenia nespotrebovaného nájmu v zmysle zmluvy o nájme pozemku zo dňa 29. januára 1998 v znení dodatku č. 1. V konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 5Cbi/7/2010 sa žalovaná v predmetnom spore domáhala voči obchodnej spoločnosti B. t., a. s.,

zaplatenia predmetnej pohľadávky titulom vrátenia bezdôvodného obohatenia, a to plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Z obsahu žaloby na plnenie vyplýva, že správkyňa dňa 18. februára 2010 podľa § 14 ods. 3 ZKV vypovedala nájom založený zmluvou o nájme pozemku z 29. januára 1998, následkom čoho začala plynúť výpovedná doba nájmu nehnuteľností. Listom z 21. mája 2010 správkyňa výpoveď nájomnej zmluvy z 18. februára 2010 jednostranne odvolala. Súhlas žalovaného ako prenajímateľa s odvolaním výpovede nájomnej zmluvy však správkyňa počas plynutia trojmesačnej výpovednej doby, t. j. do 31. mája 2010 doručený nebol, a preto mala správkyňa za to, že nájomný vzťah zanikol k 31. máju 2010. Úpadca uhradil v prospech prenajímateľa cenu nájmu i za obdobie po platnom skončení trvania nájmu, t. j. za obdobie od 1. júna 2010 do 31. decembra 2018 v celkovej výške 2 638 445,69 Eur. Krajský súd uznesením 26. septembra 2014, č. k. 5Cbi/7/2010-109 konanie prerušil až do právoplatného skončenia veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 5Cbi/6/2010. Z uvedeného teda vyplýva, že konanie o žalobe na plnenie v súčasnosti stále prebieha.

4.1. Odvolací súd v tejto súvislosti skonštatoval, že ak žalovaná podala žalobu na plnenie ešte pred skončením predmetného konania o podanej určovacej žalobe a bol by aj daný prípadný naliehavý právny záujem v tomto určovacom konaní, podaním žaloby o plnenie zanikol. Vo všeobecnosti, v prípade konania o plnenie, súd rieši ako prejudiciálnu otázku, či medzi sporovými stranami došlo k porušeniu subjektívneho práva, ktoré zakladá žalobcov nárok na plnenie. Z uvedeného teda vyplýva, že o určovacom petite rozhodne ako o predbežnej otázke krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5Cbi/7/2010.

4.2. V tejto súvislosti odvolací súd doplnil, že základným procesným predpokladom úspešnosti určovacej žaloby, akou je aj žaloba v preskúmvanej veci, je v zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ vtedy platného Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“) existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. V súčasnosti sa jedná o ustanovenie § 137 písm. c/ a písm. d/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“). Súd sa musí zaoberať otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe už po začatí konania, pričom naliehavý právny záujem na požadovanom určení musí byť daný aj v čase jeho rozhodovania. Určovacia žaloba predpokladaná uvedenými ustanoveniami je preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde možno pomocou nej eliminovať stav ohrozenia práva, alebo neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, a jednak v prípadoch v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov strán sporu.

4.3. V nadväznosti na uvedené odvolací súd skonštatoval, že žalobca v konaní nepreukázal naliehavý právny záujem, jednak podľa ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p., ako ani podľa ustanovenia § 137 písm. c/ a písm. d/ C. s. p. Žalobcom požadované určenie nepredstavuje také určenie, ktoré by napriek meritórnemu rozhodnutiu s definitívnou platnosťou aj pre budúcnosť vyriešilo spory medzi stranami sporu, odstránilo spornosť medzi nimi, zamedzilo ďalším sporom a odstránilo právnu neistotu žalobcu voči žalovanej. Uvedené určenie, ktorého sa žalobca domáha v tomto konaní, nemôže v žiadnom prípade vytvoriť pevný základ právneho vzťahu medzi stranami sporu a nemá ani spôsobilosť zamedziť ďalším sporom o plnenie. Podaná žaloba o plnenie tak, ako už bolo i vyššie uvedené, podľa odvolacieho súdu bude riešiť celý obsah a dopad právneho vzťahu alebo práva, a teda predstavuje komplexný právny prostriedok ochrany práv žalobcu. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobcu zamietol.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dňa 16. apríla 2019 dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

6. Namietanú vadu zmätočnosti videl dovolateľ v prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý podľa jeho názoru nepostupoval v súlade s ustanovením § 382 C. s. p. Konkrétne vytýkal odvolaciemu súdu, že pokiaľ ide o jeho záver – *že nájomný vzťah mal zaniknúť 31. mája 2010 z dôvodu, že súhlas žalobcu s odvolaním výpovede žalovanej nebol doručený počas trojmesačnej výpovednej lehoty, t. j. do 31. mája 2010* – žalovaná predmetnú skutočnosť nikdy netvrdila a krajský súd z tohto hľadiska predmetný spor neposudzoval. Žalobca tak nemal možnosť sa k tejto právnej kvalifikácii (aj keď ju považuje za nesprávnu) v priebehu konania vyjadriť a prvýkrát sa o nej dozvedel až z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu.

7. Nesprávne právne posúdenie videl žalobca v otázke posudzovania existencie a preukázania naliehavého právneho záujmu, pričom namietal, že odvolací súd sa pri vyriešení tejto právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, pričom poukázal na rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/136/2009, 5Cdo/31/2011 a rozhodnutie publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996, na ktoré pri svojom rozhodovaní poukázal súd prvej inštancie.

7.1. Za nesprávny označil dovolateľ záver odvolacieho súdu, podľa ktorého žaloba na plnenie iniciovaná žalovanou správkyňou konkurznej podstaty vyrieši celý obsah a dopad právneho vzťahu medzi stranami sporu a rovnako tak nie je pravdou, že žaloba na plnenie (vedená na krajskom súde pod sp. zn. 5Cbi/7/2010) predstavuje komplexný právny prostriedok ochrany práv žalobcu, nakoľko nájomnou zmluvou vznikla žalobcovi povinnosť prenechať úpadcovi do užívania predmet nájmu a povinnosťou úpadcu bolo zaplatiť mu za takéto užívanie nájomné. Úpadca následne prenechal predmet nájmu do podnájmu obchodnej spoločnosti N. c., s. r. o. Predmetom konania vedeného pod sp. zn. 5Cbi/7/2010 je „vrátenie nespotrebovaného nájomného“, a nejde o plnenia, ktoré by mal žalobcovi poskytnúť úpadca, ale naopak plnení sa domáha žalovaná od žalobcu, a teda predmetom sporu nie je ochrana práv žalobcu alebo ochrana údajných práv žalovanej. Z uvedeného je zrejmé, že predmetom sporu vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 5Cbi/7/2010 je iba jedno z práv týkajúcich sa nájomného vzťahu, presnejšie iba jedno právo žalovanej, ktoré by prichádzalo do úvahy, ak by k skončeniu nájomného vzťahu došlo výpoveďou. V žiadnom prípade nie je predmetom uvedeného sporu celý obsah práv a povinností vyplývajúcich z nájomného vzťahu medzi žalobcom a úpadcom, a preto v žiadnom prípade nemôže žaloba na plnenie predstavovať komplexný prostriedok ochrany práv žalobcu (a ani žalovanej).

7.2. Žalobca taktiež vytkol odvolaciemu súdu, že nevzal do úvahy, aký vplyv môže mať prípadné ukončenie nájomného vzťahu na podnájomný vzťah medzi úpadcom a obchodnou spoločnosťou N. c., s. r. o.

7.3. Podľa názoru dovolateľa meritórne rozhodnutie v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 5Cbi/7/2010 za žiadnych okolností s definitívnou platnosťou nevyrieši spory medzi žalobcom a žalovanou. Akékoľvek meritórne rozhodnutie o žalobe na plnenie neodstráni spornosť v nájomnom vzťahu medzi žalobcom ako prenajímateľom a žalovanou v ďalších súvisiacich vzťahoch medzi nimi a ani v podnájomnom vzťahu medzi úpadcom a obchodnou spoločnosťou N. c., s. r. o. a nezamedzí ďalším sporom medzi nimi. Rovnako tak neodstráni právnu neistotu voči žalovanej (resp. voči úpadcovi) a ani medzi ďalšími osobami. Za konkrétnych skutkových okolností a právnych dôvodov je podľa žalobcu určovacia žaloba najvhodnejším, najúčinnnejším a najsprávnejším zvoleným procesným nástrojom za účelom nastolenia právnej istoty v nájomnom vzťahu (ako aj vzťahu podnájomnom, a vzťahu založenom kúpnu zmluvou medzi žalobcom a podnájomníkom) a rozhodnutie o nej by nevedlo k zbytočnému rozmnožovaniu ďalších súdnych sporov. Určovací výrok tak považuje dovolateľ za potrebný aj z hľadiska občianskoprávnej prevencie.

7.4. Žalobca v dovolaní zároveň namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázok, či môže správca konkurznej podstaty odvolať výpoveď z nájomnej zmluvy podanú podľa § 14 ods. 3 ZKV, a či právo správcu konkurznej podstaty vypovedať nájomnú zmluvu podľa § 14 ods. 3 ZKV podlieha premĺčaniu.

8. Žalovaná vo vyjadrení zo 14. júna 2019 navrhla dovolanie žalobu ako nedôvodné zamietnuť.
8.1. Uviedla pritom, že žaloba na plnenie je procesne prípustná aj vtedy, ak sa skôr začalo konanie o určovacej žalobe a v takom prípade žalobný nárok na plnenie konzumuje určovací žalobný nárok. Žalobca tak v dôsledku podania žaloby na plnenie stratil naliehavý právny záujem na určení ním požadovaného práva.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas žalobca – v neprospech ktorého bol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vydaný - zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

10. Žalobca vymedzil dovolací dôvod podľa § 431 C. s. p. (vadu zmätočnosti uvedenú v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.) tak, že odvolací súd nepostupoval v súlade s ustanovením § 382 C. s. p. a zaujal právne závery, s ktorými nemal možnosť sa oboznámiť pred rozhodnutím odvolacieho súdu, a preto napadnutý rozsudok považuje za prekvapivý.

11. Dovolací súd uvádza, že predmetnú dovoláciu námietku môže posudzovať len v rozsahu, v akom dovolateľ vymedzil ním tvrdenú nesprávnosť procesného postupu odvolacieho súdu rešpektujúc tak zásadu kontradiktórnosti sporového konania, aby rozhodnutie dovolacieho súdu bolo založené len na skutočnostiach, ktoré boli uvedené v dovolaní, a s ktorými mala možnosť oboznámiť sa protistrana (prípadne k ním zaujať stanovisko vo vyjadrení k dovolaniu podľa § 436 ods. 3 C. s. p.).

12. Konanie na odvolacom súde je poznačené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. zakladajúcou prípustnosť dovolania v súvislosti s námietkou „prekvapivosti“ rozhodnutia výlučne vtedy, ak sú splnené nasledujúce kumulatívne podmienky:

1/ Odvolací súd vo veci meritorne rozhodol (t. j. potvrdil alebo zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie),

2/ Na hmotnoprávne posúdenie uplatneného nároku aplikoval „nové“ ustanovenie právneho predpisu (t. j. zákonné ustanovenie, ktoré bolo prvýkrát v priebehu súdneho sporu použité až v meritórnom rozhodnutí odvolacieho súdu),

3/ Predmetné ustanovenie bolo pre rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodujúce a zároveň

4/ Odvolací súd nevyzval strany sporu, aby sa k použitiu tohto „nového“ ustanovenia vyjadrili (k tomu viď aj 3Obdo/1/2019).

12.1. Ak nebola splnená čo i len jedna z vyššie uvedených podmienok, nie je vo veci daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

13. V predmetnej veci sa o „prekvapivé“ rozhodnutie v kontexte postupu odvolacieho súdu v rozpore s ustanovením § 382 C. s. p. nejedná. Odvolací súd neaplikoval iné zákonné ustanovenie než súd prvej inštancie, pričom jeho rozhodnutie záviselo výlučne od aplikácie ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p. (resp. tomu zodpovedajúceho ustanovenia Civilného sporového poriadku), ktoré aplikoval na rozhodnutie vo veci aj súd prvej inštancie.

13.1. Rovnako tak tvrdenie, ktoré označil dovolateľ ako právnu argumentáciu (resp. právnu kvalifikáciu), nie je právnym posúdením, ale skutkovým záverom odvolacieho súdu, pričom dovolateľ nenamietal prípadnú nesprávnosť procesného postupu odvolacieho súdu pri zisťovaní skutkového stavu veci, resp. pri zaujímaní skutkových záverov.

14. Vzhľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, že konanie na odvolacom súde nebolo poznačené dovolateľom tvrdenou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/

C. s. p. Prípustnosť dovolania podľa označeného zákonného ustanovenia preto nie je daná.

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

15. Pre dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. (t. j. nesprávne právne posúdenie veci, v zmysle ktorého má byť dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p. platí, že povinnosťou dovolateľa je vymedziť ho tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

15.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

16. Z obsahu dovolania je zrejmé, že právnou otázkou, pri ktorej riešení sa odvolací súd podľa žalobcu odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, je otázka posúdenia (ne)existencie naliehavého právneho záujmu na žalobe na určenie existencie právneho vzťahu, osobitne v situácii, keď po podaní určovacej žaloby podala protistrana žalobu na plnenie.

16.1. Pre rozhodnutie dovolacieho súdu je relevantná výlučne právna otázka týkajúca sa naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. V tejto časti zároveň vymedzenie dovolacieho dôvodu zo strany žalobcu zodpovedá zneniu ustanovenia § 432 ods. 2 C. s. p., a preto sú naplnené všetky predpoklady pre posúdenie prípustnosti podaného dovolania.

16.2. Otázky vymedzené dovolateľom, ktoré sa týkali posúdenia - či správca konkurznej podstaty môže odvolať výpoveď z nájomnej zmluvy podanú podľa § 14 ods. 3 ZKV, a či právo správcu konkurznej podstaty vypovedať nájomnú zmluvu podľa § 14 ods. 3 ZKV podlieha premlčaniu – neboli vôbec predmetom posudzovania odvolacím súdom, a teda ich vyriešenie bolo pre rozhodnutie odvolacieho senátu najvyššieho súdu irelevantné. Ich posudzovanie v dovolacom konaní by malo výlučne akademický charakter, a preto v tejto časti nie je daná prípustnosť podaného dovolania.

17. Zo skutkového stavu veci ustáleného súdmi nižšej inštancie vyplýva, že žalovaná ako správkyňa konkurznej podstaty vypovedala nájomnú zmluvu uzatvorenú na dobu určitú (na 30 rokov) medzi žalobcom ako prenajímateľom a úpadcom ako nájomcom, ktorú vzala počas plynutia výpovednej doby späť, pričom žalobca takýto prejav vôle žalovanej akceptoval. Následne však žalovaná v rozpore s predchádzajúcim späťvzatím výpovede z nájomnej zmluvy vyzvala žalobcu na vrátenie nespotrebovanej časti vopred zaplateného nájomného, pričom v inom súdnom konaní žalovaná tvrdila, že podnájomný vzťah medzi úpadcom a obchodnou spoločnosťou N. c., s. r. o. – ktorého existencia je závislá od existencie nájomného vzťahu medzi žalobcom a úpadcom - trvá. Od existencie nájomnej zmluvy sa odvíjajú ďalšie zmluvy, predovšetkým podnájomná zmluva medzi úpadcom a obchodnou spoločnosťou N. c., s. r. o., ktorá bola dohodnutá rovnako na 30 rokov, a na základe ktorej podnájomník zaplatil úpadcovi vopred dohodnuté nájomné na celé obdobie. Rovnako tak od nájomnej zmluvy sú závislé práva a povinnosti z kúpnej zmluvy na stavbu postavenú na prenajatých pozemkoch uzatvorenej medzi žalobcom ako predávajúcim a obchodnou spoločnosťou N. c., s. r. o. ako kupujúcim.

17.1. Práve skutkový stav veci ustálený súdmi nižšej inštancie (resp. žalobcom uvádzané skutkové tvrdenia) je významný pre posúdenie právnej otázky existencie, resp. neexistencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení podľa § 80 písm. c/ O. s. p. (k tomu vid' aj R 22/2017).

18. Podľa ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p. účinného v čase začatia konania (ktoré je pre rozhodnutie vo veci podstatné s poukazom na prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 C. s. p. – pozn. dovolacieho súdu), návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu

právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

19. Z početnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (t. j. nielen dovolateľom uvedenej) k ustanoveniu § 80 písm. c/ O. s. p. vyplýva, že

I. *Návrh na určenie neplatnosti právneho úkonu vyžaduje preukázanie naliehavého právneho záujmu. Takýto návrh sa uplatní najmä v prípade, keď určovací výrok je potrebný z hľadiska občianskoprávnej prevencie (predchádzania ďalším sporom), alebo v prípade, keď výrok o neplatnosti je potrebný v konaní pred iným orgánom právnej ochrany alebo pred orgánom, ktorému bola zverená časť právomoci inak patriacej súdom. Právny záujem musí byť naliehavý v tom zmysle, že navrhovateľ v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa navrhovateľ v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa návrhom na začatie konania s daným petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva alebo právnej neistoty. Záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu navrhovateľa predpokladá posúdenie, či podaný určovací návrh je vhodným (správne zvoleným a prípustným) procesným nástrojom ochrany jeho práva alebo návrhom, ktorý spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ešte iné konanie (k tomu viď 4Cdo/136/2009).*

II. *Právny záujem na určení je daný predovšetkým tam, kde by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo kde by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Ak však k porušeniu práva už došlo, a je teda možné žalovať na splnenie povinnosti, ktorá z porušenia práva vyplýva (§ 80 písm. b/ O. s. p.), nemá preventívna ochrana poskytovaná inak podľa ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p. žiadny zmysel (k tomu viď R 17/1972).*

III. *Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snád len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba (k tomu viď 5Cdo/31/2011 a obdobne aj 4Cdo/89/2007).*

IV. *Určovacia žaloba má spravidla preventívny charakter - jej účelom je poskytnúť ochranu práva žalobcu predovšetkým skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva (určovacia žaloba preto vo všeobecnosti nie je opodstatnená tam, kde už právny vzťah alebo právo boli porušené a kde je namieste žaloba o splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ O. s. p.). V prípade možnosti žalovať priamo splnenie povinnosti treba preto vždy považovať za neprípustnú určovaciu žalobu, ktorá neslúži potrebám praktického života, spornosť nerieši (neodstraňuje) a len vedie k nárastu počtu súdnych sporov. Uvedená zásada, že žalobca sa nemôže žalobou úspešne domáhať určenia právneho vzťahu alebo práva tam, kde sa môže domáhať splnenia povinnosti podľa § 80 písm. b/ O. s. p., však neplatí vtedy, ak žalobca (napriek možnosti domáhať sa priamo splnenia povinnosti) preukáže, že má naliehavý právny záujem na určení určitého práva alebo právneho vzťahu; v takomto prípade treba jeho určovaciu žalobu považovať za procesne prípustnú. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy medzi účastníkmi sporu a predíde sa žalobe na plnenie). Treba zdôrazniť, že nejde o určovaciu žalobu samu, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací*

petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snád' spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie [k tomu vid' 3Cdo/112/2004 (publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 81/2006) a obdobne aj 4Cdo/49/2003 (publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 75/2003) a 3Cdo/53/2007].

V. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, keď sa nemožno domáhať priamo plnenia, tiež vtedy, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené právo navrhovateľa alebo ak by bez tohto určenia jeho právne postavenie bolo neisté. V tejto spojitosti si teda treba ujasniť, či a ako sa následne požadované určenie môže dotknúť právnych pomerov účastníkov (t. j. či môže založiť právne významný následok v týchto pomeroch). Určovacia žaloba bude zvyčajne prípustná vtedy, ak sa ňou odstraňuje spornosť vzťahu účastníkov a predchádza vzniku ďalších sporov, prípadne ak sa vytvára pevný základ právneho vzťahu medzi nimi (k tomu vid' 1Cdo/26/2007).

VI. Judikatúra ustálila, že žalobca má právny záujem na žiadanom určení, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené jeho právo alebo právny vzťah, ktorého je účastníkom, alebo ak by sa jeho právne postavenie bez takéhoto určenia stalo neistým. Cieľom určovacej žaloby je vydanie rozsudku, výrok ktorého odstraňuje žalobcovu neistotu určením, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je. Zákon pre procesnú prípustnosť určovacej žaloby teda predpokladá existenciu stavu neistoty žalobcu v tom, či ten-ktorý právny vzťah alebo právo je alebo nie je a zároveň tiež preukázanie, že uvedenú neistotu je možné odstrániť navrhovaným výrokom rozsudku. Naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nezáleží na tom, ako táto neistota vznikla (k tomu vid' 5Cdo/136/2007).

VII. Zásadne platí, že možnosť podania žaloby na plnenie spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej, tento predpoklad však nemožno chápať všeobecne. Ak žalobca môže preukázať, že má právny záujem na tom, aby rozhodnutím súdu bolo určené určité právo alebo právny pomer napriek tomu, že by mohol žalovať priamo na plnenie, nemožno mu určovaciu žalobu odoprieť. Za nedovolenú - pri možnosti žaloby na plnenie - možno považovať určovaciu žalobu len tam, kde by neslúžila potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu a môže sa ňou predísť žalobe na plnenie, je určujúca žaloba prípustná aj napriek tomu, že je možná i žaloba na plnenie (k tomu vid' 5Obdo/51/2011).

VIII. Žalobca síce mohol žalovať aj na splnenie povinnosti, v ktorom konaní súd otázku platnosti právnych úkonov mohol riešiť prejudiciálne, ako to uvádza odvolací súd, dovolací súd je však toho názoru, že v danej veci pri posúdení existencie naliehavého právneho záujmu bolo potrebné skúmať, či určovacia žaloba (ne)vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu a môže sa ňou predísť žalobe na plnenie. Určovacia žaloba podaná žalobcom rieši medzi účastníkmi otázku samotnej (ne)existencie právneho vzťahu založeného zmluvou. Od rozhodnutia súdu o platnosti prejavov vôle žalovanej smerujúcich k odstúpeniu od zmluvy závisí, či právny vzťah účastníkov nezanikol a trvá aj naďalej (v prípade vyhovenia žalobe), alebo či došlo k zrušeniu zmluvy a teda k zániku zmluvného vzťahu (v prípade, že žalobe vyhovené nebude). Dovolací súd dospieva preto k záveru, že určovacia žaloba nepochybne vytvorí pevný právny základ pre právny vzťah medzi žalobcom a žalovanou a môže sa ňou prípadne predísť aj ďalším sporom o splnenie povinnosti. V prípade vyhovenia žalobe možno totiž očakávať, že účastníci sa určovaciemu rozsudku dobrovoľne podrobia a dôsledky vyvodlia bez ďalšieho donucovania (k tomu vid' 6Cdo/392/2013).

20. Dovolací súd pre komplexnosť poukazuje aj na ďalšie rozhodnutia – ktoré síce nepredstavujú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, ako to predpokladá ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. –

avšak je v nich posudzovaná otázka naliehavého právneho záujmu, vrátane vzťahu určovacej žaloby a žaloby na plnenie, vo vzťahu ku ktorej boli vyslovené uvedené právne závery:

I. *Naliehavosť právneho záujmu je v tom smere, že navrhovateľ nemá možnosť domáhať sa ochrany svojich práv a oprávnených záujmov iným procesným spôsobom, a že existujúca rozpornosť právneho vzťahu medzi účastníkmi môže byť odstránená práve len podaným návrhom s petitom určovacím (viď 6Obo/232/2007).*

II. *Taká interpretácia a aplikácia ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p., ktorá vo svojich dôsledkoch znemožňuje poskytnutie súdnej ochrany postupom podľa tretej, resp. štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku v otázke patriacej do primárnej právomoci všeobecných súdov, je popretím samej podstaty základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“ v príslušnom gramatickom tvare) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj obdobného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd (k tomu viď predovšetkým II. ÚS 137/08).*

III. *Vo veciach, kedy možno žalovať na plnenie, môže byť daný naliehavý právny záujem na určení, pokiaľ sa žalobou vytvorí pevný právny základ pre právne vzťahy účastníkov sporu a tým sa potom zabráni prípadným ďalším žalobám na plnenie, prípadne vtedy, pokiaľ by sa žalobou na plnenie nemohol vyriešiť celý obsah sporného právneho vzťahu (k tomu viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29Cdo/2349/99 a obdobne aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32Cdo/1002/2009).*

IV. *Pre posúdenie otázky naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe podľa § 80 písm. c/ O. s. p. je rozhodný právny záujem žalobcu a nie záujem žalovanej strany (k tomu viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/1848/2000).*

V. *Účelom určovacích žalôb podľa § 80 písm. c/ O. s. p. je vyriešiť právny vzťah účastníkov, v rámci ktorého je potrebné naisto rozhodnúť, či určité právo existuje (k tomu viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28Cdo/2938/2010).*

VI. *Zmysel zákonnej požiadavky naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení je možné nájsť v chápaní určovacej žaloby ako prostriedku preventívnej právnej ochrany, ktorej účelom má byť vytvorenie pevného právneho základu pre právne vzťahy účastníkov sporu, odstránenie neistoty v postavení žalobcu a predídenie prípadným budúcim sporom. Pre posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu je významná i skutočnosť, či žalobcom nebola poskytnutá iná možnosť ochrany ich práv, ak výlučne žalovaná je aktívne legitimovaná na podanie žaloby na plnenie. Ústavný súd stanovil dve procesné kritéria, ktorých naplnenie vyzdvihuje intenzitu závažnosti veci nad rámec diskrečných oprávnení všeobecných súdov a signalizuje extrémnu úroveň vybočenia z tohto rámca. Prvým z nich je hmotnoprávny i procesný stav konkrétnej veci, za ktorého účastníkom neostáva nič iné, len aktivovať určovaciu žalobu ako „ultimum refugium“, teda posledné východisko obrany a následnej ochrany svojich práv. Druhým je potom situácia, kedy je účastník vystavený dlhotrvajúcej neistote z hľadiska ochrany svojich práv, resp. následkov, ktoré pre neho môže zmluva predstavovať (k tomu viď nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1440/14).*

21. Vo veci rozhodujúci dovolací senát najvyššieho súdu uvádza, že z vyššie citovanej judikatúry vyplývajú nasledovné závery:

21.1. Povinnosťou súdu pri skúmaní naliehavého právneho záujmu je posúdiť, či určovací žalobný návrh je vhodným a správne zvoleným nástrojom ochrany jeho práva, t. j., ak neistotu žalobcu v právnom vzťahu je možné odstrániť navrhovaným určovacím výrokom (tu ide predovšetkým o prípady, kedy určovací výrok vytvorí pevný právny základ vzťahu medzi stranami sporu, ktorým sa predíde prípadným sporom o splnenie povinnosti).

21.2. Otázku existencie, resp. neexistencie naliehavého právneho záujmu treba posudzovať výlučne s ohľadom na právny záujem žalobcu, záujem žalovaného je pri posudzovaní tejto otázky súdom irelevantný.

21.3. Žalobca má naliehavý právny záujem na určovacej žalobe vždy vtedy, ak nemá možnosť

domáhať sa ochrany svojich práv alebo oprávnených záujmov iným procesným spôsobom. Ide predovšetkým o prípady, kedy žalobca nemá možnosť podať žalobu na plnenie, a kedy má legitimáciu na podanie žaloby na plnenie výlučne žalovaná strana.

21.4. Aj v prípadoch, kedy žalobca, ktorý podal určovaciu žalobu, má možnosť podania žaloby na plnenie (t. j. nie vtedy, ak žalovaný v konaní o určovacej žalobe môže podať, resp. následne podať žalobu na plnenie – pozn. dovolacieho súdu), všeobecne neplatí, že by nebol daný naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení. Ide predovšetkým o prípady, kedy by žalobou na plnenie nebol vyčerpaný celý predmet konania o určovacej žalobe, alebo kedy sa určovacím výrokom rozsudku vytvorí pevný právny základ vzťahu medzi stranami sporu.

21.5. Naliehavý právny záujem na určovacej žalobe nie je daný vtedy, ak by požadované určenie viedlo len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Tu ide predovšetkým o prípady, kedy sa žalobca domáha žalobou určenia neplatnosti právneho úkonu s tým, aby následne mohol žalobca podať žalobu na plnenie (napr. žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo žalobu na náhradu škody), alebo inú určovaciu žalobu (napr. žalobu o určenie vlastníckeho práva). Určovacia žaloba je tak neprípustná vtedy, ak rozhodnutie o merite sporu by predstavovalo len rozhodnutie o predbežnej otázke podstatnej pre rozhodnutie iného (žalobcom následne iniciovaného) súdneho sporu.

22. Odvolací súd sa vyslovením záverov, že podaním žaloby na plnenie zo strany žalovanej došlo k strate naliehavého právneho záujmu, a že žalobou na plnenie podanej žalovanou sa bude riešiť celý obsah právneho vzťahu predstavujúci komplexný právny prostriedok ochrany práv žalobcu – okrem nesprávneho konštatovania, že v konaní o žalobe na plnenie podanej odlišným subjektom (žalovanou) bude poskytnutá komplexná ochrana práv žalobcu – odklonil od vyššie citovanej judikatúry, čo má za následok prípustnosť podaného dovolania.

22.1. Zároveň podľa dovolacieho senátu najvyššieho súdu odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, v dôsledku čoho je dovolanie žalobcu aj dôvodné.

23. Podľa názoru dovolacieho súdu ani prípadná možnosť podať žalobu na plnenie (resp. jej podanie na súd) nemá automaticky za následok stratu naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe. Rozhodnutie súdu o určení existencie alebo neexistencie práva alebo právneho vzťahu môže vytvoriť pevný základ vzťahu medzi stranami sporu aj tým, že sa ním predíde žalobe na plnenie, ktorá môže byť v nadväznosti na rozhodnutie súdu o určovacej žalobe nedôvodná.

23.1. Ako už bolo pritom uvedené vyššie, žalobca nemá naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, ak predmetom určenia má byť iba rozhodnutie o predbežnej otázke, aby mohol žalobca na základe určovacieho rozhodnutia podať žalobu na plnenie. V rozhodovanej veci však o taký prípad nejde. V nadväznosti na ustálený skutkový stav veci je zrejmé, že žalobca sa predmetnou určovacou žalobou domáha určenia, či vzhľadom na vzájomne rozporné úkony žalovanej, zakladajúce spornosť existencie nájomného vzťahu (výpoveď zo zmluvy; späťvzatie výpovede; oznámenie žalovanej, že žiada vrátiť nespotrebovanú časť nájomného, hoci v inom konaní tvrdí, že podnájomný vzťah závislý od existencie nájomného vzťahu trvá), tento nájomný vzťah naďalej trvá.

23.2. Dovolací súd dodáva, že požadovaným určením sa žalobca ako prenajímateľ domáha, či nájomný vzťah trvá, alebo je predmet jeho vlastníctva právne voľný s tým, že toto požadované určenie má dopad na ďalšie právne vzťahy uvedené vyššie. Je tak zrejmé, že ani prípadné rozhodnutie o žalobe žalovanej na plnenie by nepokrylo celý obsah právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovanou (resp. úpadcom).

23.3. Osobitne pritom dovolací súd poukazuje na to, že žalovaná počas súdneho sporu netvrdila, že by predmet nájmu po podaní žaloby na plnenie vrátila žalobcovi ako jeho vlastníkovi. V situácii, keď žalovaná predmet nájmu naďalej užíva, resp. má z neho majetkový prospech v podobe nájomného plynúceho jej z podnájomnej zmluvy, je nepochybné, že prípadné rozhodnutie súdu o jej žalobe na plnenie (o vrátení nespotrebovanej časti nájomného ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia) nepokrýva celý obsah právneho vzťahu (práv a povinností) strán sporu. Predmetnú

skutočnosť odvolací súd pri svojom rozhodovaní žiadnym spôsobom nezohľadnil.

23.4. Dovolací súd má za to, že naopak len v konaní o určovacej žalobe iniciovanej žalobcom môže byť rozhodnuté o všetkých sporných otázkach tvoriacich obsah právneho vzťahu, ktorý sa týka strán sporu.

23.5. Z uvedeného dôvodu dovolací senát najvyššieho súdu považuje záver odvolacieho súdu za nesprávny.

24. Rovnako tak považuje dovolací súd za nesprávne, ak odvolací súd postavil záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na neskôr podanej žalobe na plnenie zo strany žalovanej. Otázku naliehavého právneho záujmu, ako aj prípadnú alternatívu v podobe možnosti podať žalobu na plnenie je možné posudzovať len z hľadiska tej strany sporu, ktorá podala určovaciu žalobu. Prípadná žaloba na plnenie iniciovaná druhou stranou nemôže mať za následok absenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení zo strany žalobcu.

24.1. Prístup, ktorý zvolil odvolací súd, treba podľa názoru dovolacieho súdu odmietnuť, nakoľko by len predstavoval návod pre tú stranu sporu – proti ktorej smeruje určovacia žaloba – ako uspieť v konaní bez toho, aby bolo vo veci ‚meritórne‘ rozhodnuté (t. j. bez toho, aby sa súd vecne zaoberal dôvodmi uvedenými v určovacej žalobe), keď by jej stačilo podať (hoc aj špekulatívnu a ničím nepodloženú) žalobu na plnenie.

25. Záver odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení v okolnostiach rozhodovanej veci považuje vo veci rozhodujúci dovolací senát najvyššieho súdu za formalistický, ktorý má za následok odňatie prístupu žalobcu k súdu, a ktorý je v rozpore so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

25.1. V nadväznosti na skutkový stav rozhodovanej veci je zrejmé, že žalobca nemá k dispozícii žalobu na plnenie (napr. žalobu na zmluvné plnenie, žalobu o náhradu škody a ani žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia) a jediným prípustným prostriedkom ochrany jeho subjektívnych práv je práve podaná určovacia žaloba. Určovací žalobný návrh tak predstavuje vhodný a správne zvolený nástroj ochrany práva žalobcu.

25.2. Tu len v krátkosti na opätovné zvýraznenie nesprávnosti záveru odvolacieho súdu dovolací súd poznamenáva, že prípadné rozhodnutie súdu o žalobe žalovanej na plnenie môže prípadne predstavovať prostriedok ochrany práv žalovanej, avšak nemôže sa jednať o prostriedok ochrany práv žalobcu, a už vôbec nie prostriedok komplexnej ochrany jeho práv, ako to skonštatoval odvolací súd. Dovolací senát pritom poukazuje aj na to, že konanie o žalobe žalovanej na plnenie je prerušené do skončenia konania o predmetnej určovacej žalobe, čo odvolací súd pri svojom rozhodovaní žiadnym spôsobom nezohľadnil.

26. Dovolací súd v nadväznosti na uvedené konštatuje, že pokiaľ žalobca nemá inú právnu možnosť domáhať sa ochrany svojich práv než určovacou žalobou (napr. podaním žaloby na plnenie), má žalobca naliehavý právny záujem na požadovanom určení podľa § 80 písm. c/ O. s. p. v znení účinnom do 30. júna 2016 (rovnako aj § 137 písm. c/ C. s. p.). Uvedené platí aj vtedy, ak má legitimáciu na podanie žaloby na plnenie výlučne žalovaná strana.

27. Na základe skutočností uvedených vyššie má dovolací súd za preukázané, že odvolací súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe. Zároveň má dovolací súd za to, že súd prvej inštancie posúdil otázku naliehavého právneho záujmu správne, a to tak, že žalobca má na podanej určovacej žalobe naliehavý právny záujem.

28. Dovolací súd poukazuje na to, že jediným dôvodom odvolania žalovaného proti rozsudku krajského súdu bola námietka nesprávneho právneho posúdenia otázky existencie (resp. neexistencie)

naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení v nadväznosti na prebiehajúce konanie o žalobe na plnenie, čo vzal odvolací súd za základ svojho rozhodnutia. Zohľadňujúc túto skutočnosť v nadväznosti na konštatovanú nesprávnosť právnych záverov odvolacieho súdu (a správne právne posúdenie tejto otázky súdom prvej inštancie), má dovolací súd za to, že nie je nevyhnutné zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, ale vzhľadom na dôvodnosť dovolania žalobcu sú splnené podmienky, aby mohol sám rozhodnúť vo veci.

29. Na základe uvedeného dovolací senát najvyššieho súdu podľa ustanovenia § 449 ods. 3 C. s. p. rozsudok odvolacieho senátu najvyššieho súdu z 21. februára 2019, sp. zn. 2Obo/4/2017 zmenil tak, že rozsudok krajského súdu z 11. mája 2016, č. k. 5Cbi/6/2010-84 v napadnutej vyhovujúcej časti a v súvisiacom výroku o trovách prvoinštančného konania potvrdil.

30. O nároku na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa ustanovenia § 453 ods. 2 C. s. p., tak že v spore úspešnému žalobcovi priznal voči neúspešnej žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100%.

31. Dovolací súd zároveň zrušil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol o výške trov prvoinštančného a odvolacieho konania (uznesenie z 1. apríla 2019, č. k. 5Cbi/6/2010-136), keďže v danom prípade nebol viazaný rozsahom podaného mimoriadneho opravného prostriedku s poukazom na ustanovenie § 439 písm. a/ C. s. p.

31.1. Vydanie uznesenia o výške trov konania totiž v rozhodovanom prípade bolo jednostranne závislé od existencie rozhodnutia o priznaní nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania, pričom zmenou rozhodnutia odvolacieho súdu rozsudkom dovolacieho súdu stratilo uznesenie krajského súdu o výške trov konania svoj podklad.

48.

ROZHODNUTIE

- I. Nejde o postup odvolacieho súdu v rozpore s ustanovením § 382 Civilného sporového poriadku, ak bez výzvy stranám sporu použije vo svojom rozhodnutí iné ustanovenie právneho predpisu, ako súd prvej inštancie, ak už bolo predmetné ustanovenie aplikované v skoršom štádiu konania, alebo ak jeho možná aplikácia bola posudzovaná v predchádzajúcom kasačnom rozhodnutí odvolacieho súdu. To platí aj v prípade, že pri svojom rozhodovaní odvolací súd použil iné ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu ako súd prvej inštancie, pričom sa jeho aplikácie v ktoromkoľvek štádiu sporu domáhala strana sporu a zároveň druhá strana mala procesnú možnosť sa k jeho použitiu vyjadriť.**
- II. Súčasťou výzvy podľa § 382 C. s. p. nie je uvedenie toho, akým spôsobom mieni odvolací súd konkrétne „nové“ ustanovenie právneho predpisu pri svojom rozhodovaní vykladať.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. februára 2019, sp. zn. 3Obdo/1/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Topoľčany (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom (v poradí druhým) z 19. mája 2017, č. k. 8Cb/4/2009-894 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 68 672,68 eur s príslušenstvom, vo zvyšku žalobu zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania s tým, že štátu priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi a žalovanému v plnej výške, a to v rovnakom pomere.

1.1. Okresný súd skonštatoval, že žalobcovi vznikla škoda na CNC stroji, ktorá bola spôsobená prevádzkou autožeriavu, ktorého vlastníkom a prevádzkovateľom bol žalovaný. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že autožeriav žalovaného nebol spôsobilý na dvíhanie bremien ako výhradné technické zariadenie, nemal vykonanú platnú úradnú skúšku podľa vyhlášky č. 718/2002 Z. z. a taktiež nemal značku TI o poslednej úradnej skúške, a teda nespĺňal predpísané parametre pre vyhradené technické zariadenie. Bezprostrednou príčinou vzniku škody bola prevádzková činnosť autožeriavu žalovaného, ktorý nebol spôsobilý na vykládku CNC stroja v priestoroch spoločnosti K. s. r. o.

1.2. V zmysle posúdenia okresného súdu žalobcovi vznikla škoda pádom CNC stroja, za ktorú zodpovedá žalovaný podľa ustanovenia 427 Občianskeho zákonníka.

1.3. Výšku vzniknutej škody ustálil súd prvej inštancie na sumu 68.672,68 eur, keď od pôvodne žalovanej sumy odpočítal sumu 45 425,87 eur, ktorá mala predstavovať výdavky spojené s dodatočnými úpravami CNC stroja spoločnosťou S. S. s. r. o., na základe faktúry č. XXXXXXXXXX z 26. mája 2008, nakoľko predmetná faktúra nie je vedená v účtovníctve žalobcu a ani v účtovníctve spoločnosti S. S. s. r. o.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) o odvolaní žalovaného rozhodol rozsudkom z 10. mája 2018, č. k. 26Cob/76/2017-930 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti potvrdil a žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

2.1. Vo svojom rozhodnutí uviedol, že súd prvej inštancie vec správne skutkovo ustálil na základe vykonaného dokazovania. Naopak krajský súd nesúhlasil s právnym posúdením sporu uskutočneným okresným súdom, nakoľko na zistený skutkový stav bolo potrebné aplikovať ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka upravujúce zodpovednosť za škodu spôsobenú okolnosťami, ktoré majú

pôvod v povahe prístroja alebo inej veci, ktoré sa pri plnení záväzku použili. Ide o špeciálny prípad zodpovednosti za nebezpečenstvo, prípadne zodpovednosti za riziko, resp. zodpovednosti za výsledok. V prípade zodpovednosti podľa § 421a Občianskeho zákonníka sa neskúma zavinenie škodcu, pričom sa jedná o absolútnu objektívnu zodpovednosť.

2.2. Prvotným predpokladom zodpovednosti za škodu je existencia záväzkového vzťahu medzi poškodeným a škodcom, ktorý bol podľa odvolacieho súdu preukázaný zo svedeckej výpovede J. Č., keďže uvedený svedok objednával prekládku stroja v mene žalobcu, a preto aj faktúra za prekládku, ak by nedošlo k škode, by bola vystavená na žalobcu.

2.3. Ďalším predpokladom zodpovednosti je, že predmetom plnenia záväzku je určitá činnosť, na vykonanie ktorej sa použil prístroj alebo vec, a že došlo k výskytu udalosti, ktorá má svoj pôvod v povahe prístroja alebo inej veci, ktorá bola použitá pri plnení záväzku, a ktorá spôsobila škodu. Za škodu spôsobenú okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe prístroja, prípadne inej veci, sa považuje aj situácia, ak škoda vznikla následkom vady prístroja, jeho nefunkčnosti alebo jeho nevhodnou, resp. nedostatočnou obsluhou. Táto okolnosť bola preukázaná tým, že došlo k prekročeniu nosnosti žeriavu po dosiahnutí vyloženia, pričom nosnosť bola prekročená dĺžkou výložníka a uhlom jeho sklonu, a zároveň aj skutočnosťou, že žeriav nebol spôsobilý na činnosť, ktorú vykonával, navyše signalizačné zariadenie žeriavu bolo už pred začatím výkonu činnosti nefunkčné. Žeriav bol pritom vecou, ktorú žalovaný použil pri plnení svojho záväzku voči žalobcovi spočívajúcom v premiestnení stroja, a uvedená okolnosť má svoj pôvod práve vo veci použitej pri plnení záväzku žalovaného.

2.4. Tretím predpokladom zodpovednosti za škodu je vznik škody pri použití prístroja alebo inej veci, pričom príčinou jej vzniku je udalosť majúca pôvod v povahe prístroja alebo použitej veci. Táto škodová udalosť môže vyplývať z vadnosti alebo funkčného zlyhania použitého prístroja, či veci. Vznik škody na strane žalobcu bol v konaní jednoznačne preukázaný, a to vo výške 68 672,58 eur.

2.5. Štvrtým predpokladom zodpovednosti za škodu je príčinná súvislosť medzi škodovou udalosťou a vznikom škody. Príčinná súvislosť bola podľa odvolacieho súdu preukázaná, keďže bez existencie výskytu udalosti majúcej pôvod v povahe použitej veci, by nevznikla žalobcovi škoda.

2.6. Zároveň krajský súd vo svojom rozsudku skonštatoval, že pre jeho rozhodnutie vo veci nebolo potrebné postupovať podľa ustanovenia § 382 C. s. p., keďže žalovaný už vo svojom odvolaní namietal v rámci nesprávneho právneho posúdenia skutočnosť, že v danej veci malo byť aplikované ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka (teda ustanovenie, ktoré bolo podľa odvolacieho súdu v danej veci rozhodujúce), a bolo aj zachované procesné právo žalobcu vyjadriť sa k aplikácii ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka. Obidve sporové strany sa k použitiu predmetného ustanovenia vyjadrili, a preto nebolo potrebné postupom podľa § 382 C. s. p. ich opätovne vyzývať k novej aplikácii ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dňa 12. septembra 2018 dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. c/ a písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“).

3.1. Vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. c/ C. s. p. videl dovolateľ v tom, že žalovaný – A. K. M., so sídlom T., ukončil k 20. novembru 2013 podnikateľskú činnosť, v dôsledku čoho nemal v konaní procesnú subjektivitu a spôsobilosť. Pritom žalovaný poukázal na znenie ustanovenia § 61 C. s. p.

3.2. Vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. videl žalovaný v arbitrárnosti rozhodnutia, keď odvolací súd jednostranne prevzal len skutkové zistenia, ktoré sú v prospech žalobcu. Jeho odôvodnenie neobsahuje hodnotenie dôkazu – písomnej objednávky spoločnosti K. so žalovaným – čo predstavuje porušenie práva na spravodlivý proces. Dovolateľ zároveň v texte dovolania vyjadril nesúhlas s hodnotením jednotlivých dôkazov a uviedol, že predmetná písomná objednávka je absolútne neplatný právny úkon.

4. Počas plynutia lehoty na podanie dovolania doručil žalovaný súdu prvej inštancie dve doplnenia dovolania, a to dňa 19. októbra 2018 a dňa 22. októbra 2018.

4.1. V doplnení dovolania žalovaný uviedol, že vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. zakladá aj prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu, keďže odvolací súd postupoval v rozpore s ustanovením § 382 C. s. p., keď potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, avšak na rozhodnutie vo veci aplikoval ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka, na rozdiel od okresného súdu, ktorý ako rozhodujúce zákonné ustanovenie označil ustanovenie § 427 Občianskeho zákonníka. Dovolateľ je toho názoru, že povinnosťou krajského súdu bolo oboznámiť strany so svojim odlišným právnym názorom a umožniť im sa k tomuto názoru náležite vyjadriť. Strany sporu by tak získali vedomosť, ako chcel odvolací súd na spor nazerať, a tomuto by mali možnosť prispôbiť skutkové a právne námietky. Podľa žalovaného nemôže obstať ani tvrdenie odvolacieho súdu, že v odvolaní namietal potrebu aplikácie ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka, keďže opomenul, že nemal vedomosť, akým spôsobom pristúpi odvolací súd k výkladu predmetného ustanovenia.

4.2. Zároveň dovolateľ doplnil svoje dovolanie o nový dovolací dôvod, keďže podľa jeho názoru je daná prípustnosť dovolania aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., konkrétne vo vyriešení právnej otázky, či *za skutkového stavu, kedy bola škoda spôsobená údajnou nesprávnou manipuláciou s prístrojom (autožeriavom), sa môže jednať o zodpovednosť za výsledok podľa § 421a Občianskeho zákonníka.*

4.3. Podľa žalovaného vznik škody nebol spôsobený vlastnosťou prístroja, ale išlo údajne o následok toho, že pri obsluhu autožeriava mala byť urobená chyba postupom osoby vykonávajúcej predmetnú činnosť. Preto nebol splnený jeden z predpokladov zodpovednosti za škodu podľa § 421a Občianskeho zákonníka a núkala sa skôr aplikácia ustanovenia § 420a Občianskeho zákonníka pripúšťajúceho liberačné dôvody, ktorými sa odvolací súd v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nezaoberal a žalovaný tak nemal priestor navrhovať v tomto smere dokazovanie.

5. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že neboli preukázané dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. c/ ani písm. f/ C. s. p.

5.1. Namietanie procesnej subjektivity ukončením živnosti žalovaného nemôže podľa žalobcu obstať, keďže ide o absolútne nesprávny právny názor. Procesná spôsobilosť fyzickej osoby nie je ovplyvnená tým, či ide o fyzickú osobu podnikateľa alebo nepodnikateľa, vždy ide o totožný subjekt.

5.2. Osobitne k namietanému nevykonaniu dôkazu zvýraznil, že nie je povinnosťou súdu vykonať všetky navrhované dôkazy, pričom zároveň platí, že nevykonanie navrhnutých dôkazov nezakladá vadu zmätočnosti.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalovaného treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.). Ak dovolateľ uvedeným spôsobom nepostupuje, dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435, čo je dôvodom pre odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f/ C. s. p.

7.1. Ak v dovolaní nie je jednoznačne uvedené, v čom konkrétne spočíva dovolateľom tvrdená vada zmätočnosti, dovolací súd na rozdiel od právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 nie je oprávnený nahrádzať pasivitu dovolateľa, resp. nahrádzať úkony, ktoré bol povinný uskutočniť jeho právny zástupca ako osoba znála práva a hľadať v texte dovolania, prípadne v predloženom spise, čo

by prípadne mohlo predstavovať vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 C. s. p. (rovnako aj 3Obdo/19/2017).

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. c/ C. s. p.

8. O vadu zmätočnosti uvedenú v ustanovení § 420 písm. c/ C. s. p. ide výlučne v prípade, ak strana sporu nemala spôsobilosť konať samostatne pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník.

8.1. Predmetnú skutočnosť pritom dovolateľ napriek povinnosti uloženej mu v ustanovení § 431 ods. 2 C. s. p. netvrdil, v dôsledku čoho nie je dovolací dôvod v tejto časti vymedzený spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 C. s. p.

8.2. Dovolacie námietky žalovaného smerovali skôr k vade zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. b/ C. s. p., a to že ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu.

8.3. Ani táto vada zmätočnosti však nemôže byť daná a predmetná dovolacia námietka vyplýva skôr z nepochopenia právnej úpravy žalovaným (resp. advokátom spisujúcim jeho dovolanie), keďže ukončenie podnikateľskej činnosti fyzickej osoby v priebehu súdneho sporu nemá žiadny vplyv na procesnú subjektivitu podľa § 61 C. s. p., ktorá je viazaná na spôsobilosť na práva a povinnosti upravenú v § 7 Občianskeho zákonníka (pokiaľ ide o fyzické osoby), resp. v § 18 a nasl. Občianskeho zákonníka (pokiaľ ide o právnické osoby). Stranou sporu na strane žalovaného je fyzická osoba A. K., ktorý má od svojho narodenia (t. j. od X.XX.XXXX) spôsobilosť na práva a povinnosti a tým aj procesnú subjektivitu vystupovať v konaní ako strana sporu. Skutočnosť, že predmetom sporu je pohľadávka, ktorá vznikla pri jeho podnikateľskej činnosti počas trvania živnostenského oprávnenia, ani skutočnosť, že v priebehu sporu ukončil podnikateľskú činnosť, nemá žiadny vplyv na procesnú subjektivitu žalovaného a ani na jeho spôsobilosť samostatne konať pred súdom.

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

9. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Pod pojmom nesprávny procesný postup súdu je potrebné rozumieť taký postup súdu v konaní, ktorý je v rozpore so zákonom.

9.2. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojim nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon. Medzi tieto procesné práva patria v zmysle judikatúry najvyššieho súdu napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom, právo nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom, právo byť predvolaný na súdne pojednávanie, právo strany konať pred súdom v materinskom jazyku, alebo v jazyku, ktorému rozumie, právo na to, aby bol rozsudok strane doručený do vlastných rúk. Naopak medzi tieto práva nepatrí právo strany sporu na to, aby súd akceptoval jej procesné návrhy, aby súd rozhodol v súlade s predstavami strany sporu, alebo aby súd odôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu.

9.3. Pre prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., musí intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného súdu dosahovať mieru porušenia práva na spravodlivý proces. Základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov.

10. V časti, v ktorej žalovaný namietal arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu, že

neobsahuje hodnotenie jedného z dôkazov, a že prevzal výlučne skutkové zistenia, ktoré sú v prospech žalobcu, dovolací súd konštatuje, že dovolací dôvod nie je vymedzený v súlade so zákonom, nakoľko z obsahu dovolania nie je vôbec zrejmé, v čom má byť postup odvolacieho súdu nesprávny (t. j. v čom bol jeho postup v rozpore so zákonom), a taktiež nie je zrejmé, realizáciu akých procesných práv mal žalovanému svojim postupom znemožniť odvolací súd.

10.1. Najvyšší súd však opätovne uvádza (k tomu viď aj 3Obdo/52/2017, 3Obdo/40/2017, 3Obdo/17/2018 a 3Obdo/18/2018), že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by slúžil na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od prvoinštančného a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie – viď ustanovenie § 442 C. s. p. („dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd“). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

10.2. Osobitne pritom platí, že prípustnosť dovolania – pokiaľ ide o tvrdenú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. [resp. podľa § 237 (ods. 1) písm. f/ O. s. p. účinného do 30. júna 2016] – nezakladá (a ani nezakladalo) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého z dôkazov (k tomu viď napr. R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993, 3Cdo/108/2016, 2Cdo/159/2017, 3Cdo/59/2017 a 5Cdo/47/2017).

11. Vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. videl žalovaný predovšetkým v „prekvapivosti“ rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý podľa jeho názoru postupoval v rozpore s ustanovením § 382 C. s. p. a vo veci aplikoval ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka, na rozdiel od okresného súdu, ktorý aplikoval ustanovenie § 427 Občianskeho zákonníka.

12. Vo vzťahu k ustanoveniu § 382 C. s. p. dovolací súd uvádza, že jeho účelom je zabrániť vydávaniu prekvapivých rozhodnutí odvolacími súdmi, t. j. takých, v ktorých sa odvolací súd v rozhodujúcich okolnostiach odklonil od rozhodnutia súdu prvej inštancie. Predmetné zákonné ustanovenie vychádza z princípu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ktorý je súčasťou princípu právnej istoty.

12.1. Predvídateľnosť súdnych rozhodnutí sa prejavuje aj v tom, že odvolací súd v prípade meritórneho rozhodnutia o odvolaní ešte pred vyhlásením rozhodnutia oboznámi sporové strany so svojim v konaní ešte nevysloveným právnym názorom, ktorý je odlišný od právneho názoru uvedeného v rozhodnutí súdu prvej inštancie, a vytvorí stranám priestor, aby mohli k tomuto právnemu názoru zaujať stanovisko.

12.2. Postup odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 382 C. s. p. sa týka výlučne hmotnoprávneho posúdenia uplatneného nároku. Uvedené znamená, že prichádza do úvahy v prípade, ak odvolací súd dospeje k záveru, že žalovaný nárok treba posúdiť podľa iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia (iného paragrafu alebo iného jeho odseku). Zároveň musí byť „nové“ ustanovenie právneho predpisu pre vec rozhodujúce.

12.3. O prekvapivé rozhodnutie ide vtedy, ak odvolací súd nepostupoval v zmysle ustanovenia § 382 C. s. p., a zároveň pri svojom rozhodovaní použil ako rozhodujúce zákonné ustanovenie, ktoré v konaní pred súdom prvej inštancie nebolo použité, a ktorého aplikácie sa v priebehu sporu strany nedomáhali, a to ani v priebehu odvolacieho konania (k tomu viď aj 3Obdo/23/2017).

13. Konanie na odvolacom súde je poznačené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. zakladajúcou prípustnosť dovolania v súvislosti s námietkou „prekvapivosti“ rozhodnutia výlučne vtedy, ak sú kumulatívne splnené nasledujúce podmienky:

1/ Odvolací súd vo veci meritórne rozhodol (t. j. potvrdil alebo zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie),

2/ Na hmotnoprávne posúdenie uplatneného nároku aplikoval „nové“ ustanovenie právneho predpisu (t. j. zákonné ustanovenie, ktoré bolo prvýkrát v priebehu súdneho sporu použité až v meritórnom rozhodnutí odvolacieho súdu),

3/ Predmetné ustanovenie bolo pre rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodujúce a zároveň

4/ Odvolací súd nevyzval strany sporu, aby sa k použitiu tohto „nového“ ustanovenia vyjadrili.

13.1. Ak nebola splnená čo i len jedna z vyššie uvedených podmienok, nie je vo veci daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

14. O „nové“ ustanovenie právneho predpisu nejde vtedy, ak už bolo predmetné ustanovenie aplikované v skoršom štádiu konania, napr. v skoršom rozhodnutí súdu prvej inštancie (zrušenom na základe použitia opravných prostriedkov), alebo ak jeho možná aplikácia bola posudzovaná v predchádzajúcom kasačnom rozhodnutí odvolacieho súdu.

14.1. Rovnako nemožno dospieť k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je prekvapivé, ak pri svojom rozhodovaní použil iné ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu ako súd prvej inštancie, ak sa aplikácie tohto ustanovenia domáhala niektorá zo strán sporu, či už v priebehu prvoinštančného konania, alebo v odvolacom konaní, a druhá strana sporu mala procesnú možnosť sa k tomu vyjadriť.

15. V rozhodovanej veci síce krajský súd aplikoval ako rozhodujúce iné ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, a to ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka, pričom okresný súd aplikoval ako rozhodujúce ustanovenie § 427 Občianskeho zákonníka, avšak dovolací súd nemôže súhlasiť s tvrdením dovolateľa, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je prekvapivý.

15.1. Z výslovného znenia ustanovenia § 382 C. s. p. vyplýva pre odvolací súd povinnosť vyzvať strany sporu, aby sa vyjadrili k možnému použitiu „nového“ ustanovenia všeobecne záväzného predpisu výlučne vtedy, ak toto ustanovenie nebolo pri doterajšom rozhodovaní veci použité.

15.2. V kontexte rozhodovanej veci však ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka, ktoré použil odvolací súd ako rozhodujúce ustanovenie, nepredstavuje „nové“ ustanovenie, ktoré by pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité. Už vo svojom skoršom (v poradí prvom) rozsudku z 8. novembra 2012, č. k. 8Cb/4/2009-602 – ktorý bol odvolacím súdom zrušený – súd prvej inštancie žalobou uplatnený nárok právne kvalifikoval ako nárok na náhradu škody podľa ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka. Rovnako ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka pri svojom rozhodovaní použil odvolací súd už vo svojom uznesení z 13. júna 2013, č. k. 26Cob/15/2013-639.

15.3. Osobitne považuje dovolací súd za nevyhnutné poukázať na skutočnosť, že ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka – ktorého použitie odvolacím súdom má podľa žalovaného zakladať „prekvapivosť“ napadnutého rozhodnutia – mal podľa názoru žalovaného na rozhodnutie vo veci aplikovať súd prvej inštancie, ako to vyplýva z jeho odvolania z 8. júna 2017 proti rozsudku okresného súdu z 19. mája 2017, č. k. 8Cb/4/2009-894. Skutočnosť, že samotný žalovaný sa v odvolacom konaní domáhal použitia ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka, vylučuje, aby bolo považované za „nové“ zákonné ustanovenie, a aby jeho následná aplikácia zo strany odvolacieho súdu mala za následok vydanie prekvapivého rozhodnutia. Z uvedeného je zrejmé, že „prekvapivosť“ rozhodnutia odvolacieho súdu nespočíva v tom, že odvolací súd nevyzval strany sporu postupom podľa ustanovenia § 382 C. s. p. na aplikáciu ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka, ale v tom, že aplikácia predmetného zákonného ustanovenia odvolacím súdom nemala za následok zamietnutie žaloby, ako sa toho domáhal žalovaný vo svojom odvolaní.

15.4. Dovolací súd sa stotožňuje aj so záverom odvolacieho súdu, že nebolo potrebné postupovať podľa § 382 C. s. p., keďže žalovaný namietal, že v danej veci malo byť aplikované ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka – ako ustanovenie, ktoré bolo podľa právneho názoru odvolacieho súdu v danej veci rozhodujúce – a bolo zachované aj procesné právo žalobcu vyjadriť sa k aplikácii

ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka. Nakoľko obidve strany sporu mali možnosť vyjadriť sa k aplikácii ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka v odvolacom konaní (hoci v štádiu pred predložením spisu odvolaciemu súdu), bolo by nadbytočné aj s ohľadom na princíp hospodárnosti konania (aby nedochádzalo k neúčelnému navyšovaniu trov odvolacieho konania) opätovne vyzývať strany na vyjadrenie postupom podľa ustanovenia § 382 C. s. p.

16. Neobstojí ani námietka dovolateľa, že pred rozhodnutím odvolacieho súdu nemal vedomosť, akým spôsobom bude ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka vykladať, v dôsledku čoho nemohol prispôbiť prostriedky svojej procesnej obrany.

16.1. Ak odvolací súd postupuje podľa § 382 C. s. p., iba vyzve strany, aby sa vyjadrili k možnému použitiu určitého zákonného ustanovenia. Súčasťou predmetnej výzvy však nie je uvedenie toho, akým spôsobom mieni odvolací súd dané zákonné ustanovenie pri svojom rozhodovaní vykladať. Táto povinnosť odvolaciemu súdu zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva.

16.2. Osobitne pokiaľ ide o tvrdenie dovolateľa, že nemohol výkladu ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka odvolacím súdom prispôbiť svoje prostriedky procesnej obrany, ani toto nemôže obstať vzhľadom na zákonnú koncentráciu konania obsiahnutú v ustanovení § 154 C. s. p., pričom ani postup odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 382 C. s. p. nie je dôvodom, pre ktorý by boli prípustné novoty (t. j. nové prostriedky procesnej obrany) v odvolacom konaní (k tomu viď ustanovenie § 366 C. s. p.).

17. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

18. Dovolateľ vo svojom dovolaní uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. – nesprávne právne posúdenie veci – v zmysle ktorého mala byť daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. vo vyriešení otázky, „či za skutkového stavu, kedy bola škoda spôsobená údajnou nesprávnou manipuláciou s prístrojom (autožeriavom), sa môže jednať o zodpovednosť za výsledok podľa § 421a Občianskeho zákonníka“.

18.1. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Prípustnosť dovolania nezakladá ani všeobecná nespokojnosť dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu, resp. jeho právnymi závermi (k tomu viď aj 3Obdo/28/2018 a 3Obdo/64/2018).

18.2. Uvedenému musí zodpovedať aj argumentácia dovolateľa, pokiaľ ide o vymedzenie prípadnej nesprávnosti právneho posúdenia odvolacím súdom, a pokiaľ ide o uvedenie právnej argumentácie, ako mal podľa jeho názoru odvolací súd vec správne posúdiť. Táto povinnosť sa vzťahuje nielen na samotné vymedzenie právnej otázky – ktorá musí byť pre rozhodnutie vo veci rozhodujúca – ale aj na to, aby právna otázka (a dovolateľom predložené právne posúdenie veci) mala oporu v skutkovom stave zistenom súdmi nižšej inštancie, nakoľko – ako už bolo vyššie uvedené – dovolací súd je v zmysle ustanovenia § 442 C. s. p. viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil odvolací súd.

19. Dovolateľ pri odôvodnení svojho dovolania uviedol, že škoda žalobcu bola spôsobená ako následok toho, že pri obsluhu autožeriava mala byť urobená chyba postupom osoby vykonávajúcej predmetnú (výkladnú) činnosť. Rovnako aj žalovaným nastolená otázka vychádza z toho, že „zo skutkového stavu vyplýva, že škoda bola spôsobená údajnou nesprávnou manipuláciou

s prístrojom“.

19.1. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v danej veci bola škoda spôsobená realizáciou prác autožeriavom, ktorý „obsluhoval“ zamestnanec žalovaného, teda prevádzkovou činnosťou autožeriavu – vecou použitou pri faktickej prevádzkovej činnosti žalovaného. Predmetný cestný žeriav nebol spôsobilý na dvíhanie bremien. Bolo preukázané, že bezprostrednou príčinou vzniku škody bola prevádzková činnosť autožeriavu žalovaného, ktorý nebol spôsobilý na vykládku CNC stroja v priestoroch spoločnosti K. s. r. o. T., pričom predmetný autožeriav nespĺňal predpísané parametre pre vyhradené technické zariadenie a nemal vykonanú platnú úradnú skúšku podľa vyhlášky č. 718/2002 Z. z. a ani odbornú skúšku značky TI.

19.2. Odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku skonštatoval, že žeriav nebol spôsobilý na činnosť, ktorú vykonával a mal nefunkčné signalizačné zariadenie, ktoré vo funkčnom stave signalizuje prekročenie určitej hranice nosnosti, čo môže viesť k odvráteniu porušenia stability. Škoda bola spôsobená pádom stroja pri tom, ako po dopravení na určené miesto vykonával pracovnú činnosť (prekládku stroja).

20. Z uvedeného je zrejmé, že súdy nižšej skutkovo ustálili príčinu vzniku škody v nespôsobilosti autožeriavu žalovaného na prácu vykonávanú žalovaným, a nie v nesprávnej obsluhu autožeriavu zamestnancom žalovaného, ako to uviedol žalovaný (resp. jeho právny zástupca) v podanom dovolaní. Dovolateľom nastolená otázka tak nezodpovedá skutkovému stavu zistenému konajúcimi súdmi.

20.1. Dovolací súd preto konštatuje, že dovolateľom vymedzená otázka predstavuje v posudzovanej veci výlučne akademickú otázku nesúvisiacu s rozhodovaným sporom, čo má za následok neprípustnosť podaného dovolania.

21. Pozornosti dovolacieho súdu pritom neušla vzájomná protirečivosť žalovaného (ktorý bol v celom priebehu konania zastúpený advokátom) vo vzťahu k právnomu posúdeniu, keď v odvolaní z 8. júna 2017 proti rozsudku okresného súdu z 19. mája 2017, č. k. 8Cb/4/2009-894 výslovne uviedol, že v spore nemôže do úvahy prichádzať všeobecná zodpovednosť za škodu podľa § 420a Občianskeho zákonníka, nakoľko na daný prípad sa vzťahuje a treba ho posúdiť podľa osobitnej zodpovednosti podľa § 421a Občianskeho zákonníka (strana 2 odvolania – č. 1. 912 súdneho spisu) a následne v dovolaní uviedol, že jeden z nevyhnutných predpokladov pre vznik zodpovednosti v zmysle ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka nebol naplnený. Pre daný zodpovednostný nárok sa preto núka skôr aplikácia hmotnoprávneho ustanovenia § 420a Občianskeho zákonníka (strana 4 doplnenia dovolania z 22. októbra 2018 – č. 1. 1040 súdneho spisu).

21.1. V kontexte uvedeného sa tak dovolacia argumentácia žalovaného – pokiaľ ide o právne posúdenie veci – javí skôr ako účelová snaha žalovaného umelo predĺžiť už viac ako 10 rokov trvajúci súdny spor s cieľom vyhnúť sa zodpovednosti za spôsobenú škodu, než relevantné namietanie nesprávneho právneho posúdenia (dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p.), ktoré by zakladalo prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

22. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalovaného nie je prípustné ani v časti, v ktorej dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci.

23. Nakoľko v rozhodovanej veci nie je daná prípustnosť dovolania z hľadiska namietaných väd zmätočnosti uvedených v ustanovení § 420 C. s. p. a prípustnosť dovolania nebola založená ani podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje

(§ 451 ods. 3 druhá veta C. s. p.).

49. ROZHODNUTIE

Ak bolo dovolanie podané elektronickými prostriedkami autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom advokátskeho koncipienta, nie je splnená zákonná podmienka spísania a podpísania dovolania advokátom v zmysle ustanovenia § 429 ods. 1 C. s. p. Tento nedostatok dovolania nemožno po uplynutí lehoty na podanie dovolania odstrániť a má za následok odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. e/ C. s. p.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. novembra 2019, sp. zn. 3Obdo/96/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým uznesením potvrdil uznesenie Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 29. januára 2018, č. k. 33Exre/516/2017-88, ktorým súd prvej inštancie návrh navrhovateľa na dosiahnutie zhody zápisu v obchodnom registri zamietol.

2. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dňa 21. júna 2019 dovolanie navrhovateľ, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“).

3. Zapísaná osoba vo vyjadrení z 11. septembra 2019 navrhla dovolanie navrhovateľa ako neprípustné odmietnuť.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací [podľa § 35 C. s. p. v spojení s ustanovením § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „C. m. p.“)] dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) dovolací súd uvádza nasledovné:

5. Nevyhnutnou (a základnou) podmienkou, aby mohlo byť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené dovolaciemu prieskumu, je splnenie zákonnej požiadavky uvedenej v ustanovení § 429 ods. 1 C. s. p., a to zastúpenie dovolateľa advokátom s tým, že zároveň dovolanie musí byť spísané a podpísané advokátom.

5.1. Predmetná podmienka však v rozhodovanej veci nie je splnená.

6. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu úvodom poukazuje na svoje skoršie rozhodnutie – uznesenie z 26. apríla 2018, sp. zn. 3Oboer/42/2017 – ktoré bolo publikované ako judikát v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2018 pod R 78/2018 (dostupnej na webovej stránke najvyššieho súdu <https://www.nsud.sk/data/files/1962_zbierka_9-2018.pdf>), ktorého právna veta znie nasledovne:

„Skutočnosť, že dovolanie bolo spísané a podpísané advokátskym koncipientom, predstavuje neodstrániteľnú podmienku prípustnosti dovolania, čo má za následok odmietnutie dovolania podľa ustanovenia § 447 písm. e/ Civilného sporového poriadku za predpokladu, že strana sporu bola o povinnosti byť zastúpená advokátom poučená v rozhodnutí odvolacieho súdu.“

6.1. V odôvodnení predmetného uznesenia zároveň dovolací súd výslovne uviedol, že „zákonodarca sa v ustanovení § 429 ods. 1 C. s. p. neuspokojil len so stanovením povinného

zastúpenia advokátom počas dovolacieho konania, ale zdôraznil aj podmienky, aby bolo dovolanie nielen advokátom spísané, ale aj podpísané (skutočnosť, že dovolanie bolo na hlavičkovom papieri advokáta, nie je v tomto prípade relevantná). Dovolací súd pri posudzovaní splnenia zákonných podmienok pre podanie dovolania musí striktne vychádzať z ustanovenia § 429 ods. 1 C. s. p., podľa ktorého sa okrem povinného zastúpenia advokátom vyslovene vyžaduje, aby dovolanie bolo zároveň ním spísané a podpísané, pričom podmienky musia byť splnené kumulatívne.“

7. Dovolací súd uvádza, že vyššie citované rozhodnutie bolo vydané vo veci, kedy bolo dovolanie podané v listinnej forme, ale predmetné závery sa vzťahujú aj na prípady, kedy bolo dovolanie podané elektronicky. V tejto súvislosti dovolací súd konštatuje, že:

I. Pre splnenie zákonnej podmienky podľa § 429 ods. 1 C. s. p. musí byť dovolanie podané v elektronickej forme autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickou pečaťou (§ 23 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o e-Governmente) patriacim advokátovi, ktorý zastupuje dovolateľa.

II. Výlučne autorizácia elektronicky podaného dovolania kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickou pečaťou preukazuje, ktorá osoba v mene dovolateľa dovolanie spísala a podpísala.

III. Ak bolo dovolanie autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom advokátskeho koncipienta, nie je splnená zákonná podmienka spísania a podpísania dovolania advokátom v zmysle ustanovenia § 429 ods. 1 C. s. p. Tento nedostatok dovolania nemožno po uplynutí lehoty na podanie dovolania odstrániť a má za následok odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. e/ C. s. p.

8. Na odôvodnenie vysloveného právneho záveru dovolací súd uvádza, že pri elektronickom podaní vo veci samej (medzi ktoré patrí v zmysle ustanovenia § 123 ods. 2 C. s. p. aj dovolanie – pozn. dovolacieho súdu) je potrebné overiť autentickosť podania, lebo také podanie môže mať podstatné procesné následky. Zmyslom a účelom autorizácie elektronicky uskutočneného podania vo veci samej je záruka identifikácie strany sporu a autenticity podania. Inými slovami povedané autorizácia podania vo veci samej uskutočnenej v elektronickej forme nahrádza podpis konajúcej osoby, a teda slúži na identifikáciu osoby, ktorá predmetné podanie vo veci samej spísala a podpísala.

8.1. Z uvedeného dôvodu je tak potrebné považovať za osobu, ktorá podanie vo veci samej (t. j. vrátane dovolania) spísala a podpísala, tú osobu, ktorej v zmysle overenia patrí kvalifikovaný elektronický podpis (resp. kvalifikovaná elektronická pečať).

8.2. Rovnaký záver prijal najvyšší súd už vo svojom skoršom rozhodnutí (viď uznesenie z 15. augusta 2019, sp. zn. IObdo/45/2019), v ktorom bolo odmietnuté dovolanie podľa ustanovenia § 447 písm. e/ C. s. p. z dôvodu, že dovolanie v elektronickej forme bolo autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom advokátskeho koncipienta advokáta, ktorému dovolateľ udelil splnomocnenie na zastupovanie v dovolacom konaní.

9. V posudzovanej veci napadnuté uznesenie odvolacieho súdu obsahovalo v súlade so znením ustanovenia § 393 ods. 1 C. s. p. poučenie o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní.

9.1. Navrhovateľ bol v rozhodnutí odvolacieho súdu riadne poučený o povinnosti zastúpenia advokátom v dovolacom konaní vrátane povinnosti, že dovolanie musí byť spísané advokátom, ako to vyžaduje judikatúra najvyššieho súdu pri skúmaní splnenia, resp. nesplnenia podmienok podľa § 429 ods. 1 C. s. p. (viď vyššie citovaný judikát č. R 78/2018).

10. V rozhodovanej veci dovolací súd zistil, že navrhovateľ zastúpený advokátskou kanceláriou B. & P. s. r. o. podal dovolanie elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom.

10.1. Predmetné dovolanie doručila súdu prvej inštancie Mgr. L. P., advokátska koncipientka advokátskej kancelárie B. & P. s. r. o., ktorá dovolanie autorizovala svojim kvalifikovaným

elektronickým podpisom na základe plnej moci udelennej jej advokátskou kanceláriou B. & P., s. r. o., z 24. januára 2019 na podpisovanie a podávanie akýchkoľvek podaní a vykonávania akýchkoľvek právnych úkonov v elektronickej forme v zmysle zákona č. 305/2013 Z. z. okrem iného vo vzťahu k všeobecným súdom Slovenskej republiky.

10.2. Záver, že kvalifikovaný elektronický podpis, ktorým bolo dovolanie autorizované, patrí advokátskej koncipientke Mgr. L. P. (a nie advokátovi, ktorému navrhovateľ udelil splnomocnenie na zastupovanie v predmetnom konaní) jednoznačne vyplýva z finálneho overenia kvalifikovaného elektronického podpisu nachádzajúceho sa na č. l. 531 až č. l. 534 súdneho spisu.

10.3. Podľa dovolacieho súdu je tak aj vzhľadom na vyššie vyslovené závery nepochybné, že dovolanie podané v elektronickej forme v predmetnej veci nebolo spísané a podpísané osobou advokáta, ako to vyžaduje znenie ustanovenia § 429 ods. 1 C. s. p., ale advokátskym koncipientom. Predmetné konštatovanie platí aj v prípade, že súčasťou dovolania podaného v elektronickej forme je aj jeho naskenovaný text vyhotovený v písomnej forme, a to aj vtedy, ak takýto sken obsahuje aj vlastnoručný podpis advokáta (ako tomu bolo aj v rozhodovanej veci).

10.4. Pre identifikáciu osoby, ktorá dovolanie podané v elektronickej forme spísala a podpísala, je rozhodujúci kvalifikovaný elektronický podpis, ktorým bolo dovolanie autorizované. Preto aj pri posúdení (ne)splnenia zákonnej podmienky vyžadovanej v ustanovení § 429 ods. 1 C. s. p. dovolacím súdom v prípade dovolania podaného v elektronickej forme je rozhodujúce, ktorej osobe patrí kvalifikovaný elektronický podpis použitý na autorizáciu podaného dovolania. V rozhodovanej veci je touto osobou nepochybne advokátska koncipientka Mgr. L. P.

11. Záverom dovolací súd uvádza, že advokát, ktorému navrhovateľ udelil splnomocnenie na zastupovanie v (dovolacom) konaní, si obrazne povedané chcel zjednodušiť prácu tým, že udelí plnú moc na podávanie a podpisovanie elektronických podaní advokátskej koncipientke, hoci minimálne vo vzťahu k dovolaciemu konaniu nemá na takýto postup oporu v zákone a ani v judikatúre najvyššieho súdu. Takéto „uľahčenie si práce“ advokátom tak má pre svojho klienta, ktorého zastupuje (t. j. pre navrhovateľa ako dovolateľa) „fatálne“ následky, nakoľko v dôsledku postoja advokáta k svojim povinnostiam sa dovolací súd nemohol vôbec zaoberať predloženou dovolacou argumentáciou a vyhodnotiť jej opodstatnenosť, prípadne neopodstatnenosť.

11.1. Len ako poznámku pritom dáva najvyšší súd do pozornosti, že v zmysle čl. 2 ods. 2 Uznesenia č. 14 Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory zo 7. novembra 2006 o pravidlách výkonu substitučného oprávnenia advokátskych koncipientov, advokátsky koncipient nesmie advokáta zastupovať pred najvyšším súdom a pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Predmetné uznesenie síce nie je záväzné pre súdy, avšak je záväzné pre advokátov pri výkone ich povolania. Napriek tejto skutočnosti advokát Mgr. P. B. (ako spoločník a konateľ advokátskej kancelárie B. & P. s. r. o.) udelil svojej advokátskej koncipientke plnú moc na podávanie a podpisovanie elektronických podaní, vrátane podpísania a podania dovolania v predmetnej veci.

12. Nakoľko v rozhodovanej veci nebola splnená osobitná zákonná podmienka dovolacieho konania v zmysle § 429 ods. 1 C. s. p. v dôsledku spísania a podpísania dovolania advokátskou koncipientkou (a nie advokátom), najvyšší súd dovolanie navrhovateľa odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. e/ C. s. p.

13. O trovách dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 52 C. m. p. tak, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

50. ROZHODNUTIE

Odvolací súd je v konaniach v niektorých veciach právnických osôb podľa ustanovenia § 304 a nasl. Civilného mimosporového poriadku viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, v opačnom prípade podľa § 68 Civilného mimosporového poriadku zopakuje alebo doplní dokazovanie, ak si to vyžaduje zistenie skutočného stavu veci. Za týmto účelom, ak sú medzi účastníkmi konania určité skutočnosti sporné, nariadi pojednávanie. Ak v prípade, že určité skutočnosti sú medzi účastníkmi sporné a odvolací súd nenariadi za účelom odstránenia týchto rozporov a zistenia skutočného stavu veci pojednávanie a vo svojom rozhodnutí sa adekvátne nevysporiada s týmito rozpormi, dochádza tým jednak k rezignácii na jeden zo základných princípov mimosporového konania (vyšetrovací princíp) a zároveň k porušeniu práva účastníkov konania na spravodlivý proces.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. apríla 2020, sp. zn. 4Obdo/17/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 27. mája 2016, č. k. 28CbR/22/2010-587 zamietol návrh navrhovateľov, ako členov Výboru U., p. s. H., so sídlom H., IČO: XX XXX XXX (ďalej aj „Pozemkové spoločenstvo“), na zrušenie družstva U. H., družstvo, so sídlom H., IČO: XX XXX XXX (ďalej aj „Družstvo“) podľa § 257 ods. 1 písm. f/ zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej aj „ObZ“ alebo „Obchodný zákonník“), ktorý bol podaný z dôvodu, že založením družstva mal byť porušený zákon č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon o pozemkových spoločenstvách“). Vo výroku o trovách konania okresný súd určil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že z jednotlivých výpisov listov vlastníctva katastra nehnuteľností vedenom Okresným úradom K. – o., katastrálny odbor, Okres: K.-o., obec: H., katastrálne územie H., zistil, že sú na nich evidované spoločné nehnuteľnosti, ktorých podielovými spoluvlastníkmi sú aj navrhovatelia. Družstvo podľa názoru okresného súdu nie je právnym nástupcom Pozemkového spoločenstva, keďže toto je stále zapísané v Registri pozemkových spoločenstiev vedenom Okresným úradom K. – o., teda naďalej má právnu subjektivitu, nebolo zrušené ani vymazané z Registra pozemkových spoločenstiev. Okresný súd mal za to, že zrušenie Družstva sa žiadnym spôsobom nedotkne vlastníckeho práva navrhovateľov a rovnako, že navrhovatelia nemôžu odvodzovať svoju majetkovú účasť v Družstve tým, že Družstvo vykonáva správu spoločnej nehnuteľnosti. Z notárskej zápisnice spísanej notárkou JUDr. D. L. na Notárskom úrade v K. č. N 171/2009, Nz 8321/2010, NCRI 8536/2010 zo dňa 11. marca 2010 (ďalej len „Notárska zápisnica“), ktorá je súčasťou Zbierky listín na Okresnom súde Trnava Oddiel: Dr., vložka č. XXXXX/T a ktorou bol osvedčený priebeh ustanovujúcej schôdze Družstva, vyplýva, že prihlášku do družstva nepodal ani jeden z navrhovateľov. Súd prvej inštancie tak uzavrel, že z obsahu predložených dôkazov vyplýva, že navrhovatelia nie sú členmi Družstva, nie sú ani členmi orgánu oprávneného konať v mene Družstva, nie sú členmi orgánu oprávneného konať v mene spoločenstva, nemajú ani majetkovú účasť v Družstve, teda nepreukázali právny záujem na zrušení Družstva. Dôsledkom nedostatku aktívnej vecnej legitimácie je neúspech navrhovateľov v konaní, t. j. zamietnutie návrhu. Náhradu trov konania účastníkom nepriznal v zmysle § 146 ods. 1 písm. b/ zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“ alebo „Občiansky súdny poriadok“), pretože predmetné konanie sa síce začalo na návrh navrhovateľov, ale v zmysle ustanovenia § 257 ods. 1 ObZ ho možno začať aj bez návrhu.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), svojím v poradí prvým uznesením z 31. októbra 2016, č. k. 2Cob/124/2016-618 potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie, v ktorom sa v plnom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia považoval za potrebné uviesť, že výpočet dôvodov, pre ktoré súd rozhodne o zrušení družstva je taxatívny a v iných prípadoch, ako uvedených v § 257 ods. 1 písm. f/ ObZ, súd toto oprávnenie nemá. Z obsahu návrhu na zrušenie Družstva vyplýva dôvod jeho zrušenia premena Pozemkového spoločenstva na Družstvo, avšak v ustanovení § 257 ods. 1 písm. f/ ObZ premena družstva nie je dôvodom na jeho zrušenie. Z uvedených dôvodov potvrdil napadnuté rozhodnutie v zmysle § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“).

4. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podali navrhovatelia 1/, 2/ a 3/ dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) uznesením z 27. septembra 2018, č. k. 4Obdo/58/2017-826 tak, že zrušil uznesenie krajského súdu z 31. októbra 2016, č. k. 2Cob/124/2016-618 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo svojom odôvodnení uviedol, že právny záver vo veci konajúcich súdov o nedostatku právneho záujmu navrhovateľov na zrušení družstva, na základe čoho došlo k zamietnutiu návrhu na zrušenie družstva, nebol správny.

5. Krajský súd po vrátení spisu najvyšším súdom na ďalšie konanie 28. februára 2019 verejne vyhlásil uznesenie sp. zn. 2Cob/14/2019, ktorým zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že zrušil „U. H. družstvo“ zapísané v Obchodnom registri Okresného súdu Trnava, Oddiel Sro, Vložka č. XXXXX/T (I. výrok). Druhým výrokom svojho rozhodnutia nariadil likvidáciu družstva dňom právoplatnosti daného uznesenia, v treťom výroku vymenoval likvidátora družstva a vo štvrtom výroku priznal navrhovateľom nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

5.1. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že prejednal odvolanie podľa § 378 ods. 1 a § 379 C. s. p. bez nariadenia pojednávania, pretože nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nevyžadoval to dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 C. s. p. – pozn. dovolacieho súdu) a zároveň dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľov je dôvodné.

5.2. S ohľadom na kasačnú záväznosť rozhodnutia dovolacieho súdu odvolací súd uzavrel, že navrhovatelia majú právny záujem na zrušení družstva, pričom ako dôvod pre zrušenie družstva uvádzali skutočnosť, že založením družstva bol porušený zákon. Z obsahu spisu podľa krajského súdu vyplýva, že družstvo „U. H.“ bolo do Obchodného registra Okresného súdu Košice I zapísané dňa 18. marca 2010. Podľa obsahu notárskej zápisnice napísanej na Notárskom úrade v K., notárom JUDr. D. L., dňa 11. marca 2010 podmienka účinnosti zápisnice bola viazaná na splnenie suspenzívnej podmienky, ktorou je účinnosť uznesenia ustanovujúcej schôdze Družstva, ktorou je moment nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa vyslovila neplatnosť uznesenia prijatého valným zhromaždením Pozemkového spoločenstva konaným dňa 12. decembra 2009. Odvolací súd skonštatoval, že z obsahu spisu nevyplýva, že uvedená podmienka bola splnená (bod 49. dovolaním napadnutého uznesenia). O priebehu ustanovujúcej schôdze Družstva bola spísaná Notárska zápisnica s odkladacou podmienkou, ktorá splnená nebola (bod 55. napadnutého uznesenia). Odvolací súd poukázal na ustanovenia § 244 ods. 1 (bod 53. napadnutého uznesenia), § 224 ods. 6 (bod 54. napadnutého uznesenia) a § 257 ods. 1 Obchodného zákonníka vo vzťahu k aktívnej legitimácii navrhovateľov (bez uvedenia konkrétneho dôvodu zrušenia družstva – pozn. dovolacieho súdu) a skonštatoval, že otázku aktívnej legitimácie vyriešil najvyšší súd. Následne poukázal na ustanovenia § 70 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 a § 72 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka (body 58. až 62. napadnutého uznesenia) a uviedol, koho ustanovil za likvidátora (bod 63. napadnutého uznesenia) a skonštatoval, že v priebehu konania došlo k zmene sídla družstva (bod 64. napadnutého uznesenia). V závere svojho odôvodnenia rozhodol o nároku na náhradu trov konania (bod 65. napadnutého uznesenia).

5.3. Následne odvolací súd vydal opravné uznesenie z 22. mája 2019, č. k. 2Cob/14/2019-880, ktorým opravil I. výrok uznesenia z 28. februára 2019, č. k. 2Cob/14/2019-851 a označenie a identifikáciu zrušovaného družstva.

5.4. Vzhľadom k existencii ďalších zrejmých nesprávností uznesením zo 17. decembra 2019, č. k. 2Cob/14/2019-999 odvolací súd opravil záhlavie a I. výrok uznesenia z 28. februára 2019, č. k. 2Cob/14/2019-851.

6. Proti uvedenému uzneseniu podalo dovolanie družstvo U. H., d. z dôvodov uvedených v § 420 písm. f/ C. s. p. a § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Odvolací súd mal nesprávnym procesným postupom v konaní, keď rozhodol sám o merite veci bez náležitého dokazovania, znemožniť odporcovi uskutočňovať práva procesnej obrany – vyjadriť sa ku skutkovým záverom a zisteniam – v takej miere, že bolo porušené právo odporcu na spravodlivý súdny proces. Odvolací súd svojím rozhodnutím, ktoré je vo veci konečné, zmaril odporcovi možnosť brániť svoje práva v rámci spravodlivého súdneho procesu. Rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky – aktívnej legitimácie navrhovateľov na podanom návrhu, ktorá doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená. V prípade priznania aktívnej legitimácie navrhovateľom, rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od posúdenia ďalšej relevantnej právnej otázky, ktorou je vyhodnotenie účinkov a poradia zápisov a výmazov vo vzťahu k registru pozemkových spoločenstiev a vo vzťahu k obchodnému registru, pri premene pozemkového spoločenstva na obchodnú spoločnosť alebo na družstvo. Bez vyhodnotenia tejto právnej otázky nemôže podľa dovolateľa súd spoľahlivo rozhodnúť o podanej žalobe.

6.1. Dovolateľ považuje napadnuté rozhodnutie aj za vnútorne rozporné a zmätočné. Nepravdivým má byť vyjadrenie odvolacieho súdu, podľa ktorého o priebehu ustanovujúcej schôdze družstva bola spísaná Notárska zápisnica s odkladacou podmienkou, ktorá splnená nebola. Na základe toho odvolací súd nesprávne zistil skutkový stav veci, ktorý viedol k nesprávnym právnym záverom. Dôvody, o ktoré odvolací súd oprel svoje rozhodnutie, nemajú podľa dovolateľa oporu v návrhu navrhovateľov, ani v žiadnom vyjadrení navrhovateľov, ani v súdnom spise o doterajšom priebehu konania. Na objasnenie skutkového stavu veci, odvolací súd nevyužil možnosť prejednávania veci súdom na pojednávaní, výsluchom svedkov, čítaním listín. Naopak argumentácia navrhovateľov v priebehu celého konania sa týkala dôvodov domnelej neplatnosti uznesení valného zhromaždenia odporcu konaného dňa 12. decembra 2009, ktorými sa odvolací súd vôbec nezaoberal (neuznášanosť valného zhromaždenia, väčšina potrebná pre schválenie uznesení). Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je nedostatočné, nepresvedčivé, plné vnútorných rozporov, a preto nemôže byť základom spravodlivého súdneho rozhodnutia.

7. K dovolaniu Družstva sa vyjadrili navrhovatelia, ktorí uviedli, že postup krajského súdu považujú za správny a v súlade s príslušnými ustanoveniami C. s. p. Z dokazovania vykonaného pred okresným a krajským súdom, ako aj z tvrdení najvyššieho súdu podľa nich vyplynuli závery, ktoré neumožňovali krajskému súdu potvrdiť uznesenie okresného súdu. V tejto súvislosti poukázali na tú skutočnosť, že okresný i krajský súd dospeli už v ich predchádzajúcich uzneseniach k záveru, že Družstvo nie je právnym nástupcom U., p. s. H., a preto v tomto smere už žiadne ďalšie dokazovanie nebolo podľa ich mienky potrebné. Zároveň sú názoru, že v danom prípade neexistuje ani dôvod pre dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., keď otázku aktívnej legitimácie navrhovateľov najvyšší súd už vyriešil. Za právnu otázku, ktorá je predmetom daného konania, a od ktorej teda závisí rozhodnutie vo veci samej, je po posúdení vecnej legitimácie navrhovateľov, potrebné považovať posúdenie toho, či pri založení Družstva došlo k porušeniu zákona a teda rozhodnutie krajského súdu nezáviselo od zodpovedania otázky tak, ako ju naformuloval dovolateľ. Preto zastávajú názor, že dovolanie nie je prípustné z dôvodu podľa § 420 písm. f/ C. s. p. ani podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. a navrhli, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol, prípadne zamietol.

8. Od 1. júla 2016 sa konania v niektorých veciach právnických osôb, vrátane konania o zrušení právnickej osoby a nariadení jej likvidácie, riadia ustanoveniami zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „C. m. p.“ alebo „Civilný mimosporový poriadok“). Podľa § 2 ods. 1 C. m. p. na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia C. s. p., ak tento zákon neustanovuje inak. Ustanovenie § 76 C. m. p. vymedzuje prípady, v ktorých (v pôsobnosti tohto zákona) dovolanie prípustné nie je; neupravuje teda, kedy (v pôsobnosti tohto zákona) je dovolanie prípustné. Vzhľadom na to, že v danom prípade nejde o vec, na ktorú by sa vzťahovalo ustanovenie § 76 C. m. p., bolo potrebné aplikovať ustanovenie § 2 C. m. p., čo platí i pre konanie o dovolaní.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) účastník, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že U. H., d. (ďalej aj „dovolateľ“) podalo dovolanie dôvodne a preto dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 C. s. p.). Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

10. Vzhľadom k uvedenému prípustnosť dovolania Družstva je potrebné posudzovať podľa ustanovení C. s. p. Čo sa však týka viazanosti dovolacieho súdu rozsahom dovolania, v zmysle § 77 C. m. p. vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu, dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania.

11. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (pozri § 428 C. s. p.). Dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C. s. p.). Dovolateľ odvodzoval prípustnosť podaného dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Pre dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. platí, že ho možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

12. Každé podanie (vrátane dovolania) posudzuje súd podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 C. s. p.). V konkrétnej veci je z obsahu dovolania zrejmé, že dovolateľ vidí vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. v dvoch základných skutočnostiach. Prvou je postup odvolacieho súdu, ktorý rozhodol sám o merite veci bez vykonania náležitého dokazovania, teda bez nariadenia pojednávania a znemožnil tak dovolateľovi uskutočňovať práva procesnej obrany – vyjadriť sa ku skutkovým záverom a zisteniam – v takej miere, že bolo porušené právo odporcu na spravodlivý súdny proces. Druhou skutočnosťou je arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorého odôvodnenie je nedostatočné, nepresvedčivé a plné vnútorných rozporov. Zároveň za právne otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nemali byť ešte vyriešené, považuje dovolateľ jednak otázku aktívnej legitimácie navrhovateľov a následne aj otázku vyhodnotenia účinkov a poradia zápisov a výmazov vo vzťahu k registru pozemkových spoločenstiev a vo vzťahu k obchodnému registru, pri premene pozemkového spoločenstva na obchodnú spoločnosť alebo na družstvo.

13. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod pojmom nesprávny procesný postup súdu je potrebné rozumieť taký postup súdu v konaní, ktorý je v rozpore

so zákonom. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojim nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon. Medzi tieto procesné práva patria v zmysle judikatúry najvyššieho súdu, napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom, právo nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom, právo byť predvolaný na súdne pojednávanie, právo strany konať pred súdom v materinskom jazyku, alebo v jazyku, ktorému rozumie, právo na to, aby bol rozsudok strane doručený do vlastných rúk. Naopak medzi tieto práva nepatrí právo strany sporu na to, aby súd akceptoval jej procesné návrhy, aby súd rozhodol v súlade s predstavami strany sporu, alebo aby súd odôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu. Pre prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. musí intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného súdu dosahovať mieru porušenia práva na spravodlivý proces (obdobne pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu zo 7. decembra 2017, sp. zn. 3Obdo/40/2017).

14. Podľa § 304 písm. a/ C. m. p., konaním v niektorých veciach právnických osôb je konanie o zrušení právnickej osoby a nariadení jej likvidácie.

15. Podľa § 307 ods. 1 C. m. p., súd nariadi pojednávanie, ak sú skutkové tvrdenia medzi účastníkmi sporné.

16. Podľa § 307 ods. 2 C. m. p., súd môže nariadiť pojednávanie aj vtedy, ak to považuje za potrebné.

17. Podľa § 378 ods. 1 C. s. p., na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

18. Podľa § 68 C. m. p., odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní, ak to pre zistenie skutočného stavu veci považuje za potrebné.

19. Podľa § 383 C. s. p., odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

20. V konaniach v niektorých veciach právnických osôb je prípustné rozhodnúť bez nariadenia pojednávania, ak skutkové tvrdenia medzi účastníkmi konania nie sú sporné. Konania podľa § 304 sú mimosporové konania, čo však nevylučuje, že skutkové tvrdenia môžu byť medzi účastníkmi konania sporné. Rozdiel medzi sporovým a mimosporovým konaním nespočíva v tom, že by v mimosporovom konaní nemohlo dôjsť k sporným skutkovým otázkam, ale v metóde riešenia sporných otázok (pozri článok 6 Základných princípov C. m. p. – vyšetrovací princíp, princíp materiálnej pravdy). V prípade sporných skutkových tvrdení je pojednávanie obligatórne. Ak si skutkové tvrdenia účastníkov konania neodporujú, je na úvahe súdu, či nariadi pojednávanie. Diskrečná právomoc súdu rozhodnúť v konaniach podľa § 304 bez nariadenia pojednávania nie je v rozpore s vyšetrovacím princípom, na ktorom je mimosporové konanie postavené, teda s povinnosťou súdu zistiť skutočný stav veci (§ 35). Ak súd rozhoduje bez nariadenia pojednávania, zisťuje skutočný stav veci z listinných dôkazov, ktoré osvedčujú zapisované skutočnosti. Aj rozdielne právne hodnotenie veci účastníkmi konania, ktorých skutkové tvrdenia si neodporujú, môže byť dôvodom, pre ktorý bude súd považovať nariadenie pojednávania za potrebné. Pri posúdení otázky, či možno vec rozhodnúť bez nariadenia pojednávania, je potrebné zvážiť, či absencia pojednávania nespôsobí zásah do práva na spravodlivý proces garantovaný článkom 6 Európskeho dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Varela Assalino v. Portugalsko, sťažnosť 64336/01) ústne prejednanie veci nie je nevyhnutné, ak má súd rozhodnúť iba o právnych otázkach, a ak vec nie je zložitá (viď TOMAŠOVIČ, M. In: Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. 1. vydanie. Bratislava: Nakladateľství C. H. Beck, 2017, s. 912).

21. S otázkou, či odvolací súd nezopakovaním ani nedoplnením dokazovania a nenariadením pojednávania a súčasne vydaním rozhodnutia, ktorým zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, postupoval spôsobom, ktorý by bolo možné charakterizovať ako vadu zmätočnosti intenzitou dosahujúcu mieru porušenia práva na spravodlivý proces, je úzko spojená otázka definície, v akých prípadoch je súd povinný v intenciách mimosporového konania v konaniach v niektorých veciach právnických osôb nariadiť pojednávanie.

21.1. V prejednávanej veci súd prvej inštancie nenariadil pojednávanie, pričom v rámci vykonaného dokazovania sa sústredil na otázku existencie právneho záujmu navrhovateľov na zrušení Družstva a s tým súvisiacej (ne)existencii aktívnej vecnej legitímácie v konaní. Vo vzťahu k takto vymedzenému dokazovaniu následne konštatoval, že z výpisov jednotlivých listov vlastníctva zistil, že navrhovatelia sú podielovými spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností a z výpisu z registra pozemkových spoločenstiev z č. 1. 586 spisu vyplýva, že U., p. s. H. je stále zapísané v Registri pozemkových spoločenstiev vedenom Okresným úradom K. – o., má teda naďalej právnu subjektivitu a preto odporca nie je právnym nástupcom pozemkového spoločenstva (viď str. 3 uznesenia okresného súdu z 27. mája 2016, č. k. 28CbR/22/2010-587). Z predmetnej Notárskej zápisnice vyplýva, že prihlášku do Družstva nepodal ani jeden z navrhovateľov, teda nie sú ani členmi Družstva, ani orgánu oprávneného konať v mene Družstva, ani orgánu oprávneného konať v mene Pozemkového spoločenstva, nemajú majetkovú účasť v Družstve a preto im nesvedčí aktívna vecná legitímácia v spore (strany 4 a 5 uznesenia súdu prvej inštancie).

21.2. Uznesenie súdu prvej inštancie zmenil odvolací súd s tým, že v zmysle § 385 ods. 1 C. s. p. nebol dôvod na nariadenie pojednávania a odvolanie navrhovateľov považoval za dôvodné. Odôvodnenie svojho rozhodnutia zameral na zisťovanie skutočností týkajúcich sa ustanovujúcej schôdze Družstva, pričom z obsahu predmetnej notárskej zápisnice má vyplývať, že podmienka účinnosti zápisnice bola viazaná na splnenie suspenzívnej podmienky týkajúcej sa účinnosti uznesenia ustanovujúcej schôdze družstva, ktorou je moment nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa vyslovila neplatnosť uznesenia prijatého valným zhromaždením Pozemkového spoločenstva konaným dňa 12. decembra 2009. Z obsahu spisu podľa odvolacieho súdu nevyplýva, že by uvedená podmienka bola splnená.

22. Vo vzťahu k viazanosti odvolacieho súdu skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie v rámci civilného mimosporového konania je potrebné uviesť, že v zmysle ustanovenia § 383 C. s. p. je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní. Uvedené ustanovenie je v plnom rozsahu aplikovateľné aj na mimosporové konania. Odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní, ak to pre zistenie skutočného stavu veci považuje za potrebné (§ 68 C. m. p.). Odvolací súd tak nie je povinný zopakovať, resp. doplniť vo veci vykonané dokazovanie realizované súdom prvej inštancie, avšak pokiaľ tak neurobí, je viazaný zisteným skutkovým stavom v takom rozsahu, v akom ho vykonal súd prvej inštancie.

22.1. V mimosporovom konaní má teda odvolací súd možnosť, v prípade, ak súd prvej inštancie nedostatočne zistil skutočný stav veci, doplniť dokazovanie. Nosnou myšlienkou uvedeného postupu je to, aby sa vec meritórne skončila na odvolacom súde, t. j. aby odvolací súd sám napravil vady v zistenom skutkovom stave a na tento účel vykonal dokazovanie. Uvedený postup súvisí s hospodárnosťou konania zakotvenom v článku 12 Základných princípov Civilného mimosporového poriadku (vid' GEŠKOVÁ, K In: Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. 1. vydanie. Bratislava: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 225). Doplnenie dokazovania nemusí byť nevyhnutne automaticky spojené s vykonaním pojednávania (ako je tomu v prípade Civilného sporového poriadku a imperatívu zakotveného v ustanovení § 385 C. s. p.). V tejto súvislosti dovolací súd dopĺňa, že ak súd rozhoduje bez nariadenia pojednávania, zisťuje skutočný stav veci z listinných dôkazov, ktoré osvedčujú konkrétne skutočnosti. Vykonať dôkaz listinou mimo pojednávania (teda inak ako jej prečítaním alebo oboznámením sa na pojednávaní) je prípustné za predpokladu, že odpis listiny bol účastníkom konania doručený a účastníci konania listinu alebo jej obsah nespochybnili (§ 204 C. s. p.). Na okraj uvedeného je potrebné dodať, že z týchto záverov okrem iného vyplýva, že predpokladom pre rozhodnutie veci bez nariadenia pojednávania je aj to, že odpisy listín, ktorými súd vykonáva dokazovanie, boli účastníkom konania doručené.

22.2. V predmetnej veci súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom pre ustálenie si skutočnosti, či navrhovatelia majú právny záujem na zrušení Družstva, z jeho rozhodnutia však nevyplýva, že by akýmkoľvek spôsobom vykonal dokazovanie tým smerom, aby zistil, či došlo ku skutočnosti, na základe ktorej by malo dôjsť k zrušeniu Družstva. Napriek tomu, že z rozhodnutia odvolacieho súdu nepriamo vyplýva, že za problematickú považoval Notársku zápisnicu, s ktorou sa oboznámil aj súd prvej inštancie a vykonal ňou dokazovanie, súd prvej inštancie tak urobil iba vo vzťahu ku konštatácii, že prihlášku do Družstva nepodal ani jeden z navrhovateľov, teda nie sú ani členmi Družstva, ani orgánu oprávneného konať v mene Družstva, čo žiaden z účastníkov konania nerozporoval a táto skutočnosť teda nebola sporná. Odvolací súd však z uvedenej notárskej zápisnice zisťoval odlišné skutočnosti, a to skutočnosti týkajúce sa priebehu samotnej schôdze a zároveň nosnej argumentácie navrhovateľov ohľadne ich návrhu na zrušenie Družstva, pričom vo vzťahu k týmto skutočnostiam nie je možné konštatovať, že by skutkové tvrdenia účastníkov neboli v tomto smere sporné.

22.3. Pokiaľ sa teda odvolací súd, viazaný skutkovým stavom veci v rozsahu, v akom ho ustálil súd prvej inštancie domnieval, že súd prvej inštancie nedostatočne zistil skutkový stav, keď odvolací súd zo súdom prvej inštancie vykonaného dokazovania vyvodil nové, resp. ďalšie skutkové závery, mal povinnosť zopakovať a prípadne aj doplniť dokazovanie. Vzhľadom k uvedenému bolo povinnosťou odvolacieho súdu, za účelom náležitého zistenia skutočného stavu veci, postupovať v konaní tak, aby uvedené rozpory v skutkových tvrdeniach účastníkov odstránil a za týmto účelom nariadiť pojednávanie.

22.4. Postupom odvolacieho súdu, ktorý po doručovaní zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu za stavu existencie spornosti skutkových tvrdení účastníkov konania nedal účastníkom konania možnosť sa akýmkoľvek spôsobom vyjadriť k veci, nenariadil vo veci pojednávanie a len verejne vyhlásil svoje zmeňujúce rozhodnutie, postavené na skutkovom stave (základe), ktorý nevyplýval z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie, a to bez zopakovania, či doplnenia dokazovania, došlo k porušeniu práva účastníkov konania na spravodlivý proces a zároveň i k rezignácii

na naplnenie jedného zo základných princípov civilného mimosporového konania, ktorým je vyšetrovací princíp.

23. Dovolací súd zároveň skúmal aj prípadnú existenciu namietanej vady zmätočnosti spočívajúcej v nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Dovolací súd v tomto smere poukazuje na stanovisko publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa nedotkli podstaty a zmyslu uvedeného stanoviska; toto stanovisko treba preto považovať za aktuálne a aplikovateľné aj po 1. júli 2016 (obdobne napr. rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/59/2017, 5Cdo/84/2017, 8Cdo/85/2017).

24. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., resp. § 420 písm. f/ C. s. p., a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009).

25. Podľa názoru dovolacieho súdu strohé odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia napĺňa predpoklady, za existencie ktorých je možné považovať nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia súdu za takú vadu konania, ktorej intenzita dosahuje mieru porušujúcu právo na spravodlivý proces a umožňujúcu posúdiť dovolanie podané z tohto dôvodu za prípustné v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

25.1. K tak závažnému zásahu do existencie samotného subjektu právnych vzťahov, akým je jeho zrušenie a nariadenie likvidácie, môže súd pristúpiť len za splnenia zákonom stanovených podmienok, zo zákonom stanovených dôvodov a v zákonom stanovených prípadoch. Hmotnoprávna úprava týkajúca sa zrušenia družstva súdom je obsiahnutá v ustanovení § 257 ods. 1 Obchodného zákonníka. Zároveň z rozhodnutia o zrušení družstva okrem vymedzenia zákonného dôvodu, na základe ktorého dochádza k jeho zrušeniu, musí vyplývať aj konkrétny myšlienkový pochod smerujúci k tomu, že v predmetnom konaní došlo na základe konkrétnych skutočností a okolností (pričom na ne poukáže) k naplneniu jedného (alebo aj viacerých) z dôvodov na zrušenie družstva (s uvedením konkrétného dôvodu), čo odôvodňuje prijatie záveru o nevyhnutnosti zrušenia právnickej osoby.

25.2. Z dovolaním napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, na základe čoho dospel súd k záveru, že sú splnené zákonné predpoklady pre zrušenie Družstva, keď odvolací súd v zásade len skonštatoval nesplnenie suspenzívnej podmienky, na ktorú bola viazaná podmienka účinnosti zápisnice týkajúcej

sa účinnosti uznesenia ustanovujúcej schôdze družstva, ktorou je moment nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa vyslovila neplatnosť uznesenia prijatého valným zhromaždením Pozemkového spoločenstva konaným dňa 12. decembra 2009. Uznesenie odvolacieho súdu neobsahuje ani len v paragrafovom znení dôvod, pre ktorý bolo Družstvo zrušené (§ 257 ods. 1 písm. a/ až g/ Obchodného zákonníka), pričom odvolací súd neuviedol ani akýkoľvek myšlienkový pochod, ktorý by konkrétne uvedenie zákonného dôvodu nahrádzal, či objasnil. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd zmenil svojím rozhodnutím uznesenie súdu prvej inštancie, nie je možné ani konštatovať, že by uvedené bolo zrejme v kontexte rozhodnutia súdu prvej inštancie. Napokon odvolací súd sa absolútne nevenoval ani tvrdeniam, ktoré boli medzi účastníkmi sporné a ktorým okresný súd nevenoval pozornosť z dôvodu, že návrh zamietol pre nedostatok aktívnej legitimácie navrhovateľov. Odvolacie rozhodnutie tak neobsahuje základné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré súd pristúpil k zrušeniu Družstva, ani právne posúdenie nadväzujúce na záver o samotnom zrušení Družstva a preto ho dovolací súd považuje za nepreskúmateľné a arbitrárne.

25.3. Napokon nad rámec uvedeného je dovolací súd nútený opätovne konštatovať, že odvolací súd znovu nereflektoval skutočnosť, že rozhodoval v mimosporovom konaní, čo sa odzrkadľuje jednak v uvedení nesprávnych ustanovení zákona týkajúcich sa viazanosti odvolacieho súdu rozsahom a dôvodmi odvolania, keď tieto majú svoju podobu priamo v Civilnom mimosporovom poriadku (§ 65 a § 66 C. m. p.) a nemožno preto v konaní v niektorých veciach právnických osôb aplikovať ustanovenia § 379 a § 380 ods. 1 C. s. p. (navyše nesprávne označené ako ustanovenie § 378 ods. 1 C. s. p. – pozn. dovolacieho súdu) a rovnako aj v samotnom výroku a odôvodnení rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania.

26. Vzhľadom k uvedenému dovolací súd dospel k záveru, že v prejednávanej veci sa (opätovne) jedná o prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2, a teda o prípad relevantný z hľadiska druhej právnej vety zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016. Dovolateľ teda dôvodne namietal vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

27. Dovolateľ zároveň podal dovolanie aj z dôvodov uvedených v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Vzhľadom k tomu, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné aj z dôvodu, že neobsahovalo právne posúdenie veci vo vzťahu k (ne)existencii dôvodu(ov) na zrušenie Družstva, nie je možné v tejto fáze konania sa zaoberať akoukoľvek otázkou týkajúcou sa (ne)správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Nad rámec uvedeného dovolací súd uvádza, že otázka aktívnej legitimácie navrhovateľov už bola (ako právna otázka) definitívne vyriešená predchádzajúcim rozhodnutím dovolacieho súdu a preto nemôže byť považovaná za otázku, ktorá doposiaľ nebola dovolacím súdom riešená.

28. Dovolací súd vzhľadom k uvedenému dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 C. s. p. a § 450 C. s. p.).

29. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.).

30. V ďalšom konaní sa odvolací súd dôsledne vysporiada s uvedenými nedostatkami, jednoznačne ustáli skutkový stav vo veci, zopakuje a prípadne doplní dokazovanie tak, aby odstránil spornosť tvrdení účastníkov konania a reflektujúc povahu samotného konania a jemu zodpovedajúcu právnu úpravu obsiahnutú v Civilnom mimosporovom poriadku svoje rozhodnutie dostatočne a jasne

odôvodní v zmysle ustanovenia § 393 ods. 2 C. s. p.

31. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.) s prihliadnutím na právnu úpravu trov konania obsiahnutú v Civilnom mimosporovom poriadku v ustanoveniach § 52 a nasl. C. m. p.

51. ROZHODNUTIE

Ak odvolací súd v spore uvedenom v ustanovení § 90 ods. 1 C. s. p. neprihliadol na odvolanie strany sporu spísané advokátom, ktorý ju zastupoval, z dôvodu, že v neskoršom štádiu odvolacieho konania nebola strana sporu podľa odvolacieho súdu riadne zastúpená, a preto zastavil odvolacie konanie s poukazom na ustanovenie § 90 ods. 2 C. s. p. v spojení s ustanovením § 161 ods. 3 C. s. p., hoci strana sporu v odvolacom konaní neuskutočnila žiadny úkon bez právneho zastúpenia, zatiaľ čo konanie vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. novembra 2019, sp. zn. 4Obdo/97/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 8. novembra 2016, č. k. 25Cbi/6/2016-80 zamietol žalobu právneho predchodcu žalobcu (obchodnej spoločnosti S. S., a. s.) o určenie popretej pohľadávky a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na plnú náhradu trov konania.
2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) o odvolaní žalobcu rozhodol uznesením z 12. októbra 2017, č. k. 21CoKR/4/2017-137 tak, že odvolacie konanie zastavil a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.
3. V odôvodnení uznesenia odvolací súd uviedol, že v priebehu odvolacieho konania došlo k dobrovoľnému výmazu právneho predchodcu žalobcu z obchodného registra k 1. augustu 2017 v dôsledku zlúčenia s obchodnou spoločnosťou P. b. S., a. s., ktorá ako žalobca v predmetnom spore nebola zastúpená, ako to vyžaduje ustanovenie § 90 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“), keďže ide o spor vyvolaný konkurzom. Krajský súd z uvedeného dôvodu vyzval žalobcu uznesením zo 4. septembra 2017, č. k. 21CoKR/4/2017-127, aby si v lehote 10 dní zvolil advokáta na zastupovanie v predmetnom spore a predložil splnomocnenie udelené advokátovi, s poučením, že inak na jeho úkony v konaní nebude prihliadať. Žalobca na predmetnú výzvu nereagoval a odstrániteľnú procesnú podmienku konania neodstránil. Odvolací súd tak dospel k záveru, že nedostatok procesnej podmienky spočíva v nemožnosti odvolacieho súdu konať a rozhodnúť o odvolaní, ktoré bolo podané v spore vyvolanom a súvisiacom s konkurzom, keď na úkony žalobcu ako nezastúpenej strany sporu nemôže podľa ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p. prihliadať. Neprihliadanie na úkony strany má za následok to, že tieto úkony nevyvolávajú vo vzťahu k súdu žiadne právne účinky a súd postupuje tak, ako keby strana žiadny z úkonov, na ktoré sa neprihliada, neuskutočnila. Preto odvolací súd odvolacie konanie zastavil.
4. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dňa 21. decembra 2017 dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.
5. Namietanú vadu zmätočnosti videl dovolateľ v spôsobe interpretácie ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p. krajským súdom, keď neprihliadanie na úkony advokátom nezastúpenej strany rozšíril na všetky úkony žalobcu, teda aj na odvolanie, ktoré bolo podané ešte pôvodným žalobcom, ktorý bol v odvolacom konaní riadne zastúpený advokátom. Ustanovenie § 90 ods. 2 C. s. p. možno nepochybne aplikovať iba na tie procesné úkony, ktoré strana sporu realizuje bez zastúpenia

advokátom. Procesnoprávne účinky úkonov, ktoré strana v konaní podľa § 90 ods. 1 C. s. p. už realizovala prostredníctvom advokáta, ostávajú v celom rozsahu zachované, a to aj po skončení právneho zastúpenia. Účinky týchto úkonov za žiadnych okolností nemôžu späťne zaniknúť, a preto je záver krajského súdu, že na podané odvolanie nemožno prihliadať, podľa dovolateľa neudržateľný. Zároveň dovolateľ poukázal na to, že podľa jeho názoru bol v odvolacom konaní riadne zastúpený advokátom, keď zánik pôvodného žalobcu zlúčením nevyvolal zánik udeleného splnomocnenia na zastupovanie v predmetnom spore, keďže sa v celom rozsahu aplikuje princíp vyjadrený v druhej vete ustanovenia § 33b ods. 2 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého zánikom právnickej osoby, ktorá je splnomocniteľom, zaniká plnomocenstvo len vtedy, ak jej práva a záväzky neprechádzajú na inú osobu.

6. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu vyjadrila podaním z 23. mája 2018 po uplynutí pätnásťdňovej lehoty (ktorej posledný deň pripadol na 21. mája 2018 – pozn. dovolacieho súdu) určenej súdom prvej inštancie, a preto na jej vyjadrenie v súlade s ustanovením § 436 ods. 3 C. s. p. dovolací súd neprihliada.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas žalobca zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), dospel k záveru, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu treba zrušiť.

8. Dovolací súd opakovane vo svojej staršej judikatúre konštatoval, že o znemožnenie realizácie procesných oprávnení strany sporu konať pred súdom ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (súd prvej inštancie odmietol podanie, alebo konanie zastavil, alebo odvolací súd odmietol odvolanie, prípadne zastavil odvolacie konanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (k tomu vid' najmä R 23/1994 a R 4/2003, ale aj 1Cdo/41/2000, 2Cdo/119/2004, 3Cdo/108/2004, 4Cdo/20/2001, 5Cdo/434/2012, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/142/2013).

9. Uvedené závery sú plne aktuálne aj za právnej úpravy Civilného sporového poriadku vo vzťahu k naplneniu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. K založeniu prípustnosti dovolania podľa uvedeného zákonného ustanovenia tak dochádza postupom odvolacieho súdu, ktorý sa odmietne zaoberať meritom veci tým, že odmietne odvolanie alebo zastaví odvolacie konanie, hoci na to neboli splnené zákonné predpoklady.

10. V rozhodovanej veci dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd zastavil odvolacie konanie, hoci na to neboli splnené zákonné predpoklady, keď vo svojom rozhodnutí nesprávne interpretoval ustanovenie § 90 ods. 2 C. s. p.

11. V zmysle ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p., ak si strana v spore taxatívne uvedenom v ods. 1 predmetného ustanovenia nezvolí advokáta ani v primeranej lehote určenej súdom, na jej úkony sa neprihliada, o čom súd stranu poučí.

12. Pri správnej aplikácii ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p. súd neprihliada na tie procesné úkony strany sporu, ktoré – ak nejde o výnimky uvedené v § 90 ods. 1 písm. a/ alebo písm. b/ C. s. p. – uskutočnila priamo strana sporu. Súd tak neprihliada na tie procesné úkony, ktoré za stranu sporu neuskutočnil ňou zvolený advokát. Uvedené znamená, že ak podá strana nezastúpená advokátom žalobu v spore uvedenom v ustanovení § 90 ods. 1 C. s. p. a napriek výzve súdu si v primeranej lehote nezvolí advokáta, je na mieste zastavenie konania s poukazom na znenie ustanovenia § 161 ods. 3 C. s. p. Rovnako tak platí, že ak sa v konaní vyjadrí žalovaný nezastúpený advokátom, ktorý si ani v dodatočnej lehote určenej súdom nezvolí advokáta, má sa za to, že je v spore nečinný, a že sa

nevyjadril.

13. V odvolacom konaní sa postupuje obdobne v prípade, ak odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podala strana sporu, ktorá nie je zastúpená advokátom. V takom prípade sú splnené podmienky pre zastavenie odvolacieho konania s poukazom na znenie ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p. v spojení s § 161 ods. 3 C. s. p.

14. Ak však počas konania nastane situácia, že pôvodne advokátom zastúpená strana sporu v ďalšom priebehu konania nebude zastúpená, napr. z dôvodu vypovedania splnomocnenia advokátom, alebo z dôvodu odvolania splnomocnenia stranou, sa správne podľa § 90 ods. 2 C. s. p. nemá prihliadať výlučne na tie úkony strany, ktoré uskutočnila po tom, ako už nebola splnená podmienka zastúpenia. Na tie úkony, ktoré uskutočnila strana sporu v čase, keď bola riadne zastúpená, je súd povinný prihliadať a pri svojom rozhodovaní z nich vychádzať.

15. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu v tejto súvislosti poukazuje na svoje skoršie rozhodnutie, na uznesenie z 29. apríla 2019, sp. zn. 4Obo/8/2018, ktoré bolo publikované ako judikát v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 5/2019 pod R 39/2019, a ktorého prvá právna veta znie nasledovne: „v prípade neodstránenia nedostatku povinného právneho zastúpenia podľa § 90 ods. 1 C. s. p. po výzve súdu (§ 90 ods. 2 C. s. p.), súd neprihliada na úkony vykonané bez právneho zastúpenia.“

16. Z uvedeného dôvodu bol krajský súd povinný pri rozhodovaní o odvolaní žalobcu (jeho právneho predchodcu) prihliadať na jeho odvolanie z 9. februára 2017 podané proti rozsudku súdu prvej inštancie, nakoľko toto odvolanie bolo spísané a podpísané advokátom, a to aj v situácii, ak sa odvolací súd domnieval, že terajší žalobca (obchodná spoločnosť P. b. S., a. s.) po tom, ako sa stal stranou v predmetnom spore, nie je zastúpený advokátom, ako to predpokladá ustanovenie § 90 ods. 1 C. s. p. Dovolací súd tak má za preukázané, že boli splnené zákonné podmienky podľa § 90 C. s. p. pre meritórne prejednanie odvolania žalobcu.

17. Odvolací súd však v rozpore so znením ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p. na predmetné odvolanie, pri ktorého podaní bola splnená povinnosť podľa § 90 ods. 1 C. s. p., neprihliadal a nesprávne odvolacie konanie zastavil.

18. Pozornosti dovolacieho súdu zároveň neušlo, že aj samotný postup odvolacieho súdu pri výzve podľa § 90 ods. 2 C. s. p. bol zmätočný. Uznesením zo 4. septembra 2017, č. k. 21CoKR/4/2017-127 krajský súd vyzval obchodnú spoločnosť P. b. S., a. s. ako žalobcu v predmetnom spore na zvolenie si advokáta v lehote 10 dní od doručenia uznesenia s poučením podľa § 90 ods. 2 C. s. p. O pokračovaní s obchodnou spoločnosťou P. b. S., a. s. ako s právnym nástupcom pôvodného žalobcu však rozhodol odvolací súd až uznesením z 11. septembra 2017, č. k. 21CoKR/4/2017-132. Výzvu zo 4. septembra 2017 podľa § 90 ods. 2 C. s. p. tak nie je možné považovať za účinne uskutočnenú, keďže ako žalobcu vyzýval subjekt, ktorý ešte nebol stranou predmetného sporu na strane žalobcu.

19. Preto, ak odvolací súd neprihliadol na odvolanie žalobcu (jeho právneho predchodcu) vykonané advokátom a zodpovedajúce povinnému právnemu zastúpeniu podľa ustanovenia § 90 ods. 1 C. s. p. z dôvodu, že v neskoršom štádiu odvolacieho konania nebol podľa presvedčenia odvolacieho súdu riadne zastúpený, a z tohto dôvodu zastavil odvolacie konanie s poukazom § 90 ods. 2 C. s. p. v spojení s § 161 ods. 3 C. s. p., hoci žalobca v odvolacom konaní neuskutočnil žiadny úkon bez právneho zastúpenia, zaťažil konanie vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., keďže v dôsledku svojho nesprávneho procesného postupu v podobe zastavenia odvolacieho konania bez splnenia zákonných podmienok pre vydanie takéhoto rozhodnutia,

znemožnil žalobcovi realizáciu jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Dovolanie žalobcu je preto procesne prípustné a zároveň aj dôvodné.

20. Nakoľko konanie pred odvolacím súdom je poznačené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., dovolací súd žalobcom napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

21. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

22. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

52. ROZHODNUTIE

- I. Odborné vyjadrenie (posudok odborníka) nie je opodstatnené, ak jeho predmetom majú byť len hypotetické úvahy žalujúcej strany o možnom vzniku jej škody a nie reálne existujúce fakty, keďže predpokladom riadne uplatneného nároku na zaplatenie náhrady skutočnej škody je ujma, ktorá v majetkovej sfére tejto strany už nastala.
- II. Civilný sporový poriadok neobsahuje priamu úpravu možnosti súdu určiť pri rozhodovaní o veci samej výšku žalovaného nároku úvahou, odhadom súdu, pričom úprava v ustanovení § 264 ods. 1 a 2 C. s. p. sa týka výlučne výpočtu súdneho poplatku.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. júna 2020, sp. zn. 5Obdo/14/2020)

Z o d ť v o d n e n i a :

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 2. októbra 2018, č. k. 38Cb/93/2013-611 rozhodol tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.
2. Súd prvej inštancie poukázal na peňažný nárok žalobcu uplatnený titulom náhrady škody. Škoda mala vzniknúť žalobcovi ako dodávateľovi elektrickej energie v dôsledku porušenia povinnosti žalovaného ako prevádzkovateľa distribučnej sústavy v procese registrácie zmeny dodávateľa elektrickej energie a zmeny bilančnej skupiny vo vzťahu k odberateľovi R. L., a. s., K. N. M., IČO: XX XXX XXX (ďalej aj „odberateľ“ alebo „R. L., a. s.“) na odbernom mieste špecifikovanom v žalobe (ďalej len „odberné miesto“), po ukončení Zmluvy o združených službách dodávky elektriny uzatvorenej medzi žalobcom a odberateľom ku dňu 28. februára 2010. V konaní podľa súdu prvej inštancie nebola sporná existencia záväzkového právneho vzťahu medzi žalobcom ako dodávateľom elektriny/obchodníkom s elektrinou a žalovaným ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy založeného Zmluvou o distribúcii elektriny - Rámcovou distribučnou zmluvou č. RDZ022008 z 1. novembra 2008. Z hľadiska uzavretej zmluvy a v rozhodnom čase platnej právnej úpravy konštatoval obchodnoprávny charakter vzťahov medzi sporovými stranami ako podnikateľmi v oblasti elektro-energetiky [§ 261 ods. 1 Obchodného zákonníka, zák. č. 513/1991 Zb., (ďalej len „OBZ“)] a žalobou uplatnený nárok posudzoval podľa úpravy náhrady škody obsiahnutej v § 373 a nasl. OBZ. Podľa tejto právnej úpravy bolo povinnosťou žalobcu tvrdiť a preukázať predpoklady zodpovednosti za škodu na strane žalovaného, a to 1/ porušenie povinnosti žalovaným, 2/ vznik škody na strane žalobcu a 3/ príčinnú súvislosť (kauzálny nexus) medzi porušením povinnosti žalovaným a vznikom škody na strane žalobcu.
3. Podľa súdu prvej inštancie došlo k splneniu prvého predpokladu zodpovednosti za škodu tým, že proces zmeny dodávateľa elektriny spojený so súčasnou zmenou tzv. bilančnej skupiny odberateľa vo vzťahu k dotknutému odbernému miestu žalovaný nerealizoval správne (hoci v dôsledku systémovej chyby) a za také porušenie povinnosti zo záväzkového vzťahu so žalobcom nesie žalovaný objektívnu zodpovednosť v zmysle § 373 a nasl. OBZ. Zostávajúce dva predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu však žalobca nepreukázal.
4. Súd prvej inštancie uviedol, že najneskôr od 1. marca 2010, kedy žalovaný vo vzťahu k odberným miestam odberateľa potvrdil uskutočnenie zmeny jeho dodávateľa (na žalovaného), nemal žalobca dôvod realizovať a ani nerealizoval nákup elektrickej energie pre tohto odberateľa. Pokiaľ žalobca uplatnený nárok vymedzil ako náklady, ktoré vynaložil v dôsledku porušenia povinnosti žalovaného, resp. pri plnení prevenčnej povinnosti predchádzať vzniku ešte väčšej škody

titulom platby za odchýlku (§ 384 OBZ), tak tieto tvrdenia nepreukázal. Vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že žalobca od 1. marca 2010 do 31. januára 2013 nakúpil „naviac“ ním tvrdený objem elektriny v príčinnej súvislosti s tým, že v údajoch o jeho bilančnej skupine pre účely zúčtovania odchýlky bolo nesprávne zaradené aj odberné miesto odberateľa. K nákladom na nákup elektrickej energie v sume 570 478,42 eur (bez DPH) žalobca pripočítal aj náklady na odchýlku v sume 27 561,04 eur. Vykonaným dokazovaním však nebol preukázaný ani vznik nákladov na odchýlku v uvedenej výške v príčinnej súvislosti s tým, že pre účely zúčtovania odchýlky vstupovali údaje ohľadom sporného odberného miesta do údajov bilančnej skupiny žalobcu v dôsledku tvrdeného porušenia povinnosti žalovaným. Podľa súdu prvej inštancie žalobca nepreukázal ani rozsah (výšku) uplatnenej škody. Žalobca nešpecifikoval konkrétne množstvo elektriny, ktoré musel dokúpiť za účelom minimalizácie odchýlky, ktorá mala vzniknúť v príčinnej súvislosti s tvrdeným porušením povinnosti žalovaného a za účelom zníženia inak nešpecifikovanej platby za odchýlku k dotknutému odbernému miestu, len ho stotožňoval so spotrebou daného odberného miesta. Predložené faktúry nepreukazujú vznik tvrdenej škody, len celkový objem žalobcom nakúpenej energie na krátkodobom trhu s elektrinou. Žalobca nepreukázal reálne vynaloženie nákladov na odchýlku v sume 27 561,04 eur s DPH, ani to, že vynaloženie tvrdených nákladov je v príčinnej súvislosti s porušením povinnosti žalovaného.

5. Súd prvej inštancie uviedol, že nevyhovelo dôkaznému návrhu na vyžiadanie odborného posúdenia (vyjadrenia), keďže tento dôkaz by nebol spôsobilý preukázať žalobcom tvrdený skutkový základ uplatneného nároku na náhradu škody - odborné posúdenie nesmerovalo k preukázaniu tvrdených nákladov za nákup elektrickej energie v rozsahu spotreby odberného miesta v spornom období vyčíslených v cenách elektriny na krátkodobom trhu O., a. s., za účelom predídania hroziacej vyššej škody (žalobcom nešpecifikovanej) titulom platby za odchýlku a otázky formulované žalobcom v dôkaznom návrhu mali všeobecný charakter (napr. k vhodnosti obchodnej stratégie žalobcu pri nákupe elektrickej energie). Ani po tom, čo žalobca doplnil dôkazný návrh tak, že ho žiada nie na posúdenie výšky škody, ale samotného vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi porušením povinnosti žalovaným a vznikom škody, tak podľa súdu prvej inštancie návrh nesmeroval k preukázaniu vzniku škody na strane žalobcu na skutkovom základe tvrdenom žalobcom v priebehu konania. Rovnako súd prvej inštancie nepristúpil k stanoveniu výšky uplatnenej škody odhadom v zmysle § 264 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“), keďže nebol daný a preukázaný skutkový základ vzniku tvrdenej škody.

6. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd s poukazom na ustanovenie § 378 ods. 1 a 2 C. s. p. uviedol, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Námietky žalobcu ohľadom nesprávneho procesného postupu, neúplného dokazovania, nesprávneho zistenia rozhodujúcich skutočností a nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie, vedúcich k záveru o nepreukázaní zodpovednosti žalovaného za uplatnený nárok na náhradu škody, odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné. Vysvetlil podstatu práva na spravodlivý súdny proces, pojem „procesný postup“ a čo sa rozumie právnym posúdením veci. Uviedol, že nemožno zamieňať právo strany navrhovať dôkazy, resp. sa k nim vyjadrovať, s rozhodovaním súdu o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 C. s. p.). Nevykonanie dôkazov podľa návrhov alebo predstáv strany nie je postupom, ktorým by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa odvolacieho súdu zamietnutím návrhu žalobcu na vykonanie navrhnutého dôkazu súd prvej inštancie nevytlúčil žalobcu z realizácie žiadneho procesného práva. Poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 350/08, v zmysle ktorého, kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou sporovej strany, len súd rozhodne, ktoré z označených (navrhnutých) dôkazov vykoná. Uviedol, že nevykonanie odborného posúdenia

súd prvej inštancie riadne zdôvodnil v intenciách § 206 C. s. p. so zreteľom na okolnosti sporu. Ak potrebné skutkové okolnosti žalobcom neboli preukázané, tak ich dokázanie nemohlo nahradiť odborné posúdenie, ktorého účelom je vyjadriť odborný názor.

7. Odvolací súd konštatoval, že nedošlo ani k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, keďže súd prvej inštancie na v potrebnom a dostatočnom rozsahu vykonané dokazovanie, za dôkaznej povinnosti sporových strán, aplikoval správne právne prepisy, ktoré správnym spôsobom interpretoval. Pokiaľ žalobca nárok vyjadril ako a/ náklady na nákup elektrickej energie a b/ náklady na odchýlku, tak súd prvej inštancie bol povinný vyhodnocovať takto vymedzenú škodu. Ak žalobca tvrdil, že vynaložil náklady na nákup elektrickej energie v sume 570 478,42 eur (bez DPH), tak nepreukázal, že od 1. marca 2010 do 31. januára 2013 nakúpil v tejto hodnote elektrickú energiu v príčinnej súvislosti s tým, že v jeho bilančnej skupine pre účely zúčtovania odchýlky bol nesprávne zaradený odberateľ R. L., a. s., resp. dotknuté odberné miesto. Škodou žalobcu nemôže byť to, že zabezpečoval nákup elektrickej energie pre uvedeného odberateľa, s ktorým od 1. marca 2010 už nemal uzavretú zmluvu o dodávke elektriny. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu prijal správny záver, že žalobca skutkovo nevymedzil, aké množstvo elektriny skutočne nakúpil a aké náklady vynaložil za účelom minimalizácie odchýlky jeho bilančnej skupiny v príčinnej súvislosti s tvrdeným porušením povinnosti žalovaného a v akej výške by inak platbu za odchýlku uhradil, ak by žalovaný svoju povinnosť neporušil; žalobca nevymedzil, o akú sumu by sa v dôsledku nesprávneho priradenia dotknutého odberného miesta odberateľa v bilančnej skupine žalobcu v spornom období zvýšila jeho platba za odchýlku, ktorá mala v zmysle tvrdení žalobcu predstavovať inak hroziacu ešte vyššiu škodu, ktorej mal žalobca predchádzať nákupom elektrickej energie na spotovom trhu O., a. s. Žalobca nepreukázal reálne vynaloženie tvrdených nákladov na odchýlku, ani ich vynaloženie v príčinnej súvislosti s porušením povinnosti žalovaného.

8. Odvolací súd za správne považoval konštatovanie súdu prvej inštancie, že navrhnuté odborné posúdenie podľa § 206 C. s. p. nebolo z dôkazného hľadiska spôsobilé preukázať žalobcom uvádzaný skutkový základ uplatneného nároku na náhradu škody, ani príčinnú súvislosť s tvrdeným porušením povinnosti žalovaným. Rovnako, ak nebol daný a preukázaný skutkový základ vzniku tvrdenej škody, v žalobcom uvádzanej výške a príčinnej súvislosti medzi tvrdenou výškou škody a porušením povinnosti žalovaným, tak nebol dôvod pre aplikáciu § 264 C. s. p.

9. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého odôvodnil podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. dovolateľ videl konkrétne v tom, že a/ súd prvej inštancie aj odvolací súd odmietli vykonať žalobcom navrhovaný dôkaz formou odborného vyjadrenia (§ 206 C. s. p.), ktorým sa mala preukázať otázka vzniku a výšky žalovanej škody, t. j. otázka splnenia druhého predpokladu zodpovednosti za škodu v spojení s porušením právnej povinnosti žalovaného práve v dôsledku osobitostí trhu s elektrinou. Nesúhlasil s dôvodmi, ktoré k tejto otázke zaujal odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, keďže zákon nelimituje použitie odborného vyjadrenia na posúdenie a vysvetlenie predtým preukázaných skutkových tvrdení žalobcu (dôkaz na dôkaz), ale na posúdenie akýchkoľvek v konaní relevantných skutočností, pri ktorých treba odborné posúdenie. Podľa názoru dovolateľa odvolací súd nesprávne zúžil možnosť aplikácie tohto dôkazného prostriedku len na skutočnosti, ktoré niektorá z procesných strán vopred preukázala a ktoré treba odborne „dovysvetliť“. Odmietnutie vykonania tohto dôkazu pritom malo podľa dovolateľa zásadný vplyv na preukázanie existencie zvyšných predpokladov zodpovednosti za škodu, ako aj na potrebu následného uplatnenia § 264 ods. 1 C. s. p. (určenia výšky nároku odhadom súdu). Žalobca relevantné skutočnosti k uplatnenému nároku vedel „len tvrdiť, preukázať

ich mohol len prostredníctvom odborného vyjadrenia podľa § 206 C. s. p. „Odmietnutie vykonania dôkazu, „pričom ide o jediný možný dôkazný prostriedok“, má za následok odmietnutie spravodlivosti; preukázanie vzniku škody „by v tomto prípade viedlo aj k nutnosti postupovať podľa § 264 ods. 1 C. s. p.“ Dovolateľ nesúhlasil s ním citovanými závermi odvolacieho súdu a vyjadril sa, že „chcel práve odborným vyjadrením podľa § 206 C. s. p. poukázať na skutočnosť, že nie je objektívne schopný preukázať výšku škody, ktorej priznania sa domáha podanou žalobou. Prostredníctvom odborného posúdenia chcel žalobca preukázať nielen skutočnú výšku škody, ale aj skutočnosť, že k nej došlo z dôvodov, ktoré majú základ v povahe a pravidlách trhu s elektrinou. Účelom odborného posúdenia mala byť teda práve otázka, či žalobcovi vznikla alebo nevznikla v dôsledku porušenia povinnosti žalovaného nejaká ujma (ak áno, aká).“

11. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. dovolateľ ďalej videl v tom, že b/ súd prvej inštancie a následne aj odvolací súd odmietli určiť výšku žalovaného nároku postupom podľa § 264 ods. 1 C. s. p., t. j. odhadom, keďže vzhľadom na charakter nároku bolo (objektívne) možné jeho výšku preukázať len s nepomernými ťažkosťami. Oba súdy objektívnu nemožnosť preukázania výšky škody pripísali na ťarchu dovolateľa, keď konšatovali neunesenie jeho dôkazného bremena pre neschopnosť priradenia ním nakupovanej elektriny k predmetnému odbernému miestu. Ak však v rozhodnej dobe žalobca nemal vedomosť o protiprávnom priradovaní odberného miesta do jeho bilančnej skupiny, tak nemohol nakupovať konkrétne množstvá elektriny na vykrytie spotreby odberného miesta, neschopnosť preukázania čoho interpretujú súdy na ťarchu žalobcu. „V celkovom rámci“ však žalobca nakupoval viacej elektriny ako by bol nakupoval, keby mu nebola spotreba na uvedenom odbernom mieste protiprávne priradovaná.

12. Dovolateľ ďalej poukázal na svoje písomné vyjadrenie z 28. marca 2016, obsahujúce právnu kvalifikáciu žalovaného nároku ako ujmy, ktorá poškodenej strane vznikla tým, že musel vynaložiť náklady v dôsledku porušenia povinnosti druhej strany (§ 419 ods. 1 OZ, § 380 OBZ). Zopakoval skutkovú argumentáciu a právne hodnotenie veci ním uvádzané už v odvolacom konaní, poukázal na výpočet platby za odchýlku v súvislosti s princípmi fungovania trhu s elektrinou, ktoré neboli podľa dovolateľa nižšími súdmi správne pochopené. Uviedol, že k tvrdeným nákladom v dôsledku nesprávnej registrácie odberného miesta niet dokumentácie, ktorá by mohla slúžiť ako dôkazný prostriedok. Považuje však za „nemysliteľné, aby takmer trojročné nesprávne vykazovanie relatívne veľkej spotreby elektriny na jednom odbernom mieste v rámci spotreby inej bilančnej skupiny neviedlo k ujme na strane akéhokoľvek dodávateľa, nielen žalobcu“. Preto bol namieste odhad výšky škody za aplikácie ustanovenia § 264 ods. 1 C. s. p. V podaniach zo 7. októbra 2016 a zo 14. marca 2017 formuloval otázky pre odborné posúdenie, vrátane toho, či žalobcovi vznikla ujma v podobe potreby nakupovania väčších objemov elektriny pre svoju bilančnú skupinu v dôsledku porušenia povinnosti žalovaného a ak áno, aby sa určila konkrétna výška takejto ujmy. Podľa dovolateľa tým, že oba nižšie súdy výšku škody neustálili prostredníctvom odhadu, ale nemožnosť jej určenia v celom rozsahu pripísali neschopnosti žalobcu preukázať skutočnú výšku škody, porušili nielen ustanovenie § 264 ods. 1 C. s. p., ale aj žalobcove základné právo na spravodlivý proces.

13. K dovolaniu sa písomne vyjadril žalovaný tak, že žalobcove práva porušené neboli. Podané dovolanie označil za „skryté odvolanie“, keďže jeho odôvodnenie kopíruje podstatu odvolacích dôvodov. Len existencia dvoch odlišných právnych názorov (oproti stojacich strán sporu) na ten istý predmet konania neodôvodňuje zrušenie už právoplatného rozhodnutia. Podľa žalovaného sa odvolací súd nedopustil žiadnych fundamentálnych pochybení a napadnutý rozsudok spĺňa všetky zákonné požiadavky na spravodlivosť, jeho odôvodnenie je dostatočne precizované. Navrhol, aby podané dovolanie bolo ako procesne neprípustné odmietnuté.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací (podľa § 35

C. s. p.), po zistení, že dovolanie v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) podal žalobca, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p. veta pred bodkočiarkou), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

15. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti.

16. Vo vzťahu ku všetkým mimoriadnym prostriedkom platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014). Posúdenie, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

17. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/2003).

18. Podľa § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

19. Podľa § 420 C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Citované ustanovenie § 420 C. s. p. upravuje tzv. dôvody zmätočnosti, pre ktoré je prípustné dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí. Dovolanie prípustné podľa tohto ustanovenia možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.) a dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.).

21. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

22. Ustanovenie § 420 písm. f/ C. s. p. teda zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania len

v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ústavný zák. č. 460/1992 Zb.; ďalej „ústava SR“).

23. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu zmätočnosti skutočne došlo. So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom nižších súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

24. Dovolať podstatnú časť argumentácie, ktorou odôvodnil zásah do svojho práva na spravodlivý súdny proces, venoval tomu, že (a/) súdy nevykonali dokazovanie odborným vyjadrením, ktoré navrhol. Porušenie práva na spravodlivý proces videl aj (b/) v odmietnutí určiť výšku žalovaného nároku odhadom podľa § 264 ods. 1 C. s. p.

25. K prvej námietke dovolateľa (ad a/) najvyšší súd uvádza, že už v minulosti opakovane vyslovil, že dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nie je tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval aj ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, pričom nedospel k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

26. V súvislosti s namietanými nedostatkami vo vykonanom dokazovaní dovolací súd zdôrazňuje, že súd v konaní nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 C. s. p.) a nie sporových strán. Ak súd teda v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nezakladá to vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., lebo to nemožno považovať za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré strany mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčení (obdobne R 125/1999, R 6/2000). Rovnako, pokiaľ by aj súd niektorý z vykonaných dôkazov vyhodnotil nesprávne, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne; táto samotná skutočnosť však prípustnosť dovolania nezakladá a nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, ak je dovolanie procesne prípustné.

27. Do práva na spravodlivý proces nepatrí ani právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamena ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva procesnej strany, ak si neosvojí ním navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, IV. ÚS 251/03, II. ÚS 3/97).

28. Niet pochyb, že k základným právam procesnej strany patrí aj právo navrhopovať a predkladať dôkazy, ale nie je procesným pochybením súdu to, že súd procesnou stranou navrhované dôkazy neakceptoval, resp. nevykonal v tomto smere dokazovanie. Súd hodnotí predložené dôkazy, príp.

vykonáva dokazovanie aj inými dôkazmi, než predložia strany a následne ich hodnotí podľa svojho uváženia v zmysle zákona. Zákon vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov a táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu, pričom hodnotiaci úvaha súdu musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a výsledok hodnotenia dôkazov má byť súčasťou rozsudku. V preskúmvanej veci nemal dovolací súd za preukázané, že by sa týmto postupom súdy nižšej inštancie neriadili. Dovolací súd zdôrazňuje, že procesným pochybením by bol taký postup súdu, ktorý by procesnej strane v konaní znemožnil dôkazy predkladať alebo navrhovať.

29. Procesnému právu sporovej strany navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil, resp. prečo ich nevzal za základ svojich skutkových zistení. V danom prípade tak súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, ktorého dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok tvorí s rozsudkom súdu prvej inštancie integrálny celok, uviedli dôvody, pre ktoré neakceptovali procesný návrh žalobcu na vyžiadanie odborného vyjadrenia od odborne spôsobilej osoby (§ 206 C. s. p.) a tiež, prečo neakceptovali návrh žalobcu na určenie výšky nároku odhadom podľa § 264 ods. 1 C. s. p.

30. Súd prvej inštancie dôvody k zamietnutiu dôkazných návrhov žalobcu dostatočne a výstižne formuloval najmä v odseku 62 odôvodnenia svojho rozhodnutia. Odvolací súd sa rovnako dostatočne zaoberal a v napadnutom rozsudku podrobne zdôvodnil (odseky 52. až 55. a 68. odôvodnenia), prečo nepovažoval za opodstatnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ C. s. p., teda že by nenariadením odborného vyjadrenia v rámci dokazovania pred súdom prvej inštancie došlo k nesprávnemu procesnému postupu znemožňujúcemu žalujúcej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Výslovne uviedol, že právo navrhovať dôkazy, resp. právo vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom nemožno zamieňať s rozhodovaním súdu o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná, čo (v zmysle nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 350/08) predstavuje prejav zákonnej právomoci všeobecného súdu korigovať návrhy sporových strán na vykonanie dokazovania, sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania.

31. Odvolací súd ďalej konštatoval, že nevyžiadanie odborného vyjadrenia nebolo svojvoľným postupom, keďže bolo súdom prvej inštancie zdôvodnené vo väzbe na ustanovenie § 206 C. s. p. so zreteľom na konkrétne okolnosti sporovej veci a vychádzalo z ich dôsledného posúdenia. Zdôraznil, že účelom odborného vyjadrenia (a znaleckého dokazovania) je vyjadriť odborný názor a nie nahradiť dôkaznú povinnosť žalobcu. Zo znenia § 206 C. s. p. vyplýva podmienka existencie odborne posudzovaných skutočností. Práve k spornej podmienke zodpovednosti žalovaného za uplatnenú skutočnú škodu - vzniku, existencii a výške tvrdenej škody, bol podľa odvolacieho súdu správny záver súdu prvej inštancie, že žalobca v priebehu konania skutkovo nevymedzil, aké množstvo elektriny skutočne nakúpil a aké náklady vynaložil za účelom minimalizácie odchýlky jeho bilančnej skupiny vznikajúcej v príčinnej súvislosti s porušením povinnosti žalovaného a v akej výške by inak platbu za odchýlku uhradil. Žalobca nepreukázal reálne vynaloženie tvrdených nákladov na odchýlku.

32. Z rozhodnutia odvolacieho súdu sú teda zreteľné dôvody, pre ktoré nedošlo k akceptovaniu dôkazného návrhu dovolateľa na vyžiadanie odborného vyjadrenia, a to pre absenciu pre vec relevantných skutočností, ktoré by mali byť jeho predmetom (preukázanie vynaloženia tvrdených nákladov a nákup elektriny v rozhodnom období práve vo vzťahu k dotknutému odbornému miestu

odberateľa). Uvedený záver odvolací súd prijal vo väzbe na dôkazný návrh a jeho dôvody dovolateľom formulované v podaní zo 7. októbra 2016, v ktorom len všeobecne požadoval odborné vyjadrenie „na posúdenie vhodnosti obchodnej stratégie žalobcu pri nákupe elektriny“ a „či nesprávne priradovanie spotreby elektriny na odbornom mieste...mohlo ovplyvniť potrebu nakúpenia dodatočných množstiev elektriny“, pričom na pojednávaní 9. marca 2017 upresnil, že tento dôkazný prostriedok nesmeruje k základu uplatneného nároku, ale k výške škody. Vo vyjadrení zo 14. marca 2017 formuloval otázku, či „vznikla žalobcovi ujma v podobe potreby nakupovania väčších objemov elektriny pre svoju bilančnú skupinu“ v dôsledku porušenia právnej povinnosti žalovaného a aká je jej výška. Súčasne však dovolateľ uviedol, že odborné vyjadrenie sa má zaoberať správnosťou kalkulácie výšky škody v žalobe, prípadne „má identifikovať iný vhodný spôsob určenia výšky škody, ktorá v dôsledku porušenia povinnosti žalovaného vznikla, aby tak súd mohol určiť výšku škody podľa svojho odhadu s poukazom na ustanovenie § 264 Civilného sporového poriadku“. Tým v podstate dovolateľ požadoval odborné vyjadrenie len ako podklad pre určenie výšky žalovaného nároku odhadom súdu podľa § 264 ods. 1 C. s. p., a teda sám spochybnil, že by výsledkom tohto dôkazného prostriedku mohlo byť samotné zistenie rozsahu tvrdenej majetkovej ujmy - výšky náhrady škody. Vo vyjadrení z 25. mája 2017 dovolateľ k dôkaznému návrhu ďalej uviedol, že jeho účelom má byť objasnenie, ako funguje trh s elektrinou, ako sa na ňom nakupuje a predáva elektrina, aký význam a vplyv na podnikateľskú činnosť dodávateľov elektriny má inštitút zodpovednosti za odchýlku, či bol objektívne nútený nakupovať vyššie objemy elektriny z dôvodu nevyradenia dotknutého odborného miesta z jeho bilančnej skupiny a či mu v tej súvislosti vznikla alebo mohla vzniknúť nejaká ujma. Išlo mu o identifikáciu tejto ujmy, resp. vhodný model jej výpočtu. Dodal, že dôvodom nie je jeho obchodná stratégia, ale povaha trhu s elektrinou a vyššie objemy elektriny nakupoval preto, aby predišiel ujme ešte vyššej, čím de iure plnil svoju všeobecnú prevenčnú povinnosť (§ 417 OZ, § 382 OBZ).

33. Pre postup nižších súdov v danom konaní bolo podľa dovolacieho súdu relevantné na jednej strane vymedzenie (tvrdenie) uplatneného nároku dovolateľom ako skutočnej škody, ujmy (*in eventum* ako bezdôvodného obohatenia - vid' žaloba a vyjadrenie z 28. marca 2016), ktorá v jeho majetkovej sfére už nastala, oproti tomu, že dovolateľ až v priebehu konania posudkom odborníka mienil zisťovať (dokazovať), či (v rámci jeho obchodnej stratégie vyšších nákupov elektriny na krátkodobom trhu s elektrinou) na jeho strane majetková škoda (vo vzťahu k dotknutému odbornému miestu) vôbec mohla vzniknúť. Vyplýva to napokon aj z obsahu jeho dovolania (odseky 35., 36. a 41.).

34. Posudzovaná vec predstavuje prípad, kedy žalujúca strana, súc neistá, či jej škoda v príčinnej súvislosti s tvrdeným porušením právnej povinnosti žalovanou stranou vôbec mohla vzniknúť (tu vzhľadom na špecifiká obchodovania na krátkodobom trhu s elektrinou) a ak áno, v akej výške, má v rámci svojej povinnosti tvrdenia a dôkaznej povinnosti už pri podaní žaloby na súd tento svoj uplatňovaný nárok skutkovo vymedziť a podporiť ho dôkazmi k pre rozhodnutie relevantným otázkam. V opačnom prípade sa vystavuje riziku a dôsledku neúspechu v spore. Úlohou súdu v civilnom sporovom konaní (do 30. júna 2016 rovnako v občianskom súdnom konaní v sporových veciach podľa úpravy v zákone č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok; ďalej „O. s. p.“) v jeho kontradiktórnom poňatí nie je namiesto žalobcu (v danom prípade prostredníctvom navrhovaného odborného vyjadrenia) až v priebehu konania ujasňovať samotné vymedzenie uplatňovaného nároku. Úlohou odborného vyjadrenia ako dôkazného prostriedku podľa § 206 C. s. p. je posúdenie skutočností (reálne existujúcich faktov) týkajúcich sa žalobou jasne skutkovo definovaných nárokov. Ak však žalujúca strana bez (vopred vypracovaného) posudku odborníka nevie (skutkovo) dostatočne kvalifikovať svoj žalobný nárok, tak túto povinnosť tvrdenia (uplatnenia konkrétneho, existujúceho nároku) nie je možné sanovať dodatočne až v priebehu konania, ktorého úlohou je nie vyhľadávanie možného nároku (za) žalobcu, ale dokazovanie a posudzovanie žalobou riadne vymedzeného

a jednoznačne definovaného nároku.

35. Vyššie uvedené sa správne premietlo do konania a dovolaním dotknutých rozhodnutí oboch nižších súdov, keď nevyhoveli návrhu dovolateľa (podanom po viac ako troch rokoch od začatia konania) na odborné vyjadrenie, ktorého predmetom malo byť zisťovanie, či mu skutočná škoda ako tvrdená majetková ujma vôbec mohla vzniknúť. Charakteristickým znakom skutočnej škody je pritom to, že ide o ujmu v majetkovej sfére poškodeného, ktorá už reálne nastala a základným predpokladom uplatňovania jej náhrady je preukázanie reálneho úbytku majetku poškodeného, prípadne, že nenastalo jeho zväčšenie, ku ktorému by došlo, nebyť porušenia právnej (zmluvnej) povinnosti škodcu.

36. Podľa dovolacieho súdu odborné vyjadrenie (posudok odborníka) nie je namieste, ak jeho predmetom majú byť len hypotetické úvahy žalujúcej strany o možnom vzniku jej škody a nie reálne existujúce fakty, keďže predpokladom riadne uplatneného nároku na zaplatenie náhrady skutočnej škody je ujma, ktorá v majetkovej sfére tejto strany už nastala. Ak existenciu takejto ujmy, ako základného predpokladu úspešného súdneho uplatnenia nároku na náhradu škody dovolateľ už pri podaní žaloby preukázať nevedel, potom bolo nadbytočné, aby sa súd prvej inštancie zaoberal ďalšou podmienkou pre náhradu škody, a to, či došlo k porušeniu právnej povinnosti žalovaným.

37. Podľa dovolacieho súdu bolo pre nižšími súdmi zvolený postup v dokazovaní relevantné aj to, že dovolateľ ako žalujúca strana v priebehu konania pred súdom prvej inštancie modifikoval svoje tvrdenia o ním uplatňovanej peňažnej sume, keď ju žiadal priznať ako náhradu skutočnej škody, eventuálne ako bezdôvodné obohatenie (viď dôvody žaloby) na strane žalovaného, či ako náhradu nákladov spojených s odvracанím škody. Ak k tomuto nejednoznačnému vymedzeniu uplatneného nároku pristúpili dovolateľom len všeobecne a hypoteticky formulované otázky pre odborníka a tiež, ak jeho vyjadrenie malo v podstate tvoriť len podklad pre určenie náhrady škody odhadom súdu podľa § 264 ods. 1 C. s. p. (viď doplnenie dôkazného návrhu zo 14. marca 2017, časť II., písm. b/), tak zamietnutie vykonania dokazovania odborným vyjadrením v danom prípade nepredstavovalo arbitráry postup súdu naplňajúci dôvody podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

38. V nadväznosti na uvedené dovolací súd vo vzťahu k neakceptovaniu návrhu žalujúcej strany nižšími súdmi na vykonanie dokazovania odborným vyjadrením napokon zdôrazňuje, ako už bolo povedané vyššie (odsek 25.), že v zmysle konštantnej judikatúry najvyššieho súdu utvárannej od roku 1992, sa nevykonanie stranou navrhnutých dôkazov jednotne nepovažuje za vadu zmätočnosti podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a ani za vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. (viď judikáty publikované pod R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000). Na predmetných záveroch zotráva vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu aj v predmetnej veci a nevidí dôvod, aby sa od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu odklonil.

39. Dovolací súd k prvej námietke dovolateľa (ad a/) navyiac považuje za potrebné uviesť, že v posudzovanom prípade nevykonanie navrhnutého dokazovania odborným vyjadrením (§ 206 C. s. p.) nie je možné považovať za zásah do práva žalujúcej strany na spravodlivý proces aj preto, že dovolateľ mal v celom konaní predchádzajúcim vydaniu konečného rozhodnutia vytvorený dostatočný priestor pre produkovanie návrhov, podaní, vyjadrení k plneniu svojej povinnosti tvrdenia a dôkaznej povinnosti a zamietnutie jeho návrhu na dokazovanie odborným vyjadrením bolo riadne odôvodnené v rozhodnutiach oboch nižších súdov. Nebolo možné považovať za arbitrárne, ústavnoprávny rámec konania všeobecných súdov nedovoľene prekračujúce a spravodlivý proces narušujúce, zhodné odôvodnenie zamietnutia dôkazného návrhu nižšími súdmi, že odborné vyjadrenie nemá nahrádzať povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť strany uplatňujúcej nárok a že pre dôkaz odborným vyjadrením podľa § 206 C. s. p. sa najskôr vyžaduje existencia určitých

skutočností (objektívne existujúcich faktov), ktoré si vyžadujú posúdenie odborne spôsobilou osobou (odborníkom). Nešlo v danom prípade ani o vyžadovanie dôkazu na dôkaz, ako dovolateľ uvádza v dovolaní.

40. V posudzovanom prípade nie je možné hovoriť ani o tzv. opomenutom dôkaze, za ktorý sa vo všeobecnosti považujú dôkazy, o ktorých v konaní nebolo súdom rozhodnuté, prípadne dôkazy, ktorými sa súd v rámci voľného hodnotenia dôkazov vôbec nezaoberal. Zásadám spravodlivého procesu, vyplývajúcim z čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd [ústavný zákon č. 23/1991 Zb. (ďalej „Listina“)], čl. 46 ods. 1 ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [oznámenie č. 209/1992 Zb. (ďalej „Dohovor“)], je treba rozumieť tak, že v spojení s procesným predpisom v konaní pred všeobecným súdom (tu C. s. p.), musí byť strane daná možnosť vyjadriť sa nielen k vykonaným dôkazom (čl. 38 ods. 2 Listiny) a k veci samej, ale tiež označiť (navrhnuť) dôkazy, ktorých vykonanie pre zistenie (preukázanie) svojich tvrdení pokladá za potrebné. Tomuto procesnému právu strany zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (vrátane návrhov dôkazných) rozhodnúť, ale tiež - pokiaľ im nevyhoví - vo svojom rozhodnutí vysvetliť, z akých dôvodov (spravidla vo vzťahu k hmotnoprávnym predpisom, ktoré aplikoval, a k právnym záverom, ku ktorým na skutkovom základe dospel) navrhnuté dôkazy nevykonal (§ 220 ods. 2, § 393 ods. 2 C. s. p.). Uvedené kritéria dovolateľom namietaný procesný postup nižších súdov bezo zvyšku splňal.

41. Zhrňujúc dovolací súd uvádza, že v posudzovanom prípade zamietnutie návrhu na vykonanie dokazovania odborným vyjadrením, ani nesúhlas dovolateľa s dôvodmi k tomu uvedenými odvolacím súdom, netvorí dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

42. Podľa dovolacieho súdu v nadväznosti na vyššie uvedené ani druhú námietku dovolateľa (ad b/) nebolo možné vyhodnotiť ako dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania. Podľa dovolateľa tým, že oba nižšie súdy „neaplikovali ustanovenie § 264 ods. 1 C. s. p. a výšku škody neustálili prostredníctvom odhadu, ale nemožnosť jej určenia v celom rozsahu pripísali neschopnosti žalobcu preukázať skutočnú výšku škody, porušili tým nielen citované ustanovenie C. s. p., ale aj žalobcovo základné právo na spravodlivý proces“. Odvolací súd v napadnutom rozsudku uzavrel, že neboli dané dôvody pre dovolateľom požadovaný odhad výšky škody súdom podľa § 264 ods. 1 C. s. p., ak nebol preukázaný základ nároku na náhradu škody (vznik škody, kauzálny nexus). Pre zodpovedanie otázky prípustnosti tejto časti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. bolo relevantné, že výška škody je otázkou skutkovou a v súdnom konaní sa zisťuje dokazovaním. Dovolateľom požadovaným odhadom súdu podľa § 264 ods. 1 C. s. p. sa v podstate malo nahradiť dokazovanie o výške škody (namiesto zamietnutého dokazovania odborným vyjadrením), resp. odhad súdu podľa § 264 ods. 1 C. s. p. mal nadväzovať na závery odborného posúdenia, ktoré podľa dovolateľa „má identifikovať iný vhodný spôsob určenia výšky škody, ktorá v dôsledku porušenia povinnosti žalovaného vznikla, aby tak súd mohol určiť výšku škody podľa svojho odhadu s poukazom na ustanovenie § 264 Civilného sporového poriadku“. Ak ale do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov a ak právo na spravodlivý proces neznamena ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi, tak uvedené rovnako dopadá na nevyhovenie návrhu dovolateľa na zistenie/stanovenie výšky škody odhadom súdu podľa § 264 ods. 1 C. s. p.

43. V súvislosti s nastolenou požiadavkou dovolateľa na zistenie výšky škody odhadom súdu podľa § 264 ods. 1 C. s. p., sa natíska právna otázka, či vo veci samej vo vzťahu k zisteniu/stanoveniu výšky náhrady škody odhadom súdu je možná priama aplikácia uvedeného zákonného ustanovenia, vzhľadom na jeho text, zameranie úpravy a zaradenie k ustanoveniam o rozhodovaní o trovách konania v rámci šiestej hlavy druhej časti Civilného sporového poriadku upravujúcej trovy konania

(§ 251 až § 264). Odvolací súd sa touto otázkou v napadnutom rozsudku osobitne nezaoberal. Dovolací súd však, v rámci nastolených dovolacích dôvodov (§ 440 C. s. p.) z hľadiska namietaného porušenia práva na spravodlivý proces odmietnutím odhadu výšky žalovaného peňažného nároku podľa ustanovenia § 264 ods. 1 C. s. p., vyjadruje názor, že použitie ustanovenia § 264 ods. 1 C. s. p. v takomto prípade ani nepripadá do úvahy.

44. Z údajov v spise vyplýva, že konanie vo veci samej začalo 11. novembra 2013, t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, ktorý v tretej časti (konanie v prvom stupni), druhej hlave (dokazovanie), v rámci úpravy o hodnotení dôkazov (§ 132 až § 136) obsahoval ustanovenie o úvahe súdu v § 136, podľa ktorého, ak možno výšku nárokov zistiť len s nepomernými ťažkosťami, alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojej úvahy. Podľa ustálenej judikatúry mohol súd aplikovať citované zákonné ustanovenie len výnimočne, za splnenia stanovených podmienok, za ktoré sa považovalo, že hoci základ nároku je nepochybne daný (preukázaný), výšku uplatnených nárokov možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, prípadne ju nemožno zistiť vôbec. Určenie výšky nárokov podľa citovaného zákonného ustanovenia však neznamenalo určenie voľnou úvahou, ale len na základe získaných poznatkov o všeobecne uplatňovaných hľadiskách v danom druhu vzťahov o posúdenie ktorých ide. Z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu tiež vyplývalo, že ak poškodený preukáže v občianskom súdnom konaní vznik škody, ale nepreukáže jej výšku uplatnenú v žalobe, prizná súd náhradu škody vo výške, ktorá bola preukázaná; ohľadne tej časti škody, ktorej výšku možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, alebo ju nemožno zistiť vôbec, môže súd s prihliadnutím na výsledky vykonaného dokazovania použiť ustanovenie § 136 O. s. p. (R 13/1985).

45. S účinnosťou od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (§ 474), ktorý v § 470 ods. 1 C. s. p. stanovil, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Návrh na vykonanie dokazovania odborným vyjadrením podľa § 206 C. s. p., ako aj nadväzujúci návrh na určenie výšky nároku odhadom súdu podľa § 264 ods. 1 C. s. p. dovolateľ podal už za účinnosti C. s. p. (podanie zo 7. októbra 2016), preto úprava v § 136 Občianskeho súdneho poriadku, platná a účinná do 30. júna 2016, už na daný prípad nedopadá.

46. Všeobecná úprava možnosti určenia výšky nárokov úvahou súdu v zmysle § 136 O. s. p. nemá v Civilnom súdnom poriadku ekvivalent. Podľa ustanovenia § 264 ods. 1 C. s. p., ak možno hodnotu nárokov alebo hodnotu, ktorá má byť základom na výpočet súdneho poplatku, zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojho odhadu. Citované ustanovenie § 264 ods. 1 je systematicky zaradené k ustanoveniam o rozhodovaní o trovách konania v rámci šiestej hlavy druhej časti Civilného sporového poriadku upravujúcej trovy konania (§ 251 až § 264). Vzhľadom na text a zameranie úpravy v § 264 ods. 1 C. s. p. je zrejmé, že odhad súdu sa týka zisťovania hodnoty nárokov alebo hodnoty základu (predmetu konania) výslovne pre účely výpočtu súdneho poplatku (k tomu pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 973). Preto priama aplikácia ustanovenia § 264 ods. 1 C. s. p. tak, ako sa jej výslovne dožadoval dovolateľ, je v okolnostiach posudzovanej veci vylúčená. Aj z tohto dôvodu nebolo možné v odmietnutí určenia výšky nároku odhadom súdu podľa § 264 ods. 1 C. s. p. vidieť vadu (zmätočnosť) v konaní nižších súdov, namietanú dovolateľom v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p.

47. Je možné zhrnúť, že v civilnom sporovom procese, vychádzajúcom z princípu kontradiktórnosti (čl. 9 C. s. p.) a koncentrácie konania (čl. 8 C. s. p.), má v konaní o veci samej v zásade bezvýnimočne prioritu preukázanie tvrdení o výške nároku stranou, ktorá ho uplatňuje v na to určenom štádiu konania. Civilný sporový poriadok neobsahuje priamu úpravu možnosti súdu určiť pri rozhodovaní o veci samej výšku žalovaného nároku úvahou, odhadom súdu, pričom úprava

v ustanovení § 264 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. sa týka výlučne výpočtu súdneho poplatku.

48. Vzhľadom na vyššie uvedené, dospel dovolací súd k záveru, že v predmetnom konaní nedošlo k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti uvedenej s ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. Preto dovolanie žalobcu odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p.

53. ROZHODNUTIE

Dôležitosť ospravedlniteľného dôvodu, ktorým sa žiada o zrušenie rozsudku pre zmeškanie podľa ustanovenia § 277 ods. 2 C. s. p. nemožno posudzovať bez prihliadnutia na všetky okolnosti prípadu a tiež správanie sa sporovej strany. Za ospravedlniteľný dôvod nie je možné považovať okolnosť, ktorá bola žalovanému, resp. jeho právnomu zástupcovi známa pred pojednávaním, a ktorá mu síce objektívne znemožňovala účasť na nariadenom pojednávaní, avšak žiadne objektívne okolnosti nebránili tomu, aby svoju neúčasť na pojednávaní včas ospravedlnil.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2020, sp. zn. 5Obdo/26/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Košice - okolie (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením zo dňa 3. novembra 2017, č. k. 10Cb/87/2012-303 zamietol návrh žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zo dňa 14. septembra 2017, č. k. 10Cb/87/2012-278, ktorým súd prvej inštancie žalobe v celom rozsahu vyhovel a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 36 000,-- eur s príslušenstvom, do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a zároveň priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania vo výške 100%.

2. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že na pojednávanie konané dňa 14. septembra 2017 sa dostavil právny zástupca žalobcu, žalovaný ani jeho právna zástupkyňa sa pojednávania nezúčastnili, svoju neprítomnosť ani jeden neospravedlnil a o odročenie pojednávania nepožiadali. Ďalej uviedol, že predvolanie na pojednávanie bolo žalovanému prostredníctvom jeho právnej zástupkyne riadne doručené dňa 12. júna 2017 (doručenka č. l. 274 spisu). Žalobca vzhľadom na neospravedlnenú neprítomnosť žalovaného a jeho právneho zástupcu navrhol, aby súd rozsudkom pre zmeškanie, žalobe vyhovel, žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi žalovanú sumu a zároveň mu uložil povinnosť nahradiť trovy konania. Nakoľko podľa súdu prvej inštancie boli splnené všetky zákonné podmienky podľa § 274 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“), súd vo veci rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, žalobe vyhovel a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 36 000,-- eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 36 000,-- eur od 2. júna 2012 do zaplatenia a žalovaného zaviazal nahradiť mu trovy konania.

3. Súd prvej inštancie uviedol, že rozsudok zo 14. septembra 2017, č. k. 10Cb/87/2012-278 bol právnej zástupkyňi žalovaného doručený do elektronickej schránky 29. septembra 2017. Dňa 3. októbra 2017 bol spis predložený právnej zástupkyňi žalovaného na nahliadnutie v informačnej kancelárii súdu. Dňa 5. októbra 2017 podal žalovaný návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zo 14. septembra 2017, č. k. 10Cb/87/2012-278, ktorý odôvodnil tým, že pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený predmetný rozsudok, zmeškal v dôsledku zdravotných dôvodov na strane jeho právnej zástupkyne, ktorá musela bezodkladne vyhľadať lekársku pomoc. K návrhu na zrušenie rozsudku žalovaný doložil správu ošetrojúceho lekára právnej zástupkyne, a potvrdenie o prvom vyšetrení pacienta - právnej zástupkyne žalovaného zo dňa 19. júna 2017.

4. Súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný zdokladoval, že jeho právna zástupkyňa bola dňa 14. septembra 2017 lekársky ošetrená v ambulancii v P. až takmer tri týždne po pojednávaní, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, aj keď mu táto okolnosť bola nepochybne známa už v deň pojednávania. Súd prvej inštancie skonštatoval, že prekážka na strane právnej zástupkyne žalovaného nebola konajúcemu súdu oznámená ani bezodkladne po jej zistení, a ani v dňoch

najbližšie nasledujúcich po pojednávaní, čo svedčí o účelovosti postupu žalovaného. Ďalej súd uviedol, že žalovaný informoval súd o zdravotnom stave jeho právnej zástupkyne až po tom, čo mu bol dňa 29. septembra 2017 doručený rozsudok pre zmeškanie a dňa 3. októbra 2017 predložený spis v informačnej kancelárii tunajšieho súdu k nahliadnutiu jeho zástupkyňi.

5. Návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaný odôvodnil zdravotnými dôvodmi jeho právnej zástupkyne, ktoré spôsobila alergická reakcia v čase medzi 6:30 - 6:50 hod. ráno v deň pojednávania. Avšak skutočnosť, že zdravotný problém právnej zástupkyne žalovaného nastal ráno v deň pojednávania v čase medzi 6:30 - 6:50 hod. (pojednávanie začalo o 10:00 hod.), ako aj to, že právna zástupkyňa žalovaného vyhľadala ambulantnú lekársku pomoc v mieste vzdialenom od jej bydliska až cca 50 km v P., boli podľa názoru súdu prvej inštancie dostatočným indikátorom toho, že od právnej zástupkyne žalovaného za uvedeného stavu bolo dôvodne očakávať, že svoju neprítomnosť na pojednávaní ospravedlní, či už aspoň telefonicky alebo elektronickými prostriedkami, prípadne požiada o odročenie pojednávania. Súd prvej inštancie tiež uviedol, že za takéhoto stavu mala právna zástupkyňa žalovaného dostatočný priestor na kontaktovanie mandanta, aby prípadne o odročenie pojednávania požiadal sám.

6. Na záver uviedol, že v praxi je bežným javom, že v prípade zdravotných komplikácií na strane právneho zástupcu strany, ktoré nevedel vopred predvídať a ktoré nastali v čase krátkom pred začatím pojednávania, súd na základe žiadosti sporovej strany pojednávanie odročí v súlade s ustanovením § 183 ods. 1 C. s. p. Situáciám (ako bola táto), *expressis verbis* slúži úprava v ustanovení § 183 C. s. p., podľa ktorého pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť. Preto súd prvej inštancie uzavrel, že dôkazy priložené k návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie nepreukazujú, že zdravotné komplikácie právnej zástupkyne žalovaného jej bez pochybností znemožnili informovať konajúci súd v predstihu (napr. telefonicky, e-mailom, elektronickým podaním a pod.) o tom, že sa pojednávania nezúčastní. Súd prvej inštancie mal za to, že nie je daný dôvod pre to, aby rozsudok zo 14. septembra 2017, č. k. 10Cb/87/2012-278 zrušil, preto návrh žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zamietol.

7. O odvolaní žalovaného rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením zo dňa 31. júla 2018, č. k. 2Cob/109/2018-393, ktorým potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie.

8. Odvolací súd sa s poukazom na ustanovenie § 378 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie a len na zdôraznenie správnosti uviedol, že posúdil okolnosti, ktorými žalovaný ospravedlňuje svoju neprítomnosť na pojednávaní, teda, či žalovaným uvedené okolnosti boli takej intenzity, že skutočne žalovaný nemohol ospravedlniť svoju neprítomnosť na pojednávaní. Ďalej uviedol, že podľa vyjadrenia ošetrojúceho lekára sa advokátka dostavila v ranno-dopoludňajších hodinách a ošetrojúci lekár napriek žiadosti odvolacieho súdu nevedel uviesť presný čas, kedy sa advokátka skutočne dostavila na ošetrovanie, a tiež neoznámil súdu, či jej zdravotný stav znemožnil ospravedlniť svoju neprítomnosť na súdnom pojednávaní.

9. Na záver uviedol, že má za to, že zo strany advokátky ide len o ničím nepodložené tvrdenia o nemožnosti ospravedlniť svoju neprítomnosť na pojednávaní, a podľa jeho názoru zdravotný stav umožňoval právnej zástupkyňi žalovaného ospravedlniť svoju neprítomnosť na pojednávaní, prípadne o svojom zdravotnom stave upovedomiť svojho klienta.

10. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) ktoré odôvodnil tým, že procesným postupom súdu prvej inštancie a aj odvolacieho súdu, mu bolo znemožnené uskutočňovať jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C. s. p.).

11. Žalovaný vidí vadu podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. v arbitrárnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, pretože je výsledkom svojvoľného postupu súdu, ktorým sa odmieta spravodlivosť a znemožňuje žalovanému vykonávať jemu patriace procesné práva tým, že v odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia absentuje právna argumentácia. Podľa dovolateľa sa súd nevysporiadal s podstatnými argumentami sporovej strany, ani s rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ rozhodnutia, lebo nedal odpoveď na zásadné otázky. Tiež namieta porušenie zásady hodnotenia dôkazov, má za to, že pre vyššie uvedené dôvody konal odvolací súd v rozpore so zákonom, Ústavou SR, Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a teda intenzita týchto porušení je tak vysoká, že zakladá dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

12. K námietke absencie právnej argumentácie v odôvodnení rozhodnutia dovolateľ uviedol, že písomné vyhotovenie rozhodnutia odvolacieho súdu neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu. Má za to, že odvolací súd mal jednoznačne vysvetliť, čo je ospravedlňujúci dôvod, a prečo za takýto dôvod nepovažuje zdravie ohrozujúci stav u advokátky žalovaného. Ďalej uviedol, že rozhodnutie o návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie bolo rozhodujúce pre otázku, či súdy vo veci meritórne rozhodnú. O týchto okolnostiach, a pretože pojem „ospravedlniteľný dôvod“ tak, ako je definovaný judikatúrou, zahŕňa podľa žalovaného hodnotenie skutkových otázok, súdy nižších inštancií boli podľa žalovaného povinné uviesť podrobnejšie dôvody pre ich záver týkajúci sa ospravedlniteľného dôvodu.

13. Dovolateľ k ďalšej námietke týkajúcej sa povinnosti súdu vyrovnať sa s argumentami sporových strán uviedol, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal argumentáciou žalovaného uvedenou v odvolaní, kde uvádza argumenty, ktorými poukazoval na nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, na nesprávne skutkové zistenia súdu prvej inštancie a tiež na dôvody nesprávneho právneho posúdenie ospravedlniteľného dôvodu. Žalovaný poukazoval na to, že súd nemôže posudzovať zdravotný stav, či dovoľoval alebo nedovoľoval účasť na pojednávaní alebo vykonanie iného úkonu vzhľadom na to, že lekárska správa je iba dôkazom, ktorým žalovaný objektivizoval dôvod neúčasti. Podstatné je podľa dovolateľa, či zdravie ohrozujúci stav uvedený v lekárskej správe u kohokoľvek vylučuje vykonanie úkonu, a ak nie, tak prečo. Odvolací súd sa s týmito argumentmi vôbec nevysporiadal. Dovolateľ má za to, že jeho argumenty boli podstatné a rozhodujúce a mali by vplyv na rozhodnutie súdu, poukázal pritom na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Dovolateľ namietal, že nakoľko sa odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal s podstatnými, vyznanými argumentmi žalovaného uvedenými v odvolaní, ktoré ak by boli vyhodnotené ako opodstatnené, mali by vplyv na rozhodnutie súdu, porušil svojím procesným postupom právo žalovaného na spravodlivý proces.

14. Odňatie možnosti konať pred súdom videl dovolateľ aj v tom, že odvolací súd posúdil zdravie ohrozujúce ochorenie advokátky žalovaného za neospravedlniteľný dôvod zmeškania pojednávania, a teda svojím postupom odňal žalovanému možnosť konať pred súdom a porušil právo na spravodlivý proces. Konštatuje, že postup odvolacieho súdu pri neakceptovaní ospravedlnenia advokátky žalovaného zo zmeškania pojednávania bol príliš formalistický a nerešpektujúci právo na prejednanie veci v prítomnosti strán.

15. Ďalej uviedol, že žalovanému bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že v konaní nemohol brániť svoje práva, pretože nebol zrušený rozsudok pre zmeškanie vydaný na pojednávaní,

ktorého sa žalovaný nezúčastnil bez vlastnej viny, i keď k zrušeniu rozsudku pre zmeškanie boli splnené zákonné podmienky, a teda súd zaťažil konanie vadou podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. Odňatie možnosti konať pred súdom, a tým porušenie práva na spravodlivý proces vidí žalovaný aj v tom, že odvolací súd si vyžiadal na objasnenie skutočností vyjadrenie ošetrojúceho lekára, ktoré nepredložil žalovanému na vyjadrenie.

16. Namieta, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil dôkaz (lekársku správu), ak uviedol, že u advokátky žalovaného ide len o ničím nepodložené tvrdenia o nemožnosti ospravedlniť svoju neprítomnosť na pojednávaní. Záver prijatý odvolacím súdom je podľa žalovaného výrazom omylu, pretože nevyplýva z vykonaného dôkazu, čím vybočuje zo zásad spravodlivého procesu, má za to, že odvolací súd najskôr prijal záver a potom tomuto záveru prispôbil vyhodnotenie dôkazu. Skonštatoval, že postupom odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie bolo žalovanému znemožnené uskutočňovať jeho procesné práva v tak vysokej miere, že týmto postupom došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a k porušeniu práva na súdnu ochranu.

17. Na záver navrhol, aby dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu a aj uznesenie súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

18. K dovolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca, uviedol, že podané dovolanie považuje za nedôvodné, keďže dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. nebol naplnený. Poukazuje na to, že uznesenie obsahuje riadne odôvodnenie, tak ako to vyžaduje zákon, ale aj ustálená súdna prax. Uviedol, že nakoľko sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil s právnym názorom a správnosťou postupu súdu prvej inštancie, nebol povinný uvádzať podrobné odôvodnenie svojho rozhodnutia reflektujúce na každú námietku prednesenú v konaní. Má za to, že žalovaný v podanom odvolaní namietal rovnaké skutočnosti ako v návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, ako aj ďalších vyjadreniach, a tieto všetky boli podrobené hodnoteniu a riadnemu vysporiadaniu sa s vyvođenými závermi v rozhodnutí súdu prvej inštancie. Ďalej uviedol, že súdy správne vyhodnotili tvrdenia právnej zástupkyne žalovaného a podaný návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie ako účelové. Na záver navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol a žalobcovi priznal náhradu trov dovolacieho konania.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal spor a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné odmietnuť podľa § 447 písm. c/ C. s. p.

20. Podľa § 419 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

21. Podľa § 420 C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

- 22.** Podľa § 431 ods. 1 a ods. 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.
- 23.** Predmetom dovolacieho prieskumu je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie. Uvedené rozhodnutie podlieha preskúmaniu podľa § 420 C. s. p., pretože ide o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie v danom procesnom štádiu končí.
- 24.** Podľa dovolateľa je jeho mimoriadny opravný prostriedok prípustný podľa § 420 písm. f/ C. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tým, že v odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu absentuje právna argumentácia (nedostatočne odôvodnené rozhodnutie), že rozhodnutie je arbitrárne, tiež tým, že odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými argumentami a rozhodujúcimi skutočnosťami sporovej strany, nedal odpoveď na zásadné otázky a v porušení zásady hodnotenia dôkazov.
- 25.** Ustanovenie § 420 písm. f/ C. s. p. zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou SR (ďalej len „ústava“).
- 26.** Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu zmätočnosti skutočne došlo.
- 27.** Podstatná časť argumentácie žalovaného, ktorou odôvodnil zásah do svojho práva na spravodlivý súdny proces, venoval tomu, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je nedostatočné, a teda arbitrárne. Porušenie práva na spravodlivý proces videl aj v tom, že odvolací súd sa nezaoberal argumentáciou žalovaného obsiahnutou v odvolaní a nedal odpoveď na jeho argumenty a zásadné otázky.
- 28.** Podľa ustanovenia § 387 ods. 2 C. s. p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.
- 29.** Podľa ustanovenia § 387 ods. 3 C. s. p. odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.
- 30.** Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav

a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, dôsledkom čoho by bolo popretie zmyslu a podstaty práva na spravodlivý proces.

31. Dovolací súd uvádza, že za porušenie práva na spravodlivý proces sa považuje v zmysle rozhodovacej činnosti ústavného súdu situácia, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodní a nevysporiada sa so všetkými relevantnými námietkami uplatnenými sporovými stranami, a to spôsobom zodpovedajúcim miere ich závažnosti. V takom prípade všeobecný súd svojim postupom založí nepreskúmateľnosť ním vydaného rozhodnutia, a spravidla tak aj jeho protiústavnosť. Ak nie sú totiž zjavné dôvody toho - ktorého rozhodnutia, svedčí to o ľubovôli v súdnom rozhodovaní, pričom zásada právneho štátu ľubovôľu v rozhodovaní orgánov verejnej moci zakazuje; len vecne správne rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie, napĺňa - ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“ - ústavné kritériá vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy. Podobne ako v skutkovej oblasti, aj v oblasti nedostatočne vyloženej a zdôvodnenej právnej argumentácie nastávajú obdobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež aj so zásadami spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

32. Nepochybne do práva na spravodlivý proces patrí právo sporovej strany na preskúmateľné a dostatočne odôvodnené súdne rozhodnutie, s náležitosťami vyžadovanými zákonnou úpravou procesného práva (sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Na to, aby odôvodnenie rozhodnutia spĺňalo všetky zákonom požadované náležitosti, nie je súd povinný dať podrobnú odpoveď na každý argument sťažovateľa. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. Georgias c. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

33. K namietanej arbitrárnosti rozhodnutia z dôvodu, že odvolací súd sa nezaoberal argumentami žalovaného a nedal odpovede na jeho otázky, dovolací súd poukazuje na nález ústavného súdu zo dňa 16. marca 2005, sp. zn. II. ÚS 78/05, z ktorého vyplýva, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument, ale len na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré preskúmava v odvolacom konaní. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu v občianskom súdnom konaní podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je právo na odôvodnenie, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 220 ods. 2 C. s. p. Najvyšší súd preto poznamenáva, že za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného.

34. Pokiaľ sa odvolací súd po preskúmaní veci a napadnutého rozhodnutia stotožní s názorom vysloveným súdom prvej inštancie bez toho, aby vytkol obsah odôvodnenia rozhodnutia, nemožno túto skutočnosť považovať za vadu, ktorá by napĺňala predpoklady zákonom stanoveného dovolacieho dôvodu len preto, že sporová strana s rozhodnutím nesúhlasí. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Obe rozhodnutia súdov nižších inštancií zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. V prípadoch, keď sa odvolací súd v celom rozsahu stotožní s rozhodnutím súdu prvej inštancie, tak rozhodnutia obsahujú stranám sporu známe podania, známe napadnuté rozhodnutie a v závere obsahujú už len stručné konštatovania o správnosti a presvedčivosti napádaného rozhodnutia, s ktorým sa odvolací súd stotožňuje. Je tomu tak aj v posudzovanej veci, preto rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné.

35. Po preskúmaní rozhodnutí súdov nižších inštancií preto najvyšší súd dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdov nie sú zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 220 ods. 2 C. s. p.).

36. V súvislosti s namietaným porušením zásady hodnotenia dôkazov v tom, že odvolací súd si vyžiadal na objasnenie skutočností vyjadrenie ošetrojúceho lekára, ktoré nepredložil žalovanému na vyjadrenie, dovolací súd uvádza, že súd v konaní nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania. Súd hodnotí predložené dôkazy, resp. vykonáva dokazovanie aj inými dôkazmi, než predložia strany a následne ich hodnotí podľa svojho uváženia v zmysle zákona. Zákon vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov a táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu, pričom hodnotiacia úvaha súdu musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a výsledok hodnotenia dôkazov má byť súčasťou rozsudku.

37. Ak súd teda v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nezakladá to vadu konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., lebo to nemožno považovať za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré strany mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčené (obdobne R 125/1999 a R 6/2000). Rovnako, pokiaľ by aj súd niektorý z vykonaných dôkazov vyhodnotil nesprávne, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne; táto samotná skutočnosť však prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nezakladá. Dovolací súd zdôrazňuje, že procesným pochybením by bol taký postup súdu, ktorý by procesnej strane v konaní znemožnil dôkazy predkladať alebo navrhovať. Do práva na spravodlivý proces totiž nepatrí právo strany sporu, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa rozhodlo v súlade s jej požiadavkami (I. ÚS 50/04). Táto námietka dovolateľa teda vzhľadom na uvedené nie je dôvodná.

38. Je zrejmé, že odvolací súd v bode 33. rozhodnutia uviedol, že podľa vyjadrenia ošetrojúceho lekára sa právna zástupkyňa dostavila na vyšetrenie v ranno-dopoludňajších hodinách (bližšie nešpecifikoval čas príchodu), tiež uviedol, že ošetrojúci lekár neoznámil, či zdravotný stav jej znemožňoval oznámiť neprítomnosť na pojednávaní. Z uvedeného záveru odvolacieho súdu je zrejmé, že napriek vyžiadaniu vyjadrenia ošetrojúceho lekára, odvolací súd nevychádzal z týchto skutočností, t. j. neposudzoval „ospravedlniteľný dôvod“ z vyjadrenia ošetrojúceho lekára, nakoľko tento nevedel poskytnúť relevantné odpovede (čas dostavenia sa na vyšetrenie a zdravotný stav), ale vychádza z celkového správania a konania právnej zástupkyne stotožňujúc sa s názorom a zisteným stavom súdom prvej inštancie.

39. Dovolací súd ďalej uvádza, že podľa článku 17 Civilného sporového poriadku súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

40. Podľa článku 3 ods. 1 C. s. p. každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s ústavou, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

41. Vychádzajúc zo zásad Civilného sporového poriadku, ako aj všeobecných právnych predpisov, každý účastník sporu má povinnosť správať sa tak, aby dal možnosť priechodnosti právu a spravodlivosti, zohľadňujúc aj právo všetkých ostatných účastníkov sporu.

42. Podľa ustanovenia § 274 C. s. p., na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a/ na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak

a/ sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a,

b/ žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

43. Podľa ustanovenia § 277 ods. 2 C. s. p., ak žalovaný z ospravedlniteľného dôvodu zmeškal pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, súd na návrh žalovaného tento rozsudok uznesením zruší a nariadi nové pojednávanie.

44. Rozsudok pre zmeškanie predstavuje osobitný druh súdneho rozhodnutia, ktorý predstavuje následok procesnej pasivity procesných strán v sporovom konaní. V prípadoch, keď bol kontumačný rozsudok vydaný na pojednávaní (§ 274 C. s. p.), na ktorom sa nezúčastnil žalovaný, môže žalovaný za zákonom stanovených podmienok požiadať súd o zrušenie kontumačného rozsudku. Prvotným predpokladom na zrušenie kontumačného rozsudku je, že žalovaný zmeškal pojednávanie, na ktorom došlo k vyhláseniu kontumačného rozsudku, z ospravedlniteľného dôvodu. Tento ospravedlniteľný dôvod je žalovaný povinný preukázať, pretože bude predmetom posudzovania súdu (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1001 až 1007).

45. Dovolací súd poukazuje na nález ústavného súdu zo dňa 13. decembra 2018, č. k. II. ÚS 369/2018-56, podľa ktorého „rozsudok pre zmeškanie žalovaného - kontumačný rozsudok predstavuje procesnú sankciu za pasivitu žalovaného v spore. Pokiaľ ide o procesnú pasivitu, túto treba posudzovať tak, že žalovaný subjektívne aj napriek tomu, že mohol vo veci nekonať, nemá o pojednávanie záujem a z toho dôvodu je na mieste „sankcionovať“ ho rozsudkom pre zmeškanie.“ Ďalej uviedol, že „podľa § 277 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ak žalovaný z ospravedlniteľného dôvodu zmeškal pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, súd na návrh žalovaného tento rozsudok uznesením zruší a nariadi nové pojednávanie. Vzhľadom na to, že pojem „ospravedlniteľný dôvod“ v zmysle § 277 ods. 2 Civilného sporového poriadku nie je právnou normou definovaný, je iba na úvahe súdu, ktoré okolnosti v intenciách konkrétneho prípadu posúdi ako okolnosti hodné ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní“.

46. Nemožno vylúčiť, že na strane žalovaného môže dôjsť pred pojednávaním k neočakávanej udalosti objektívneho charakteru, alebo k okolnosti spôsobenej samotným žalovaným, resp. inak zavinenej, v dôsledku ktorej zmešká nariadené pojednávanie, resp. ktoré mu zabránia, aby včas ospravedlnil svoju neúčast na pojednávaní. Účelom zákonnej úpravy je zabezpečiť žalovanému súdnu ochranu aj v prípade, ak sa z ospravedlniteľného dôvodu neustanoví na pojednávanie, na ktorom súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie. V tomto konaní sa súd nezaobrá tým, či boli splnené zákonné predpoklady pre vydanie rozsudku pre zmeškanie, ale je oprávnený posúdiť len to, či okolnosti uvádzané a preukázané žalovaným (zistené súdom), ne/možno považovať za ospravedlniteľný dôvod neprítomnosti žalovaného na pojednávaní. Príčina zmeškania pojednávania žalovaným musí mať s ohľadom na povahu, nepredvídateľnosť, závažnosť, rozsah alebo z iných dôvodov aspekt ospravedlniteľnosti (toho, čo je možné v danej veci ospravedlniť).

47. Vychádzajúc z účelu a povahy tohto procesného inštitútu možno vyvodiť, že

ospravedlniteľným dôvodom v zmysle § 227 ods. 2 C. s. p. sú len také okolnosti, ktoré na strane žalovaného nastali neočakávane, boli príčinou, že sa nemohol na pojednávanie dostaviť, prípadne svoju neúčasť vopred riadne ospravedlniť a ktoré za danej situácie možno považovať za dôvod ospravedlňujúci zmeškanie konania. Za ospravedlniteľný dôvod nie je možné považovať okolnosť, ktorá bola známa žalovanému, resp. jeho právnej zástupkyňi (nutnosť využiť lekársku pomoc nastala značnom čase/predstihu pred nariadeným pojednávaním), ktorá mu objektívne znemožňovala účasť na pojednávaní, avšak žiadne objektívne okolnosti nebránili tomu, aby svoju neúčasť na pojednávaní včas ospravedlnil.

48. Je zrejmé, že súd prvej inštancie ani odvolací súd nepovažovali dôvod neúčasti na pojednávaní predstretý žalovaným v návrhu za zrušenie rozsudku pre zmeškanie za ospravedlniteľný. Vzhľadom na to, že pojem „ospravedlniteľný dôvod“ nie je právnou normou definovaný, je iba na úvahe súdu, ktoré okolnosti v intenciách toho - ktorého prípadu posúdi ako okolnosti hodné ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní. Odpoveď odvolacieho súdu na to, či žalovaným tvrdené okolnosti zmeškania pojednávania sú ospravedlniteľné, je síce v napadnutom uznesení vyjadrená pomerne stručne, avšak nie je nelogická či nedostatočná.

49. Z obsahu spisu vyplýva, že u právnej zástupkyne žalovaného došlo v skorých ranných hodinách v čase medzi 6:30 až 6:50 k alergickej reakcii, v dôsledku čoho vyhládala lekársku pomoc v alergiológickej ambulancii v P. (vzdialenej cca 50 km od bydliska), pričom pojednávanie na súde prvej inštancie bolo nariadené na 10:00 hod. daného dňa. Z lekárskej správy zo dňa 14. septembra 2017 (č. l. 286 spisu) predloženej právnou zástupkyňou spolu s návrhom na zrušenie rozsudku pre zmeškanie nevyplýva, že by išlo o život alebo zdravie ohrozujúci stav. Zo správy vyplýva len, že pri zhoršení zdravotného stavu je nutné lekárske ošetrovanie, resp. prípadná hospitalizácia. Dopytom odvolacieho súdu na ošetrojúceho lekára, ohľadom času vyšetrenia, a či zdravotný stav právnej zástupkyne znemožnil oznámenie neúčasti na pojednávaní, tak z vyjadrenia ošetrojúceho lekára vyplýva, že bola ošetrovaná v ranno-dopoludňajších hodinách bez uvedenia presného času vyšetrenia. K otázke ne/možnosti oznámenia neúčasti na pojednávaní ošetrojúci lekár oznámil len, že pri zdraví ohrozujúcom stave a nedá vylúčiť akákoľvek reakcia pacienta, a preto sa nemohol k tejto otázke vyjadriť.

50. Dovolací súd má za to, že dôležitosť ospravedlniteľného dôvodu, pre ktorý dovolateľ žiada o zrušenie rozsudku pre zmeškanie, nemožno posudzovať bez prihliadnutia na všetky okolnosti prípadu a tiež správanie sa sporovej strany. Aj keď sporová strana uvádza dôvod inak spôsobilý viesť k záveru, že išlo o „ospravedlniteľný dôvod“, nie je súd vždy povinný takýto dôvod akceptovať, a to hlavne bez zohľadnenia širších aspektov konania vo vzájomných súvislostiach.

51. Podľa dovolacieho súdu, hoci skutočnosť, že v čase pojednávania sa právna zástupkyňa žalovaného zdržiavala na vyšetrení v alergiológickej ambulancii, a táto okolnosť jej zabráňovala zúčastniť sa na pojednávaní v daný deň, nejde o okolnosť, ktorú v zmysle § 277 ods. 2 C. s. p. možno považovať za ospravedlniteľný dôvod neprítomnosti žalovaného na pojednávaní, na ktorom súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie. Právnej zástupkyňi nebránili žiadne objektívne okolnosti včas svoju neúčasť na pojednávaní ospravedlniť a požiadať o odročenie, resp. upovedomiť o nemožnosti účasti na pojednávaní žalovaného.

52. Dovolací súd v zhode so súdom prvej inštancie, ako aj odvolacím súdom považuje celkový postup právnej zástupkyne po pojednávaní, na ktorom sa nezúčastnila bez ospravedlnenia, a aj jej konanie po doručení rozsudku pre zmeškanie ako aj po následnom nazeraní do spisu za účelové. V prvom rade právna zástupkyňa porušila svoje povinnosti (ospravedlniť svoju neúčasť a požiadať o odročenie pojednávania), resp. jej nič nebránilo doručiť súdu neskôr v deň pojednávania alebo

v nasledujúcich dňoch po ňom ospravedlnenie, avšak právna zástupkyňa tak účelovo urobila až po doručení predmetného rozsudku pre zmeškanie (takmer jeden mesiac po nariadenom pojednávaní), kde zároveň s odvolaním voči rozsudku podala aj návrh na jeho zrušenie a predložila lekársku správu z vyšetrenia u alergiológa. Dovolací súd má za to, že konanie právnej zástupkyne bolo účelové, a napriek tomu, že tu existoval ospravedlniteľný dôvod, tak objektívne skutočnosti jej nebránili oznámiť svoju neúčasť na pojednávaní a navrhnúť odročenie pojednávania.

53. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ nedôvodne namietal existenciu vady zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f/ C. s. p. Preto dovolací súd dovolanie žalovaného podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p., ako procesne neprípustné odmietol.

54. ROZHODNUTIE

Pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že boli splnené všetky zákonné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného vydaného súdom prvej inštancie bez nariadenia pojednávania podľa § 273 C. s. p., odvolanie žalovaného odmietne uznesením podľa § 386 písm. c/ C. s. p. a v takomto prípade vo veci nerozhoduje rozsudkom.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. novembra 2019, sp. zn. 5Obdo/50/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Rozsudkom z 9. októbra 2018, sp. zn. 2Cob/15/2018, Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež „odvolací súd“) potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava II (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) z 29. júna 2017, č. k. 42Cb/31/2017-41, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 33 817,80 eur. Odvolací súd žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku poukázal na to, že súd prvej inštancie rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalovaného podľa ustanovenia § 273 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej tiež „C. s. p.“). Z obsahu spisu mal za preukázané, že súd prvej inštancie uznesením z 10. apríla 2017, č. k. 42Cb/31/2017-31 vyzval žalovaného aby sa v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia písomne vyjadril k žalobe doručenej súdu 7. februára 2017, uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil listiny na ktoré sa odvoláva, označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a k uplatneniu nároku v celom rozsahu, pričom žalovaného zároveň poučil o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Predmetné uznesenie bolo žalovanému doručené v zmysle ustanovenia § 111 ods. 3 C. s. p. Poukázal na skutočnosť, že žalovanému bolo uznesenie doručované na adresu jeho sídla, ktorú má ako adresu uvedenú v obchodnom registri. Z uvedených dôvodov mal odvolací súd za to, že predmetné uznesenie spolu s poučením bolo žalovanému riadne doručené, aj keď sa o ňom nedozvedel. Vzhľadom k tomu, že boli naplnené predpoklady pre vydanie rozsudku pre zmeškanie neboli porušené procesné práva žalovaného, a preto rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 a 2 C. s. p. potvrdil.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd tento rozsudok (spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie) zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil žalobca v zmysle § 431 v spojení s § 420 písm. f/ C. s. p., keďže súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolateľ uviedol, že uznesenie súdu prvej inštancie z 10. apríla 2017, č. k. 42Cb/31/2017-31, spolu so žalobou mu nebolo nikdy riadne doručované a ani doručené, týmito listinami nedisponuje, nepozná ich obsah a do dňa doručenia rozsudku súdu prvej inštancie o nich nemal vedomosť. Zároveň poukázal na to, že predmetné uznesenie malo byť doručované prostredníctvom Slovenskej pošty, a. s., na adresu jeho sídla v Obchodnom registri, nikdy však neobdržal žiadne oznámenie o uložení zásielky na pošte pričom zdôraznil, že všetky listiny zasielané na adresu jeho sídla vždy riadne preberal a preberá. Dovolateľ ďalej uviedol, že mu nie je celkom zrejmé, z akého dôvodu mu súd prvej inštancie nedoručoval všetky listiny prostredníctvom elektronickej schránky, keďže túto možnosť mal.

Žalovaný mal za to, že aj v prípade, ak by mal súd prvej inštancie splnené procesné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie, bol povinný skúmať, či žalobcom tvrdený skutkový stav je nesporný a zároveň bol povinný prihliadnuť na všetky skutočnosti, na ktoré zo zákona mal prihliadnuť. Dovolateľ tiež vyjadril presvedčenie, že súd prvej inštancie nemal vydať rozsudok pre zmeškanie, keďže z praxe je jednoznačne zrejmé, že nárok žalobcu uplatnený v tomto konaní predstavuje náročnú právnu oblasť, ktorá si vyžaduje nielen dôkladné dokazovanie, ale aj náročné zhodnotenie skutkového stavu veci, k čomu však zo strany súdu prvej inštancie nedošlo.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že toto dovolanie považuje za neprípustné, a preto navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol, resp. zamietol. Podľa názoru žalobcu boli v predmetnej veci splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie, a preto považoval dovolanie žalovaného za nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas (§ 427 C. s. p.) riadne zastúpený dovolateľ (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

6. Z obsahu dovolania žalovaného je zrejmé, že prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. K porušeniu práv dovolateľa malo dôjsť tým, že odvolací (ako aj prvoinštančný) súd nesprávne vyhodnotil splnenie podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného pred nariadením pojednávania podľa § 273 C. s. p.

7. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p. dovolanie je prípustné voči rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí výlučne do právomoci odvolacieho súdu (viď k tomu napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 1. augusta 2017, sp. zn. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd, bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v jednotlivých ustanoveniach Civilného sporového poriadku (obdobne aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 31. augusta 2017, sp. zn. I. ÚS 438/2017).

8. Vychádzajúc z uvedených zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa mohol dovolací súd zaoberať dovolaním, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovení § 420 alebo § 421 C. s. p. a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j. okrem iného, aby dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C. s. p. Ak dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, musí tento opravný prostriedok odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal správnosťou napadnutého rozhodnutia. Na posúdenie otázky prípustnosti dovolania je pritom zásadne príslušný dovolací súd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 163/08). Za predpokladu, že by najvyšší súd - bez ohľadu na neprípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľa -

pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu druhej sporovej strany.

9. Prípustnosť dovolania v danej veci bola žalovaným vyvodzovaná ustanovením § 420 písm. f/ C. s. p.

10. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania primárnym pre dovolací súd bolo posúdenie, či dovolateľ splnil podmienky prípustnosti dovolania v zmysle § 420 C. s. p. Dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí.

11. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu zmätočnosti skutočne došlo.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ C. s. p., sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

15. Z obsahu dovolania žalovaného vyplýva, že základom jeho argumentácie vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. bolo tvrdenie, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vo vzťahu k dovolaním napadnutému rozsudku odvolacieho súdu v dovolaní uviedol, že procesný postup odvolacieho súdu bol nesprávny; potvrdením skutočnosti, že podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 273 C. s. p. boli

dané, odvolací súd zabránil, aby dovolateľova vec bola riadne prejednaná a rozhodnutá.

16. Podľa § 273 C. s. p., súd môže aj bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o žalobe podľa § 137 písm. a/ rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak:

- a/ uznesením uložil žalovanému povinnosť v určenej lehote písomne vyjadriť sa k žalobe a v tomto svojom vyjadrení uviesť rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a žalovaný túto povinnosť bez vážneho dôvodu nesplnil,
- b/ v uznesení podľa písmena a/ poučil žalovaného o následkoch nesplnenia takto uloženej povinnosti vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a
- c/ doručil uznesenie podľa písmena a/ žalovanému do vlastných rúk.

17. Podľa § 167 C. s. p., ak súd neodmietol žalobu podľa § 129 alebo nerozhodol o zastavení konania, doručí žalobu spolu s prílohami žalovanému do vlastných rúk (ods. 1). Spolu s doručením žaloby súd žalovaného vyzve, aby sa v lehote určenej súdom k žalobe písomne vyjadril, a ak uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná, uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil listiny, na ktoré sa odvoláva, a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (ods. 2).

18. Podľa § 106 ods. 1 písm. b/ C. s. p., ak nejde o doručovanie do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu, o doručovanie v osobitných prípadoch podľa § 107 ods. 2 a adresát neuviedol inú adresu na doručovanie, doručuje súd písomnosti právnickej osobe na adresu sídla zapísaného v obchodnom registri alebo inom verejnom registri.

19. Podľa § 111 ods. 3 C. s. p., ak nemožno doručiť písomnosť na adresu podľa § 106, písomnosť sa považuje dňom vrátenia nedoručenej zásielky súdu za doručenú, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvie.

20. Vo všeobecnosti predstavuje rozsudok pre zmeškanie podľa § 273 C. s. p. osobitný druh súdneho rozhodnutia, ktorý je dôsledkom procesnej pasivity žalovaného v civilnom sporovom konaní. Procesná pasivita žalovaného v konaní sa prejavuje tým, že si neplní základné povinnosti strany konania. Vyjadrenie k žalobe predstavuje právo, ale aj základnú povinnosť tvrdenia žalovaného v konaní, pričom absencia vyjadrenia - povinnosti tvrdenia žalovaného, predstavuje porušenie zákonom vyžadovanej súčinnosti súdu a strán konania tak, aby konanie mohlo byť rýchlo a efektívne skončené. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na zásadu „*vigilantibus iura scripta sunt*“ (práva patria bdelym), ktorá zdôrazňuje aj vlastné pričinenie na ochranu práv strany vyžadujúc, aby aj strana civilného procesu sledovala svoje subjektívne práva a robila také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ohrozovaniu a poškodzovaniu a predpokladá, že strana musí využiť prostriedky, ktoré jej poskytuje zákon a následne vykonať prípadné potrebné opatrenia, aby nedošlo k porušeniu jej práv (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 16. januára 2013, sp. zn. I. ÚS 25/2013).

21. Z citovaných ustanovení vyplývajú predpoklady pre rozhodnutie rozsudkom pre zmeškanie žalovaného podľa § 273 C. s. p., ktorými sú: riadne doručenie žaloby (o splnenie povinnosti podľa § 137 písm. a/ C. s. p.) žalovanému do vlastných rúk spolu s uznesením, v ktorom súd žalovanému uložil povinnosť v určenej lehote písomne sa vyjadriť k žalobe a v tomto svojom vyjadrení uviesť

rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, a zároveň ho poučil o tom, že v prípade, ak sa v určenej lehote k žalobe nevyjadrí, súd môže aj bez nariadenia pojednávania rozhodnúť vo veci rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, pričom žalovaný sa v súdom určenej lehote k žalobe bez vážneho dôvodu nevyjadril. Osobitosťou rozsudku pre zmeškanie žalovaného pred nariadením pojednávania podľa § 273 C. s. p. je, že na rozdiel od rozsudku pre zmeškanie žalovaného na pojednávaní podľa § 274 C. s. p. (kedy súd po kumulatívnom splnení podmienok uvedených v tomto ustanovení a na základe procesnej iniciatívy žalobcu kontumačný rozsudok vydá vždy), má súd možnosť úvahy, či kontumačný rozsudok vydá alebo bude v konaní pokračovať.

22. V predloženej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby súd vydal rozsudok, ktorým by žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 33 817,80 eur titulom zmluvnej pokuty. Súd prvej inštancie uznesením z 10. apríla 2017, č. k. 42Cb/31/2017-31, vyzval žalovaného, aby sa v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia písomne vyjadril k žalobe doručenej súdu 7. februára 2017, uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil listiny na ktoré sa odvoláva, označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení; ak uplatnený nárok v celom rozsahu neuznáva. Uvedené uznesenie súdu prvej inštancie obsahuje aj poučenie, že v prípade, ak žalovaný túto povinnosť bez vážneho dôvodu nesplní, súd môže bez nariadenia pojednávania rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie. Žalobu spolu s uvedeným uznesením súd prvej inštancie doručoval žalovanému na adresu: D. XX, XXX XX B., avšak uvedená zásielka sa vrátila súdu späť ako „neprevzatá v odbernej lehote“ (č. l. 33 spisu). V spise (na č. l. 36) sa tiež nachádza záznam o neúspešnom pokuse o doručenie do elektronickej schránky žalovaného z ktorého vyplýva, že „do schránky ico://sk/XXXXXXXXX NIE JE možné doručovať“. Keďže žalovaný bez vážneho dôvodu nesplnil povinnosť uloženú uznesením vydaným podľa § 167 ods. 1 a ods. 2 C. s. p., súd prvej inštancie rozhodol o žalobe rozsudkom pre zmeškanie v zmysle § 273 C. s. p. Dovolací súd zhodne so súdom prvej inštancie a odvolacím súdom vyhodnotil, že všetky podmienky vyžadované zákonnou úpravou pre vydanie kontumačného rozsudku boli splnené.

23. Pokiaľ žalovaný namietal, že uznesenie súdu prvej inštancie z 10. apríla 2017, č. k. 42Cb/31/2017-31, spolu so žalobou mu nebolo nikdy riadne doručované a ani doručené, resp. že nikdy neobdržal žiadne oznámenie o uložení zásielky na pošte, dovolací súd poukazuje na ustanovenie § 111 ods. 1 C. s. p., v zmysle ktorého doručenia vrátená súdu osvedčuje čas a spôsob doručenia. Za predpokladu, že doručenia obsahuje zákonom požadované náležitosti, potvrdzuje pravdivosť toho, čo je v nej osvedčené dovtedy, kým nie je preukázaný opak. V danom prípade doručenia založená v spise (č. l. 33) potvrdzuje, že sa poštou uskutočňovalo doručovanie uznesenia súdu prvej inštancie spolu so žalobou žalovanému. Z údajov vyznačených na doručení vyplýva, že prvý (neúspešný) pokus pošty o doručenie zásielky sa uskutočnil 17. mája 2017, tento (rovnako neúspešný) pokus bol zopakovaný 18. mája 2017. Z doručení ďalej vyplýva, že zásielka bola 18. mája 2017 uložená na pošte, v odbernej lehote nebola však prevzatá, poštou bola preto vrátená 6. júna 2017; súdu prvej inštancie bola doručená 7. júna 2017. Žalovaný v konaní ničím relevantným nepreukázal opak toho, čo vyplýva z doručení. Obsah spisu v tomto smere teda nenasvedčuje tomu, že by predmetné doručovanie nezodpovedalo zákonu. K námietke dovolateľa, že neobdržal oznámenie o uložení zásielky na pošte najvyšší súd poukazuje na uznesenie z 10. januára 2018, sp. zn. 3Cdo/204/2017, v ktorom najvyšší súd dospel k záveru, že „pokiaľ doručovanie prebehlo v súlade so zákonom, je prípadné následné neoprávnené konanie tretej osoby (napríklad odcudzenie do schránky vhoďeného oznámenia pošty) z hľadiska právnych účinkov doručenia irelevantné.“

Vzhľadom k tomu, že súd prvej inštancie neúspešne doručoval zásielku do elektronickej schránky žalovaného, a rovnako sa súdu nepodarilo doručiť písomnosti ani na adresu sídla, ktorú mal žalovaný zapísanú v obchodnom registri, nastala v danom prípade fikcia doručenia podľa § 111 ods. 3 C. s. p., a to aj napriek tomu, že sa o tom žalovaný nedozvedel.

24. Z dôvodov vyššie uvedených dospel najvyšší súd k záveru o neopodstatnenosti argumentácie žalovaného, podľa ktorého došlo v danom prípade k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ C. s. p.

25. Dovolaciemu súdu sa žiada nad rámec uvedeného poukázať na nesprávnosť procesného postupu odvolacieho súdu, keď o odvolaní žalovaného rozhodol rozsudkom podľa § 387 ods. 1 a 2 C. s. p. Odvolací súd pri rozhodovaní o odvolaní žalovaného nezohľadnil ustanovenia Civilného sporového poriadku upravujúce prípustnosť odvolania proti rozsudku pre zmeškanie, konkrétne § 356 písm. b/ v spojení s § 355 ods. 1 C. s. p. V zmysle uvedených ustanovení je odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie prípustné len z dôvodu, že na vydanie tohto rozsudku neboli splnené zákonné podmienky. Identifikácia existencie uvedeného dôvodu odvolacím súdom je tak jediným kritériom pre záver o (objektívnej) prípustnosti odvolania proti rozsudku pre zmeškanie. Z uvedeného tak možno dospieť k tomu, že v prípade odvolania proti rozsudku pre zmeškanie môže dôjsť k trom procesným situáciám, od ktorých sa potom odvíja aj povaha rozhodnutia odvolacieho súdu: 1/ odvolací súd zistí, že k vydaniu rozsudku pre zmeškanie neboli splnené zákonné podmienky - rozsudok súdu prvej inštancie uznesením zruší a vec vráti na ďalšie konanie, 2/ odvolací súd dospeje k záveru, že boli splnené všetky zákonné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie - odvolanie uznesením odmietne ako neprípustné podľa § 386 písm. c/ C. s. p. pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné, 3/ odvolateľ v odvolaní napáda rozsudok pre zmeškanie z iných dôvodov ako uvádza § 356 písm. b/ C. s. p. - odvolací súd uznesením odmietne odvolanie ako neprípustné podľa § 386 písm. c/ C. s. p.

26. Pokiaľ teda v prejednávanej veci odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil rozsudkom, nepostupoval procesne správne, pretože ak dospel k záveru, že boli splnené všetky zákonné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie, mal odvolanie žalovaného odmietnuť podľa § 386 písm. c/ C. s. p. Uvedený nesprávny procesný postup ale (ako je uvedené vyššie) nemal vplyv na vecnú správnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia.

27. So zreteľom na vyššie uvedené preto dovolací súd dovolanie žalovaného podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne neprípustné odmietol.

28. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.). O výške náhrady trov konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

55. ROZHODNUTIE

Ustanovenie § 161 ods. 3 veta druhá C. s. p. vo vzťahu k osobitnej úprave uvedenej v ustanovení § 90 ods. 1 a 2 C. s. p. treba vykladať tak, že zákaz vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, platí len do uplynutia primeranej lehoty určenej súdom podľa ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p. na odstránenie nedostatku povinného zastúpenia strany sporu.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. apríla 2020, sp. zn. 5Obdo/77/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 6. apríla 2018, č. k. 5Cbi/28/2014-431 (druhým v poradí) zamietol žalobu a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (100 %). Uviedol, že žalobca sa domáhal vylúčiť z konkurznej podstaty označeného úpadcu v žalobe špecifikovaný majetok, bližšie určený v Zmluve o dielo č. XX/XXXX zo dňa 30. júna 2008, uzatvorenej medzi žalobcom ako zhotoviteľom a spoločnosťou S., s. r. o., so sídlom Ž., IČO: XX XXX XXX ako objednávateľom (ďalej aj „objednávateľ“ alebo „S., s. r. o.“) a zapísaným v súpise oddelenej podstaty zabezpečeného veriteľa S. S., a. s., so sídlom B., IČO: XX XXX XXX, číslo súp. zložka písm. B, súp. zložka písm. C, súp. zložka písm. D pod č. 1 až 523 tak, ako bol zverejnený v Obchodnom vestníku č. 91/2013 dňa 14. mája 2013 pod zn. K00843, do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a (eventuálne) v prípade, že vylúčenie nebude možné, vydať žalobcovi ako osobe s právom vylučujúcim zapísanie majetku do súpisu konkurznej podstaty úpadcu pomernú časť z výťažku zo speňaženia tohto majetku vo výške 373 120,29 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, spolu s náhradou trov konania.

2. V procesnej rovine okresný súd konštatoval, že po oznámení z 1. februára 2018 o ukončení povinného právneho zastúpenia žalobcu a po nereagovaní žalobcu na výzvu súdu z 2. februára 2018 v zmysle ustanovenia § 90 ods. 2 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej aj „C. s. p.“), v konaní pokračoval a vec prejednal a meritórne rozhodol na pojednávaní 6. apríla 2018 v neprítomnosti riadne a včas predvolaného žalobcu. V súlade so záväzným právnym názorom vysloveným v predchádzajúcom rozhodnutí, ktorým odvolací súd zrušil v poradí prvý (žalobe vyhovujúci) rozsudok, súd prvej inštancie uviedol, že riešil otázku, kto v čase vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu (s účinkami ku dňu 9. marca 2013) a v čase zápisu majetku (diela) do predmetného súpisu (so zverejnením súpisu dňa 14. mája 2013) bol vlastníkom, t. j., k akému časovému momentu zanikla výhrada vlastníckeho práva žalobcu k dielu. Z vykonaného dokazovania vyvodil záver, že žalobcovi nesvedčalo ním tvrdené vlastnícke právo k dielu, čím neboli preukázané podmienky úspešnosti vylučovacej žaloby spočívajúce v preukázaní zo strany žalobcu, že majetok (dielo) nemal byť do súpisu zaradený a že právo, ktoré by zaradenie majetku (diela) do súpisu majetku konkurznej podstaty vylučovalo, v rozhodnom čase svedčalo/svedčí žalobcovi. Žaloba tak podľa súdu prvej inštancie nebola dôvodná, a to tak v rozsahu primárneho (excindačného) petitu ako ani pokiaľ išlo o eventuálny petit s tým, že ak výhrada vlastníckeho práva zanikla pred vyhlásením konkurzu na majetok úpadcu v dôsledku toho, že sa dielo žalobcu stalo súčasťou vecí - polyfunkčného komplexu E. (zabudovaním), nemohlo byť na strane žalobcu dané ani právo na vydanie pomernej časti z výťažku zo speňaženia majetku.

3. Vo vzťahu k vyššie uvedeným záverom argumentáciu žalobcu vedúcu k aplikácii ustanovenia

§ 135b ods. 2 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OZ“) súd prvej inštancie nepovažoval pre rozhodnutie vo veci za relevantnú, preto nevykonával žalobcom navrhnuté ďalšie dôkazy k otázke tvrdenej (ne)dobromyseľnosti žalovaného ako zhotoviteľa diela (spracovateľa cudzej veci) z hľadiska jeho personálneho prepojenia s úpadcom, tiež k otázke možnosti demontáže majetku (diela), či k výške pomernej časti z výťažku zo speňaženia konkurznej podstaty. Náhradu trov konania priznal vo veci plne úspešnému žalovanému podľa ustanovení § 262 ods. 1 a ods. 2 a § 255 ods. 1 C. s. p.

4. Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil (v poradí druhý) rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanému priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, preto ho potvrdil podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. Uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje so závermi súdu prvej inštancie o nedôvodnosti žaloby.

5. K odvolacím dôvodom v procesnej rovine odvolací súd konštatoval správnosť postupu v prvoinstančnom konaní, na ktorý nahliadal ako na celok, pričom od jeho začatia podaním žaloby v danom spore bol žalovaný povinne právne zastúpený zvoleným advokátom. Odvolací súd zdôraznil, že po skončení právneho zastúpenia žalobcu k dátumu 31. januára 2018 súd prvej inštancie opakovane, avšak bezvýsledne, vyzval žalobcu na zvolenie si právneho zástupcu a poučil ho v súlade s ustanovením § 90 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. Preto aj z tohto hľadiska boli splnené podmienky pre možnosť vykonať pojednávanie a rozhodnúť vo veci v neprítomnosti žalujúcej strany, keďže žalobca mal do termínu pojednávania 6. apríla 2018 vytvorený dostatočný časový priestor, aby si zvolil právneho zástupcu. Konštatoval, že samotný „žalobca si nenaplnil svoje práva, ktoré mu postupom okresného súdu boli zaručené (zabezpečené)“. Ďalej uviedol, že nezistil, že by súd prvej inštancie procesným postupom porušil princíp rovnosti sporových strán (čl. 6 C. s. p.), keďže obe sporové strany mali vytvorené rovnaké podmienky k uplatňovaniu svojich práv, resp. oprávnených záujmov, prípadne k plneniu si zákonných povinností. Žalobcovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom ani vytýkaným nedoručením vyjadrenia žalovaného datovaného dňom 31. októbra 2016 (správne malo byť podľa odvolacieho súdu uvedené 31. októbra 2017) s prílohami (kolaudačné rozhodnutia), keďže z doručky v spise (č. 1. 352 súdneho spisu) vyplýva ich doručenie zástupcovi žalobcu. Podľa odvolacieho súdu tak s prihliadnutím na celý priebeh súdneho konania a štádium rozhodovania pred súdom prvej inštancie nenastal žiadny taký zásah do práv žalobcu, ktorý by ho vylúčil z jeho práva na spravodlivý proces.

6. K ďalším odvolacím dôvodom uviedol odvolací súd, že pre daný typ excindačnej žaloby bol žalobca povinný dokázať, že mal právo vylučujúce zaradenie ním tvrdeného majetku, resp. ním zhotoveného diela, do súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu. Z ustanovenia § 78 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZKR“) vyplývajú predpoklady pre úspešné uplatňovanie vylučovacej (excindačnej) žaloby, medzi ktoré patrí, aby osoba, ktorá sa domáha vylúčenia veci zo súpisu, preukázala nielen to, že vec nemala byť do súpisu zaradená, ale aj, že právo, ktoré vylučovalo zaradenie veci do súpisu, svedčí jej, t. j. aby preukázala, že má tzv. „lepšie právo“ k (vylučovanej) veci. Odvolací súd v zhode so závermi súdu prvej inštancie konštatoval (§ 387 ods. 2 C. s. p.), že žalobca nepreukázal ani jeden zo zákonných predpokladov pre úspešnosť ním podanej žaloby. Z časových údajov a výsledkov vykonaného dokazovania bolo preukázané, že pred účinkami konkurzu vyhláseného na majetok úpadcu zanikla výhrada vlastníckeho práva žalobcu k majetku, resp. k dielu, realizovaného podľa zmluvy o dielo

pre objednávateľa - osobu odlišnú od úpadcu, ktoré sa stalo súčasťou hlavnej veci - polyfunkčného komplexu E. (§ 120 ods. 1 OZ) vo vlastníctve úpadcu. Odvolací súd uzavrel, že ak žalobcovi v čase účinkov vyhláseného konkurzu na majetok úpadcu a ani k momentu súpisu majetku do konkurznej podstaty úpadcu už nesvedčalo vlastnícke právo k tvrdenému majetku (dielu) z titulu zániku dojednanej výhrady vlastníckeho práva, ak sa majetok, resp. vykonané dielo stalo súčasťou hlavnej veci vlastníka - úpadcu, tak žalobca nemohol byť úspešný so svojou vylučovacou žalobou a jej zamietnutie súdom prvej inštancie je vecne správnym rozhodnutím. Odvolací súd vzhľadom na prijaté závery relevantné pre rozhodnutie vo veci zhodne so súdom prvej inštancie nepovažoval za dôvodné ani návrhy žalobcu na doplnenie dokazovania k tvrdenej nedobromyseľnosti žalovaného ako zhotoviteľa diela (čoby spracovateľa cudzej veci) z hľadiska jeho personálneho prepojenia s úpadcom, k možnosti demontáže majetku (diela), či k výške pomernej časti z výťažku zo speňaženia konkurznej podstaty. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 396 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C. s. p.

7. Rozsudok odvolacieho súdu v zákonnej dovolacej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) napadol žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolaním, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie, prípadne aby zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň dovolateľ žiada nahradiť trovy konania v rozsahu 100%.

8. Dovolateľ vymedzil dôvody dovolania kumulatívne podľa ustanovenia § 420 písm. f/ a podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ C. s. p. Uviedol, že vadu podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. vidí v tom, že súd prvej inštancie vykonal pojednávanie a rozhodol vo veci dňa 6. apríla 2018, hoci žalobca nebol v tom čase povinne právne zastúpený. Odvolací súd ako aj súd prvej inštancie tak nad rámec C. s. p. a na ťarchu žalobcu vyslovili, že jeho právne zastúpenie nebolo nevyhnutné v čase meritórneho rozhodnutia, ktorému však predchádzala záverečná reč vyžadujúca kvalifikované právne zhodnotenie za účelom preukázania vlastníckeho práva žalobcu a opodstatnenosti jeho nároku. Ak by sa aj žalobca (bez právneho zástupcu) na pojednávanie dostavil, na jeho vyjadrenia by súd neprihliadal v dôsledku potreby zvolenia si kvalifikovaného právneho zástupcu. Podľa žalobcu ide o procesnú podmienku, ktorá musí byť v konaní splnená v každom jeho štádiu, inak súd nemôže so stranou náležite konať a nedostatok tejto podmienky možno odstrániť. Tým, že súd prvej inštancie bez odstránenia nedostatku tejto procesnej podmienky vydal vo veci samej rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, porušil ustanovenie § 161 ods. 3 C. s. p. Žalobca nebol na pojednávaní prítomný, preto sa nemohol oboznámiť s prednesmi žalovaného na pojednávaní 6. apríla 2018, ktoré súd prvej inštancie prevzal do svojho rozhodnutia. Aj keď podľa odvolacieho súdu ide o vyjadrenie zhodné s tým, čo bolo žalobcovi doručené prostredníctvom právneho zástupcu, nič to podľa žalobcu nemení na tom, že okresný súd mal povinnosť ponechať mu priestor na záverečné zhodnotenie prostredníctvom právneho zástupcu. Takýmto, podľa dovolateľa nesprávnym postupom, mu súd prvej inštancie a následne aj odvolací súd odňal právo konať pred súdom a uplatňovať svoje práva, v dôsledku čoho bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces. Z hľadiska zásady rovnosti strán v súdnom procese tak žalobca považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za prekvapivé.

9. Podľa dovolateľa je rozdiel medzi splnením podmienok na prejednanie veci v neprítomnosti strany (žalobcu) a na meritórne rozhodnutie, keďže meritórnemu rozhodnutiu predchádza podľa ustanovenia § 182 C. s. p. zhrnutie návrhov strán a vyjadrenie sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Zvýraznil, že „v danom prípade ide o náročnú vec, ktorá si vyžadovala kvalifikované vyjadrenie

sa k veci“ a je názoru, že okresný súd nemohol na dotknutom pojednávaní meritórne rozhodnúť. Keďže okresný súd dal priestor na záverečnú reč žalovanému, nie však žalobcovi, došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé konanie. Dovolateľ poukázal na vybrané rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k princípu rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania.

10. Dovolateľ za dôvody podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. označil aj absenciu akejkoľvek úvahy odvolacieho súdu k problematike dobromyseľnosti „spracovateľa“, resp. žalovaného ako vlastníka novej veci a v tomto smere nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť napadnutého rozsudku spôsobuje podľa dovolateľa porušenie jeho práva na spravodlivé konanie. Takúto vadu dovolateľ videl aj v tom, že odvolací súd nezistil dôvody na doplnenie dokazovania žalobcom navrhnutých dôkazov (výsluchom označených svedkov, znaleckým dokazovaním, účtovnými dokladmi „o zakúpení materiálu v konkrétnej hodnote“, o výške, resp. hodnote majetku vo vlastníctve žalobcu), pričom za nedostačujúce považoval aj odôvodnenie nevykonania dôkazov. Doplnenie dokazovania je podľa dovolateľa potrebné aj k nároku uplatnenému eventuálnym petitom, teda k výške peňažnej náhrady a ak odvolací súd dokazovanie nedoplnil, postupoval v rozpore s čl. 2 ods. 1 C. s. p. a so zásadou rovnosti strán.

11. K dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. dovolateľ uviedol, že za otázku právneho posúdenia veci považuje otázku splnenia podmienky povinného právneho zastúpenia strany v konaní. Ak odvolací súd rozhodol meritórne bez splnenia tejto procesnej podmienky, „bez aplikácie príslušného zákonného ustanovenia, či aspoň odvolania sa na konkrétne rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorý takýto postup umožňuje“, tak podľa dovolateľa rozsudok odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci „spočívajúceho v aplikácii nesprávnych ustanovení a v nesprávnej interpretácii ustanovenia § 90 C. s. p., a teda v odklone od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Za takú prax označil rozhodnutia najvyššieho súdu - uznesenie z 30. apríla 2014, sp. zn. 6Sžf/99/2013 a uznesenie z 29. apríla 2016, sp. zn. 2Cdo/75/2016. Podľa dovolateľa „posúdenie otázky povinného právneho zastúpenia v nadväznosti na meritórne rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorú okresný súd a následne krajský súd vo svojom rozsudku vyhodnotil nesprávne, odklonil sa pritom od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.“ Nesprávnosť právneho posúdenia veci dovolateľ videl v tom, že ak v konaní s povinným právnym zastúpením toto absentuje, tak súd nemôže vo veci rozhodnúť meritórne.

12. Nesprávnosť právneho posúdenia veci dovolateľ ďalej videl v nesprávnom posúdení otázky „dobromyseľnosti“ a otázky zániku vlastníckeho práva žalobcu. Dovolateľ pritom ako žalujúca strana dobromyseľnosť oboch personálne prepojených spoločností (S., s. r. o. a úpadcu S.-O., a. s.) vyvrátil, avšak táto skutočnosť zostala odvolacím súdom bez povšimnutia. Tvrdenie krajského súdu, že žalobca neunesol dôkazné bremeno a že nemožno prenášať na súd skúmanie nedobromyseľnosti, označil dovolateľ za „absurdné“, ak konanie totožnej osoby v mene oboch spoločností s poukazom na ustanovenie § 186 ods. 1 C. s. p. netreba dokazovať a tiež ak žalobca nemal reálne možnosť predložiť súdu zmluvu o dielo medzi dotknutými spoločnosťami. Konajúca osoba v mene oboch spoločností (p. H. Q.) musela viesť o výhrade vlastníckeho práva žalobcu dojednanej v zmluve o dielo medzi žalobcom a S., s. r. o. Nedobromyseľnosť je pritom evidentná, preto bolo naopak povinnosťou žalovaného preukázať dobromyseľnosť. Dobromyseľnosť je základným predpokladom pre nadobudnutie vlastníckeho práva spracovaním, na ktoré poukazuje odvolací súd zhodne so súdom

prvej inštancie. Rozsudok odvolacieho súdu tak podľa dovolateľa spočíva na nesprávnom právnom posúdení okamihu zániku výhrady vlastníckeho práva s poukazom na zánik spracovaním a žalobcom nepreukázanú nedobromyseľnosť úpadcu, čím sa odkláňa od ustálenej rozhodovacej práce odvolacieho súdu. Za takú prax dovolateľ označil rozsudok najvyššieho súdu z 26. februára 2008, sp. zn. 2Cdo/295/2006, podľa ktorého: „Pre nadobudnutie vlastníctva právnym titulom spracovania nebola totiž splnená podmienka dobromyseľnosti staviteľa“. V tejto súvislosti za nesprávne označil dovolateľ aj konštatovanie odvolacieho súdu, že vodovodná prípojka a kanalizačná prípojka sa mali stať súčasťou (hlavnej) veci, keďže v zmysle úpravy v § 4 ods. 6 zák. č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach, vlastník vodovodnej a kanalizačnej prípojky nemusí byť totožný s vlastníkom nehnuteľnosti, ktorá je na ňu pripojená a uvedené predmety predstavujú z právneho hľadiska samostatnú vec. K tomu dovolateľ poukázal na uznesenie najvyššieho súdu z 30. augusta 2012, sp. zn. 6Cdo/18/2011 a rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 9Co/124/2017. Otázku vlastníckeho práva je potrebné podľa dovolateľa posúdiť za použitia ustanovenia § 542 Obchodného zákonníka v spojitosti s dojednanou výhradou vlastníckeho práva zhotoviteľa, ktorý je vlastníkom vodovodnej a kanalizačnej prípojky až do momentu jej zaplattenia. Opačný výklad by bol v rozpore so zmluvným prejavom zmluvných strán, ktorým boli strany viazané. Vo vzťahu k ostatným častiam (zdravotechnika, vykurovanie - sekundárna časť, rozvod chladiacej vody a kapilárne rohože) nebola splnená podmienka na nadobudnutie vlastníckeho práva spracovaním podľa § 135b Občianskeho zákonníka, a to najmä dobromyseľnosti spracovateľa. Podľa dovolateľa zostalo neodôvodnené, prečo odvolací súd nepristúpil k zisťovaniu hodnoty tohto majetku za účelom určenia peňažnej náhrady, ktorej výšku možno zistiť len vykonaním navrhovaných dôkazov. Žalobca uviedol, že si len plnil svoje zmluvné povinnosti, keď vyhotovil dielo a vykonal jeho montáž na mieste určenom zmluvou, pričom výhrada vlastníckeho práva ho oprávňovala následne vykonať demontáž jednotlivých súčastí diela. Vyjadril názor, že žalovaný sa podľa § 135b ods. 2 Občianskeho zákonníka nemohol stať vlastníkom diela, pretože nebol dobromyseľný, dielo tak v čase vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu aj v čase zápisu majetku (diela) do súpisu oddelenej (konkurznej) podstaty zabezpečeného veriteľa bolo a aj naďalej je vo vlastníctve žalobcu, pričom táto právna otázka ešte nebola dovolacím súdom vyriešená (čo zrejme smeruje k dôvodom dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. - poznámka dovolacieho súdu).

13. Za nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom považuje dovolateľ aj odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorý spočíva v nesprávnom vyhodnotení, že neboli splnené všetky zákonom vyžadované predpoklady na vylučovaciu žalobu. V tomto smere citoval právne závery z uznesenia najvyššieho súdu z 26. októbra 2017, sp. zn. 4Obdo/6/2017. Zdôraznil, že ako vlastník majetku, resp. ním zrealizovaného diela má právo vylučujúce zapísanie majetku (diela) do súpisu predmetnej oddelenej podstaty a nie je preto správny právny záver oboch súdov nižšej inštancie o zániku dojednanej výhrady vlastníckeho práva momentom spracovania, zabudovania do polyfunkčného komplexu E., ktorý nastal ešte pred účinkami vyhláseného konkurzu na majetok úpadcu. Z titulu dojednanej výhrady vlastníckeho práva a v dôsledku nedobromyseľnosti, resp. „*mala fides*“ žalovaného, žalobcovi svedčalo vlastníctvo k dielu tak v čase vyhlásenia konkurzu ako aj k momentu zápisu tohto majetku do súpisu predmetnej oddelenej podstaty zabezpečeného veriteľa - dielo bolo do súpisu zapísané neoprávnene a je daný dôvod na jeho vylúčenie zo súpisu, a ak to nie je možné, tak je daný dôvod na vydanie pomernej časti výťažku zo speňaženia majetku.

14. K dovolaniu sa písomne vyjadril žalovaný, ktorý k otázke povinného právneho zastúpenia

žalobcu v spore za podstatné považoval, že žalobcovi po skončení jeho predošlého zastúpenia bola súdom poskytnutá primeraná a dostatočná lehota na ustanovenie si právneho zástupcu (viac ako dva mesiace) a k jeho ustanoveniu (účelovo) žalobca prikočil až v rovnaký deň, keď došlo k podaniu jeho odvolania. Argumentáciu žalobcu ohľadom podstaty kontradiktórnosti konania a s tým súvisiacej rovnosti zbraní označil za neopodstatnenú a nedôvodnú. K otázke výhrady vlastníckeho práva poukázal na svoju doterajšiu argumentáciu v spore a zhrnul, že

a/ dielo žalobca zhotovil pre S., s. r. o. a stalo sa súčasťou (dokončenej) stavby vo výlučnom vlastníctve úpadcu ako originárneho vlastníka, pričom navrátenie do predošlého stavu bez poškodenia stavby nie je možné,

b/ ku dňu vyhláseniu konkurzu na majetok úpadcu tak už žalobca nebol vlastníkom diela, c/ po dokončení stavby boli niektoré jej časti predané tretím osobám (byty, nebytové priestory), ktoré boli ich vlastníkom aj v čase podania excindačnej žaloby a žalobca nepreukázal, či ním realizované dielo je v celom rozsahu zabudované v časti, ktorá bola v čase podania žaloby vo vlastníctve úpadcu a nepredložil ani presnú špecifikáciu majetku (jednotlivé zložky majetku), ktorý žiada vylúčiť, resp. za ktorý žiada peňažnú náhradu, d/ žalobca od počiatku vedel kto je vlastníkom rozostavanej stavby (úpadca) a pri aplikácii ustanovenia § 135b OZ je nevyhnutné brať do úvahy, že osobou, ktorá dielo spracovala, je žalobca, preto o nedobromyseľnosti žalovaného nie je možné hovoriť,

e/ relevantné sú závery v rozsudku odvolacieho súdu, že samotný žalobca pri podaní žaloby nepreukázal, že mu svedčí „lepšie právo“ k veci, vylúčenia ktorej sa domáha, t. j. nepreukázal jeden z predpokladov pre úspešnosť podanej žaloby. Tiež nie je možné žalobou žiadať, aby v rámci údajného ukrátenia na majetku žalobcu bola do peňažnej náhrady zahrnutá aj cena žalobcom vykonanej práce na diele. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu zamietol, eventuálne aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že konanie zastaví a žalovanému prizná plnú náhradu trov dovolacieho konania.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas žalobca, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpený v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p. veta pred bodkočiarkou) viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť.

16. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex (C. s. p.). Aj za účinnosti C. s. p. je potrebné dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/10/2012, 7Cdo/92/2012 a 1Cdo/145/2018).

17. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov

v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Posúdenie, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

18. Vo vzťahu ku všetkým mimoriadnym prostriedkom platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

19. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/2003).

20. Uvedenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, len ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

21. Podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p., dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

22. Podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p., dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

23. Dovolaateľ podal dovolanie z dôvodov podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a súčasne z dôvodov podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ C. s. p. Je potrebné uviesť, že ustanovenie § 420 zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 C. s. p. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu (pozri uznesenie ústavného súdu zo dňa 25. apríla 2018, č. k. PLZ. ÚS 1/2018-22).

24. Podľa § 420 C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

- c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

25. Podľa § 431 ods. 1 a ods. 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

26. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a. pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b. ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c. je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

27. Podľa § 432 ods. 1 a ods. 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

28. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je procesnou povinnosťou dovolaateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C. s. p. v spojení s § 431 ods. 1 C. s. p. a § 432 ods. 1 C. s. p.). V dôsledku uvedenej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

29. Vyššie citované ustanovenie § 420 C. s. p. upravuje tzv. vady zmätočnosti a je nevyhnutné, aby dovolaateľ v dovolaní jednoznačne uviedol, ktorou z vád zmätočnosti uvedenou pod písm. a/ až písm. f/ je podľa jeho názoru rozhodnutie odvolacieho súdu, resp. konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, poznačené a zároveň je jeho (procesnou) povinnosťou podľa ustanovenia § 431 ods. 2 C. s. p. uviesť, v čom konkrétne táto vada spočíva.

30. V danom prípade žalobca v dovolaní namietol vadu zakotvenú v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., spočívajúcu v nesprávnom procesnom postupe súdu, ktorým dovolaateľovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch znakov, ktorými sú:

- 1/ nesprávny procesný postup súdu,
- 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a

zároveň

3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

31. Pod pojmom nesprávny procesný postup je potrebné rozumieť taký postup súdu, ktorý je v rozpore so zákonom. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojim nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon. Medzi tieto procesné práva patria v zmysle judikatúry najvyššieho súdu napr.: právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom, právo nazerať do spisu a robiť si z neho výpisky, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a ku všetkým vykonaným dôkazom, právo byť predvolaný na súdne pojednávanie, právo strany konať pred súdom vo svojom materinskom jazyku, alebo v jazyku, ktorému rozumie, právo na to, aby bol strane rozsudok doručený do vlastných rúk. Naopak medzi tieto práva nepatrí právo strany sporu na to, aby súd akceptoval jej procesné návrhy, aby súd rozhodol v súlade s predstavami strany sporu, alebo aby súd odôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu.

32. K namietanej vade malo dôjsť nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie, a to vykonaním pojednávania s rozhodnutím vo veci samej 6. apríla 2018 v neprítomnosti žalobcu, ktorý k tomuto momentu nebol povinne zastúpený advokátom. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vyplývajú relevantné zistenia korešpondujúce s obsahom spisu, podľa ktorých žalobca bol v spore riadne povinne zastúpený advokátom a to až do skončenia zastúpenia v zmysle oznámenia žalobcu adresovaného okresnému súdu z 2. februára 2018. Vzhľadom na ustanovenie § 90 ods. 1 C. s. p., podľa ktorého strana musí byť zastúpená advokátom v sporoch vyvolaných a súvisiacich s konkurzom, ku ktorým patrí aj predmetný excindačný spor, súd prvej inštancie dňa 2. februára 2018 a opakovane dňa 5. marca 2018 písomne vyzval žalobcu na zvolenie si právneho zástupcu a poučil ho podľa ustanovenia § 90 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. Pokiaľ žalobcovi bola prvá výzva súdu doručená 19. februára 2018, druhá výzva 22. marca 2018 a žalobca si advokáta (právneho zástupcu) nezvolil a zostal voči súdu nečinný, hoci mal vedomosť aj o nariadenom termíne pojednávania na deň 6. apríla 2018, tak jeho vykonanie okresným súdom v neprítomnosti strany žalobcu nepredstavuje taký procesný postup, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Dovolací súd sa stotožnil aj so záverom odvolacieho súdu, že doba medzi (najneskôr) 19. februárom 2018 a 6. aprílom 2018 predstavuje na strane žalobcu primeraný - dostatočný časový priestor pre zabezpečenie povinného zastúpenia v spore podľa § 90 ods. 1 C. s. p. Žalobca v tomto smere v podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie a ani v dovolaní uspokojivo nevysvetlil svoje omisívne správanie napriek opakovanej výzve súdu a jeho poučeniu o následkoch nezvolenia si advokáta v primeranej lehote určenej súdom. K žalobcom namietanej (ne)primeranosti doby pre zvolenie si (nového) advokáta žiada sa dovolaciemu súdu dodať, že predmetné súdne konanie už bolo v procesnom štádiu po zrušení prvého rozsudku súdu prvej inštancie z 13. mája 2016 a aj zo zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu z 13. septembra 2017 bol zrejmy jeho právny názor pre ďalšie prejednanie a rozhodnutie sporu, záväzný pre súd prvej inštancie. Preto nebolo opodstatnené tvrdenie žalobcu o neprimeranosti doby poskytnutej pre zvolenie si advokáta z dôvodu, že „v danom prípade ide o náročnú vec, ktorá si vyžadovala kvalifikované vyjadrenie sa k veci“.

33. Hoci ustanovenie § 90 ods. 1 C. s. p. pre vymenované druhy sporov stanovuje povinné právne zastúpenie advokátom, pendantom tejto povinnosti nepochybne je právo strany zvoliť si určitého

advokáta, ktoré nemôže byť nahradené súdom, pričom úlohou súdu je poučiť stranu o následkoch, ak si strana nezvolí advokáta v primeranej lehote určenej súdom. Podľa ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p. týmto následkom je neprihliadanie súdom na úkony (povinne nezastúpenej) strany. Ak strana, napriek splneniu poučovacej povinnosti súdom (§ 90 ods. 1 a ods. 2 v spojení s § 160 ods. 1 C. s. p.), zostane v určenej lehote nečinná, tak stráca svoje procesné práva v spore viazané na povinné právne zastúpenie advokátom v rozsahu vymedzenom ustanovením § 90 ods. 2 C. s. p. Ide o premietnutie právnej zásady „*vigilantibus iura scripta sunt*“ (práva patria bdelym).

34. V nadväznosti na uvedené dovolací súd konštatuje, že ak si žalobca bezdôvodne advokáta v súdom určenej primeranej lehote nezvolil, a to ani vo vzťahu k nariadenému pojednávaniu 6. apríla 2018, tak jeho vykonanie v neprítomnosti žalujúcej strany nemohlo vo svojom dôsledku znamenať porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces postupom súdu. Tento záver sa rovnako týka aj nadväzujúcej námietky dovolateľa, že súd prvej inštancie svojím postupom (vykonaním pojednávania 6. apríla 2018) odňal žalobcovi právo na vyjadrenie sa k veci, na záverečnú reč a tým porušil princíp rovnosti strán. Uvedená námietka dovolateľa nie je opodstatnená, keďže zo zápisnice o priebehu pojednávania vykonaného 6. apríla 2018 vyplýva, že súd prvej inštancie dal (stranám) priestor na záverečné reči (§ 182 C. s. p.), pričom žalobca sa o reálne využitie tohto poskytnutého práva obral sám svojou neúčastou na pojednávaní v spojení s bezdôvodným nesplnením výslovnej a opakovanej výzvy súdu na zvolenie si advokáta v určenej primeranej lehote predchádzajúcej dotknutému pojednávaniu. K porušeniu práva na spravodlivý proces by na strane žalobcu mohlo dôjsť len v prípade, ak by súd prvej inštancie v rozpore s ustanovením § 182 C. s. p. stranám na pojednávaní 6. apríla 2018 nevytvoril žiadny priestor pre záverečné reči. Dôsledky predmetnej nedôvodnej procesnej nečinnosti žalobcu v prvoinštančnom konaní nemôžu byť hodnotené na ťarchu protistrany, či súdov nižších inštancií tak ako to namieta žalobca v dovolaní.

35. K argumentácii dovolateľa o porušení § 161 ods. 3 C. s. p. predmetným postupom súdu prvej inštancie ako dovolacom dôvode podľa § 420 písm. f/ C. s. p., dovolací súd uvádza, že podľa § 161 ods. 3 C. s. p., ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodari nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví. V danom prípade v rámci vymedzených dovolacích dôvodov ide o posúdenie a zodpovedanie otázky, či povinné zastúpenie advokátom v sporoch vyvolaných alebo súvisiacich s konkurzom a reštrukturalizáciou, je podmienkou konania, bez splnenia ktorej nie je možné pokračovať v konaní, resp. bez splnenia ktorej je síce možné pokračovať v konaní ale bez možnosti vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

36. Podmienky konania všeobecne vymedzuje ustanovenie § 161 ods. 1 C. s. p., podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Zjednodušene povedané procesné podmienky sú podmienky, len za splnenia ktorých súd môže konať a rozhodnúť.

37. Najvyšší súd už v minulosti vyslovil, že povinné právne zastúpenie je procesnou podmienkou, ktorú je konajúci súd povinný skúmať kedykoľvek (§ 161 ods. 1 C. s. p.). Nedostatok procesnej podmienky predstavuje pre konajúci súd takú prekážku, pre ktorú nie je možné v konaní ďalej konať a rozhodnúť. Nedostatok povinného právneho zastúpenia je považovaný za odstrániteľný nedostatok procesnej podmienky, pri jeho odstránení však súd postupuje podľa právnej úpravy obsiahnutej

v ustanovení § 90 ods. 2 C. s. p., ktorá predstavuje osobitnú úpravu odstraňovania a následkov nedostatku povinného právneho zastúpenia (ako konkrétneho nedostatku procesnej podmienky) vo vzťahu k všeobecnej úprave odstraňovania a následkov procesnej podmienky obsiahnutej v ustanovení § 161 ods. 2 a 3 C. s. p. (R 39/2019 - uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 29. apríla 2019, sp. zn. 4Obo/8/2018, odsek 8.). Vzhľadom na špeciálnu právnu úpravu sankcie v prípade neodstránenia nedostatku povinného právneho zastúpenia obsiahnutú v ustanovení § 90 ods. 2 C. s. p., v podobe neprihliadania na úkony strany vykonané bez právneho zastúpenia, je vždy úlohou súdu rozlíšiť, na ktoré úkony už súd neprihliada, pričom ak neprihliada na žalobu, je potrebné konanie zastaviť. Ak konajúci súd neprihliada len na úkony strany, ktoré nemajú za následok začatie konania, pokračuje súd v spore ďalej tak, ako keby takýto úkon nebol urobený. Preto nie je vždy nevyhnutným následkom nedostatku povinného právneho zastúpenia zastavenie konania (R 39/2019 - uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 29. apríla 2019, sp. zn. 4Obo/8/2018, odsek 10.).

38. Najvyšší súd aj v uznesení zo dňa 15. novembra 2019, sp. zn. 4Obdo/97/2018, vyslovil, že ak však počas konania nastane situácia, že pôvodne advokátom zastúpená strana sporu v ďalšom priebehu konania nebude zastúpená, napr. z dôvodu vypovedania splnomocnenia advokátom, alebo z dôvodu odvolania splnomocnenia stranou, sa správne podľa § 90 ods. 2 C. s. p. nemá prihliadať výlučne na tie úkony strany, ktoré uskutočnila po tom, ako už nebola splnená podmienka zastúpenia. Na tie úkony, ktoré uskutočnila strana sporu v čase, keď bola riadne zastúpená, je súd povinný prihliadať a pri svojom rozhodovaní z nich vychádzať.

39. V danej veci nie je správny názor dovolateľa, že súd prvej inštancie po skončení povinného právneho zastúpenia žalobcu advokátom v priebehu sporu mohol v konaní pokračovať, ale rozhodnúť mohol len o zastavení konania podľa ustanovenia § 161 ods. 3 C. s. p. a že nemohol vo veci na pojednávaní 6. apríla 2018 rozhodnúť rozsudkom. Vzhľadom na vyššie konštatovaný procesný stav predchádzajúci vydaniu rozsudku súdu prvej inštancie, na prednostnú osobitnú úpravu v ustanovení § 90 ods. 1 a 2 C. s. p. a s odkazom aj na judikát publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 5/2019 pod R 39/2019, podľa ktorého prvej právnej vety: „v prípade neodstránenia nedostatku povinného právneho zastúpenia podľa § 90 ods. 1 C. s. p. po výzve súdu (§ 90 ods. 2 C. s. p.), súd neprihliada na úkony vykonané bez právneho zastúpenia“, nepochybil súd prvej inštancie, ak v posudzovanej veci po bezvýslednom uplynutí primeranej lehoty určenej podľa § 90 ods. 2 C. s. p. vykonal 6. apríla 2018 pojednávanie v neprítomnosti žalobcu a na tomto pojednávaní meritórne rozhodol.

40. Podľa najvyššieho súdu všeobecné ustanovenie § 161 ods. 3 veta druhá C. s. p. vo vzťahu k osobitnej úprave v § 90 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. treba vykladať tak, že zákaz vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, platí len počas odstraňovania nedostatku procesnej podmienky povinného zastúpenia v konaní, teda do skončenia primeranej lehoty určenej súdom podľa ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p.

41. Dovolací súd v zásade súhlasí s dovolateľom, že podstatou kontradiktórnosti, ktorou je principiálne ovládané civilné sporové súdne konanie a s kontradiktórnosťou súvisiaceho princípu rovnosti zbraní je, aby sporové strany mali reálnu možnosť využiť svoje práva a predložiť svoje argumenty, resp. reagovať na argumenty protistrany. K tomu však žalobcovi súd prvej inštancie v celom konaní o spore vytvoril svojím procesným postupom predchádzajúcim vydaniu rozsudku na pojednávaní 6. apríla 2018 legitímny a dostatočný priestor, a to aj po skončení povinného právneho

zastúpenia žalobcu advokátom. V kontradiktórnom procese majú byť nositeľom procesnej iniciatívy sporové strany - žalobca iniciuje konanie a má mať záujem na efektívnom vedení konania a rovnako žalovaný má v spore vyvíjať iniciatívu vo forme procesnej obrany, ak chce procesne obstať. Pokiaľ súd náležite postupoval podľa ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p., avšak žalobca zostal v súdom určenej primeranej lehote na zvolenie si advokáta nečinný a na výzvu súdu dokonca opakovane svojvoľne nereagoval, potom nielenže nesplnil procesnú povinnosť odstrániť nedostatok svojho povinného právneho zastúpenia v konaní, ale súčasne sa sám obral aj o právo byť v konaní (povinne) zastúpený zvoleným advokátom s prihliadaním na jeho úkony. Následne nemôže dôvodne vytýkať súdu, že pri možnom a zákonnom pokračovaní v konaní mu ďalším svojím postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Napokon v dovolaní napadnutom rozsudku (odseky 26. až 29. odôvodnenia) dal odvolací súd k totožným námietkam žalobcovi dostatočnú a náležitú odpoveď. Dovolací súd len zvyrazňuje, že v danom prípade, po márnom uplynutí primeranej lehoty určenej žalobcovi na zvolenie si advokáta (§ 90 ods. 2 C. s. p.), bolo pokračovanie súdu prvej inštancie v konaní (§ 161 ods. 3 C. s. p.) s vykonaním pojednávania 6. apríla 2018 súladné aj s článkom 17 C. s. p., podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

42. K ďalšej námietke dovolateľa, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu považuje v časti týkajúcej sa posúdenia dobromyseľnosti „spracovateľa“ (úpadcu) ako vlastníka novej veci za nepreskúmateľné a arbitrárne, resp. nedostatočne odôvodnené, dovolací súd uvádza, že ani v tomto smere nezistil prípustný dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci „strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“ (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/26/2017), pričom je potrebné poukázať aj na judikáty R 111/1998 a R 2/2016 v plnej miere aplikovateľné aj od 1. júla 2016 na konania podľa C. s. p. Podľa stále aktuálneho Stanoviska občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu zo dňa 3. decembra 2015 (R 2/2016) nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (teraz § 420 písm. f/ C. s. p.). V prípade napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nezistil dovolací súd tvrdené nedostatky odôvodnenia, ktoré by predstavovali jeho nepreskúmateľnosť v pre vec relevantných skutkových a právnych otázkach, podstatných pre rozhodnutie [na tomto závere nič nemení zistená zrejma chyba v číslovaní niektorých odsekov odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (po odseku 28. na strane 12 nesprávne nasleduje odsek 26.)].

43. K tvrdeniu dovolateľa o prekvapivosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu uvádza dovolací súd, že predmetom vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. môže byť len namietaný procesný postup súdu, nie však samotné rozhodnutie. V namietanom procesnom postupe (vykonanie pojednávania 6. apríla 2018 v neprítomnosti strany žalobcu) dovolací súd nezistil ako jeho dôsledok nepredvídateľnosť či prekvapivosť rozhodnutia. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému

predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že účastníci by nemali byť zaskočení možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť na ich preukázanie dôkazy. Rovnako by nemali byť zaskočení takým postupom súdu, ktorý nemá oporu v predvídateľnom právnom postupe súdu, ktorý nie je v súlade s procesným právom a jeho pravidlami (viď uznesenie najvyššieho súdu zo 17. októbra 2011, sp. zn. 7Cdo/42/2010). Namietaný postup pri vedení konania súdom prvej inštancie v štádiu po oznámení skončenia povinného zastúpenia žalobcu advokátom práve v súvislosti s náležitým dodržaním postupu súdu podľa ustanovenia § 90 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. nie je možné hodnotiť ako nepredvídateľný.

44. Pokiaľ ide o nevykonanie všetkých žalobcom navrhnutých dôkazov v súvislosti s iným než žalobcom predkladaným právnym hodnotením veci, tak rovnako nejde o procesný postup, ktorý by predstavoval prípustný dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ C. s. p. Vo vzťahu k dokazovaniu v napadnutom rozsudku odvolací súd k procesnému postupu súdu prvej inštancie správne poukázal na to, že z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodoval v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu podľa § 420 písm. f/ C. s. p. (do 30. júna 2016 išlo o ustanovenie § 237 O. s. p., viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonával všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nemožno vyvodiť, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. (t. č. § 420 písm. f/ C. s. p. - pozn. odvolacieho súdu) prípustné (viď R 125/1999).

45. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f/ C. s. p. nedošlo a v tejto časti dovolanie žalobcu ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ C. s. p. odmietol.

46. V dovolaní žalobca ďalej tvrdí existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Pokiaľ sa vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., tak dovolateľ by mal v dovolaní

a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd,

b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika tohto, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

47. Dovolací súd najskôr riešil otázku prípustnosti dovolania z dôvodu § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., teda, či dovolateľ jasne vymedzil konkrétny, zákonom predpokladaný dovolací dôvod, či

presne uviedol, ktorý konkrétny judikát uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, resp. rozhodnutie dovolacieho súdu ustálené v jeho rozhodovacej praxi nerešpektoval odvolací súd vo svojom rozhodnutí. Tento dôvod prípustnosti sa musí viazať na konkrétnu ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd. Zmyslom jednotnej interpretácie zákona je zabezpečenie jednoty uplatnenia právnej úpravy v rovnakých prípadoch a tým zvýšenie právnej istoty a umožnenie subjektom práva predvídať postup súdu, ktorý právna norma ukladá alebo predvída.

48. Podľa dovolateľa v rozhodnutí odvolacieho súdu došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu procesného postupu súdu prvej inštancie vo vzťahu k vykonaniu pojednávania 6. apríla 2018 s vydaním meritórneho rozhodnutia, a to nesprávnou aplikáciou a interpretáciou ustanovenia § 90 ods. 2 C. s. p. vo väzbe na § 161 ods. 3 C. s. p. Podľa dovolateľa išlo o „posúdenie otázky splnenia podmienky povinného právneho zastúpenia v nadväznosti na vydanie meritórneho rozhodnutia o podanej žalobe“, pričom v rozhodnutí sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Za takú prax označil dovolateľ uznesenie najvyššieho súdu z 30. apríla 2014, sp. zn. 6Sžf/99/2013 a uznesenie najvyššieho súdu z 29. apríla 2016, sp. zn. 2Cdo/75/2016.

49. Pokiaľ ide o uznesenie najvyššieho súdu z 30. apríla 2014, sp. zn. 6Sžf/99/2013, tak nepochybne sa nejedná o rozhodnutie dovolacieho súdu. Najvyšší súd totiž v predmetnom konaní vedenom podľa piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení platnom a účinnom do 30. júna 2016 (ďalej aj „O. s. p.“), v ustanovení § 244 a nasl. O. s. p., rozhodol ako súd odvolací (§ 246c ods. 1 v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p.). Preto dovolateľom označené rozhodnutie nespĺňa zákonné kritérium stanovené v § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., a to odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

50. Ďalej dovolateľ označil uznesenie najvyššieho súdu z 29. apríla 2016, sp. zn. 2Cdo/75/2016, podľa ktorého: „V prípade, že dovolateľom je fyzická osoba, ktorá nemá právnické vzdelanie, musí byť v dovolacom konaní zastúpená advokátom. Povinné zastúpenie advokátom je zvláštnou podmienkou dovolacieho konania týkajúcou sa dovolania. Účelom je, aby účastníkovi, ktorý sám právnické vzdelanie nemá, bola poskytnutá kvalifikovaná právna pomoc a aby dovolanie vyhovovalo požiadavkám ustanovenia § 241 ods. 1 a ods. 2 O. s. p. Nedostatok podmienky povinného zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní je možné odstrániť tým, že si dovolateľ zvolí kvalifikovaného zástupcu a k dovolaniu pripojí jeho plnomocenstvo. Ak tak však neurobí, a to ani na výzvu súdu, súd dovolacie konanie zastaví. Nedostatok zastúpenia dovolateľa kvalifikovaným zástupcom bráni dovolaciemu súdu o veci ďalej konať. Citované ustanovenie § 241 ods. 1 veta druhá O. s. p. je totiž ustanovením kogentnej povahy, ktoré nepripúšťa výnimky.“ Uvedené rozhodnutie však rieši otázku povinného právneho zastúpenia a následkov jeho absencie v dovolacom konaní podľa osobitnej právnej úpravy O. s. p. účinnnej do 30. júna 2016 pre zastúpenie dovolateľa v dovolacom konaní, čo je procesná situácia celkom odlišná od posudzovanej právnej otázky povinného právneho zastúpenia a následkov jeho absencie v civilnom sporovom konaní pred súdom prvej inštancie podľa úpravy v § 90 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. a § 161 ods. 3 C. s. p.

51. Keďže v oboch dovolateľom označených prípadoch išlo o rozhodnutia v konaniach, v ktorých bola riešená právna otázka odlišná od prejednávanej veci, a teda dovolateľ neoznačil relevantné rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo

od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, tak dovolanie v tejto časti nezodpovedá kritériám v § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C. s. p., preto dovolací súd v tejto časti dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f/ C. s. p.

52. Dovolateľ ďalej tvrdil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. k výhrade vlastníckeho práva. Nesprávne právne posúdenie veci videl v tom, že odvolací súd vyslovil, že vo všeobecnosti je predpokladom pre úspešné uplatňovanie vylučovacej (excindačnej) žaloby podľa ustanovenia § 78 ZKR, aby osoba, ktorá sa domáha vylúčenia veci zo súpisu, preukázala nielen to, že vec nemala byť zaradená do súpisu, ale aj to, že právo, ktoré vylučovalo zaradenie veci do súpisu, svedčí jej, a teda preukázala, že má k veci tzv. „lepšie právo.“ Podľa dovolateľa nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom spočíva „v nesprávnom posúdení otázky 'dobromyseľnosti', resp. posúdenia povinnosti okresného súdu zaoberať sa tvrdenou nedobromyseľnosťou a zároveň aj v nesprávnom posúdení otázky zániku vlastníckeho práva žalobcu.“ ... „Rozsudok krajského súdu preto spočíva na nesprávnom právnom posúdení okamihu zániku výhrady vlastníckeho práva s poukazom na zánik spracovaním a žalobcom nepreukázanú nedobromyseľnosť úpadcu S.-O., a. s. a S., s. r. o., čím sa odkláňa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolaciu súdu.“ Za takú označil dovolateľ rozsudok najvyššieho súdu z 26. februára 2008, sp. zn. 2Cdo/295/2006, podľa ktorého: „Pre nadobudnutie vlastníctva právnym titulom spracovania nebola totiž splnená podmienka dobromyseľnosti staviteľa.“

53. Dovolateľom uvádzané uznesenie dovolacieho súdu je však rozhodnutím kasačným (teda nie konečným v danej veci), teda nenapĺňa znaky v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. a zároveň rieši odlišnú otázku, než ktorá bola kľúčová pre rozhodnutie v danej veci, keďže touto otázkou nie je dobromyseľnosť nadobudnutia vlastníckeho práva pozemku spracovaním stavbou (rekreačnej chaty) na cudzom pozemku, riešená v označenom uznesení najvyššieho súdu.

54. Pokiaľ dovolateľ poukázal na názor odvolacieho súdu, že „neoddeliteľnosť veci nemusí znamenať len jej fyzickú neoddeliteľnosť, ale môže ísť aj o funkčnú neoddeliteľnosť“, pričom vytkol odvolaciemu súdu, že tento názor sa neopiera o existujúci právny stav, v ktorom smere výslovne odkázal na úpravu vlastníckeho práva k vodovodným a kanalizačným prípojkám v zmysle § 4 ods. 6 zák. č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Zb. o regulácii v sieťových odvetviach a v tejto spojitosti označil ako judikatúru uznesenie najvyššieho súdu z 30. augusta 2012 sp. zn. 6Cdo/18/2011 a rozsudok krajského súdu z 15. júna 2017 sp. zn. 9Co/124/2017, tak dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolanie žalobcu takto vymedzenú argumentáciu neobsahovalo. Nie je preto možné sa prípustne domáhať až v dovolacom konaní posudzovania právnych otázok, ktoré neboli predmetom rozhodnutia odvolacieho súdu. Navyiac uvádzaný rozsudok krajského súdu netvorí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu a uznesenie najvyššieho súdu z 30. augusta 2012 sp. zn. 6Cdo/18/2011 je opäť zrušujúcim (nie konečným) rozhodnutím, ktoré nezodpovedá kritériám v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Dovolací súd s poukazom na samotný účel a význam dovolacieho konania dodáva, že dovolateľ musí celú argumentáciu a návrhy, ktoré považuje pre vec a konanie za významné, uplatniť a predostrieť už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom už len posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Dovoláním nie je možné obchádzať povinnosť vyčerpať riadne opravné prostriedky na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to tak formálne, ako aj materiálne, t. j. vecne (argumentačne). Dovolateľ teda môže urobiť predmetom dovolania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom

na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol.

55. Podľa dovolateľa sa v závere o (ne)splnení predpokladov pre (úspešné) podanie excindačnej žaloby podľa ustanovenia § 78 ods. 3 ZKR odvolací súd odchýlil od uznesenia dovolacieho súdu z 26. októbra 2017, sp. zn. 4Obdo/6/2017, podľa ktorého: „Vylúčenia majetku (veci) z konkurznej podstaty úpadcu sa môže domáhať len osoba, ktorej majetok bol do súpisu zaradený. Vylučovacou žalobou je možné domáhať sa vylúčenia náhradného peňažného plnenia (finančného ekvivalentu) získaného správcom konkurznej podstaty za speňažený majetok z konkurznej podstaty len vtedy, ak ide o peňažné plnenie získané speňažením majetku zapísaného do konkurznej podstaty.“ V prípade citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu, resp. jeho právnej vety, ide o judikát, rozhodnutie publikované pod č. 93 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2018. Uvedený judikát však nerieši rovnakú vec ako v danom prípade, keďže v dovolateľovom prípade zapísanie predmetu excindačnej žaloby do súpisu konkurznej podstaty, a to aj k momentu rozhodovania odvolacím súdom sporné nebolo a keďže odvolací súd v napadnutom rozsudku prijal záver ohľadom splnenia aj ďalšej podmienky pre úspešné uplatňovanie práva na vylúčenie veci z konkurznej podstaty a to, že žalobu podala osoba, ktorej vec patrí, resp. ktorej svedčí tzv. lepšie právo k veci než úpadcovi. V dovolateľom označenom judikáte sa dovolací súd nezaoberal otázkou kumulatívneho splnenia oboch podmienok podľa ustanovenia § 78 ods. 3 ZKR, práve ktorá otázka tvorila nosný záver v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu. Preto ani v tejto časti dovolateľ neoznačil rozhodnutie dovolacieho súdu spĺňajúce kritériá prípustnosti dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

56. Dovolateľ ďalej predostrel dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., musí mať charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o právnu otázku, nie o otázku skutkovú. Z dikcie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna. Musí však ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, teda vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu, aj keby bola v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 C. s. p., má viazanosť dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od tohto, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

57. Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické (akademické, teoretické) otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Prípustnosť dovolania nezakladá ani všeobecná nespokojnosť dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu (resp.

jeho právnymi závermi). Pre prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. nie je relevantný len subjektívny názor dovolateľa, teda čo on sám z hľadiska svojho (ne)úspechu v spore považuje za právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a ani jeho hodnotenie právneho posúdenia veci súdom.

- 58.** V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., by mal dovolateľ:
- a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju odvolací súd riešil,
 - b/ vysvetliť, v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne,
 - c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená (pozri uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 28. novembra 2019, sp. zn. 5Obdo/75/2019).

Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 2Cdo/54/2018, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017).

59. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.). Za dovolacím súdom dosiaľ nevyriešenú označil dovolateľ otázku, „či môže vôbec dôjsť k zániku výhrady vlastníckeho práva spracovaním z dôvodu neexistencie dobromyseľnosti spracovateľa, ak takýto majetok, resp. vec je zapísaná do súpisu oddelenej podstaty zabezpečeného veriteľa, z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok žalovaného (spracovateľa).“ Dovolať teda vymedzil posúdenie veci uskutočnené odvolacím súdom, ktoré považuje za nesprávne a aj uviedol ako mal predmetné podľa jeho názoru právne otázky riešiť. Napriek tomu dovolací súd musel konštatovať, že dovolanie žalobcu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. v danom prípade nie je podložené prípustnými dovolacími dôvodmi.

60. K uvedenému je potrebné uviesť, že takto dovolateľom nastolená otázka relevantne netvorila predmet posudzovania a nosné závery v rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré viedli k zamietnutiu excindačnej žaloby žalobcu. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že kľúčové bolo vyhodnotenie unesenia dôkazného bremena žalobcu k preukázaniu zákonných predpokladov pre úspešné uplatnenie excindačnej žaloby podľa ustanovenia § 78 ods. 3 ZKR a len v tomto rámci aj posúdenie prejudiciálnej otázky momentu zániku výhrady vlastníckeho práva žalobcu k predmetu ním (subdodávateľsky) zhotoveného diela realizovaného na základe zmluvy o dielo s objednávateľom odchylným od úpadcu. Z dôvodov odvolacieho rozsudku bolo možné vyrozumiť, že výhrada vlastníckeho práva na strane zhotoviteľa založená zmluvou o dielo s objednávateľom diela sa viazala práve na tento zmluvný vzťah a mohla byť uplatňovaná len v jeho rámci a medzi zmluvnými stranami, pričom žalovaný (úpadca) nebol stranou tejto zmluvy o dielo. Odvolací súd s odkazom na výsledky dokazovania vykonaného a uzavretého pred súdom prvej inštancie konštatoval, že časovo ešte pred účinkami vyhláseného konkurzu na majetok úpadcu S.-O., a. s., zanikla výhrada vlastníckeho práva žalobcu k majetku, resp. k dielu, ktoré sa stalo jeho zabudovaním súčasťou hlavnej veci (stavby polyfunkčného komplexu), s odkazom na § 120 ods. 1 Občianskeho zákonníka a ak žalobcovi k vykonanému dielu z titulu zániku výhrady vlastníckeho práva už nesvedčilo vlastnícke právo, tak žalobca nemohol byť v spore úspešný so svojou

vylučovacou žalobou. Uvedené závery boli určujúce, a pokiaľ aj odvolací súd k argumentácii odvolateľa smerujúcej k úprave v § 135b ods. 1 a 2 OZ naviac poukázal na dôkazné bremeno žalobcu vzťahujúce sa ku všetkým jeho tvrdeniam, vrátane tvrdenia o (ne)dobromyseľnosti spracovateľa stavby, tak podľa dovolacieho súdu z toho nie je možné vyvodit' relevantnosť vyššie uvedenej právnej otázky nastolenej dovolateľom v dovolaní v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. ako kľúčovej pre meritórne rozhodnutie odvolacieho súdu.

61. Ako už dovolací súd vyššie uviedol, právna otázka položená dovolateľom v dovolaní musí byť zásadná (určujúca) pre rozhodnutie vo veci, čo znamená, že práve od jej vyriešenia záviselo rozhodnutie súdu v spore. Dovolateľom položená právna otázka uvedené kritérium nespĺňa a jej formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho súdu. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver najvyššieho súdu rozhodujúceho o dovolaní.

62. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nepochybne vyplýva, že výhrada vlastníckeho práva k dielu zhotovovanému žalobcom, o ktoré vlastnícke právo žalobca oprel svoju vecnú legitimáciu v spore a uplatňované nároky podľa § 78 ods. 3 ZKR voči správcovi, bola dojednaná v zmluve ním uzavretej s objednávateľom odchylným od úpadcu. Preto právne posúdenie dobromyseľnosti, resp. nedobromyseľnosti úpadcu (ako tvrdného spracovateľa z hľadiska úpravy v § 135b ods. 2 OZ podľa argumentácie dovolateľa) netvorilo právnu otázku, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu v danej veci. Dovolanie žalobcu argumentačne založené na tejto právnej otázke tak podľa § 421 ods. 1 písm. a/, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. nie je teda prípustné.

63. Napokon ani v tomto smere dovolateľom vyjadrená nespokojnosť s (ne)vykonaným dokazovaním, skutkovými zisteniami a odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu, nekorešponduje s požiadavkami na vymedzenie dovolacieho dôvodu v prípade dovolania, ktorého prípustnosť má byť založená podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. ani podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Dovolanie prípustné podľa uvedených ustanovení je možné odôvodniť iba nesprávnym právnym posúdením.

64. V súvislosti s tým, že dovolanie žalobcu smerovalo aj k skutkovému stavu v odvolacej veci z hľadiska dokazovania a z neho prijatých záverov, dovolací súd na záver dodáva a zdôrazňuje, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od prvoinstančného a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - vid' ustanovenie § 442 C. s. p. („dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd“). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

65. Žalobca v dovolaní síce odôvodňuje nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, z obsahu dovolania je však zrejmé, že nesúhlasí aj so skutkovými závermi, ako aj s vyhodnotením zistených skutkových okolností odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie. Len samotné

spochybňovanie skutkových zistení a vyhodnotenie dôkazov súdmi, nespokojnosť s rozsahom dokazovania, ako aj samotná polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie a jeho dôvodmi, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ C. s. p. Aj z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v rozhodovanej veci nie je dovolanie žalobcu podložené prípustnými dovolacími dôvodmi.

66. Z vyššie uvedeného vyplýva, že ani jedna zo žalobcom formulovaných otázok nespĺňala kritériá prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ C. s. p. a tento záver, v spojení s konštatovaním o absencii dôvodov prípustnosti dovolania vymedzených dovolateľom podľa § 420 písm. f/ C. s. p., viedol dovolací súd k rozhodnutiu o odmietnutí celého dovolania, bez možnosti prieskumu vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

67. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.). O výške náhrady trov konania žalovaného rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

56. ROZHODNUTIE

Konanie pred všeobecným súdom o zrušenie rozsudku rozhodcovského súdu podľa zákona č. 244/2002 Z. z. na rozhodcovské konanie nenadväzuje a nie je možné ho považovať za ďalšie opravné konanie. Predmetom takého konania všeobecného súdu nie je vecná správnosť rozhodnutia rozhodcovského súdu vo veci samej. Zisťovanie priebehu konania rozhodcovského súdu a ním vydaného rozsudku je v súdnom konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku predmetom dokazovania všeobecného súdu a tým otázkou skutkovou a následne právnou, avšak výlučne z hľadiska úvah o procesnom postupe rozhodcovského súdu v rámci posudzovaných dôvodov pre zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa zákona č. 244/2002 Z. z.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2020, sp. zn. 5Obdo/98/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 16. februára 2017, č. k. 32Cb/12/2013-361 (druhým v poradí) zamietol žalobu a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku z 22. novembra 2012, č. Rsp V - 156/2011 vydaného Rozhodcovským súdom Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave (ďalej aj „rozhodcovský súd“ alebo „RS SOPK“), ktorým zaviazal žalobcu (v rozhodcovskom konaní žalovaného) zaplatiť žalovanému (v rozhodcovskom konaní žalobcovi) sumu 524 083,42 eur s príslušenstvom. Zrušenie rozhodcovského rozsudku navrhol z dôvodov podľa ustanovenia § 40 ods. 1 písm. c/, g/ a h/ zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení platnom a účinnom v čase podania žaloby (ďalej aj „zákon č. 244/2002 Z. z.“ alebo „ZRK“).

2. V návrhu na zrušenie rozhodcovského rozsudku žalobca poukázal na porušenie rovnosti účastníkov konania a práva na spravodlivý proces, ktoré videl v arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti rozhodcovského rozsudku. Rozhodcovský súd sa podľa žalobcu nevysporiadal s jeho pre rozhodnutie podstatnými námietkami. Namietal, že rozhodcovský rozsudok bol vyhotovený 22. novembra 2012, pred doručením záverečných rečí účastníkov, a teda nezohľadnil fakty a tvrdenia, ktoré žalobca uviedol v záverečnej reči. Namietal, že rozhodcovský rozsudok bol vyhotovený skôr, ako mohol rozhodcovský súd vyhodnotiť všetky dôkazy. Žalobca žiadal súd, aby posúdil aj otázku platnosti rozhodcovskej zmluvy, pasívnej legitímácie a aby odložil vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku.

3. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku skonštatoval, že v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku nejde o preskúmavanie vecnej správnosti rozhodcovského rozsudku (t. j. o zisťovanie správnosti skutkových zistení a právneho posúdenia), ale súd skúma, či bolo rozhodcovské konanie postihnuté závažnou procesnou vadou. Poukázal na závery Krajského súdu v Bratislave v uznesení z 27. novembra 2014, č. k. 1Cob/4/2014-207, podľa ktorých za pasívne legitimovaného v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku považoval žalovaného a rozhodcovskú doložku posúdil ako platnú.

4. K námietke porušenia rovnosti účastníkov rozhodcovského konania súd prvej inštancie na základe preskúmania rozhodcovského spisu dospel k názoru, že obom stranám bola

v rozhodcovskom konaní poskytnutá riadne a v dostatočnom rozsahu rovnaká možnosť uplatnenia procesných práv, dostatočná možnosť uplatnenia svojich tvrdení, námietok, dôkazov, ako i možnosť vyjadrovať sa k dôkazom, skutočnostiam a tvrdeniam druhej strany a po formálnej stránke boli dodržané príslušné procesné postupy. Zo samotného rozhodnutia rozhodcovského súdu vyplýva, že sa so záverečnými rečami zaoberal, posúdil ich a až následne rozhodoval. Záverečné reči účastníkov konania boli rozhodcovskému súdu doručené 29. novembra 2012 a rozhodcovský rozsudok bol rozhodcami/senátom rozhodcovského súdu prijatý až 14. decembra 2012, čo vyplýva aj z úradného záznamu Krajského súdu v Bratislave z 26. novembra 2014 o otvorení obálky so zápisnicou o porade o hlasovaní k rozhodcovskému rozsudku. Rozhodcovský súd dostatočne vyhodnotil ním zistený skutkový stav na to, aby vecne rozhodol, a to bez potreby doručovania písomných záverečných rečí účastníkov konania. Ani záverečná reč žalobcu nebola doručená žalovanému a nie je možné konštatovať porušenie rovnosti účastníkov konania.

5. Súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ žalobca porušenie rovnosti účastníkov rozhodcovského konania argumentoval tvrdeným antedatovaním zadávacích listov, tak rozhodcovský súd sa vysporiadal dostatočne aj s týmito tvrdeniami, keď za rozhodujúce považoval to, že žalovaný predložil zadávacie listy podpísané oprávnenou osobou uvedenou v zmluve o dielo (čl. 4 bod 4.3 zmluvy), pričom žalobca k tvrdeniu o pozmeňovaní predložených zadávacích listov a o ich antedatovaní nepredložil žiaden relevantný dôkaz. Pokiaľ rozhodcovský súd konštatoval, že zadávacie listy boli podpísané oprávnenými osobami, tak je možné dovodiť, že ich považoval za platné, a to aj v kontexte s podanou námietkou žalobcu o ich relatívnej neplatnosti. Vykonané práce vyplývajú z predložených preberacích protokolov jednotlivých častí stavby, ako aj zo skutočnosti, že celé dielo bolo skolaudované. Faktúry za vykonané práce vystavené žalovaným žalobca nerozporoval. Súd prvej inštancie mal za to, že sa rozhodcovský súd dostatočne vysporiadal aj s týmito námietkami žalobcu a nie je možné konštatovať porušenie rovnosti účastníkov konania. K námietke podľa § 40 ods. 1 písm. h/ ZRK okresný súd uviedol, že neboli dané dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona. Aj keď sa žalobca návrhom zo dňa 16. januára 2013 domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku aj z tohto dôvodu, avšak v nasledujúcich písomných vyjadreniach, ako aj na uskutočnených pojednávaniach tento zrušovací dôvod už neuvádzal. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ustanovenia § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“) v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p.

6. Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 24. mája 2018, č. k. 1Cob/145/2017-455 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, preto ho potvrdil podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 C. s. p.

7. Odvolací súd uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje so závermi súdu prvej inštancie o nedôvodnosti žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Súd prvej inštancie správne skonštatoval, že v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku nejde o preskúmavanie jeho vecnej správnosti (t. j. o zisťovanie správnosti skutkových zistení a právneho posúdenia). Súd skúma, či bolo rozhodcovské konania postihnuté závažnou procesnou vadou. Otázka pasívnej legitimácie žalovaného a otázka platnosti rozhodcovskej zmluvy bola riešená aj predchádzajúcim (zrušujúcim) rozhodnutím krajského súdu v uznesení z 27. novembra 2014, č. k. 1Cob/4/2014-207. Za správne

považoval, že súd prvej inštancie sa v ďalšom konaní zaoberal ostatnými dôvodmi uvedenými žalobcom v návrhu na zrušenie rozhodcovského rozsudku, a to porušením zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského konania ako aj tým, či v konaní boli dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania (§ 40 ods. 1 písm. g/ a písm. h/ ZRK). Odvolací súd zdôraznil, že právna úprava umožňuje požiadať príslušný všeobecný súd o zrušenie rozhodcovského rozsudku len z formálnych dôvodov vymedzených v zákone o rozhodcovskom konaní a nie pre porušenie hmotnoprávných predpisov, a teda napadnúť aj vecnú nesprávnosť rozhodcovského rozsudku.

8. Odvolací súd mal v zhode so súdom prvej inštancie za to, že obom stranám bola v rozhodcovskom konaní poskytnutá riadne a v dostatočnom rozsahu rovnaká možnosť uplatnenia ich procesných práv, dostatočná možnosť uplatnenia ich tvrdení, námietok, dôkazov ako i možnosť vyjadrovať sa k dôkazom, skutočnostiam a tvrdeniam druhej strany a po formálnej stránke boli dodržané príslušné procesné postupy. Rokovací poriadok rozhodcovského súdu neobsahuje žiadne konkrétne ustanovenie, a to ani v § 5 tohto rokovacieho poriadku o povinnosti doručovať záverečné reči stranám. K právu účastníka vyjadriť sa k dokazovaniu a jeho hodnoteniu a k právu na záverečnú reč a ich rozdielu odvolací súd poukázal na závery v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) z 28. októbra 2010, sp. zn. 2Cdo/154/2009.

9. K námietke voči úradnému záznamu odvolací súd uviedol, že ide o obvyklý právny úkon súdnej praxe, pričom krajský súd vykonal úradný záznam po tom, ako pristúpil k otvoreniu obálky so zápisnicou o hlasovaní rozhodcovského súdu, z ktorého vyplynulo, že rozhodcovský rozsudok bol rozhodcami/senátom rozhodcovského súdu prijatý až 14. decembra 2012, teda až po doručení záverečných rečí rozhodcovskému súdu 29. novembra 2012. Všetky námietky v súvislosti s predmetným úradným záznamom vyhodnotil odvolací súd ako irelevantné.

10. Ohľadom odvolacej námietky súvisiacej s dôvodom podania návrhu na zrušenie rozhodcovského rozsudku, či sú dané dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného predpisu, odvolací súd zdôraznil, že nie je možné požiadať súd o zrušenie rozhodcovského rozsudku pre porušenie hmotnoprávných predpisov a teda napadnúť aj vecnú nesprávnosť rozhodcovského rozsudku. V prípade obnovy konania sa jedná o mimoriadny opravný prostriedok, kedy ten, kto navrhuje obnovu konania, nemal žiadny podiel na tom, že sa v pôvodnom konaní nemohli predložiť, použiť skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy. Žalobca žiadne takéto relevantné skutočnosti vo svojom návrhu neuviedol. Tiež je pravdou, že v priebehu prvoinštančného konania žalobca tento zrušovací dôvod v ďalšom už neuvádzal. S týmto záverom súdu prvej inštancie sa stotožnil aj odvolací súd. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 396 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. a § 262 ods. 1 C. s. p.

11. Rozsudok odvolacieho súdu v zákonnej dovolacej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) napadol žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolaním (v rozsahu 17 strán), ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, eventuálne, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu z 24. mája 2018, č. k. 1Cob/145/2017-445 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zo 16. februára 2017, č. k. 32Cb/12/2013-361 sa mení tak, že sa zrušuje rozhodcovský rozsudok RS SOPK v Bratislave z 22. novembra 2012, č. k. Rsp V-156/2011. Zároveň dovolateľ žiada nahradiť trovy konania na súde prvej inštancie, odvolacieho konania a dovolacieho konania, vrátane trov právneho zastúpenia.

12. Dovolateľ vymedzil dôvody dovolania kumulatívne podľa ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Uviedol, že vadu podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. vidí v tom, že odvolací súd ako aj súd prvej inštancie nevykonali kľúčový dôkaz v súlade s Civilným sporovým poriadkom, t. j. na pojednávaní, s možnosťou strán sa k nemu vyjadriť. Má za to, že išlo o nesprávny procesný postup, ktorým mu bolo znemožnené, aby ako žalobca uskutočňoval svoje základné procesné právo vyjadriť sa k rozhodujúcemu dôkazu. Nakoľko podľa dovolateľa išlo o rozhodujúci dôkaz a keďže odvolací súd nezabezpečil nápravu tohto stavu ani po odvolaní žalobcu, v ktorom túto skutočnosť namietal, došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Podľa dovolateľa jednou z rozhodujúcich otázok v konaní pred súdmi nižšej inštancie bol dátum prijatia a vydania rozhodcovského rozsudku. Ak rozhodcovský súd vyzval strany na predloženie záverečných prednesov, hoci rozsudok už existoval, išlo by o procesnú vadu, preto bolo podľa dovolateľa kľúčové skutkovo ustáliť, či dátum na rozhodcovskom rozsudku predstavuje skutočný dátum vydania alebo ide o chybu v písaní. Skonštatoval, že súdy vychádzali z úradného záznamu krajského súdu o otvorení obálky so zápisnicou o porade a hlasovaní RS SOPK, ktorú však žalobca nevidel a nemal možnosť sa k nej vyjadriť. Uvedené namietal aj v odvolaní, na čo odvolací súd nesprávne pristúpil k analogickému použitiu ustanovenia § 54 ods. 4 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy v znení neskorších predpisov (ďalej aj „vyhl. č. 543/2005 Z. z.“), pričom tento procesný postup podľa dovolateľa mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva a zakladá porušenie práva na spravodlivý proces.

13. Dovolateľ považuje zápisnicu o hlasovaní RS SOPK za dôkaz, od ktorého záviselo rozhodnutie v spore, mal preto záujem a zároveň procesné právo sa k tomuto dôkazu vyjadriť. Uviedol, že dotknutá zápisnica RS SOPK bola zrejme datovaná 14. decembra 2012 a rozhodcovský rozsudok bol datovaný 22. novembra 2012, pričom práve rozdiel medzi týmito dátumami bol pre spor rozhodujúci. Dovoláním namietané (ne)vykonanie dôkazu predstavuje porušenie základných procesných práv žalobcu. Podľa neho zápisnicu o hlasovaní rozhodcovského súdu nemožno bez ďalšieho identifikovať so zápisnicou o hlasovaní súdu, ide o diametrálne odlišné inštitúty. Na rozdiel od zápisnice o hlasovaní v súdnom konaní [§ 44 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „O. s. p.“) v znení účinnom v relevantnom čase], ktorá nesmie byť sprístupnená účastníkom konaní, účelom inštitútu zápisnice o hlasovaní v rozhodcovskom konaní bola právna istota účastníkov. Analogické použite ustanovenia § 54 ods. 4 vyhl. č. 543/2005 Z. z. je neprípustné aj z dôvodu, že nejde o analogickú situáciu. Uvedené ustanovenie upravuje oboznamovanie sa so zápisnicou o hlasovaní pri rozhodovaní o opravnom prostriedku, čo žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ZRK nie je. Preto podľa dovolateľa utajenie zápisnice o hlasovaní rozhodcovského súdu nemožno pripodobniť k utajeniu zápisnice o hlasovaní súdu podľa § 44 O. s. p.

14. K vade podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. dovolateľ v podanom dovolaní vymedzil 4 otázky, ktoré špecifikoval nasledovne:

a/ „Je daný dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku, ak sa rozhodcovský súd v odôvodnení rozhodcovského rozsudku nevysporiadal s kľúčovými námietkami jedného z účastníkov?

b/ Je daný dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku, v ktorom sa rozhodcovský súd nevysporiadal s námietkou jedného z účastníkov, že kľúčový dôkaz je antedatovaný?

c/ Je daný dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku, ak rozhodcovský súd síce

účastníkom formálne poskytol možnosť doručiť záverečný písomný prednes, rozhodcovský súd ho však v rozhodcovskom rozsudku nebral do úvahy a nevysporiadal sa s jeho obsahom?

d/ Je daný dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku, ak rozhodcovský súd stranám nedoručoval záverečné písomné prednesy, a tým im odoprel možnosť oboznámiť sa s obsahom záverečného písomného prednesu druhej strany, a procesne na neho akokoľvek reagovať, ak tieto prednesy obsahovali ucelenú skutkovú a právnu argumentáciu?"

15. Dovolateľ má za to, že v rozsahu týchto právnych otázok (ďalej aj „otázky ad a/ až ad d/“) napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci súdmi nižšej inštancie. Namietá nepreskúmateľnosť odôvodnenia rozhodcovského rozsudku, že rozhodcovský súd sa s námietkami žalobcu nezaoberal, a teda nevysporiadal.

16. Dovolateľ k otázke ad a/ zaujal názor, že nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Uviedol, že dôvodom na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa ustanovenia § 40 ods. 1 písm. g/ ZRK (v znení do 31. decembra 2014) bolo porušenie zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského konania, medzi ktoré patrí aj nepreskúmateľnosť rozhodnutia. Ak zákon vyžaduje pre rozhodnutie odôvodnenie, nemôže ísť len o formálnu povinnosť uviesť akékoľvek odôvodnenie, ale také, ktoré spĺňa kritérium preskúmateľnosti. Dovolateľ absenciu, resp. nepreskúmateľnosť odôvodnenia rozhodcovského rozsudku považuje za porušenie rovnosti účastníkov v tom zmysle, že ak rozhodcovský súd vysvetlí len úspešnej strane prečo bola úspešná, ale neúspešnej strane nevysvetlí, na základe čoho bola neúspešná, resp. prečo jej argumenty neboli vyhodnotené ako relevantné, tak ide o porušenie rovnosti účastníkov. K zrušiteľnosti rozhodcovského rozsudku pre nepreskúmateľnosť poukázal na komentár k zákonu o rozhodcovskom konaní, rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (bližšie dovolaťom nešpecifikované) a aj na zahraničnú literatúru a judikatúru. Podľa dovolaťa súdy nižšej inštancie nevenovali pozornosť nepreskúmateľnosti rozhodcovského rozsudku z hľadiska neposkytnutia odpovede na jednu z rozhodujúcich námietok žalobcu, len zhodne skonštatovali, že v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku nejde o preskúmavanie vecnej správnosti rozhodcovského rozsudku. Domáhal sa pritom prieskumu procesnej vady rozhodcovského rozsudku spočívajúcej v nepreskúmateľnom odôvodnení, v ktorom sa rozhodcovský súd nevysporiadal s kľúčovými námietkami žalobcu.

17. K otázke ad b/ dovolateľ skonštatoval, že rozhodcovský súd nemôže arbitrárne rozhodnúť na základe dôkazov, pri ktorých je vážne podozrenie, že boli antedatované a s touto skutočnosťou sa vôbec nevysporiadať. Nakoľko bola táto námietka v rozhodcovskom konaní vznesená, bolo povinnosťou RS SOPK sa s ňou vysporiadať a keďže rozhodcovský súd tak v odôvodnení rozhodcovského rozsudku nevykonával, je zaťažený procesnou vadou a je daný dôvod na jeho zrušenie. Ďalej dovolateľ namietal efektívne odopretie práva na záverečnú reč, ktoré odôvodnil obdobne ako v odvolaní tým, že RS SOPK v rozsudku nereflektoval na obsah záverečnej reči, keďže je pravdepodobné, že rozhodcovský rozsudok bol prijatý predtým, než žalobca svoju záverečnú reč predložil. Táto skutočnosť je sporná, keďže jediný dôkaz bol v konaní pred súdmi nižšej inštancie vykonaný nezákonným spôsobom a bez jeho možnosti vyjadriť sa k tomuto dôkazu, čo podľa dovolaťa zakladá dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

18. K otázke ad c/ dovolateľ uviedol, že podľa rozhodovacej praxe majú strany v súdnom konaní právo na záverečnú reč a odopretie tohto práva predstavuje zásah do základného práva na spravodlivý súdny proces. Právo na záverečnú reč nemožno naplniť tým, že formálne bude účastníkovi umožnené

záverečnú reč predložiť, avšak v skutočnosti bude toto právo iluzórne, pretože rozhodcovský súd buď prijal rozhodcovský rozsudok ešte pred dorúčením záverečnej reči alebo záverečnú reč vôbec nebral do úvahy a v odôvodnení rozhodcovského rozsudku sa nevysporiadal ani len s podstatnou námietkou vznesenou v záverečnej reči. Dovolateľ ďalej namietal procesnú vadu spočívajúcu v nedoručení záverečných písomných prednesov stranám a tým im RS SOPK nedal možnosť oboznámiť sa s ich obsahom, príp. v reakcii na ne ešte vyvinúť akúkoľvek procesnú aktivitu. Uviedol, že záverečné písomné prednesy tvorili ucelenú skutkovú a právnu argumentáciu, čo žalobca namietal ako jeden z dôvodov na zrušenie rozhodcovského rozsudku na súdoch nižšej inštancie.

19. K otázke ad d/ dovolateľ konštatoval, že dovolací súd opakovane riešil otázku doručovania súdnych podaní sporových strán na účely oboznámenia sa druhej sporovej strany s ich obsahom a prípadnej možnosti vyjadriť sa k nim, avšak v kontexte rozhodcovského konania a výkladu dôvodov na zrušenie rozhodcovského rozsudku táto otázka ešte vyriešená nebola.

20. Podporne poukázal na ustanovenie § 26 ZRK s tým, že RS SOPK v odôvodnení rozsudku uviedol, že vychádzal aj zo záverečných písomných prednesov, s ich obsahom ale účastníkov rozhodcovského konania neoboznámil. Namietal, že s poukazom na ustanovenie § 2 Rokovacieho poriadku RS SOPK musia byť všetky písomnosti týkajúce sa rozhodcovského konania predkladané v takom počte, aby mal každý z účastníkov, všetci členovia senátu RS SOPK, ako aj sekretariát súdu, po jednom vyhotovení. Ak samotný rokovací poriadok počíta s tým, že písomnosti predkladané jedným účastníkom sú určené do pozornosti aj druhému účastníkovi rozhodcovského konania, tak rozhodcovský súd má zabezpečiť doručovanie podľa § 5 ods. 3 alebo 4 Rokovacieho poriadku.

21. Dovolateľ poukázal na § 40 ods. 1 písm. g/ ZRK (účinného do 31. 12. 2014), podľa ktorého bolo dôvodom na zrušenie rozhodcovského rozsudku porušenie zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského konania. Išlo o procesné vady rozhodcovského konania, medzi ktoré možno podľa dovolateľa zaradiť aj opomenutie rozhodcovského súdu doručovať dôležité podania účastníkov, vrátane záverečných písomných prednesov. Nedoručenie záverečných rečí stranám je podľa dovolateľa dôvodom na zrušenie rozhodcovského rozsudku. Názor odvolacieho súdu, že pri záverečných rečiach ide o akési zhrnutie návrhov strán smerujúcich výlučne voči rozhodcovskému súdu pred jeho rozhodnutím v otázke, z akých záverov by mal rozhodcovský súd vychádzať a ako by mal vec po právnej stránke posúdiť, považuje dovolateľ za nesprávny, ako aj procesne a ústavne nekonformný.

22. Na záver dovolateľ uviedol, že súdy nižšej inštancie nesprávne vyhodnotili právnu otázku, či je daný dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku, pretože RS SOPK opomenul stranám doručovať záverečné písomné prednesy obsahujúce ucelenú skutkovú a právnu argumentáciu. Takýto procesný postup RS SOPK podľa dovolateľa zakladá závažnú procesnú vadu, ktorá odôvodňuje zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ide teda o otázku, od ktorej záviselo napadnuté rozhodnutie, a ktorá, ak by bola zodpovedaná správne, mala viesť k zrušeniu rozhodcovského rozsudku.

23. K dovolaniu sa písomne vyjadril žalovaný, ktorý tvrdenie žalobcu, že boli porušené jeho práva tým, že sa súd nezoberal záverečnými rečami a tiež tým, že sa nemohol vyjadriť k dôkazu a jeho vykonaniu, považoval za nepravdivé, neopodstatnené a teda nedôvodné. K nepreskúmateľnosti rozhodcovského rozsudku, porušeniu zásady rovnosti a poškodeniu práv žalobcu uviedol, že tieto žalobcove tvrdenia sú nepodložené a nedôvodné. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

24. K doručenému vyjadreniu žalovaného podal žalobca repliku, v ktorej, v polemike so stanoviskom žalovaného, v podstate zopakoval a zhrnul svoju argumentáciu už obsiahnutú v podanom dovolaní.

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas žalobca, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpený v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p. veta pred bodkočiarkou), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť.

26. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimčnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku.

27. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

28. Podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p., dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

29. Podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p., dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

30. Dovolateľ podal dovolanie z dôvodov podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a súčasne z dôvodov podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Je potrebné uviesť, že ustanovenie § 420 zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 C. s. p. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. apríla 2018, č. k. PLz. ÚS 1/2018-22).

31. Podľa § 420 C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

32. Citované ustanovenie § 420 C. s. p. upravuje tzv. vady zmätočnosti a je nevyhnutné, aby dovolateľ v dovolaní jednoznačne uviedol, ktorou z vád zmätočnosti uvedenou pod písm. a/ až písm. f/ je podľa jeho názoru rozhodnutie odvolacieho súdu, resp. konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, poznačené a zároveň je jeho (procesnou) povinnosťou podľa ustanovenia § 431 ods. 2 C. s. p. uviesť, v čom konkrétne táto vada spočíva.

33. V danom prípade žalobca v dovolaní namietol vadu zakotvenú v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., spočívajúcu v nesprávnom procesnom postupe, ktorá dovolateľovi znemožnila, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch znakov, ktorými sú:

- 1/ nesprávny procesný postup súdu,
- 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň
- 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

34. Pod pojmom nesprávny procesný postup je potrebné rozumieť taký postup súdu, ktorý je v rozpore so zákonom. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojim nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon. Medzi tieto procesné práva patria v zmysle judikatúry najvyššieho súdu napr.: právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom, právo nazerať do spisu a robiť si z neho výpisky, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom, právo byť predvolaný na súdne pojednávanie, právo strany konať pred súdom vo svojom materinskom jazyku, alebo v jazyku, ktorému rozumie, právo na to, aby bol strane rozsudok doručený do vlastných rúk. Naopak medzi tieto práva nepatrí právo strany sporu na to, aby súd akceptoval jej procesné návrhy, aby súd rozhodol v súlade s predstavami strany sporu, alebo aby súd odôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu. Pre prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. musí intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu dosahovať mieru porušenia práva na spravodlivý proces.

35. K uvedenej vade malo dôjsť nesprávnym procesným postupom, ktorý predchádzal napadnutému rozsudku odvolacieho súdu potvrdzujúceho rozsudok súdu prvej inštancie, keď súd prvej inštancie ani odvolací súd nevykonali podľa dovolateľa kľúčový dôkaz v súlade s Civilným sporovým poriadkom, t. j. na pojednávaní, s možnosťou strán sa k nemu vyjadriť. Za taký dôkaz dovolateľ považoval zápisnicu o hlasovaní senátu rozhodcovského súdu vo vzťahu k spornému dátumu hlasovania (14. decembra 2012), a teda aj vydania písomného rozhodcovského rozsudku, ktorého vyhotovenie uvádza dátum 22. novembra 2012.

36. Dovolateľ vo vzťahu k vytknutému procesnému postupu pri dokazovaní za nepostačujúci považoval úradný záznam krajského súdu z 26. novembra 2014, č. k. 1Cob/4/2014-202, ktorý v predchádzajúcom odvolacom konaní (výsledkom ktorého bolo rozhodnutie o zrušení v poradí prvého rozsudku súdu prvej inštancie), konštatoval za prítomnosti všetkých členov odvolacieho

senátu otvorenie obálky „so zápisnicou o porade o hlasovaní k rozhodcovskému rozsudku RS SOPK z rozhodcovského spisu RspV-156/2011“. Z predmetnej zápisnice o porade a hlasovaní bolo krajským súdom v úradnom zázname konštatované, že rozhodcovský rozsudok „bol prijatý uvedeným senátom dňa 14. decembra 2012“. Úradný záznam podpísali všetci členovia odvolacieho senátu.

37. Zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie pred vydaním v poradí druhého rozsudku zo 16. februára 2017, č. k. 32Cb/12/2013-361 vykonal dokazovanie na pojednávaní 24. januára 2017, na ktorom v prítomnosti oboch sporových strán vykonal dokazovanie aj „obsahom spisu na č. l. 1 až 349“. Súčasťou dokazovania pred súdom prvej inštancie tak nepochybne bol aj obsah úradného záznamu odvolacieho súdu z 26. novembra 2014. Po poučení podľa ustanovení § 182 a § 154 C. s. p. strany zhodne uviedli, že nemajú ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania a na záver nič neuviedli. Odvolací súd dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, vydal bez nariadenia pojednávania, pričom v zmysle ustanovenia § 383 C. s. p. vychádzal zo skutkového stavu, ako ho zistil súd prvej inštancie.

38. Z vyššie uvedeného vyplýva, že pokiaľ bola žalobcom spochybňovaná okolnosť dátumu vydania rozhodcovského rozsudku, pričom aj on sám v podanom dovolaní (bod 23.) uvádza, že v prípade dátumu 22. novembra 2012 mohlo ísť (len) o chybu v písaní vo vyhotovení rozhodcovského rozsudku, tak dokazovanie vykonané k tejto otázke súdom prvej inštancie obsahom úradného záznamu odvolacieho súdu z 26. novembra 2014 nebolo žalobcom na pojednávaní 24. januára 2017 namietané a až po ukončení dokazovania súdom prvej inštancie, v odvolaní proti prvoinštančným rozsudku, žalobca vytýkal nevykonanie dokazovania priamo zápisnicou o hlasovaní rozhodcovského senátu. Žalobca však bol súdom prvej inštancie procesne poučený podľa ustanovenia § 154 C. s. p. o zákonnej koncentrácii konania. Je dôvodné na tomto mieste pripomenúť, že aj keď konanie o žalobe žalobcu o zrušenie rozhodcovského konania začalo dôjdením žaloby súdu prvej inštancie dňa 16. januára 2013, t. j. za účinnosti O. s. p., tak dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a ním potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, boli vydané za účinnosti C. s. p. pričom bolo správne, ak súdy od 1. júla 2016 v prvoinštančnom a v nadväzujúcom odvolacom konaní procesne postupovali podľa ustanovení C. s. p. Vyplýva to z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p., podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Súčasne platí, že právne účinky úkonov, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované (§ 470 ods. 2 veta prvá C. s. p.).

39. Zákonná koncentrácia civilného sporového konania je zakotvená v ustanovení § 154 C. s. p., podľa ktorého prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Uvedené znamená, že procesné úkony sporových strán, podliehajúce zákonnej koncentrácii, nespôsobujú ex lege procesnoprávne účinky a súd na ne neprihliada, ak sú uplatnené po vyhlásení uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Medzi prostriedky procesného útoku na strane žalobcu nepochybne patria aj návrhy na vykonanie dôkazov, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 149 C. s. p.

40. Relevantné však z hľadiska prípustnosti dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je, že nevykonanie určitého dôkazu by mohlo mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. (k tomu pozri R 37/1993 obdobne aplikovateľný aj od 1. júla 2016

pre konania podľa C. s. p.).

41. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci „strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“ (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/26/2017), pričom je potrebné poukázať aj na judikáty R 111/1998 a R 2/2016 v plnej miere aplikovateľné aj od 1. júla 2016 na konania podľa C. s. p.

42. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý súdny proces neznamena ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy SR a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov, resp. tohto, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktoré predkladá účastník konania (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1373). Najvyšší súd a Ústavný súd Slovenskej republiky sa už viackrát vo svojich skorších rozhodnutiach vyjadrili, že z práva na spravodlivý súdny proces, ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (napr. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03 a napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/129/2018 a 3Cdo/162/2018).

43. V danom prípade teda dovolateľ v podstate vytýka odvolaciemu súdu, že svoje rozhodnutie v skutkovej rovine oprel o výsledky dokazovania, ktorého súčasťou nebola zápisnica o hlasovaní rozhodcovského súdu a s vykonaním tohto dôkazu na pojednávaní za účasti žalobcu. Tento dôkaz sa týkal dátumu predmetného rozhodcovského rozsudku.

44. Pokiaľ išlo o odstránenie pochybností o dátume vydania rozsudku, primárne z hľadiska zistenia (ne)existencie chyby v písaní vo vyhotovení písomného rozhodcovského rozsudku, tak podľa názoru odvolacieho súdu (v druhom odvolacom konaní) postačoval úradný záznam tohto súdu zo dňa 26. novembra 2014 (v prvom odvolacom konaní) a v ňom zachytené konštatovanie o dátume hlasovania rozhodcovského senátu 14. decembra 2012. Tento úradný záznam, verifikovaný podpismi všetkých členov odvolacieho senátu, bol súčasťou dokazovania pred súdom prvej inštancie. Súčasťou dokazovania bol aj list rozhodcovského súdu zo dňa 24. novembra 2014 adresovaný krajskému súdu - Predloženie originálu súdneho spisu Rsp V - 156/2011, v ktorom generálny tajomník RS SOPK uvádza o. i.: „V spise založená strana obsahujúca zapečatenú obálku (doklad č. 230) obsahuje zápisnicu o porade a hlasovaní zo dňa 14. decembra 2012“. Za tohto stavu ďalšie spochybňovanie spôsobu zistenia skutočného dátumu vydania rozhodcovského rozsudku dovolateľom poukazovaním na procesný postup pri dokazovaní, nie je z hľadiska dodržania procesných práv žalobcu

opodstatnené. Dovolací súd poukazuje tiež na to, že žalobca mal možnosť nahliadnuť tak do spisu rozhodcovského súdu, ako aj do spisu súdu prvej inštancie, čo vo vzťahu k súdnemu spisu realizoval 20. marca 2013, 11. mája 2017 a 25. mája 2017 (č. l. 135, 410 a 412 spisu).

45. Napokon dovolací súd uvádza, že je to súd, ktorý rozhodne, ktorý dôkaz vo veci vykoná a akým spôsobom. Nie je možné súhlasiť s dovolateľom ani v tom, že by súd prvej inštancie, či odvolací súd (v predchádzajúcom odvolacom konaní sp. zn. 1Cob/4/2014) prekročil svoju právomoc a vykonal dokazovanie k dátumu vydania rozhodcovského rozsudku nad rámec návrhov sporových strán. Ku dňu 26. novembra 2014 súd postupoval podľa úpravy O. s. p. a z jeho ustanovenia § 120 ods. 4 vyplýva možnosť súdu výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Pokiaľ ide o samotný úradný záznam zo dňa 26. novembra 2014, tak aj vo vzťahu k dátumu vydania rozhodcovského rozsudku ide len o opis, premietnutie totožných údajov zo zápisnice o hlasovaní do záznamu konajúceho súdu, s verifikovaním tohto záznamu podpismi všetkých členov senátu. Takýto úradný záznam súdu potom vykazuje určité atribúty verejnej listiny. Podľa ustanovenia § 205 C. s. p. listiny vydané orgánmi verejnej moci v medziach ich právomoci, ako aj listiny, ktoré sú osobitným predpisom vyhlásené za verejné, potvrdzujú pravdivosť toho, čo sa v nich dosvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak.

46. Dovolateľ okrem trvania na dokazovaní priamo zápisnicou o hlasovaní rozhodcovského senátu však konkrétne nevysvetlil, prečo by konštatovanie obsahu zápisnice o hlasovaní RS SOPK zo dňa 14. decembra 2012, zachytené v úradnom zázname konajúceho všeobecného súdu, z procesného hľadiska nemalo mať kvalitu zákonného postupu a z dôkazného hľadiska kvalitu správnosti, pravdivosti a vierohodnosti. Inak povedané, z dovolania nie je možné vyvodiť rozumný a logický dôvod opakovania dokazovania zápisnicou o hlasovaní rozhodcovského senátu o dátume vydania rozhodcovského rozsudku, ktorý už raz nahliadnutím do zápisnice o hlasovaní rozhodcovského súdu zistil a verifikoval odvolací súd svojím úradným záznamom. Podstatná pre uvedený procesný postup súdu bola existujúca pochybnosť o správnosti dátumu vydania rozhodcovského rozsudku, vyvolaná dôvodmi samotnej žaloby o jeho zrušenie, pričom aj žalobca pripúšťal, že mohlo primárne ísť o chybu v písaní (či zrejmu nesprávnosť) pri vyhotovení rozhodcovského rozsudku. O to viac bol namieste procesný postup odvolacieho súdu, ktorý v predchádzajúcom odvolacom konaní (bez pojednávania) nahliadnutím do zápisnice o hlasovaní rozhodcovského senátu overil údaj skutočného dátumu prijatia rozhodnutia RS SOPK hlasovaním v senáte dňa 14. decembra 2012 a aj toto zistenie viedlo k zrušeniu v poradí prvého rozsudku súdu prvej inštancie.

47. Pokiaľ ide o chyby v písaní a počítaní, ako aj iné zrejme nesprávnosti v písomnom vyhotovení rozhodcovského rozsudku, podľa ustanovenia § 36 ods. 1 vety prvej zákona č. 244/2002 Z. z. v znení do 31. decembra 2014 ich mohol opraviť rozhodcovský súd z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť účastníka rozhodcovského konania do 30 dní od jeho vydania. To, že tak rozhodcovský súd *ex offio* nevykonával, resp. že o to nepožiadali účastníci rozhodcovského konania, nie je možné reparovať zrušením rozhodcovského rozsudku v súdnom konaní vyvolanom žalobou podľa § 40 a nasl. citovaného zákona.

48. Dovolateľ podstatnú časť argumentácie, ktorou odôvodnil zásah do svojho práva na spravodlivý súdny proces, venoval tiež tomu, že súdy nižšej inštancie mu ako žalobcovi odopreli

právo vyjadriť sa k rozhodujúcemu dôkazu (zápisnica o porade a hlasovaní rozhodcovského súdu), hoci pre utajenie tohto dôkazu neexistoval zákonný predpoklad ani legitímny dôvod. Podľa dovolateľa išlo teda o nesprávny procesný postup, ktorým bolo žalobcovi znemožnené, aby uskutočňoval svoje základné procesné právo vyjadriť sa k rozhodujúcemu dôkazu. V nadväznosti na už vyššie uvedené dovolací súd uvádza, že pokiaľ išlo o dátum rozhodnutia RS SOPK, dovolateľom nastolená otázka „utajenia“ obsahu zápisnice o hlasovaní rozhodcovského senátu, resp. či odvolací súd pri nakladaní so zápisnicou postupoval obdobne, ako upravuje ustanovenie § 54 ods. 4 vyhl. č. 543/2005 Z. z., nebola vo vzťahu k procesným právam dovolateľa relevantná. Žalobca, primárne ako účastník konania pred rozhodcovským súdom, sa rozhodcovskou zmluvou zaviazal, že sa podriadi pravidlám rozhodcovského konania. Podľa ustanovenia § 26 ods. 2 veta prvá zákona č. 244/2002 Z. z. v znení do 31. decembra 2014 rozhodcovský súd pripravuje a vedie rozhodcovské konanie v súlade s pravidlami dohodnutými účastníkmi rozhodcovského konania. Ak rozhodcovský súd predložil súdu zápisnicu o hlasovaní rozhodcovského senátu zo dňa 14. decembra 2012 v zapečatenej obálke a pokiaľ odvolací súd pri vyhotovení úradného záznamu zo dňa 26. novembra 2014 tento postup rozhodcovského súdu rešpektoval, tak rovnako nejde o také porušenie procesných práv ako žalobca namieta v dovolaní v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

49. Na tomto mieste je tiež vhodné pripomenúť, že samotné rozhodcovské konanie je inštitútom súkromného práva, v ktorom rozhodcovia ako osoby súkromného práva rozhodujú spory na základe súkromnoprávneho aktu účastníkov konania. Uzavretím rozhodcovskej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky sa strany dobrovoľne a vedomo vzdávajú práva na súdnu ochranu vykonávanú prostredníctvom všeobecných súdov a zverujú ju rozhodcovskému súdu, ktorý je súkromnoprávnou osobou, pretože ho nemožno vzhľadom na jeho účel a charakter bez ďalšieho zaradiť k orgánom verejnej moci. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že strany rozhodcovskej zmluvy si musia byť vedomé možných negatívnych dôsledkov svojho rozhodnutia uprednostniť riešenie medzi nimi vzniknutých sporov prostredníctvom súkromnoprávnej osoby - rozhodcovského súdu pred súdnym orgánom Slovenskej republiky, čím sa ich základné právo na súdnu ochranu v istom zmysle stáva okliešteným rozsahom vyplývajúcim z § 40 zákona o rozhodcovskom konaní (m. m. III. ÚS 335/2010, I. ÚS 143/2013, I. ÚS 234/2013).

50. Dovolateľ tiež k okolnosti dátumu vydania rozhodcovského rozsudku uviedol, že: „S touto skutkovou otázkou sa nižšie súdy mohli vysporiadať rôznymi spôsobmi (napr. vypočutím členov rozhodcovského súdu)“. Takýto dôkazný návrh však v konaní pred prvoinštančným ani odvolacím súdom zo strany žalobcu neodznal.

51. K výhradám dovolateľa k dokazovaniu, t. j. k zvoleným dôkazným prostriedkom, spôsobu ich vykonania a ich zhodnotenia dovolací súd zhrňujúc a opakovane zdôrazňuje, že z hľadiska prípustnosti dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nevykonanie určitého dôkazu by mohlo mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

52. Pokiaľ ide o právo žalobcu vyjadriť sa k dokazovaniu vykonanému vo veci samej pred súdom prvej inštancie, tak toto bolo dodržané tak, ako bolo konštatované dovolacím súdom vyššie (odseky 37. a 38.), čo nepochybne vyplýva z obsahu spisu, osobitne zo zápisnice o pojednávaní okresného súdu zo dňa 24. januára 2017. Preto v danom prípade nebol opodstatnený poukaz v dovolaní na judikatúru a rozhodnutia najvyššieho súdu a Ústavného súdu Slovenskej republiky

(body 28. a 29. dovolania) k otázke nevyhnutnosti vykonania dokazovania procesne predpísaným spôsobom a k právu účastníka konania vyjadriť sa k vykonaným dôkazom (R 60/2008, uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 30. novembra 2017, sp. zn. 2Cdo/88/2017, uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 25. októbra 2017, sp. zn. 6Cdo/155/2017, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 5. novembra 2008, sp. zn. II. ÚS 136/08). Ani v tejto otázke dovolací súd nezistil, že by súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

53. Dovolací súd teda nezistil prípustnosť dovolania žalobcu z dôvodov podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., čo tvorilo dôvod jeho odmietnutia podľa § 447 písm. c/ C. s. p.

54. Dovolateľ v predmetnej veci vyvodzoval prípustnosť dovolania aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., pre nesprávne vyriešenie právnych otázok ad a/ až ad d/, ktoré v dovolaní označil tiež ako:

- a/ „Nepreskúmateľnosť odôvodnenia rozhodcovského rozsudku“,
- b/ „Potenciálne antedatované kľúčové dôkazy“,
- c/ „Efektívne odopretie práva na záverečnú reč“ a
- d/ „Procesná vada v nedoručení záverečných písomných prednesov“.

55. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho v súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Podľa ods. 2, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

56. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.).

57. Podľa obsahu dovolania jeho prípustnosť dovolateľ v danej veci vyvodzuje okrem vyššie uvedených dôvodov podľa § 420 písm. f/ C. s. p. aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

58. Pre dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. platí, že ho možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ nevymedzí ním tvrdený dovolací dôvod uvedeným spôsobom, je to dôvodom pre odmietnutie dovolania podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p.

59. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., musí mať charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o právnu otázku, nie o otázku skutkovú.

Z dikcie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa rozumie tak otázka hmotnoprávna ako aj procesnoprávna. Musí však ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, teda vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu, aj keby bola v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 C. s. p., má viazanosť dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od tohto, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

60. Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické (akademické, teoretické) otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Prípustnosť dovolania nezakladá ani všeobecná nespokojnosť dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu (resp. jeho právnymi závermi). Pre prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. nie je relevantný len subjektívny názor dovolateľa, teda čo on sám z hľadiska svojho (ne)úspechu v spore považuje za právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a ani jeho hodnotenie právneho posúdenia veci súdom.

61. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., by mal dovolateľ:

- a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju odvolací súd riešil,
- b/ vysvetliť, v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne,
- c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená (pozri uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 28. novembra 2019, sp. zn. 5Obdo/75/2019).

Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 2Cdo/54/2018, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017).

62. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.). Za dovolacím súdom dosiaľ nevyriešené označil dovolateľ otázky, od ktorých podľa neho záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a to ad a/

„Je daný dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku, ak sa rozhodcovský súd v odôvodnení rozhodcovského rozsudku nevysporiadal s kľúčovými námietkami jedného z účastníkov?“ Dovolateľ túto otázku uviedol pod nadpisom „Nepreskúmateľnosť odôvodnenia

rozhodcovského rozsudku“.

Ďalej išlo o otázku ad b/

„Je daný dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku, v ktorom sa rozhodcovský súd nevysporiadal s námietkou jedného z účastníkov, že kľúčový dôkaz je antedatovaný?“ Dovolateľ túto otázku uviedol pod nadpisom „Potenciálne antedatované kľúčové dôkazy“.

Otázku ad c/

„Je daný dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku, ak rozhodcovský súd síce účastníkom formálne poskytol možnosť doručiť záverečný písomný prednes, rozhodcovský súd ho však v rozhodcovskom rozsudku nebral do úvahy a nevysporiadal sa s jeho obsahom?“, dovolateľ uviedol pod nadpisom „Efektívne odopretie práva na záverečnú reč“.

Otázku ad d/

„Je daný dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku, ak rozhodcovský súd stranám nedoručoval záverečné písomné prednesy, a tým im odoprel možnosť oboznámiť sa s obsahom záverečného písomného prednesu druhej strany, a procesne na neho akokoľvek reagovať, ak tieto prednesy obsahovali ucelenú skutkovú a právnu argumentáciu?“ dovolateľ uviedol pod nadpisom „Procesná vada v nedoručení záverečných písomných prednesov“.

63. Dovolateľ teda vymedzil posúdenie veci uskutočnené odvolacím súdom, ktoré považuje za nesprávne a aj uviedol ako mal predmetné, podľa jeho názoru právne otázky riešiť. Napriek tomu dovolací súd musel konštatovať, že dovolanie žalobcu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. v danom prípade nie je podložené prípustnými dovolacími dôvodmi.

64. Ako už dovolací súd vyššie uviedol, právna otázka položená dovolateľom v dovolaní musí byť zásadná (určujúca) pre rozhodnutie vo veci, čo znamená, že práve od jej vyriešenia záviselo rozhodnutie súdu v spore. Dovolateľom položené právne otázky (ad/ a - ad d/) uvedené kritérium nespĺňajú a ich formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver najvyššieho súdu rozhodujúceho o dovolaní.

65. Z odôvodnenia dovolania k otázke ad a/ formulovanej dovolateľom vyplýva, že za dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa ustanovenia § 40 ods. 1 písm. g/ ZRK v znení do 31. decembra 2014, považuje aj nepreskúmateľnosť rozhodcovského rozsudku vyvolanú absenciou jeho odôvodnenia k celej argumentácii žalobcu a podľa jeho predstáv, a to k žalobcom tvrdenej (ne)existencii a relatívnej neplatnosti zadávacích listov. Z rozhodnutia odvolacieho súdu (odsek 59. rozsudku odvolacieho súdu) ako aj z rozhodnutia súdu prvej inštancie (najmä odseky 40., 42., 44. a 46. rozsudku súdu prvej inštancie) výslovne vyplýva (a dovolateľ to napokon aj sám uvádza v dovolaní), že sudy nižších inštancií svoje rozhodnutia založili na tom, že z vykonaného dokazovania nevyplývalo - v konaní nebolo preukázané, že by došlo k naplneniu dôvodov pre zrušenie rozhodcovského rozsudku zo dňa 14. decembra 2012 podľa ustanovenia § 40 ods. 1 písm. g/ ZRK v rozhodnom znení. Z odôvodnenia tak rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj z potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu, ktoré vytvárajú cez úpravu obsiahnutú v ustanovení § 387 ods. 2 C. s. p. jeden celok, vyplýva, že pokiaľ žalobca v súdnom konaní argumentoval aj „nepreskúmateľnosťou“ rozhodcovského rozsudku, tak sudy nižších inštancií zhodne konštatovali, že zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17 ZRK) nebola porušená a pokiaľ žalobcove námietky

vo svojej podstate smerujú k vecnej správnosti rozhodcovského rozsudku, tak tieto sú z prieskumu všeobecného súdu vylúčené. Zdôraznil to odvolací súd v odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku tak, že „právna úprava umožňuje požiadať príslušný všeobecný súd o zrušenie rozhodcovského rozsudku len z formálnych dôvodov vymedzených v zákone o rozhodcovskom konaní a nie je možné požiadať súd o zrušenie rozhodcovského rozsudku pre porušenie hmotnoprávných predpisov, a teda napadnúť aj vecnú správnosť rozsudku.“ ... „Obom stranám bola v rozhodcovskom konaní poskytnutá riadne a v dostatočnom rozsahu rovnaká možnosť uplatnenia si procesných práv, dostatočná možnosť uplatnenia si svojich tvrdení, námietok, dôkazov, ako i možnosť vyjadrovať sa k dôkazom, skutočnostiam a tvrdeniam druhej strany a po formálnej stránke boli dodržané príslušné procesné postupy.“

66. Z vyššie uvedeného podľa dovolacieho súdu vyplýva, že dovolateľ nepreukázal, že by ním nastolená dovolacia otázka k nepreskúmateľnosti rozhodcovského rozsudku bola pre rozhodnutie súdov nižšej inštancie kľúčová tak, ako si to sám subjektívne vysvetľuje. Je zrejmé, že cez námietky aj o nepreskúmateľnosti rozhodcovského rozsudku ohľadom časti žalobcovej argumentácie a podľa jeho predstáv, ide žalobcovi ako neúspešnej sporovej strane o skutkovú rovinu rozhodcovského sporu a o vecnú správnosť jeho vyriešenia rozhodcovským súdom.

67. Pre úplnosť dovolací súd dodáva, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzujúcim rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci, rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. V danom prípade odvolací súd aj sám vysvetlil ďalšie svoje úvahy, prečo považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie za správne.

68. Dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia právnej otázky ad a/ nastolenej žalobcom v dovolaní. Žalobcom nastolená právna otázka tak v riešenej veci nemôže priniesť zmenu záverov konajúcich súdov a jej riešenie v kontexte vykonaného dokazovania nemôže dovolateľovi priniesť pozitívny výsledok v spore a jeho právne postavenie sa nezmení.

69. Z odôvodnenia dovolania k otázke ad b/ formulovanej dovolateľom vyplýva, že cez tvrdenie o potenciálne antedatovaných kľúčových dôkazoch v podstate nie je napádané právne posúdenie veci v rozhodnutí súdov nižšej inštancie, ale proces dokazovania a z neho vyvedený skutkový stav v rámci rozhodcovského konania. V tomto smere si sám dovolateľ protirečí, ak na jednej strane zdôvodňuje prípustnosť a opodstatnenosť jeho dovolacej otázky tým, že nespochybňuje, že vecný prieskum rozhodcovského rozsudku nie je predmetom konania podľa § 40 ZRK, na strane druhej však poukazuje na arbitrárnosť rozhodnutia „na základe dôkazov, pri ktorých je vážne podozrenie z toho, že boli antedatované, a s touto skutočnosťou sa vôbec nevysporiadať“. ...“Bolo možné napr. vypočúť pani U. ako svedkyňu“. Z uvedeného vyplýva, že aj pri formulovaní tejto dovolacej otázky v skutočnosti žalobcovi ako neúspešnej sporovej strane ide predovšetkým o skutkovú rovinu rozhodcovského sporu a o vecnú správnosť jeho vyriešenia rozhodcovským súdom. Ani v tomto prípade dovolateľ nepreukázal, že by ním nastolená dovolacia otázka vo vzťahu k rozhodnutiu súdov nižšej inštancie v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku bola pre rozhodnutie súdov nižšej inštancie z hľadiska právneho posúdenia kľúčová tak, ako si to sám subjektívne vysvetľuje. Pokiaľ aj vo vzťahu k týmto námietkam dovolateľ napokon vyvodil nepreskúmateľnosť rozhodcovského rozsudku, tak platí rovnaký záver, ako dovolací súd prijal vyššie

k otázke ad a/.

70. Z odôvodnenia dovolania k otázke ad c/ formulovanej dovolateľom vyplýva, že cez tvrdenie o efektívnom odopretí práva na záverečnú reč v podstate znovu namieta čiastočnú nepreskúmateľnosť odôvodnenia rozhodcovského rozsudku a súčasne polemizuje so skutkovými a právnymi závermi v rozsudku odvolacieho súdu (odseky 59. a 60.). Základom argumentácie dovolateľa pritom bolo skutkové tvrdenie, že „je veľmi pravdepodobné, že rozhodcovský rozsudok bol prijatý ešte predtým, než žalobca predložil svoju záverečnú reč“, pričom toto tvrdenie opiera o premisu, že k skutočnému dátumu prijatia rozhodcovského rozsudku (14. decembra 2012) „jediný relevantný dôkaz bol v konaní pred nižšími súdmi vykonaný nezákonným spôsobom bez možnosti žalobcu vyjadriť sa k tomuto dôkazu, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ C. s. p.“. Ako dovolací súd už uviedol pri hodnotení prípustnosti dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f/ C. s. p., v prípade predmetného rozhodcovského rozsudku išlo o chybu v písaní, resp. zrejmú nesprávnosť pri uvedení dátumu v písomnom vyhotovení, čo vyplynulo z dokazovania vykonaného a zhodnoteného súdmi nižších inšancií procesným postupom bez zistenia porušenia práva žalobcu na spravodlivý súdny proces. Preto nie je možné ani právnu otázku dovolateľa, opierajúcu sa o tvrdenie, že rozhodcovský rozsudok bol z dátumu 22. novembra 2012, predchádzajúceho podaniu písomných záverečných rečí stranami (29. novembra 2012), považovať za kľúčovú pre rozhodnutie vo veci. Pokiaľ dovolateľ v rámci položenej dovolacej otázky ad c/ súčasne tvrdí, že rozhodcovský súd nebral záverečný prednes účastníkov do úvahy a nevysporiadal sa s jeho obsahom, tak ide opätovne o námietku smerujúcu k vecnej správnosti rozhodcovského rozsudku a k jeho odôvodneniu zjavne nie podľa predstáv žalobcu, čo z hľadiska dôvodu pre zrušenie rozhodcovského rozsudku súdom netvorilo relevantnú kľúčovú právnu otázku riešenú odvolacím súdom v napadnutom rozsudku.

71. Z odôvodnenia dovolania k otázke ad d/ uvedenej ako procesná vada v nedoručení záverečných písomných prednesov (účastníkom v rozhodcovskom konaní; pozn. dovolacieho súdu) vyplýva, že dovolateľ napadnutému odvolaciemu rozsudku vytýka, že uvedenú okolnosť, vymedzenú žalobcom ako nesprávny procesný postup rozhodcovského súdu, odvolací súd ani súd prvej inšancie vecne nepovažovali za právny dôvod zrušenia rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. g/ ZRK. Z dôvodov napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že sa otázkou (ne)porušenia zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského rozsudku zaoberal, avšak ťažiskovo nie z hľadiska (ne)doručenia písomnej záverečnej reči žalovaného žalobcovi. To, že žalobca sa nestotožňuje so skutkovými a právnymi závermi, posúdením dodržania zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského konania, ako vykonal odvolací súd v napadnutom rozsudku, samé osebe nezakladá prípustnosť nastolenej dovolacej otázky. Žalobca tiež otázku ad d/ formuluje všeobecne a hypoteticky vo vzťahu k nedoručeniu záverečných prednesov stranám pred písomne vydaným rozhodcovským rozsudkom z hľadiska formálneho dodržania procesných pravidiel rozhodcovského konania. Tento hypotetický charakter dovolacej otázky vyplýva aj zo samotných dôvodov dovolania, keď napr. v bode 105. žalobca všeobecne, bez konkretizácie uvádza, že po oboznámení sa so záverečným prednesom protistrany mohol ešte vyvinúť relevantnú procesnú aktivitu, ktorou by výsledok rozhodnutia mohol zvrátiť, napr. mohol urobiť návrh na doplnenie dokazovania alebo „žiadať senát o možnosť zaujať stanovisko k novým a prekvapivým skutkovým a právnym argumentom protistrany.“

72. Dovolací súd zhrňujúc konštatuje, že kľúčovou v odvolacom konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku bola otázka, či (ne)došlo k naplneniu podmienky porušenia zásady

rovnosti účastníkov rozhodcovského konania, avšak nie z hľadiska dovolateľom nastolených právnych otázok (ad a/ - ad d/).

73. V súvislosti s tým, že dovolanie žalobcu smerovalo aj k skutkovému stavu v odvolacej veci z hľadiska dokazovania a z neho prijatých záverov k priebehu rozhodcovského konania pri zisťovaní splnenia žalobcom tvrdených dôvodov pre zrušenie rozhodcovského rozsudku, dovolací súd na záver dodáva a zdôrazňuje, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od prvoinštančného a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - vid' ustanovenie § 442 C. s. p. („dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd“). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Uvedené obdobne platí aj vo vzťahu k dovolaniu žalobcu zjavne podanému v podstate pre dosiahnutie revízie skutkových a následne právnych záverov prijatých rozhodcovským súdom v rozsudku, o zrušenie ktorého žalobcovi vo veci samej pred súdmi nižšej inštancie ide.

74. Konanie pred všeobecným súdom o zrušenie rozsudku rozhodcovského súdu podľa zákona č. 244/2002 Z. z. na rozhodcovské konanie nenadväzuje a nie je možné ho považovať za ďalšie opravné konanie. Predmetom takého konania všeobecného súdu nie je vecná správnosť rozhodnutia rozhodcovského súdu vo veci samej. Zisťovanie priebehu konania rozhodcovského súdu a ním vydaného rozsudku je v súdnom konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku predmetom dokazovania všeobecného súdu a tým otázkou skutkovou a následne právnou, avšak výlučne z hľadiska úvah o procesnom postupe rozhodcovského súdu v rámci posudzovaných dôvodov pre zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa zákona č. 244/2002 Z. z.

75. Žalobca v dovolaní síce formálne odôvodňuje nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, z obsahu dovolania je však zrejmé, že nesúhlasí s logickými úvahami a skutkovými závermi, ako aj s vyhodnotením zistených skutkových okolností odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie. Len samotné spochybňovanie skutkových zistení a vyhodnotenie dôkazov súdmi, ako aj samotná polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie a jeho dôvodmi, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v rozhodovanej veci nie je dovolanie žalobcu podložené prípustnými dovolacími dôvodmi.

76. Napokon sa žiada dodať v zhode s uznesením najvyššieho súdu zo dňa 22. novembra 2012, sp. zn. 3Cdo/186/2012, ktorého závery sú aplikovateľné aj pre civilné sporové konanie podľa úpravy od 1. júla 2016, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok vychádza zo základnej idey, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. To je podstata dôvodu, so zreteľom na ktorý má najvyšší súd posudzovať otázku prípustnosti dovolania v občianskom súdnom konaní (teraz civilnom sporovom konaní) skôr restriktívne. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené (primárnym) záverom odvolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom odvolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený; pre opačný prístup nedáva Občiansky súdny poriadok (teraz Civilný sporový poriadok) podklad v žiadnom z jeho ustanovení.

Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo vydané; pokiaľ by dovolací súd posudzoval správnosť rozhodnutia napadnutého procesne neprípustným dovolaním, porušil by zákon. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania musí mať dovolací súd vždy na zreteli, že „ak mimoriadny opravný súd „koná a rozhoduje napriek tomu, že neboli splnené zákonom ustanovené predpoklady prípustnosti na jeho postup v opravnom konaní (čl. 46 ods. 4 ústavy a čl. 53 ods. 1 ústavy) a prelomí právoplatnosť napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, porušuje základné právo na súdnu ochranu toho účastníka, ktorý sa po rozhodnutí opravného súdu v takom prípade dostáva do nepriaznivejšej pozície, než v ktorej bol pred takým rozhodnutím opravného súdu. Porušenie princípov spravodlivého procesu spočíva preto v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku, zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opäťovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opäťovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa“ (II. ÚS 172/03).

77. Z vyššie uvedeného vyplýva, že ani jedna zo žalobcom formulovaných otázok nespĺňala kritériá prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. a tento záver, v spojení s konštatovaním o absencii dôvodov prípustnosti dovolania vymedzených dovolateľom podľa § 420 písm. f/ C. s. p., viedol dovolací súd k rozhodnutiu o odmietnutí dovolania.

78. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

57.

ROZHODNUTIE

- I. Z ustanovenia § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka vyplýva oprávnenie dlžníka určiť, či ním poskytnuté plnenie veriteľovi sa započíta na istinu pohľadávky, alebo na jej príslušenstvo. Právo voľby podľa označených zákonných ustanovení má výlučne dlžník, a to len v okamihu poskytnutia plnenia veriteľovi. V prípade, ak dlžník v okamihu poskytnutia plnenia veriteľovi neurčí, či sa plnenie započítava na istinu pohľadávky, alebo na jej príslušenstvo, je veriteľ povinný s poukazom na znenie ustanovenia § 330 ods. 1 (a aj ods. 2) Obchodného zákonníka započítat prijaté plnenie najprv na príslušenstvo pohľadávky.**
- II. Pokiaľ došlo k čiastočnému zániku záväzku vyplývajúceho z obchodného záväzkového vzťahu získaním výťažku z výkonu záložného práva, je veriteľ povinný takto získané plnenie – ak nie je dohodnuté inak – v súlade s ustanovením § 330 Obchodného zákonníka započítat najprv na príslušenstvo zabezpečenej pohľadávky a až následne na jej istinu.**

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. februára 2020, sp. zn. 1ObdoV/3/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „krajský súd“) rozsudkom (v poradí siedmym) z 18. októbra 2017, č. k. Z-2-43Cb/1/1996-470 I. konanie v časti o zaplatenie 28% úroku z úveru zastavil, II. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 27 306,25 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, III. vo zvyšku žalobu zamietol a IV. žalobcovi voči žalovanému 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobou podanou na súd dňa 2. januára 1996 si pôvodný žalobca (obchodná spoločnosť S. s., a. s., B.) uplatnil voči žalovaným 1/ a 2/ právo na zaplatenie sumy 1 865 460,-- Sk s príslušenstvom, titulom nesplateného úveru, ktorý bol žalovanej 1/ poskytnutý úverovou zmluvou č. XXXXXX-X zo dňa 2. decembra 1992. Podľa tejto úverovej zmluvy bol žalovanej 1/ poskytnutý strednodobý úver na investičný rozvoj - kúpa nehnuteľnosti v sume 2 000 000,-- Sk pri úrokovej sadzbe plus 4,5% nad základnú sadzbu s lehotou splatnosti 20. septembra 1996. Popri žalovanej 1/ ako dlžníčke bol spoludlžníkom podľa zmluvy jej manžel - žalovaný 2/. Podaním zo 14. mája 1997 vzal žalobca svoj návrh v časti istiny späť s odôvodnením, že žalovaná 1/ túto istinu zaplatila 17. apríla 1997. Následne v prvom rozsudku z 13. januára 2006, č. k. Z-2-43Cb/1/1996-94 bolo konanie o zaplatenie istiny, t. j. v časti o zaplatenie 1 865 460,-- Sk, zastavené. Po späťvzatí žaloby v časti istiny žalobca vyčíslil príslušenstvo pohľadávky podaním z 10. februára 2009 na sumu 1 682 967,40 Sk.

2.1. Krajský súd neuznal námietku premlčania príslušenstva pohľadávky vznesenú žalovanými 1/ a 2/, nakoľko príslušenstvo pohľadávky, i keď bez presnej špecifikácie, bolo uplatnené pri podaní žaloby. Vo svojom rozsudku taktiež uviedol, že nebolo povinnosťou žalobcu pri predaji nehnuteľnosti výťažok použiť predovšetkým na úroky. K námietke žalovaných 1/ a 2/ o rôznych sadzbách úroku z úveru konštatoval jej nedôvodnosť a s poukazom na čl. I zmluvy, v ktorom je uvedená úroková sadzba plus 4,5% nad základnú sadzbu (sadzba úrokov z úverov stanovená S. v rámci maximálnych hodnôt stanovených ŠBČS) ročne s lehotou splatnosti 20. septembra 1996. To znamená, že úroky sa určovali ročne a Štátna banka Československa (ŠBČS) ročne určovala i maximálne hodnoty, podľa ktorých S. určovala sadzby úrokov a podľa toho v zmysle zmluvy sa úroková sadzba navyšovala o dohodnutých 4,5%.

2.2. Súd prvej inštalácie poukázal na skutočnosť, že žalobca vo svojej špecifikácii žaloby z 26. júna 2017 uviedol, že žalovaní 1/ a 2/ zaplatili len tri splátky úveru a 17. apríla 1997 bola splatená celá žalovaná istina. Tiež uviedol, že úver sa úročil úrokom 15,5% ročne od 2. decembra 1992 do 31. decembra 1992, úrokom 17,5% ročne od 1. januára 1993 do 14. októbra 1993 a úrokom 19% ročne od 15. októbra 1993 do 20. septembra 1996 a takto vyčíslil za jednotlivé mesiace úrok z úveru, s uvedením výšky sumy a úrokovej sadzby za jednotlivé mesiace od 31. decembra 1992 do 20. septembra 1996, čo bol dátum zmluvnej splatnosti úveru.

2.3. Keďže krajský súd dospel k názoru, že úroky z úveru si možno uplatniť len do splatnosti úveru, splatnosť úveru nenastala podľa zmluvy dňa 20. septembra 1996, ale dňa 23. marca 1995 zánikom podnikateľského oprávnenia žalovanej 1/ v súlade s čl. VI bod 4. - veta posledná úverovej zmluvy. Preto z vyčíslenej špecifikácie úrokov zo zmluvy nemá žalobca nárok po splatnosti úveru na úroky v sume 16 789,43 eur, a preto v tejto časti súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Vo zvyšku v sume 20 186,99 eur úrokov z úveru žalobe vyhovel a tiež žalobcovi priznal nárok na zaplatenie úrokov z omeškania v sume 7 119,26 eur. Priznaný úrok z omeškania, uplatnený v sadzbe 28%, súd prvej inštalácie odôvodnil tým, že sadzbu znížil na 20% v súlade s ustanovením § 369 ods. 1 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia úverovej zmluvy.

3. O odvolaní žalovaných 1/ a 2/ rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací rozsudkom zo 17. októbra 2018, sp. zn. 5Obo/4/2018 tak, že rozsudok krajského súdu č. k. Z-2-43Cb/1/1996-470 z 18. októbra 2017 v napadnutej časti výroku II., ktorým súd prvej inštalácie zaviazal žalovaných 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 27 306,25 eur zmenil tak, že konanie v časti o zaplatenie sumy 9 579,53 eur zastavil a žalobu vo zvyšku zamietol. Žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštalácie a odvolacieho konania vo výške 100%.

4. V odôvodnení rozsudku odvolací súd poukázal na znenie ustanovenia § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka, pričom uviedol, že pohľadávka pôvodného žalobcu, a zároveň v tom čase záložného veriteľa, v časti 1 865 000,-- Sk, t. j. 61 906,65 eur, zanikla prijatím výťažku z predaja, pri ktorom sa realizovalo záložné právo zabezpečujúce pohľadávku žalobcu, čo medzi stranami nebolo sporné. Z právneho hľadiska je zároveň zrejme, že nedošlo k zániku zmluvy samotnej odstúpením alebo iným úkonom jednostranným, či dvojstranným, teda prijaté plnenie je plne v režime právnej úpravy Obchodného zákonníka ako obchod absolútny, kedy aplikácia hoc aj dispozitívneho pravidla, má charakter prednosti pred aplikáciou *lex generalis* (t. j. pred právnou úpravou obsiahnutou v Občianskom zákonníku), keďže dispozitívne pravidlo sa aplikuje automaticky pre prípad absencie úpravy odlišnej v zmluvnom dojednaní. Zmluva o úvere medzi stranami žiadnu osobitnú úpravu započítania čiastočného plnenia dlhu neobsahuje. Takýto zákonný spôsob započítania (platenie najprv na úroky a potom na istinu) a následný zánik práva na zaplatenie príslušenstva, nemožno podľa názoru odvolacieho súdu modifikovať samostatným, jednostranným následným rozhodnutím veriteľa, tu zrejme motivovaným aj neurčitou príslušenstva, ktoré ani v žalobnom návrhu nevedel presne vyčíslit, a učinil tak až v podaní o niekoľko rokov. K prijatiu výťažku z predaja podľa podania žalobcu zo dňa 14. mája 1997, došlo dňa 17. apríla 1997, a jeho pohľadávka do výšky 61 906,65 eur tak zanikla k 17. aprílu 1997. Následne žalobca jednostranným dispozitívnym úkonom vzal žalobný návrh v časti istiny (ako sám toto započítanie identifikoval) vo výške t. j. 61 906,65 eur (1 865 000,- - Sk) späť. O tomto späťvzatí rozhodol súd prvej inštalácie v rozsudku z 13. januára 2006, keď konanie v predmetnej časti zastavil.

4.1. Pokiaľ veriteľ vlastným dispozitívnym úkonom urobil predmetom konania len príslušenstvo pohľadávky, ktoré však momentom započítania plnenia *ex lege* zaniklo, odvolací súd prisvedčil námietke žalovaných 1/ a 2/, že žalobu treba ako celok zamietnuť, po zohľadnení jednotlivých späťvzatí tak, ako to odvolací súd po udelení súhlasu žalovaných 1/ a 2/ vykonal.

4.2. Vo vzťahu k námietke vznesenej na odvolacom pojednávaní žalobcom ohľadom potreby aplikácie zásady *a minori ad maius* vo vzťahu k veriteľovi a k jeho právu rozhodnúť o spôsobe započítania odvolací súd uzavrel, že takáto argumentácia je neaplikovateľná na posudzovaný vzťah z dôvodu, že k zániku práva dlžníka rozhodovať o spôsobe započítania došlo plnením dlhu na základe núteného výkonu záložného práva, kedy je následne aplikovateľný výlučne zákonný režim, a to režim Obchodného zákonníka. Medzi stranami ide o zmluvný vzťah z úverovej zmluvy zabezpečenej záložným právom, pričom celý kontext ustanovenia § 330 Obchodného zákonníka počíta aj so situáciami, kedy rozlišuje medzi plnením na zabezpečené a nezabezpečené záväzky. Pokiaľ teda išlo o záväzok zabezpečený, a tento bol realizovaný predajom predmetu zálohu, išlo o vzťah založený na základe Obchodného zákonníka, pričom realizácia záložného práva prebiehala podľa ešte v danom čase platnej právnej úpravy obsiahnutej v ustanovení § 299 Obchodného zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 2002. Tento režim bolo podľa odvolacieho súdu potrebné vzťahnúť aj na posudzovanie spôsobu započítania plnenia získaného realizáciou záložného práva. Odsek 2 ustanovenia § 330 výslovne hovorí o započítaní plnenia najskôr na príslušenstvo, kedy pojem započítanie je vždy aplikovaný na pohľadávky, ktoré možno uplatniť na súde bez ohľadu na to, či plnenie má charakter núteného alebo dobrovoľného výkonu. Aj plnenie formou realizácie záložného práva, na ktoré dal dlžník súhlas, je podľa odvolacieho súdu plnením dlžníka na splnenie jeho dlhu zo záväzku založeného zmluvou o úvere.

4.3. Pokiaľ poukazoval žalobca na zneužitie práva tým, že došlo k namietaniu takejto skutočnosti žalovanými až v odvolaní, odvolací súd poznamenal, že predmetnú námietku žalovaní 1/ a 2/ vzniesli už v konaní pred súdom prvej inštancie. To, že obsah uplatneného nároku po späťvzatí istiny bol sporným po celý čas konania, je zjavné zo spôsobu vyčísľovania požadovaného príslušenstva žalobcom, rôznym spôsobom jeho vyčíslenia (rôzne uvádzané obdobia a aplikované výšky úrokov a úrokov z omeškania), ako aj tým, že v momente, kedy došlo k započítaniu istiny pre účely späťvzatia, toto žalobca započítal (zrejme účelovo) na istinu, ktorá jediná bola v konaní jednoznačne určená a v zásade nespochybňovaná žalovanými 1/ a 2/.

4.4. Odvolací súd skonštatoval, že ako základ svojej právnej úvahy vedúcej k zamietnutiu žaloby v napadnutom rozsahu ustálil aplikáciu § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka, teda postup rešpektujúci zákonný predpoklad spôsobu realizácie započítania plnenia dlhu najskôr na príslušenstvo, potom na úroky. Zároveň dospel k záveru, že takýto postup nemôže byť zneužitím práva na strane žalovaných 1/ a 2/. K návrhu na odopretie výkonu práva pre rozpor s poctivým obchodným stykom odvolací súd uviedol, že aplikácia platnej zákonnej normy na určitý skutkový stav nemôže naplniť predpoklad rozporu takéhoto výkonu práva s poctivým obchodným stykom. Skutočnosť, že žalovaní 1/ a 2/ súhlasili so späťvzatím žaloby v časti tak, ako navrhol žalobca, t. j. čo do istiny, neznamena automaticky súhlas s tým, že hmotnoprávne ich pohľadávka nezanikla, a že veriteľ mal právo postupovať tak, ako učinil. V danom prípade išlo len o dodržanie procesného postupu predpokladaného v ustanovení § 96 v tom čase platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dňa 21. januára 2019 žalobca dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval dovolateľ z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“). Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalovaných 1/ a 2/ zaviazal zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne sumu 27 306,25 eur.

6. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. videl žalobca v tom, že odvolací súd sa pri svojom rozhodovaní odklonil od záverov vyslovených v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. ObdoV/8/2003, z ktorého podľa jeho presvedčenia vyplýva pre veriteľa povinnosť plnenie prijaté po začatí súdneho konania započítať prednostne na istinu.

6.1. V prejednávanej veci žalovaní 1/ a 2/ po začatí konania uhradili žalobcovi sumu rovnajúcu sa istine a týmto prejavom vôle bez akýchkoľvek pochybností určili, že žalobca má započítať ich plnenie na istinu. Z uvedeného dôvodu považuje dovolateľ za nesprávne závery odvolacieho súdu vyslovené v napadnutom rozsudku.

7. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. videl žalobca v nesprávnom vyriešení právnej otázky vyplývajúcej z obsahu dovolania, a to otázky, „či v ustanovení § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka je upravená povinnosť veriteľa započítať plnenie dlžníka, ak ten neurčí inak, najprv na úroky a až následne na istinu, alebo ide o len o právo veriteľa, resp. či aj v prípade plnenia poskytnutého dlžníkom počas súdneho konania je veriteľ povinný započítať plnenie najprv na dlžné úroky a až následne na istinu.“

7.1. Dovolateľ namietal nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka odvolacím súdom, ktorý zaujal právny názor, že zákonný predpoklad spôsobu započítania plnenia dlhu najprv na úroky potom na istinu a následný zánik práva na zaplatenie príslušenstva, nemožno modifikovať samostatným, jednostranným následným rozhodnutím veriteľa. Podľa jeho názoru je ustanovenie § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka určené na ochranu dlžníka v tom smere, že dlžník môže vlastným prejavom vôle zabrániť narastaniu príslušenstva pohľadávky tým, že určí, že jeho plnenie, ktoré nepostačuje na úhradu celého záväzku, má veriteľ započítať na istinu. Ak dlžník pri čiastočnom plnení záväzku určí, že jeho plnenie má veriteľ započítať na istinu, veriteľ má povinnosť započítať plnenie na istinu. Predmetné ustanovenie však nemožno interpretovať takým spôsobom, že veriteľ v prípade, ak dlžník neurobí žiadny prejav vôle týkajúci sa započítania jeho plnenia, musí poskytnuté plnenie započítať na úroky. Takýmto prísne formalistickým jazykovým výkladom by bol podľa dovolateľa popretý význam a účel danej právnej normy, pričom zdôraznil, že započítanie plnenia na úroky je právom veriteľa, nie jeho povinnosťou.

7.2. Zároveň žalobca uviedol, že zákon nepredpisuje pre právny úkon dlžníka, ktorým uplatňuje svoje právo na započítanie plnenia na istinu, žiadnu formu. Tento prejav môže urobiť dlžník akýmkoľvek spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosť o tom, čo chce prejsť. V tejto súvislosti uviedol, že žalovaní 1/ a 2/ po uhradení výťažku z predaja zálohu súhlasili so späťvzatím žaloby v časti istiny a z takéhoto prejavu vôle nemôže vzniknúť akákoľvek pochybnosť o tom, ako mal naložiť s výťažkom z predaja nehnuteľností.

7.3. V závere dovolania žalobca namietal nesprávnosť výroku o trovách konania, keď odvolací súd nezohľadnil, že k podaniu žaloby došlo z dôvodu, že žalovaní 1/ a 2/ nesplnili svoju povinnosť vyplývajúcu zo zmluvy o úvere, v dôsledku čoho je zrejmé, že žalovaní 1/ a 2/ zavinili podanie žaloby. Z uvedeného dôvodu je zrejmé, že odvolací súd mal rozhodnúť tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania, nakoľko žalovaní 1/ a 2/ zaplatili väčšiu časť uplatnenej sumy po začatí súdneho konania, a teda žalobca mal v spore čiastočný, viac ako 50%-ný úspech.

8. Žalovaní 1/ a 2/ vo vyjadrení zo 4. februára 2019 navrhli dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť.

8.1. Vo svojom vyjadrení uviedli, že zo strany žalobcu ide o scestné ponímanie formulácie ustanovenia § 330 Obchodného zákonníka, ak tvrdí, že započítanie plnenia na úroky je právom veriteľa a nie jeho povinnosťou. Dispozičné právo určiť, ako sa má plnenie započítavať, dáva zákon výlučne dlžníkovi a nie aj veriteľovi. V konaní nebolo preukázané, že by žalovaní 1/ a 2/ najneskôr v okamihu plnenia určili, že plnenie sa má započítať na istinu, pričom poukázali na to, že výťažok z núteného predaja zálohu bol zo strany kupujúceho poskytnutý priamo na účet právneho predchodcu žalobcu.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas žalobca zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie je čiastočne prípustné, avšak nie je dôvodné.

Odôvodnenie rozhodnutia o odmietnutí dovolania proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o zastavení konania v časti o zaplatenie 9 579,53 eur

10. Úvodom svojho rozhodnutia dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že súd prvej inštancie uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ sumu 27 306,25 eur, odvolací súd konanie v časti 9 579,53 eur zastavil s poukazom na čiastočné späťvzatia žaloby zo strany žalobcu (viď body 60. až 62. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) a žalobu zamietol len v časti nároku 17 726,72 eur. Napriek uvedenému žalobca v dovolacom návrhu žiadal, aby dovolací súd zaviazal žalovaných 1/ a 2/ na plnú (súdom prvej inštancie priznanú) sumu 27 306,25 eur.

11. Výrok o zastavení konania má charakter vždy uznesenia a to aj vtedy, ak sa o zastavení konania v časti žalobou uplatneného nároku rozhoduje v rozsudku.

11.1. Predmetná skutočnosť má význam pri posudzovaní prípustnosti dovolania, keďže žalobca uplatnil len dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. (t. j. nesprávne právne posúdenie, v zmysle ktorého má byť dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p.).

11.2. V zastavenej časti 9.579,53 eur je dovolanie žalobcu procesne neprípustné s poukazom na znenie ustanovenia § 421 ods. 2 C. s. p., podľa ktorého dovolanie podľa ods. 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/, čiže vrátane uznesenia o zastavení konania uvedeného v ustanovení § 357 písm. a/ C. s. p.

11.3. Dovolací súd preto konštatuje, že v tejto časti sú naplnené zákonné predpoklady pre odmietnutie dovolania žalobcu ako neprípustného podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p.

Odôvodnenie rozhodnutia o neprípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

12. Žalobca v dovolaní prezentoval názor, že odvolací súd sa odklonil od rozsudku najvyššieho súdu z 30. júna 2004, sp. zn. ObdoV/8/2003, keď podľa jeho tvrdenia z predmetného rozhodnutia vyplýva, že *ak dlžník po podaní žaloby zaplatí svoj dlh, vyplýva pre veriteľa povinnosť plnenie prijaté po začatí súdneho konania započítavať prednostne na istinu.*

13. S predmetným tvrdením dovolateľa sa vo veci rozhodujúci dovolací senát najvyššieho súdu nestotožňuje, pričom predmetný záver zo žalobcom označeného rozhodnutia nevyplýva.

13.1. Rozsudok najvyššieho súdu z 30. júna 2004, sp. zn. ObdoV/8/2003 bol publikovaný v časopise Zo súdnej praxe pod č. 66/2004 s právnou vetou v znení: „*Pri plnení peňažného záväzku sa započíta platenie najprv na úroky a potom na istinu, ak dlžník neurčí inak. Ak dlžník zaplatí po začatí konania svoj dlh vo výške uplatnenej žalobou, bez ďalšieho tým určil, že platenie sa má započítať na žalobou uplatnenú istinu a úroky.*“

13.2. Predmetnú právnu vetu (tak ako zverejnenú právnu vetu každého rozhodnutia najvyššieho súdu) je nevyhnutné vykladať v kontexte predmetného rozhodnutia a skutkového stavu, ktorý bol v posudzovanej veci. Uvedené znamená, že závery vyplývajúce z právnych viet publikovaných rozhodnutí (vrátane rozhodnutí zverejnených v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky) nemusia byť aplikované vždy a za každých okolností. Preto je nevyhnutné oboznámiť sa s celým rozhodnutím, a to vrátane skutkového stavu, z ktorého právna veta vychádza, nakoľko ak je skutkový stav odlišný od skutkového stavu, ktorý bol v spore, ktorý bol rozhodnutý publikovaným rozhodnutím, môže nastať situácia, že takáto publikovaná právna veta nebude na daný spor aplikovateľná. Preto nie je možné účelovo odcitovať len právnu vetu z určitého rozhodnutia najvyššieho súdu bez zohľadnenia skutkového stavu, z ktorého toto rozhodnutie

vychádzalo, ako je tomu aj v prípade dovolania žalobcu.

13.3. Dovolací súd uvádza, že zo skutkového stavu sporu – v ktorom bol vydaný rozsudok z 30. júna 2004, sp. zn. ObdoV/8/2003, na ktorý poukázal dovolateľ - vyplýva, že „v doklade o platbe síce nie je uvedené ako treba započítať uhrádzanú sumu, ale zo skutočnosti, že žalovaný v druhom rade zaplatil žalobcovi sumu uplatnenú žalobou a jednoznačne špecifikovanú ako istinu vo výške 114 800,-- Sk, úroky a úroky z omeškania do 26. apríla 1995 v celkovej sume 76 505,-- Sk a poplatky podľa sadzobníka.“ V nadväznosti na uvedené dovolací súd dospel v rozsudku sp. zn. ObdoV/8/2003 k záveru, že „žalovaný v druhom rade určil, že ním poskytnuté plnenie treba započítať predovšetkým na dlžnú sumu a príslušenstvo k 26. aprílu 1995, a preto nemohol obstať postup žalobcu, ktorý plnenie započítal do výšky 165 173,10 Sk na úroky do 21. januára 1999 a zvyšok vo výške 27 186,90 Sk na istinu a domáhal sa ešte zaplattenia 165 173,10 Sk na istine s 23% úrokom od 21. januára 1999 do zaplattenia.

13.4. Závery z dovolateľom označeného rozhodnutia sp. zn. ObdoV/8/2003 sú tak aplikovateľné v prípade, keď žalovaný (dlžník) uhradí žalobcovi (veriteľovi) po podaní žaloby dlh spôsobom, že ide o plnenie vo výške uplatnenej žalobou, t. j. vo výške istiny a príslušenstva (dlžných úrokov) ku dňu podania žaloby. V takom prípade je vylúčený postup veriteľa, aby prijaté plnenie započítal podľa § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka, t. j. najprv na úroky (vrátane úrokov, na ktoré vznikol veriteľovi nárok v období medzi podaním žaloby a čiastočnou úhradou zo strany dlžníka) a až následne na istinu.

13.5. Z predmetného rozhodnutia však v žiadnom prípade nevyplýva dovolateľom prezentovaný záver, že ak dlžník po podaní žaloby poskytne veriteľovi čiastočné plnenie, takto poskytnuté plnenie sa má automaticky započítať najprv na istinu a až po úplnej úhrade istiny na dlžné úroky.

14. V rozhodovanom spore ide o úplne odlišný skutkový stav, než tomu bolo vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok sp. zn. ObdoV/8/2003. Zo strany žalovaných 1/ a 2/ nešlo o dobrovoľné plnenie dlhu uplatneného žalobou po podaní žaloby, ale k splneniu časti dlhu došlo v dôsledku núteného výkonu záložného práva. Preto bolo v rozhodovanom spore potrebné posúdiť, či získaný výtazok z výkonu záložného práva počas súdneho konania sa má podľa ustanovenia § 330 ods. 1 (resp. ods. 2) Obchodného zákonníka započítavať najprv na úroky, alebo ho má veriteľ započítať najskôr na dlžnú istinu a až následne na úroky.

14.1. Z uvedeného dôvodu dovolací súd dospel k záveru, že nie je možné prisvedčiť tvrdeniu žalobcu o odklone odvolacieho súdu v dovolaní napadnutom rozsudku od záverov vyslovených v rozsudku najvyššieho súdu z 30. júna 2004, sp. zn. ObdoV/8/2003. Predmetný rozsudok (a závery v ňom vyslovené) naopak nie je možné na rozhodovaný spor aplikovať.

14.2. Prípustnosť dovolania žalobcu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. preto nie je daná.

Odôvodnenie rozhodnutia o prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

15. Právna otázka vyplývajúca z obsahu dovolania (k tomu vid' ustanovenie § 124 ods. 1 v spojení s § 438 ods. 1 C. s. p.) - „či v ustanovení § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka je upravená povinnosť veriteľa započítať plnenie dlžníka, ak ten neurčí inak, najprv na úroky a až následne na istinu, alebo ide o len o právo veriteľa, resp. či aj v prípade plnenia poskytnutého dlžníkom počas súdneho konania je veriteľ povinný započítať plnenie najprv na dlžné úroky a až následne na istinu“ - doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená.

15.1. Vo veci rozhodujúci senát odvolacieho súdu tak dospel k záveru, že je splnená podmienka prípustnosti dovolania žalobcu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., a je potrebné aby túto právnu otázku vo svojom rozhodnutí vyriešil.

16. Podľa § 330 ods. 1 Obchodného zákonníka, ak má veriteľovi splniť ten istý dlžník niekoľko

záväzkov a poskytnuté plnenie nestačí na splnenie všetkých záväzkov, je splnený záväzok určený pri plnení dlžníkom. Ak dlžník neurčí, ktorý záväzok plní, je splnený záväzok najskôr splatný, a to najprv jeho príslušenstvo.

16.1. Podľa § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka, pri plnení peňažného záväzku sa započíta platenie najprv na úroky a potom na istinu, ak dlžník neurčí inak.

17. Ustanovenie § 330 Obchodného zákonníka je dispozitívnym ustanovením (keďže nie je taxatívne vymenované v znení ustanovenia § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka). Predmetné zákonné ustanovenie sa použije vtedy, ak neexistuje osobitná dohoda medzi zmluvnými stranami (existencia takejto osobitnej dohody zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie nevyplyva – pozn. dovolacieho súdu).

17.1. V ustanovení § 330 Obchodného zákonníka je upravený spôsob, akým sa započítava plnenie dlžníka, a to pokiaľ má dlžník voči veriteľovi viacero nesplnených záväzkov, ako aj vtedy, keď má voči veriteľovi len jeden (ale vnútorne štrukturovaný) záväzok. Pokiaľ má dlžník voči veriteľovi len jeden záväzok, platí, že dlžník môže určiť, či sa jeho plnenie započítava na istinu pohľadávky, alebo na jej príslušenstvo. V prípade, ak dlžník takéto určenie neuskutoční, aplikuje sa zákonná úprava, a to, že najprv sa plnenie dlžníka započítava na príslušenstvo pohľadávky (na úroky) a až následne (po úplnej úhrade príslušenstva) na istinu.

18. Dovolací senát najvyššieho súdu uvádza, že hoci žalobcom nastolená právna otázka nebola doposiaľ predmetom meritórneho dovolacieho prieskumu, bola už posudzovaná v rozhodnutiach odvolacích senátov najvyššieho súdu, a to v uznesení zo 14. augusta 2014, sp. zn. 1Obo/45/2012 a v rozsudku z 26. júna 2012, sp. zn. 5Obo/44/2012, ktoré zodpovedajú skutkovému stavu v rozhodovanom spore (t. j. v priebehu sporu došlo k výkonu záložného práva a predmetom posudzovania bolo okrem iného započítanie výťažku z predaja na úroky, resp. na istinu). Závery vyslovené v predmetných rozhodnutiach musí dovolací senát pri svojom rozhodnutí zohľadniť aj v prípade, ak je dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., a to v nadväznosti na prípadnú povinnosť predložiť vec veľkému senátu vyplývajúcu z ustanovenia § 48 C. s. p., ak by chcel predmetnú právnu otázku riešiť iným spôsobom.

18.1. V rozsudku z 26. júna 2012, sp. zn. 5Obo/44/2012 najvyšší súd uviedol, že *žalobca postupoval v súlade s § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka, keď výťažok z predaja použil v prvom rade na splácanie úrokov a až potom na istinu.*

18.2. V uznesení zo 14. augusta 2014, sp. zn. 1Obo/45/2012 (na ktoré poukázal aj odvolací súd v napadnutom rozsudku – pozn. dovolacieho súdu) najvyšší súd skonštatoval, že *námietku žalovanej 1/ súvisiacu s určením použitia výťažku dražby na uhradenie dlhu podľa ustanovenia § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka odvolací súd vyhodnotil taktiež ako nedôvodnú. Úvaha súdu prvého stupňa, že právo na určenie spôsobu započítania žalovanej 1/ neprináleží, je správna a dostatočne odôvodnená. Žalovanej 1/ zaniklo právo rozhodovať o spôsobe použitia peňažného plnenia na dlh vzhľadom na to, že nešlo o dobrovoľné, ale nútené plnenie realizáciou záložného práva veriteľa, kedy je potrebné na spôsob použitia takto získaných prostriedkov použiť všeobecnú úpravu formulovanú ustanovením odseku 1.*

19. Dovolací súd vzhľadom na skutkový stav rozhodovanej veci a s ohľadom na totožnosť právnej úpravy poukazuje na rozsudok Vrchného soudu v Prahe z 26. septembra 2005, sp. zn. 5Cmo/556/2004 (ktorý bol publikovaný v časopise Soudní rozhledy 5/2007), v ktorom boli vyslovené nasledovné právne závery:

- *Pokiaľ je zabezpečený určitý záväzok záložným právom, je zabezpečený aj s príslušenstvom. Musel by byť dohodnutý opak (t. j., že záložné právo zabezpečuje len zaplatenie istiny) a nie výslovne, že je záväzok zabezpečený aj s príslušenstvom.*
- *Určiť plnenie na započítanie na určitý dlh môže len dlžník.*

- *V okamihu, keď plnenie dôjde veriteľovi, musí byť jasné, ktorý záväzok je poskytnutým plnením splnený. V okamihu plnenia niektorý záväzok objektívne zaniká. Správa o tom, ktorý záväzok dlžník plní, musí dôjsť veriteľovi najneskôr v okamihu plnenia. Neskôr to už nie je možné.*

20. Zároveň dovolací súd poukazuje na odbornú literatúru vo vzťahu k ustanoveniu § 330 Obchodného zákonníka, v ktorej je prezentovaný názor, že „záväzok, na ktorý sa poskytnuté plnenie bude započítavať, musí dlžník určiť najneskôr v momente plnenia. Ak tak neurobí, platí pravidlo uvedené v druhej vete. Pravidlo, podľa ktorého sa plnenie započíta najskôr na záväzok s najstarším dátumom splatnosti, platí aj v prípade, že záväzok, na ktorý by sa malo plnenie započítavať, je už premlčaný. Ustanovenie odseku 2, hoci sa týka špecificky peňažných záväzkov, vyjadruje rovnaké pravidlo ako druhá veta odseku 1 všeobecne pre všetky záväzky (keďže úroky sú súčasťou príslušenstva), a preto je nadbytočné“ (viď aj: Patakyová a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. C. H. Beck Praha, 2013, 4. vydanie, str. 1158-1159; a obdobne aj Ovečková a kol.: Veľký Komentár Obchodný zákonník, Wolters Kluwer, 2017, komentár k § 330 Obchodného zákonníka).

21. Právo určiť, či čiastočné plnenie podľa § 330 Obchodného zákonníka sa započítava na istinu pohľadávky alebo jej príslušenstvo, patrí výlučne dlžníkovi. V prípade, ak dlžník neurčí nepochybným spôsobom v čase poskytnutia čiastočného plnenia, či sa toto má započítavať na istinu alebo príslušenstvo pohľadávky, neprechádza právo voľby na veriteľa, t. j. veriteľ sa nemôže jednostranne rozhodnúť, či prijaté plnenie započíta na istinu pohľadávky, alebo na jej príslušenstvo.

21.1. V prípade absencie voľby dlžníka sa uplatní dispozitívne pravidlo obsiahnuté v ustanovení § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka, a to, že sa poskytnuté plnenie započítava najprv na príslušenstvo pohľadávky. Predmetný záver platí rovnako pre pohľadávky, ktoré nie sú uplatnené v súdnom konaní, ako aj pre v súdnom konaní uplatnené pohľadávky.

21.2. Z uvedeného dôvodu nemôže podľa právneho názoru dovolacieho súdu obstať tvrdenie dovolateľa, že z ustanovenia § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka vyplýva právo veriteľa rozhodnúť, či prijaté čiastočné plnenie započíta na istinu pohľadávky, alebo jej príslušenstvo.

22. Rovnako tak dovolací súd nestotožňuje s tvrdením žalobcu, že žalovaní 1/ a 2/ súhlasom so späťvzatím žaloby v časti istiny uskutočnili voľbu, že žalobcom prijaté plnenie sa má započítavať na istinu pohľadávky. Pre bližšie odôvodnenie tohto záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

22.1. Určitá pohľadávka (či už istina, alebo príslušenstvo) zaniká okamihom poskytnutia čiastočného plnenia, preto je významný výlučne prejav vôle dlžníka uskutočnený najneskôr v okamihu, keď veriteľ čiastočné plnenie prijal (zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie nevyplyva, že by žalovaní 1/ a 2/ najneskôr v okamihu prijatia výťažku z predaja zálohu určili, že predmetné plnenie sa má započítavať na istinu pohľadávky). Vzhľadom na vyššie uvedený okamih zániku záväzku (jeho časti) nie je možné prípadnými následnými úkonmi dlžníka určovať, ktorá pohľadávka alebo jej časť zanikla.

22.2. Súhlas s čiastočným späťvzatím žaloby je potrebné posudzovať výlučne z procesného hľadiska [t. j. s ohľadom na následky s ním spojené predpokladané Civilným sporovým poriadkom (§ 146 C. s. p.), resp. Občianskym súdnym poriadkom účinným do 30. júna 2016 (§ 96 ods. 2 O. s. p.)].

22.3. V rozhodovanej veci nešlo o dobrovoľné plnenie zo strany žalovaných 1/ a 2/, ale išlo o výťažok z núteného predaja zálohu – čo žalobca v dovolaní účelovo opomína - pričom pri takomto plnení nemá dlžník (v rozhodovanej veci žalovaní 1/ a 2/) právo vôbec voľbu podľa ustanovenia § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka uskutočniť, ak si to dlžník s veriteľom nedohodli v záložnej zmluve. Preto je pri započítaní čiastočného plnenia dlhu získaného výkonom záložného práva v prípade absencie osobitného dojednania medzi dlžníkom a veriteľom povinnosťou veriteľa vychádzať z pravidla obsiahnutého v dispozitívnom ustanovení § 330 Obchodného zákonníka.

23. Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že

- I. Z ustanovenia § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka vyplýva oprávnenie dlžníka v určiť, či ním poskytnuté plnenie veriteľovi sa započíta na istinu pohľadávky, alebo na jej príslušenstvo. Právo voľby podľa označených zákonných ustanovení má výlučne dlžník, a to len v okamihu poskytnutia plnenia veriteľovi. V prípade, ak dlžník v okamihu poskytnutia plnenia veriteľovi neurčí, či sa plnenie započítava na istinu pohľadávky, alebo na jej príslušenstvo, je veriteľ povinný s poukazom na znenie ustanovenia § 330 ods. 1 (a aj ods. 2) Obchodného zákonníka započítať prijaté plnenie najprv na príslušenstvo pohľadávky.
- II. Pokiaľ došlo k čiastočnému splneniu záväzku vyplývajúceho z obchodného záväzkového vzťahu získaním výťažku z výkonu záložného práva, nemá dlžník právo voľby podľa § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka, a veriteľ je povinný takto získané plnenie – ak nie je v záložnej zmluve dohodnuté inak – započítať najprv na príslušenstvo zabezpečenej pohľadávky a až následne na jej istinu.

24. Na základe vyššie uvedených právnych záverov má dovolací súd za preukázané, že odvolací súd dospel k správne právnemu záveru, že prijatím čiastočného plnenia (výťažku z predaja zálohu) vznikla žalobcovi povinnosť toto plnenie započítať na príslušenstvo žalobou uplatnenej pohľadávky (t. j. na úroky) s poukazom na znenie § 330 ods. 1 Obchodného zákonníka, a záväzok žalovaných 1/ a 2/ voči žalobcovi v časti uplatnených úrokov okamihom prijatia plnenia zanikol.

24.1. Ak žalobca započítal prijaté plnenie na základe svojho jednostranného rozhodnutia na istinu (a nie na dlžné úroky), takýto jeho postup bol v rozpore s ustanovením § 330 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka, keďže takéto právo mu podľa zákona nepatrilo.

24.2. Následne, ak vzal žalobca žalobu späť v časti istiny – a nie v časti úrokov, v ktorej záväzok žalovaných 1/ a 2/ zanikol splnením – išlo len o prejav dispozičného oprávnenia žalobcu s predmetom sporu, a to aj v prípade, ak v tejto časti žalobou uplatnený nárok nezanikol splnením. Zastavením konania v časti istiny súd prvej inštancie len rešpektoval žalobcom prejavenu vôľu.

24.3. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalobcu smeruje proti vecne správne výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zamietol žalobu v časti príslušenstva pohľadávky v celkovej sume 17 726,72 eur, ktoré mali žalobcovi zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovaní 1/ a 2/.

Odôvodnenie rozhodnutia o neprípustnosti dovolania proti výroku o trovách konania

25. Žalobca v dovolaní výslovne namietal aj nesprávnosť rozsudku odvolacieho súdu vo výroku o trovách konania.

25.1. Dovolací súd uvádza, že výrok o trovách konania nie je možné podrobiť dovolaciemu prieskumu, nakoľko zákon neupravuje prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu o trovách konania.

25.2. Najvyšší súd už v uznesení zo 14. júna 2017, sp. zn. 3CdoGp/2/2016 poukázal na ustanovenia § 419 až § 421 C. s. p., ktoré nepripúšťajú dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania. Otázka neprípustnosti dovolania proti výroku rozhodnutia o trovách konania je jednotne posudzovaná senátmi dovolacieho súdu (k tomu viď aj 1Obdo/54/2018, 3Obdo/19/2018, 3Obdo/81/2019, 4Obdo/40/2017, 1Cdo/86/2018, 2Cdo/193/2018, 3Cdo/142/2019, 4Cdo/71/2019, 6Cdo/152/2019 a 8Cdo/77/2019).

25.3. Totožný záver o neprípustnosti dovolania proti rozhodnutiu o trovách konania podľa Civilného sporového poriadku (§ 419, § 420 a § 421 C. s. p.) vyplýva aj z ustálenej judikatúry ústavného súdu (viď napr. I. ÚS 204/2017, I. ÚS 334/2017, I. ÚS 573/2017, II. ÚS 420/2017).

26. Nakoľko dovolateľ nedôvodne vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie

pri riešení právnej otázky, ktorá nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, najvyšší súd dovolanie žalobcu smerujúce proti výroku rozsudku najvyššieho súdu zo 17. októbra 2018, č. k. 5Obo/4/2018-532 - ktorým zmenil rozsudok krajského súdu z 18. októbra 2017, č. k. Z-2-43Cb/1/1996-470 v časti povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť žalobcovi sumu 17 726,72 eur, tak že žalobu zamietol - podľa ustanovenia § 448 C. s. p. ako nedôvodné zamietol.

26.1. Vo zvyšnej časti dovolanie žalobcu smerujúce proti výrokom odvolacieho súdu, ktorými konanie v časti 9 579,53 eur zastavil a rozhodol o trovách prvoinštančného a odvolacieho konania, podľa § 447 písm. c/ C. s. p. odmietol ako dovolanie smerujúce proti výrokom rozhodnutia, proti ktorým nie je procesne prípustné.

58. ROZHODNUTIE

Výrobca elektriny má právo uplatniť si právo na podporu za nasledujúci kalendárny rok len v prípade, ak najneskôr do 15. augusta doručí prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy oznámenie podľa § 4 ods. 2. písm. c/ zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby v znení účinnom do 31. decembra 2018. Pre dodržanie lehoty a pre zachovanie práva na podporu za nasledujúci kalendárny rok tak nepostačuje, ak výrobca elektriny odovzdá predmetné oznámenie adresované prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy na poštovú prepravu v posledný deň zákonom určenej lehoty (t. j. 15. augusta).

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. augusta 2019, sp. zn. 2Obdo/18/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Košice I, ako súd prvej inštancie, rozsudkom z 5. apríla 2016, č. k. 26Cb/129/2015-189, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5 367,60 eur, úrok z omeškania vo výške 9,05 % ročne zo sumy 327,25 eur od 21. februára 2015 do zaplatenia, zo sumy 885,41 eur od 15. marca 2015 do zaplatenia, zo sumy 1 869,44 eur od 15. apríla 2015 do zaplatenia, zo sumy 2 285,50 eur od 15. mája 2015 do zaplatenia a paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky 40,-- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi priznal náhradu trov konania za zaplatený súdny poplatok 322,-- eur a za právne zastúpenie 1 914,-- eur, ktoré uložil žalovanému zaplatiť právnomu zástupcovi žalobcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobca je vlastníkom a prevádzkovateľom zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, a to siedmich fotovoltaiických zariadení so začiatkom činnosti v rokoch 2010 až prvý polrok 2013, ktoré prevádzkuje na základe Potvrdení o splnení oznamovacej povinnosti vydaných Úradom pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej aj „ÚRSO“) o začiatku činnosti podľa § 6 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, ktorou je výroba a dodávka elektriny zariadeniami na výrobu elektriny s celkovým inštalovaným výkonom do 1MW vrátane. Žalobca predložil pre jednotlivé fotovoltaiické zariadenia zmluvy o dodávke elektriny, prevzatí zodpovednosti za odchýlku a doplatku zo dňa 19. novembra 2014 uzatvorené medzi žalobcom ako výrobcom elektriny z obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“) s právom na podporu, žalovaným ako odberateľom elektrickej energie a V. d., a. s. ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Predmetom týchto zmlúv o dodávke elektriny je podľa čl. I bodu 1 okrem iného aj (písm. a/) záväzok žalobcu dodať elektrinu žalovanému podľa § 3 ods. 1 písm. b/ zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby (ďalej aj „zákon o podpore OZE“); (písm. b/, c/ a d/) záväzok žalovaného odobrať od žalobcu vo vlastnom mene a na vlastný účet elektrinu podliehajúcu § 3 ods. 1 písm. b/ zákona o podpore OZE, zaplatiť žalobcovi za odobranú elektrinu určenú cenu a povinnosť prevziať zodpovednosť za odchýlku žalobcu podľa § 3 ods. 1 písm. d/ zákona o podpore OZE. Cena za dodávku elektriny bola stanovená pre prevádzkovateľa distribučnej sústavy rozhodnutím ÚRSO zo dňa 27. novembra 2014 na rok 2015 vo výške 44,015 eur/MWh.

3. Za dodávku elektriny do distribučnej sústavy vyúčtoval žalobca žalovanému cenu elektriny na straty faktúrami - č. 150018, 150020, 150022, 150024, 150026, 150028 a 150030 splatnými 20. februára 2015 za január 2015 spolu sumu 327,25 eur; č. 150067, 150069, 150071, 150073, 150075, 150077 a 150079 splatnými 14. marca 2015 za február 2015 spolu sumu 885,41 eur; č. 150133, 150135, 150137, 150139, 150141, 150143 a 150145 splatnými 14. apríla 2015 za marec 2015 spolu sumu 1.869,44 eur a faktúrami č. 150196, 150198, 150200, 150202, 150204, 150206 a 150208 splatnými 15. mája 2015 za apríl 2015 spolu sumu 2 285,50 eur. Žalovaný vyúčtované sumy nezaplatil a faktúry vrátil z dôvodu, že žalobca nemá v roku 2015 nárok na podporu vo forme výkupu elektriny za cenu elektriny na straty, pretože si nesplnil oznamovaciu povinnosť podľa § 4 zákona o podpore OZE. V odpore proti platobnému rozkazu poukázal na zoznam subjektov, ktoré nesplnili oznamovaciu povinnosť, zverejnený ÚRSO, v ktorom bol uvedený aj žalobca. Žalovaný tvrdil, že zmluvy o dodávke elektriny slúžia na realizáciu ustanovení zákona o podpore OZE, to znamená, že žalobca má nárok na cenu elektriny s podporou, ak splní zákonom stanovené podmienky. Keďže žalobca zákonné podmienky nesplnil, nemá podľa žalovaného na rok 2015 právo na podporu, t. j. na cenu elektriny v sume 44,015 eur/MWh, za dodanú elektrinu je však žalovaný pripravený na základe správneho daňového dokladu vyplatiť žalobcovi trhovú cenu elektriny, a to za január 2015 vo výške 31,-- eur/MWh, za február 2015 vo výške 36,68 eur/MWh, za marec 2015 vo výške 31,-- eur/MWh a za apríl vo výške 29,90 eur/MWh, t. j. je pripravený žalobcovi zaplatiť celkom 3 839,44 eur (za január 2015 sumu 232,40 eur/MWh, za február 2015 737,82 eur, za marec 2015 sumu 1 316,67 eur a za apríl sumu 1 552,55 eur). To znamená, že sporný je len zvyšok žalobcom uplatňovanej sumy, t. j. 1.528,16 eur, pričom žalovaný tvrdil, že čiastočná úhrada faktúr vystavených žalobcom nie je podľa daňových predpisov možná. Žalovaný uviedol, že považuje zmluvu uzavretú so žalobcom za platnú a účinnú, preto od neho odoberal vyrobenú a dodanú elektrinu. Zastával názor, že žalobca splnil podmienky na poskytnutie podpory, spochybnil však, či si toto právo môže uplatniť v roku 2015, keďže nesplnil povinnosť vyplývajúcu z § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE vo vzťahu k distribučnej spoločnosti. Zdôraznil, že nikdy netvrdil, že žalobcovi právo zaniklo, keďže zákon nespája s neodoslaním oznámenia preklúziu práva. Nesúhlasil však s posúdením lehoty ÚRSO určenej v ustanovení § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE ako procesnej lehoty, t. j. že výrobca elektriny s právom na podporu povinnosť uloženú v citovanom ustanovení splnil, ak podal oznámenie o uplatnení podpory najneskôr 15. augusta na poštovú prepravu, a nestotožnil sa ani s výkladom tejto lehoty žalobcom, ktorý tvrdil, že citované ustanovenie neobsahuje žiadnu lehotu na uplatnenie práva, keďže hovorí len o tom, k akému dňu má byť predpokladané množstvo dodanej elektriny oznámené, lebo podľa žalovaného by chýbala lehota, v ktorej by si mal splniť žiadateľ o podporu, resp. výrobca oznamovaciu povinnosť, a teda takéto ustanovenie by bolo neúčinné. V konaní nebolo sporné, že žalobca oznámenie spoločnosti V. d., a. s. podal na poštu dňa 15. augusta 2014 a adresátovi bolo toto podanie doručené 19. augusta 2014.

4. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 3 ods. 1 ods. 1 až ods. 14, § 4 ods. 1 až ods. 11, § 17 ods. 1 a § 18e ods. 1 zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore OZE, § 269 ods. 1 a ods. 2, § 365, § 369 ods. 1 a ods. 2 a § 369c ods. 1 Obchodného zákonníka a § 1 a 2 Nariadenia vlády SR č. 21/2013 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka a skonštatoval, že medzi stranami sporu vznikol právny vzťah na základe zmlúv o dodávke elektriny, prevzatí zodpovednosti za odchýlku a doplatku. ÚRSO vydal žalobcovi v súlade s § 7 zákona č. 309/2009 Z. z. pre jeho

fotovoltaické zariadenia potvrdenie o splnení oznamovacej povinnosti. Uviedol, že cena za dodávku elektriny na straty podľa rozhodnutia ÚRSO č. 0008/2015/E z 27. novembra 2014 vydaného pre žalovaného je stanovená na rok 2015 vo výške 44,015 eur/MWh a žalobca vystavil faktúru žalovanému za dodanú elektrinu do distribučnej siete za túto cenu na straty za január až apríl 2015 vo výške 5 367,60 eur. Túto sumu žalovaný žalobcovi nezaplatil, pretože nesplnil včas povinnosť podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE, keďže k 15. augustu príslušného roka neoznámil distribučnej spoločnosti zákonom stanovené údaje.

5. Zásadnú otázku pre rozhodnutie vo veci - včasnosť podania oznámenia žalobcom distribučnej spoločnosti, posúdil súd prvej inštancie podľa § 17 zákona č. 309/2009 Z. z. vychádzajúc zo záveru, že ide o procesnoprávny predpis a rovnako stanovenú lehotu posudzoval aj ÚRSO. Uviedol, že túto lehotu nemožno vykladať voči orgánu verejnej správy (ÚRSO) ako procesnú lehotu, pre dodržanie ktorej stačí podanie oznámenia na poštovú prepravu v posledný deň lehoty, a vo vzťahu k subjektu súkromného práva (spoločnosti V. d., a. s.) ako hmotnoprávnu lehotu, ktorej nedodržaním podľa žalovaného právo žalobcu na podporu zaniklo. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobca splnil povinnosť podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE vo vzťahu k prevádzkovateľovi distribučnej sústavy aj ÚRSO, preto mu vznikol nárok na zaplatenie vyúčtovanej ceny v žalovanej výške.

6. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi aj uplatnené zákonné úroky z omeškania, keďže žalovaný sa dostal do omeškania so splnením peňažného záväzku, pretože nezaplatil žalobcom vystavené faktúry v lehote splatnosti a v súlade so zákonnou úpravou priznal žalobcovi aj sumu 40,- eur ako paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky.

7. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

8. Na odvolanie žalovaného, Krajský súd v Košiciach, ako súd odvolací, napadnutým rozsudkom z 28. júna 2017, č. k. 4Cob/11/2017-227, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania priznal v plnej výške. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolací súd uviedol, že v zmysle § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“), sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, pretože vykazuje známky vecnej správnosti. Odvolací súd zdôraznil, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, vykonané dôkazy vyhodnotil v súlade s ustanovením § 191 C. s. p., na základe týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých založil aj svoje rozhodnutie, na zistený skutkový stav aplikoval ustanovenia správnych predpisov a tieto aj správne vyložil.

9. Odvolací súd zdôraznil, že pokiaľ žalovaný namietal nepreskúmanie skutkového stavu predmetného sporu súdom prvej inštancie, táto námietka nie je dôvodná, pretože žalovaný neuviedol, aké konkrétne skutkové okolnosti podstatné pre rozhodnutie vo veci súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním neobjasnil. Z obsahu spisu a z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia pritom podľa odvolacieho súdu vyplýva, že súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na skutkových zisteniach, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania a ktoré zhodne tvrdili aj sporové strany, pričom strany nenavrhli vykonať ďalšie dokazovanie na zistenie skutkového stavu.

10. Podľa odvolacieho súdu v konaní nebolo sporné, že nárok proti žalovanému uplatňuje žalobca podľa zmlúv o dodávke elektriny, prevzatí zodpovednosti za odchýlku a doplatku, ktoré uzavreli dňa 22. novembra 2004 žalobca ako výrobca elektriny z obnoviteľných zdrojov (fotovoltaických zariadení), žalovaný ako odberateľ takto vyrobenej elektriny a spoločnosť V. d., a. s. ako prevádzkovateľ distribučnej siete. Predmetom týchto zmlúv bol záväzok žalobcu ako výrobcu elektriny z obnoviteľných zdrojov dodať žalovanému ako odberateľovi takto vyrobenú elektrinu a záväzok žalovaného ako odberateľa odobrať vo vlastnom mene a na vlastný účet od výrobcu elektrinu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov za cenu stanovenú rozhodnutím ÚRSO. Strany sporu zhodne uviedli a preukazovali, že Úradom pre reguláciu sieťových odvetví bola pre regulovaný subjekt V. d., a. s., K. pre rok 2015 stanovená cena elektriny na straty vo výške 44,0150 eur/MWh.

11. Strany sporu v konaní tiež podľa odvolacieho súdu zhodne uviedli, že žalobca dodal do distribučnej siete elektrinu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov a žalovaný prevzal takto vyrobenú elektrinu v množstve uvedenom v sporných faktúrach. Napriek tomu, že žalobca vyúčtoval dodanú elektrickú energiu v cene stanovenej ÚRSO, t. j. 44,0150 eur/MWh, žalovaný bol ochotný zaplatiť len trhovú cenu elektriny v sume celkom 3 839,44 eur, lebo zastával názor, že žalobca nesplnil zákonom stanovené podmienky, a preto si nemôže na rok 2015 uplatňovať Úradom pre reguláciu sieťových odvetví stanovenú cenu elektriny.

12. Odvolací súd dodal, že žalobca ako výrobca elektriny z obnoviteľných zdrojov splnil zákonom stanovené podmienky pre získanie podpory, čo v konaní nebolo sporné. Sporným bolo, či včas splnil povinnosť uloženú výrobcovi elektriny z obnoviteľných zdrojov v ustanovení § 4 ods. 2 zákona č. 309/2009 Z. z. k 15. augustu 2014 a potom má nárok na podporu aj za rok 2015, alebo v prípade omeškania sa so splnením tejto povinnosti stratil žalobca možnosť uplatniť právo na cenu elektriny na straty a na doplatok (§ 4 ods. 3 zákona o podpore OZE) na rok 2015.

13. Pokiaľ žalobca tvrdil s odkazom na prechodné ustanovenie § 18e zákona o podpore OZE, že podmienky podpory výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie pri zariadení výrobcu elektriny, ktoré bolo uvedené do prevádzky pred 1. januárom 2014, zostávajú zachované podľa doterajších predpisov, v dôsledku čoho sa nemala naňho vzťahovať sankcia podľa § 4 ods. 3 zákona o podpore OZE v znení účinnom od 1. januára 2014, odvolací súd v tejto súvislosti odkázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zo dňa 22. marca 2017, sp. zn. PL.ÚS 50/2015, v ktorom sa zaoberal súladom novelizovaného ustanovenia § 4 ods. 3 zákona o podpore OZE s Ústavou SR (ďalej len „ústava“). Poukázal na to, že povinnosti podľa § 4 ods. 2 písm. c/ mali výrobcovia elektriny z obnoviteľných zdrojov aj pred 1. januárom 2014, novelizáciou zákona o podpore OZE účinnou od 1. januára 2014 došlo len k rozšíreniu týchto právnych dôsledkov, ktoré môžu mať výraznejší negatívny dopad na výrobcov elektriny, ako to bolo podľa pôvodnej právnej úpravy, keďže priamym dôsledkom nesplnenia povinností ustanovených v § 4 ods. 2 zákona o podpore OZE je nielen strata práva na odber elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov za cenu elektriny na straty, ale aj strata práva na tzv. doplatok. Vyslovil názor, že „v podmienkach právneho štátu je každý subjekt práva (a teda aj výrobcovia elektriny) povinný plniť povinnosti ustanovené zákonom, a to bez ohľadu na to, či predmetný zákon ustanovuje sankčný mechanizmus, prostredníctvom ktorého ho „núti“ či „motivuje“ k plneniu týchto povinností“. Uviedol, že „ústavný

súd nepovažuje zavedenie nového znenia ustanovenia § 4 ods. 3 zákona o podpore OZE, ktoré bolo napadnuté návrhom skupiny poslancov, za zásadnú koncepčnú zmenu a ani zmenu neočakávanú, pričom ide navyše o zmenu, ktorú možno odôvodniť legitímnym verejným záujmom. Ústavný súd preto zastáva názor, že zavedením nového znenia § 4 ods. 3 zákona o podpore OZE nemohlo dôjsť k takému zásahu do (legitímnych) legislatívnych očakávaní výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, ktorý by bol nezlučiteľný s čl. 20 ods. 2 a 4 ústavy, resp. čl. 1 dodatkového protokolu.“ Z tohto nálezu ústavného súdu možno vyvodiť záver, že ustanovenie § 4 ods. 3 zákona o podpore OZE v znení účinnom od 1. januára 2014 sa vzťahuje aj na tých výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov, ktorí uviedli svoje zariadenia do prevádzky pred týmto dátumom.

14. S poukazom na ustanovenie § 4 ods. 2 a ods. 3 zákona č. 309/2009 Z. z. v znení platnom do 31. júla 2015, odvolací súd konštatoval, že § 4 ods. 1 písm. c/ zákona o podpore OZE vyplýva povinnosť žalobcovi ako výrobcovi elektriny s právom na podporu oznámiť ÚRSO a prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy uplatnenie podpory, ktorá sa zabezpečuje odberom elektriny prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy za cenu elektriny na straty a doplatkom a tiež predpokladané množstvo dodanej elektriny, a to k 15. augustu na nasledujúci kalendárny rok. Odvolací súd zdôraznil, že zákonodarca použil v dotknutom ustanovení pre splnenie povinnosti výrobcom elektriny z obnoviteľných zdrojov termín „k 15. augustu“, čím umožnil protikladný výklad. Takýto termín sa podľa odvolacieho súdu nepoužíva v hmotnoprávných predpisoch, ktoré stanovujú lehotu na uplatnenie práva s určením skutočnosti rozhodnej pre začatie jej plynutia, ale ani v procesných predpisoch, ktoré presne stanovujú lehotu, v ktorej je potrebné vykonať procesný úkon. Označený termín je logické použiť v prípade, ak ku konkrétnemu dňu (mesiacu, štvrtroku) je potrebné zistiť určitý stav, ktorý sa následne môže zmeniť či meniť.

15. Odvolací súd bol toho názoru, že termín „k 15. augustu“ je potrebné vykladať vzhľadom na účel zákona, ktorý sa takýmto určením sledoval, a to k určitému termínu zistiť od výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov s právom na podporu množstvo elektriny z obnoviteľných zdrojov, ktoré predpokladajú v nasledujúcom kalendárnom roku vyrobiť, a na základe tohto zistenia zabezpečiť potrebné množstvo finančných prostriedkov na poskytnutie podpory. Odvolací súd poukazuje na to, že vzhľadom na znenie ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE ide len o oznámenie, teda splnenie informačnej povinnosti, ktorej porušenie je však sankcionované - podľa § 4 ods. 3 zákona o podpore OZE nemožnosťou výrobcu uplatniť si na nasledujúci kalendárny rok právo na podporu. Vzhľadom na uvedené odvolací súd zastával názor, že splnenie informačnej povinnosti (aj keď splnenie tejto povinnosti je zabezpečené sankciou) nemožno považovať za hmotnoprávny úkon, teda za úkon, ktorým sa uplatňuje určité právo. Žalobcovi právo na podporu bolo priznané, keďže splnil všetky zákonom stanovené podmienky, čo v konaní nebolo ani sporné, poskytovanie podpory je však viazané každoročne aj na splnenie uvedenej oznamovacej povinnosti, teda na vykonanie úkonu, ktorý žalobca ako výrobca elektriny z obnoviteľných zdrojov mal splniť k 15. augustu.

16. Z vyššie uvedených dôvodov mal odvolací súd za to, že súd prvej inštancie preto správne posúdil (hoci z iných dôvodov) tento úkon žalobcu ako úkon procesný, preto postačovalo, aby takýto úkon aj vo vzťahu k prevádzkovateľovi distribučnej sústavy urobil žalobca dňa 15. augusta 2014 podaním na pošte. Keďže v konaní žalobca preukázal podanie oznámenia V. d., a. s. dňa 15. augusta

2014 na pošte, čo nespochybnil ani žalovaný, splnil zákonom stanovenú informačnú povinnosť, a preto mu nemohlo zaniknúť právo na podporu v roku 2015. Súd prvej inštancie teda dôvodne žalobe vyhovel a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5 367,60 eur titulom neuhradených faktúr, ktorými žalobca vyúčtoval žalovanému určenú cenu dodanej elektriny vyrobenej vo fotovoltaiických zariadeniach.

17. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí ďalej uviedol, že okrem istiny priznal súd prvej inštancie žalobcovi aj úroky z omeškania podľa § 365 a § 369 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka, keďže žalovaný neuhradil faktúry v lehote splatnosti, čím sa dostal do omeškania so splnením peňažného záväzku. Ide o zákonné úroky z omeškania, na ktoré má veriteľ nárok aj bez dohody s dlžníkom, iba ak by dohodou uplatňovanie úrokov z omeškania vylúčili, keďže ustanovenie § 369 Obchodného zákonníka nie je ustanovením kogentným. Existenciu takejto dohody žalovaný netvrdil. Opodstatnená nie je podľa odvolacieho súdu námietka žalovaného, že súd prvej inštancie neodôvodnil priznanie úrokov z omeškania. Na strane 3 rozsudku označil všetky faktúry vystavené žalobcom pre žalovaného s výškou vyúčtovaných súm a dátumom ich splatnosti, preto by bolo nadbytočné ich opätovne citovať pri posudzovaní nároku žalobcu na úroky z omeškania. Následne v závere odôvodnenia rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol právny predpis, podľa ktorého posudzoval nárok žalobcu na úroky z omeškania (Obchodný zákonník) a právny predpis (Nariadenie vlády SR č. 21/2013 Z. z.), podľa ktorého posudzoval žalobcom uplatnenú výšku úrokov z omeškania, pričom úroky z omeškania priznal žalobcovi odo dňa nasledujúceho po splatnosti faktúr. Odvolací súd dodal, že žalobca uplatnil a súd prvej inštancie priznal žalobcovi úroky z omeškania podľa § 1 ods. 2 nariadenia vlády vo výške 9,05% ročne. Podľa tohto ustanovenia sa výška úrokov z omeškania rovná základnej úrokovej sadzbe Európskej centrálnej banky platnej k prvému dňu omeškania zvýšenej o deväť percentuálnych bodov a takto určená sadzba úrokov z omeškania platí počas celej doby omeškania. Faktúry žalobcu boli splatné 20. februára 2015, 14. marca 2015, 14. apríla 2015 a 14. mája 2015, kedy bola základná úroková sadzba ECB v sadzbe 0,05% (od 10. septembra 2014 do 9. decembra 2015). Súd prvej inštancie preto správne priznal žalobcovi úroky z omeškania zvýšené o 9 percentuálnych bodov, teda vo výške 9,05% ročne.

18. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 C. s. p. a § 255 ods. 1 C. s. p.

19. Proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalovaný odôvodnené podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., keďže podľa dovolateľa napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená.

20. Dovolateľ v prvom rade uviedol, že finančné prostriedky (z ktorých je podpora v zmysle § 3 ods. 1 písm. b/ a c/ zákona o podpore OZE jednotlivým výrobcom, ktorí si splnili svoje zákonom stanovené povinnosti vyplácaná), pochádzajú z platieb za odber elektrickej energie konečnými spotrebiteľmi, prostredníctvom tarify za prevádzkovanie systému (TPS) ako jednej zo zložiek koncovkej ceny elektriny. Takéto finančné prostriedky sú preto *de facto* financované z verejných zdrojov a výrazne sa premietajú do koncových cien elektriny platených všetkými koncovými odberateľmi elektriny. Dovolateľ zdôraznil, že poskytnutie finančných prostriedkov z titulu podpory

v zmysle zákona o OZE je tohto času predmetom značného množstva sporov vedených proti prevádzkovateľom distribučných sústav alebo nimi povereným subjektom vrátane samotného žalovaného, pričom vo viacerých z nich je základnou spornou otázkou pre posúdenie nároku na úhradu výrobcom uplatnenej pohľadávky z titulu podpory v zmysle § 3 ods. 1 písm. b/ alebo písm. c/ zákona o podpore OZE správny výklad a správne posúdenie lehoty „k 15. augustu“ obsiahnutej v ustanovení § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE.

21. Povinnosť výrobcov elektriny s právom na podporu oznámiť ÚRSO a prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy uplatnenie podpory podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ zákona o podpore OZE, vrátane predpokladaného množstva dodanej elektriny na nasledujúci kalendárny rok, vždy k 15. augustu príslušného kalendárneho roka, obsiahnutá v § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE, bola v predmetnom právnom predpise síce zakotvená s účinnosťou od 1. januára 2010, avšak až s účinnosťou od 1. januára 2014 bolo zákonom č. 382/2013 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon o podpore OZE (ďalej len „novela“), rozšírené znenie § 4 ods. 3 zákona o podpore OZE, v zmysle ktorého výrobca elektriny s právom na podporu, ktorý si nesplní povinnosti podľa § 4 ods. 2 zákona o podpore OZE, si nemôže na elektrinu vyrobenú v danom zariadení na výrobu elektriny uplatniť právo podľa odseku 1 písm. b/ a písm. c/ na nasledujúci kalendárny rok.

22. Predmetná novela zákona o podpore OZE nadobudla platnosť dňa 20. novembra 2013 a účinnosť dňa 1. januára 2014, pričom prvá lehota na splnenie zákonom stanovených povinností výrobcov elektriny s právom na podporu obsiahnutých v § 4 odseku 2 zákona o podpore OZE po prijatí novej právnej úpravy uplynula až dňa 15. augusta 2014. Preto prvé spory v súvislosti s predmetnou právnou úpravou začali vznikať až v súvislosti s reálnym dožadovaním sa poskytnutia podpory podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ zákona o podpore OZE jednotlivými výrobcami za elektrinu vyrobenú v zariadeniach výrobcov z obnoviteľných zdrojov energie v jednotlivých kalendárnych mesiacoch roku 2015. Keďže predchádzajúca právna úprava v znení účinnom do 31. decembra 2013 so splnením ako ani nesplnením povinnosti výrobcov zakotvenej v § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE nespájala žiaden právny následok, nebol výklad predmetnej právnej normy, ako ani spornej lehoty „k 15. augustu“ v nej obsiahnutej, doposiaľ predmetom výkladovej ako ani aplikačnej praxe všeobecných súdov.

23. Otázka posúdenia povahy predmetnej lehoty je podľa dovolateľa kľúčovou otázkou pre správne vyriešenie a rozhodnutie v predmetnej právnej veci, ale tiež pre rozhodnutie množstva ďalších obdobných sporov. Ide tiež podľa názoru dovolateľa o otázku zásadného právneho významu, ktorá judikatúrou vyšších súdov nebola riešená, alebo výklad ktorej v judikatúre týchto súdov nie je ustálený, ktorá podmienka je v prípade výkladu spornej lehoty obsiahnutej v § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE nesporne naplnená.

24. Dovolateľ má za to, že výklad určujúci procesný charakter dotknutej lehoty, ktorý bol podaný odvolacím súdom v napadnutom rozhodnutí, nie je správny. Dovolateľ zdôraznil, že povinnosť zakotvená v § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE je zložená z dvoch častí, ktoré je k jej riadnemu splneniu nevyhnutné splniť kumulatívne, ktorú skutočnosť odvolací súd zrejme prehliadol respektíve sa jej bezdôvodne nevenoval.

25. Prvou časťou je oznámenie predpokladaného množstva dodávky elektriny, ktoré má notifikačný charakter. Súčasťou povinnosti obsiahnutej v § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE je však okrem predmetnej oznamovacej povinnosti tiež povinnosť výrobcu z obnoviteľných zdrojov energie uplatniť si podporu podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ zákona o podpore OZE. Uplatnenie predmetnej podpory je jednostranným úkonom výrobcu smerujúcim primárne voči prevádzkovateľovi distribučnej sústavy, ako aj voči ÚRSO, nevyhnutným na to, aby výrobca priznané právo na podporu reálne zhmotnil a premietol do reálneho nadobudnutia podpory.

26. Dovolateľ dodal, že s povinnosťou výrobcu uplatniť si podporu a oznámiť predpokladané množstvo dodanej elektriny v nasledujúcom kalendárnom roku je za podmienok ustanovených zákonom o podpore OZE spojený nielen vznik nároku výrobcu na reálne nadobudnutie podpory v dotknutom kalendárnom roku a jej vymožitelnosť prostriedkami priznanými platnými právnymi predpismi, ale s predmetnou povinnosťou výrobcu je neodňateľne spojená povinnosť prevádzkovateľa distribučnej sústavy poskytnúť výrobcovi v dotknutom kalendárnom roku podporu vo forme doplatku, ako aj povinnosť odoberať od výrobcu elektrinu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov energie za cenu elektriny na straty, ktorá je zabezpečovaná prostredníctvom žalovaného. Dovolateľ má za to, že uplatnenie podpory je nepochybne jednostranným a adresovaným právnym úkonom, nakoľko zo znenia § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE je zrejmé, že tento má byť adresovaný a riadne doručený primárne vo vzťahu k prevádzkovateľovi distribučnej sústavy a taktiež ÚRSO.

27. Dovolateľ v dovolaní ďalej poukázal na to, že pre určenie povahy určitej zákonnej lehoty ako hmotnoprávnej, resp. ako procesnej je potrebné nevyhnutné určiť povahu samotnej právnej normy, v ktorej je dotknutá lehota obsiahnutá, ktorou skutočnosťou sa odvolací súd v napadnutom rozsudku vôbec nezaoberal. Právna norma obsiahnutá v § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE, zakotvujúca povinnosť výrobcu, ktorú je tento povinný v zákonom stanovenej lehote riadne splniť a jej splnenie, resp. nesplnenie v zákonom stanovenej lehote, má vplyv na existenciu nároku na uplatnenie práva. Týmto spôsobuje právne následky v oblasti hmotného práva, a to tak vo sfére samotného výrobcu, ako aj vo sfére prevádzkovateľa distribučnej sústavy, prípadne tretieho subjektu, prostredníctvom ktorého prevádzkovateľ distribučnej sústavy realizuje splnenie niektorých svojich zákonom stanovených povinností, a teda aj samotného žalovaného. Vzhľadom na samotnú povahu predmetnej právnej normy je podľa dovolateľa zrejmé, že dodržanie, resp. nedodržanie lehoty obsiahnutej v predmetnej právnej norme spôsobuje vznik, resp. zánik nároku na uplatnenie práva na podporu.

28. Vzhľadom k uvedenému má dovolateľ za to, že sa v prípade lehoty obsiahnutej v § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE jedná o lehotu hmotnoprávnú, a táto zostáva zachovaná, ak je adresátovi oznámenie o uplatnení si podpory a jej rozsahu, v stanovenej lehote aj reálne doručené. Pretože nie je možné, aby sa jednostranný adresný právny úkon stal perfektným a nadobudol zákonom predpokladané účinky pred jeho doručením adresátovi. Medzi stranami sporu je nesporné, že žalobca podal oznámenie o uplatnení si podpory a jej rozsahu v zmysle § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE na poštovú prepravu až dňa 15. augusta 2014 a toto bolo spoločnosti V. d., a. s. doručené až dňa 19. augusta 2014, t. j. až po uplynutí zákonom stanovenej hmotnoprávnej lehoty. Z uvedeného je podľa dovolateľa zrejmé, že žalobca zákonom stanovenú lehotu zmeškal. Hmotnoprávny charakter

lehoty podčiarkuje fakt, že dorúčením alebo nedorúčením oznámenia zo strany výrobcu sa nezačína správne ani žiadne iné konanie, ale následky nastávajú *ex lege*.

29. Dovolateľ poukázal aj na záver odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v ktorom sa odvolací súd zaoberal otázkou účelu oznamovacej povinnosti podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE. V tejto súvislosti dovolateľ uviedol, že táto otázka bola predmetom skúmania pléna ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 50/2015, kedy ústavný súd konštatoval, že zákon o podpore OZE a ním sledovaný účel a verejný záujem predpokladá riadne plnenie zákonom stanovených povinností všetkými výrobcami elektriny z obnoviteľných zdrojov energie.

30. V závere podaného dovolania napokon dovolateľ uviedol, že prípadný nesúhlas s odôvodnením úvah súdu prvej inštancie je podľa dovolateľa možné dedukovať len zo záveru odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, kde tento konštatuje, že úkon žalobcu bol súdom prvej inštancie správne posúdený ako procesný, avšak dodáva, že k takémuto posúdeniu došlo zo strany súdu prvej inštancie z iných dôvodov. Takýmto iným dôvodom sa však odvolací súd v napadnutom rozsudku bližšie vôbec nevenuje, z ktorého dôvodu je podľa dovolateľa napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné.

31. Dovolateľ preto žiada dovolací súd, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

32. Žalobca vo vyjadrení k podanému dovolaniu mal za to, že konajúce súdy vec správne právne posúdili. Uviedol, že skutočné množstvo elektriny vyrobené v kalendárnych mesiacoch január, február, marec a apríl 2015, ani doručenie žalobcových faktúr žalovanému, nebolo medzi účastníkmi konania sporné. Jedinou obranou žalovaného v konaní bolo jeho tvrdenie, podľa ktorého žalobca mal porušiť povinnosť podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE. Žalobca zdôraznil, že touto námietkou žalovaného sa zaoberal už súd prvej inštancie a dospel k záveru, že žalobca si predmetnú povinnosť splnil voči ÚRSO, ako aj voči prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy a právo na podporu podľa § 4 ods. 3 zákona o podpore OZE mu nezaniklo. Preto mu vzniklo právo na zaplatenie žalovanej sumy - ceny elektriny na straty ako jednej z foriem podpory.

33. Výklad právnych noriem v otázke dodržania lehoty podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE, podľa žalobcu podali v tomto prípade všeobecné súdy a nie žalovaný a ani ÚRSO, čo je aj v súlade s nálezom ústavného súdu sp. zn. PL 50/2015. Aj z uvedených dôvodov považuje žalobca napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj prvostupňový rozsudok, za dostatočne odôvodnený a má za to, rozhodnutie krajského súdu nie je nepreskúmateľné.

34. Žalobca zdôraznil, že formulácia v zákone o podpore OZE „k 15. augustu“, umožňuje rozličný výklad. Avšak v žiadnom prípade nie je možné prijať taký výklad, ktorého výsledkom by bol záver, že uplatnenie podpory a oznámenie predpokladaného množstva dodávok musí byť doručené žalovanému do 15. augusta. Tento záver nepodporuje ani časť nálezu ústavného súdu na stranách 30 a 31, kde sa zdôrazňuje, že jedným z definičných princípov právneho štátu je právna istota. Názor, že splnenie povinnosti uplatnenia si práva na podporu v zmysle zákona o podpore OZE tak, aby toto bolo uplatnené spôsobom - dorúčením prevádzkovateľovi do 15. augusta, podľa žalobcu nepodporuje ani konštatovanie Ústavného súdu na strane 33 nálezu, kde sa uvádza, že predmetné

povinnosti ustanovených v § 4 ods. 2 zákona o podpore OZE majú primárne charakter informačných, resp. oznamovacích povinností. Ide teda o povinnosti, ktorých spôsob splnenia len tak, ako to zdôrazňuje žalovaný vo svojom dovolaní, t. j. ich splnením dorúčením oznámenia do 15. augusta, nemôžu predstavovať mimoriadnu záťaž pre žalovaného. Pokiaľ uplatnenie podpory bolo právom dodávateľa elektriny, žalobca je toho názoru, že tento sa jednoznačne mohol rozhodnúť o uplatnení podpory k 15. augustu, t. j. k tomuto dňu. Neznamená to, že v tento deň malo byť jeho rozhodnutie vo forme oznámenia o uplatnení podpory doručené žalovanému.

35. Žalobca považoval za potrebné zdôrazniť, že verejnou autoritou v oblasti regulácie aj dodávok elektriny je ÚRSO. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví na svojom webovom sídle ešte dňa 14. januára 2015 mal zverejnený postup plnenia povinností výrobcov elektriny s právom na podporu podľa zákona č. 309/2009 Z. z., podľa ktorého postupu žalobca konal. Žalobca zdôraznil, že ako účastník zmluvných vzťahov riadiacich sa uzatvorenou zmluvou o dodávke elektriny, prevzatí zodpovednosti za odchýlku a doplatku uzatvorenej dňa 9. decembra 2014, postupoval pri plnení povinností stanovených v § 4 ods. 2 zákona o podpore OZE s bežnou opatrnosťou, ktorú bolo možné so zreteľom na všetky okolnosti prípadu od neho požadovať. Nemal dôvod pochybovať, že svoju povinnosť splní včas, ak oznámenie - listovú zásielku, obsahom ktorej bolo splnenie povinností vyplývajúcich pre neho z § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE, podá na poštu dňa 15. augusta 2014. Žalobca bol objektívne v dobrej viere a nie je možné prijať záver, že nekonal poctivo.

36. Žalobca preto navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol, prípade zamietol a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

37. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný, zastúpený v súlade s § 429 ods. 2 písm. b/ C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

38. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

39. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

40. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu vid' napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude

rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C. s. p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

41. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., teda tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nebola vyriešená.

42. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

43. Vzhľadom na obsah dovolania, sa dovolací súd v prvom rade zamerá na dovolací dôvod vyodený z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., kedy je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (uznesenie najvyššieho súdu z 8. júna 2017, sp. zn. 3Cdo/52/2017). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 C. s. p., zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania (rovnako aj uznesenie najvyššieho súdu z 26. septembra 2017, sp. zn. 1Cdo/206/2016, bod 16.).

44. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnú otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016, dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti, doposiaľ neposudzoval právnú otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú vôbec súvis s rozhodovaným sporom.

45. Dovolací súd konštatuje, že žalovaný v podanom dovolaní, dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., vymedzil tou skutočnosťou, že nesprávne právne posúdenie spočíva v rozhodnutí odvolacieho súdu pri posudzovaní procesného charakteru lehoty „k 15. augustu“ obsiahnutej v ustanovení § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE, ktorej správne právne posúdenie a správny výklad je základným predpokladom pre posúdenie riadneho a včasného splnenia povinnosti žalobcom voči prevádzkovateľovi distribučnej sústavy. Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného je podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., procesne prípustné.

46. Spôsob podpory a podmienky podpory výroby elektriny je upravený v ustanovení § 3 ods. 1 zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore OZE v znení účinnom od 1. januára 2014, podľa ktorého podpora výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie a podpora výroby elektriny vysoko účinnou kombinovanou výrobou sa zabezpečuje podľa písm. a/ prednostným 1. pripojením zariadenia na výrobu elektriny do regionálnej distribučnej sústavy, 2. prístupom do sústavy, 3. prenosom elektriny, distribúciou elektriny a dodávkou elektriny; písm. b/ odberom elektriny prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy, do ktorej je zariadenie výrobcu elektriny pripojené za cenu elektriny na straty, písm. c/ doplatkom; písm. d/ prevzatím zodpovednosti za odchýlku prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy.

47. Podľa § 4 ods. 1 písm. c/ zákona o podpore OZE, výrobca elektriny, ktorý spĺňa podmienky na získanie podpory podľa § 3 (ďalej len „výrobca elektriny s právom na podporu“), má právo na doplatok podľa § 3 ods. 1 písm. c/ na základe účtovného dokladu vystaveného prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy na skutočné množstvo elektriny vyrobenej za kalendárny mesiac alebo v prípade malého zdroja za kalendárny rok, z obnoviteľných zdrojov energie alebo elektriny vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou, zníženej o technologickú vlastnú spotrebu elektriny, upravenej podľa § 3 ods. 4, aj v tom prípade, že si právo na odber elektriny podľa písmena b/ neuplatňuje.

48. Podľa § 4 ods. 2 zákona o podpore OZE, výrobca elektriny s právom na podporu je povinný podľa písm. a/ predložiť prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy potvrdenie o pôvode elektriny z obnoviteľných zdrojov energie alebo potvrdenie o pôvode elektriny vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou vydané za predchádzajúci kalendárny rok; písm. b/ oznámiť prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy, s ktorým má uzavretú zmluvu o dodávke elektriny, predpokladanú charakteristiku svojej dodávky v termínoch uvedených v prevádzkovom poriadku prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy, ak celkový inštalovaný výkon zariadenia je väčší ako 1 MW; písm. c/ oznámiť ÚRSO a prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy uplatnenie podpory podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a písm. c/, vrátane predpokladaného množstva dodanej elektriny, vždy k 15. augustu na nasledujúci kalendárny rok; pri zariadeniach výrobcu elektriny uvedených do prevádzky po 15. auguste je výrobca elektriny povinný informovať prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy o využití práva podľa odseku 1 najneskôr 30 dní pred uvedením zariadenia výrobcu elektriny do prevádzky; písm. d/ vrátiť prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy doplatok podľa § 3 ods. 1 písm. c/, ktorý mu bol vyplatený v rozpore s podmienkami podpory podľa tohto zákona.

49. Dovolací súd preskúmaním spisového materiálu a podaného mimoriadneho opravného prostriedku konštatuje, že základnou spornou otázkou v predmetnom konaní súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, bol výklad lehoty „k 15. augustu“ obsiahnutej v ustanovení § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE, ktorej správne právne posúdenie a správny výklad je základným predpokladom pre posúdenie riadneho a včasného splnenia povinnosti žalobcom voči prevádzkovateľovi distribučnej sústavy, ktoré žalobcovi ako výrobcovi elektriny s právom na podporu ukladá povinnosť oznámiť ÚRSO a prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy uplatnenie podpory podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a c/ zákona o podpore OZE, vrátane predpokladaného množstva dodanej elektriny, vždy k 15. augustu na nasledujúci kalendárny rok.

50. V tejto súvislosti v prvom rade dovolací súd zdôrazňuje, že ustanovenie § 3 zákona o podpore OZE upravuje spôsob a podmienky podpory výroby elektriny a ustanovenie § 4 zákona o podpore OZE stanovuje práva a povinnosti výrobcu elektriny, z čoho logicky vyplýva, že výrobca elektriny musí splniť presne stanovené podmienky na to, aby mal zabezpečenú podporu výroby. Na druhej strane, ak výrobca elektriny spĺňa podmienky ustanovené podľa § 3 zákona o podpore OZE, má určité práva a povinnosti ustanovené podľa § 4 zákona o podpore OZE a pokiaľ zákonom určené práva alebo povinnosti nesplní, nastupuje zákonom uložená sankcia, v danom prípade strata práva na podporu na nasledujúci kalendárny rok. Dovolací súd dodáva, že takáto sankčná doložka bola do zákona o podpore OZE zavedená novelou č. 382/2013 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2014, ku ktorej novele zaujal svoj názor ústavný súd vo svojom náleze sp. zn. PL. ÚS 50/2015, ktorý považoval zavedenie sankčného mechanizmu s účinnosťou od 1. januára 2014 za vyžadujúce s tým, že platí pre všetky subjekty bez rozdielu s poukazom na prípustnosť nepravnej retroaktivity. Ústavný súd zároveň konštatoval, že vyššie uvedenou novelou došlo k zmene, resp. rozšíreniu právnych dôsledkov pre výrobcov elektriny, a to nielen strata práva na odber elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy, ale aj strata práva na doplatok na nasledujúci kalendárny rok. Ústavný súd dodal, že v danom prípade ide o špecifickú sankciu, ktorá má súkromnoprávny charakter s tým, že nesplnenie zákonom ustanovených povinností nemôže v právnom štáte požívať ochranu.

51. V prejednávanom spore je nepochybné, že žalobca sa domáha vyplatenia podpory na zaplatenie dodávky elektriny do distribučnej siete na straty za mesiace január, február, marec a apríl 2015, t. j. žalobca bol povinný splniť svoje povinnosti podľa § 4 ods. 2 zákona o podpore OZE v roku 2014, aby nestratil svoje právo na odber elektriny a doplatok na nasledujúci kalendárny rok 2015. V konaní nebolo sporné, že žalobca oznámenie spoločnosti V. d., a. s. podal na poštu dňa 15. augusta 2014 a adresátovi bolo toto podanie doručené 19. augusta 2014.

52. Dovolací súd považuje za potrebné poukázať na doslovné znenie ustanovenie § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE, podľa ktorého výrobca elektriny s právom na podporu je povinný oznámiť Úradu pre reguláciu sieťových odvetví a prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy uplatnenie podpory podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a písm. c/, vrátane predpokladaného množstva dodanej elektriny, vždy k 15. augustu na nasledujúci kalendárny rok. Logickým a gramatickým výkladom uvedeného ustanovenia je zrejmé, že výrobca elektriny je povinný vykonať dva úkony, a to oznámiť uplatnenie podpory a súčasne uviesť predpokladané množstvo dodanej elektriny, všetko k 15. augustu na nasledujúci kalendárny rok. Tieto dve povinnosti musia byť splnené kumulatívne s tým, že nevykonanie niektorej z nich znamená porušenie zákonom uloženej povinnosti, inými slovami ak výrobca elektriny oznámi uplatnenie podpory avšak neuvedie predpokladané množstvo dodanej elektriny k určenému dátumu (alebo naopak), nesplní svoju oznamovaciu povinnosť riadne. Je preto možné dospieť k záveru, že ak zákonodarca uložil výrobcovi elektriny v ustanovení § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE dve samostatné povinnosti, avšak na seba nadväzujúce, a to s výslovne uvedenou lehotou, ktorá je vyjadrená číselne a určená na presne stanovený dátum dňa 15. augusta, je takúto lehotu potrebné považovať za hmotnoprávnou a nie procesnú, ako nesprávne právne posúdili konajúce súdy nižšej inštancie. Záver o hmotnoprávnom charaktere uvedenej lehoty je opretý aj o vyššie uvedený nálež ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 50/2015, ktorý nespochybniteľne dospel k záveru, že sankčný mechanizmus vyjadrený v ustanovení § 4 ods. 3 zákona o podpore OZE

má súkromnoprávny charakter. Takto spôsobuje právne následky v oblasti hmotného práva a predmetná právna norma musí mať povahu normy hmotnoprávnej a rovnako aj lehota v nej obsiahnutá musí mať povahu lehoty hmotnoprávnej. Preto je možno uzavrieť, že s poukazom na § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE je povinnosť výrobcu elektriny zachovaná vtedy, ak právna skutočnosť nastane najneskôr v posledný deň hmotnoprávnej lehoty, t. j. v danom prípade 15. augusta. Za rozhodujúci moment pre uplatnenie podpory podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o podpore OZE, je preto potrebné považovať moment doručenia prejavu vôle prevádzkovateľovi distribučnej sústavy, nakoľko až od toho momentu sa takýto jednostranný právny úkon výrobcu stáva perfektným a nadobúda spôsobilosť spôsobovať účinky, ktoré s takýmto prejavom vôle zákon spája. V tejto súvislosti dovolací súd dodáva, že stanovisko ÚRSO charakterizujúce dotknutú lehotu za procesnoprávnu, nie je záväzná a v zmysle vyššie uvedeného ani správne, z ktorého dôvodu sa na takéto stanovisko nemožno úspešne dovolávať.

53. Dovolací súd konštatuje, že v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu (ako aj v rozhodnutí súdu prvej inštancie), absentuje posúdenie vzájomného vzťahu strán sporu, nie je z neho zrejmé akými úvahami sa odvolací súd riadil pri určovaní povahy spornej lehoty, ktorá bola hlavnou podstatou celého konania, rovnako z neho nie je zrejmé, ako sa vysporiadal s otázkou povahy predmetnej právnej normy. Preto ak sa konajúce súdy nevysporiadali s tak závažnými skutočnosťami, došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci z dôvodu nevyriešenia významnej a kľúčovej právnej otázky, ktorá má vplyv na rozhodnutie prejednávaneho sporu.

54. Najvyšší súd vzhľadom na dôvodnosť dovolania napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa § 449 ods. 1 C. s. p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

55. Odvolací súd je právnym názorom dovolacieho súdu viazaný (§ 455 C. s. p.).

56. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

59. ROZHODNUTIE

- I. Aj v prípade odstránenia väd diela tret'ou osobou určenou objednávatel'om za predpokladu, že zhotoviteľ vady diela neodstránil ani v dodatočnej primeranej lehote, má objednávatel' voči zhotoviteľovi právo na zľavu z ceny diela podľa ustanovenia § 564 v spojení s ustanovením § 439 ods. 1 Obchodného zákonníka.**
- II. Ak náklady objednávatel'a účelne a predvídateľne vynaložené na odstránenie väd tret'ou osobou určenou objednávatel'om prevyšujú zľavu z ceny diela, predstavujú tieto náklady v rozsahu prevyšujúcom zľavu z ceny diela nárok objednávatel'a na náhradu škody voči zhotoviteľovi podľa ustanovenia § 440 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. mája 2020, sp. zn. 3Obdo/3/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „súd prvej inštalácie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 26. apríla 2018, č. k. 15Cb/34/2014-191 žalobu žalobcu o zaplatenie 9 782,54 eur s príslušenstvom zamietol a žalovanému a štátu priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. V odôvodnení rozsudku okresný súd uviedol, že žalobca si neuplatnil nárok na zľavu z ceny diela bez zbytočného odkladu po tom, ako zistil, že žalovaný mu neodstráni vady diela výmenou solárnych panelov, ako to predpokladá ustanovenie § 436 ods. 2 Obchodného zákonníka, keď už v novembri 2012 mal vedomosť o postoji žalovaného k jeho reklamáci. Nárok na zľavu z ceny diela si žalobca uplatnil až listom zo 6. septembra 2013 a keďže neoznámil voľbu svojho nároku bez zbytočného odkladu, mal s poukazom na znenie ustanovenia § 436 ods. 3 Obchodného zákonníka nárok z väd ako pri nepodstatnom porušení zmluvy, a nárok na zľavu tak bol uplatnený v zmysle § 437 ods. 5 Obchodného zákonníka.

2.1. Podľa súdu prvej inštalácie zľava z ceny diela zodpovedá rozdielu medzi hodnotou, ktorú by mal tovar bez väd a hodnotou, ktorú mal tovar dodaný s vadami, pričom rozhodujúci je čas, v ktorom sa malo uskutočniť riadne plnenie. Žalobca svoj nárok na zľavu z ceny diela odôvodňoval vynaloženými nákladmi na výmenu solárnych panelov, ktoré zaplatil tretej osobe, avšak nepredložil žiadny doklad o tom, na základe čoho bola stanovená cena montáže a demontáže panelov vo výške 2 232,80 eur a cena dopravných nákladov vo výške 24,96 eur, pričom poukázal aj na rozpory ohľadom uvedenia jednotkovej ceny za solárny panel v listinách predložených žalobcom.

2.2. Okresný súd zároveň skonštatoval, že medzi stranami nebola dohodnutá možnosť odstránenia väd pomocou tretích osôb na náklady žalovaného, pričom zo zákona takáto možnosť daná nie je. Žalobca taktiež nepreukázal, že by upozornil žalovaného na možnosť uplatnenia si takéhoto nároku.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 27. marca 2019, č. k. 4Cob/116/2018-249 rozsudok súdu prvej inštalácie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

4. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že v prípade 7 solárnych panelov z celkového počtu 27 si žalovaný splnil svoju povinnosť a ich vadnosť odstránil výmenou za nové panely, ktoré nespôsobili nefunkčnosť diela a boli vyhovujúce na riadny chod elektrárne žalobcu. V prípade predmetných panelov tak nebol dôvod, aby ich žalobca vymenil, resp. aby vznikol žalobcovi nárok na zľavu z ceny diela spočívajúci v nákladoch na ich ďalšiu výmenu. Odvolací súd skonštatoval, že v prípade panelov, ktoré si dal žalobca vymeniť tretím subjektom, vznikla stranám

sporu povinnosť vrátiť si vzájomné plnenie, v opačnom prípade by na strane žalobcu vzniklo bezdôvodné obohatenie spočívajúce v hodnote panelov, ktorými žalobca po ich výmene disponoval. Žiaden z účastníkov zmluvy sa totiž nemôže domáhať poskytnutého plnenia bez toho, aby sám vrátil plnenie, ktoré prijal. Tejto zákonnej konštrukcii musí zodpovedať žalobný návrh a aj výrok rozsudku súdu, ktorým žalobe vyhovie. V rozhodovanom spore sa podľa krajského súdu jedná o vzájomné, synalagmatické záväzky, pri ktorých sú obe zmluvné strany navzájom dlžníkmi a veriteľmi. Žalobca svoju povinnosť vrátiť predmet diela, ktorý považoval za vadný, doposiaľ nesplnil. V žalobnom návrhu žalobca neuviedol povinnosť vydať spornú časť diela (žalovaným pôvodne dodaných 27 solárnych panelov) a žalovaný takýto vzájomný návrh nepodal. Aj z tohto dôvodu nebolo možné žalobe vyhovieť.

4.1. Krajský súd označil za správny záver okresného súdu, že žalobca mal v dôsledku neoznámenia nároku na zľavu z ceny diela bez zbytočného odkladu žalovanému len nároky ako pri nepodstatnom porušení zmluvy. Zároveň uviedol, že sa nestotožnil s argumentáciou žalobcu, v zmysle ktorej mala zľava z ceny diela zodpovedať nákladom na odstránenie väd žalobcom, keďže náklady na ich odstránenie môžu prevyšovať aj hodnotu poskytnutého (i keď vadného) plnenia, nakoľko žalobca mal postupovať podľa ustanovenia § 439 ods. 1 v spojení s § 564 Obchodného zákonníka, a za rozhodujúci označil čas, v ktorom sa malo uskutočniť riadne plnenie. Záverom odvolací súd uviedol, že výška zľavy je zvyčajne stanovená dohodou strán alebo znaleckým posudkom, a preto nemožno zľavu stotožniť len s nákladmi spojenými s odstránením väd. Samotnú zľavu z ceny diela bolo pritom možné uplatniť len do doby odstránenia väd, pričom v čase, kedy si žalobca zľavu uplatnil, boli už vady odstránené, a preto uplatnená zľava nie je včasná a ani oprávnená.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dňa 24. júna 2019 dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe vyhovie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“).

5.1. Dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne vyriešenie právnych otázok v znení:

- „*Má objednávateľ právo na primeranú zľavu z ceny diela pri porušení zmluvy o dielo zodpovedajúcu nákladom vyúčtovaným treťou osobou, ak zhotoviteľ riadne a včas uplatnené vady diela neodstráni (resp. oznámi objednávateľovi, že ich neodstráni v poskytnutej primeranej dodatočnej lehote) a z tohto dôvodu dá objednávateľ vady tretej osobe odstrániť?*“

- *Je objednávateľ oprávnený uplatniť si nárok na primeranú zľavu z ceny diela len do doby reálneho odstránenia väd?*“

6. Žalobca uviedol, že predmetné otázky boli doposiaľ riešené len v uznesení (odvolacieho senátu – pozn. dovolacieho súdu) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) z 23. septembra 2010, sp. zn. 1Co/3/2009, pričom poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 23Cdo/4167/2014.

6.1. Podľa dovolateľa je nesprávny záver, že objednávateľ si môže uplatniť nárok na zľavu z ceny diela len do doby skutočného odstránenia väd. Rovnako tak považuje za nesprávne tvrdenie, že nárok na zľavu z ceny diela nemôže v danom prípade zodpovedať uhradeným nákladom na odstránenie väd diela treťou osobou. Konajúce súdy podľa presvedčenia žalobcu opomenuli, že práve žalovaný odmietol odstrániť namietané vady v primeranej dodatočnej lehote a nevyhovel ani opakovaným reklamáciám. V dôsledku pasívneho a neprofesionálneho prístupu žalovaného ako dodávateľa diela bol žalobca nútený pristúpiť k výmene vadných panelov v záujme odvrátenia hroziacej škody.

6.2. Uplatnený nárok má byť pritom subsumovaný pod ustanovenia o nepodstatnom porušení zmluvy, keďže predmetom reklamácie bolo iba 27 vadných panelov z celkom 3621 dodaných. Ani znenie ustanovenia § 437 ods. 5 Obchodného zákonníka podľa dovolateľa neukladá objednávateľovi žiadnu lehotu na uplatnenie nároku na zľavu z ceny diela, ale iba primeranú lehotu, pokiaľ má úmysel

odstúpiť od zmluvy. Z hľadiska jazykového výkladu je pritom podľa žalobcu významné, že zákonodarca v súvislosti s vyvodzovaním zodpovednosti za vady používa pojem „nárok“, ktorý v sebe nevyhnutne inkorporuje atribút súdnej vymáhateľnosti. Neodstránením vád diela v primeranej lehote mu preto vzniklo právo domáhať sa súdnej ochrany, pokiaľ ide o uplatnenie zvoleného nároku na zľavu z ceny diela. Zákonodarca však nelimitoval uplatnenie nároku na zľavu z ceny diela na moment skutočného odstránenia vád, ako sa mylne domnieva odvolací súd.

6.3. Záverom dovolateľ uviedol, že odvolací súd mal správne zodpovedať na ním predložené právne otázky spôsobom, že objednávateľ má právo na primeranú zľavu z ceny diela pri porušení zmluvy o dielo zodpovedajúcu nákladom vyúčtovaným treťou osobou, ak zhotoviteľ riadne a včas uplatnené vady diela neodstráni (resp. oznámi objednávateľovi, že ich neodstráni v poskytnutej primeranej dodatočnej lehote) a z tohto dôvodu objednávateľ dá odstrániť vady diela tretej osobe, a zároveň objednávateľ je oprávnený uplatniť si nárok na primeranú zľavu z ceny diela aj po reálnom odstránení vád treťou osobou.

7. Žalovaný vo vyjadrení z 9. júla 2019 navrhol dovolanie žalobcu odmietnuť.

7.1. Podľa žalovaného sa dovolateľ neopiera o platné ustanovenia Obchodného zákonníka, keď uviedol, že žalobcom požadovaná suma nie je v súlade s ustanovením § 439 ods. 1 Obchodného zákonníka, pričom zdôraznil, že odstránil vady diela, o ktoré žalobca požiadal. Žalobca ako objednávateľ zmenil nárok z vád diela z odstránenia vád diela na zľavu z ceny diela bez súhlasu žalovaného ako dodávateľa, čo je v rozpore so zákonom, a preto nebolo možné žalovaný nárok priznať.

7.2. Taktiež žalovaný poukázal na to, že pri zľave z ceny diela je rozhodujúca doba, v ktorej sa malo uskutočniť riadne plnenie.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas žalobca zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že jeho dovolanie je dôvodné.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

10. Predmetom dovolacieho prieskumu je vyriešenie právnej otázky, či v prípade, ak zhotoviteľ diela neodstránil riadne oznámené vady diela a objednávateľ si následne nechal dielo opraviť treťou osobou, má právo na zľavu z ceny diela, alebo či tento nárok má objednávateľ len do okamihu odstránenia vád diela. Dovolateľ vymedzil právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, uviedol, ako mal nastolenú právnu otázku podľa jeho názoru správne riešiť.

10.1. Predmetná otázka v nadväznosti na súdmi nižšej inštancie ustálený skutkový stav doposiaľ nebola predmetom dovolacieho prieskumu, bola posudzovaná len v uznesení odvolacieho senátu najvyššieho súdu z 23. septembra 2010, sp. zn. 1Co/3/2009.

10.2. Posudzovanie nárokov z vadného dodania diela bolo síce predmetom dovolacieho prieskumu v rozsudku najvyššieho súdu z 15. marca 2011, sp. zn. 3Obdo/6/2010, avšak závery v ňom vyslovené nedávajú odpoveď na právnu otázku vymedzenú žalobcom a zároveň predmetné rozhodnutie vychádzalo z odlišného skutkového stavu, než bol ustálený súdmi nižšej inštancie v predmetnom

spore. Vo veci vedenej pod sp. zn. 3Obdo/6/2010 objednávateľ uzavrel novú zmluvu o dielo s treťou osobou ešte pred uplynutím dohodnutej lehoty na zhotovenie diela pre zhotoviteľa, pričom následne si objednávateľ uplatnil u zhotoviteľa nárok na odstránenie väd a súčasne požadoval zľavu z ceny diela, pričom prioritne žiadal odstránenie väd diela. Po odstránení väd zhotovenej časti diela zhotoviteľom objednávateľ opätovne požadoval zľavu z ceny diela (ktorá však nebola uplatnená v dôsledku neodstránenia pôvodne uplatnených väd zhotoviteľom). Vzhľadom na uvedené nie je možné pri posudzovaní prípustnosti dovolania žalobcu v rozhodovanom spore vychádzať z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/6/2010.

10.3. Dovolací súd tak konštatuje, že je splnená podmienka prípustnosti dovolania v rozhodovanej veci podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

11. Dovolací súd poukazuje na to, že zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie vyplýva, že žalobca si počas plynutia záručnej doby uplatnil u žalovaného ako zhotoviteľa diela – fotovoltaikej elektrárne - vady diela, pokiaľ ide o 27 solárnych panelov, pričom v prípade 26 panelov si uplatnil dodanie náhradných panelov za vadné a v prípade 1 panelu výmenu vadného panelu za nový. Žalovaný v rámci reklamácie vymenil len 7 panelov z celkového počtu 27 panelov, pričom tieto panely mali vyšší výkon ako pôvodné panely a reklamáciu považoval za vybavenú. Žalobca však nepovažoval vady za odstránené a následne si 16. januára 2013 nechal vymeniť všetkých 27 panelov a uplatnil si u žalovaného nárok na zľavu z ceny diela vo výške 9 782,54 eur. Predmetná suma predstavovala náklady vynaložené žalobcom za odstránenie väd diela, ktoré žalovaný riadne neodstránil.

12. Podľa ustanovenia 560 ods. 1 Obchodného zákonníka, dielo má vady, ak vykonanie diela nezodpovedá výsledku určenému v zmluve.

12.1. Podľa ustanovenia § 564 Obchodného zákonníka, pri vadách diela platia primerane § 436 až § 441. Objednávateľ však nie je oprávnený požadovať vykonanie náhradného diela, ak predmet diela vzhľadom na jeho povahu nemožno vrátiť alebo odovzdať zhotoviteľovi.

12.2. Podľa ustanovenia § 436 ods. 1 Obchodného zákonníka, ak je dodaním tovaru s vadami porušená zmluva podstatným spôsobom (§ 345 ods. 2), môže kupujúci:

- a/ požadovať odstránenie väd dodaním náhradného tovaru za vadný tovar, dodanie chýbajúceho tovaru a požadovať odstránenie právnych väd,
- b/ požadovať odstránenie väd opravou tovaru, ak sú vady opraviteľné,
- c/ požadovať primeranú zľavu z kúpnej ceny alebo
- d/ odstúpiť od zmluvy.

12.3. Voľba medzi nárokmi uvedenými v odseku 1 kupujúcemu patrí, len ak ju oznámi predávajúcemu vo včas zaslanom oznámení väd alebo bez zbytočného odkladu po tomto oznámení. Uplatnený nárok nemôže kupujúci meniť bez súhlasu predávajúceho. Ak sa však ukáže, že vady tovaru sú neopraviteľné, alebo že s ich opravou by boli spojené neprimerané náklady, môže kupujúci požadovať dodanie náhradného tovaru, ak o to predávajúceho požiada bez zbytočného odkladu po tom, čo mu predávajúci oznámil túto skutočnosť. Ak predávajúci neodstráni vady tovaru v primeranej dodatočnej lehote, alebo ak oznámi pred jej uplynutím, že vady neodstráni, môže kupujúci odstúpiť od zmluvy alebo požadovať primeranú zľavu z kúpnej ceny (ods. 2).

12.4. Podľa ustanovenia § 437 ods. 1 Obchodného zákonníka, ak je dodaním tovaru s vadami zmluva porušená nepodstatným spôsobom, môže kupujúci požadovať buď dodanie chýbajúceho tovaru a odstránenie ostatných väd tovaru, alebo zľavu z kúpnej ceny.

12.5. Dokiaľ kupujúci neuplatní nárok na zľavu z kúpnej ceny, alebo neodstúpi od zmluvy podľa odseku 5, je predávajúci povinný dodať chýbajúci tovar a odstrániť právne vady tovaru. Ostatné vady je povinný odstrániť podľa svojej voľby opravou tovaru alebo dodaním náhradného tovaru; zvoleným spôsobom odstránenia väd však nesmie spôsobiť kupujúcemu vynaloženie neprimeraných nákladov (ods. 2).

12.6. Ak kupujúci požaduje odstránenie väd tovaru, nemôže pred uplynutím dodatočnej primeranej lehoty, ktorú je povinný poskytnúť na tento účel predávajúcemu, uplatniť iné nároky z väd tovaru, okrem nároku na náhradu škody a na zmluvnú pokutu, ibaže predávajúci oznámi kupujúcemu, že nesplní svoje povinnosti v tejto lehote (ods. 3).

12.7. Dokiaľ kupujúci neurčí lehotu podľa odseku 3 alebo neuplatní nárok na zľavu z kúpnej ceny, môže predávajúci oznámiť kupujúcemu, že vady odstráni v určitej lehote. Ak kupujúci bez zbytočného odkladu po tom, čo dostal toto oznámenie, neoznámi predávajúcemu svoj nesúhlas, má toto oznámenie účinnosť určenia lehoty podľa odseku 3 (ods. 4).

12.8. Ak predávajúci neodstráni vady tovaru v lehote vyplývajúcej z odseku 3 alebo 4, môže kupujúci uplatniť nárok na zľavu z kúpnej ceny alebo od zmluvy odstúpiť, ak upozorní predávajúceho na úmysel odstúpiť od zmluvy pri určení lehoty podľa odseku 3 alebo v primeranej lehote pred odstúpením od zmluvy. Zvolený nárok nemôže kupujúci bez súhlasu predávajúceho meniť (ods. 5).

12.9. Podľa ustanovenia § 439 ods. 1 Obchodného zákonníka, nárok na zľavu z kúpnej ceny zodpovedá rozdielu medzi hodnotou, ktorú by mal tovar bez väd, a hodnotou, ktorú mal tovar dodaný s vadami, pričom pre určenie hodnôt je rozhodujúci čas, v ktorom sa malo uskutočniť riadne plnenie.

12.10. Kupujúci môže o zľavu znížiť kúpnu cenu platenú predávajúcemu; ak kúpna cena bola už zaplatená, môže kupujúci požadovať jej vrátenie do výšky zľavy spolu s úrokmi dojednanými v zmluve, inak s určenými obdobne podľa § 502 (ods. 2).

12.11. Ak vada nebola včas oznámená (§ 428 ods. 1 a § 435 ods. 1), môže kupujúci iba so súhlasom predávajúceho vykonať práva podľa odseku 2 alebo použiť právo na zľavu na započítanie s pohľadávkou predávajúceho. Toto obmedzenie neplatí, ak predávajúci o vadách vedel v čase dodania tovaru; pri právnych vadách je rozhodujúca doba ustanovená v § 435 ods. 1 (ods. 3).

12.12. Podľa ustanovenia § 440 ods. 1 Obchodného zákonníka, nároky z väd tovaru sa nedotýkajú nároku na náhradu škody alebo na zmluvnú pokutu. Kupujúci, ktorému vznikol nárok na zľavu z kúpnej ceny, nie je oprávnený požadovať náhradu zisku ušlého v dôsledku nedostatku vlastnosti tovaru, na ktorý sa zľava vzťahuje.

12.13. Uspokojenie, ktoré možno dosiahnuť uplatnením niektorého z nárokov z väd tovaru podľa § 436 a § 437, nemožno dosiahnuť uplatnením nároku z iného právneho dôvodu (ods. 2).

13. Pokiaľ ide o (odvolacie) rozhodnutie z 23. septembra 2010, sp. zn. ICo/3/2009, najvyšší súd v ňom skonštatoval, že

„Z ustanovení Obchodného zákonníka upravujúcich nároky z väd pri porušení zmluvy vyplýva, že ak objednávateľ uplatní včas vady a nárok na odstránenie väd opravou v poskytnutej primeranej dodatočnej lehote a zhotoviteľ tieto vady neodstráni, resp. oznámi objednávateľovi, že ich neodstráni v tejto lehote, môže objednávateľ uplatniť nárok na zľavu z kúpnej ceny. Podmienkou uplatnenia tohto nároku je: 1/ existencia väd, 2/ ich včasné uplatnenie, 3/ zodpovednosť zhotoviteľa za vady, 4/ neodstránenie väd zhotoviteľom v poskytnutej primeranej dodatočnej lehote. Za stanovených podmienok môže objednávateľ uplatniť nárok na zľavu z kúpnej ceny pri podstatnom i nepodstatnom porušení zmluvy. Obchodný zákonník striktne neupravuje spôsob, akým tak má objednávateľ urobiť. Musí tak však urobiť preukázateľným spôsobom. Môže tak urobiť aj spôsobom upraveným v ustanovení § 439 ods. 2 Obchodného zákonníka.

Keď v preskúmanom prípade žalovaná neodstránila vady ani v primeranej dodatočnej lehote a žalobkyňa dala vady odstrániť tretej osobe, pričom vo výške zodpovedajúcej výške úhrady zaplatenej tretej osobe si voči žalovanej uplatnila nárok na zaplatenie sumy spolu s úrokmi z omeškania (v svojej podstate vrátenie časti kúpnej ceny vo výške zľavy zodpovedajúcej zaplatenej úhrade tretej osobe, keďže celú cenu diela zaplatila vopred) návrhom na súde, uplatnila si nárok na zľavu z kúpnej ceny. Posúdiť, či si nárok uplatnila dôvodne a v správnej výške, bolo úlohou krajského súdu.“

13.1. Následná otázka vzťahu nárokov z vadného dodania diela a náhrady škody bola posudzovaná

v uznesení najvyššieho súdu z 30. januára 2015, sp. zn. 4MOBdo/5/2013, v ktorom dovolací súd vyslovil záver, že

„Ak si objednávateľ neuplatní nároky zo zodpovednosti za vady diela, nemôže sa domáhať náhrady škody, ktorá mu vznikla z vadného plnenia zhotoviteľa v rozsahu, v ktorom sa mohol domôcť uspokojenia uplatnením práv zo zodpovednosti za vady, keďže takýto postup ustanovenie § 440 ods. 2 Obchodného zákonníka výslovne vylučuje.“

14. Dovolací súd uvádza, že pri posudzovaní dovolateľom nastolenej právnej otázky možno poukázať na aktuálne rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky (vrátane rozhodnutia, na ktoré odkázal v texte svojho dovolania žalobca), ktoré sú aplikovateľné na rozhodovaný spor a z ktorých vyplývajú nasledovné závery:

14.1. *„Za situácie, kedy sa zhotoviteľ odmietol zaoberať odstránením riadne reklamovanej vady diela, má objednávateľ právo na zľavu z ceny diela, i keď si nechal vadu odstrániť treťou osobou, a o tejto skutočnosti pred odstránením vady zhotoviteľa neupovedomil“* (viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 20. augusta 2015, sp. zn. 23Cdo/4167/2014).

14.2. *„Zákon rozlišuje z hľadiska právnych následkov medzi oznámením vád (§ 562 ods. 2 v spojení s § 428 ods. 2 a ods. 3 Obchodného zákonníka) a oznámením voľby medzi nárokmi z týchto vád (§ 564 v spojení s § 436 a § 437 Obchodného zákonníka). Opomenutie prvého má (zásadne) za následok (na námietku zhotoviteľa) nemožnosť domôcť sa nárokov zo zodpovednosti za vady diela súdnou cestou, neoznámenie voľby nároku z vád objednávateľom je spojené s odlišnými dôsledkami. V prípade vád, ktoré predstavujú porušenie zmluvy podstatným spôsobom, zostávajú objednávateľovi, ak neoznámia voľbu svojho nároku včas, nároky, ktoré by mu patrili pri nepodstatnom porušení zmluvy, teda právo požadovať odstránenie vád diela zhotoviteľom alebo zľava z ceny diela (§ 437 ods. 1 Obchodného zákonníka). V prípade vád, ktoré nepredstavujú podstatné porušenie zmluvy, zákon s absenciou voľby konkrétneho nároku objednávateľa nespája iný následok než, že dokým objednávateľ neuplatní nárok na zľavu z kúpnej ceny, môže zhotoviteľ oznámiť objednávateľovi, že odstráni vadu v určitej lehote, v ktorej potom objednávateľ nemôže uplatniť proti zhotoviteľovi iné nároky z vád diela (§ 437 ods. 4 Obchodného zákonníka). Právo žiadať zľavu nezaniká skôr, než dôjde k odstráneniu práv zhotoviteľom, prípadne k odstúpeniu od zmluvy podľa ustanovenia § 437 ods. 5 Obchodného zákonníka.“*

Ak zhotoviteľ odmietne bezdôvodne uznať existenciu vád a nepristúpi k ich odstráneniu má objednávateľ právo uplatniť zľavu z ceny diela. Ak zníži objednávateľ časť ceny diela o sumu zodpovedajúcu výške zľavy, ide o postup predvídaný ustanovením § 439 ods. 2 Obchodného zákonníka, pre ktorý nie je rozhodné, či objednávateľ už skôr uplatnil u zhotoviteľa voľbu nároku zľavy z ceny diela, ale iba to, či mu toto právo skutočne patrí“ (viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 28. marca 2017, sp. zn. 23Cdo/3945/2016).

14.3. *„Obchodný zákonník v ustanoveniach § 436 ods. 4 a § 440 ods. 1 výslovne zakotvuje právo objednávateľa na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená vadným plnením, a v ustanovení § 440 ods. 2 stanovuje medze využitia tohto inštitútu v tom ohľade, že reparácia určitej ujmy prostredníctvom náhrady škody je vylúčená tam, kde je (prípadne bolo) možné dosiahnuť totožného uspokojenia uplatnením niektorého z nárokov z vadného plnenia. Zákonodarca tu prostredníctvom preferencie práv z vadného plnenia vymedzuje cestu, ktorou je objednávateľ oprávnený dosiahnuť uspokojenie, nejde však o obmedzenie celkového rozsahu uspokojenia. Právna úprava tu vychádza zo zásady plnej reparácie spôsobenej ujmy, pretože na objednávateľa nemajú byť bezdôvodne prenášané dôsledky vadného plnenia zhotoviteľa. Objednávateľ musí mať právnu možnosť dosiahnuť náhradu celej ujmy, ktorá mu vznikla v dôsledku vadnosti plnenia, v rozsahu, v ktorom nemožno dosiahnuť uspokojenie uplatnením nárokov z vád, má nárok na uspokojenie z iných právnych dôvodov, predovšetkým z titulu náhrady škody.“*

Vzhľadom k ustanoveniam § 436 ods. 1, resp. § 437 ods. 1 v spojení s § 564 Obchodného zákonníka má objednávateľ v prípade vád diela právo voľby medzi požiadavkou na odstránenie vád

opravou a požiadavkou na primeranú zľavu z ceny diela. Ak si zvolí nárok na odstránenie väd opravou a zhotoviteľ vady v primeranej dodatočnej lehote neodstráni, alebo pred jej uplynutím oznámi, že ich neodstráni, potom sa už obmedzujúci dopad ustanovenia § 440 ods. 2 Obchodného zákonníka nevzťahuje na to uspokojenie, ktoré spočíva práve v odstránení väd. Ak sa objednávateľ tohto uspokojenia (odstránenia väd opravou) nedomohol uplatnením práva z väd, môže sa ho domáhať z iného právneho titulu, v danom prípade z titulu náhrady škody. Limitom však zostáva možnosť dosiahnuť totožné uspokojenie uplatnením ostatných práv z vadného plnenia, ktoré objednávateľovi svedčia, teda uplatnením nároku na zľavu z ceny diela určenou podľa § 439 ods. 1 Obchodného zákonníka ako rozdiel medzi hodnotami vadného a bezvadného plnenia.

Ak teda zhotoviteľ nevyhovie dôvodne uplatnenej požiadavke objednávateľa na bezplatné odstránenie väd diela opravou a náklady účelne a predvídateľne vynaložené na odstránenie tejto vady prevyšujú zľavu z ceny diela zodpovedajúcu tejto vade, sú tieto náklady v rozsahu prevyšujúcom zľavu z ceny diela ujmou reparačnou prostredníctvom náhrady škody.

V situácii, kedy zhotoviteľ odmietol splniť svoju povinnosť a vadu neodstránil, nemožno po objednávateľovi spravodlivo požadovať, aby sa musel pre zachovanie iných práv podľa § 440 ods. 2 Obchodného zákonníka domáhať najprv splnenia v súdnom konaní, vrátane konania vykonávacieho a počkať na jeho bezvýslednosť. Účelom § 440 ods. 2 v spojení s § 564 Obchodného zákonníka nepochybne nie je znemožniť objednávateľovi dosiahnutie efektívneho uspokojenia nárokov na reparáciu celkovej ujmy spôsobenej porušením zmluvy a nútiť ho znášať po celú dobu potenciálne dlhotrvajúceho súdneho sporu dôsledky neopravenej vady“ (viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 30. marca 2016, sp. zn. 32Cdo/4980/2014).

15. Pre uplatnenie nárokov z vadného dodania diela v súdnom konaní je nevyhnutné, aby ich objednávateľ oznámil včas zhotoviteľovi (k tomu viď § 562 ods. 2 Obchodného zákonníka). V prípade, ak objednávateľ včas neoznámil zhotoviteľovi vady diela, nie je možné v súdnom konaní priznať objednávateľovi nároky z väd diela, ak zhotoviteľ v konaní pred súdom namietne, že objednávateľ mu vady diela neoznámil včas (k tomu viď § 562 ods. 3 v spojení s § 428 ods. 2 Obchodného zákonníka).

15.1. Rovnako tak platí, že objednávateľ nemôže bez súhlasu zhotoviteľa meniť uplatnený nárok. Uvedené znamená, že ak objednávateľ požadoval odstránenie väd diela napr. opravou, nemôže v primeranej lehote určenej zhotoviteľovi na odstránenie väd diela bez súhlasu zhotoviteľa požadovať miesto opravy diela zľavu z ceny diela, resp. odstúpiť od zmluvy o dielo.

15.2. Pri odstraňovaní väd diela zhotoviteľom je potrebné mať pritom na pamäti, že ak ani po odstránení väd na základe objednávateľom uplatneného nároku z vadného dodania diela toto dielo nezodpovedá výsledku určenému v zmluve, má dielo vady v zmysle ustanovenia § 560 ods. 1 Obchodného zákonníka, čo v konečnom dôsledku znamená, že zhotoviteľ si nesplnil svoju povinnosť a vady diela neodstránil.

16. Odlišná situácia – pokiaľ ide o zmenu objednávateľom uplatneného nároku - však nastáva v situácii, kedy si zhotoviteľ nesplnil svoju povinnosť a vady diela v primeranej lehote neodstránil (vrátane prípadu, kedy aj po odstraňovaní väd zo strany zhotoviteľa dielo nezodpovedá výsledku určenému v zmluve), resp. kedy zhotoviteľ oznámi, že si svoju povinnosť nesplní a vady diela v určenej lehote neodstráni. V takom prípade má objednávateľ právo požadovať aj bez súhlasu zhotoviteľa zľavu z ceny diela, prípadne môže od zmluvy odstúpiť.

16.1. Uvedenému záveru zodpovedá aj znenie ustanovenia § 437 ods. 3 v spojení s § 564 Obchodného zákonníka – keďže v rozhodovanej veci súdy nižšej inštancie skonštatovali, že išlo o nároky vyplývajúce z nepodstatného porušenia zmluvy – v zmysle ktorého nemôže objednávateľ pred uplynutím dodatočnej primeranej lehoty uplatniť iné nároky z väd diela (t. j. požadovať zľavu z ceny diela alebo od zmluvy odstúpiť) okrem nároku na náhradu škody a nároku na zmluvnú pokutu, ibaže zhotoviteľ oznámil objednávateľovi, že svoju povinnosť nesplní v dodatočnej primeranej

lehote. Po uplynutí primeranej dodatočnej lehoty na odstránenie väd diela opravou a rovnako tak po oznámení zhotoviteľa, že vady diela neodstráni v primeranej dodatočnej lehote, je objednávateľ oprávnený požadovať zľavu z ceny diela, prípadne môže od zmluvy odstúpiť. Tento „druhotný“ objednávateľom zvolený nárok z väd diela potom následne nemôže objednávateľ zmeniť bez súhlasu zhotoviteľa (k tomu viď § 437 ods. 5 Obchodného zákonníka).

16.2. Pre uplatnenie tohto „druhotného“ nároku z väd diela v podobe zľavy z ceny diela musia byť splnené nasledovné predpoklady:

- I. existencia vady diela,
- II. jej včasné uplatnenie,
- III. zodpovednosť zhotoviteľa za vady a
- IV. neodstránenie väd zhotoviteľom v poskytnutej dodatočnej primeranej lehote.

16.3. Nárok na zľavu z ceny diela sa v takom prípade odvíja od pôvodného včasného uplatnenia väd diela a zákon na jeho uplatnenie neupravuje žiadnu osobitnú lehotu (okrem premlčacej lehoty za súčasného vznesenia námietky premlčania zhotoviteľom – pozn. dovolacieho súdu), v ktorej je objednávateľ povinný tento nárok uplatniť voči zhotoviteľovi.

17. Ak zhotoviteľ riadne a včas oznámené vady diela neodstránil ani v dodatočnej primeranej lehote a objednávateľ si tieto vady následne nechal odstrániť treťou osobou, má objednávateľ právo na zľavu z ceny diela. Toto právo má objednávateľ aj vtedy, ak si so zhotoviteľom osobitne nedojednal v zmluve o dielo možnosť odstránenia väd diela treťou osobou. Rovnako tak toto právo má objednávateľ aj v situácii, keď objednávateľ pred samotným odstránením väd neupovedomil zhotoviteľa, že si nechá vady diela odstrániť prostredníctvom tretej osoby.

17.1. Nepripustný by bol iba postup, kedy by objednávateľ vady diela neoznámil zhotoviteľovi bez zbytočného odkladu a priamo by si ich nechal odstrániť ním zvolenou treťou osobou s tým, že následne by požadoval zľavu z ceny diela v podobe nákladov vynaložených na odstránenie väd treťou osobou.

18. V situácii popísanej vyššie je potrebné priznať zvýšenú ochranu objednávateľovi, ktorý si nechal odstrániť vady diela treťou osobou, a nie zhotoviteľovi, ktorý opakovane porušil svoje povinnosti, keďže najprv dodal dielo s vadami a následne bezdôvodne tieto vady napriek ich včasnej reklamácií neodstránil. Predmetnú skutočnosť musí súd pri svojom rozhodovaní zohľadniť, pretože na objednávateľa nemajú byť bezdôvodne prenášané dôsledky vadného plnenia zhotoviteľa a jeho následnej nečinnosti.

18.1. Odstránenie väd diela treťou osobou nemá vplyv na existenciu nároku objednávateľa na zľavu z ceny diela, ktorý vznikol v dôsledku nesplnenia si povinnosti zhotoviteľom (neodstránením riadne reklamovaných väd diela). Tento nárok odstránením väd diela osobou odlišnou od zhotoviteľa (resp. od osoby určenej zhotoviteľom) nezaniká. Na existenciu nároku objednávateľa na zľavu z ceny diela by malo vplyv jedine prípadné odstránenie väd zhotoviteľom.

19. Pokiaľ ide o samotnú výšku zľavy z ceny diela, túto limituje znenie ustanovenia § 439 ods. 1 Obchodného zákonníka. Zľava z ceny diela tak predstavuje rozdiel medzi dohodnutou cenou diela (t. j. cenou diela, ktorú by malo dodané dielo bez väd) a cenou, ktorú malo dielo dodané zhotoviteľom s vadami, pričom určujúci je čas, kedy malo byť dielo dodané.

19.1. Uvedená limitácia zľavy z ceny diela nemusí celkom zodpovedať výške ujmy, ktorá vznikla objednávateľovi v súvislosti s odstraňovaním väd diela treťou osobou, a v okolnostiach konkrétnej veci by mohla byť nespravodlivá voči objednávateľovi, ktorý by v konečnom dôsledku musel znášať negatívne dôsledky vadného plnenia zo strany zhotoviteľa a jeho následnú pasivitu prejavujúcu sa v neodstránení väd diela ani v dodatočnej primeranej lehote.

19.2. Dovolací súd v nadväznosti na uvedené poukazuje na znenie ustanovenia § 440 ods. 1 Obchodného zákonníka, ktoré upravuje právo objednávateľa na náhradu škody, ktoré je limitované

odsekom 2 predmetného ustanovenia vylučujúcim náhradu ujmy vzniknutej objednávateľovi v prípadoch, kedy je možné dosiahnuť totožné uspokojenie uplatnením niektorého z nárokov z vadného plnenia. V prípadoch, kedy je možné uspokojiť majetkovú ujmu objednávateľa vzniknutú v dôsledku vadného dodania diela uplatnením nárokov z vadného plnenia len čiastočne, napr. uplatnením nároku na zľavu z ceny diela, nie je vylúčené, aby sa v zostavujúcej časti domáhal uspokojenia z titulu náhrady škody. Uvedené vychádza z toho, že objednávateľ musí mať právnu možnosť dosiahnuť náhradu celej ujmy, ktorá mu vznikla v dôsledku vadného plnenia zo strany zhotoviteľa.

19.3. Predmetné konštatovanie je významné predovšetkým v situácii, keď zhotoviteľ nevyhovie dôvodne a včas uplatnenej žiadosti objednávateľa na bezplatné odstránenie väd diela opravou a náklady účelne a predvídateľne vynaložené na odstránenie týchto väd treťou osobou prevyšujú zľavu z ceny diela určenú ustanovením § 439 ods. 1 Obchodného zákonníka. Tieto náklady v rozsahu, v akom prevyšujú zľavu z ceny diela, predstavujú ujmu objednávateľa, ktorú je možné reparovať prostredníctvom náhrady škody.

20. Nárok objednávateľa na náhradu škody – ktorá mala byť spôsobená vadným dodaním diela – je vylúčený, ak mohol objednávateľ dosiahnuť uspokojenie z niektorého z nárokov z vadného dodania diela.

20.1. Uvedené znamená, že ak porušenie povinnosti zhotoviteľa predstavuje iba dodanie diela s vadami, nemôže sa objednávateľ domáhať voči zhotoviteľovi nároku na náhradu škody (podľa § 373 a nasl. Obchodného zákonníka), ak si neuplatnil u zhotoviteľa nároky z vadného dodania diela (a vady diela zhotoviteľovi včas neoznámil).

20.2. To isté platí aj v prípade, ak si objednávateľ nechá odstrániť vady diela u tretej osoby bez toho, aby zhotoviteľovi oznámil vady diela. V takom prípade nemôže objednávateľ požadovať od zhotoviteľa náhradu škody predstavujúcu náhradu nákladov vynaložených na odstránenie väd diela treťou osobou (k tomu viď 4MOBdo/5/2013 a obdobne aj 3Obdo/97/2019).

21. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že:

I. Ak zhotoviteľ neodstráni objednávateľom riadne a včas uplatnené vady diela ani v dodatočnej primeranej lehote, prípadne oznámi, že vady diela v určenej lehote neodstráni, má objednávateľ právo na zľavu z ceny diela, aj keď si následne nechal vady odstrániť treťou osobou. Toto právo má objednávateľ aj v situácii, ak možnosť odstránenia väd neodstránených zhotoviteľom v dodatočnej primeranej lehote prostredníctvom tretej osoby určenej objednávateľom nebola dohodnutá v zmluve o dielo, a aj v situácii, keď objednávateľ zhotoviteľa neupovedomil pred odstránením väd, že si tieto nechá odstrániť prostredníctvom tretej osoby.

II. Objednávateľ má v prípade, ak zhotoviteľ nevyhovie dôvodne a včas uplatnenej jeho žiadosti na bezplatné odstránenie väd diela opravou, právo na zľavu z ceny diela v rozsahu rozdielu medzi zmluvne dohodnutou cenou diela a cenou, ktorú malo dielo dodané zhotoviteľom s vadami v čase, kedy malo byť dielo dodané. Ak náklady objednávateľa účelne a predvídateľne vynaložené na odstránenie väd treťou osobou určenou objednávateľom prevyšujú zľavu z ceny diela, sú tieto náklady v rozsahu prevyšujúcom zľavu z ceny diela ujmu objednávateľa, ktorú je možné reparovať prostredníctvom náhrady škody.

22. S poukazom na vyslovené právne závery dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu (a aj súdu prvej inštancie) nesprávne právne posúdenie veci. Súdny nižšej inštancie nesprávne vyslovili záver, že žalobcom uplatnená zľava z ceny diela nie je včasná a ani oprávnená.

22.1. K uvedenému dovolací súd uvádza, že predovšetkým je nesprávny záver krajského súdu, že žalobca ako objednávateľ mohol uplatniť zľavu z ceny diela len do doby reálneho odstránenia väd. Predmetný záver by bol opodstatnený len v prípade, ak by vady diela (stavby fotovoltaikej

elektrárne) odstránil zhotoviteľ (žalovaný – pozn. dovolacieho súdu), k čomu však v predmetnej veci (minimálne v prípade 20 solárnych panelov) nedošlo. Nárok žalobcu na zľavu z ceny diela vznikol práve v dôsledku nesplnenia si povinnosti žalovaným (v dôsledku neodstránenia riadne a včas oznámených väd diela opravou). Samotné následné odstránenie väd diela treťou osobou, ku ktorému došlo v dôsledku nečinnosti žalovaného, nemalo vplyv na existenciu nároku žalobcu na zľavu z ceny diela.

22.2. Rovnako tak sa javí dovolaciemu súdu ako predčasné tvrdenie krajského súdu, že v prípade 7 solárnych panelov žalovaný vady diela odstránil výmenou za nové panely, keďže nie je zrejmé, či v prípade týchto panelov po výmene dielo zodpovedalo alebo nezodpovedalo výsledku určenému v zmluve, čo je významné pre posúdenie (ne)oprávnenosti opätovnej výmeny týchto panelov a pre celkovú výšku zľavy z ceny diela.

22.3. Nesprávne sú podľa dovolacieho súdu aj úvahy okresného súdu o tom, že medzi stranami nebola dohodnutá možnosť odstránenia väd prostredníctvom tretích osôb na náklady žalovaného a že žalobca žalovaného neupozornil na možnosť uplatnenia si nároku na zľavu z ceny diela v podobe náhrady nákladov spojených s odstránením väd diela treťou osobou. Tieto skutočnosti nemajú žiadny vplyv na posúdenie nároku žalobcu na zľavu z ceny diela, rozhodujúce pre posúdenie oprávnenosti nároku žalobcu bolo len to, že žalobca riadne a včas oznámil žalovanému vady diela, za ktoré zodpovedá žalovaný a žalovaný ich neodstránil, hoci bol na to povinný. To, že žalobca si nechal odstrániť vady diela treťou osobou, nemá žiadny vplyv na nárok objednávateľa na zľavu z ceny diela, ako to vyplýva aj z vyššie citovanej judikatúry. Bol to práve žalovaný, ktorý najprv dodal žalobcovi dielo s vadami a následne si odmietol splniť svoju povinnosť tieto vady odstrániť. V takej situácii nemožno po objednávateľovi spravodlivo požadovať, aby sa najprv domáhal v súdnom konaní bezplatného odstránenia väd diela, a nútiť ho po celú dobu dlhotrvajúceho súdneho konania znášať dôsledky zhotoviteľom neopravennej vady.

23. Za nesprávny možno považovať aj postup súdov nižšej inštancie pri posudzovaní samotného nároku na zľavu z ceny diela. Síce správne poukázali na ustanovenie § 439 ods. 1 Obchodného zákonníka upravujúceho zľavu z ceny diela, avšak dospeli k nesprávnemu záveru, keď žalobcovi nepriznali nárok na zľavu z ceny diela ani v rozsahu predpokladanom znením ustanovenia § 439 ods. 1 Obchodného zákonníka.

23.1. Naviac dovolací súd poukazuje na to, že súd je viazaný žalobným návrhom a nie jeho právnou kvalifikáciou, pričom zdôrazňuje, že žalobcom uplatnený nárok predstavoval v zásade náhradu nákladov uhradených tretej osobe, ktoré boli vynaložené na odstránenie väd diela, za ktoré zodpovedal žalovaný, a ktoré žalovaný napriek svojej povinnosti neodstránil. V takej situácii platí, že objednávateľ nemôže znášať negatívne dôsledky vadného plnenia zo strany zhotoviteľa a jeho následnú pasivitu prejavujúcu sa v neodstránení väd diela ani v dodatočnej primeranej lehote, pričom objednávateľ musí mať právnu možnosť dosiahnuť náhradu celej ujmy, ktorá mu vznikla v dôsledku vadného plnenia zo strany zhotoviteľa. Túto skutočnosť však sudy nižšej inštancie pri svojom rozhodovaní nezohľadnili, hoci boli obsahom žalobcom uplatneného nároku.

24. Nad rámec uvedeného pre potreby ďalšieho konania považuje dovolací súd za nevyhnutné poukázať aj na nesprávnosť záveru odvolacieho súdu o tom, že v rozhodovanom spore sa jednalo o vzájomné (synalagmatické) záväzky, keď žalobca mal byť povinný vrátiť predmet diela žalovanému. Dovolací súd uvádza, že pozornosti odvolacieho súdu zrejme ušlo, že predmetom diela bolo zhotovenie fotovoltaikej elektrárne a nie dodanie 27 solárnych panelov. Predmetom konania je uplatnenie nárokov žalobcu z vadného dodania diela, predovšetkým nároku na zľavu z ceny diela. S nárokom objednávateľa na zľavu z ceny diela Obchodný zákonník nespája žiadnu vzájomnú povinnosť objednávateľa voči zhotoviteľovi, a to ani s prípadným nárokom na náhradu škody (vo výške prevyšujúcej zľavu z ceny diela) spôsobenej vadným dodaním diela.

25. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky, ktorá nebola doposiaľ dovolacím súdom vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

25.1. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by vzhľadom na nesprávnosť (a predčasnosť) právnych záverov súdu prvej inštancie bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C. s. p.).

26. Dovolací súd zrušil aj uznesenia súdu prvej inštancie, ktorými rozhodol o výške trov konania žalovaného (uznesenie zo 14. mája 2019, č. k. 15Cb/34/2014-268) a o výške trov konania štátu (uznesenie zo 14. mája 2019, č. k. 15Cb/34/2014-270), keďže v danom prípade nebol viazaný rozsahom podaného mimoriadneho opravného prostriedku s poukazom na ustanovenie § 439 písm. a/ C. s. p. V prípade závislosti výrokov môže dovolací súd prejednať aj závislý výrok bez toho, aby bol dovolateľom napadnutý. Judikatúra najvyššieho súdu (R 73/2004) sa ustálila na tom, že závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci.

26.1. Vydanie uznesení o výške trov konania bolo jednostranne závislé od existencie rozhodnutia vo veci samej. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku okresného súdu uznesenia o výške trov konania ako závislé rozhodnutia stratili svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie vo veci samej by zostali uznesenia o výške trov konania osamotené, strácali by rozumný zmysel a odporovalo by to princípu právnej istoty (obdobne aj I. ÚS 549/2015, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012 a 2MObdV/4/2012).

27. V ďalšom konaní sú sudy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

28. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania (prvoinštančného aj odvolacieho konania), ako aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

60. ROZHODNUTIE

- I. Ak sa jedná o právny úkon, ktorým dlžník prevádza veci v jeho vlastníctve na tretiu osobu, k ukráteniu uspokojenia veriteľovej pohľadávky dochádza okamihom, keď dlžník stráca vlastnícke právo k svojmu majetku, z ktorého by inak mohol veriteľ dosiahnuť (aspoň čiastočné) uspokojenie svojej pohľadávky.**
- II. Uzavretím zmluvy o prevode nehnuteľnosti nedochádza k ukráteniu uspokojenia pohľadávky dlžníkovho veriteľa, keďže až do rozhodnutia o povolení vkladu je vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti dlžník a veriteľ sa môže domáhať uspokojenia svojej pohľadávky aj z tejto nehnuteľnosti.**
- III. Plynutie lehoty na podanie žaloby o neúčinnosť právneho úkonu je závislé od okamihu, kedy došlo zo strany dlžníka k ukráteniu uspokojenia pohľadávky jeho veriteľa.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. marca 2020, sp. zn. 3Obdo/8/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 13. novembra 2018, č. k. 26Cbi/4/2015-290 zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že právny úkon dlžníka Ing. M. Ch., nar. X.X.XXXX – darovacia zmluva uzavretá medzi dlžníkom a žalovaným, ktorou dlžník bezodplatne previedol na žalovaného nehnuteľnosť: byt č. X zapísaný na LV č. XXXX, vedenom pre okres K. I, obec K. s. Ľ., k. ú. N. Ľ., nachádzajúci sa v obytnom dome na B. ulici č. XX, súpisné číslo XXXX, postavený na parcele č. XXXX, vrátane spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu a na pozemku vo výške 3498/100000, na základe ktorej bolo vydané rozhodnutie o povolení vkladu z 23. mája 2012, č. V XXXX/XX v prospech žalovaného, je voči žalobkyni právne neúčinná. Žalovanému priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

1.1. V odôvodnení rozsudku uviedol, že predmetná darovacia zmluva, ktorej predmetom bol prevod nehnuteľností z dlžníka na žalovaného, bola uzatvorená dňa 30. apríla 2012 a mala všetky zákonom vyžadované náležitosti. V tento deň nadobudla darovacia zmluva ako napadnutý právny úkon platnosť a účinnosť. Žalobkyňa podala žalobu na súd dňa 25. mája 2015. Vzhľadom na uvedené dospel okresný súd k záveru, že s poukazom na ustanovenie § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka podala žalobkyňa žalobu po uplynutí zákonom stanovenej prekluzívnej trojročnej lehoty, a preto žalobu zamietol.

2. O odvolaní žalobkyne rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 28. augusta 2019, č. k. 2CoKR/21/2019-344 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uviedol, že pre rozhodnutie vo veci bolo zásadné vyriešenie otázky, či žalobkyňa podala žalobu včas alebo až po uplynutí zákonom stanovenej trojročnej prekluzívnej lehoty, a skonštatoval, že napadnutý právny úkon bol urobený dňa 30. apríla 2012. Platnosť a účinnosť darovacej zmluvy nastala podľa odvolacieho súdu dňom jej podpisu, t. j. 30. apríla 2012 a odporovať jej bolo možné podaním žaloby najneskôr 30. apríla 2015. Preto, ak žalobkyňa podala žalobu dňa 25. mája 2015, podala ju po uplynutí prekluzívnej lehoty. V nadväznosti na vyslovený záver krajský súd dodal, že sa nestotožnil s argumentáciou odvolateľky, podľa ktorej

mala lehota na podanie žaloby začať plynúť až po vydaní rozhodnutia katastrálneho odboru o povolení vkladu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dňa 17. októbra 2019 dovolanie žalobkyňa, ktorým sa domáhala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe vyhovie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ a zároveň z § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“).

3.1. Vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. videla dovolateľka v nedostatočnom odôvodnení rozsudku krajského súdu, ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal s jej argumentáciou, podľa ktorej lehota na podanie žaloby o určenie neúčinnosti právneho úkonu plynie až dňom nasledujúcim po dni povolenia vkladu vlastníckeho práva do katastra.

3.2. Nesprávne právne posúdenie vytýkala žalobkyňa v posúdení otázky začatia plynutia lehoty na podanie žaloby o neúčinnosť právneho úkonu, ak je napadnutým úkonom zmluva o prevode nehnuteľnosti. Za nesprávny označila dovolateľka záver konajúcich súdov, že určujúcim je okamih uzavretia zmluvy o prevode nehnuteľností, keď podľa jej názoru sa má lehota na podanie žaloby v takom prípade odvíjať od rozhodnutia orgánu, ktorý vedie kataster, o povolení vkladu. Trojročná prekluzívna lehota na podanie odporovacej žaloby tak začína plynúť dňom nasledujúcim po právoplatnosti rozhodnutia o povolení vkladu. Podľa jej názoru konajúce súdy dospeli k záveru o oneskorenosti podania žaloby aj nesprávnym výkladom judikátu č. R 59/2007, na ktorý poukázal žalovaný v rámci svojej procesnej obrany.

3.3. Na podporu svojho názoru dovolateľka poukázala na to, že rozhodujúcim pre naplnenie základného pojmového znaku odporovateľnosti právneho úkonu - „zmenšenie majetku dlžníka“ – je rozhodujúcim okamih, kedy došlo k reálnemu odlivu majetku dlžníka, a nie okamih vzniku záväzku previesť svoje právo na iného. S poukazom na znenie ustanovení § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 28, § 29, § 31 ods. 3 a ods. 5 Katastrálneho zákona zmluvou o prevode nehnuteľnosti zamýšľaný následok nastáva až vkladom do katastra nehnuteľností, ktorý má konštitutívne účinky, a teda právne účinky v podobe vzniku (zániku) konkrétneho práva k danej nehnuteľnosti nemôžu nastať bez právoplatného rozhodnutia o jeho povolení. Podľa žalobkyne tak vyplýva, že k reálnemu zmenšeniu majetku dlžníka nemôže dôjsť samotným uzatvorením zmluvy o prevode nehnuteľnosti (v danom prípade darovacej zmluvy), ale jednoznačne až dňom nadobudnutia jej hmotnoprávných účinkov, t. j. až povolením vkladu, kedy dlžník stráca svoje vlastnícke právo k prevádzanému nehnuteľnému majetku. Preto podľa jej presvedčenia je rozhodujúcim pre začatie plynutia prekluzívnej lehoty na podanie žaloby o určenie neúčinnosti právneho úkonu dlžníka, ak je predmetom prevodu nehnuteľná vec, deň povolenia vkladu a nie deň uzavretia scudzovacej zmluvy.

3.4. Žalobkyňa v dovolaní poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31Cdo/619/2000 a sp. zn. 21Cdo/4333/2007 a skonštatovala, že uzavretím zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti nedochádza k ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa zo strany jeho dlžníka, a to aj vtedy, ak by dlžník k uzavretiu zmluvy pristúpil s takýmto záverom. Ukrátenie uspokojenia pohľadávky veriteľa môže nastať až tým, že dlžník prestal byť vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti. Nepostačuje teda, ak dlžník len prejaví vôľu smerujúcu k následku, ktorý ukráti, resp. je spôsobilý (v budúcnosti) ukrátiť pohľadávku veriteľa. V tejto súvislosti dovolateľka doplnila, že podanie návrhu na vklad vlastníckeho práva nie je obmedzené žiadnou lehotou, a pokiaľ by sa počítala lehota podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka už od uzavretia zmluvy, mohlo by to viesť k tomu, že by táto lehota uplynula skôr, než by bol podaný návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, čím by bolo veriteľovi zabránené sa vôbec domáhať vyslovenia neúčinnosti úkonov ukracujúcich uspokojenie pohľadávky veriteľa. Za odporovateľné právne úkony sa považujú len tie, ktorými dlžník reálne svoj majetok zmenšuje do tej miery, že sa tým ukracuje uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne vyjadril podaním z 10. februára 2020 po uplynutí lehoty

určenej súdom prvej inštancie, ktorá uplynula 23. decembra 2019. Preto dovolací súd na vyjadrenie žalovaného v súlade s ustanovením § 436 ods. 3 druhá veta C. s. p. neprihliadal.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) dospel k záveru, že jej dovolanie je dôvodné.

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

6. Pokiaľ ide o namietanú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. spočívajúcu v nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v nadväznosti na tvrdenie dovolateľky, že sa nevysporiadal s jej podstatnou odvolacou argumentáciou, dovolací súd uvádza, že hoci je odôvodnenie rozsudku krajského súdu strohé, predmetná dovolacia námietka nemôže obstať.

6.1. Na odôvodnenie predmetného záveru dovolací súd uvádza, že síce krajský súd iba stručne skonštatoval, že sa s argumentáciou žalobkyne nestotožnil, avšak kľúčová je tá skutočnosť, že sa stotožnil s právnym záverom o začiatku plynutia prekluzívnej lehoty na podanie žaloby o neúčinnosť právneho úkonu, ktorý vyslovil vo svojom rozsudku okresný súd, a preto argumentáciu žalobkyne považoval za nedôvodnú pre svoje rozhodnutie. Správnosť alebo nesprávnosť predmetného záveru pritom dovolací súd nie je oprávnený posudzovať v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 431 C. s. p., v zmysle ktorého môže byť dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p., ale len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p., ktorým možno odôvodniť dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p.

6.2. Z uvedeného dôvodu dovolací súd konštatuje, že konanie pred odvolacím súdom nebolo poznačené žalobkyňou namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p., preto prípustnosť jej dovolania podľa predmetného ustanovenia nie je daná.

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p.

7. Z obsahu dovolania žalobkyne vyplýva, že v podanom mimoriadnom opravnom prostriedku namietala nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu v posúdení právnej otázky „či trojročná lehota na podanie žaloby o neúčinnosť právneho úkonu – ak je odporovaným právnym úkonom zmluva o prevode nehnuteľnosti – plyní od okamihu uzavretia zmluvy, alebo až odo dňa nasledujúceho po právoplatnosti rozhodnutia o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.“

8. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

8.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Dôvod prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolaťom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolať nesúhlasí).

9.1. Dovolaťkou nastolená právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená, pričom dovolací dôvod bol vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p. Táto právna otázka bola pritom významná pre rozhodnutie vo veci. Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcu je podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. procesne prípustné. Rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 6Cdo/160/2016 – na ktoré v dovolaní poukazovala žalobkyňa – totiž predmetnú otázku neriešilo (uvedeným rozhodnutím dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu z dôvodu existencie vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

9.2. Na konštatovaní o prípustnosti dovolania žalobkyne podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. nemení nič ani skutočnosť, že žalobkyňa v texte dovolania uviedla, že prípustnosť jej mimoriadneho opravného prostriedku má byť daná podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. Záver o prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu viď napr. I. ÚS 438/2017 a III. ÚS 474/2017) a prípadné odmietnutie dovolania iba z dôvodu nesprávneho označenia písmena uvedeného v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. (napr. nesprávne uvedené písm. c/ miesto správneho písm. b/) by za splnenia náležitostí dovolania podľa § 428 C. s. p. a za súčasného vymedzenia nesprávneho právneho posúdenia pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p. (obidve tieto podmienky boli v predmetnej veci splnené – pozn. dovolacieho súdu) predstavovalo neprípustné odmietnutie spravodlivosti.

10. Dovolací súd poukazuje na to, že zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie vyplýva, že Ing. M. Ch. ako dlžník a jeho manželka Mgr. N. Ch. ako darcovia uzavreli dňa 30. apríla 2012 so žalovaným ako obdarovaným darovaciu zmluvou, ktorou dlžník a jeho manželka bezodplatne previedli na žalovaného nehnuteľnosť: byt č. X zapísaný na LV č. XXXX, vedenom pre okres K. I, obec K. s. Ľ., k. ú. N. Ľ., nachádzajúci sa v obytnom dome na B. ulici č. XX, súpisné číslo XXXX, postavený na parcele č. XXXX, vrátane spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu a na pozemku vo výške 3498/100000. Vklad vlastníckeho práva žalovaného k predmetnej nehnuteľnosti bol povolený rozhodnutím Správy katastra K. z 23. mája 2012, č. V XXXX/XX.

10.1. Súd prvej inštancie vzal ako rozhodujúcu skutočnosť pre posúdenie včasnosti (resp. oneskorenosti) podania žaloby dátum uzavretia darovacej zmluvy. Odvolací súd sa s týmto záverom okresného súdu v plnom rozsahu stotožnil.

10.2. Žalobkyňa naopak považovala za rozhodujúci okamih, od ktorého sa odvíja trojročná lehota na podanie žaloby, právoplatnosť rozhodnutia okresného úradu o povolení vkladu, keďže až týmto okamihom stráca dlžník vlastnícke právo k nehnuteľnosti a až od tohto okamihu možno uvažovať o ukrátení uspokojenia pohľadávky veriteľa právnym úkonom dlžníka.

11. Podľa ustanovenia 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka, veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

11.1. Odporovať možno právnemu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy a právnemu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami

jemu blízkymi (§ 116 a § 117) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať (ods. 2).

11.2. Podľa ustanovenia § 42b ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo odporovať právnym úkonom môže uplatniť veriteľ žalobou.

11.3. Právo odporovať právnemu úkonu sa uplatňuje proti tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu dlžníka prospech (ods. 2).

12. Pokiaľ ide o rozhodnutia, na ktoré v priebehu konania pred súdmi nižšej inštancie poukázal žalovaný (a z ktorých zrejme vychádzali okresný a aj krajský súd), tieto celkom na rozhodovaný spor nedopadajú, nakoľko otázku nastolenú dovolateľkou neriešia. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu uvádza, že je nutné vychádzať z odôvodnenia celého rozhodnutia vzhľadom na najvyšším súdom posudzovanú právnu otázku, a nie je možné vychádzať len z časti právnej vety toho-ktorého rozhodnutia.

12.1. V rozsudku sp. zn. 5Cdo/142/02 bola predmetom posudzovania otázka ubránenia sa blízkej osoby odporovacej žalobe, a kto v takomto konaní znáša dôkazné bremeno ohľadne preukázania vedomosti o úmysle dlžníka ukrátiť uspokojenie pohľadávky svojho veriteľa. V predmetnom rozhodnutí však dovolací súd meritórne neposudzoval, či trojročná prekluzívna lehota na podanie žaloby o neúčinnosť zmluvy o prevode nehnuteľnosti plynie od okamihu uzavretia zmluvy, alebo až od právoplatnosti rozhodnutia o povolení vkladu do katastra nehnuteľností.

12.2. V rozsudku sp. zn. 2Cdo/184/2005 bola predmetom posudzovania otázka obligačno-právnych účinkov zmluvy o prevode nehnuteľnosti medzi zmluvnými stranami, a v zmysle záverov vyslovených v predmetnom rozhodnutí sú zmluvné strany viazané ich prejavmi vôle smerujúcimi k vzniku zmluvy. Týmto prejavmi vôle sú viazaní aj dedičia zomrelej zmluvnej strany, ktorí vstupujú do jej práv a záväzkov z občianskoprávneho vzťahu, ku ktorému došlo na podklade zhodných prejavov vôle strán ešte pred vznikom vecno-právnych účinkov účinnej zmluvy. Z uvedeného je tak zrejmé, že sa nejedná o rozhodnutie, ktoré by bolo aplikovateľné v konaní o neúčinnosť právneho úkonu medzi veriteľom a blízkou osobou dlžníka.

13. Dovolací súd naopak uvádza, že pri posudzovaní dovolateľkou nastolenej právnej otázky možno poukázať na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky vzťahujúce sa na ustanovenie § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka, z ktorých vyplývajú nasledovné závery:

13.1. *Pri právnych úkonoch, na základe ktorých práva vznikajú práva vkladom do katastra nehnuteľností, možno v zmysle ustanovenia § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka považovať za dlžníkom uskutočnený úkon, prípadne za úkon, ku ktorému došlo medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi, len taký právny úkon, na základe ktorého bol uskutočnený vklad práva do katastra nehnuteľností. Trojročné lehoty pre uplatnenie práva odporovať právnym úkonom dlžníka preto v týchto prípadoch začínajú plynúť dňom nasledujúcim po dni, ku ktorému nastali účinky vkladu práva do katastra nehnuteľností. Uzavretím zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti k ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa zo strany jeho dlžníka (ako zmluvnej strany) – i keď by dlžník k uzavretiu zmluvy pristúpil s týmto zámerom – ešte nedochádza. Aj keď dlžník uzavretím zmluvy prejavil vôľu previesť nehnuteľnosť na iného, a i keď by pritom sledoval ukrátenie uspokojenia pohľadávky svojho veriteľa, právnej sféry dlžníkovho veriteľa sa to ešte nedotýka; nadobúdateľ sa totiž samotným uzavretím zmluvy zatiaľ vlastníkom nehnuteľnosti nestal a dlžníkov veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky (napr. výkonom rozhodnutia) i z tejto nehnuteľnosti, lebo táto stále tvorí súčasť dlžníkovho majetku. Ukrátenie uspokojenia pohľadávky veriteľa môže nastať až tým, že dlžník prestal byť vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti. Nepostačuje teda, ak dlžník prejaví vôľu smerujúcu k následku, ktorý skráti, respektíve je spôsobilý (v budúcnosti) ukrátiť pohľadávku veriteľa. Je potrebné, aby prejav jeho vôle tiež skutočne vyvolal právne následky, ktoré vedú k ukráteniu uspokojenia pohľadávky dlžníkovho veriteľa (viď rozsudok Najvyššieho súdu*

Českej republiky z 18. júla 2000, sp. zn. 31Cdo/619/2000 a obdobne aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 12. júna 2008, sp. zn. 21Cdo/4333/2007).

14. Dovolací súd taktiež poukazuje na závery publikované v odbornej literatúre, v zmysle ktorých platí, že *na uplatnenie subjektívneho odporového práva je stanovená trojročná objektívna hmotnoprávna lehota počítaná od momentu, keď došlo k uzavretiu odporovateľného právneho úkonu medzi dlžníkom a kvalifikovanou treťou osobou. Pokiaľ nastávajú vecno-právne účinky odporovateľného úkonu až v nadväznosti na ďalšiu právnu skutočnosť (napr. právoplatnosť rozhodnutia o povolení vkladu vlastníckeho či iného vecného práva do katastra nehnuteľností), začína trojročná lehota plynúť od tejto právnej skutočnosti* (k tomu viď aj Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2015, s. 320).

15. Vychádzajúc zo znenia ustanovenia § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka základnými predpokladmi pre úspešnú odporovateľnosť právneho úkonu veriteľom sú splnenie trojročnej lehoty a existencia právneho úkonu dlžníka, ktorým došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávky jeho veriteľa.

16. Pod ukrátením uspokojenia veriteľovej pohľadávky sa rozumie také zmenšenie majetku dlžníka, ktoré bráni uspokojeniu pohľadávky v celom rozsahu alebo aspoň sčasti. To znamená, že majetok dlžníka sa právnym úkonom (napadnutým veriteľom) zmenšil do takej miery, že to ohrozilo aspoň čiastočné uspokojenie veriteľovej pohľadávky.

16.1. Uvedené znamená, že ak sa jedná o právny úkon, ktorým dlžník prevádza veci v jeho vlastníctve na tretiu osobu, k ukráteniu uspokojenia veriteľovej pohľadávky dochádza okamihom, keď dlžník stráca vlastnícke právo k svojmu majetku, z ktorého by inak mohol veriteľ dosiahnuť (aspoň čiastočné) uspokojenie svojej pohľadávky (napr. exekúciou).

17. V prípade, že je odporovateľným právnym úkonom zmluva o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, je nevyhnutné zohľadniť predovšetkým znenie ustanovenia § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého platí, že *ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak*. Predmetnému ustanoveniu zodpovedá aj ustanovenie § 28 ods. 2 katastrálneho zákona, podľa ktorého *práva k nehnuteľnostiam vznikajú, menia sa alebo zanikajú vkladom do katastra, ak tento zákon neustanovuje inak*.

17.1. Z uvedeného vyplýva, že v prípade zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam má právoplatné rozhodnutie okresného úradu o povolení vkladu konštitutívne účinky, čo znamená, že až vkladom vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností vzniká vlastnícke právo k prevádzanej nehnuteľnosti u nadobúdateľa a zároveň k tej istej nehnuteľnosti zaniká tým istým momentom vlastnícke právo dlžníka.

17.2. K ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa tak v prípade právneho úkonu dlžníka, predmetom ktorého je prevod vlastníckeho práva k jeho nehnuteľnosti, dochádza až vtedy, keď dôjde k zmene vlastníka nehnuteľnosti v katastri na základe právoplatného rozhodnutia o povolení vkladu. Na podporu uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

17.3. Samotným uzavretím zmluvy o prevode nehnuteľnosti nedochádza k ukráteniu uspokojenia pohľadávky dlžníkovho veriteľa, keďže až do rozhodnutia okresného úradu o povolení vkladu je vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti dlžník a veriteľ sa môže domáhať uspokojenia svojej pohľadávky aj z tejto nehnuteľnosti. Uvedené platí aj vtedy, keď skutočným úmyslom dlžníka previesť nehnuteľnosť (bezodplatne alebo bez primeraného protiplnenia) bolo práve ukrátenie uspokojenia pohľadávky jeho veriteľa.

17.4. Zákon a ani judikatúra (k tomu viď napr. 1Cdo/31/2000) nevylučujú ani viacnásobný prevod

tej istej nehnuteľnosti, čo znamená, že ak vlastník po uzavretí zmluvy o prevode nehnuteľnosti, na základe ktorej nebol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, poruší svoju zmluvnú povinnosť, a prevedie tú istú nehnuteľnosť zmluvou na ďalšiu osobu, nemá toto porušenie za následok neplatnosť v poradí druhej zmluvy o prevode nehnuteľnosti podľa § 39 Občianskeho zákonníka, na základe ktorej bol v katastri nehnuteľnosti povolený vklad vlastníckeho práva. Uvedené pre priblíženie na posudzovanú právnu otázku znamená, že ak by dlžník uzavrel darovaciu zmluvu, predmetom ktorej by bolo darovanie jedinej nehnuteľnosti vo vlastníctve dlžníka, s osobou „A“, na základe ktorej však nebol podaný návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, a následne by dlžník uzavrel inú darovaciu zmluvu týkajúcu sa tej istej nehnuteľnosti s osobou „B“, na základe ktorej by došlo vkladu vlastníckeho práva, nepredstavovala by platne uzatvorená darovacia zmluva uzavretá medzi dlžníkom a osobou „A“ právny úkon ukracujúci uspokojenie pohľadávky dlžníkovho veriteľa, nakoľko na jej základe nedošlo k zníženiu majetku dlžníka, hoci takýto následok bol jej uzatvorením sledovaný. Veriteľ by sa tak nemohol s úspechom domáhať vyslovenia neúčinnosti tejto zmluvy. K ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa došlo až na základe darovacej zmluvy uzatvorenej medzi dlžníkom a osobou „B“, a to v dôsledku, že na základe tejto zmluvy bol povolený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

18. Záver, že plynutie lehoty na podanie žaloby o neúčinnosť právneho úkonu je závislé od okamihu, kedy došlo zo strany dlžníka k ukráteniu uspokojenia pohľadávky jeho veriteľa, vyplýva aj zo skutočnosti, že podanie návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti nie je obmedzené žiadnou lehotou počítanou od uzavretia zmluvy o prevode nehnuteľnosti. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu v tejto súvislosti poukazuje na prvú časť prvej právnej vety judikátu č. R 59/2007 (rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/184/2005, na ktorý v spore poukazoval žalovaný), v zmysle ktorej *rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nie je rozhodnutím, s ktorým by zákon spájal vznik účinnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci (§ 47 Občianskeho zákonníka)*. Uvedené znamená, že na zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nedopadá ani odsek 2 ustanovenia § 47, v ktorom je formulovaná právna domnienka, že *ak sa do troch rokov od uzavretia zmluvy, ku ktorej je potrebné rozhodnutie príslušného orgánu, nepodal návrh na vydanie rozhodnutia, platí, že účastníci od zmluvy odstúpili*.

18.1. Predmetná skutočnosť je podľa názoru dovolacieho súdu významná, pretože ak by pri odporovateľnosti zmlúv o prevode nehnuteľností bol rozhodujúci okamih ich uzavretia, mohlo by to v konečnom dôsledku viesť k tomu - že lehota na podanie žaloby o neúčinnosť právneho úkonu by uplynula skôr, než by bol podaný návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, a než by skutočne došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa (t. j. k zníženiu majetku dlžníka) - by bolo veriteľovi zabránené domáhať sa svojho práva a súdnej ochrany proti právnym úkonom dlžníka smerujúcim k ukráteniu (prípadne až zmareniu) uspokojenia pohľadávky svojho veriteľa.

18.2. Veriteľ sa tak môže žalobou domáhať neúčinnosti právneho úkonu uskutočneného dlžníkom, ktorým dochádza k ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa, až od dňa nasledujúceho po dni, kedy v dôsledku právneho úkonu dlžníka došlo k zníženiu jeho majetku do takej miery, že je ohrozené aspoň čiastočné uspokojenie jeho pohľadávky. V prípade zmluvy o prevode nehnuteľnosti dochádza k zníženiu majetku dlžníka a k ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa právoplatnosťou rozhodnutia okresného úradu o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti a lehota na podanie žaloby začína plynúť nasledujúcim dňom.

19. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že:

Trojročná lehota na podanie žaloby o neúčinnosť právneho úkonu podľa ustanovenia § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka – ak je odporovateľným právnym úkonom dlžníka zmluva o prevode nehnuteľností (napr. darovacia zmluva, kúpna zmluva alebo zámenná zmluva) – začína plynúť dňom nasledujúcim po dni právoplatnosti rozhodnutia okresného úradu o povolení vkladu vlastníckeho

práva do katastra nehnuteľnosti na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, vyslovenia neúčinnosti ktorej sa žalobca domáha.

20. S poukazom na vyslovené právne závery dovolací súd konštatuje, že dovolateľka opodstatnene vytýkala odvolaciemu súdu (a aj súdu prvej inštancie) nesprávne právne posúdenie veci, nakoľko súdy nižšej inštancie nesprávne aplikovali ustanovenie § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď za rozhodujúci okamih pre začatie plynutia lehoty na podanie žaloby podľa § 42a Občianskeho zákonníka považovali deň uzavretia zmluvy o darovaní nehnuteľnosti medzi dlžníkom ako darcom a žalovaným ako obdarovaným, v dôsledku čoho dospeli k nesprávnemu záveru o oneskorenosti podania predmetnej žaloby.

20.1. Za správny okamih začatia plynutia lehoty na podanie žaloby o neúčinnosť právneho úkonu mali súdy nižšej inštancie považovať až deň nasledujúci po právoplatnosti rozhodnutia okresného úradu o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, lebo až na základe právoplatného rozhodnutia o povolení vkladu došlo zo strany dlžníka k zníženiu majetku dlžníka, t. j. ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa (úpadcu, v mene ktorého vystupuje žalobkyňa). Lehota na podanie predmetnej žaloby začala plynúť 24. mája 2012 (deň nasledujúci po právoplatnosti rozhodnutia o povolení vkladu) – kedy mohol úpadca ako veriteľ uplatniť prvýkrát svoje právo podľa § 42a Občianskeho zákonníka na súde – a preto ak žalobkyňa podala žalobu na okresný súd dňa 25. mája 2015, podala ju v súlade s ustanovením § 122 ods. 3 Občianskeho zákonníka včas (keďže 24. máj 2012 ako posledný deň trojročnej lehoty pripadol na nedeľu).

21. Vzhľadom na to, že dovolateľka dôvodne namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky, ktorá nebola doposiaľ dovolacím súdom vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalobkyňou napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

21.1. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by vzhľadom na nesprávnosť (a predčasnosť) právnych záverov súdu prvej inštancie bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C. s. p.).

22. V ďalšom konaní sú súdy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

23. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania (prvoinštančného aj odvolacieho konania), ako aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

61. ROZHODNUTIE

Oprávnenie členom dozornej rady zaväzovať vlastnými úkonmi akciovú spoločnosť nevyplýva zo znenia ustanovenia § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka upravujúceho zákonné zastúpenie podnikateľa, keďže členov dozornej rady nemožno považovať za osoby, ktoré by boli pri prevádzkovaní podniku poverené určitou činnosťou.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. novembra 2019, sp. zn. 3Obdo/57/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 8. februára 2018, č. k. 42Cb/18/2014-331 I. uložil žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 456,-- eur s úrokom z omeškania vo výške 9,25% ročne zo sumy 456,-- eur od 25. februára 2014 do zaplattenia; II. vo zvyšku žalobu voči žalovanému 2/ zamietol, III. žalobu voči žalovanému 1/ zamietol, IV. žalovanému 1/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% a V. žalovanému 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 92,4%.

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca poskytoval členom dozornej rady žalovaného 2/ právne poradenstvo v období od júna 2011 do novembra 2011, pričom za tieto služby vystavil faktúry, ktoré žalovaný 2/ odmietol uhradiť. Rovnako tak mal okresný súd z písomného vyjadrenia žalovaného 1/ preukázané, že výška odmeny za právne služby poskytované žalobcom bola dohodnutá paušálne v sume 2 000,-- eur mesačne, ktorú mal podľa žalovaného 1/ uhradiť žalobcovi žalovaný 2/.

1.2. Napriek uvedeným skutkovým zisteniam súd prvej inštancie skonštatoval, že nebolo preukázané uzatvorenie zmluvy o poskytovaní právnych služieb medzi žalobcom a členmi dozornej rady v písomnej a ani v ústnej forme. Zároveň poukázal na skutočnosť, že žalobca nežaloval všetkých členov dozornej rady, hoci v spore tvrdil, že zmluva bola uzatvorená medzi nimi a žalobcom, ale iba žalovaného 1/ ako predsedu dozornej rady. Z tohto dôvodu sa okresný súd stotožnil s tvrdením žalovaného 1/, že nie je v spore pasívne legitimovaným, nakoľko žalovaný 1/ neuzatváral so žalobcom zmluvu o poskytovaní právnych služieb ako fyzická osoba a jemu ako fyzickej osobe neboli služby poskytované, poskytované mu boli ako členovi dozornej rady, t. j. členovi orgánu obchodnej spoločnosti žalovaného 2/.

1.3. Okresný súd uzavrel, že právny vzťah nemohol vzniknúť ani medzi žalobcom a dozornou radou, nakoľko dozorná rada je kontrolným orgánom, ktorý nemá právnu subjektivitu, a ktorý nemôže konať za žalovaného 2/. Za žalovaného 2/ koná predstavenstvo, pričom zo stanov obchodnej spoločnosti žalovaného 2/ nevyplýva, že by dozorná rada mohla v určitých veciach konať v mene žalovaného 2/. Rovnako tak nemohli členovia dozornej rady žalovaného 2/ zaviazat žalovaného 2/ na úhradu faktúr vystavených žalobcom za poskytnuté právne služby.

1.4. K paušálnej odmene okresný súd uviedol, že túto nemohol dojednať žalovaný 1/ so žalobcom, nakoľko žalovaný 1/ bol predsedom dozornej rady, ktorý nemohol konať v mene žalovaného 2/, pričom dodal, že žalobca ako advokát mohol mať vedomosť, kto je oprávnený konať v mene žalovaného 2/.

1.5. Súd prvej inštancie zároveň dospel k záveru, že žalobca vykonal činnosť pre žalovaného 2/, pre členov dozornej rady, ktorá je súčasťou obchodnej spoločnosti žalovaného 2/ a z tohto dôvodu má nárok na zaplattenie za poskytnuté právne služby titulom bezdôvodného obohatenia ako plnenia bez právneho dôvodu (t. j. bez zmluvy). Žalobca preukázateľne vykonal 8 úkonov právnej služby (5x účasť na zasadnutí dozornej rady; právne stanovisko k materiálom predloženým na rokovanie

dozornej rady obchodnej spoločnosti žalovaného 2/ z 21. júna 2011; písomná správa z 29. septembra 2011 adresovaná JUDr. D. S., riaditeľovi sekcie výkonu akcionárskych práv Fondu národného majetku Slovenskej republiky; právne stanovisko k povinnosti spoločnosti žalovaného 2/ riadiť sa zákonom č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní z 28. septembra 2011), ktoré boli poskytnuté členom dozornej rady žalovaného 2/. V tejto súvislosti súd prvej inštancie zdôraznil, že dozorná rada je orgánom žalovaného 2/, a preto má žalobca nárok na úhradu úkonov právnej služby, ktoré preukázateľne pre členov dozornej rady (a tým aj pre žalovaného 2/) vykonal.

1.6. Pri určení výšky odmeny za predmetné úkony právnej služby vychádzal okresný súd z ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a/ Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, pričom dodal, že v roku 2011 predstavovala jedna trinástina výpočtového základu sumu 57,-- eur, a preto priznal žalobcovi sumu 456,-- eur za 8 úkonov právnej služby a vo zvyšku žalobu voči žalovanému 2/ ako nedôvodnú zamietol. Žalobu voči žalovanému 1/ súd prvej inštancie zamietol v celom rozsahu pre nedostatok pasívnej vecnej legitimácie žalovaného 1/ v predmetnom spore.

2. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 12. septembra 2018, č. k. 3Cob/144/2018-402 tak, že I. rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaný 2/ je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 515,-- eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25% ročne od 25. februára 2014 do zaplatenia a žalovanému 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 91,04%, II. vo zvyšku napadnutý rozsudok potvrdil a III. žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia v súvislosti s výpočtom tarifnej odmeny žalobcu, pretože okresný súd opomenul aplikovať ustanovenia § 15 a § 16 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, keď podľa názoru krajského súdu bolo potrebné pripočítať ku každému úkonu právnej služby aj výšku režijného paušálu, ktorý bol v roku 2011 v sume 7,41 eur, a preto uložil žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 515,- eur s príslušenstvom. V nadväznosti na zmenu výroku vo veci samej odvolací súd zmenil aj výrok o náhrade trov prvoinštančného konania tak, že žalovanému 2/ s poukazom na jeho úspech v spore priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 91,04%.

2.2. Vo zvyšnej časti krajský súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil, keďže podľa jeho názoru nebolo možné odvolaniu žalobcu vyhovieť, nakoľko neuviedol žiadne nové skutočnosti spochybňujúce závery súdu prvej inštancie.

2.3. Krajský súd vo svojom rozhodnutí skonštatoval, že nebolo preukázané uzatvorenie písomnej zmluvy medzi žalobcom a žalovaným 2/. K aplikácii ustanovenia § 15 Obchodného zákonníka uviedol, že členovia dozornej rady neboli oprávnení uzatvoriť zmluvu o poskytovaní právnych služieb so žalobcom, nakoľko ju mohlo uzavrieť len predstavenstvo ako štatutárny orgán žalovaného 2/. Dozorná rada je len kontrolným orgánom žalovaného 2/, ktorý nemá právnu subjektivitu. Ani z predmetného ustanovenia nebolo možné podľa krajského súdu vyvodiť, že konanie dozornej rady smerujúce k uzatvoreniu zmluvy by zaväzovalo žalovaného 2/, pretože žalobca ako advokát nemohol nevedieť, že dozorná rada by uzatvorením zmluvy o poskytovaní právnych služieb prekročila rozsah svojho poverenia. Preto odvolací súd v zhode s okresným súdom skonštatoval, že žalovaný 1/ nebol pasívne legitimovaný.

2.4. Rovnako ako okresný súd, tak aj krajský súd dospel k záveru, že žalobca má nárok na zaplatenie za poskytnuté právne služby titulom bezdôvodného obohatenia ako plnenia bez právneho dôvodu. Celkovo 8 úkonov právnej služby bolo preukázateľne poskytnutých žalobcom členom dozornej rady žalovaného 2/, pričom záverom skonštatoval, že žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie nepreukázal, koľko času stratil poskytovaním služieb členom dozornej rady žalovaného 2/.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dňa 3. januára 2019 žalobca dovolanie. Prípustnosť dovolania je podľa žalobcu daná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“), ako aj podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. videl žalobca v nesprávnom vyriešení právnej otázky, „*či sú členovia dozornej rady obchodnej spoločnosti oprávnení uzatvoriť zmluvu o poskytovaní právnych služieb s advokátom.*“

4.1. Dovolateľ uviedol, že súhlasí so záverom konajúcich súdov, že dozorná rada ako kontrolný orgán nemá právnu subjektivitu, avšak uvedené podľa jeho názoru neznamena, že by členovia dozornej rady neboli oprávnení uzavrieť s advokátom zmluvu o poskytovaní právnych služieb. Poukázal pritom na ustanovenie § 194 ods. 5 v spojení s § 200 ods. 3 Obchodného zákonníka a predovšetkým na povinnosť členov dozornej rady konať pri výkone svojej funkcie s odbornou starostlivosťou. Súčasťou konania s odbornou starostlivosťou je podľa žalobcu aj povinnosť členov dozornej rady rozpoznať, že ak sami nemajú potrebné odborné znalosti, je ich povinnosťou zabezpečiť si odbornú pomoc prostredníctvom kvalifikovaného subjektu a za tým účelom vykonať tomu zodpovedajúce právne úkony. Z uvedeného podľa jeho názoru vyplýva, že ak členovia dozornej rady žalovaného 2/ nemali potrebné odborné znalosti (t. j. žiadny z členov dozornej rady nemal právnické vzdelanie), uzatvorením zmluvy o poskytovaní právnych služieb so žalobcom plnili svoju povinnosť vykonávať funkciu s odbornou starostlivosťou.

4.2. Zároveň dovolateľ uviedol, že prípustnosť jeho dovolania má byť daná aj vo vyriešení v judikatúre odvolacieho súdu doposiaľ neriešenej právnej otázky, a to „*či členovia dozornej rady môžu v zmysle zákonného zastúpenia podľa § 15 Obchodného zákonníka zaväzovať obchodnú spoločnosť, a teda, či v mene spoločnosti môžu okrem štatutárneho orgánu v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia konať aj členovia dozornej rady.*“

4.3. Podľa žalobcu krajský súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 15 Obchodného zákonníka, ak dospel k záveru, že konanie dozornej rady smerujúce k uzatvoreniu zmluvy by zaväzovalo žalovaného 2/, pretože žalobca ako advokát nemohol nevedieť, že dozorná rada by uzatvorením zmluvy o poskytovaní právnych služieb prekročila rozsah svojho poverenia.

4.4. Dovolateľ zastáva ten názor, že ustanovenie § 15 Obchodného zákonníka upravuje tzv. zákonné zastúpenie podnikateľa, v zmysle ktorého platí, že každý, kto bol pri prevádzkovaní podniku poverený určitou činnosťou, je splnomocnený na všetky úkony, ku ktorým pri tejto činnosti obvykle dochádza. K vzniku predmetného zákonného zastúpenia dochádza priamo zo zákona v dôsledku poverenia určitou činnosťou pri prevádzkovaní podniku a rozsah úkonov, ktoré je možné vykonať, závisí od ich obvyklosti pri výkone danej činnosti. Uvedené podmienky boli podľa žalobcu v predmetnej veci splnené, keďže členovia dozornej rady žalovaného boli v rámci svojej funkcie poverení určitou činnosťou a táto činnosť bola činnosťou pri prevádzkovaní podniku. Členovia dozornej rady žalovaného 2/ boli oprávnení vykonávať všetky právne úkony v rozsahu, ako je to obvyklé a potrebné na zabezpečenie splnenia všetkých svojich povinností pri výkone svojej funkcie tak, aby dohliadali na výkon pôsobnosti predstavenstva žalovaného 2/ a uskutočňovanie podnikateľskej činnosti žalovaného 2/ s odbornou starostlivosťou. S ohľadom na uvedené je podľa dovolateľa zrejmé, že členovia dozornej rady žalovaného 2/ pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní právnych služieb so žalobcom neprekročili rozsah svojho poverenia v zmysle ustanovenia § 15 Obchodného zákonníka.

4.5. Zároveň žalobca uviedol, že ak by bol záver odvolacieho súdu správny, tak by podľa § 15 ods. 2 Obchodného zákonníka musel byť zaviazaný subjekt, ktorý prekročil svoje oprávnenie, teda žalovaný 1/.

4.6. Nesprávne právne posúdenie vytykal dovolateľ súdom aj v súvislosti s tým, že podľa § 572 Obchodného zákonníka je mandant povinný uhradiť mandatárovi náklady, ktoré mandatár

nevyhnutne alebo účelne vynaložil pri plnení svojho záväzku, čo nevyvracajú ani pravidla odmeňovania členov orgánov žalovaného 2/, ako aj v tom, že priznaná výška bezdôvodného obohatenia nebola zo strany krajského súdu zvýšená o 20% DPH s poukazom na ustanovenie § 18 ods. 3 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

5. Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. má byť podľa žalobcu daná zmätočnosťou odôvodnení rozsudkov súdov nižšej inštancie.

5.1. Pri odôvodnení dovolacieho dôvodu podľa § 431 C. s. p. dovolateľ v stručnosti poukázal na to, že žalovaný 1/ a aj žalovaný 2/ namietli svoju pasívnu vecnú legitímáciu v spore s tým, že podľa žalovaného 1/ mal byť pasívne legitimovaný žalovaný 2/ a naopak podľa žalovaného 2/ pasívna vecná legitímácia svedčí výlučne žalovanému 1/. Poukázal na to, že v konaní nebolo sporné uzavretie zmluvy o poskytovaní právnych služieb, a preto sa mali sudy nižšej inštancie zaoberať otázkou, kto bol druhou zmluvnou stranou. V rozhodovanej veci pritom okresný súd svojvoľne skonštatoval, že za sporné považuje aj rozsah vykonaných služieb a aj dohodu o cene, bez toho, aby niektorý zo žalovaných takúto námietku spornosti vzniesol, v dôsledku čoho bola porušená zásada rovnosti sporových strán.

5.2. Žalobca poukázal na to, že žalovaný 1/ výslovne potvrdil, že forma odmeny (ktorú mal žalobcovi zaplatiť žalovaný 2/) bola dohodnutá paušálne, a to vo výške 2 000,-- eur mesačne bez DPH. V nadväznosti na to, že žalobca skutočne poskytol členom dozornej rady žalovaného 2/ právne poradenstvo – čo nespochybnili ani sudy nižšej inštancie – mu bola priznaná absolútne neadekvátna odmena. Krajský súd a ani pred ním okresný súd sa tak nevysporiadali so všetkými relevantnými skutočnosťami, svoje rozhodnutia riadne neodôvodnili, v dôsledku čoho podľa dovolateľa rozsudky súdov nižšej inštancie vykazujú znaky ľubovôle.

6. Žalovaný 1/ vo vyjadrení z 12. júna 2019 navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť, pričom uviedol, že so žalobcom zmluvu o poskytovaní právnych služieb neuzavrel. Zároveň dodal, že ak by došlo k uzatvoreniu zmluvy medzi žalobcom a jednotlivými členmi dozornej rady, žalobca by sa z dôvodu svojej právnej istoty a z dôvodu vymožitelnosti pohľadávky zrejme domáhal zaplataenia dlžnej sumy voči všetkým vtedajším členom dozornej rady a nie iba voči jednému členovi.

7. Žalovaný 2/ sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), a že ide o rozsudok, proti ktorému je dovolanie procesne prípustné, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je čiastočne dôvodné.

9. Úvodom považuje dovolací súd za nevyhnutné uviesť, že považuje za nelogickú a neudržateľnú konštrukciu inštitútu bezdôvodného obohatenia, ako ju vo svojich rozsudkoch uviedli tak okresný súd, ako aj krajský súd.

9.1. V tejto súvislosti síce platí, že táto sa primárne týka vyhovujúceho výroku voči žalovanému 2/ (ktorý nepodal odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie a ani dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu), dovolací súd rešpektujúc zásadu zákaz *reformatio in peius* obsiahnutú v čl. 16 ods. 3 Základných princípov Civilného sporového poriadku nemôže vecne preskúmať vyhovujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k žalovanému 2/ (t. j. výrok dovolaním nenapadnutý – pozn. dovolacieho súdu), avšak musí uviesť nasledujúce úvahy, ktoré sú významné pre vlastné posúdenie prípustnosti a dôvodnosti podaného dovolania.

10. Sudy nižšej inštancie priznali žalobcovi voči žalovanému 2/ bagateľné plnenie vo vzťahu

k predmetu sporu ako bezdôvodné obohatenie získané plnením bez právneho dôvodu za poskytnuté právne služby.

11. Vo vzťahu k skutkovej podstate bezdôvodného obohatenia ako plnenia bez právneho dôvodu podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ktorú aplikovali na rozhodnutie vo veci súdy nižšej inštancie), vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu poukazuje na východiská, na ktoré poukázal vo svojom skoršom rozhodnutí – v uznesení z 29. mája 2019, sp. zn. 3Obdo/39/2018 – ktoré sú plne aplikovateľné aj v rozhodovanej veci, a v zmysle ktorých platí, že:

Bezdôvodné obohatenie predstavuje jeden z dôvodov vzniku záväzkového právneho vzťahu (porovnaj ustanovenie § 489 Občianskeho zákonníka). Na jeho vznik zákon vyžaduje kumulatívne splnenie viacerých predpokladov. Ak niektorý z týchto predpokladov nie je naplnený, nie je možné hovoriť o bezdôvodnom obohatení.

Jedným z týchto predpokladov je objektívna fakticita vzniku majetkovej výhody, či prospechu, ktorá je merateľná a vyjadriteľná v peniazoch. Pojemným znakom tohto faktického stavu však musí byť absencia relevantného právneho dôvodu vzniku tohto obohatenia. Majetková nerovnováha subjektov právnych vzťahov musí vzniknúť bezdôvodne. K vzniku právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia musí byť splnená aj ďalšia podmienka, a to, že toto obohatenie musí ísť „na úkor“ iného subjektu práva. To znamená, že majetkový prírastok jedného subjektu sa musí v určitej peniazmi vyjadriteľnej miere prejaviť v majetkovej sfére iného subjektu. Musí teda existovať určitá kauzálna väzba medzi obohatením sa jedného subjektu (majetkový prospech) a úbytkom (ujmou) v majetkovej sfére iného subjektu.

Aj z judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že „záväzkový právny vzťah z bezdôvodného obohatenia vznikne len za splnenia určitých (zákonných) predpokladov, ktorými sú získanie bezdôvodného obohatenia na strane určitej osoby (obohateného), protiprávnosť získania bezdôvodného obohatenia, majetková ujma, ktorá postihuje inú určitú osobu (postihnutého) a príčinná súvislosť medzi protiprávnym získaním bezdôvodného obohatenia určitou osobou a majetkovou ujmov inou určitej osoby. Napokon, že nejde o prípad, kedy Občiansky zákonník napriek majetkovému prospechu bezdôvodné obohatenie výslovne vylučuje. Splnenie týchto predpokladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že na jeho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané“ (k tomu viď aj 2Cdo/92/2010).

Rovnako aj z českej judikatúry k inštitútu bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka vyplýva, že „o bezdôvodné obohatenie ide vtedy, ak sa plnením niekomu dostalo majetkovej hodnoty vyjadrenej tým, že v jeho majetku došlo buď k zvýšeniu aktív (§ 451 ods. 2) alebo k zníženiu pasív (§ 454). Aktívne legitimovaným subjektom k uplatneniu práva na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 456) je ten, na koho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané. Kto je v rámci zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie pasívne legitimovaný, vyplýva z ustanovenia § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka; je ním ten, koho majetok sa na úkor druhého neoprávnene zväčšil, alebo u koho nedošlo k zmenšeniu majetku, hoci k tomu malo v súlade s právom dôjsť“ (viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28Cdo/2457/2013).

Dovolací súd poukazuje aj na všeobecné doktrínálne vymedzenie skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ako majetkového prospechu získaného plnením bez právneho dôvodu, ktorú konajúce súdy aplikovali aj na rozhodovaní vec. „Ťažiskom tejto skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia je poskytnutie plnenia jedným subjektom druhému subjektu, bez počiatocnej existencie akéhokoľvek právneho dôvodu tohto plnenia. V praxi môže ísť o prípady poskytnutia plnenia osobe, o ktorej sa dlžník domnieva, že je veriteľom, plnenie tzv. nedlhu (teda plnenie domnelého dlhu, ktorý však vôbec neexistoval a pod.). Podstatným pojemným znakom tohto prípadu bezdôvodného obohatenia je však vždy to, aby osoba poskytujúca plnenie nedisponovala subjektívnou vedomosťou o tom, že plní bez právneho dôvodu. Ak by osoba poskytujúca plnenie takouto vedomosťou preukázateľne disponovala, mohlo by takéto konanie byť posúdené ako dar. V praxi však bude zrejme mimoriadne náročné odlišiť takýto dar od plnenia

bez právneho dôvodu“ (k tomu vid' Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. *Občiansky zákonník II. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 1591).

Taktiež judikatúra sa ustálila na tom, že „nároky na vrátenie neoprávneného majetkového prospechu (t. j. nároky na vydanie bezdôvodného obohatenia – pozn. dovolacieho súdu) vzniknutého plnením bez právneho dôvodu zahrňujú predovšetkým nároky získané tým, že poskytnuté plnenie od počiatku nemalo právny dôvod“ (k tomu vid' aj R 1/79).

V nadväznosti na vyššie uvedené východiská k inštitútu bezdôvodného obohatenia a osobitne k skutkovej podstate bezdôvodného obohatenia ako majetkového prospechu získaného plnením bez právneho dôvodu platí, že o bezdôvodné obohatenie sa jedná výlučne vtedy, ak dôjde k majetkovej ujme na strane osoby oprávnenej z bezdôvodného obohatenia a tomu zodpovedajúcemu majetkovému prospechu na strane obohateného a zároveň na tento majetkový prospech neexistoval na strane obohateného právny dôvod.

Pokiaľ ide o skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia ako majetkového prospechu získaného plnením bez právneho dôvodu, je zrejmé, že k jej naplneniu okrem už uvedených podmienok dochádza vtedy, ak oprávnený z bezdôvodného obohatenia poskytoval obohatenému plnenie, na ktoré od počiatku (t. j. od okamihu, kedy ho oprávnený začal obohatenému poskytovať) nebol žiadny právny dôvod pre takéto plnenie za predpokladu, že o tom nemal subjektívnu vedomosť.

12. V rozhodovanej veci sa o žiadny z takýchto prípadov nejednalo a navyiac samotný záver súdov nižšej inštancie si vnútorne protirečí, keď na jednej strane skonštatovali, že žalobca poskytoval právne služby a na druhej strane, že došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu.

12.1. K poskytovaniu služieb – osobitne právnych služieb – môže dôjsť výlučne na základe dohody dvoch zmluvných strán, čo už samo osebe pojmovo vylučuje akékoľvek úvahy o vzniku bezdôvodného obohatenia získaného plnením bez právneho dôvodu.

12.2. O takýto prípad by sa mohlo teoreticky jednať vtedy, ak by sa žalobca bez vyzvania (alebo akéhokoľvek predchádzajúceho rokovania) dostavil do kancelárie žalovaného 2/ s tým, že by žalovanému 2/ odovzdal právne analýzy, za ktoré by následne požadoval odplatu. Avšak ani v takomto prípade by neboli splnené predpoklady pre vznik nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, a to z dôvodu, že by na strane oprávneného bola subjektívna vedomosť o neexistencii právneho dôvodu pre poskytovanie plnenia.

12.3. Z uvedeného je zrejmé, že nárok žalobcu na odplatu za poskytnuté právne služby je nárokom zmluvným, a podstatným pre rozhodnutie v spore je posúdenie, ktorý zo subjektov vystupujúcich na strane žalovaného je pasívne vecne legitimovaný.

13. Zároveň dovolací súd uvádza, že na strane žalovaných sa jedná o samostatné procesné spoločenstvo, a preto dovolací súd musí posudzovať prípustnosť (a dôvodnosť) podaného dovolania osobitne proti výroku rozsudku krajského súdu, ktorý sa týka žalovaného 1/, a osobitne proti výroku rozsudku krajského súdu, ktorým bolo rozhodnuté o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/.

13.1. Z obsahu dovolania je pritom zrejmé, že pokiaľ ide o výrok odvolacieho súdu o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/, dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. (nesprávne právne posúdenie – pokiaľ ide o aplikáciu ustanovenia § 15 Obchodného zákonníka) a vo vzťahu k výroku rozsudku odvolacieho súdu o zamietnutí žaloby voči žalovanému 1/ uplatnil dovolací dôvod podľa § 431 C. s. p. (t. j. vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.).

Odôvodnenie rozhodnutia o zamietnutí dovolania proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/.

14. Ako už bolo uvedené vyššie, v tejto časti uplatnil dovolateľ dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. (v zmysle ktorého malo byť dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

15. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

15.1. Právnou otázkou, ktorá je rozhodujúca pre splnenie zákonnej podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., sa pritom rozumie tak otázka hmotnoprávna - ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine - ako aj otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení (k tomu viď aj 3Cdo/158/2017).

15.2. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

15.3. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

16. Podané dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 C. s. p.), žalobca vymedzil uplatnený dovolací dôvod spôsobom predpokladaným v ustanovení § 432 ods. 2 C. s. p. a zároveň právna otázka „či členovia dozornej rady môžu v zmysle zákonného zastúpenia podľa § 15 Obchodného zákonníka zaväzovať obchodnú spoločnosť, a teda, či v mene spoločnosti môžu okrem štatutárneho orgánu v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia konať aj členovia dozornej rady“ nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, čím je naplnená prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Preto dovolací súd konštatuje, že sú splnené zákonné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu.

17. Podľa ustanovenia § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka, kto bol pri prevádzkovaní podniku poverený určitou činnosťou, je splnomocnený na všetky úkony, ku ktorým pri tejto činnosti obvykle dochádza.

17.1. Ak osoba svojím konaním prekročí rozsah poverenia podľa odseku 1, toto konanie podnikateľa zaväzuje len vtedy, ak tretia osoba o prekročení rozsahu poverenia nevedela a s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu ani nemohla vedieť (ods. 2).

18. V ustanovení § 15 Obchodného zákonníka je upravené zákonné zastúpenie podnikateľa, keď osoba poverená podnikateľom pri prevádzkovaní podniku určitou činnosťou, sa považuje za zákonného zástupcu podnikateľa. Táto osoba môže konať za podnikateľa bez plnej moci, ak je poverená určitou činnosťou a zároveň, ak ide o činnosť týkajúcu sa prevádzkovania podniku. Ide o faktický stav poverenia, ktorý vychádza z organizačnej štruktúry podniku. Pod oprávnenie konať ako podnikový zmocnenec sa môžu subsumovať viaceré (všetky) úrovne riadenia podniku podnikateľa. Vo vzťahu k tretím osobám bude rozhodujúce označenie „poverenia“, podľa ktorého sa bude posudzovať aj obvyklosť konania zákonného zástupcu súvisiaca s činnosťou, na ktorú bol poverený. Tretia osoba bude odlišovať medzi oprávnením vyplývajúcim z poverenia „generálneho riaditeľa“ a „vedúceho logistiky“. Obvyklosť by sa mala posudzovať v kontexte s podnikateľskou praxou, zaužívaných postupov v praxi jednotlivých subjektov (Patakyová, M., In: Patakyová, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 4. vydanie. C. H. Beck: Bratislava, 2013, s. 62).

19. Za právnickú osobu však môžu robiť právne úkony aj iní pracovníci alebo členovia právnickej osoby, ak je to určené vo vnútorných predpisoch právnickej osoby, alebo ak je to vzhľadom na ich pracovné zaradenie obvyklé (§ 20 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka). Svoje oprávnenie konať za právnickú osobu preukazujú interným predpisom, z ktorého vyplýva ich oprávnenie konať za právnickú osobu, prípadne inou listinou, ktorá preukazuje, že ide o činnosť podľa ich pracovného zaradenia. Ustanovenie § 15 Obchodného zákonníka v prípade podnikateľa – právnickej osoby umožňuje alternovať a zjednodušiť spoločný spôsob konania viacerých členov štatutárneho orgánu samostatným oprávnením konať napr. pre riaditeľa. Poverenie osoby určitou činnosťou pri prevádzkovaní podniku v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka nemusí byť formalizované. Najčastejšie však vyplýva z vnútorných organizačných predpisov, z rozhodnutia štatutárneho orgánu alebo aj z poverenia na určitú činnosť (k tomu viď aj 1Obdo/28/2017).

20. Z uvedeného vyplýva, že pre zákonné zastúpenie podnikateľa (a preto, aby úkon zaväzoval podnikateľa) podľa ustanovenia § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka musia byť splnené nasledovné kumulatívne podmienky:

- zákonným zástupcom môže byť iba osoba, ktorá bola pri prevádzkovaní podniku poverená určitou činnosťou, a zároveň

- ide o úkon, ku ktorému pri vykonávaní činnosti (osobou poverenou pri prevádzkovaní podniku) obvykle dochádza.

20.1. V kontexte ustanovenia § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka je taktiež nevyhnutné si uvedomiť, že pri posudzovaní úkonov takéhoto zákonného zástupcu nemožno opomenúť definíciu pojmu podnik obsiahnutú v ustanovení § 5 Obchodného zákonníka. Úkony zákonného zástupcu podnikateľa v rámci konania podľa § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka sa tak môžu týkať len tých zložiek podnikania, ktoré spadajú pod zákonné vymedzenie podniku, a ktoré patria podnikateľovi.

20.2. Pokiaľ nejde o osobu poverenú podnikateľom vykonávaním určitej činnosti pri prevádzkovaní podniku, neprichádza do úvahy aplikácia ustanovenia § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka (a je vylúčené zákonné zastúpenie podnikateľa).

20.3. Dovolací súd pritom uvádza, že k takémuto zákonnému zastúpeniu môže dôjsť len vtedy, ak ide o osobu, ktorá je v určitom rozsahu (t. j. v rozsahu uvedenom v „poverení“) oprávnená konať v mene podnikateľa navonok, t. j. voči tretím osobám. Z uvedeného následne vyplýva, že o zákonomnom zastúpení právnickej osoby podnikateľa (obchodnej spoločnosti) v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka nemožno hovoriť v prípade osôb, ktoré sú oprávnené uskutočňovať činnosť len do vnútra spoločnosti, t. j. nevykonávajú úkony pri prevádzkovaní podniku.

21. Pokiaľ ide o členov dozornej rady, dovolací súd poukazuje na to, že dozorná rada ako kontrolný orgán v akciovej spoločnosti dohliada na výkon pôsobnosti predstavenstva a uskutočňovanie podnikateľskej činnosti spoločnosti (§ 197 ods. 1 Obchodného zákonníka). Členovia dozornej rady sú pri plnení svojich úloh oprávnení v zmysle zákona (§ 197 ods. 2 Obchodného zákonníka) oprávnení nahliadať do všetkých dokladov a záznamov týkajúcich sa spoločnosti a kontrolujú, či účtovné záznamy sú riadne vedené v súlade so skutočnosťou a či sa podnikateľská činnosť spoločnosti uskutočňuje v súlade s právnymi predpismi, stanovami a pokynmi valného zhromaždenia.

21.1. Členovia dozornej rady tak nenakladajú pri výkone svojej činnosti s vecami, právami alebo inými majetkovými hodnotami slúžiacimi na prevádzkovanie podniku, ktoré patria akciovej spoločnosti ako podnikateľovi.

21.2. Z uvedeného je zrejmé, že dozorná rada (jej členovia) vykonáva činnosť (najmä kontrolnú) len do vnútra spoločnosti. Z takto vymedzenej činnosti tak nevyplýva, že by dozorná rada alebo jej jednotliví členovia boli oprávnení na vykonanie určitých úkonov v mene spoločnosti s tretími osobami, a už vôbec nie takých úkonov, ku ktorým dochádza pri prevádzkovaní podniku, ako to

predpokladá ustanovenie § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka.

21.3. Len na doplnenie dovolací súd uvádza, že nie je možné zamieňať konanie v mene akciovej spoločnosti, ktoré patrí predstavenstvu ako štatutárnemu orgánu (podľa § 191 ods. 1 Obchodného zákonníka), s úkonmi osoby poverenej určitou činnosťou pri prevádzkovaní podniku podľa § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka. Aj z uvedeného je tak zrejmé, že pod konanie podľa § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka nie je možné zaradiť všetky úkony, ktoré je v mene spoločnosti oprávnené uskutočňovať predstavenstvo ako štatutárny orgán spoločnosti, ako sa to snažil prezentovať žalobca vo svojom dovolaní.

22. Dovolací súd preto uzatvára, že členovia dozornej rady nemajú zákonné oprávnenie uskutočňovať právne úkony s tretími osobami v mene akciovej spoločnosti. Oprávnenie členom dozornej rady zaväzovať vlastnými úkonmi akciovú spoločnosť nevyplýva ani zo znenia ustanovenia § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka upravujúceho zákonné zastúpenie podnikateľa, keďže členov dozornej rady nemožno považovať za osoby, ktoré by boli pri prevádzkovaní podniku poverené určitou činnosťou.

23. Vzhľadom na uvedené dospel odvolací súd k správne mu záveru, že členovia dozornej rady žalovaného 2/ nemohli ani podľa ustanovenia § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka uzatvoriť ako zákonní zástupcovia v mene žalovaného 2/ so žalobcom zmluvu o poskytovaní právnych služieb.

23.1. Správny je preto záver súdov nižšej inštancie, že žalovaný 2/ nie je v predmetnom spore pasívne vecne legitimovaný.

24. Pokiaľ žalobca argumentoval v dovolaní ustanovením § 572 Obchodného zákonníka, táto argumentácia je v spore irelevantná, nakoľko žalovaný 2/ nie je pasívne vecne legitimovaným subjektom.

25. Rovnako tak argumentácia dovolateľa – že mu nebola priznaná DPH zo sumy, na ktorú bol zaviazaný žalovaný 2/ - nie je spôsobilá, aby mohla byť podrobená meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

25.1. V prvom rade dovolací súd uvádza, že táto argumentácia sa týka sumy 103,-- eur (20% z 515,-eur), a teda ide o bagateľnú sumu, ktorá je s poukazom na znenie ustanovenia § 422 ods. 1 písm. a/ C. s. p. vylúčená z dovolacieho prieskumu pre neprípustnosť dovolania.

25.2. Ešte významnejšia je však tá skutočnosť, že podľa názoru dovolacieho súdu nemal byť žalovaný 2/ zaviazaný na žiadne plnenie (avšak, nakoľko žalovaný 2/ nepodal ani odvolanie proti rozsudku okresného súdu a ani dovolanie proti rozsudku krajského súdu, je povinný uhradiť žalobcovi sumu 515,-- eur, na ktorú bol právoplatným a vykonateľným rozsudkom zaviazaný), nakoľko v posudzovanom spore sa nemohlo jednať o bezdôvodné obohatenie, ako to uzavreli sudy nižšej inštancie.

26. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že v časti, v ktorej krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/, smeruje dovolanie žalobcu proti vecne správne mu rozsudku odvolacieho súdu.

26.1. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu smerujúce proti výroku rozsudku krajského súdu z 12. septembra 2018, č. k. 3Cob/144/2018-402, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu z 8. februára 2018, č. k. 42Cb/18/2014-331 o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/, podľa ustanovenia § 448 C. s. p. ako nedôvodné zamietol.

27. O trovách dovolacieho konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. tak, že úspešnému žalovanému 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, nakoľko mu preukázateľne žiadne trovy nevnikli.

Odôvodnenie rozhodnutia o zrušení rozsudkov súdov nižšej inštancie vo výrokoch, ktorými rozhodli o zamietnutí žaloby voči žalovanému 1/, a v súvisiacich výrokoch o trovách konania žalovaného 1/.

28. Ako už bolo uvedené vyššie, proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o zamietnutí žaloby voči žalovanému 1/ uplatnil žalobca dovolací dôvod podľa § 431 C. s. p., keď v dovolaní namietal existenciu vady zmätočnosti upravenú v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.

29. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu už vo svojich skorších rozhodnutiach (vid' napr. 3Obdo/72/2016, 3Obdo/10/2017 a 3Obdo/72/2019) vyslovil, že o naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. ide aj vtedy, keď súd uskutoční výklad právneho predpisu na zistený skutkový stav veci, ktorý je ústavne nesúladný, svojvoľný a bez presvedčivého a racionálneho logického odôvodnenia. Označená vada zmätočnosti je naplnená aj vtedy, keď určité skutočností v konaní strana namietala, avšak pri hodnotení skutkových zistení súdom tieto náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by napr. dodatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť.

29.1. Uvedenými nedostatkami v časti rozhodnutia o zamietnutí žaloby voči žalovanému 1/ podľa názoru dovolacieho súdu trpí rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie.

30. Pri rešpektovaní vyššie uvedeného záveru, že odmena za poskytovanie právnych služieb žalobcom v rozhodovanej veci je nárokom zmluvným, a preto nemohlo dôjsť k vzniku záväzkového vzťahu z bezdôvodného obohatenia s poukazom na znenie ustanovenia § 489 Občianskeho zákonníka, a zároveň pri konštatovaní správnosti záveru súdov nižšej inštancie o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/ v predmetnom spore, nemôže v nadväznosti na skutkové zistenia súdov nižšej inštancie obstať záver o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 1/ v podobe, v akej ho vyslovili okresný súd a následne aj krajský súd.

31. Dovolací súd pre lepšie priblíženie svojho rozhodnutia poukazuje na viaceré skutkové zistenia súdu prvej inštancie, z ktorých vyplýva nasledovné:

31.1. Žalobcu pre potreby poskytovania právnych služieb pre členov dozornej rady oslovil žalovaný 1/, pričom toto stretnutie sprostredkoval iný člen dozornej rady, pán B., ktorý poznal žalobcu ako advokáta. Dôvod, prečo žalovaný 1/ vyhľadal právnu pomoc pre seba a ostatných členov dozornej rady, bol ten, že ako novoustanovený predseda dozornej rady sa potýkal s tým, že právne poradenstvo dozornej rady bolo dovtedy poskytované internou právničkou žalovaného 2/, ktorá prejavovala prirodzenú lojalitu voči predstavenstvu, voči ktorému mala dozorná rada kontrolné právomoci, čo sa v dôsledku angažovanosti tejto internej právničky oslabovalo. Rozsah služieb, ktoré žalobca so svojou zamestnankyňou poskytoval, spočíval v účasti na zasadnutiach dozornej rady, vypracovaním zápisov, spracovaním analýz a ,ad hoc' porád, nielen na zasadnutiach dozornej rady, ale aj mimo nich (bod 26. odôvodnenia rozsudku okresného súdu).

31.2. Svedok J. B. uviedol, že bol nominovaný ako člen dozornej rady stranou S. v rámci krátkeho obdobia, kedy bola táto strana vo vláde. V rámci členstva sa zoznámil so žalobcom, ktorého navrhol na dozornej rade ako možného poradcu pre výkon činnosti dozornej rady. Žalobca vykonával pre všetkých členov dozornej rady činnosť, právne poradenstvo. Poradenská činnosť žalobcu mala spočívať vo všetkých otázkach, ktoré boli relevantné pre výkon činnosti dozornej rady. Na zasadnutí dozornej rady sa členovia dohodli, že budú potrebovať pomoc v rámci právneho poradenstva.

Spolupráca so žalobcom bola veľmi prínosná a nikto sa nestážoval na nekvalitu poskytnutých služieb. Výšku odmeny schválila dozorná rada (bod 40. odôvodnenia rozsudku okresného súdu).

31.3. *Svedkyňa Mgr. Z. A. k otázke poskytovania právnych služieb uviedla, že sa vždy stretla so žalovaným 1/ ako predsedom dozornej rady, ktorý jej podpísal pozvánku na zasadnutie dozornej rady, ktoré následne rozoslala členom (bod 48. odôvodnenia rozsudku okresného súdu). Zároveň uviedla, že aj s pánom B. ako členom dozornej rady bolo dohodnuté, že sa právne služby budú poskytovať paušálne. Cena bola dohodnutá na 2.000,- eur plus DPH. Žalobca poskytoval služby členom dozornej rady a faktúry vystavoval na žalovaného 2/, keďže žalovaný 1/ prisľúbil, že vybaví s predstavenstvom, aby bolo možné preskočiť medzičlánok a priamo fakturovať žalovanému 2/ (bod 50. odôvodnenia rozsudku okresného súdu).*

31.4. *V konaní bolo preukázané, že žalobca právne služby poskytoval dozornej rade za mesačnú paušálnu odmenu vo výške 2 400,-- eur s DPH. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje akceptačný podpis žalovaného 1/ na faktúre č. XXXXXX vystavenej žalobcom dňa 3. októbra 2011 za právne služby poskytnuté za mesiac september 2011 a tiež výpoveď žalovaného 1/, že takto akceptačne podpisoval viaceré faktúry žalobcu, a v neposlednom rade túto skutočnosť potvrdila aj svedkyňa Z. A. (bod 57. odôvodnenia rozsudku okresného súdu).*

31.5. *V konaní bolo preukázané, že žalobca poskytoval právne služby v celom žalovanom období riadne, včas a v požadovanej a dohodnutej kvalite, čo potvrdil žalovaný 1/ a tiež i svedok J. B. (bod 59. odôvodnenia rozsudku okresného súdu).*

31.6. *Z listinného dokladu – vyjadrenia žalovaného 1/ z 19. septembra 2017 – súd zistil, že žalovaný 1/ potvrdil skutočnosť, že forma odmeny, ktorú mal žalovaný 2/ platiť žalobcovi za poskytnuté právne služby, bola dohodnutá paušálne vo výške 2 000,-- eur mesačne (bod 65. odôvodnenia rozsudku okresného súdu).*

31.7. *Na základe vykonaného dokazovania mal súd v konaní za preukázané, že žalobca poskytoval členom dozornej rady žalovaného 2/ právne poradenstvo a služby v období od júna 2011 do novembra 2011, za tieto služby a právne poradenstvo vystavil faktúry, ktoré žalovaný 2/ odmietol uhradiť (bod 82. odôvodnenia rozsudku okresného súdu).*

31.8. *Súd prisvedčil názoru žalovaného 1/, že nie je pasívne legitimovaným, nakoľko on neuzatváral zmluvu o poskytovaní právnych služieb ako fyzická osoba so žalobcom a jemu ako fyzickej osobe neboli služby poskytované, poskytované mu boli ako členovi dozornej rady, t. j. členovi orgánu spoločnosti žalovaného 2/ (bod 85. odôvodnenia rozsudku okresného súdu).*

32. *Súdy nižšej inštancie tak mali preukázané, že žalovaný 1/ hľadal právnu pomoc pre seba a ostatných členov dozornej rady, pričom žalobca vykonával pre členov dozornej rady právne poradenstvo. Rovnako tak bolo v spore preukázané, že žalobca poskytoval služby členom dozornej rady (vrátane žalovaného 1/) v požadovanej kvalite, a že existovala dohoda o paušálnej odmene za poskytnuté služby (vrátane jej výšky).*

32.1. *Je tak nepochybné, že bola uzatvorená zmluva o poskytovaní právnych služieb, ktorá nemusí mať písomnú formu (k tomu viď znenie ustanovenia § 566 a nasl. Obchodného zákonníka upravujúce mandátnu zmluvu).*

33. *V nadväznosti na uvedené považuje dovolací súd záver súdov nižšej inštancie o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného 1/ v predmetnom spore za taký, ktorý nemá oporu v skutkovom stave, a ktorý je bez presvedčivého, či racionálneho logického odôvodnenia, čo má za následok arbitrárnosť rozsudku krajského súdu, ako aj rozsudku okresného súdu.*

33.1. Osobitne v tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na konštatovanie súdu prvej inštancie v bode 85. odôvodnenia jeho rozsudku, z ktorého je zjavné, že záver o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného 1/ založil na tom, že žalovanému 1/ neboli poskytované právne služby žalobcom ako fyzickej osobe, ale ako členovi dozornej rady obchodnej spoločnosti žalovaného 2/. Predmetné konštatovanie okresného súdu (ktoré považoval za správne aj odvolací súd v rámci postupu podľa § 387 ods. 2 C. s. p.) považuje dovolací súd za vzájomne si odporujúce. Na jednej strane z tohto záveru súdu prvej inštancie vyplýva, že príjemcom právnych služieb poskytnutých žalobcom bol žalovaný 1/, avšak na druhej strane nie je daná jeho vecná legitimácia, keďže právne služby prijal od žalobcu nie pre svoje osobné (súkromné) potreby, ale v súvislosti s výkonom jeho funkcie v orgáne obchodnej spoločnosti žalovaného 2/.

33.2. Takáto argumentácia súdu prvej inštancie nemá oporu v platnej právnej úprave a treba ju odmietnuť. Pokiaľ totiž bolo v konaní preukázané, že žalovanému 1/ žalobca poskytol právne služby (čo skonštatoval aj okresný súd – pozn. dovolacieho súdu), je z hľadiska plnenia jeho zmluvných povinností, ako aj z hľadiska jeho pasívnej vecnej legitimácie v predmetnom spore irelevantné, v akom postavení bol žalovaný 1/ pri prijímaní plnenia od žalobcu, a teda či išlo o plnenie pre jeho osobnú potrebu, alebo o plnenie, ktoré súviselo s jeho činnosťou v orgáne obchodnej spoločnosti. Z hľadiska nositeľa povinnosti sa totiž stále jedná o totožný subjekt práva, a to o fyzickú osobu - žalovaného 1/.

34. Pre úplnosť dovolací súd dáva do pozornosti znenie ustanovenia § 32 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého *ak z právneho úkonu nevyplýva, že niekto koná za niekoho iného, platí, že koná vo vlastnom mene.*

34.1. Existenciu citovaného zákonného ustanovenia súdy nižšej inštancie úplne opomenuli, hoci záver z neho vyplývajúci je vzhľadom na skutkový stav danej veci podstatný pre rozhodnutie vo veci a pre posúdenie pasívnej vecnej legitimácie žalovaného 1/. Ak totiž žalovaný 1/ pri uzatváraní zmluvy so žalobcom netvrdil, že koná za žalovaného 2/, platí nevyvrátiteľná právna domnienka, že konajúca osoba (t. j. žalovaný 1/) koná sama za seba, vo vlastnom mene a z tohto konania je aj sama zaviazaná.

34.2. V tejto súvislosti zároveň dovolací súd uvádza, že zo samotného dojednaní, že odmenu za poskytnuté služby poskytne žalobcovi žalovaný 2/, nie je možné vyvodiť záver, že by žalovaný 1/ konal za (resp. v mene) žalovaného 2/.

34.3. Zohľadňujúc predmetný záver v spojení s už vyššie uvedenými závermi podľa dovolacieho súdu nemôže obstať konštatovanie súdov nižšej inštancie o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného 1/ v podobe, v akej ho vyslovili.

35. Žalobca podľa názoru dovolacieho súdu dôvodne namietal, že v časti týkajúcej sa žalovaného 1/ rozsudok okresného súdu, ako aj rozsudok krajského súdu vykazujú znaky ľubovôle, a ich odôvodnenia sú (s poukazom na správny záver o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného 2/) nepresvedčivé a vnútorne si protirečiacie v takej miere, že nápravu vzniknutého stavu nemožno dosiahnuť inak, ako zrušením napadnutých rozhodnutí.

36. Pokiaľ ide o argumentáciu žalovaného 1/, ktorú predostrel vo vyjadrení k dovolaniu (a ktorá predstavovala jeho procesnú obranu v konaní pred súdmi nižšej inštancie), že ak by došlo k uzatvoreniu zmluvy medzi žalobcom a jednotlivými členmi dozornej rady, žalobca by sa zrejme domáhal plnenia voči všetkým členom dozornej rady, dovolací súd konštatuje, že táto nemôže

obstáť.

36.1. V tejto súvislosti dáva do pozornosti znenie ustanovenia § 293 Obchodného zákonníka – v zmysle ktorého *ak je na to isté plnenie spoločne zaviazaných niekoľko osôb, pri pochybnostiach sa predpokladá, že sú zaviazané spoločne a nerozdielne, a zároveň veriteľ môže požadovať plnenie od ktoréhokoľvek z nich, ale plnenie poskytnuté iným spoločným dlžníkom je povinný prijať* – ktoré je aplikovateľné aj v predmetnom spore. Rovnaké pravidlo pritom obsahuje aj Občiansky zákonník v ustanovení § 511 ods. 1.

37. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namietal existenciu vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., najvyšší súd žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch - ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby voči žalovanému 1/ a v súvisiacom výroku o trovách prvoinštančného konania a ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným 1/ - zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

37.1. Keďže existencia vady zmätočnosti, pre ktorú bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahuje aj na rozsudok súdu prvej inštancie, a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto podľa § 449 ods. 2 C. s. p. dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch, ktorými žalobu voči žalovanému 1/ zamietol a priznal žalovanému 1/ voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% a v súlade s ustanovením § 450 C. s. p. vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

38. V ďalšom konaní sú súd prvej inštancie a odvolací súd viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto rozsudku (§ 455 C. s. p.).

39. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania vo vzťahu žalobcu a žalovaného 1/ (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

62. ROZHODNUTIE

Neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok nemožno vyvodit' len zo skutočnosti, že súdu nie je známa odplata za postúpenie pohľadávky.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. decembra 2019, sp. zn. 3Obdo/64/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 25. apríla 2017, č. k. 33Cb/101/2016-67 v znení opravného uznesenia súdu prvej inštancie z 24. mája 2018, č. k. 33Cb/101/2016-129 žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

1.1. V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca nie je v spore aktívne vecne legitimovaný. Pri vyslovení predmetného záveru okresný súd vychádzal zo skutočnosti, že zmluva o postúpení pohľadávok zo 16. októbra 2012, č. 2012/XX/XX uzatvorená medzi obchodnou spoločnosťou T. S. s. r. o. ako postupcom a žalobcom ako postupníkom je absolútne neplatným právnym úkonom, keďže za postupníka ju podpísal len jeden konateľ, hoci v zmysle výpisu z obchodného registra mali za žalobcu konať dvaja konatelia spoločne. S predmetnou zmluvou nie sú spojené žiadne právne následky a hľadá sa na ňu, ako keby neexistovala. Z tohto dôvodu každý právny úkon nadväzujúci na predmetnú zmluvu o postúpení pohľadávok (t. j. dohoda o spätnom postúpení pohľadávok z 1. júna 2016, ako aj zmluva o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016, č. 2016/XX/XX uzavretá medzi obchodnou spoločnosťou T. S. s. r. o. ako postupcom a žalobcom ako postupníkom) trpí rovnakou vadou, t. j. absolútnou neplatnosťou.

1.2. Z uvedeného dôvodu podľa súdu prvej inštancie neprešli na žalobcu pohľadávky uplatnené v predmetnom spore, keďže neboli platne postúpené, a preto žalobu zamietol z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobcu.

1.3. Ďalším dôvodom pre zamietnutie žaloby podľa okresného súdu bola skutočnosť, že časť zmluvy o postúpení pohľadávok, v ktorej je uvedená odplata, nie je súdom preskúmateľná, keďže táto časť nebola súdu zverejnená, pričom súd a aj žalovaný majú právo vedieť výšku odplaty za postúpenie pohľadávok. Táto skutočnosť rovnako zakladá absolútnu neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok z dôvodu absencie tejto podstatnej náležitosti pre obchádzanie zákona, resp. pre rozpor s dobrými mravmi.

1.4. Tretím dôvodom neplatnosti zmluvy podľa okresného súdu je skutočnosť, že pohľadávky, ktoré boli obsiahnuté v zmluve o postúpení pohľadávok, predstavujú nespôsobilý predmet postúpenia, keďže ide o pohľadávky z nezaplatenej kúpnej ceny za dodané lieky, zdravotnícke pomôcky a ďalšie prostriedky na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti. Poukázal pritom na znenie ustanovenia § 525 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré zakazuje postúpenie pohľadávky, ktorej obsah by sa postúpením zmenil.

1.5. V závere svojho rozsudku okresný súd uviedol, že sa nepochybne jedná o pohľadávky z verejnoprávneho vzťahu. Žalovaný má pritom eminentný záujem na tom, aby mal povinnosť plniť konkrétnemu veriteľovi, a osobitne na tom, aby sa pohľadávky voči nemu nesústreďovali u jedného veriteľa, ktorého jediným cieľom je dosahovanie príjmu z nezaplatených úrokov z omeškania voči pôvodnému veriteľovi.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 30. januára 2019, č. k. 2Cob/130/2018-139 rozsudok okresného súdu v znení jeho opravného uznesenia potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že žalobca v odvolaní neuviedol žiadne skutočnosti spochybňujúce závery súdu prvej inštancie. Na zdôraznenie vecnej správnosti rozsudku okresného súdu skonštatoval, že prejav vôle smerujúci k uzavretiu zmluvy o postúpení pohľadávok zo 16. októbra 2012 podpísal len jeden z konateľov, hoci v súlade so znením spoločenskej zmluvy v mene spoločnosti žalobcu mali konať vždy dvaja konatelia spoločne. Preto takýto prejav vôle nie je možné považovať za prejav vôle spoločnosti, lebo nebol vykonaný spôsobom, ktorým mal konať štatutárny orgán obchodnej spoločnosti. Na tejto skutočnosti nemení nič ani to, či druhá zmluvná strana bola alebo nebola v dobrej viere, pretože žiadny právny predpis nepripúšťa pre takýto prípad možnosť namietat dobrú vieru.

2.2. V závere rozhodnutia krajský súd skonštatoval, že Slovenská republika má kodifikovaný právny poriadok a súdy pri rozhodovaní nie sú viazané platnými zákonmi.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dňa 10. mája 2019 dovolanie, ktorým žiadal, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“), ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

4. Namietanú vadu zmätočnosti videl dovolateľ v tom, že krajský súd vo svojom rozhodnutí neuviedol odpovede na otázky zásadné pre rozhodnutie vo veci samej, čím mu znemožnil náležité argumentovať v rámci využitia mimoriadnych opravných prostriedkov. Z napadnutého rozsudku nie je vôbec zrejmé, prečo postupcovi (t. j. obchodnej spoločnosti T. S., s. r. o.) nepatrila pohľadávka v čase postúpenia, ak bol postupca jej pôvodným veriteľom, ako sa mal postúpením zmeniť obsah pohľadávky, a čo viedlo súd k záveru, že predmetná pohľadávka je pohľadávkou verejnoprávnou.

4.1. Konajúce súdy sa podľa žalobcu nevysporiadali s jeho argumentáciou, že ak by aj bola prvá zmluva o postúpení pohľadávok neplatná, tak spoločnosť T. S., s. r. o. mohla v čase uzavretia zmluvy č. 2016/XX/XX nakladať s pohľadávkou a platne ju postúpiť na žalobcu. Namiesto toho sa krajský (ale aj okresný) súd zameral na údajnú neplatnosť pôvodnej zmluvy. Odvolací súd pritom posudzoval neplatnosť pôvodnej zmluvy z úplne iných právnych záverov, keď vychádzal z toho, že MVDr. L. V. podpísal pôvodnú zmluvu ako konateľ sám, hoci v mene žalobcu mali konať vždy dvaja konatelia spoločne. Okresný súd však vyhodnotil konanie MVDr. V. ako konanie splnomocnenca, ktorý konal bez platnej plnej moci. Preto podľa žalobcu odvolací súd si svoj svojvoľný záver o neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok č. 2016/XX/XX odôvodnil okolnosťami, ktoré nemali relevanciu ani pre rozhodnutie v pôvodnom konaní a už vôbec nie v predmetnom spore.

4.2. Podľa dovolateľa krajský súd porušil svoju zákonnú povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 387 ods. 3 C. s. p., keď sa nevysporiadal s jeho podstatnými argumentmi, nakoľko odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nedáva žiadne (ani len vágne) odpovede na jeho zásadné tvrdenia. Uvedené podľa žalobcu vedie k záveru, že napadnutý rozsudok je svojvoľný, a preto je nepreskúmateľný.

4.3. Žalobca namietal aj tú skutočnosť, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal s jeho odvolacími námietkami týkajúcimi sa ostatných dôvodov neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok, keď sa len nesprávne a nekriticky stotožnil so závermi súdu prvej inštancie.

5. Nesprávne právne posúdenie videl dovolateľ v nesprávnom posúdení otázky jeho aktívnej vecnej legitimácie, keď na dostatočné preukázanie aktívnej vecnej legitimácie v spore mu ako postupníkovi postačovalo preukázať, že postupca oznámil dlžníkovi postúpenie pohľadávky na postupníka. Z uvedeného dôvodu nebolo potrebné posudzovať platnosť zmluvy o postúpení pohľadávok. Pri vyriešení predmetnej otázky poukázal na judikát č. R 119/2003, ako aj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. 5Obdo/20/2008, 3Obdo/175/2010, 1MCdo/11/2012, 3Cdo/2/2016 a 1Obdo/4/2017.

5.1. Zároveň žalobca poukázal na rozhodnutie sp. zn. 1Cdo/76/2007, v ktorom dovolací súd pripustil, že návrh na určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky môže podať aj dlžník, ak preukáže, že má na tomto určení naliehavý právny záujem, a nie je rozhodujúce, či mu postúpenie oznámil postupca alebo preukázal postupník. Predmetné rozhodnutie (z ktorého vychádzali vo veci konajúce súdy) však nerieši otázku, či môže dlžník v spore o zaplatenie pohľadávky namietat' neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky.

6. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu v lehote určenej súdom prvej inštancie (ktorá bola do 8. júla 2019) nevyjadril. Vyjadrenie k dovolaniu doručil žalovaný okresnému súdu až dňa 10. júla 2019 po uplynutí určenej lehoty, a preto dovolací súd pri svojom rozhodovaní na predmetné vyjadrenie nemohol prihliadať s poukazom na ustanovenie 436 ods. 3 C. s. p.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas žalobca zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

8. Ako opodstatnenú vyhodnotil dovolací súd už námietku žalobcu, že konanie pred odvolacím súdom (ale aj pred súdom prvej inštancie) je poznačené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. Žalobca tak dôvodne uplatnil dovolací dôvod podľa § 431 C. s. p., ktorý vymedzil spôsobom predpokladaným znením ustanovenia § 431 ods. 2 C. s. p.

8.1. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu už vo svojich skorších rozhodnutiach (napr. 3Obdo/72/2016, 3Obdo/10/2017 a 3Obdo/72/2019) vyslovil, že o naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. ide aj vtedy, keď súd uskutoční výklad právneho predpisu na zistený skutkový stav veci, ktorý je ústavne nesúladný, svojvoľný a bez presvedčivého a racionálneho logického odôvodnenia. Označená vada zmätočnosti je naplnená aj vtedy, keď určité skutočností v konaní strana namietala, avšak pri hodnotení skutkových zistení súdom tieto náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by napr. dodatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť.

8.2. Uvedenými nedostatkami podľa názoru dovolacieho súdu trpí rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie.

9. Úvodom dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ale aj rozsudku okresného súdu zodpovedajú konštatovaniu odvolacieho súdu uvedenému v bode 100. odôvodnenia jeho rozsudku, a to že *súdy nie sú pri rozhodovaní viazané platnými zákonmi*.

10. Dovolaciemu súdu sa javí až nepochopiteľný spôsob, akým súdy nižšej inštancie dospeli k záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobcu v predmetnom spore. Z odôvodnení ich rozsudkov je zrejmé, že predmetný záver postavili na konštatovaní o neplatnosti v poradí prvej zmluvy o postúpení pohľadávok (t. j. zmluvy zo 16. októbra 2012, č. 2012/XX/XX), ktorá mala zakladať neplatnosť ďalších právnych úkonov (ďalších postúpení predmetných pohľadávok).

10.1. Predmetná konštrukcia by mohla mať svoje opodstatnenie v prípade, ak by v poradí prvá zmluva o postúpení pohľadávok bola neplatná a postupník by následne ďalšou zmluvou postúpil „neplatne postúpené pohľadávky“ na tretí subjekt. V rozhodovanej veci tomu tak nebolo.

11. V kontexte rozhodovanej veci preto predmetný záver nemôže obstať. Na bližšie odôvodnenie dovolací súd uvádza, že:

11.1. Ak bola zmluva o postúpení pohľadávok zo 16. októbra 2012, č. 2012/XX/XX platná, bolo platné aj spätné postúpenie pohľadávok z 1. júna 2016 zo žalobcu na obchodnú spoločnosť T. S., s.r.o. a táto ako veriteľ žalobou uplatnených pohľadávok mohla opätovne zmluvou o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016, č. 2016/XX/XX platne postúpiť pohľadávky na žalobcu.

11.2. Ak by aj platil záver, že zmluva o postúpení pohľadávok zo 16. októbra 2012, č. 2012/XX/XX

bola neplatná z dôvodu, že za postupníka ju podpísal len jeden konateľ, hoci podľa výpisu z obchodného registra mali konať spoločne dvaja konatelia, znamenalo by to, že veriteľom predmetných pohľadávok bol naďalej postupca, t. j. obchodná spoločnosť T. S., s. r. o. Neplatnosť tejto zmluvy o postúpení pohľadávok by spôsobovala aj neplatnosť spätného postúpenia pohľadávok z 1. júna 2016, avšak táto skutočnosť nemala vplyv na určenie subjektu, ktorý bol na plnenie voči žalovanému oprávnený požadovať plnenie. Týmto subjektom bola obchodná spoločnosť T. S., s. r. o. Preto zmluvou o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016, č. 2016/XX/XX mohla obchodná spoločnosť T. S., s. r. o. ako postupca platne postúpiť žalobou uplatnené pohľadávky na žalobcu ako postupníka.

11.3. Z uvedeného je zrejmé, že v prípade zmluvy o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016, č. 2016/XX/XX nešlo o zmluvu, ktorá nadväzovala v reťazi právnych úkonov na zmluvu o postúpení pohľadávok zo 16. októbra 2012, č. 2012/XX/XX, ale išlo o samostatnú zmluvu, ktorou veriteľ pohľadávok (obchodná spoločnosť T. S., s. r. o.) realizoval dispozíciu so svojim majetkom, a ktorou postúpil svoje pohľadávky na žalobcu.

11.4. Tu len ako poznámku dovolací súd dopĺňa, že v čase uzatvorenia zmluvy o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016 bol v zmysle výpisu z obchodného registra oprávnený konať v mene žalobcu konateľ samostatne, a to od 20. mája 2016 (k tomu viď aj bod 32. odôvodnenia rozsudku okresného súdu, resp. bod 15. odôvodnenia rozsudku krajského súdu). Na zmluvu o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016, č. 2016/XX/XX sa tak v žiadnom prípade nemohol vzťahovať súdmi označený dôvod neplatnosti v poradí prvej zmluvy o postúpení pohľadávok zo 16. októbra 2012, č. 2012/XX/XX.

12. Dovolací súd konštatuje, že záver súdov nižšej inštancie o neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016, č. 2016/XX/XX postavený na tvrdení o neplatnosti zmluvy zo 16. októbra 2012, č. 2012/XX/XX – ktorá nemala na posúdenie aktívnej vecnej legitimácie žalobcu v rozhodovanom spore (a ani na platnosť zmluvy o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016, č. 2016/XX/XX) žiadny vplyv – nemôže obstať.

12.1. Preto najvyšší súd dospel k záveru, že dovolateľ opodstatnene vytýkal súdom nižšej inštancie, že ich rozhodnutia sú svojvoľné. Vzhľadom na vyššie uvedené závery dovolací súd uvádza, že vo veci konajúce súdy odmietli žalobcovi (resp. jeho subjektívnemu právu) poskytnúť súdnu ochranu, keď jeho žalobu zamietli z dôvodu, ktorý nemal zákonnú oporu. Takýto prístup súdov nižšej inštancie k rozhodovanej veci odporuje ústavou garantovanému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právu na spravodlivé súdne konanie garantovanému čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

12.2. Priamo zo znenia Civilného sporového poriadku (viď čl. 2 ods. 1 jeho Základných princípov) pritom vyplýva pre súdy povinnosť postupovať tak, aby ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov (vrátane práva domáhať sa plnenia, ktoré druhá strana napriek dodaniu tovaru riadne a včas veriteľovi neposkytla) bola spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty.

12.3. Skutočnosť, že nesprávny procesný postup konajúcich súdov – ktorý bol završený zamietnutím žaloby bez toho, aby vôbec posudzovali opodstatnenosť alebo neopodstatnenosť uplatneného nároku – ktorým bolo žalobcovi prakticky znemožnené domáhať sa svojho subjektívneho práva a realizovať jemu patriace procesné práva priznané Civilným sporovým poriadkom, dosahuje takú intenzitu, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, dokumentuje aj to, že súd prvej inštancie a aj odvolací súd nekriticky prevzali do svojich rozhodnutí obsah vyjadrení žalovaného bez toho, aby tieto vyjadrenia akýmkoľvek spôsobom posúdili. Procesná obrana žalovaného v predmetnom spore bola pritom založená výlučne na tvrdení, ktoré bolo pre rozhodovaný spor irelevantné (tvrdenie o neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok zo 16. októbra 2012, č. 2012/XX/XX). Ani táto skutočnosť však nebránila konajúcim súdom, aby na predmetnom tvrdení žalovaného v rozpore so zásadami elementárnej logiky založili svoje rozhodnutia.

13. Naopak súdy nižšej inštancie sa absolútne odmietli zaoberať argumentáciou žalobcu, ktorá sa týkala podstatných okolností rozhodovaného sporu, keďže ani v stručnosti vo svojich rozsudkoch neuviedli, prečo jeho tvrdeniam nemožno priznať úspech. Žalobca pritom v spore opakovane uviedol (viď jeho vyjadrenie z 10. októbra 2016, ako aj odvolanie z 21. augusta 2017), že zmluvou o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016 pôvodný veriteľ nakladal so svojim majetkom, a že ani prípadná neplatnosť v poradí prvej zmluvy o postúpení pohľadávok zo 16. októbra 2012 nemá žiadny vplyv na platnosť zmluvy o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016, č. 2016/XX/XX.

14. Keďže konajúce súdy náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotili rozhodujúce skutočnosti, resp. dostatočným spôsobom neodôvodnili ich bezvýznamnosť, či irelevantnosť, odôvodnenie rozhodnutí okresného súdu, ako aj krajského súdu treba považovať v okolnostiach rozhodovaného sporu za nepreskúmateľné v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobcu ako strany sporu na spravodlivý proces a konanie zaťažili vadou v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p.

14.1. Jediným možným prostriedkom nápravy porušenia uvedených práv žalobcu súdmi nižšej inštancie je tak zrušenie vydaných rozhodnutí a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ktoré už bude zodpovedať požiadavkám spravodlivého súdneho procesu.

15. Aj keď pre vydanie kasačného uznesenia postačujú doposiaľ uvedené skutočnosti, dovolací súd považuje za nevyhnutné aj vzhľadom na zásadu hospodárnosti a rýchlosti súdneho konania vysporiadať sa aj s ďalšími dovolacími námietkami žalobcu, ktoré sú významné pre rozhodnutie vo veci.

16. Podľa dovolacieho súdu nemôžu obstať ani ďalšie dôvody, pre ktoré považoval okresný súd za neplatnú zmluvu o postúpení pohľadávok zo 6. júna 2016, č. 2016/XX/XX, a s ktorými sa v celom rozsahu stotožnil odvolací súd v rámci postupu podľa ustanovenia § 387 ods. 2 C. s. p.

16.1. Neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok nemožno vyvodiť zo skutočnosti, že súdu nie je známa odplata za postúpenie pohľadávky. Postúpenie pohľadávky môže byť odplatné a aj bezodplatné, a súd v konaní o zaplatenie postúpenej pohľadávky, a ani dlžník nie sú oprávnení požadovať sprístupnenie sumy, za ktorú bola pohľadávka postúpená, a to aj v prípade odplatného postúpenia. Predmetná požiadavka zo strany okresného súdu nemá oporu v žiadnom právnom predpise. Inými slovami povedané, v spore o zaplatenie postúpenej pohľadávky nemá čo súd zaujímať, za koľko bola pohľadávka postúpená, súd má len rozhodnúť o tom, či je dlžník povinný postúpenú pohľadávku uhradiť postupníkovi. Z pohľadu dlžníka je táto informácia taktiež irelevantná, keďže je povinný len postúpenú pohľadávku splniť subjektu uvedenému v oznámení postupcu o postúpení pohľadávky, resp. subjektu, ktorý mu postúpenie pohľadávky preukázal. Odplata za postúpenie pohľadávky je relevantná len vo vzťahu medzi postupcom a postupníkom a jedine v prípade sporu medzi postupcom a postupníkom o zaplatenie dohodnutej odplaty, resp. v spore, v ktorom postupník uplatňuje voči postupcovi svoje práva podľa § 527 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka, by potreboval súd predmetnú informáciu pre svoje rozhodnutie vo veci.

16.2. Rovnako tak dovolací súd považuje za arbitrárne konštatovanie súdu prvej inštancie, že pohľadávka zo súkromnoprávneho vzťahu založeného kúpou zmluvou, na základe ktorej boli žalovanému dodané lieky a iné zdravotnícke pomôcky, má verejnoprávny charakter. Predmetné konštatovanie sa javí ako účelová snaha, aby žalovaný ako nemocnica nemusel splniť voči dodávateľovi svoju povinnosť vyplývajúcu z obchodného záväzkového vzťahu. Verejnoprávny charakter totiž majú len pohľadávky, ktoré majú svoj pôvod v predpisoch verejného práva, pričom pohľadávku za dodanie liekov a iných zdravotníckych pomôcok medzi takéto pohľadávky nie je možné zaradiť.

16.3. Len pre úplnosť považuje dovolací súd poukázať na judikát č. R 86/2004 publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 6/2004, ktorého

právne vety znejú nasledovne:

„Zo zmluvy o poskytovaní zdravotníckej starostlivosti je zdravotná poisťovňa v postavení dlžníka a zdravotnícke zariadenie v postavení veriteľa, ktorému nič nebráni, aby svoju pohľadávku postúpil novému veriteľovi, ktorým môže byť aj iný subjekt než zdravotnícke zariadenie.

Postúpením pohľadávky sa postavenie dlžníka nezhoršuje; zmena veriteľa nemá vplyv na obsah pohľadávky.“

16.4. Z predmetného judikátu je zrejmé, že nič nebráni postúpeniu pohľadávky vzniknutej zo zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Rovnako tak nič iné ako dohoda dlžníka s veriteľom nemôže brániť postúpeniu pohľadávky vzniknutej z dodania liekov alebo iných zdravotníckych pomôcok.

17. Namietaným nesprávnym právnym posúdením (§ 432 ods. 1 C. s. p.) a odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.) sa dovolací súd už nemohol zaoberať pre vady zmätočnosti skonštatované vyššie, nakoľko v okolnostiach rozhodovaného sporu by posudzovanie nastolenej právnej otázky bolo predčasné.

18. Záverom dovolací súd považuje za nevyhnutné uviesť, že ak krajský súd zastáva názor, že pri svojom rozhodovaní nie je viazaný rozhodnutiami najvyššieho súdu (prípadne ústavného súdu), ktoré predložila v spore niektorá zo strán (v danom prípade žalobca), čo vyplýva z druhej vety bodu 100. odôvodnenia jeho rozsudku, tento názor je v rozpore s realitou a nemá oporu v zákone ani v judikatúre najvyššieho súdu a ústavného súdu.

18.1. Predovšetkým dovolací súd považuje za potrebné poukázať na čl. 2 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku, podľa ktorého *právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít.* V ods. 3 predmetného článku je upravená výnimka, v zmysle ktorej *ak sa spor na základe prihliadnutia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu.*

18.2. Uvedený princíp je premietnutý aj do normatívneho textu základného procesného kódexu, v zmysle ktorého *ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozsudku obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu* (k tomu viď § 220 ods. 3, resp. § 393 ods. 3 C. s. p.).

18.3. Z ustálenej judikatúry najvyšších súdnych autorít (najvyššieho súdu a ústavného súdu) v tejto súvislosti vyplýva, že:

- *„Predvídateľnosť súdneho rozhodovania smeruje k ochrane princípu právnej istoty ako jedného z atribútov demokratického právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 2 C. s. p.) a k rovnosti strán sporu (čl. 47 ods. 3 ústavy). Neodôvodnené odlišné posudzovanie porovnateľných prípadov predstavuje jurisdikčnú ľubovôľu. Jednota judikatúry naplňa tiež princíp vnútornej jednoty a bezrozpornosti právneho poriadku ako celku. Právny poriadok totiž so sebou prináša imperatív rovnakého pohľadu na porovnateľné právne inštitúty, hoci by boli upravené v rôznych právnych predpisoch, či sa týkali rôznych právnych odvetví. Pre adresáta právnej normy je totiž významné, aby mal rovnaký (obdobný) právny inštitút v práve ako celku ten istý obsah a význam“* (k tomu viď 4Cdo/236/2017);

- *„Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj povinnosť súdu, aby sa v porovnateľnej procesnej situácii vysporiadal s rovnakými námietkami rovnako, čo je výrazom práva na súdnu ochranu v podobe predvídateľnosti súdnych rozhodnutí“* (k tomu viď 3Obo/2-4/2019 a 3Obdo/46/2019);

- *„Povinnosťou súdu je vysporiadať sa so skutočnosťou, či stranou sporu predložené rozhodnutie iného súdu s odlišným právnym názorom v skutkovo obdobnej situácii je relevantné vo vzťahu k ním rozhodovanému sporu. Ak existuje skutková zhodnosť alebo príbuznosť s rozhodnutím predloženým stranou, je súd povinný presvedčivo a dôkladne zdôvodniť odklon od právnych záverov prijatých v skoršom rozhodnutí vydanom v analogickom prípade.*

Jedine rozhodnutie splňajúce uvedené nároky na kvalitu súdneho rozhodnutia možno považovať za dostatočne a presvedčivo odôvodnené a teda za také, ktoré neporušuje základné právo strany sporu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Zároveň platí, že len rozhodnutie disponujúce uvedenými atribútmi môže, z pohľadu strán sporu, ale napokon i samotnej verejnosti, naplniť očakávania týkajúce sa predvídateľnosti práva a existencie právnej istoty v súdnom systéme“ (k tomu viď 4Obdo/7/2018);

- „K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy (PL. ÚS 36/95), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované. V zásadnej ústavno-právnej rovine platí, že je v rozpore s inštitúciou právneho štátu a v rámci neho s požiadavkou právnej istoty, resp. predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, aby všeobecné sudy rozhodovali v obdobných veciach odlišným, ba až protichodným spôsobom“ (k tomu viď II. ÚS 19/2016).

18.4. Povinnosť rešpektovať ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, resp. povinnosť dôkladne a presvedčivo odôvodniť prípadný odklon od nej pritom zaťažuje všetky všeobecné sudy Slovenskej republiky, krajský súd nevynímajúc. Krajský súd však v predmetnom spore ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít nerešpektoval a zároveň odignoroval aj povinnosť svoj odklon od tejto rozhodovacej praxe dôkladným a predovšetkým presvedčivým spôsobom odôvodniť.

19. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namietal existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p., najvyšší súd žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

19.1. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu.

19.2. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie a jeho opravné uznesenie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C. s. p.).

20. V ďalšom konaní sú sudy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a aj odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

21. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

63. ROZHODNUTIE

- I. V dôsledku odstúpenia od zmluvy zaniká aj právo veriteľa domáhať sa zmluvného plnenia, na ktoré mu do doby odstúpenia od zmluvy vznikol len zmluvný nárok (§ 351 ods. 1 Obchodného zákonníka).**
- II. Peňažná náhrada pri vzájomnom vypořádání záväzkového vzťahu podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, ktorú je strana povinná zaplatiť druhej strane za plnenie prijaté pred odstúpením od zmluvy, zodpovedá cene pôvodne zmluvne dohodnutého plnenia.**
- III. Ustanovenia Obchodného zákonníka o vadnom plnení (§ 422 a nasl.) sa pri vzájomnom vypořádání po odstúpení od zmluvy uplatnia analogicky, ak plnenie poskytnuté pred odstúpením od zmluvy malo vady.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. mája 2019, sp. zn. 3Obdo/80/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom (v poradí druhým) z 30. apríla 2018, č. k. 31Cb/92/2017-498 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu sumu 120 799,32 eur s príslušenstvom [pôvodne 163 999,32 eur s príslušenstvom (v časti zaplattenia sumy 43 200,-- eur s príslušenstvom bola žaloba žalobcu právoplatne zamietnutá rozsudkom okresného súdu z 30. októbra 2014, č. k. 32Cb/61/2013-325 – pozn. dovolacieho súdu)] a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. V odôvodnení rozsudku uviedol, že pri viazanosti právnym záverom odvolacieho súdu vo vzťahu k nároku na zaplattenie sumy 120 000,-- eur bolo povinnosťou žalobcu, aby produkoval dôkazy, resp. navrhol ich vykonanie za účelom preukázania uplatňovania výšky peňažnej náhrady podľa § 351 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka. Rovnako tak nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi porušením povinností žalovaným a následným vznikom nákladov na odvrátenie hrozacej škody v časti, v ktorej sa žalobca domáhal náhrady škody vo výške 799,32 eur. Žalobca žiadne dôkazy na preukázanie uplatneného nároku nepredložil.

2.1. Okresný súd poukázal na to, že základný rozdiel v prípade odstúpenia od zmluvy podľa Obchodného zákonníka a podľa Občianskeho zákonníka je v účinkoch odstúpenia. Podľa Občianskeho zákonníka sa odstúpením zmluva od začiatku zrušuje, podľa Obchodného zákonníka tieto účinky nastávajú až momentom odstúpenia (t. j. zmluva sa neruší od začiatku). V oboch prípadoch je však povinnosťou zmluvných strán vydať si všetko, čo navzájom na základe zmluvy prijali. Po účinnom odstúpení od zmluvy vznikol stranám nárok na vrátenie už poskytnutých plnení, pričom v rozhodovanom prípade bolo potrebné preukázať výšku peňažnej náhrady, ktorá by zodpovedala hodnote plnenia poskytnutého žalobcom, keďže plnenie žalovaného vo výške 60 000,-- eur je zrejmé.

2.2. Podľa súdu prvej inštancie ustanovenie § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka upravuje vypořádanie plnenia, ktoré bolo poskytnuté na základe zmluvy pred jej odstúpením spôsobom, že každá zmluvná strana je povinná vrátiť to plnenie, ktoré pred odstúpením prijala, pričom táto povinnosť sa zákonite vzťahuje aj na plnenia, ktoré by boli poskytnuté po odstúpení, pretože na toto plnenie by už nebol daný právny dôvod. Po odstúpení sú strany povinné vrátiť si vzájomne poskytnuté plnenia, pričom, ak to nie je možné, je potrebné analogicky aplikovať ustanovenie § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka a namiesto povinnosti vrátiť plnenie vznikne povinnosť na poskytnutie peňažnej náhrady.

2.3. Žalobca podľa okresného súdu nepreukázal požadovanú sumu, keďže žalovaný výšku žalovaného nároku spochybnil. Vzhľadom na uvedené bolo povinnosťou žalobcu preukázať hodnotu ním poskytnutého plnenia. Výška peňažnej náhrady sa pritom rovná obvyklej cene vynaložených nákladov na úkony toho istého druhu v danom mieste a čase, respektíve peňažná náhrada musí korešpondovať obvyklej cene tohto plnenia. Vo vzťahu k rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. 5Obdo/20/2008 súd prvej inštancie uviedol, že v tam riešenom prípade nebolo pochybné, aké plnenie a v akej hodnote bolo poskytnuté, v rozhodovanom spore plnenie spočívalo v určitých výkonoch, ktorých rozsah nebol jednoznačne preukázaný.

3. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom (v poradí druhým) zo 4. októbra 2018, č. k. 26Cob/45/2018-543 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

4. V odôvodnení rozhodnutia krajský súd poukázal na svoje predchádzajúce kasačné rozhodnutie – na uznesenie z 11. mája 2017, č. k. 26Cob/70/2016-462 - v ktorom skonštatoval, že podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka strana, ktorej bolo pred odstúpením od zmluvy poskytnuté plnenie druhou stranou, toto plnenie vráti, u peňažného záväzku spolu s úrokmi vo výške dohodnutej v zmluve pre tento prípad, inak stanovené podľa § 502. Pravidlo upravené v predmetnom ustanovení predstavuje zvláštnu úpravu bezdôvodného obohatenia, ktoré rieši dôsledky zániku zmluvy ako právneho dôvodu splnenia povinnosti, ku ktorému došlo pred odstúpením. Po odstúpení od zmluvy sú si zmluvné strany povinné vrátiť vzájomne poskytnuté plnenia. Ak to nie je možné, musí sa analogicky aplikovať ustanovenie § 458 Občianskeho zákonníka, a namiesto povinnosti vrátiť plnenie, vznikne povinnosť poskytnúť peňažnú náhradu. Po odstúpení od zmluvy už strany nemajú právo na poskytovanie plnení v zmysle zmluvy, a to ani v prípade, ak na ne vznikol nárok do času, kedy došlo k odstúpeniu od zmluvy, nakoľko každé takéto prípadné plnenie by sa muselo vrátiť. Kým plnenie žalovaného vo výške 60 000,-- eur bolo zrejme a jeho výšku nebolo potrebné preukazovať, plnenie žalobcu spočívajúce v plnení záväzku podľa čl. II zmluvy o reklame ako také už vrátiť nie je možné, preto bolo potrebné pristúpiť k vzájomnému vyporiadaniu, ako to analogicky vyplýva z výkladu ustanovenia § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Preto bolo potrebné zistiť alebo preukázať výšku peňažnej náhrady, ktorá zodpovedá hodnote plnenia poskytnutého žalobcom. Z ustálenej rozhodovacej činnosti a z výkladu § 458 Občianskeho zákonníka vyplýva, že výšku peňažnej náhrady nemožno stotožňovať s výškou plnenia, na ktorú by vznikol nárok v prípade, ak by medzi stranami bola uzavretá platná zmluva. Výška peňažnej náhrady sa podľa odvolacieho súdu rovná obvyklej cene vynaložených nákladov na úkony toho istého druhu v danom mieste a čase, resp. peňažná náhrada musí korešpondovať obvyklej cene tohto plnenia, pričom poznatok o obvyklej cene príslušného naturálneho plnenia je skutkovým poznatkom, ku ktorému súd dospeje na základe vykonaného dokazovania. V tomto smere bolo dôkazné bremeno na žalobcovi.

4.1. Na predmetných záveroch odvolací súd v napadnutom rozsudku zotrval a doplnil, že zmluvné strany nemajú po odstúpení od zmluvy už právo domáhať sa plnení vyplývajúcich zo zmluvy, od ktorej sa odstúpilo, pretože právny dôvod takýchto plnení odstúpením dodatočne odpadol.

4.2. Pokiaľ ide o žalobcom označené rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/20/2008, krajský súd uviedol, že z predmetného rozhodnutia dovolacieho súdu nevyplývajú dôvody, pre ktoré vyslovil záver, že v rámci vyporiadania pred odstúpením od zmluvy poskytnutých plnení má dlžník, ktorému veriteľ poskytol pred odstúpením od zmluvy naturálne plnenie, toto v zmysle § 351 Obchodného zákonníka vrátiť formou finančnej náhrady práve vo výške zmluvne dohodnutej odplaty. Odvolací súd sa tak iba domnieval, že v danom prípade nebolo sporné, že výška zmluvne dohodnutej odplaty zodpovedala obvyklej hodnote poskytnutého plnenia v rámci relevantného trhu a zároveň, že predmetné plnenie bolo preukázateľne poskytnuté dlžníkovi v plnom zmluvne

dohodnutom rozsahu a kvalite, za ktorý bola takáto odplata dojednaná.

4.3. V rozhodovanom spore však išlo podľa krajského súdu o odlišný prípad, keď rozsah žalobcom poskytnutých plnení bol žalovaným opakovane namietaný. Za tejto situácie bol žalobca povinný produkovať dôkazy schopné preukázať, že k naplneniu jeho záväzkov zo zmluvy o reklame došlo v plnom rozsahu. Žalobcu tiež zaťažovalo dôkazné bremeno ohľadne preukázania obvyklej hodnoty takýchto plnení, ktorá by tvorila výšku peňažnej náhrady zodpovedajúcej povinnosti žalovaného vrátiť žalobcovi poskytnuté plnenie pred odstúpením od zmluvy v zmysle ustanovenia § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, ktoré vzhľadom na povahu tohto plnenia inak ako vo forme peňažnej náhrady nie je možné vrátiť.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dňa 20. februára 2019 dovolanie žalobca, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) a zároveň aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

6. Vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. videl dovolateľ v tom, že jeho žaloba bola zamietnutá pre neunesenie dôkazného bremena, keď žalovaný opakovane poprel rozsah žalobcom poskytnutého plnenia. Predmetný záver je nesprávny a v rozpore s ustanovením § 151 C. s. p., keď povinnosť preukázať rozsah plnenia žalobcu bol povinný preukázať žalovaný, ktorý v spore tvrdil, že žalobca si nesplnil zmluvnú povinnosť v dohodnutom rozsahu. Dôkazné bremeno tak nemohlo zaťažovať žalobcu.

6.1. Pre podporu svojho tvrdenia žalobca poukázal na to, že k spochybneniu výšky plnenia v liste z 1. februára 2012 žalovaným došlo pred podaním žaloby, a teda nemohlo ísť o účinné popretie skutkových tvrdení žalovaným v sporovom konaní. V predmetnom liste žalovaný podľa žalobcu nenamietal výšku fakturovanej sumy. Dovolateľ pritom zdôraznil, že bolo povinnosťou žalovaného pri popretí tvrdení žalobcu predložiť vlastné tvrdenie o predmetných skutkových okolnostiach, inak sa toto popretie zo strany žalovaného považuje za neúčinné. V predmetnej veci pritom konajúce súdy uvedeným spôsobom nepostupovali a naopak skonštatovali, že práve žalobca neunesol dôkazné bremeno.

7. Nesprávne právne posúdenie namietal dovolateľ vo vzťahu k nesprávnemu posúdeniu zmluvy o reklame, ako aj vo vzťahu k nesprávnej interpretácii ustanovenia § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka.

8. Žalobca vytykal konajúcim súdom, že prioritne bolo ich úlohou posúdiť, aký záväzkovo-právny vzťah vznikol medzi stranami sporu na základe zmluvy o reklame. Nestotožnil sa pritom s tvrdením konajúcich súdov, že zmluva o reklame predstavuje nepomenovanú zmluvu podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, keď podľa jeho presvedčenia sa jedná o zmluvu o dielo. Obsahom zmluvy mala byť činnosť, ktorej výsledok je hmotne zachytený, pretože žalobca vyhotovil dresy s logom žalovaného, ktoré si hráči obliekali na zápasoch, vytlačal vstupenky, spravodaje, letáky a iné predmety, ktoré sa dostávali do dispozície fanúšikov, vyrobil reklamy umiestnené okolo ihriska počas zápasov, vytlačal informačné plagáty o zápasoch mužstva a zabezpečil prezentovanie žalovaného v televízii.

8.1. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na znenie ustanovenia § 548 Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého mu vznikol voči žalovanému nárok na zaplatenie sumy dohodnutej v zmluve o reklame. Keďže k účinnému odstúpeniu od zmluvy došlo až v dôsledku omeškania žalovaného s úhradou ceny za vykonanie reklamy, mal žalobcovi vzniknúť nárok zaplatenie sumy, ktorá vyplýva zo zmluvy o reklame.

8.2. Dovolateľ preto uzavrel, že v prípade odstúpenia od zmluvy mu vznikol nárok na cenu

dohodnutú v zmluve o reklame, a preto nebolo potrebné preukazovať výšku peňažnej náhrady, ktorá by zodpovedala hodnote vykonanej reklamy, a teda nemožno konštatovať, že by neuniesol dôkazné bremeno.

9. Podľa žalobcu súdy nižšej inštancie vec nesprávne právne posúdili aj pri aplikácii ustanovenia § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, pričom pri určení spôsobu vzájomného vypořádania sa medzi stranami po odstúpení od zmluvy sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, v zmysle čoho mala byť daná prípustnosť jeho dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Výslovne pritom poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1MObdoV/2/2007, 5Obdo/20/2008 a 1Obdo/5/2012.

9.1. Dovolateľ poukázal na to, že konajúce súdy skonštatovali, že pri odstúpení od zmluvy podľa Obchodného zákonníka nastávajú účinky '*ex nunc*', avšak uvedené zákonné ustanovenie interpretujú, ako keby účinky nastali '*ex tunc*'. Predmetná skutočnosť podľa jeho názoru vyplýva z odkazu na záver konajúcich súdov, v zmysle ktorého si zmluvné strany v obchodných záväzkových vzťahoch musia vrátiť všetky poskytnuté plnenia. Takýto výklad je podľa dovolateľa svojvoľný, ktorý nemá oporu v zákone a ani v právnej teórii.

9.2. Podľa Obchodného zákonníka sa – na rozdiel od § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka - zmluva nezrušuje od začiatku, odstúpením od zmluvy zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy, avšak len do budúca. Účelom odstúpenia je ukončiť zmluvný vzťah, aby ním zmluvné strany neboli od momentu odstúpenia ďalej viazané. Práva a povinnosti zmluvných strán, ktoré vznikli do momentu odstúpenia, však nezanikajú, a to ani práva a povinnosti, ktoré zostali do momentu odstúpenia nesplnené. Skutočnosť, že práva a povinnosti vzniknuté do momentu odstúpenia od zmluvy nezanikajú, vyplýva jednak z gramatického výkladu odsekov 1 a 2 ustanovenia § 351 Obchodného zákonníka, ako aj z rozhodovacej praxe, pričom žalobca poukázal na rozhodnutie publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 81/2004. Z uvedeného podľa dovolateľa vyplýva, že nesplnený záväzok žalovaného v sume 120 000,-- eur ako následok porušenia zmluvy o reklame, ktorý vznikol do momentu odstúpenia od zmluvy, zostáva zachovaný, t. j. odstúpením žalobcu od zmluvy o reklame nezanikol.

9.3. Žalobca zároveň uviedol, že ustanovenie § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka nemožno v žiadnom výklade vykladať tak, že po odstúpení od zmluvy by si mali zmluvné strany vracať všetky poskytnuté plnenia, ako keby sa zmluva rušila od počiatku. Takýto právny názor je proti zmyslu stability a istoty, na ktorých sú vybudované obchodné záväzkové vzťahy, ktorý by spôsobil rozvrat v záväzkových vzťahoch. Na základe takejto úvahy súdov nižšej inštancie by totiž musel po odstúpení od zmluvy pre neplnenie povinností žalovaným vrátiť žalovanému aj prijatú platbu vo výške 60 000,- eur a zároveň by bol zaťažený dôkazným bremenom, aby preukázal hodnotu poskytnutého a žalovaným reklamovaného plnenia do odstúpenia od zmluvy. Súdy týmto názorom zvýhodnili žalovaného, ktorý porušil svoj zmluvný záväzok a žalobcu naopak postavili do nevýhodnejšieho postavenia.

9.4. Pokiaľ by mal byť akceptovateľný názor súdov nižšej inštancie, v konečnom dôsledku by aj tak vzájomné vypořádanie medzi stranami malo podľa žalobcu vyzeráť tak, že žalovaný by mal zaplatiť žalobcovi zmluvne dohodnuté plnenie, ktoré riadne neposkytol, t. j. nesplnený záväzok v sume 120 000,-- eur.

9.5. Záverom dovolateľ uviedol, že podľa jeho názoru nesplnený záväzok žalovaného vo výške 120 000,- eur, ktorý vznikol do momentu odstúpenia od zmluvy žalobcom, zostáva zachovaný a jeho výška nie je sporná. Správne vysporiadanie obchodných záväzkov po odstúpení od zmluvy – s výnimkou zmlúv, ktoré majú upravený osobitný režim odstúpenia od zmluvy – má byť nasledovné:

- vzájomne plnené záväzky do odstúpenia od zmluvy nezanikajú (v rozsahu synalagmatického plnenia si zmluvné strany nemajú čo vracať), keďže obidve strany dostali to, čo si mali podľa zmluvy plniť,

- nesplnené záväzky – ak plnila len jedna strana – do účinkov odstúpenia nezanikajú, jednej

strane vznikla pohľadávka voči druhej, pretože svoj záväzok plnila, no nedostala protiplnenie,

- plnenia poskytnuté vopred, ktoré mali byť použité na uspokojenie budúcich pohľadávok, keby nedošlo k odstúpeniu, sa vracajú. V takomto prípade nejde o vrátenie plnenia z titulu bezdôvodného obohatenia, ale ide o špecifický spôsob vysporiadania upravený v ustanovení § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka.

10. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas žalobca zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), dospel k záveru, že jeho dovolanie je čiastočne dôvodné.

12. V rozhodovanej veci súdy nižšej inštancie rozhodovali o dvoch čiastočne samostatných nárokoch žalobcu, a to o nároku na zaplatenie sumy 120 000,-- eur s príslušenstvom ako nároku, ktorý mu mal vzniknúť do doby odstúpenia od zmluvy a nároku na náhradu škody vo výške 799,32 eur s príslušenstvom. Konajúce súdy žalobu v oboch nárokoch zamietli, pričom žalobca dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu.

12.1. Z uvedeného dôvodu posudzoval dovolací súd prípustnosť (a dôvodnosť) dovolania osobitne vo vzťahu ku každému z napadnutých výrokov (a vo vzťahu ku každému z čiastkových žalobou uplatnených nárokov).

***Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu v časti týkajúcej sa nároku žalobcu
na náhradu škody vo výške 799,32 eur s príslušenstvom***

13. V predmetnej časti dovolateľ nenamietal nesprávne právne posúdenie, ale uplatnil výlučne dovolací dôvod podľa § 431 C. s. p., t. j. namietal len existenciu vady zmätočnosti uvedenú v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., keď súdom nižšej inštancie vytýkal, že nesprávne od neho požadovali preukázanie dôkazného bremena, keď podľa jeho názoru bolo povinnosťou žalovaného účinne poprieť žalobou uplatnený nárok na náhradu škody, k čomu však v predmetnom spore nedošlo.

14. V predmetnej časti však tvrdený dovolací dôvod nemôže obstať, keďže – ako súdy nižšej inštancie správne skonštatovali – žalobcu zaťažovalo dôkazné bremeno, pokiaľ ide o naplnenie zákonných predpokladov na náhradu škody podľa § 373 a nasl. Obchodného zákonníka.

14.1. Predpokladom pre vznik zodpovednosti je porušenie povinností zo záväzku (alebo inej právnej povinnosti stanovenej v Obchodnom zákonníku), vznik škody a príčinná súvislosť medzi vznikom škody a porušením povinností. Existenciu týchto predpokladov musí preukázať poškodený. Podľa § 373 pre vznik zodpovednosti za škodu sa vyžaduje porušenie povinností z obchodného záväzkového vzťahu (§ 261 a § 262) alebo porušenie inej právnej povinnosti stanovenej v Obchodnom zákonníku (k tomu viď aj ĎURICA, M. In: PATAKYOVÁ, M. a kol. Obchodný zákonník. 4. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 1243).

14.2. Pokiaľ konajúce súdy skonštatovali, že žalobca ako poškodený bol povinný preukázať splnenie všetkých zákonných predpokladov zodpovednosti za škodu, pričom žalobca v konaní (napriek záveru vyslovenému v kasačnom uznesení krajského súdu z 11. mája 2017, č. k. 26Cob/70/2016-462) nepreukázal príčinnú súvislosť medzi porušením povinností žalovaným a následným vznikom nákladov na odvrátenie škody na strane žalobcu, dovolací súd uvádza, že tento postup súdov nižšej inštancie nebol rozporný s právnou úpravou. Bolo totiž povinnosťou žalobcu preukázať splnenie všetkých troch zákonných predpokladov zodpovednosti za škodu, a až následne by bol žalovaný povinný popierať žalobou uplatnený nárok. Záver konajúcich súdov v tejto časti plne zodpovedá právnej úprave zodpovednosti za škody podľa Obchodného zákonníka.

14.3. Preto pokiaľ súd prvej inštancie žalobu žalobcu v časti o zaplatenie 799,32 eur s príslušenstvom zamietol pre neunesenie dôkazného bremena žalobcom a odvolací súd rozsudok okresného súdu v tejto časti potvrdil, nemohlo dôjsť k porušeniu žiadnych procesných práv žalobcu. Z uvedeného dôvodu prípustnosť dovolania žalobcu podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. v tejto časti nie je daná.

15. Nakoľko v časti o zaplatenie sumy 799,32 eur s príslušenstvom nie je konanie pred odvolacím súdom (a ani pred súdom prvej inštancie) poznačené namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., najvyšší súd dovolanie žalobcu v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu v časti týkajúcej sa nároku žalobcu na zaplatenie sumy 120.000,- eur s príslušenstvom

16. V predmetnej časti dovolania vzťahu k jednotlivým žalobcom dovolacím dôvodom najvyšší súd uvádza, že v predmetnej veci je potrebné prednostne vysporiadať sa s namietaným nesprávnym právnym posúdením (dovolacím dôvodom podľa § 432 C. s. p.), nakoľko existencia namietanej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. môže byť v rozhodovanom spore daná práve vtedy, ak by okresný súd a následne aj krajský súd pri svojom rozhodovaní vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci.

17. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

17.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Namietané (ne)posúdenie zmluvy o reklame ako zmluvy o dielo

18. Pokiaľ ide o námietku žalobcu, že konajúce súdy neposúdili zmluvu o reklame uzatvorenú medzi ním a žalovaným ako zmluvu o dielo, dovolací súd uvádza, že predmetnú námietku nie je možné podrobiť dovolaciemu prieskumu.

18.1. Dovolací súd poukazuje na to, že pri jeho rozhodovaní je kľúčové, akým spôsobom dovolateľ predostrie svoju argumentáciu, pričom v tejto časti je argumentácia žalobcu založená na tom, že sa jedná o zmluvu o dielo, nakoľko časť jeho záväzku mala pojmovo spadať pod definíciu diela podľa § 536 ods. 2 Obchodného zákonníka, a preto mali konajúce súdy aplikovať na rozhodovanú vec ustanovenie § 548 Obchodného zákonníka. Predmetnú argumentáciu však nemožno považovať za vymedzenie dovolacieho dôvodu v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p. smerujúcu k tomu, aby sa dovolací súd vo svojom rozhodnutí zaoberal konkrétnou právnou otázkou zameranou na aplikáciu alebo interpretáciu určitého zákonného ustanovenia.

19. Naopak v predmetnej časti sa dovolanie dotýka predovšetkým skutkových zistení súdov nižšej inštancie, keďže záver o tom, aká zmluva bola medzi stranami uzatvorená, možno vyvodiť z jej obsahu. Zisťovanie obsahu zmluvy (teda čo si strany medzi sebou dohodli) je zisťovaním skutkovým (a nie právnym), ku ktorému súd dospeje na základe vykonaného dokazovania.

19.1. V tejto súvislosti platí, že prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. nemôže byť daná, ak je zamerané na riešenie skutkových, a nie právnych otázok (v podrobnostiach viď aj 1Obdo/47/2017, 4Obdo/45/2017 a 5Obdo/22/2017). Osobitne dáva dovolací súd do pozornosti uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare) z 5. septembra 2018, sp. zn. II. ÚS 416/2018, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu z 25. apríla 2018, sp. zn. 5Obdo/22/2017 ako zjavne neopodstatnená, a v ktorom ústavný súd skonštatoval, že „*mu nepatrí nahrádzať právny názor najvyššieho súdu a pokiaľ závery najvyššieho súdu v otázke prípustnosti dovolania vzhľadom na skutkový stav nie sú zjavne svojvoľné alebo nelogické, či z iného dôvodu ústavne neudržateľné, ústavný súd nemá dôvod do právomoci najvyššieho súdu v otázke ustálenia prípustnosti dovolania na základe prítomnosti zákonom predpokladaného dovolacieho dôvodu zasahovať*“.

19.2. Nad rámec uvedeného však dovolací súd považuje za nevyhnutné uviesť, že v tejto časti je argumentácia žalobcu účelová, ktorá má neprehliadnuteľné logické trhliny. Zmluva o reklame nemôže byť automaticky považovaná za zmluvu o dielo len preto, že časť povinností žalobcu vyplývajúca mu zo zmluvy môže definične spadať pod pojem dielo podľa ustanovenia § 536 ods. 2 Obchodného zákonníka. Aby sa mohla daná zmluva považovať za zmluvu o dielo, by pod pojem dielo musel spadať celý záväzok žalobcu vyplývajúci zo zmluvy, a zároveň by museli byť splnené ďalšie definičné znaky, a to záväzok žalobcu zhotoviť určité dielo, záväzok žalovaného zaplatiť žalobcovi cenu diela, odovzdanie diela žalovanému (resp. prevzatie diela žalovaným). Žalobca naplnenie týchto predpokladov pritom netvrdil (a ani zo súdneho spisu – predovšetkým z rozhodnutí súdov nižšej inštancie – ich splnenie nevyplýva).

Namietaná nesprávna aplikácia a interpretácia § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka

20. Z obsahu dovolania žalobcu vyplýva, že v podanom mimoriadnom opravnom prostriedku predovšetkým namietal nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu vo vyriešení právnych otázok:

- „*či v prípade odstúpenia od zmluvy má veriteľ právo na zaplatenie zmluvného plnenia, na ktoré mu vznikol nárok do doby odstúpenia od zmluvy; a*
- *či v prípade vzájomného vyporiadania podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka je pre určenie výšky plnenia rozhodujúca cena plnenia dohodnutá v zmluve alebo cena obvyklého plnenia.*“

20.1. Dovolateľ pri vyriešení predmetných otázok namietal, že odvolací súd a aj súd prvej inštancie sa odklonili od viacerých rozhodnutí najvyššieho súdu, pričom konkrétne uviedol rozhodnutia sp. zn. 1MOBdoV/2/2007, 5Obdo/20/2008 a 1Obdo/5/2012. Obidve uvedené právne otázky sú vzájomne prepojené, a preto je potrebné ich posudzovať spoločne.

20.2. Dovolateľom nastolené právne otázky už boli predmetom meritórneho dovolacieho prieskumu, pričom priamo z obsahu rozhodnutí súdov nižšej inštancie je zrejmé, že konajúce súdy polemizovali so závermi najvyššieho súdu vyslovenými v jeho rozsudku z 31. marca 2009, sp. zn. 5Obdo/20/2008, pričom vyslovili odlišný právny názor pri vyriešení právnej otázky významnej pre rozhodnutie vo veci než dovolací súd v uvedenom rozhodnutí. Žalobca zároveň vymedzil dovolací dôvod v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p.

20.3. Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcu je podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. procesne prípustné.

21. Dovolací súd poukazuje na to, že zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie vyplýva, že medzi žalobcom a žalovaným bola dňa 21. júna 2011 uzatvorená zmluva o reklame,

na základe ktorej sa žalovaný zaviazal poskytnúť celkovo 540 000,-- eur v období 3 rokov v celkom 9 splátkach (ročne 3 splátky po 60 000,-- eur). Prvú splátku vo výške 60 000,-- eur žalovaný žalobcovi uhradil. Ďalšie dve splátky po 60 000,-- eur vyfakturované faktúrami č. XXXXXXXX z 3. októbra 2011 a č. XXXXXXXX z 2. januára 2012 žalovaný neuhradil. Faktúru č. XXXXXXXX vrátil žalovaný žalobcovi listom z 1. februára 2012 s odôvodnením, že nepreukázal naplnenie predmetu zmluvy o reklame. Listom z 1. februára 2012 zároveň žalovaný odstúpil od zmluvy, pričom neuviedol, akého porušenia povinnosti sa mal žalobca dopustiť. Následne listom z 20. februára 2012 žalovaný vrátil žalobcovi aj faktúru č. XXXXXXXX. Žalobca opakovane vyzval žalovaného na zaplatenie predmetných faktúr a listom zo 7. augusta 2012 odstúpil od zmluvy ku dňu doručenia listu žalovanému (t. j. k 8. augustu 2012).

21.1. Súd nižšej inštancie odstúpenie žalovaného od zmluvy považovali za neúčinné a ustálili, že k ukončeniu zmluvného vzťahu došlo až na základe odstúpenia od zmluvy zo strany žalobcu. Zároveň skonštatovali, že v konaní bola preukázaná výška plnenia žalovaného (60 000,-- eur) a bolo povinnosťou žalobcu preukázať výšku plnenia, ktoré do odstúpenia od zmluvy poskytol žalovanému, keďže do úvahy nepriehádzala naturálna reštitúcia. Preto žalobcu zaťažovala povinnosť preukázať hodnotu obvyklého plnenia, ktoré poskytol žalovanému, nakoľko podľa ich právneho názoru nebolo možné vychádzať z hodnoty zmluvne dohodnutého plnenia. Žalobca si túto povinnosť nesplnil, a preto žalobu pre neunesenie dôkazného bremena zamietli.

22. Podľa ustanovenia § 351 ods. 1 Obchodného zákonníka, odstúpením od zmluvy zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy. Odstúpenie od zmluvy sa však nedotýka nároku na náhradu škody vzniknutej porušením zmluvy, ani zmluvných ustanovení týkajúcich sa voľby práva alebo voľby tohto zákona podľa § 262, riešenia sporov medzi zmluvnými stranami a iných ustanovení, ktoré podľa prejavenej vôle strán alebo vzhľadom na svoju povahu majú trvať aj po ukončení zmluvy.

22.1. Strana, ktorej pred odstúpením od zmluvy poskytla plnenie druhá strana, toto plnenie vráti; pri peňažnom záväzku spolu s úrokmi vo výške dojednanej v zmluve pre tento prípad, inak ustanovenej podľa § 502. Ak vracia plnenie strana, ktorá odstúpila od zmluvy, má nárok na úhradu nákladov s tým spojených (ods. 2).

22.2. Ustanovenie § 351 Obchodného zákonníka je dispozitívnym ustanovením (k tomu vid' znenie ustanovenia § 263 Obchodného zákonníka), ktoré umožňuje zmluvným stranám upraviť si vzájomné práva a povinnosti pri zániku zmluvného vzťahu v dôsledku odstúpenia od zmluvy odlišným spôsobom a citovaná právna úprava sa použije len v prípadoch, ak takejto osobitnej dohody niet. Na rozhodovanú vec - keďže žalobca netvrdil existenciu osobitnej dohody - sa na vzájomné vypořádanie medzi žalobcom a žalovaným po odstúpení od zmluvy vzťahuje citované ustanovenie § 351 Obchodného zákonníka.

23. Pokiaľ ide o predmet dovolacieho prieskumu, dovolací súd poukazuje na skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu, z ktorých vyplývajú nasledovné závery:

23.1. „*Odstúpením od zmluvy v prípade obchodného záväzkového vzťahu zmluva nezaniká od počiatku (ex tunc), ale až doručením odstúpenia druhej strane (ex nunc). To znamená, že i keď v dôsledku odstúpenia zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy (s výnimkou tých, u ktorých to ustanovuje zákon alebo zmluva) a plnenie poskytnuté pred odstúpením si strany majú vrátiť (§ 351 Obchodného zákonníka), toto plnenie sa nestáva bezdôvodným obohatením, ale ide o vrátenie zmluvného plnenia. V prejednávanej veci nie je sporné, že žalovaný prijal ako zmluvné plnenie charterové lety, ktoré možno vysporiadať len tým, že za ne zaplatí dohodnutú odplatu*“ (k tomu vid' rozsudok najvyššieho súdu z 31. marca 2009, sp. zn. 5Obdo/20/2008).

23.2. „*Na rozdiel od právnej úpravy dôsledkov odstúpenia od zmluvy podľa Občianskeho zákonníka, kde účinným odstúpením sa zrušuje zmluva od začiatku (§ 48 ods. 2), sa odstúpením od zmluvy v obchodných vzťahoch zmluva podľa ustanovenia § 351 ods. 1 Obchodného*

zákonníka zrušuje a účinky odstúpenia nastávajú až momentom odstúpenia (*ex nunc*). Plnenie, poskytnuté pred zrušením zmluvy, nie je plnením z neplatnej zmluvy, preto na usporiadanie vzájomných nárokov nemožno použiť právnu úpravu bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka“ (k tomu vid' rozsudok najvyššieho súdu z 30. septembra 2009, sp. zn. 1MObdV/2/2007).

23.3. „Súdy prvého aj druhého stupňa zhodne uzavreli, že odstúpením od zmluvy zanikli všetky práva a povinnosti zmluvných strán vyplývajúce zo zmluvy, teda právny dôvod plnenia dodatočne odpadol. Keďže zmluvné strany si po uzatvorení zmluvy poskytli vzájomné plnenie, po odstúpení od zmluvy im vznikla povinnosť vzájomné plnenie si vrátiť. Žalobkyňa poskytla žalovanému zálohu a žalovaný vykonal pre žalobkyňu časť stavebných prác dohodnutých v zmluve, za ktoré je potrebné poskytnúť peňažnú náhradu. Dovolací súd zhodne s postupom odvolacieho súdu konštatuje, že znalec mal práce do doby odstúpenia od zmluvy o dielo oceniť v zmysle zmluvy o dielo vychádzajúc z názoru, že v súlade s ustanovením § 351 ods. 1 Obchodného zákonníka bolo plnenie žalovaného poskytnuté vo výkonoch, pričom naturálna reštitúcia nebola možná, teda relutárna náhrada má byť ekvivalentom hodnoty výkonu poskytnutého žalovaným, a teda tento ekvivalent by mal zodpovedať hodnote výkonov oceneným spôsobom dohodnutým v zmluve“ (k tomu vid' rozsudok najvyššieho súdu z 27. januára 2015, sp. zn. 1Obdo/5/2012).

23.4. „Platným odstúpením od zmluvy podľa § 351 ods. 1 Obchodného zákonníka zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy a podľa odseku 2 predmetného ustanovenia každá zmluvná strana je povinná vrátiť to plnenie, ktoré pred odstúpením prijala“ (k tomu vid' rozsudok najvyššieho súdu z 25. novembra 2014, sp. zn. 4Obdo/42/2013).

24. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu zároveň poukazuje na to, že odlišný názor na vyporiadanie vzájomných práv a povinností zmluvných strán po odstúpení od obchodnej zmluvy bol vyslovený v uznesení najvyššieho súdu z 20. júna 2019, sp. zn. 4Obdo/40/2018, v zmysle ktorého „nárok na plnenie vyplývajúce zo zmluvy momentom platného odstúpenia od zmluvy zanikol. Sumy fakturované podľa zmluvy o dielo zodpovedajú zmluvne dohodnutým cenám a nie peňažnému oceneniu nákladov, ktoré by objednávatel' musel vynaložiť v danom mieste a čase na dosiahnutie rovnakého plnenia s prihliadnutím na prípadnú vadnosť plnenia.“

24.1. Predmetný právny názor sa javí byť zhodný so závermi súdov nižšej inštancie vyslovenými v napadnutých rozhodnutiach, avšak na rozhodovaný spor nedopadá. V citovanom uznesení najvyšší súd sa '*obiter dictum*' vyjadroval k aplikácii ustanovenia § 544 ods. 1 Obchodného zákonníka a nie k ustanoveniu § 351 Obchodného zákonníka, ktoré bolo rozhodujúce v predmetnom spore.

24.2. Vyššie uvedená skutočnosť je rozhodujúca pre záver, že v rozhodovanom spore dovolací súd nie je povinný zohľadňovať závery z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4Obdo/40/2018, a zároveň nemá povinnosť postupovať spôsobom uvedeným v ustanovení § 48 C. s. p. (t. j. predložiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu), keďže táto povinnosť dopadá len na situáciu, ak „*ide o spor o interpretáciu právnej normy, ktorý je daný, ak sú v najmenej dvoch rozhodnutiach najvyššieho súdu vyslovené právne názory, ktoré odlišným spôsobom vykladajú (interpretujú) rovnakú právnu normu*“ (k tomu vid' uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 18. decembra 2017, sp. zn. 1VCdo/4/2017). Predmetná podmienka splnená nie je, keďže v danom prípade ide o spor o interpretáciu rôznych právnych noriem (ustanovenia § 351 Obchodného zákonníka na jednej strane a ustanovenia § 544 ods. 1 Obchodného zákonníka na strane druhej).

25. Dovolací súd poukazuje na to, že odvolací súd pravdepodobne – aj s poukazom na jeho tvrdenie uvedené v kasačnom uznesení z 11. mája 2017, č. k. 26Cob/70/2016-462 (bod 38. odôvodnenia predmetného uznesenia), že v ustanovení § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka je upravená osobitná skutková podstata bezdôvodného obohatenia – vychádzal z odbornej literatúry, v ktorej je uvedený odkaz na ustanovenie upravujúce bezdôvodné obohatenie (konkrétne odkaz na § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka). V odbornej literatúre je uvedený záver, že „*pokiaľ plnenie,*

ktoré bolo poskytnuté u nadobúdateľa, bolo spotrebované alebo ho nie je možné vrátiť z iných dôvodov, je potrebné postupovať analogicky podľa ustanovenia § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak nie je dobre možné vydať čo bolo nadobudnuté, najmä preto, že plnenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada“ (k tomu vid' aj ĎURICA, M. In: PATAKYOVÁ, M. a kol. Obchodný zákonník. 4. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 1187).

25.1. Je tak zrejmé, že pri formulovaní predmetného právneho záveru - aj s odkazom na odkazy v odbornej literatúre na českú judikaturu - krajský súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil to, že časť českej judikatury (k tomu vid' rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32Cdo/2591/2007, 23Cdo/3008/2007 a 32Cdo/3200/2012) považuje ustanovenie § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka za špeciálne ustanovenie k bezdôvodnému obohateniu.

25.2. Z predmetných skutočností (odkazu na ustanovenie § 458 Občianskeho zákonníka a na závery z českej judikatury) krajský súd následne vyvodil, že pri určení výšky peňažnej náhrady je potrebné vychádzať z obvyklej výšky plnenia a nie zo zmluvne dohodnutej ceny plnenia.

26. Pre správne vyriešenie dovolateľom nastolenej právnej otázky považuje dovolací súd za potrebné poukázať na to, že „využitím práva odstúpiť od zmluvy vyvoláva oprávnená strana v zásade dva samostatné dôsledky pre existujúci zmluvný vzťah: jednak terminačný mechanizmus oslobodzuje strany od povinnosti ďalej zo zmluvy plniť a súčasne vyvoláva nový rad povinností vzájomného vyporiadania s cieľom znovu nastoliť 'status quo ante contractum' a zrekonštruovať stav, ktorý by existoval bez vzájomnej výmeny plnení na základe zmluvy. Oba účinky sú od seba pritom vzájomne nezávislé a vzájomne nepodmienené. Kým odstúpenie od zmluvy, z ktorej sa vôbec neplnilo, zbavuje strany povinnosti plniť a nevyvoláva potrebu vzájomného vyporiadania, využitie odstúpenia od zmluvy, z ktorej sa už plnilo, zase oslobodzujúci účinok nevyvoláva a nastupuje iba fáza vyporiadania.

Odstúpenie od zmluvy síce spôsobuje ukončenie pôvodne dojednaných hlavných povinností, nespôsobuje však zánik, ale iba zmenu existujúceho zmluvného vzťahu medzi stranami, a ten v modifikovanej obsahovej podobe pokračuje ďalej smerom ku vzájomnému vyporiadaniu. Obsahom zmeneného vzťahu už nie je splnenie, ale naopak vrátenie poskytnutých hlavných, ako aj vedľajších plnení. Predmetným spôsobom vieme interpretovať aj § 351 Obchodného zákonníka, ako na to navádza aj znenie textu zákona, ktorý napriek odstúpeniu ponecháva veriteľovi v rukách vzniknuté zmluvné nároky, ako aj v účinnosti rad ďalších zmluvných ustanovení, ktoré majú svoje opodstatnenie aj v reštitučnej fáze vzájomného vzťahu – s odkazom na rozsudok najvyššieho súdu z 31. marca 2009, sp. zn. 5Obdo/20/2008“ (k tomu vid' aj TROJČÁKOVÁ, V., Ex tunc vs. ex nunc účinok odstúpenia a neplatnosti – naozaj taký veľký rozdiel? In: Právny rozbor 2/2019, s. 132-134).

27. Záver, že ustanovenie § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka nepredstavuje v slovenských podmienkach osobitnú skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia, vyplýva priamo z vyššie citovanej judikatury najvyššieho súdu (vid' rozhodnutia sp. zn. 1MOBdoV/2/2007 a 5Obdo/20/2008), a v rozhodovanom spore na ňom vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu zotrváva, pričom dopĺňa, že sa jedná o osobitný zmluvný nárok.

28. V prípade odstúpenia od zmluvy podľa § 344 a nasl. Obchodného zákonníka platí, že zmluva sa zrušuje od okamihu, kedy oprávnená strana od zmluvy platne odstúpila. Prijatie plnenia z obchodnej zmluvy pred odstúpením od nej nie je bezdôvodným obohatením a predstavuje prijatie plnenia na základe platnej zmluvy.

28.1. S poukazom na znenie ustanovenia § 351 Obchodného zákonníka odstúpením od zmluvy dochádza k zmene zmluvného záväzku spôsobom, že niektoré zmluvné dojednania (vrátane práv a povinností) ostávajú zachované – ako to vyplýva zo znenia druhej vety odseku 1 predmetného zákonného ustanovenia – a iné, predovšetkým tie, ktoré smerovali k splneniu záväzku, sa menia tak, že smerujú k vzájomnému vyporiadaniu podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka. Po odstúpení od

zmluvy je každá strana povinná vrátiť druhej strane prijaté plnenie, ak medzi stranami nebolo dohodnuté inak.

28.2. Právny režim obsiahnutý podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka dopadá aj na prípady, kedy pred odstúpením od zmluvy jedna strana svoj zmluvný záväzok splnila, a druhá strana svoj záväzok nesplnila, prípadne ho splnila len čiastočne. Účinným odstúpením od zmluvy tak zaniká právo veriteľa domáhať sa voči dlžníkovi splnenia pôvodnej (zmluvou stanovenej) povinnosti a vzniká mu nový nárok voči dlžníkovi, a to nárok na vrátenie poskytnutého plnenia.

28.3. Skutočnosť, že pôvodný zmluvný nárok veriteľa odstúpením od zmluvy zaniká a vzniká nový nárok na vrátenie poskytnutého plnenia (ako reštitučný nárok), vyplýva aj z odbornej literatúry, v zmysle ktorej „*právo na vrátenie plnenia sa premlčuje vo všeobecnej štvorročnej premlčacej dobe, ktorá plynie odo dňa, keď oprávnený od zmluvy odstúpil alebo od momentu, keď nastali účinky odstúpenia*“ (k tomu viď aj ĎURICA, M. In: PATAKYOVÁ, M. a kol. Obchodný zákonník. 4. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 1188).

29. Záver, že pôvodný zmluvný záväzok odstúpením od zmluvy zaniká, nepriamo vyplýva aj z jedného z rozhodnutí najvyššieho súdu, na ktoré v dovolaní poukazoval žalobca. Konkrétne sa jedná o uznesenie najvyššieho súdu z 12. augusta 2004, sp. zn. 4Obo/159/2003 (publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 81/2004), ktorého závery si účelovo (a nesprávne) prispôbil v rámci svojej argumentácie, keď vychádzal iba z časti právnej vety uvedeného rozhodnutia, pričom vôbec nezohľadnil predmet uvedeného sporu.

29.1. Dovolací súd poukazuje na to, že predmetom sporu vedeného na najvyššom súde pod sp. zn. 4Obo/159/2003 bol uplatnený úrok z omeškania z kúpnej ceny, na ktorý vznikol veriteľovi nárok od vzniku omeškania dlžníka do odstúpenia od zmluvy. V predmetnom rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že „*odstúpením od zmluvy podľa Obchodného zákonníka zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy okrem výnimiek uvedených v ustanovení § 351 ods. 1 Obchodného zákonníka. Všetky právne následky porušenia zmluvy, ku ktorým došlo do zániku zmluvy odstúpením, však ostávajú zachované. Platí to aj pre úroky z omeškania, na ktoré vzniklo veriteľovi právo za dobu od splatnosti peňažného záväzku do zániku zmluvy.*“ V tejto súvislosti je potrebné si uvedomiť, že následkom porušenia zmluvnej povinnosti (k tomu viď aj označenie Dielu X, Hlavy I, tretej časti Obchodného zákonníka) je v prípade omeškania dlžníka s plnením peňažného záväzku aj vznik nároku na úrok z omeškania, na ktoré má veriteľ podľa § 369 v spojení s § 365 ods. 1 Obchodného zákonníka nárok po dobu omeškania dlžníka, ktoré trvá „*do doby poskytnutia riadneho plnenia alebo do doby, keď záväzok zanikne iným spôsobom.*“ Týmto iným spôsobom zániku záväzku je napríklad odstúpenie od zmluvy.

29.2. Z uvedeného rozhodnutia tak vyplýva len to, že veriteľ môže po odstúpení od zmluvy požadovať od dlžníka úroky z omeškania za obdobie od vzniku omeškania do odstúpenia od zmluvy ako právny následok porušenia zmluvy. Iné závery – ako napríklad v podobe trvania zmluvného nároku, ktorý vznikol za trvania zmluvy, aj po odstúpení od zmluvy – však z predmetného rozhodnutia nevyplývajú.

29.3. Samotné omeškanie s plnením povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy však nie je následkom porušenia zmluvy, ako to predpokladá rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Obo/159/2003. Takýto nárok veriteľa odstúpením od zmluvy zaniká a nahrádza ho nový, reštitučný nárok podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka. Uvedené platí aj pre nárok uplatnený žalobcom v rozhodovanom spore. Tu len ako poznámku dovolací súd uvádza, že takýto nárok nie je možné považovať za nárok na náhradu škody, ako sa to snažil čiastočne prezentovať žalobca v dovolaní.

29.4. V tejto časti dovolateľ nedôvodne tvrdil, že aj po odstúpení od zmluvy sa možno domáhať zmluvného plnenia, na ktoré mu ako veriteľovi vznikol nárok do doby odstúpenia od zmluvy.

30. Pokiaľ ide o samotný spôsob vyporiadania podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, tento Obchodný zákonník výslovne neupravuje, preto prichádza do úvahy analogické použitie ustanovenia

§ 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže sa jedná o ustanovenie, ktoré je svojou povahou, obsahom a účelom najbližšie (viď ustanovenie § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka), keďže upravuje vzájomné vyporiadanie zmluvných strán po odstúpení od zmluvy uzatvorenej podľa Občianskeho zákonníka (a jediným rozdielom je, že zatiaľ čo Obchodný zákonník konštruuje nárok na vzájomné vyporiadanie strán po odstúpení od zmluvy ako zmluvný nárok, Občiansky zákonník zakotvuje predmetné vyporiadanie v rámci ustanovení o bezdôvodnom obohatení).

30.1. Analogická aplikácia ustanovenia § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka na vyporiadanie vzájomného vzťahu medzi stranami po odstúpení od zmluvy podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka znamená, že ak neexistuje osobitná dohoda zmluvných strán, sú si zmluvné strany povinné vrátiť poskytnuté plnenie. Ak pri vzájomnom vyporiadaní nie je možná naturálna reštitúcia, musí sa poskytnúť peňažná náhrada (rovnako aj 1Obdo/5/2012).

30.2. V nadväznosti na rozhodovaný spor dáva dovolací súd do pozornosti, že žalobca poskytol žalovanému plnenie na základe zmluvy o reklame (t. j. propagoval spoločnosť žalovaného), ktoré žalovaný nemôže vrátiť žalobcovi v naturálnej podobe, preto musí poskytnúť žalobcovi v rámci reštitučnej povinnosti relutárnu náhradu.

31. Vo vzťahu k určeniu výšky peňažnej náhrady, ktorú má dlžník poskytnúť pri vyporiadaní vzťahu medzi stranami po odstúpení od zmluvy podľa ustanovenia § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka veriteľovi, je rozhodujúce vychádzať z autonómie vôle zmluvných strán, keďže jedine zohľadnením vôle zmluvných strán pri uzatváraní záväzku možno predísť negatívnym dôsledkom, ktoré by mohli niektorú zo strán postihnúť pri uprednostnení iného kritéria [napr. pri uprednostnení trhovej (obvyklej) hodnoty plnenia]. Odlišnému výkladu bráni okrem iného aj zásada *'pacta sunt servanda'*.

31.1. Priorizovanie autonómie vôle aj pri vzájomnom vyporiadaní podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka tak vylučuje prekvapivosť vo vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom, nakoľko zhodným prejavom vôle v zmluve určili hodnotu (cenu) zmluvného plnenia. V situácii, kedy veriteľ svoj zmluvný záväzok splnil a neprichádza do úvahy naturálna reštitúcia, tak môže legitímne očakávať náhradu v takom rozsahu, v akom zodpovedá hodnota ním poskytnutého plnenia zmluvne dohodnutej hodnoty, t. j. v rozsahu, ako keby k odstúpeniu od zmluvy nedošlo. Rovnako tak dlžník má istotu, v akej výške je povinný poskytnúť veriteľovi náhradu za prijaté plnenie, ktoré nemôže iným spôsobom vrátiť.

31.2. Rozhodujúcim pre určovanie peňažnej náhrady podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka za plnenie poskytnuté veriteľom dlžníkovi je hodnota (cena) zmluvne dohodnutého plnenia, keďže len hodnotu dohodnutú v zmluve možno považovať za ekvivalent hodnoty plnenia výkonu poskytnutého žalobcom ako veriteľom žalovanému ako dlžníkovi (rovnako aj 5Obdo/20/2008 a 1Obdo/5/2012).

32. Za nesprávny tak možno označiť názor, podľa ktorého je pri určení výšky peňažnej náhrady pri vzájomnom vyporiadaní podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka rozhodujúca cena obvyklého plnenia. Akceptovaním tohto názoru by totiž došlo k rozvratu v súkromnoprávných vzťahoch a k prekvapivosti tak na strane veriteľa, ako aj na strane dlžníka. Záver – o tom že rozhodujúca je cena obvyklého plnenia - by totiž musel nevyhnutne platiť nielen v prípade, ak dohodnutá cena plnenia je vyššia ako cena obvyklého plnenia, ale aj v prípade, ak by si strany dohodli nižšiu než obvyklú cenu plnenia.

32.1. Dovolací súd uvádza, že je nevyhnutné zohľadniť tú skutočnosť, že pri dohode o výške plnenia môžu zmluvné strany prihliadať na rôzne okolnosti, ktoré však odkaz na cenu obvyklého plnenia nemôže zohľadniť, a preto je v zásade nesprávne pri vyporiadaní podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka vychádzať z ceny obvyklého plnenia. Týmito okolnosťami môžu byť napríklad špecifickosť predmetu plnenia, dĺžka zmluvného vzťahu, predchádzajúca existencia záväzkového vzťahu, prísľub na ďalšiu zmluvnú spoluprácu, a iné.

32.2. Ak by si strany dohodli vyššiu než obvyklú cenu plnenia, veriteľ by sa v dôsledku odstúpenia od zmluvy – po tom, ako sám poskytol dlžníkovi zmluvne dohodnuté plnenie – dostal do nevýhodnejšieho postavenia, ako v prípade, kedy by k odstúpeniu od zmluvy nedošlo, keďže by mu vznikol nárok na plnenie v nižšej sume, než aká mu vyplývala zo zmluvy. Škodlivosť tohto názoru by bola osobitne zvýraznená v situácii, ak by od zmluvy odstúpil veriteľ z dôvodu porušenia povinnosti dlžníkom (napr. pre omeškanie s poskytnutím plnenia veriteľovi), keďže v dôsledku výkonu práva by sa dostal do nevýhodnejšieho postavenia, ako keby k odstúpeniu od zmluvy nedošlo. K takémuto (škodlivému) následku nemôže v právnom štáte dôjsť, keďže nikto nemôže byť sankcionovaný za výkon práva. Pritom je potrebné si uvedomiť, že veriteľ má právo na plnú reparáciu negatívnych dôsledkov spôsobených mu porušením povinností dlžníka. Zároveň ako už bolo uvedené vyššie, hodnotu v zmluve dohodnutého plnenia si určili zmluvné strany na základe ich zhodného prejavu vôle, pri ktorom vychádzali z rôznych okolností, ktoré vznik a existenciu zmluvného vzťahu ovplyvňovali, a túto zhodu v prejave vôle zmluvných strán nemôže nahradiť nikto iný (ani súd rozhodujúci v následnom spore) odkazom na obvyklú cenu plnenia.

32.3. Naopak v prípadoch, kedy si strany v zmluve dojednali nižšiu než obvyklú cenu plnenia, by mohlo dôjsť k absurdnej situácii, že po odstúpení od zmluvy (za súčasného splnenia povinnosti zo strany veriteľa pred odstúpením od zmluvy) by bol dlžník povinný poskytnúť veriteľovi peňažnú náhradu vo vyššej sume, než by bol povinný poskytnúť plnenie, ak by k odstúpeniu od zmluvy nedošlo.

32.4. Zároveň dovolací súd uvádza, že odstúpenie od zmluvy (resp. vzájomné vyporiadanie strán podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka) nemožno chápať ako prostriedok na zvrátenie zle dojednaného (nevýhodného) obchodu, prípadne obchodu, ktorý si strana následne rozmyslela. Z uvedeného vyplýva, že ani v prípade, ak strana, ktorá pred odstúpením prijala plnenie a sama svoj záväzok nesplnila, sa nemôže zbaviť povinnosti poskytnúť druhej strane peňažnú náhradu za plnenie prijaté vo výške dohodnutej v zmluve, a domáhať sa, aby druhej strane poskytla len náhradu vo výške, ktorá predstavuje hodnotu obvyklého plnenia v situácii, ak cena dohodnutá v zmluve túto hodnotu prevyšuje.

33. Dôraz na autonómiu vôle zmluvných strán znamená, že iný spôsob pri určení výšky peňažnej náhrady, ktorú je povinná zmluvná strana poskytnúť druhej strane podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, ako je uvedený vyššie, môže prichádzať do úvahy iba vo výnimočných prípadoch. Konkrétne sa jedná o situáciu, ak vôľa niektorej zo strán obsiahnutá v zmluve nebola vážna alebo slobodná, čiže ak niektorá zo strán zneužila pri uzatvorení zmluvy svoje postavenie, ak k uzavretiu zmluvy došlo pod vplyvom donútenia alebo nátlaku, prípadne ak bola zmluva uzavretá v dôsledku podvodu.

33.1. V uvedených prípadoch môže podľa dovolacieho súdu prichádzať do úvahy vzájomné vyporiadanie zmluvných strán podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka spôsobom, že výška peňažnej náhrady, ktorú je dlžník povinný poskytnúť veriteľovi za prijaté plnenie, bude v hodnote obvyklej ceny plnenia. V situácii, ak dojednanie o výške zmluvnej odplaty nie je výsledkom vyjadrenia vôle obidvoch zmluvných strán, ale bola dlžníkovi jednostranne nanútená veriteľom, nemožno od dlžníka požadovať, aby bol povinný poskytnúť veriteľovi plnenie vo výške vyplývajúcej zo zmluvy.

33.2. V rozhodovanom spore sa však s poukazom na súdmi nižšej inštancie ustálený skutkový stav o žiadny z vyššie uvedených prípadov nejedná.

34. Pokiaľ dlžník tvrdí, že veriteľ mu neposkytol pred odstúpením od zmluvy plnenie v plnom (zmluvne dohodnutom) rozsahu, možno uvažovať o tom, že poskytnuté plnenie malo vady. Do úvahy tak prichádza analogická aplikácia ustanovení Obchodného zákonníka o vadnom plnení (§ 422 a nasl.).

34.1. Uvedené znamená, že je povinnosťou tej zmluvnej strany, ktorá prijala zmluvné plnenie, včas

uplatniť u druhej strany, že jej nebolo poskytnuté plnenie v dohodnutom rozsahu, a to spôsobom, že musí špecifikovať, ktorú konkrétnu zmluvnú povinnosť si druhá strana nesplnila. Dôkazné bremeno na preukázanie tvrdených skutočností v tejto situácii zaťažuje stranu, ktorá plnenie prijala, keďže práve táto strana disponuje vedomosťou, v akom rozsahu prijala plnenie, resp. akú povinnosť si druhá zmluvná strana nesplnila (nemala splniť).

34.2. Následne po unesení dôkazného bremena môže táto zmluvná strana požadovať nároky, ktoré zákon priznáva v prípade vadného plnenia. V prípade, ak už prebieha spor o zaplatenie peňažnej náhrady po odstúpení od zmluvy podľa ustanovenia § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, je týmto nárokom predovšetkým nárok na zľavu z ceny plnenia, ktorý zodpovedá rozdielu medzi zmluvne dohodnutým plnením a hodnotou plnenia, ktoré bolo reálne poskytnuté.

34.3. Uvedené znamená, že je neprípustné, aby v prípade odstúpenia od zmluvy strana, ktorá prijala zmluvné plnenie (a sama si svoju povinnosť vyplývajúcu jej zo zmluvy nesplnila), iba namietla, že druhá strana si nesplnila svoju povinnosť v celom rozsahu s tým, že následne by mala táto druhá strana preukazovať rozsah skutočne poskytnutého plnenia.

35. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že:

I. Odstúpením od zmluvy zanikajú všetky práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy okrem práv a povinností vyplývajúcich z druhej vety ustanovenia § 351 ods. 1 Obchodného zákonníka. V dôsledku odstúpenia od zmluvy tak zaniká aj právo veriteľa domáhať sa zmluvného plnenia, na ktoré mu vznikol nárok do doby odstúpenia od zmluvy.

II. Obsah zmluvného záväzku sa odstúpením od zmluvy mení s tým, že je zameraný na vzájomné vyporiadanie sa medzi zmluvnými stranami spôsobom upraveným v ustanovení § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, a to tak, že každá zo strán je povinná druhej strane vrátiť všetko, čo na základe zmluvy pred odstúpením prijala. Ak to nie je možné, najmä vzhľadom na povahu prijatého plnenia, je zmluvná strana povinná poskytnúť druhej strane peňažnú náhradu za prijaté plnenie.

III. Hodnota peňažnej náhrady pri vzájomnom vyporiadaní záväzkového vzťahu podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, ktorú je strana povinná zaplatiť druhej strane za plnenie prijaté pred odstúpením od zmluvy, zodpovedá cene zmluvne dohodnutého plnenia.

36. S poukazom na vyslovené právne závery dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne posúdenie nároku podľa § 351 Obchodného zákonníka ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. V nadväznosti na nesprávnosť posúdenia charakteru žalobou uplatneného nároku žalobca dôvodne vytýkal krajskému súdu (a aj okresnému súdu) nesprávne právne posúdenie veci pri posúdení spôsobu určenia výšky peňažnej náhrady, ktorú možno požadovať za plnenie poskytnuté na základe zmluvy do doby odstúpenia od zmluvy, nakoľko súdy nižšej inštancie nesprávne aplikovali ustanovenie § 351 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď za rozhodujúcu považovali obvyklú cenu plnenia (t. j. výšku plnenia ktorú možno požadovať za obdobné plnenie v danom čase a mieste), ktorú mechanicky prebrali z určovania výšky bezdôvodného obohatenia, ktoré bolo získané plnením bez právneho dôvodu (k tomu vid' napr. ICdo/154/2008). Pri určovaní výšky peňažnej náhrady, ktorá patrí žalobcovi po odstúpení od zmluvy za ním poskytnuté plnenie počas trvania zmluvného vzťahu žalovanému, mali konajúce súdy za správnu považovať cenu zmluvne dohodnutého plnenia rešpektujúc tak zmluvnú slobodu a autonómiu vôle zmluvných strán.

36.1. Súdy nižšej inštancie taktiež v rozpore s vyššie uvedenými právnymi závermi dovolacieho súdu nezohľadnili, že odstúpenie od zmluvy (a ani následné vzájomné vyporiadanie zmluvných strán podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka) nemá byť prostriedkom na nápravu dojednaného obchodu, ktorý si jedna zo strán následne rozmyslela, osobitne v situácii, ak ide o zmluvnú stranu, ktorá počas trvania zmluvy dohodnuté plnenie (ktorého ocenenie je obsiahnuté v zmluve) – a ktoré nemožno vrátiť – prijala a sama svoju zmluvnú povinnosť do zániku zmluvného záväzku nesplnila. Jediným spôsobom, akým možno vyporiadať vzájomný vzťah podľa § 351 ods. 2 Obchodného

zákonníka, je poskytnutie peňažnej náhrady vo výške zmluvne dohodnutého plnenia.

36.2. Rovnako tak sa konajúce súdy nesprávne vysporiadali s tvrdením žalovaného, že žalobca mu za obdobie do odstúpenia od zmluvy neposkytol plnenie v celom zmluvne dohodnutom rozsahu. Uvedené konštatovanie žalovaného v spore nezakladalo povinnosť žalobcu preukázať rozsah, v akom reálne poskytol zmluvné plnenie žalovanému do doby odstúpenia od zmluvy (v tejto časti aj v nadväznosti na dovolateľom namietanú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. – pozn. dovolacieho súdu).

36.3. V predmetnej časti bolo povinnosťou súdov nižšej inštancie vychádzať z analogického použitia ustanovení Obchodného zákonníka o vadách plnenia, keď bolo povinnosťou žalovaného vady zmluvného plnenia u žalobcu riadne uplatniť a následne v spore tieto preukázať. Uvedená skutočnosť je v rozhodovanom spore zvýraznená aj tým, že záväzok žalobcu bol jednoznačne a podrobne špecifikovaný v čl. II zmluvy o reklame, pričom vedomosť o tom, ktorú zmluvnú povinnosť si žalobca (údajne) nesplnil, resp. ktoré konkrétne plnenie (údajne) nebolo žalovanému poskytnuté, musel mať práve žalovaný, a toho v spore zaťažovalo nielen bremeno tvrdenia, ale aj dôkazné bremeno (a nie žalobcu, ako to nesprávne vyplýva z odôvodnenia rozhodnutí súdov nižšej inštancie).

37. Sekundárnym následkom nesprávneho právneho posúdenia súdmi nižšej inštancie je aj to, že ich konanie bolo zaťažené aj žalobcom namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., keďže svojím postupom žalobcovi znemožnili domáhať sa ochrany jemu patriacich práv v súdnom konaní, nakoľko od neho vyžadovali splnenie povinnosti, ktorá ho v rozhodovanom spore nemohla zaťažovať.

37.1. Konkrétne – keďže nebolo možné vychádzať z hodnoty obvyklého plnenia, ale pre rozhodnutie v spore bola určujúca zmluvne dohodnutá cena plnenia – podľa dovolacieho súdu súdy nižšej inštancie nesprávne požadovali od žalobcu, aby v spore preukazoval, aká je obvyklá hodnota plnenia, ktoré poskytol na základe zmluvy žalovanému. Z toho istého dôvodu nemôže obstať ani záver konajúcich súdov, že žalobca v spore neunesol dôkazné bremeno, keď nepreukázal, obvyklú hodnotu plnenia, ktoré do odstúpenia od zmluvy poskytol žalovanému.

38. Záverom považuje dovolací súd za nevyhnutné poukázať na to, že právny názor vyslovený súdmi nižšej inštancie je nielen nesprávny, ale aj škodlivý, keďže nezohľadňuje konkrétne okolnosti prípadu a najmä druh záväzkového vzťahu medzi žalobcom a žalovaným.

39. Zmluvou o reklame uzatvorenou medzi žalobcom a žalovaným získal (resp. mal získať) žalobca ako športový (basketbalový) klub peniaze na svoju činnosť, za čo sa žalobca zaviazal propagovať žalovaného. Je zrejmé, že takýto záväzok je spravidla veľmi individualizovaný, keď samotný vznik záväzku vyžaduje slobodnú a vážnu vôľu obidvoch zmluvných strán a vstup do záväzkového vzťahu musí mať každá strana (nielen športový klub, ale predovšetkým „sponzor“, ktorý sa zaväzuje určitou čiastkou za jeho propagáciu financovať športový klub) vopred premyslený.

39.1. Do určenia samotnej hodnoty plnenia na základe takejto zmluvy vstupujú rôzne individuálne faktory, medzi ktoré možno zaradiť napríklad: druh športu; veľkosť klubu [to pre priblíženie znamená, či sa jedná o financovanie len seniorskej (profesionálnej) časti klubu, alebo či má byť financovaný aj chod mládeže]; veľkosť fanúšikovskej základne (vrátane kapacity haly, resp. štadióna), ktorá môže mať vplyv na dosah dohodnutej reklamy; či sú vysielané prenosy zo zápasov v televízii alebo na internete, čo tiež vplýva na dosah dohodnutej reklamy; druh súťaže, v ktorej športový klub pôsobí; či športový klub pôsobí v európskych pohárových súťažiach; či je označenie sponzora súčasťou názvu športového klubu; či sponzor získal miesto v riadiacich alebo kontrolných orgánoch športového klubu; či ide o hlavného sponzora, ktorý sa má významnou mierou podieľať na financovaní športového klubu, alebo ide o jedného z viacerých (drobných) sponzorov.

39.2. Z uvedeného je zrejmé, že hodnotu obvyklého plnenia v takýchto prípadoch (vzhľadom

na rôzne faktory ovplyvňujúce hodnotu zmluvne dohodnutého plnenia) ani nie je možné relevantným spôsobom určiť. Súd nižšej inštancie tak – okrem už vyššie konštatovanej nesprávnosti ich právnych záverov, ako aj procesného postupu – požadovali od žalobcu, aby splnil niečo, čo objektívne splniť nemohol.

40. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky, pri vyriešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.), a zároveň dovolateľ opodstatnene tvrdil, že konanie pred krajským súdom je poznačené namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., najvyšší súd žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch, ktorými potvrdil rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby v časti o zaplatenie sumy 120 000,-- eur s príslušenstvom a vo výroku o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania, a rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania, zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

40.1. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie vzhľadom na nesprávnosť (a predčasnosť) právnych záverov súdu prvej inštancie dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu.

40.2. Preto dovolací súd podľa § 449 ods. 2 C. s. p. zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch, ktorými zamietol žalobu žalobcu v časti o zaplatenie sumy 120 000,-- eur s príslušenstvom a rozhodol o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 450 C. s. p.

41. V ďalšom konaní sú sudy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

64. ROZHODNUTIE

Súd rozhodujúci o nároku poisťovateľa v zmysle ustanovenia § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nemôže skúmať a pri rozhodovaní o nároku prihliadať na to, či výška sumy nároku uplatneného poisťovateľom voči poisťníkovi resp. poistenému v zmysle uvedeného ustanovenia je v súlade so všeobecnou právnou zásadou proporcionality a neprieči sa zmyslu a účelu uvedeného zákona. Jediným oprávneným subjektom, ktorý môže určiť a prípadne znížiť výšku uplatňovaného nároku v zmysle ustanovenia § 12 citovaného zákona aj pod hornú hranicu takto uplatňovaného nároku, ktorou je úhrn poistných plnení, je v zmysle uvedeného ustanovenia poisťovateľ.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. decembra 2019, sp. zn. 4Obdo/84/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 5. septembra 2017, č. k. 1Cb/58/2014-301 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 22 748,68 Eur s úrokom z omeškania vo výške 5,25% ročne od 18. marca 2014 do zaplatenia a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca titulom povinného zmluvného poistenia vyplatil poistné plnenie za žalovaného z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, ktorá bola poškodenými uplatnená a im vyplatená celkom v sume 75 829,54 Eur. Žalobca sa pritom žalobou domáhal od žalovaného zaplatenia 30% zo sumy vyplateného poistného titulom náhrady vyplateného poistného, keď žalovaný bol v čase vzniku poistnej udalosti v omeškaní so zaplatením poistného.

2. O odvolaní žalovaného rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 19. apríla 2018, č. k. 3Cob/13/2018-326, ktorý potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie stotožniac sa s dôvodmi uvedenými v napadnutom rozsudku. Pre zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uviedol, že v prípade vzniku nároku poisťovateľa na náhradu poistného plnenia alebo jeho časti proti poisťníkovi, ktorú za neho vyplatil z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla v zmysle § 12 ods. 1 písm. a/ až písm. h/ zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“), súd v uvedenom prípade skúma len naplnenie podmienok vzniku a danosti takého nároku a nie výšku uplatneného nároku. Nie je možné sa preto stotožniť s námietkou žalovaného týkajúcou sa výšky požadovaného regresu a návrhu uplatniť moderačné právo súdu. Stotožnil sa zároveň s právnym názorom vysloveným Krajským súdom v Košiciach vyjadreným v rozsudku zo dňa 11. mája 2011, sp. zn. 11Co/265/2010 (podobne aj rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/173/2008), z ktorého vyplýva, že regresný nárok poisťovne v zmysle § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z. z. na náhradu vyplateného poistného plnenia alebo jeho časti, ktoré za poisťníka vyplatila z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, je osobitným nárokom poisťovne proti poistenému, ktorý vyplýva z poistného pomeru a vzhľadom na osobitnú povahu tohto nároku súd nie je oprávnený v konaní o náhradu poistného plnenia podľa § 12 ods. 1 a ods. 2 citovaného zákona znížiť výšku požadovanej regresnej náhrady poistného plnenia alebo jeho časti, aplikujúc zásadu primeranosti, či iné kritériá, ktoré právna norma neobsahuje, lebo z uvedených zákonných ustanovení, ani zo žiadneho iného právneho predpisu takého oprávnenie súdu nevyplyva. Jediným oprávneným na určenie výšky náhrady poistného plnenia, resp. jeho časti je poisťovateľ ako

nositeľ tohto subjektívneho práva vyplývajúceho z poistného pomeru a zo zákona č. 381/2001 Z. z. Výška požadovanej náhrady poistného plnenia alebo jeho časti, na ktorú vznikne poisťovateľovi nárok, je limitovaná iba požiadavkou vyplývajúcou z § 12 ods. 3 citovaného zákona, to znamená, nesmie presahovať úhrn poistných plnení, ktoré poisťovateľ vyplatil z dôvodu poistnej udalosti.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) včas dovolanie a navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil a priznal mu náhradu trov konania.

4. Prípustnosť dovolania dovolateľ odôvodnil ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“) s ohľadom na § 422 ods. 1 písm. a/ C. s. p. a § 432 ods. 1 C. s. p., pričom za spornú právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, považoval otázku, *či je súd rozhodujúci o nároku poisťovateľa v zmysle § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. povinný skúmať a pri rozhodovaní o nároku aj prihliadať na to, či výška sumy nároku uplatneného poisťovateľom voči poistníkovi resp. poistenému v zmysle uvedeného ustanovenia je v súlade so všeobecnou právnou zásadou proporcionality a či sa neprieči zmyslu a účelu uvedeného zákona.*

5. Podľa žalovaného takýto nárok poisťovateľa musí byť uplatnený v súlade so všeobecnou právnou zásadou proporcionality a v súlade so zmyslom a účelom tohto zákona. V danom prípade sa podľa dovolateľa výška sumy uplatneného nároku žalobcu vo výške 22 748,67 Eur prieči zásade proporcionality, ale taktiež aj zmyslu a účelu zákona č. 381/2001 Z. z., a preto súd nemal žalobcovi uvedený nárok v takejto výške priznať. Základným účelom a zmyslom tohto zákona je zabezpečenie rýchlej a účinnej náhrady škody pre osoby poškodené prevádzkou motorových vozidiel. Okrem toho je tiež základným cieľom aj to, aby osoby zodpovedné za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nemuseli znášať často vysokú náhradu tejto škody samy, ale aby táto bola uhradená z prostriedkov vytvorených úhradou poistného. Úhradou poistného na povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa totiž riziko vzniku povinnosti nahradiť škodu rozloží medzi všetkých prevádzkovateľov motorových vozidiel s cieľom, aby v prípade vzniku tejto povinnosti osoby zodpovedné za škodu vzhľadom na nepredvídateľnosť jej vzniku a jej rozsahu, nemuseli sami znášať ťarchu náhrady tejto škody, ale aby táto bola uhradená z prostriedkov vytvorených platením povinného poistného.

5.1. Podľa dovolateľa, aj keď ustanovenie § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. upravuje nárok poisťovateľa na náhradu plnenia, ktoré vyplatil za poisteného z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, z prípadov v ňom uvedených je zrejmé, že nárok poisťovateľa na náhradu plnenia vzniká vždy v nadväznosti na porušenie konkrétnej právnej povinnosti zo strany poisteného rôznej závažnosti. Pritom môže ísť o porušenie právnej povinnosti mimoriadne závažné, ktoré má dokonca priamy vplyv na vznik samotnej škody či jej rozsah (napr. úmyselné spôsobenie škody alebo spôsobenie škody pri vedení motorového vozidla pod vplyvom alkoholu), alebo o porušenie právnej povinnosti minimálnej závažnosti, ktoré nemá vplyv na vznik škody či jej rozsah.

5.2. Aj keď ustanovenie § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. dáva právo poisťovateľovi podľa jeho vôle uplatniť nárok na náhradu poistného plnenia alebo len jeho časti, automaticky to neznamená, že v prípade akéhokoľvek porušenia právnych povinností si poisťovateľ môže podľa ľubovôle stanoviť výšku postihového nároku voči poistenému v zmysle § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. až do výšky poskytnutého plnenia poškodenému. Aj poisťovateľ je totiž limitovaný všeobecným právnym princípom proporcionality, ktorého cieľom je spravodlivé usporiadanie dvoch kolíznych práv. V danom prípade má ísť o kolíziu práva poisteného, aby poisťovateľ za neho nahradil škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a práva poisťovateľa na náhradu plnenia, ktoré za poisteného poskytol poškodenému z titulu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Vzhľadom k tomu, že ustanovenie § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. upravuje vznik nároku poisťovateľa

v prípade porušenia právnych povinností zo strany poisteného rôznej závažnosti, základom pre skúmanie proporcionality v danom prípade by malo byť skutočne kritérium závažnosti porušenia konkrétnej právnej povinnosti a vplyv tohto porušenia povinnosti na samotný vznik škody, jej rozsah, resp. priebeh jej šetrenia.

5.3. Z vyššie uvedeného pohľadu potom spravodlivému usporiadaniu práv a oprávnených záujmov zodpovedá, aby napr. proti poistenému, ktorý porušil právnu povinnosť závažným spôsobom, keď úmyselne spôsobil škodu prevádzkou motorového vozidla, bolo uplatnené právo poisťovateľa v zmysle § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. v maximálnej možnej miere. Naopak, v prípade poisteného, ktorý porušil právnu povinnosť minimálnej závažnosti, ktorej porušenie nemalo vplyv ani na vznik škody, ani na zväčšenie jej rozsahu a nespôsobilo poisťovateľovi ťažkosti ani pri šetrení poistnej udalosti, je adekvátne uplatnenie uvedeného nároku len v skutočne minimálnej výške. Kým v prvom prípade je namieste, aby bola popri sankčnej funkcii tohto nároku poisťovateľa voči poistenému uplatnená aj funkcia reparačná, v druhom prípade je namieste len uplatnenie sankčnej funkcie tohto nároku, pretože protiprávne konanie poisteného nijakým spôsobom neovplyvnilo vznik povinnosti poisťovateľa plniť. Podľa mienky dovolateľa len takéto posúdenie nárokov poisťovateľa zodpovedá všeobecnému princípu proporcionality.

5.4. V konkrétnom prípade žalobca uplatnil voči žalovanému nárok v zmysle § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z. z. z dôvodu, že žalovaný bol v čase poistnej udalosti v omeškaní s plnením poistného. Porušenie právnej povinnosti zaplatiť poistné včas nijakým spôsobom nebolo príčinou vzniku škody a nespôsobilo ani zväčšenie jej rozsahu a toto porušenie tak nemalo žiaden vplyv na vznik povinnosti žalobcu plniť. Uvedené porušenie právnej povinnosti nemalo dokonca vplyv ani na riadne zistenie okolností, za ktorých došlo k vzniku poistnej udalosti a preto je podľa dovolateľa v rozpore so všeobecnou zásadou proporcionality. Uplatnenie nároku vo výške 22 748,67 Eur (30 % z vyplatených plnení) s príslušenstvom podľa jeho názoru odporuje spravodlivému usporiadaniu práv a oprávnených záujmov zúčastnených osôb, nakoľko každá sankčná povinnosť musí byť vždy primeraná závažnosti protiprávneho konania, za ktoré sa sankcia ukladá.

6. Žalobca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala strana, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je nedôvodné.

8. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p. dovolanie je prípustné voči rozsudku odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné súd vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí výlučne do právomoci odvolacieho súdu (viď k tomu napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd, bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v jednotlivých ustanoveniach Civilného sporového poriadku (obdobne aj I. ÚS 438/2017).

9. Prípustnosť dovolania v danej veci bola žalovaným vyvodzovaná ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

9.1. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

9.2. Za právnu otázku, ktorá doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte vyriešená, považoval dovolateľ otázku, či je súd rozhodujúci o nároku poisťovateľa v zmysle § 12

zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov povinný skúmať a pri rozhodovaní o nároku aj prihliadať na to, či výška sumy nároku uplatneného poist'ovateľom voči poistníkovovi resp. poistenému v zmysle uvedeného ustanovenia je v súlade so všeobecnou právnou zásadou proporcionality a či sa neprieči zmyslu a účelu uvedeného zákona.

10. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach vyslovil právne závery vo veciach, v ktorých súdy aplikovali zákon č. 381/2001 Z. z., dokonca konkrétne aj jeho ustanovenie § 12 ods. 1.

10.1. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/326/2009 uviedol, že ustanovenie § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z. z. upravuje nárok, ktorý je osobitným (originálnym) nárokom poist'ovateľa vyplývajúci z poistného vzťahu založeného poistnou zmluvou a nie je nárokom na náhradu škody vzniknutej poškodenému (nie je odvodeným nárokom od práva poškodeného). Predpokladmi vzniku nároku poist'ovateľa proti poistníkovovi v zmysle § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z. z. je, že poist'ovateľ vyplatil poškodenému poistníka poistné plnenie z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla a že v čase, keď nastala poistná udalosť, bol poistník v omeškaní s platením poistného. V uvedenom rozhodnutí sa ďalej zaoberal pasívnou legitímáciou žalovaného, pričom uviedol, že nie je rozhodujúce, kto vozidlo viedol a svojim zavinením spôsobil škodu, ale že určujúcim kritériom je, že škoda bola spôsobená prevádzkou motorového vozidla, na ktoré sa vzťahuje poistná zmluva. Jeho prevádzkovateľom (poisteným) je fyzická alebo právnická osoba, ktorá má právnou alebo faktickú možnosť disponovať s motorovým vozidlom, pričom spravidla ide zároveň o vlastníka motorového vozidla.

10.2. Zároveň dovolací súd poukazuje aj na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/16/2002, ktorý bol neskôr uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 52/2004, ktorý síce zohľadňoval staršiu právnú úpravu reprezentovanú vyhláškou Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 423/1991 Zb., ktorou sa ustanovuje rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla [ďalej len „vyhláška č. 423/1991 Zb. (a to konkrétne v znení do 31. decembra 1993)], ale v aplikačnej rovine sa vyjadril k otázke právnej kvalifikácie regresu poist'ovne, ktorá je použiteľná aj na súčasnú právnú úpravu. Uviedol, že právo poist'ovne podľa § 11 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb. je osobitným originálnym nárokom poist'ovne proti poistenému z poistného pomeru, t. j. špecifickým právom poist'ovne z poistného pomeru proti poistenému upravené špeciálnym predpisom. Z uvedeného potom vyvodil, že tento špecifický nárok nemá charakter nároku na náhradu škody [na rozdiel od nároku podľa ustanovenia § 12 ods. 1 citovanej vyhlášky, § 827 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“)], z ktorého dôvodu sa nebude ani jeho premlčanie riadiť úpravou premlčania práva na náhradu škody v zmysle § 106 OZ, ale všeobecnou trojročnou premlčacou dobou podľa § 101 OZ.

10.3. Možnosťou aplikácie moderačného oprávnenia počas predchádzajúcej právnej úpravy sa zaoberal dovolací súd aj v rozsudku sp. zn. 1MCdo/3/2004, pričom dospel k záveru, že vzhľadom k tomu, že nárok uplatnený podľa § 11 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb. je osobitným nárokom poist'ovne proti poistenému, ktorý vyplýva z poistného pomeru a nemožno ho stotožňovať s nárokom na náhradu škody podľa OZ, nie je súd oprávnený aplikovať moderačné ustanovenia podľa § 450 OZ a ani podľa § 25 citovanej vyhlášky.

11. Žalovaným v dovolaní nastolenú otázku dovolací súd doposiaľ výslovne neriešil. Žalovaný preto dôvodne uvádza, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Po tomto závere pristúpil dovolací súd k posúdeniu, či je dovolanie žalovaného aj dôvodné, to znamená, či napadnutý rozsudok skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

12. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne

závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, keď súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo keď síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo keď zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

13. Podľa § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z. z., poisťovateľ má proti poistníkovi nárok na náhradu poistného plnenia alebo jeho časti, ktoré za neho vyplatil z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, ak v čase, keď nastala poistná udalosť, bol v omeškaní s platením poistného.

14. V zmysle dôvodovej správy právnu ochranu poškodeného zákon zabezpečuje jednak tým, že poškodenému priznáva právo na náhradu škody priamo proti poistiteľovi, s ktorým škodca uzavrel poistnú zmluvu a jednak tým, že v rámci združenia zodpovednostných poistiteľov zakladá vznik poistného garančného fondu, z ktorého sa budú odškodňovať obeť dopravných nehôd, ktorým škodu spôsobilo nepoistené alebo neznáme motorové vozidlo.

14.1. Dôvodová správa k § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z. z. konštatovala, že tak, ako tomu bolo doterajšej právnej úpravy (vyhláška č. 423/1991 Zb.), aj nová právna úprava počíta s možnosťou nároku poistiteľa požadovať od poisteného náhradu škody v prípade, ak škodu spôsobil za okolností uvedených v § 12 návrhu napr. ak niekto použije motorové vozidlo neoprávnene (napr. odcudzením), alebo ak v čase, keď bola spôsobená dopravná nehoda, bol v omeškaní s platením poistného, na čo však už nemá vplyv ani dodatočné zaplatenie poistného, keď sa už na poisteného nepozera akoby bol v omeškaní. Toto ustanovenie plní preventívnu funkciu a má na poistených pôsobiť, aby dodržiavali povinnosti, ktoré im vyplývajú aj z iných právnych predpisov upravujúcich pravidlá premávky na pozemných komunikáciách.

15. Dovolateľ vo svojom dovolaní tvrdil, že v prípade akéhokoľvek porušenia právnych povinností si poisťovateľ automaticky nemôže podľa ľubovôle stanoviť výšku postihového nároku voči poistenému v zmysle § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. až do výšky poskytnutého plnenia poškodenému. Tento záver zdôvodnil tým, že aj poisťovateľ je limitovaný všeobecným právnym princípom proporcionality, ktorého cieľom je spravodlivé usporiadanie dvoch kolíznych práv. V danom prípade má ísť o kolíziu práva poisteného, aby poisťovateľ za neho nahradil škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a práva poisťovateľa na náhradu plnenia, ktoré za poisteného poskytol poškodenému z titulu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Vzhľadom k tomu, že ustanovenie § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. upravuje vznik nároku poisťovateľa v prípade porušenia právnych povinností zo strany poisteného rôznej závažnosti, základom pre skúmanie proporcionality v danom prípade by malo byť skutočným kritériom závažnosti porušenia konkrétnej právnej povinnosti a vplyv tohto porušenia povinnosti na samotný vznik škody, jej rozsah, resp. priebeh jej šetrenia.

16. Dovolací súd sa s uvedenou argumentáciou nestotožňuje. Vo veci konajúce súdy oboch inštancií ustálili predmetný právny vzťah medzi stranami ako obchodnoprávny. Aplikujúc ustanovenie § 261 ods. 9 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej len „Obchodný zákonník“) skonštatovali, že ak žalobca a žalovaný, ako podnikateľské subjekty, uzavreli poistnú zmluvu (čo v konaní nebolo sporné), ktorá ako zmluvný typ nie je upravená v Obchodnom zákonníku, tak sa vzťahy z poistnej zmluvy medzi stranami budú spravovať príslušnými ustanoveniami o tomto zmluvnom type v Občianskom zákonníku a súčasne Obchodným zákonníkom.

16.1. V predmetnom prípade sa na daný právny vzťah aplikuje priamo osobitný právny predpis, ktorým je zákon č. 381/2001 Z. z. (ako *lex specialis*), ktorý má vo vzťahu k všeobecnej právnej úprave (ako *lex generalis*) danej v tomto prípade Obchodným zákonníkom pri aplikácii prednosť. Zo

žiadneho ustanovenia tohto právneho predpisu nevyplýva možnosť odvodenia práva súdu znížiť požadovanú náhradu poistného plnenia (nejedná sa ani o náhradu škody, ani o zmluvnú pokutu), rovnako tak nie je zrejmé ani skutočnosť, z akého právneho predpisu považuje dovolateľ za kritérium pre mieru takéhoto zníženia primeranosť, či proporcionalitu a z čoho odvodzuje ako základ pre skúmanie proporcionality práve kritérium závažnosti porušenia konkrétnej právnej povinnosti a vplyv tohto porušenia na vznik škody, jej rozsahu či priebeh jej šetrenia.

16.2. Možnosť obmedzenia takého nároku pritom v minulosti, za predchádzajúcej právnej úpravy vyplývala priamo zo samotnej vyhlášky č. 423/1991 Zb., konkrétne z ustanovenia § 11 ods. 2 a 4, pričom v ustanovení § 11 ods. 5 bola rovnako tak určená horná hranica výšky náhrady, na ktorú poisťovní vznikne právo podľa § 11 ods. 1 až 4, ktorá nemôže presiahnuť úhrn súm, ktoré poisťovňa vyplatila z dôvodu poistnej udalosti. Dovolací súd dáva do pozornosti najmä znenie ustanovenia § 11 ods. 4 cit. vyhlášky, z ktorého priamo vyplývalo obmedzenie poisťovne na náhradu proti poistenému, ktorý v čase, kedy nastala skutočnosť, ktorá bola dôvodom vzniku poistnej udalosti, bol v omeškaní s platením poistného, a to do výšky 50% vyplatených súm.

16.3. Vzhľadom k tomu, že právna úprava týkajúca sa regresného nároku sa zásadným spôsobom nezmenila, no do novej úpravy reprezentovanej zákonom č. 381/2001 Z. z. nebola prevzatá tá časť, ktorá hovorila o akomkoľvek obmedzení poisťovateľa vzťahujúcom sa na akýkoľvek druh porušenia povinnosti, takúto legislatívnu zmenu je potrebnú chápať ako úmysel zákonodarcu. S ohľadom na uvedené je zrejmé, že zákonodarca považoval takého právo poisťovne za primerané a odôvodnené najmä svojou preventívnou funkciou, čo napokon vyplýva aj zo samotnej dôvodovej správy k predmetnému ustanoveniu § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. Takýto záver zároveň nie je ani v rozpore so základným cieľom zákona, ktorým je prioritne právna ochrana poškodeného, ktorému je priznaný nárok na náhradu škody aj v prípadoch, ak škoda bola spôsobená nepoisteným, či neznámym motorovým vozidlom, pričom táto právna ochrana je zároveň zvýšená priznaním tohto práva priamo proti zodpovednostnému poistiteľovi.

16.4. Čo sa týka vnútorného členenia ustanovenia § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. a rôznej intenzity a závažnosti porušenia právnych povinností zo strany poisteného, aj v tomto prípade je nutné dovodiť, že s rôznou závažnosťou spájala určité obmedzenia možnosti uplatnenia si regresného nároku poisťovateľom len predchádzajúca právna úprava obsiahnutá vo vyhláške č. 423/1991 Zb., nie však aktuálna právna úprava zákona č. 381/2001 Z. z. Pokiaľ došlo zmenou právnej úpravy k upusteniu od vnútornej diferenciácie porušenia povinností poisteným podľa závažnosti a s tým spojenými obmedzenými možnosťami uplatnenia si regresného nároku poisťovateľom, nie je možné takúto zmenu a vôľu zákonodarcu ignorovať. Súdny nie sú oprávnené rozhodovať proti jednoznačne prejavenej vôli zákonodarcu.

16.5. Nakoľko sa v rámci novej právnej úpravy rovnakým spôsobom stanovila horná hranica takto uplatňovaného nároku, ktorou je úhrn poistných plnení, a to v prípade akéhokoľvek porušenia povinnosti, nie je preto možné usúdiť, že bez akéhokoľvek zákonného zmocnenia, či odkazu na časť relevantnej právnej úpravy, z ktorej by takáto možnosť vyplývala, by bolo jednoznačným úmyslom zákonodarcu, aby súdy dotvárali právnu úpravu spôsobom, že z oprávnenia poisťovateľa určiť výšku takejto náhrady urobia oprávnenie súdov, ktoré si zároveň vytvoria aj vlastné pravidlá, čo konkrétne a akým spôsobom sa v takýchto prípadoch bude brať do úvahy pri určovaní jej výšky.

17. S poukazom na uvedené dovolací súd konštatuje, že súd rozhodujúci o nároku poisťovateľa v zmysle § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nemôže skúmať a pri rozhodovaní o nároku prihliadať na to, či výška sumy nároku uplatneného poisťovateľom voči poistníkovi resp. poistenému v zmysle uvedeného ustanovenia je v súlade so všeobecnou právnou zásadou proporcionality a neprieči sa zmyslu a účelu uvedeného zákona. Jediným oprávneným subjektom, ktorý môže určiť a prípadne znížiť výšku uplatňovaného nároku v zmysle § 12 citovaného zákona aj pod hornú hranicu takto uplatňovaného

nároku, ktorou je úhrn poistných plnení, je v zmysle uvedeného ustanovenia poisťovateľ.

18. Najvyšší súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že konajúce súdy vec správne právne posúdili, keď považovali uplatnený nárok v zmysle ustanovenia § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z. z. za osobitný (originálny) nárok poisťovateľa vyplývajúci z poistného vzťahu založeného poistnou zmluvou a nie za nárok na náhradu škody vzniknutej poškodenému, ktorý by mal byť odvodeným nárokom od práva poškodeného (s odkazom na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/326/2009). Zároveň s ohľadom na osobitnú povahu tohto nároku súdy správne uzavreli, že nie sú oprávnené v konaní o náhradu poistného plnenia podľa § 12 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. znížiť výšku požadovanej regresnej náhrady poistného plnenia alebo jeho časti, aplikujúc zásadu primeranosti, či iné kritériá, ktoré právna norma neobsahuje, pretože z uvedených zákonných ustanovení, ani zo žiadneho iného právneho predpisu možného aplikovať v danom prípade, takéto oprávnenie súdu nevyplýva.

19. Nakoľko dovolanie smeruje proti vecne správne mu rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd dovolanie žalovaného podľa ustanovenia § 448 C. s. p. ako nedôvodné zamietol.

20. O trovách konania rozhodol dovolací súd v zmysle § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p., pričom žalobcovi, ktorý bol v dovolacom konaní úspešný, nepriznal náhradu trov konania, nakoľko mu v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli (R 72/2018).

65. ROZHODNUTIE

Ustanovenie § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka predstavuje všeobecné vymedzenie subjektov, prostredníctvom ktorých robí právnická osoba právne úkony navonok, čím vymedzuje univerzálne oprávnenie konať v mene právnickej osoby a nepredstavuje preto obmedzenie, resp. vylúčenie zastúpenia právnickej osoby.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. októbra 2019, sp. zn. 5Obdo/57/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Rozsudkom zo 14. marca 2017, sp. zn. 36Cb/285/2015, Okresný súd Košice II (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) žalobu v plnom rozsahu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť trovy konania žalovanému v plnom rozsahu. Toto rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa podanou žalobou domáhal uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi 948 753,23 eura titulom nároku na uhradenie odmeny za dodávku elektrickej energie, ktorú žalovanému dodala spoločnosť V. e., a. s. spolu s príslušenstvom. Svoju žalobu odôvodnil tak, že predmetné pohľadávky mu postúpil ich vlastník na základe Zmlúv o postúpení pohľadávok č. XXXX/XXXX/XXXX zo 4. júna 2015 a č. XXXX/XXXX/XXXX z 24. novembra 2014. Na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobca ako postupník a spoločnosť V. e. a. s. ako postupca v dňoch 4. júna 2015 a 24. novembra 2014 podpísali Zmluvy o postúpení pohľadávok č. XXXX/XXXX/XXXX a č. XXXX/XXXX/XXXX, predmetom ktorých bolo postúpenie pohľadávok V. e., a. s. voči žalovanému vyúčtovaných faktúrami č. XXXXXXXXXXXX, XXXXXXXXXXXX, XXXXXXXXXXXX, XXXXXXXXXXXX a XXXXXXXXXXXX. Uvedené zmluvy za žalobcu podpísala pani P. M. na základe splnomocnenia z 30. januára 2015, resp. z 13. novembra 2014. Splnomocnenie udelené žalobcom splnomocnenkyňi pani M. bolo udelené na vykonávanie všetkých úkonov za žalobcu v rámci jeho obchodných rokovaní. Vzhľadom na námietku žalovaného ohľadom platnosti postúpenia pohľadávok súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy spôsob, akým boli uzavreté predmetné zmluvy o postúpení pohľadávok, s ohľadom na ustanovenia § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 13 Obchodného zákonníka konštatoval, že predmetné zmluvy o postúpení pohľadávok sú podľa § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatné, pretože odporujú zákonu v časti podpísania za žalobcu. Ďalej bol toho názoru, že udelenie splnomocnenia žalobcu v prospech pani M. zo strany právnickej osoby na úkony vo všetkých veciach je absolútne neplatné, pričom podporne poukázal na stanovisko vyslovené Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení z 1. augusta 2012, sp. zn. III. ÚS 353/2017. Z dôvodu absolútnej neplatnosti uvedených zmlúv o postúpení pohľadávok dospel súd prvej inštancie k záveru o neopodstatnenosti nárokov žalobcu uplatnených v žalobe.

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom z 30. januára 2018, sp. zn. 3Cob/95/2017, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia sa odvolací súd stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie uvedenými v napadnutom rozsudku. Uviedol, že z pripojených plnomocenstiev v spise jednoznačne vyplýva, že žalobca splnomocnil pani P. M. „na zastupovanie na rokovaniach v súvislosti s uzatváraním obchodných zmlúv, na všetky úkony spojené s účasťou na rokovaniach za účelom uzatvárania

obchodný zmlúv. Ďalej na prípravu návrhov na uzatváranie obchodných zmlúv, na dojednávanie podmienok obchodných zmlúv a na podpis obchodných zmlúv a ich prípadných dodatkov, príloh, zmien a súvisiacich dokumentov a úkony s tým spojené v mene splnomocniteľa“. Pri takomto formulovaní rozsahu oprávnenia splnomocnenej osoby odvolací súd skonštatoval, že ide o právny úkon absolútne neplatný podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pretože tento rozsah právomoci patrí iba konateľom (§ 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a vlastne týmto ich výsadné právo mala vykonávať osoba, ktorá nie je zapísaná v obchodnom registri, pričom v tomto smere tiež poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 1. augusta 2012, sp. zn. III. ÚS 353/2012.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd tento rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, alternatívne, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie. Dovolanie odôvodnil žalobca v zmysle § 432 v spojení s § 421 ods. 1 písm. a/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“), keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, pri riešení ktorých sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľ tvrdil odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázkach, či všeobecné (generálne) plnomocenstvo udelené splnomocnencovi právnickou osobou je platný alebo neplatný právny úkon a či sú predmetné plnomocenstvá generálnymi plnomocenstvami, pričom v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Obo/37/2008, 2MCdo/8/2014, 2MCdo/12/2007 a 3MCdo/4/2007. Dovolateľ mal za to, že plnomocenstvá, ktoré žalobca udelil pani P. M., sú v zmysle uvedenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky špeciálnymi plnomocenstvami, nakoľko oprávňujú splnomocnenca len na určitý druh úkonov (na rokovania za účelom uzatvárania kúpnych zmlúv a všetky úkony s tým spojené, ako aj na uzatváranie a zmeny týchto zmlúv). V prípade týchto plnomocenstiev sa nejedná o všeobecné (generálne) plnomocenstvá, ako to nesprávne skonštatoval odvolací (a prvoinštančný) súd. Ďalej uviedol, že z uvedených rozhodnutí vyplýva, že dovolací súd pripúšťa možnosť udelenia všeobecného (generálneho) plnomocenstva, t. j. nekonštatuje, ako to urobil odvolací súd a súd prvej inštancie, že všeobecné plnomocenstvo je absolútne neplatný právny úkon. Práve naopak, Najvyšší súd Slovenskej republiky všeobecné (generálne) plnomocenstvo pripúšťa, tak za účelom zastupovania právnickej osoby, ako aj fyzickej osoby a zákonné podmienky pri udeľovaní plnej moci sa vzťahujú tak na právnickú, ako aj na fyzickú osobu. Vzhľadom na uvedené, mala byť otázka povahy plnomocenstiev vyriešená tak, že sa nejedná o všeobecné (generálne) plnomocenstvá, ale o plnomocenstvá špeciálne. Mal za to, že právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky, vyjadrený v uznesení z 1. augusta 2012, sp. zn. III. ÚS 353/2012, nie je plošne aplikovateľný.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že toto dovolanie považuje za neprípustné a zároveň nedôvodné. Navrhol preto, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol, resp. zamietol. Podľa názoru žalovaného otázka povahy udelených plnomocenstiev nie je otázkou právnou, ale skutkovou, nakoľko dovolateľ nesúhlasí so skutkovými zisteniami, z ktorých vychádzal rozsudok odvolacieho súdu a teda z posúdenia sporných plnomocenstiev. Uvedená otázka podľa žalovaného nepredstavuje ani odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a jej zodpovedanie nemá charakter zásadného právneho významu. Vo vzťahu k (druhej) otázke - neplatnosti udelenia plnomocenstva splnomocnencovi právnickou osobou, žalovaný uviedol, že táto otázka nebola pre meritórne rozhodnutie relevantná, teda konajúce súdy svoje rozhodnutie nezaložili na zodpovedaní uvedenej otázky.

5. Dovolateľ sa v replike k vyjadreniu žalovaného k dovolaniu nestotožnil s argumentáciou žalovaného prezentovanou v tomto vyjadrení.
6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas (§ 427 C. s. p.) riadne zastúpený dovolateľ (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je opodstatnené.
7. Z obsahu dovolania žalobcu je zrejmé, že prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.
8. V zmysle ustanovenia § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu vid' napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C. s. p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).
9. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.
10. Súčasná judikatúra najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Na druhej strane ale v prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa, z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C. s. p., ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p.
11. Zároveň bol prijatý záver, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom

a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

12. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a tiež označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku viazanosti dovolacieho súdu dovolacím dôvodom neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom (uznesenie najvyššieho súdu z 13. júla 2017, sp. zn. 3Cdo/235/2016).

13. V uznesení z 8. júna 2017, sp. zn. 3Cdo/52/2017 zároveň dovolací súd skonštatoval, že v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. a/ až c/ § 421 ods. 1 C. s. p.). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 C. s. p. zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania (rovnako aj uznesenie najvyššieho súdu z 26. septembra 2017, sp. zn. 1Cdo/206/2016, bod 16.).

14. Dovolateľ v danom prípade v dovolaní vytýka nesprávne právne posúdenie, ktorého sa podľa jeho názoru dopustili sudy nižšej inštancie a zároveň tvrdil a poukazoval na odchylenie sa odvolacieho súdu od konštantnej judikatúry a tiež primeraným spôsobom konkretizoval, v akých otázkach a vo vzťahu konkrétne ku ktorým rozhodnutiam najvyššieho súdu sa odvolací súd podľa názoru žalobcu odklonil od ustálenej línie rozhodovania najvyššieho súdu. Táto časť dovolania obsahuje aj vysvetlenie, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom a ako mala byť právna otázka správne posúdená.

15. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu v tom smere, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach. Za „ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu“ možno považovať predovšetkým rozhodnutia alebo stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty „R“) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovaně vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybnili názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom, alebo dokonca tieto názory akceptovali, myšlienkovito na ne nadviazali a rozviedli, alebo z nich vychádzali (bližšie pozri uznesenie najvyššieho súdu zo 6. marca 2017, sp. zn. 3Cdo/28/2017).

16. V posudzovanej veci dovolateľ považuje za odvolacím súdom nesprávne právne riešenie otázku, či všeobecné (generálne) plnomocenstvo udelené splnomocnencovi právnickou osobou je

platný alebo neplatný právny úkon, a tiež otázku posúdenia povahy plnomocenstiev, ktoré udelil žalobca pani P. M., 13. novembra 2014 resp. 30. januára 2015, ako všeobecných (generálnych) plnomocenstiev. V tejto súvislosti dovolaťel' poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Obo/37/2008, 2MCdo/8/2014, 2MCdo/12/2007 a 3MCdo/4/2007, v ktorých najvyšší súd riešil otázku prípustnosti udelenia všeobecného plnomocenstva právnickou ako aj fyzickou osobou, a tiež otázku diferenciacie plnomocenstiev z hľadiska rozsahu udelenia oprávnenia na uskutočňovanie úkonov.

17. Odvolací súd, v zhode so súdom prvej inštancie, založil svoje rozhodnutie na vyhodnotení predložených plných mocí ako generálnych, teda oprávňujúcich splnomocnenca na konanie v mene splnomocniteľa vo všetkých, a to aj nešpecifikovaných, veciach, vstupujúc tak kompletne do sféry jeho právnej subjektivity. Z takéhoto hodnotenia následne vyvodil, že udelené plnomocenstvá je nutné považovať za absolútne neplatné právne úkony, pretože rozsah právomocí udelených v plnomocenstvách patrí iba konateľom, resp. štatutárnemu orgánu právnickej osoby [s odkazom na ustanovenie § 20 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“)]. Podľa takto formulovaných plnomocenstiev by podľa súdov nižšej inštancie mala výsadné právo konateľov vykonávať osoba, ktorá nie je ako konateľ zapísaná v obchodnom registri, čo je neprípustné. Na podporu tohto právneho názoru poukázal odvolací súd na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 1. augusta 2012, sp. zn. III. ÚS 353/2012.

18. Podľa § 20 ods. 1 OZ, právne úkony právnickej osoby vo všetkých veciach robia tí, ktorí sú na to oprávnení zmluvou o zriadení právnickej osoby, zakladacou listinou alebo zákonom (štatutárne orgány).

19. Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „ObZ“), ak je podnikateľ fyzická osoba, koná osobne alebo za neho koná zástupca. Právnická osoba koná štatutárnym orgánom alebo za ňu koná zástupca.

20. Podľa § 31 ods. 1 OZ, pri právnom úkone sa možno dať zastúpiť fyzickou alebo právnickou osobou. Splnomocniteľ udelí za týmto účelom plnomocenstvo splnomocnencovi, v ktorom sa musí uviesť rozsah splnomocnencovho oprávnenia.

21. Právna teória a prax v zásade delí plnomocenstvá z hľadiska rozsahu splnomocnencovho oprávnenia konať za splnomocniteľa na všeobecné - generálne, na základe ktorého je splnomocnenec oprávnený robiť za splnomocniteľa všetky právne úkony s výnimkou tých, na ktoré sa vyžaduje osobitné plnomocenstvo, alebo pri ktorých je zastúpenie vylúčené; špeciálne (druhovú), ktorého rozsah je vymedzený určitým druhom právnych úkonov a individuálne plnomocenstvo, ktoré sa týka len jednotlivého právneho úkonu. V zmysle citovaného ustanovenia § 31 ods. 1 OZ je pre platnosť plnomocenstva rozhodujúce vymedzenie rozsahu splnomocnencovho oprávnenia konať za splnomocniteľa.

22. Zo skutkového stavu tak, ako ho zistil odvolací súd, vyplýva, že žalobca, konajúci prostredníctvom jeho konateľov, udelil plnomocenstvo pani P. M. dňa 13. novembra 2014 a tiež obsahovo totožné plnomocenstvo dňa 30. januára 2015. Tieto plnomocenstvá boli formulované tak, že žalobca splnomocnil pani M. „na zastupovanie Splnomocniteľa na rokovaniach v súvislosti s uzatváraním obchodných zmlúv, na všetky úkony spojené s účasťou na rokovaniach za účelom

uzatvárania obchodných zmlúv.“ Zároveň pani M. splnomocnil „na prípravu návrhov na uzatváranie obchodných zmlúv, na dojednávanie podmienok obchodných zmlúv a na podpis obchodných zmlúv a ich prípadných dodatkov, príloh, zmien a súvisiacich dokumentov a úkony s tým spojené, a to všetko v mene Splnomocniteľa.“ Tieto plnomocenstvá boli časovo obmedzené do 31. januára 2015, resp. do 30. júna 2015. Z obsahu predložených plnomocenstiev nemožno dospieť k záveru prijatému súdmi nižšej inštancie, že ide o taký rozsah udelenej plnej moci, ktorá by mala zodpovedať charakteru tzv. generálnej plnej moci, smerujúcej ku kompletnej extrakcii a prenosu oprávnení konateľa - štatutárneho orgánu právnickej osoby, na tretiu osobu. Dovolací súd má za to, že rozsah splnomocneného oprávnenia konať za splnomocniteľa v zmysle § 31 ods. 1 OZ tu nebol vymedzený tak, že splnomocnenec môže za spoločnosť robiť všetky právne úkony, ktoré môže robiť spoločnosť, resp. jej konatelia, pričom z gramatickej formulácie udeleného plnomocenstva je zjavné, že ide o druhové, dostatočne presne špecifikované plnomocenstvo dojednávať a uzatvárať obchodné zmluvy (oprávnenie konateľov obchodnej spoločnosti je nepomerne širšie a komplexnejšie).

23. Pokiaľ odvolací súd (a tiež súd prvej inštancie) vo svojom rozhodnutí argumentoval právnym názorom, že predmetné plnomocenstvá je nutné považovať za absolútne neplatné právne úkony, pretože rozsah právomocí udelených v týchto plnomocenstvách patrí iba konateľom s poukazom na už citované ustanovenie § 20 ods. 1 OZ, dovolací súd sa s týmto právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje a považuje ho za nesprávny.

24. Dovolací súd zastáva názor, že ustanovenie § 20 ods. 1 OZ predstavuje všeobecné vymedzenie subjektov, prostredníctvom ktorých robí právnická osoba právne úkony navonok, keďže právna úprava vychádza z toho, že právny úkon štatutárneho orgánu za právnickú osobu nie je konaním v zastúpení, ale priamym - osobným konaním právnickej osoby. Citované ustanovenie síce uvádza, že právne úkony právnickej osoby vo všetkých veciach robia štatutárne orgány, avšak táto konštrukcia je použitá práve pre vymedzenie univerzálneho oprávnenia konať v mene právnickej osoby a nepredstavuje preto obmedzenie, resp. vylúčenie zastúpenia právnickej osoby. Uvedené potvrdzuje aj systematické zaradenie tejto normy v rámci úpravy postavenia právnických osôb a tiež to, že § 13 ods. 1 ObZ predpokladá konanie právnickej osoby (podnikateľa) priamo štatutárnym orgánom, ale pripúšťa tiež konanie prostredníctvom zástupcu.

25. V tomto smere je tiež potrebné poukázať na všeobecnú úpravu zastúpenia na základe plnomocenstva (§ 31 a nasl. OZ), ktorá v dovolaní napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu ostala bez povšimnutia.

26. Ustanovenie § 31 ods. 1 OZ upravuje možnosť dať sa pri právnom úkone zastúpiť fyzickou alebo právnickou osobou. Z hľadiska osoby splnomocnenca, základné požiadavky na jeho osobu ako zástupcu vyplývajú zo spoločnej úpravy zastúpenia, pričom splnomocnencom nemôže byť osoba, ktorá nie je sama spôsobilá na právny úkon, o ktorý ide, ani osoba, ktorej záujmy sú v rozpore so záujmami splnomocniteľa (§ 22 ods. 2 OZ). Pri plnomocenstve udelenom právnickej osobe vzniká právo konať za splnomocniteľa štatutárnemu orgánu tejto osoby alebo osobe, ktorej tento orgán udelí plnomocenstvo. Podľa § 33a OZ ak je splnomocnencom právnická osoba, splnomocnenec je oprávnený udeliť plnomocenstvo inej osobe, aby namiesto neho konala za splnomocniteľa. Pokiaľ je splnomocnencom právnická osoba, právo konať za splnomocniteľa má okrem štatutárneho orgánu aj iná osoba, ktorej právnická osoba udelí plnomocenstvo, pričom zákon žiadne obmedzenia vo vzťahu k „inej osobe“ ani z hľadiska požiadaviek na jej osobu a ani k rozsahu takého plnomocenstva

nevymedzuje. Oprávnenie udeliť plnomocenstvo právnickou osobou teda Občiansky zákonník vyslovene predpokladá a pripúšťa. Na osobu splnomocniteľa zákon nekladie osobitné požiadavky okrem toho, že splnomocniteľ musí byť nevyhnutne spôsobilý na právny úkon, ktorý má v jeho zastúpení splnomocnenec vykonať. Nie je rozhodujúce, či je osobou splnomocniteľa fyzická alebo právnická osoba, a preto je plnomocenstvo oprávnená udeliť nielen fyzická, ale aj právnická osoba. Z hľadiska rozsahu plnomocenstva je potrebné poukázať na ustanovenie § 31 ods. 4 veta druhá OZ, ktoré upravuje možnosť udelenia plnomocenstva na viacero úkonov, ktoré (okrem podmienky písomnej formy) neurčuje žiadne pravidlo obmedzujúce počet alebo povahu úkonov, ktoré môžu byť predmetom plnomocenstva. Rozsah udeľovaného plnomocenstva je tak výlučne na vôli splnomocniteľa. Pokiaľ by bolo vôľou zákonodarcu akýmkoľvek spôsobom obmedziť alebo vylúčiť udelenie plnomocenstva pri právnických osobách, toto obmedzenie by bolo celkom iste vyjadrené v normatívnom texte Občianskeho zákonníka.

27. Tvrdenie odvolacieho súdu, že právnická osoba nemôže udeliť plnomocenstvo na „uzatváranie obchodných zmlúv“ pretože rozsah právomocí udelených v týchto plnomocenstvách patrí iba konateľom, je nesprávne. Tento názor by *ad absurdum* mohol viesť k záveru o neprípustnosti akéhokoľvek zastúpenia právnickej osoby na základe plnomocenstva (hoc aj pre jednotlivé úkony) a akceptáciou výkladu prezentovaného odvolacím súdom by sa tak ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce zastúpenie v prípade všetkých právnických osôb stali neaplikovateľnými.

28. Záverom je ešte potrebné poznamenať, že pokiaľ súdy nižšej inštancie vyhodnotili predmetné plnomocenstvá ako absolútne neplatné, dovolaciemu súdu z napadnutých rozhodnutí nie je zrejmé, z akých dôvodov považovali za absolútne neplatné aj samotné zmluvy o postúpení pohľadávok (z čoho následne vyvodili nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu). Za stavu, keď boli nižšími súdmi tieto plnomocenstvá vyhodnotené ako neplatné, sa súdy opomenuli vysporiadať s ustanovením § 33 ods. 2 OZ, ktoré upravuje prípady, keď plnomocenstvo nebolo udelené vôbec, resp. plnomocenstvo bolo neplatné (bližšie pozri Jurčová, M. In: Števček, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 199 a nasl.). V predloženej veci sa súdy nevysporiadali s otázkou, či v danom prípade nedošlo k dodatočnému schváleniu (ratihabícii) uvedených právnych úkonov žalobcom. Rozhodnutia nižších súdov tak pôsobia nepresvedčivo.

29. Dovolací súd v súvislosti s nepreskúmateľnosťou rozhodnutí vo vzťahu k hodnoteniu aktívnej vecnej legitímácie žalobcu zdôrazňuje, že pri posudzovaní platnosti postúpenia je pritom v zásade relevantné len to, či je takýto úkon nesporný medzi samotnými účastníkmi zmluvy o postúpení a z ustálenej judikatúry vyplýva, že relevantné oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitímáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky; súd z takéhoto oznámenia vychádza bez toho, aby ako prejudiciálnu otázku skúmal existenciu a platnosť zmluvy o postúpení; dlžník sa v takomto prípade nemôže úspešne dovolať neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky alebo jej neexistencie; to by mohol len vtedy, ak by postúpenie pohľadávky preukazoval zmluvou o postúpení postupník (uznesenie najvyššieho súdu z 11. júna 2003, sp. zn. 4Obo/210/2001, R 119/2003). Neskoršia súdna prax sa odklonila od uvedeného názoru v tom zmysle, že dlžník je oprávnený domáhať sa skúmania platnosti postúpenia, ak zmluva o postúpení pohľadávok bola uzavretá v rozpore so zákonom, kedy nie je rozhodujúce, či mu postúpenie oznámil postupca alebo preukázal postupník (rozsudok najvyššieho súdu z 28. januára 2009, sp. zn. 1Cdo/76/2007, R 46/2009; zhodne Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 3. júla 2012, sp. zn. IV. ÚS 337/2012).

30. Tu dovolací súd ešte poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. septembra 2014, sp. zn. II.ÚS 409/2013, ktorý odmietol názor okresného súdu a krajského súdu, že bolo nevyhnutnosťou a ich zákonnou povinnosťou z vlastnej iniciatívy skúmať platnosť zmlúv o postúpení pohľadávok, ktorými mal postupník uplatňované pohľadávky nadobudnúť, aj keď to dlžník nenamietal, pretože podľa ústavného súdu to nezodpovedá zákonnej úprave ani ustálenej súdnej praxi, keď podľa ustanovenia § 526 ods. 2 OZ platí, že oznámenie postúpenia doterajším veriteľom zbavuje dlžníka práva požadovať predloženie zmluvy o postúpení; dlžník tak nemá právo ani zisťovať, či vôbec nejaká zmluva bola uzatvorená a nemôže namietat ani nedostatky jej platnosti, ibaže by k postúpeniu pohľadávky došlo v rozpore so zákonom; inak je vo vzťahu k dlžníkovi postúpenie založené len na oznámení veriteľa o tom, že došlo k postúpeniu, t. j. zmene veriteľa podľa § 526 ods. 1 OZ; podľa ústavného súdu je nerozhodné, či je toto oznámenie kryté aj kauzálnym vzťahom (titulom) medzi postupcom a postupníkom, teda zmluvou o postúpení pohľadávky, ktorej existencia je relevantná len vo vzťahu postupcu a postupníka, ktorí sa prípadne môžu navzájom voči sebe domáhať vydania bezdôvodného obohatenia.

31. Vzhľadom na prípustnosť a dôvodnosť podaného dovolania dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Pretože dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a nápravu nie je možné dosiahnuť iba zrušením rozsudku odvolacieho súdu, najvyšší súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

32. Najvyšší súd zároveň, vzhľadom na účinky dovolacieho rozhodnutia aj pre ďalšie rozhodovanie o trovách konania, zrušil uznesenie Okresného súdu Košice II z 10. augusta 2018, č. k. 36Cb/285/2015-522, ktoré je svojou povahou závislým výrokom k zrušenému meritórnemu rozhodnutiu, a teda účinky zrušenia sa musia vzťahovať aj na toto, dovolaním nenapadnuté, rozhodnutie.

33. S poukazom na ustanovenie § 439 písm. a/ C. s. p. dovolací súd konštatuje, že tu nie je viazaný rozsahom podaného dovolania, keďže v prípade závislosti výrokov môže dovolací súd prejednať aj závislý výrok bez toho, aby bol dovolateľom napadnutý. Účinky dovolania sa tak vzťahujú aj na nenapadnutý, ale závislý výrok. Závislosť výrokov od seba závisí od konkrétneho právneho vzťahu. O závislosti možno hovoriť vtedy, ak medzi výrokmi existuje istý vzťah prejudiciality. Judikatúra najvyššieho súdu (R 73/2004) ustálila, že závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci. Vydanie uznesenia o náhrade trov konania je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudkov oboch inštancií uznesenie o náhrade trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutia by zostalo uznesenie o náhrade trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel a odporovalo by to princípu právnej istoty (obdobne viď napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/173/2008, 2Cdo/267/2008, 1MCdo/14/2010, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012, 4Cdo/52/2014 a 2MObdV/4/2012).

34. Úlohou súdov v ďalšom konaní bude postupovať spôsobom naznačeným v tomto uznesení.

35. V ďalšom konaní sú súd prvej inštancie a odvolací súd viazaní právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

36. O trovách pôvodného konania a dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

66. ROZHODNUTIE

Pre okamih vzniku záväzku zmenkového dlžníka (vystaviteľa vlastnej zmenky, akceptanta cudzej zmenky, resp. avalistu) zo zmenky vystavenej pôvodne ako blankozmenka je irelevantný okamih (dátum) doplnenia chýbajúcich údajov do blankozmenky, prípadne dátum splatnosti zmenkovej sumy. Dlžník, ktorý sa podpísal na blankozmenku pred doplnením posledného chýbajúceho údaje, sa stáva vyplnením zmenky zmenkovým dlžníkom s účinkami „ex tunc“ odo dňa vystavenia blankozmenky.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. októbra 2019, sp. zn. 3Obdo/65/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Trenčín z 29. júna 2018, č. k. 36Cbi/29/2013-202 (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“), ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca 1/ domáhal určenia, že je veriteľom inej, vymáhateľnej pohľadávky v celkovej sume 2 413 726,06 eur, zapísanej v zozname pohľadávok pod por. č. 1-EEC-1, prihlásenej v konkurze vyhlásenom okresným súdom pod sp. zn. 28K/72/2012 na majetok úpadcu E., s. r. o. v konkurze, so sídlom D. n. V., IČO: XX XXX XXX, na základe Zmluvy o spolupráci zo dňa 2. septembra 2009, s uznaným zabezpečením pohľadávky v celkovej sume 2 221 075,-- eur, a žalobca 2/ sa domáhal určenia, že je veriteľom inej, vymáhateľnej pohľadávky v celkovej sume 100 000,-- eur, zapísanej v zozname pohľadávok pod por. č. 1-EEC-1, prihlásenej v konkurze vyhlásenom okresným súdom pod sp. zn. 28K/72/2012 na majetok úpadcu E., s. r. o. v konkurze, so sídlom D. n. V., IČO: XX XXX XXX, na základe Zmluvy o spolupráci zo dňa 2. septembra 2009, s uznaným zabezpečením pohľadávky v celkovej sume 100 000,-- eur, a ktorým žalovaným 1/ a 2/ priznal spoločne a nerozdielne voči žalobcom 1/ a 2/ náhradu trov konania v rozsahu 100%. Žalovaným 1/ a 2/ priznal spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcom v rozsahu 100%.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že zásadnou otázkou pre rozhodnutie vo veci bolo posúdenie momentu vzniku pohľadávky zo zmenky vystavenej pôvodne ako blankozmenka v nadväznosti na ustanovenie § 95 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“). Dospel pritom v zhode so súdom prvej inštancie k záveru, že ak účinky premeny blankozmenky na dokonalú zmenku nastávajú *ex tunc*, potom pohľadávka zo zmenky vznikla dňa 2. septembra 2009 a nie až vyplnením blankozmenky dňa 20. júla 2012. Doplnením chýbajúcich údajov do blankozmenky tá stratila charakter neúplnej listiny a stala sa riadnou zmenkou so všetkými náležitosti vyplývajúcimi zo zákona č. 191/1950 Sb. zákona zmenkového a šekového (ďalej aj „ZZŠ“). Nakoľko predmetná zmenka bola v danom prípade vystavená dňa 2. septembra 2009, potom podľa názoru krajského súdu bez ohľadu na to, že bola pôvodne vystavená ako blankozmenka, doplnením chýbajúcich údajov sa stala riadnou zmenkou ku dňu jej vystavenia (*ex tunc*), teda akoby listinou v podobe blankozmenky nikdy nebola a pohľadávka z nej vznikla už v deň jej vystavenia (2. septembra 2009) a nie až dňom jej vyplnenia 20. júla 2012, ako to nesprávne prezentovali žalobcovia 1/ a 2/.

1.2. Vzhľadom na správnosť posúdenia momentu vzniku žalovanej pohľadávky z predmetnej zmenky dospel súd prvej inštancie k správne mu záveru, že s poukazom na znenie § 95 ods. 3 ZKR sa pohľadávka žalobcov 1/ a 2/ uspokojí ako podriadená pohľadávka, lebo patrila (a čiastočne stále patrí) žalobcovi 1/ ako veriteľovi, ktorý bol v čase vzniku pohľadávky spriaznený s úpadcom, pričom na zabezpečenie prihlásenej pohľadávky záložným právom sa v konkurze neprihliada.

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dňa 4. júla 2019 dovolanie žalobcovia 1/ a 2/, ktorým

sa domáhali, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“)

2.1. Žalobcovia namietali nesprávnosť záveru o krajského súdu o vzniku záväzku zo zmenky, ktorá bola pôvodne vystavená ako blankozmenka, keď za nesprávny považovali záver, že záväzok zo zmenky vznikol dňom vystavenia neúplnej zmenky, kedy ju podpísali zmenečník a úpadca ako avalista (v rozhodovanej veci 2. septembra 2009), pričom za správny označili záver, že zmenková pohľadávka vznikla až doplnením chýbajúcich údajov na základe dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke. Podľa presvedčenia dovolateľov totiž až do okamihu vyplnenia blankozmenky, z nej žiadne povinnosti pre dlžníka a ani pre avalistu nevznikli. Na podporu svojej argumentácie poukázali na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoZm/7/2012.

2.2. Dovolatelia taktiež poukázali na hlavný kauzálny vzťah, ktorý bol zabezpečený zmenkou a záložnou zmluvou na nehnuteľnosti úpadcu. Prezentovali pritom názor, že bolo nutné sa prednostne zamerať na obsah hlavného kauzálneho vzťahu zo zmluvy o spolupráci. Práve táto kauza mala mať rozhodný vplyv posúdenie vzniku pohľadávky, keďže v konkurznom konaní je na účely zistenia pohľadávky, prípadne jej preradenia do inej pojať do prieskumu aj obsah kauzy a nie iba abstrakciu zmenky. Do blankozmenky sa podľa dovolateľov nedopĺňala pohľadávka, ktorá kauzálna siahala do roku 2009, ale sa do nej uviedli pohľadávky, ktoré vznikli až v ďalších troch rokoch, čo implikuje záver, že v roku 2009 nevznikla pohľadávka voči úpadcovi. Pohľadávka zo zmluvy za rok 2009 nebola v konkurznom konaní ani prihlásená. Touto okolnosťou sa súdy nižšej inštancie z hľadiska vyhodnotenia účinkov podľa § 95 ods. 3 ZKR vôbec nezaoberali a uvedené je podľa tvrdenia dovolateľov nutné napraviť až v dovolacom konaní.

3. Žalovaný 2/ vo vyjadrení z 25. júla 2019 navrhol dovolanie žalobcov 1/ a 2/ odmietnuť.

3.1. Žalovaný 1/ sa k dovolaniu v určenej lehote písomne nevyjadril.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podali včas žalobcovia 1/ a 2/, v neprospech ktorých bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpení advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) dovolací súd uvádza nasledovné:

5. Z hľadiska posúdenia prípustnosti podaného dovolania je relevantná len právna otázka vzniku záväzku z blankozmenky. Pokiaľ ide o tvrdenie dovolateľov, že súdy nižšej inštancie mali skúmať kauzálny záväzok a nielen vychádzať zo zmenky, dovolací súd uvádza, že táto argumentácia nezodpovedá vymedzeniu dovolacieho dôvodu spôsobom upraveným v ustanovení § 432 ods. 2 C. s. p., nakoľko z nej nie je zrejmé, čo (aká právna otázka) má byť predmetom posúdenia dovolacím súdom, aké právne posúdenie odvolacím súdom je podľa dovolateľov nesprávne a ani ako mal odvolací súd určitú otázku podľa ich názoru správne právne vyriešiť.

6. Zároveň však dovolací súd uvádza, že pokiaľ ide o otázku vzniku záväzku zo zmenky vystavenej pôvodne ako blankozmenka, nie je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., nakoľko vo veci rozhodujúci senát predmetnú právnu otázku už vyriešil vo svojom skoršom rozhodnutí (vydanom pred vyhlásením rozsudku odvolacieho súdu), konkrétne v uznesení z 26. marca 2019, sp. zn. 3Obdo/59/2018 (dostupnom na webovej stránke najvyššieho súdu <https://www.nsud.sk/data/att/84789_subor.pdf>), v ktorom v relevantnej časti odôvodnenia uviedol, že:

„Pri vyriešení právnej otázky vzniku zmenkového záväzku zmenkového dlžníka zo zmenky vystavenej ako blankozmenka zameranej na výklad a aplikáciu ustanovenia čl. I § 10 ZZŠ sa riadil nasledovnými úvahami:

Dlžníkmi zo zmenky sú osoby, ktoré sa na zmenke podpísali. Bez podpisu určitej osoby priamo na zmenkovej listine neexistuje jej zmenkový záväzok. Zmenkoví dlžníci sa delia na dve kategórie, a to na priamych dlžníkov a nepriamych dlžníkov (tzv. postihových dlžníkov). Priamymi zmenkovými dlžníkmi sú vystaviteľ vlastnej zmenky, akceptant cudzej zmenky a avalista (t. j. zmenkový ručiteľ).

Dovolací súd poukazuje na to, že avalista je samostatný zmenkový dlžník, ktorý zodpovedá za zaplatenie zmenky. V porovnaní s ručiteľom zaviazaným za dlžníka podľa civilného práva, avalista nezaisťuje povinnosť za toho-ktorého zmenkového dlžníka, ale zaisťuje zaplatenie zmenky ako takej. Pre záväzok avalistu nie je typická ani zásada akcesority, ani zásada subsidiarity tak, ako je to pri ručiteľských záväzkoch podľa civilného práva. Akcesorita, ako aj subsidiarita typické pre ručenie podľa civilného práva sú pri zmenkovom ručení výrazne potreté. Zásada akcesority sa uplatňuje len pri vzniku avalu, a to len do takej miery, či je záväzok avaláta platný z hľadiska formy. Zásada subsidiarity je potlačená úplne, čo sa prejavuje v tom, že majiteľ zmenky môže uplatňovať svoj nárok voči avalistovi bez ohľadu, či uplatnil svoj nárok najprv voči avalátovi. Taktiež avalista nemôže odvodzovať svoje námietky voči plateniu zmenky od avaláta (k tomu vid' aj: Jablonka, B., Zákon zmenkový a šekový. Komentár. Wolters Kluwer: Bratislava, 2017, s. 147).

Pre blankozmenku platí, že ide o listinu, ktorá je zámerne, podľa „dohody“ vystavená v neúplnej podobe, aby sa po neskoršom doplnení inou osobou stala skutočnou (úplnou) zmenkou. Až po svojom vyplnení sa blankozmenka stáva skutočnou zmenkou. Táto premena na dokonalú zmenku však nastáva s účinkami *ex tunc*, teda, ako keby už od počiatku bola táto listina uvedená do obehu ako dokonalá zmenka s tým, že až od jej vyplnenia sa možno úspešne domáhať plnenia zo zmenky (k tomu vid' aj: Kovařík, Z., Zákon směnečný a šekový, 4. vydanie. C. H. Beck: Praha, 2005, s. 48).

Totožný záver vyplýva aj z judikatúry, v zmysle ktorej platí, že „na zmenku, ktorá bola pôvodne vydaná ako neúplná (čl. I. § 10 ZZŠ), ako blankozmenka, je po vyplnení listiny nutné hľadiť tak, ako keby bola od počiatku vydaná ako úplná“ (k tomu vid' aj uznesenie Vrchného soudu v Prahe z 26. mája 2015, sp. zn. 5Cmo 103/2015).

Rovnaké kritéria, podľa ktorých sa posudzujú účinky doplnenia chýbajúcich údajov na zmenke (t. j. od vystavenia blankozmenky), je potrebné aplikovať aj na posúdenie otázky vzniku záväzku zmenkového dlžníka (vystaviteľa vlastnej zmenky, akceptanta cudzej zmenky alebo avalistu) zo zmenky, ktorá bola pôvodne vystavená ako blankozmenka. Tento záver vyplýva aj z dostupnej judikatúry k zmenkovému zákonu.

Dovolací súd predovšetkým poukazuje na rozsudok z 22. októbra 2008, sp. zn. 5Obo/3/2008, v ktorom najvyšší súd rozhodujúci ako odvolací súd skonštatoval, že „vyplnením blankozmenky sa stáva skutočnou zmenkou. Dlžník, ktorý podpísal blankozmenku pred jej doplnením, sa stáva vyplnením zmenky zmenkovým dlžníkom s účinkom *ex tunc* od vydania listiny“. Totožný záver vyplýva aj z českej judikatúry, v zmysle ktorej platí, že „dlžníci, ktorí sa podpísali na blankozmenku pred jej doplnením, stávajú sa vyplnením zmenky zmenkovými dlžníkmi s účinkami *ex tunc* od vydania listiny“ (vid' aj rozsudok Vrchného soudu v Prahe z 20. februára 2001, sp. zn. 5Cmo 556/2000).“

7. Dovolací súd (v zhode so závermi vyslovenými v jeho skoršom uznesení z 26. marca 2019, sp. zn. 3Obdo/59/2018) uzatvára, že „pre okamih vzniku záväzku zmenkového dlžníka (vystaviteľa vlastnej zmenky, akceptanta cudzej zmenky, resp. avalistu) zo zmenky vystavenej pôvodne ako blankozmenka je irelevantný okamih (dátum) doplnenia chýbajúcich údajov do blankozmenky, prípadne dátum splatnosti zmenkovej sumy. Dlžník, ktorý sa podpísal na blankozmenku pred doplnením posledného chýbajúceho údaje, sa stáva vyplnením zmenky zmenkovým dlžníkom s účinkami „*ex tunc*“ odo dňa vystavenia blankozmenky.“

7.1. Nakoľko odvolací súd (a aj súd prvej inštancie) v spore rozhodli pri vyriešení právnej otázky, ktorá bola pre ich rozhodnutia určujúca v súlade so záverom uvedeným vyššie [a v súlade s záverom vysloveným už v skoršom rozhodnutí dovolacieho súdu (vid' citované uznesenie 3Obdo/59/2018)], neprichádza do úvahy ani prípustnosť dovolania žalobcov 1/ a 2/ podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

8. Keďže dovolanie žalobcov 1/ a 2/ nie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. (a jeho prípustnosť nevyplývala ani z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.) najvyšší súd ich dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je procesne prípustné.

67.

ROZHODNUTIE

Ak bola v zmluve o dielo dohodnutá výhrada vlastníckeho práva k stavbe a objednávatel' porušil záväzok zaplatiť riadne a včas dohodnutú cenu diela, má zhotoviteľ právo zvoliť si, či od zmluvy odstúpi a bude požadovať vydanie veci (čo v podmienkach konkurzného konania úpadcu - objednávatel'a znamená podanie vylučovacej žaloby podľa ustanovenia § 78 ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii), alebo v zmluvnom vzťahu s úpadcom zotrvať a v konkurze si prihláškou uplatní právo na zaplatenie nezaplatenej časti ceny diela.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. októbra 2019, sp. zn. IObdo/17/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 19. septembra 2017, č. k. 5CoKR/8/2016-459 potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) zo 6. apríla 2016, č. k. 1Cbi/3/2015-398 a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd poukázal na dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorými sa v celom rozsahu stotožnil, konštatujúc, že súd prvej inštancie rozhodol na základe správne zisteného skutkového stavu veci, ktorý aj správne právne posúdil. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a k odvolacím námietkam žalobcu (ďalej aj „zhotoviteľ“) odvolací súd poukázal na predmet konania, ktorým je návrh žalobcu na vylúčenie stavieb (špecifikovaných v žalobe) zo súpisu majetku podstaty úpadcu G. e., a. s. (ďalej aj „úpadca“), voči ktorému sa vedie konkurzné konanie na súde prvej inštancie pod sp. zn. 1R/5/2013. Žalobca svoj návrh odôvodnil tým, že medzi ním ako zhotoviteľom a úpadcom ako objednávatel'om bola dňa 27. októbra 2008 uzavretá Zmluva o dielo č. XXXX/2008 (ďalej aj „zmluva o dielo“ alebo „zmluva“), na základe ktorej sa zaviazal zhotoviť pre úpadcu (ďalej aj „objednávatel'“) stavbu „Administratívna budova G. e., a. s.“ a objednávatel' sa zaviazal zaplatiť zhotoviteľovi dohodnutú cenu diela. Dňa 12. februára 2009 zhotoviteľ uzavrel s objednávatel'om Dodatok č. 1 k zmluve o dielo (ďalej aj „dodatok“), obsahujúci dojednanie o výhrade vlastníckeho práva zhotoviteľ'a k dielu (ďalej aj „nehnutelnosti“ alebo „stavby“). Zhotoviteľ odovzdal objednávatel'ovi zhotovené dielo dňa 28. februára 2011 riadne a včas, bez nedorobkov a väd, čo objednávatel' potvrdil v Zápise o odovzdaní a prevzatí budovy alebo stavby. Objednávatel' uhradil zhotoviteľovi sumu 6 480 270,35 eur, ktorá predstavovala len časť dohodnutej ceny diela. Celková výška neuhradených istín pohľadávok na cene diela a zádržnom do dňa podania žaloby predstavovala sumu 892 664,29 eur, ktorú si zhotoviteľ prihlásil v konkurznom konaní, vedenom na úpadcu, a to súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok zo 14. marca 2014.

1.2. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania a aplikáciou ustanovení § 78 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZKR“), ako aj ustanovení § 536 ods. 1 a ods. 2 a § 542 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka (ďalej aj „Obch. zák.“) dospel k záveru o nedôvodnosti predmetnej vylučovacej žaloby. Aj s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej aj „NS ČR“) zo dňa 30. júla 2009, sp. zn. 29Cdo/1028/2007, na ktoré sa odvolával žalovaný, súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca si mal zvoliť, či od zmluvy o dielo odstúpi pre nezaplatenie ceny diela a bude si uplatňovať vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, alebo v zmluvnom vzťahu s úpadcom zotrvať a bude pokračovať v konkurze dostupnými prostriedkami vo vymáhaní zostatku ceny diela. Keďže žalobca od zmluvy neodstúpil a v konkurznom konaní si prihláškou uplatnil svoj nárok na zvyšnú časť ceny diela, je nesporné, že sa rozhodol pre možnosť spojenú s doplatením ceny diela. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie vylučovaciu žalobu zamietol, pričom argumentoval tiež tým, že aj keď v dodatku k zmluve bola dojednaná výhrada vlastníckeho práva v prospech žalobcu

až do úplného zaplatenia ceny diela, predmetné dojednanie nie je spôsobilým titulom, na základe ktorého by mohlo dôjsť k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z úpadcu na žalobcu.

1.3. Na doplnenie vyššie uvedených záverov súdu prvej inštancie odvolací súd poukázal na ustanovenie § 78 ods. 1 ZKR, ktoré zároveň odcitoval. Z výpisu LV č. XXXX, k. ú. S. T. vyplýva, že stavby, ktorých vylúčenia sa žalobca domáha, sú vo vlastníctve úpadcu G. e., a. s., pričom opak o vlastníctve k uvedeným nehnuteľnostiam v konaní preukázaný nebol. Súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok zo 14. marca 2014 si žalobca prihlásil do konkurzného konania sp. zn. 1R/5/2013 svoju pohľadávku voči úpadcovi, ktorej podkladom bola zmluva o dielo. Správca konkurznej podstaty úpadcu (ďalej aj „správca“) listom zo 17. apríla 2014, ktorý adresoval žalobcovi, poprel jeho pohľadávku do výšky 623 675,28 eur (z prihlásenej pohľadávky 1 516 339,57 eur) a v zostávajúcej výške 892 664,29 eur pohľadávku uznal. Správcom uznaná pohľadávka predstavuje nezaplatenú časť ceny diela, vrátane zádržného, a podlieha ďalšiemu postupu v zmysle príslušných ustanovení ZKR.

1.4. Keďže žalobca v podanej žalobe označil súdny spor, vedený na Okresnom súde Poprad, vo veci určenia vlastníckeho práva k stavbám, odvolací súd zisťoval stav tohto konania. Dotazom na Okresný súd Poprad odvolací súd zistil, že v konaní sp. zn. 9Cb/225/2013 je žalobcom H., a. s. (ten istý žalobca ako v tomto konaní) a žalovaným je G. e., a. s., „v konkurze“ (ten istý úpadca ako v tomto konaní), pričom predmetom konania je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (stavbám), ktoré sú zapísané na LV č. XXXX, k. ú. S. T. (tie isté stavby, ktoré sú predmetom tohto konania). Vo veci zatiaľ nebolo meritórne rozhodnuté a v súčasnosti je konanie prerušené z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu, pričom správca nesúhlasil s pokračovaním v konaní. V tejto súvislosti odvolací súd konštatoval, že aj keď k vylúčeniu veci zo súpisu podstaty môže dôjsť len na základe rozhodnutia súdu o takomto vylúčení, nebráni to úspešnému uplatneniu žaloby o určenie vlastníckeho práva k tejto veci. Keďže prípadné rozhodnutie súdu o vylúčení veci zo súpisu podstaty nie je podkladom pre zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, a teda nie je spôsobilé odstrániť stav právnej neistoty v otázke vlastníctva, žalobca má naliehavý právny záujem na určovacej žalobe o určenie svojho vlastníctva k veci. Naproti tomu zamietnutie žaloby o vylúčenie veci zo súpisu podstaty ešte neznamená, že žalobca prípadne nemôže byť jej vlastníkom, že vec musí byť v rámci speňažovania majetku patriaceho do podstaty predaná (§ 27 ods. 12 ZKR) a že konkurz nemôže byť zrušený aj inak, než po splnení rozvrhového uznesenia (§ 44 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ ZKR). Teda, každá zo žalôb o určenie vlastníckeho práva k veci a o vylúčenie veci zo súpisu podstaty, má svoje opodstatnenie dané predmetom konania. Pretože predmety týchto žalôb sa líšia, možnosť uplatnenia jednej z nich nevylučuje prípadné úspešné uplatnenie druhej (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. októbra 2009, sp. zn. 4Cdo/96/2008).

1.5. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalobca nemá nárok na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a zároveň aj nárok na doplatenie zostatku ceny diela - za predpokladu, že nezaplatený zostatok ceny diela si uplatnil prihláškou v konkurznom konaní. Odvolací súd sa stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého, ak by žalobca chcel úspešne uplatňovať vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, musel by preukázať, že od zmluvy o dielo odstúpil v zmysle ustanovení Obchodného zákonníka so všetkými zákonnými následkami z toho vyplývajúcimi. Nemožno preto uznať odvoláciu námietku žalobcu, že odstúpením od zmluvy sa zmluva ruší od začiatku. V zmysle ustanovenia § 349 ods. 1 Obch. zák. totiž odstúpením od zmluvy zmluva zaniká vtedy, keď prejav vôle oprávnenej strany odstúpiť od zmluvy, je doručený druhej strane.

1.6. Žalobca ako hlavný argument počas celého konania (vrátane konania pred odvolacím súdom) uvádzal, že dňa 12. februára 2009 uzavrel s úpadcom dodatok, podľa ktorého: „Vlastníkom diela je zhotoviteľ. Vlastnícke právo k dielu prechádza na objednávateľa dňom úplného zaplatenia ceny diela (s výnimkou časti ceny diela - zádržného) zhotoviteľovi. Ak sa objednávateľ dostane do omeškania so zaplatením zádržného alebo jeho časti ešte pred tým, než nadobudne vlastnícke právo k dielu, prejde vlastnícke právo k dielu na objednávateľa až dňom úplného zaplatenia ceny

diela vrátane zádržného zhotoviteľovi.“ Na základe uvedeného dodatku žalobca precizoval výhradu vlastníckeho práva k stavbám v konkurznom konaní a tento dôvod – podľa názoru odvolacieho súdu - bude podstatný v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 9Cb/225/2013 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (stavbám). Nie je však podstatný pre toto vylučovacie konanie, pokiaľ si žalobca uplatnil doplatenie ceny diela v konkurznom konaní a pokiaľ správca úpadcu túto jeho pohľadávku uznal. V tomto smere je správna úvaha súdu prvej inštancie a správne je aj jeho rozhodnutie, ktorým vylučovaciu žalobu zamietol.

2. Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolaním, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ C. s. p., poukazujúc na to, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku sčasti odchýlil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a iných vyšších súdnych autorít, najmä Najvyššieho súdu Českej republiky a sčasti riešil otázky, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli riešené a nesprávne právne posúdil výhradu vlastníctva v konkurze. Na základe uvedeného sa domáhal zmeny alebo zrušenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a priznania náhrady trov konania. Podľa ustanovenia § 444 ods. 2 C. s. p. žiadal tiež odložiť právoplatnosť dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu s odôvodnením, že vo veci vydané právoplatné rozhodnutie oprávňuje správcu speňažovať sporné nehnuteľnosti a z výťažku speňaženia uspokojovať konkurzných veriteľov. Ako ďalší dôvod hodný osobitného zreteľa uviedol, že k predmetným nehnuteľnostiam bolo zriadené (podľa jeho názoru neplatne) záložné právo v prospech U. B. C. R. a. S., a. s., pobočka zahraničnej banky a v prípade speňaženia nehnuteľností by celý výťažok speňaženia bol vydaný tomuto veriteľovi, voči ktorému by sa žalobca (v prípade úspechu v predmetnom spore) následne musel domáhať vydania peňažnej sumy v osobitnom konaní.

2.1. Odvolací súd podľa názoru dovolateľa založil svoje rozhodnutie na týchto nesprávnych právnych záveroch:

a) V prípade dojednanej výhrady vlastníckeho práva si oprávnený z výhrady vlastníctva musí vybrať, či odstúpi od zmluvy obsahujúcej výhradu vlastníctva a bude si uplatňovať vlastnícke právo k veci, alebo v zmluvnom vzťahu s povinným z výhrady vlastníctva zotrvá a bude si uplatňovať vymáhanie zostatku diela (správne má byť zostatku ceny diela – poznámka dovolacieho súdu).

b) Dohoda o výhrade vlastníctva nie je spôsobilým titulom, na základe ktorého by mohlo dôjsť k prevodu vlastníctva z povinného z tejto výhrady na oprávneného z tejto výhrady (z úpadcu na žalobcu).

c) Oprávnený z výhrady vlastníctva nemá zároveň nárok na doplatenie ceny diela a určenie vlastníctva k veci.

d) Ak by si oprávnený z výhrady vlastníctva chcel úspešne uplatňovať vlastnícke právo k nehnuteľnosti v konkurznom konaní, musel by preukázať, že od zmluvy o dielo odstúpil, pričom účinky odstúpenia od zmluvy, obsahujúcej výhradu vlastníctva, sú irelevantné.

e) Vyriešenie otázky vlastníctva nie je v konaní o vylúčenie vecí zo súpisu majetku podstaté v konkurze podstatné, pretože túto vec má vyriešiť všeobecný súd v rámci konania o určenie vlastníckeho práva.

2.2. K záveru pod písmenom a) dovolateľ uviedol, že takáto voľba nemôže vôbec existovať, pretože ak by odstúpil od zmluvy, zanikla by celá zmluva o dielo, vrátane dohody o výhrade vlastníctva, v dôsledku čoho by stratil postavenie vlastníka. Zotrvaním v zmluvnom vzťahu by naproti tomu zostala zachovaná výhrada vlastníctva, teda žalobca by zostal vlastníkom stavieb a naďalej by si mohol uplatňovať nárok na zaplatenie ceny diela. Zotrvanie v zmluvnom vzťahu s úpadcom - podľa názoru dovolateľa - nevylučuje postavenie žalobcu ako vlastníka stavieb a zároveň veriteľa úpadcu až do momentu zaplatenia celej pohľadávky z titulu ceny diela. Poukázal na to, že vlastníctvo k stavbám nadobudol originárne, po uzavretí zmluvy s úpadcom. Právna konštrukcia, podľa ktorej sa vlastnícke právo k dielu a nárok na zaplatenie ceny diela - v prípade dojednanej výhrady vlastníctva - navzájom vylučujú, je v rozpore so samotnou podstatou tohto inštitútu. Výhrada vlastníctva nemôže

existovať bez pohľadávky na zaplatenie ceny diela a zhotoviteľ nemôže byť vlastníkom zhotovovaného diela, ak pohľadávka na zaplatenie ceny diela zanikne napríklad z dôvodu odstúpenia od zmluvy o dielo. Uvedený názor potvrdzuje aj rozhodnutie NS ČR z 30. júla 2009, sp. zn. 29Cdo/1028/2007, ktorého závery boli konajúcimi súdmi bezvýhradne akceptované, avšak nesprávne interpretované. Dovolateľ poukázal na to, že predmetné rozhodnutie rieši kolíziu uplatnenia dvoch nárokov predávajúceho z kúpnej zmluvy, obsahujúcej výhradu vlastníckeho práva, ktorými sú: 1. odstúpenie od zmluvy a následné vydanie veci, ku ktorej bola zriadená výhrada vlastníctva alebo 2. zotrvanie v zmluvnom vzťahu a vymáhanie nezaplatenej kúpnej ceny od kupujúceho, pri zachovaní výhrady vlastníckeho práva k veci, zotrvávajúcej v držbe kupujúceho. Predmetný judikát však vôbec nerieši vzťah a účinky výhrady vlastníctva pre prípad, že predávajúci neodstúpi od zmluvy. Ak totiž predávajúci odstúpi od zmluvy, vznikne mu nárok na vrátenie veci z dôvodu zániku zmluvného vzťahu, ktorý odstúpením od zmluvy zanikne, vrátane výhrady vlastníctva.

2.3. K záveru pod písmenom b) dovolateľ uviedol, že odvolací súd svoj záver ničím nezdôvodnil, a preto ide o záver arbitrárny, nesprávny a v rozpore s právnou úpravou výhrady vlastníctva a ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu a vyšších súdnych autorít. Zdôraznil, že sa nedomáha nadobudnutia vlastníckeho práva k stavbám na základe prevodu ako derivatívneho spôsobu nadobudnutia vlastníctva, pri ktorom nadobúdateľ odvodzuje svoje vlastnícke právo od svojho právneho predchodcu. Žalobca je originárnym nadobúdateľom vlastníckeho práva k stavbám, pričom toto postavenie získal práve na základe dohody o výhrade vlastníctva. Tento spôsob vzniku vlastníckeho práva je významný predovšetkým vo vzťahu k stavbám (Štenglová, Plíva, Tomsa a kol. Obchodní zákonník. Komentár. 9. vydanie. C.H. BECK. Praha. 1998. str. 1190). V tomto smere poukázal aj na závery rozsudku NS ČR z 30. marca 2006, sp. zn. 29Odo/846/2003, ktorých výkladom (za použitia logického výkladového argumentu *a contrario*) je možné dospieť k záveru, že v prípade dohodnutej výhrady vlastníctva sa vlastníkom stavby zhotovenej zhotoviteľom stáva zhotoviteľ, a to v momente, ako sa stavba v zmysle ustálenej judikatúry stane vecou v právnom zmysle, pričom k tomu dochádza v okamihu, keď je jednoznačným a nezameniteľným spôsobom zjavné aspoň dispozičné riešenie prvého nadzemného podlažia (viď rozhodnutia VS Praha 3Cz/57/1992, VS Praha 3Cdo/95/1992, VS Praha 3Cdo/37/1993, VS Praha 3Cdo/375/1993, NS ČR 33Cdo/111/1998, NS ČR 20Cdo/2394/1999, NS ČR 22Cdo/2534/2000, NS ČR 22do/1135/2005). Dovolateľ poukázal na skutočnosť, že stavby začal zhotovovať 27. apríla 2009, pričom dodatok bol uzavretý 12. februára 2009, t. j. dva a pol mesiaca predtým, ako sa začal výkop základov. Z uvedeného vyplýva, že žalobca sa s úpadcom dohodol na výhrade vlastníctva v čase, keď stavby nielen že nemali povahu samostatnej právnej veci, ale neexistovala ani len ich časť. Z tohto dôvodu je rozsudok odvolacieho súdu v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.).

2.4. Podľa názoru dovolateľa neobstojí ani záver odvolacieho súdu, uvedený pod písmenom c), podľa ktorého sa uplatňovanie nároku z výhrady vlastníctva a nároku na doplatenie ceny diela navzájom vylučujú, resp. že žalobca si nemal prihlasovať pohľadávku v konkurznom konaní, ak si chcel uplatniť výhradu vlastníctva. Ak existuje pohľadávka, ktorej splnenie podmieňuje prevod vlastníctva k dielu na objednávateľa, existuje aj výhrada vlastníctva a zhotoviteľ je vždy aktívne legitimovaný domáhať sa ochrany tohto vlastníctva súdnou cestou (určovacou a zároveň aj vylučovacou žalobou) a paralelne aj zaplatenia pohľadávky (v danom prípade v rámci konkurzu). Dovolateľ ďalej zdôraznil, že právo z výhrady vlastníctva si uplatňuje len za účelom uspokojenia svojej pohľadávky, teda nie preto, aby bol vlastníkom stavieb. Poukázal na to, že ak by si pohľadávku neprihlásil do konkurzu v základnej prihlasovacej lehote a zároveň by nebol úspešný v konaní o vylúčenie vecí z konkurznej podstaty, mohol by si síce stále (oneskorene) prihlásiť svoju pohľadávku, ale stratil by možnosť uplatňovať niektoré práva s ňou spojené (napríklad hlasovacie právo). Podľa názoru dovolateľa, práva ostatných konkurzných veriteľov a ani úpadcu nie sú týmto jeho postupom ohrozené, pretože v prípade úspechu v predmetnom spore by z výťažku speňaženia stavieb uspokojil svoju pohľadávku, pričom by sa zároveň vzdal pohľadávok prihlásených a uznaných v konkurze a prihlášky by vzal späť.

2.5. K záveru pod písmenom d) súdy oboch inštancií vôbec neuviedli, prečo by malo byť odstúpenie od zmluvy o dielo podmienkou pre uplatnenie výhrady vlastníctva v konkurznom konaní. Ide pritom o záver, ktorý je zásadný pre rozhodnutie danej veci, pretože celé odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku je založené na tom, že ak žalobca neodstúpil od zmluvy o dielo, nie je oprávnený si uplatňovať výhradu vlastníctva. Vyššie uvedený právny názor je v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, keďže Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku zo 16. augusta 2008, sp. zn. 5Obo/50/2005 konštatoval, že: „...keďže žalovaný vedel, že vlastnícke právo k veci prechádza až zaplatením za dodaný tovar, a zaň nezaplatil, nemohlo na neho prejsť vlastnícke právo... ..obrana žalovaného, že žalobca mal postupovať podľa § 20 zákona č. 328/1991 Z. o konkurze a vyrovnaní, by prichádzala do úvahy len vtedy, ak by vlastníctvo k dodanému tovaru prešlo na žalovaného, čo sa nestalo. Preto žalobca správne podal podľa § 19 ZKV žalobu o vylúčenie veci...“ Z uvedeného - podľa názoru dovolateľa - vyplýva, že uplatnenie výhrady vlastníctva prostredníctvom excindačnej žaloby je v rámci konkurzu v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

2.6. Za nesúladný, resp. rozporný s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu označil dovolateľ tiež záver odvolacieho súdu uvedený pod písmenom e), podľa ktorého vyriešenie otázky vlastníctva nie je v konaní o vylúčenie vecí zo súpisu majetku podstaté v konkurze podstatné, pretože túto vec má vyriešiť všeobecný súd v rámci konania o určenie vlastníckeho práva. Odvolací súd - podľa názoru dovolateľa - nesprávne aplikoval stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 52, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 6/2010, v ktorom dovolací súd explicitne pripustil konkurenciu vylučovacej žaloby v konkurze a určovacej žaloby. Názor odvolacieho súdu, podľa ktorého sú vylučovacia a určovacia žaloba navzájom exkluzívne a v konaní o vylučovacej žalobe nie je možné riešiť otázku existencie vlastníctva, je nielen v rozpore s uvedeným stanoviskom, ale je aj nesprávny. Dovolateľ poukázal na to, že len samotné rozhodnutie o určovacej žalobe by mu nezabezpečilo dostatočnú mieru súdnej ochrany, pretože v prípade úspechu by síce mal titul na to, aby sa mohol dať zapísať do katastra nehnuteľností ako vlastník stavieb, ale stále by hrozilo, že správca stavby v konkurze speňaží a výťažok použije na uspokojenie pohľadávok iných veriteľov v rozpore s dohodnutou výhradou vlastníctva. Žalobca preto pre úplnú ochranu svojich práv potrebuje kladné rozhodnutia v oboch konaniach. Okrem toho, všeobecný súd v súčasnosti ani nemôže rozhodovať o určovacej žalobe, pretože toto konanie je podľa ustanovenia § 47 ZKR prerušené a správca nedal súhlas na pokračovanie v konaní. Žalobca teda nemá inú možnosť, ako dosiahnuť rozhodnutie o právnej otázke jeho vlastníctva, než v rámci konania o excindačnej žalobe.

3. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý poukázal na to, že žalobca uvádza rovnaké argumenty, aké uplatnil už v konaní pred súdmi prvej a druhej inštancie, pričom odvolací súd sa náležite a úplne vysporiadal so všetkými relevantnými odvolacími dôvodmi žalobcu. K prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. žalovaný uviedol, že dovolateľ nijako neozrejmil, v čom vidí odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a teda „nenaplnil“ dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. K tvrdeniam dovolateľa, že vlastníctvo k veciam, ktoré sú predmetom konania, nadobudol originárne po uzavretí zmluvy o dielo s úpadcom, žalovaný poukázal na „časovú disharmóniu“ tejto argumentácie, keď výhrada vlastníctva bola medzi žalobcom a úpadcom dohodnutá až v dodatku z 12. februára 2009, zatiaľ čo samotná zmluva bola uzavretá dňa 27. októbra 2008. Podľa názoru žalovaného je preto potrebné posúdiť, či dodatok je spôsobilým titulom prevodu vlastníckeho práva zo žalovaného na žalobcu, čo aj konajúce súdy správne uskutočnili, keď sa stotožnili s názorom žalovaného, že nejde o spôsobilý titul, na základe ktorého by mohlo dôjsť k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti z úpadcu na žalobcu.

3.1. K námietke, podľa ktorej konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili tým, že zhodne konštatovali, že nárok na zaplatenie ceny diela a údajné vlastnícke právo žalobcu k dielu sa navzájom

vylučujú, žalovaný uviedol, že tvrdenia žalobcu o právnej povahe vzťahu výhrady vlastníckeho práva a existujúcej peňažnej pohľadávky nemôžu byť uplatnené v režime, kedy na dlžníka, resp. osobu povinnú z výhrady vlastníctva, bol vyhlásený konkurz. Žalobcom načrtnutý spôsob vysporiadania sa so súbehom výhrady vlastníctva a pohľadávky veriteľa je v konkurznom konaní neakceptovateľný, pretože by predpokladal nutnosť úhrady pohľadávky žalobcu zo strany správcu, zvyhodniac ho oproti ostatným veriteľom, aby tak zabezpečil prechod vlastníckeho práva na úpadcu ako dôsledok splnenia pohľadávky a zániku výhrady vlastníctva. Názor dovolateľa je neprípustný napríklad aj z toho dôvodu, že ak je predmet výhrady vlastníctva jediným speňažiteľným majetkom úpadcu, nemá správca ani objektívne možnosť uhradiť pohľadávku veriteľa, zabezpečenú výhradou vlastníctva. Výhrada vlastníctva sa svojou povahou, obsahom a účinkami podobá na zabezpečovací prevod práva, pri ktorom dochádza k prevodu vlastníckeho práva. Je preto potrebné aplikovať ustanovenie poslednej vety § 50 ods. 3 ZKR, podľa ktorého sa toto ustanovenie použije rovnako na zabezpečovacie práva s podobným obsahom a účinkami, ako sú obsah a účinky zabezpečovacieho prevodu práva. Z uvedeného vyplýva, že ak by si žalobca svoju pohľadávku v konkurze prihlásil ako zabezpečenú, bol by uspokojovaný prednostne ako zabezpečený veriteľ práve z predmetu zabezpečenia, t. j. z predmetu výhrady vlastníctva. Zároveň by ostatní veritelia neboli ukrátení tým, že by bol inak uspokojený rovnocenný veriteľ nezabezpečenej pohľadávky. Keďže však žalobca svoju pohľadávku ako zabezpečenú neprihlásil, zabezpečenie s poukazom na ustanovenie § 28 ods. 4 ZKR zaniklo a žalobca by mal byť v konkurze uspokojený ako každý iný veriteľ, a to pomerne z výťažku z majetku všeobecnej podstaty. Nie je totiž prípustné, aby si žalobca uplatňoval tak doplatenie zostatku ceny diela prihláškou, ako aj svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, keďže by to viedlo k zrejme protiprávnemu stavu, kedy by žalobca mal jednak vlastnícke právo k stavbe a zároveň by bol uspokojovaný v konkurze ako každý iný veriteľ.

3.2. K dovolateľom prezentovanej analýze rozhodnutia NS ČR z 30. júla 2009, sp. zn. 29Cdo/1028/2007 žalovaný uviedol, že nie konajúce súdy, ale práve dovolateľ nesprávne interpretuje predmetné súdne rozhodnutie, z ktorého vyplýva, že ak osoba oprávnená z výhrady vlastníckeho práva zotrúva v zmluvnom vzťahu s osobou povinnou z výhrady vlastníckeho práva, tak má primárne pokračovať vo vymáhaní zostatku ceny diela. V prejednávanej veci tak žalobca aj učinil, keď si v konkurze prihlásil peňažné pohľadávky, avšak s tým rozdielom, že zároveň sa domáha aj vlastníckeho práva k predmetu výhrady vlastníctva. Pokiaľ ide o judikatúru uvádzanú dovolateľom v bode 3.6 dovolania, táto rieši len problematiku výhrady vlastníckeho práva všeobecne, ale nerieši kolíziu nárokov, ktoré si žalobca uplatňuje v konkurznej veci úpadcu. Dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu preto v žiadnom prípade nemôže predstavovať odklon od predmetnej judikatúry. Odvolací súd sa neodchýlil od záverov rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. augusta 2008, sp. zn. 5Obo/50/2005, pretože nevytlúčil uplatnenie výhrady vlastníckeho práva prostredníctvom vylučovacej žaloby. Predmetný rozsudok sa okrem toho týka konkurzu dlžníka, ktorý bol vedený podľa zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, ktorého režim bol diametrálne odlišný od ZKR. Dovolať tiež nesprávne interpretuje stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 52, ktoré bolo zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 6/2010 a v ktorom dovolací súd pripustil konkurenciu vylučovacej a určovacej žaloby z dôvodu, že každá z nich má svoj účel, výsledok a špecifiká. Dovolať tak robí preto, lebo sa obáva (vzhľadom na doterajší priebeh konania o vylúčenie veci zo súpisu podstaty), že správca nehnuteľnosti speňaží.

3.3. Podľa názoru žalovaného neobstojí ani dovolateľom tvrdený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., keďže dvojakoť nárokov a vylúčenie ich súbežného uplatnenia boli explicitne riešené v praxi odvolacieho súdu Českej republiky. Sám dovolateľ v dovolaní uvádza rozhodnutie NS ČR z 30. júla 2009, sp. zn. 29Cdo/1028/2008, ktoré dáva zrejmu odpoveď na postavenie žalobcu a poukazuje na nemožnosť uplatnenia nároku vyplývajúceho z výhrady vlastníctva za súčasného uplatnenia nároku vyplývajúceho zo záväzku uhradiť cenu diela. Pokiaľ dovolateľ v bodoch 3.10. až 3.12. svojho dovolania opisuje postup, ktorý by uplatnil, ak by

bol v konaní o vylúčenie veci zo súpisu úspešný, ide o postup v podmienkach konkurzu nerealizovateľný. Žalobca - podľa názoru žalovaného - mohol predísť sporom, ak by si svoju pohľadávku uplatnil ako zabezpečenú, keďže - ako sám tvrdí - mu ide iba o peňažné uspokojenie, a nie o vlastnícke právo k stavbám. S poukazom na to, že žalobca v podanom dovolaní neuviedol, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, a teda nesplnil svoju povinnosť v zmysle ustanovenia § 432 ods. 2 C. s. p. navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť, resp. odmietnuť a žalovanému priznať voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

4. K vyjadreniu žalovaného sa vyjadril dovolateľ elektronickým podaním zo 16. februára 2018 (ďalej aj „replika“), v ktorom uviedol, že nie je pravdou, že v podanom dovolaní nekonkretizoval, v čom sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento odklon spočíva v tom, že odvolací súd nesprávne posúdil výhradu vlastníctva z hľadiska jej povahy, účinkov a následkov, pričom jeho odôvodnenie vedie k absurdným záverom, podľa ktorých si osoba oprávnená z výhrady vlastníctva musí vybrať, či chce niečo vlastniť, alebo či chce mať zaplatenú pohľadávku. Odvolací súd sa tiež odklonil od praxe, ktorá pripúšťa konkurenciu vylučovacej žaloby a žaloby o určenie vlastníctva, pretože v oboch konaniach je riešená iná otázka a len obe konania spolu dokážu zabezpečiť komplexnú ochranu práv žalobcu. Nesprávne sú aj tvrdenia žalovaného o „časovej disharmónii“ právnych úkonov, na základe ktorých mal žalobca nadobudnúť vlastnícke právo k stavbám, pretože stavby začal zhotovovať 27. apríla 2009, pričom dodatok bol uzavretý 12. februára 2009, t. j. dva a pol mesiaca predtým, ako sa vôbec začal výkop základov.

4.1. K tvrdeniam žalovaného, že výhrada vlastníctva zanikla, lebo nebola prihlásená do konkurzu ako zabezpečovacie právo, dovolateľ uviedol, že s nimi nemôže súhlasiť, pretože výhrada vlastníctva nie je klasickým zabezpečením, ale ide o dohodu o oddialení momentu, v ktorom prejde vlastníctvo z dodávateľa plnenia na jeho odberateľa. Výhradu vlastníctva ako právo k vlastnej veci nemožno považovať za zabezpečovacie právo v zmysle ustanovenia § 8 ZKR. Prihlásená pohľadávka veriteľa, ktorého dielo je chránené výhradou vlastníctva, sa totiž v konkurze nemôže uspokojiť z výťažku zo speňaženia tohto majetku, veriteľ sa však môže od úpadcu domáhať vydania veci (cestou vylučovacej žaloby) a uspokojiť sa napríklad jej predajom, pričom rozdiel by vrátil úpadcovi do konkurznej podstaty. Okrem toho má tiež možnosť domáhať sa zaplatenia ceny diela prihláškou, a to najmä pre prípad, ak by samotné stavby nepostačovali na uspokojenie celej pohľadávky a jej zvyšná časť by teda bola predmetom uspokojenia v konkurze. Ďalej dovolateľ poukázal na to, že až po začatí konkurzného konania vo veci úpadcu bola do ZKR zavedená možnosť (teda nie povinnosť) prihlásenia výhrady vlastníctva ako zabezpečovacieho práva, a to na základe zákona č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa ZKR. Aj súčasné znenie ustanovenia § 29 ods. 9 ZKR však implicitne pripúšťa, že je možné si uplatniť výhradu vlastníctva aj v inom režime, ako jej prihlásením vo forme zabezpečovacieho práva, avšak neprikazuje to pod sankciou jej zániku ako v prípade iných zabezpečovacích práv. Z uvedeného vyplýva nesprávnosť argumentácie žalovaného o potrebe aplikácie ustanovení § 8 a § 50 ods. 3 ZKR na výhradu vlastníckeho práva, ako aj nesprávnosť jeho tvrdenia, že neprihlásenie výhrady vlastníctva ako zabezpečovacieho práva je nedostatkom prihlášky, ktorý sa žalobca snaží „zhojiť“ podaním vylučovacej žaloby.

4.2. Vo vzťahu k rozhodnutiu NS ČR z 30. júla 2009, sp. zn. 29Cdo/1028/2008 dovolateľ zotrval na svojom tvrdení, že jeho výklad predmetného rozhodnutia (uvedený v bode 3.4 dovolania) je správny a naopak, žalovaný rozhodnutie nesprávne interpretuje, keď predpokladá, že žalobca ako oprávnený z výhrady vlastníctva si má vybrať medzi vlastníctvom k veci a uplatnením pohľadávky v konkurze.

5. K replike dovolateľa sa vyjadril žalovaný písomným podaním zo 4. apríla 2018 (ďalej aj „duplika“), v ktorom sa zaoberal najmä argumentáciou žalobcu, týkajúcou sa novely ZKR, uskutočnenej zákonom č. 87/2015 Z. z. Uvedená novela zaviedla možnosť veriteľa uplatniť si

v konkurze svoju pohľadávku zabezpečenú výhradou vlastníckeho práva, z čoho je zrejmé, že výhrada vlastníctva má a vždy mala povahu zabezpečovacieho inštitútu. Až do prijatia tejto novely ZKR výslovne neriešil situáciu veriteľov, ktorých pohľadávky boli zabezpečené výhradou vlastníckeho práva, v dôsledku čoho bolo možné v režime konkurzu uplatniť tento inštitút len ako zabezpečovacie právo spolu s pohľadávkou, ktorú zabezpečovalo. Opačný výklad, zastávaný dovolateľom, spôsobuje neriešiteľnú situáciu, kedy sa žalobca domáha úhrady dlžných pohľadávok a zároveň aj vylúčenia vecí z konkurznej podstaty, čo je neprípustné. Žalobcom zamýšľaný postup, v rámci ktorého chce nehnuteľnosti speňažiť a rozdiel medzi dlžnou sumou a získaným výťažkom vrátiť do konkurznej podstaty, je absolútne vylúčený, keďže nemá oporu v právnej úprave. Namietal tiež, že na konanie pred dovolacím súdom potrebuje právny zástupca žalobcu plnomocenstvo, oprávňujúce ho na zastupovanie aj v tomto konaní, pričom dovolateľ také plnomocenstvo nepredložil. Navrhol preto, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol ako podané neoprávnenou osobou.

6. V reakcii na dupliku žalovaného doručil žalobca dňa 23. apríla 2018 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky elektronické podanie, datované dňom 20. apríla 2018, v ktorom poukázal na to, že svojmu právnomu zástupcovi udelil splnomocnenie na zastupovanie v celom súdnom konaní, vrátane konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Dovolanie upravené v štvrtej časti Civilného sporového poriadku je mimoriadnym opravným prostriedkom a konanie o ňom nepredstavuje osobitné konanie, ale je súčasťou konania v danej veci. Aj podľa autorov Komentára k Civilnému sporovému poriadku (z vydavateľstva C.H.BECK, ktorý vyšiel v roku 2016 v Prahe) patrí konanie o dovolaní do základného konania, pričom ukončením konania je okamih, keď súd rozhodne o dovolaní, alebo moment márneho uplynutia lehoty na jeho podanie. Dovolateľ je preto toho názoru, že je riadne zastúpený advokátom v súlade s ustanovením § 429 C. s. p., pričom originál splnomocnenia zároveň priložil k tomuto podaniu.

7. Dňa 26. marca 2019 bolo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky doručené elektronické podanie žalovaného zo dňa 25. marca 2019, označené ako „Vyjadrenie žalovaného k vyjadreniu žalobcu zo dňa 20. 04. 2018 v konaní o vylúčení vecí zo súpisu majetku podstat“. S poukazom na to, že žalovaný v predmetnom podaní neuviedol žiadnu novú argumentáciu, ktorá by už nebola obsahom jeho predchádzajúcich vyjadrení k dovolaniu žalobcu, dovolací súd nepovažoval za potrebné jeho obsah znovu opakovať. Žalovaný v predmetnom vyjadrení zotrval len na svojich doterajších vyjadreniach, navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť alebo odmietnuť, nevyhovieť návrhu na odklad právoplatnosti odvolacieho rozsudku a žiadal, aby mu bol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v zmysle ustanovenia § 35 C. s. p. (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „NS SR“) po zistení, že dovolanie podala strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) skúmal najskôr to, či sú splnené podmienky podľa ustanovenia § 429 ods. 1 C. s. p., podľa ktorého musí byť dovolateľ v dovolacom konaní zastúpený advokátom, keďže žalovaný vo svojej duplike zo 4. apríla 2018 namietal, že žalobca nepredložil splnomocnenie, ktoré by túto skutočnosť preukazovalo. Na výzvu dovolacieho súdu zaslala advokátska kancelária a. & p., s. r. o. elektronické podanie, obsahom ktorého je splnomocnenie zo dňa 1. decembra 2014, ktorým žalobca splnomocnil túto obchodnú spoločnosť (ktorej jediným predmetom činnosti je poskytovanie právnych služieb), aby ho zastupovala vo všetkých súdnych konaniach (vrátane incidenčných konaní a konaní o vylúčení vecí z konkurznej podstaty) proti správcovi konkurznej podstaty úpadcu G. e., a. s., pričom rozsah splnomocnencovho oprávnenia bol ďalej konkretizovaný tak, že sa vzťahuje okrem iného aj na podávanie a vzdávanie sa riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Predmetné splnomocnenie podľa názoru dovolacieho súdu osvedčuje tú skutočnosť, že žalobca je v dovolacom konaní zastúpený právnickou osobou založenou na účel výkonu advokácie, v mene

ktorej koná advokát Mgr. R. O. Len pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že elektronické podanie bolo dovolaciemu súdu doručené spolu s osvedčovacou doložkou o zaručenej konverzii, osvedčujúcou to, že novovzniknutý elektronický dokument vznikol zaručenou konverziou ako elektronická podoba pôvodného dokumentu v listinnej podobe, a má preto rovnaké právne účinky a je použiteľný na právne účely v rovnakom rozsahu ako osvedčená kópia pôvodného dokumentu, ktorého transformáciou vznikol (§ 39 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o e-Governmente).

9. Následne dovolací súd skúmal, či dovolanie žalobcu smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom.

10. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu – ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10.1. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj ustanovenie § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že odvolací súd sa odchýlil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v riešení dovolateľom označenej právnej otázky, na ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.), alebo že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Ak v dovolaní abscentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania (uznesenie NS SR z 26. septembra 2017, sp. zn. 1Cdo/206/2016, uznesenie NS SR z 8. júna 2017, sp. zn. 3Cdo/52/2017). Teda, pokiaľ dovolací súd má riešiť právnu otázku, ktorou sa dovolací súd ešte nezaoberal, alebo ktorá bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená odchylne od rozhodnutia odvolacieho súdu, tak povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany je 1/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, 2/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená (uznesenie NS SR z 22. februára 2018, sp. zn. 3Cdo/146/2017) a 3/ konkretizovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť. Civilný sporový poriadok v tomto smere zaťažuje argumentačnou povinnosťou dovolateľa, a nie dovolací súd. Právna otázka takto v dovolaní nenastolená a nekonkretizovaná, nemá relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p.

10.2. Zo strany dovolateľa je preto potrebné, aby konkretizoval právnu otázku riešenú odvolacím súdom, spolu s uvedením riešenia aplikovaného odvolacím súdom, vysvetlil odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a uviedol, ako mala byť právna otázka vyriešená správne (rozhodnutie NS SR z 21. augusta 2018, sp. zn. 3Obdo/42/2018, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 83/2018). Odvolací súd poukazuje aj na ďalšie rozhodnutie NS SR z 27. septembra 2017, sp. zn. 6Cdo/149/2017, z ktorého vyplýva, že ak dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť, od ktorých rozhodnutí dovolacieho súdu,

predstavujúcich ustálenú rozhodovaciu súdnu prax, sa odvolací súd odklonil pri riešení konkrétnej právnej otázky, od ktorej záviselo jeho rozhodnutie. Prípustnosť dovolania sa vždy vzťahuje na právne otázky, ktorých vyriešenie viedlo k záverom uvedeným v rozhodnutí odvolacieho súdu a prípustnosť dovolania potom bude – vzhľadom na viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) – závisieť od toho, či a ako dovolateľ vymedzil dovolaciu otázku zásadného právneho významu, ktorú dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi doteraz ešte neriešil (ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.) alebo ktorá predstavovala odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.).

11. V posudzovanom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky – pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa názoru dovolateľa, odvolací súd založil svoje rozhodnutie na nesprávnych právnych záveroch, ktoré sú uvedené v bode 2.1 odôvodnenia tohto rozhodnutia pod písmenami a/ až e/.

11.1. Na preukázanie odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu dovolateľ poukázal na rozhodnutie NS SR zo 16. augusta 2008, sp. zn. 5Obo/50/2005, „stanovisko“ NS SR č. 52, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 6/2010 a viaceré rozhodnutia Vrchného soudu v Prahe a NS ČR, ktoré citoval v dovolaní.

11.2. Dovolací súd upriamuje pozornosť na to, že „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach NS SR, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax, vyjadrenú opakovane vo viacerých, nepublikovaných rozhodnutiach dovolacieho súdu alebo dokonca aj v jednotlivom, doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia NS SR názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.

11.3. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní namietal odklon odvolacieho súdu od rozhodnutí zahraničných súdov (v danom prípade súdov Českej republiky), dovolací súd uvádza, že Civilný sporový poriadok viaže prípustnosť dovolania v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ výlučne na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolacieho. Argumentácia inými rozhodnutiami ako rozhodnutiami dovolacieho súdu Slovenskej republiky nezakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Rovnaký záver platí aj pre časť dovolania, v ktorej dovolateľ namietal rozpor napadnutého rozsudku odvolacieho súdu s právnymi závermi vyslovenými v rozhodnutí NS SR zo 16. augusta 2006, sp. zn. 5Obo/50/2005, ktoré nepredstavuje rozhodnutie vydané dovolacím súdom v rámci dovolacieho konania, pretože ide o rozhodnutie odvolacie. Navyiac, skutkové a právne okolnosti boli iné ako v posudzovanom prípade, pretože odvolacie rozhodnutie sp. zn. 5Obo/50/2005 sa týka kúpnej zmluvy a dodávky tovaru, ku ktorému bola dohodnutá výhrada vlastníckeho práva v prospech predávajúceho, pričom časť tovaru, ktorý nebol žalobcovi vydaný, bol úpadcom zapracovaný do celého výrobku, resp. do nedokončenej výroby, čím vznikla nová vec (§ 135b ods. 2 Občianskeho zákonníka), a uvedenie dodávky do predošlého stavu nebolo možné a ani účelné. Úpadca spracoval tovar vo vlastníctve žalobcu dobromyseľne, aj keď vedel, že podľa výhrady vlastníckeho práva nadobudne vlastnícke právo neskôr, než je stanovené v ustanovení § 443 Obchodného zákonníka. Keďže po začatí konania o vylúčenie veci z konkurznej podstaty žalovaný správca konkurznej podstaty úpadcu zmluvou o predaji podniku, uzavretou podľa ustanovenia § 27 ZKV, predal kupujúcim aj zásoby nedokončenej výroby, zásoby hotových výrobkov a tovaru zjavne pred tým, než súd rozhodol o vylučovacej žalobe, žalobca nemal možnosť žiadať vydanie veci proti

nadobúdateľom podniku úpadcu, a preto súd konštatoval, že je nepochybné, že úpadca sa mohol stať vlastníkom tovaru pôvodného vlastníka – žalobcu spracovaním tovaru na novú vec, avšak v tom prípade mu zo zákona vznikla povinnosť zaplatiť pôvodnému vlastníkovi cenu toho, o čo sa jeho majetok zmenšil, a to konkrétne o sumu 940 518,- Sk ako peňažnú náhradu, ktorá má byť vylúčená z konkurznej podstaty úpadcu. Dôsledok spracovania tovaru predávajúceho úpadcom pri existencii vlastníckeho práva pred vyhlásením konkurzu na majetok úpadcu má ten dôsledok, že predávajúci sa veriteľom dlžníka nestal, pretože svoj nárok na ochranu vlastníckeho práva uplatnil na súde vylučovacou žalobou o vylúčenie peňažnej náhrady, o ktorú sa jeho majetok zmenšil. V prípade predmetnej vylučovacej žaloby, uplatnenej žalobcom, sa jedná o vylúčenie nehnuteľností (stavieb) zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu, pričom žalobca sa domáha vylúčenia týchto nehnuteľností z dôvodu, že sa cíti byť ich vlastníkom v zmysle dohodnutej výhrady vlastníckeho práva v zmluve o dielo (stavby vznikli ich vybudovaním zhotoviteľom). Vylučovacia žaloba bola súdom zamietnutá z dôvodu, že žalobca neosvedčil, že mu svedčí právo odôvodňujúce vylúčenie predmetných nehnuteľností zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu, keďže od zmluvy o dielo neodstúpil, ale s podaním vylučovacej žaloby si súbežne uplatnil aj nárok na doplatenie ceny diela prihláškou v konkurznom konaní, vedenom na majetok úpadcu, pričom jeho prihlásená pohľadávka v sume 892 664, 29 eur bola správcom aj uznaná. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že rozsudok NS SR ako súdu odvolacieho vôbec nerieši tie otázky zásadného právneho významu, na ktorých založil svoje rozhodnutie odvolací súd v posudzovanom prípade.

11.4. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd uzaviera, že dovolateľom v dovolaní označené rozhodnutia českých súdov a odvolacie rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Obo/50/2005 nezakladajú prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. (viď rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Obdo/1/2018, sp. zn. 5Obdo/4/2018, sp. zn. 1Obdo/4/2018), a nie sú preto spôsobilé vyvolať dovolací prieskum právnych záverov odvolacieho súdu v predmetnej veci, v ktorej dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

11.5. Stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktoré poukázal dovolateľ v dovolaní, je v skutočnosti uznesenie NS SR zo dňa 28. októbra 2009, sp. zn. 4Cdo/96/2008, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 6/2010 pod poradovým číslom 52 (ďalej len „judikát R 52/2010“). Riešila sa v ňom možnosť súbežného uplatnenia excindačnej žaloby (žaloby na vylúčenie veci zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu) a určovacej žaloby (o určenie vlastníckeho práva k veci). Právna veta judikátu R 52/2010 znie: „Sama skutočnosť, že prebieha konanie o (excindačnej) žalobe na vylúčenie veci zo súpisu konkurznej podstaty, nezakladá bez ďalšieho nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu (§ 80 písm. c/ O. s. p.) na určení, že je vlastníkom tejto veci. Odvolací súd (zhodne so súdom prvej inštancie) správne uviedol, že žaloba o určenie vlastníckeho práva k veci a žaloba o vylúčenie veci zo súpisu podstaty majú svoje opodstatnenie dané predmetom konania, ktorý bol nimi určený. Keďže predmety týchto žalôb sa líšia, možnosť uplatnenia jednej z nich nevyklučuje prípadné úspešné uplatnenie druhej. Zo skutočnosti, že je vedené konanie o návrhu žalobcu na vylúčenie veci zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu, nemožno vyvodzovať nedostatok jeho naliehavého právneho záujmu na určení, že je jej vlastníkom. Žaloba o určenie vlastníckeho práva predstavuje jeden z právnych prostriedkov ochrany vlastníka, pričom základným procesným predpokladom jej úspešnosti je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Ak sa žalobca domáha určenia, že je vlastníkom nehnuteľnosti, pri ktorej je v katastri nehnuteľností zapísaný ako vlastník niekto iný (ako je tomu aj v posudzovanom prípade – úpadca), má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Súdna rozhodnutie o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je podkladom na vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností a žaloba o určenie vlastníckeho práva je spôsobilým právnym prostriedkom na odstránenie neistoty o skutočných právnych vzťahoch medzi účastníkmi. Od žaloby o určenie vlastníckeho práva treba odlišovať žalobu o vylúčenie veci zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu (excindačná žaloba). Výsledkom úspešného uplatnenia vylučovacej žaloby je vylúčenie veci

zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu, avšak nie určenie vlastníckeho práva k veci, pretože zápisom veci do súpisu podstaty, rovnako ako právoplatným rozhodnutím o jej vylúčení zo súpisu, sa nemení jej skutočný vlastník, či už je ním úpadca alebo tretia osoba. V konaní o vylučovacej žalobe je súd v zmysle ustanovenia § 19 ods. 2 ZKV alebo ustanovenia § 78 ods. 4 ZKR oprávnený len prejudiciálne posudzovať otázku vlastníckeho práva (prípadne iného práva) k vylučovanej veci za tým účelom, aby mohol dospieť k záveru o správnosti alebo nesprávnosti postupu správcu konkurznej podstaty úpadcu pri jej zapísaní do súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu. Výsledkom takéhoto konania nie je určenie vlastníckeho práva, ale výrok, ktorým súd buď zamietne vylučovaciu žalobu, alebo rozhodne o vylúčení veci zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v tejto časti neodporuje judikátu R 52/2010. Zároveň však dovolací súd dodáva, že rozhodnutie odvolacieho súdu vôbec nespočíva na právnom závere, ktorý dovolateľ považuje za nesprávny a vymedzil ho v dovolaní pod písmenom e/. Odvolací súd sa preto pri svojom rozhodovaní neodchýlil od judikátu R 52/2010. Rovnako bez právnej relevancie je nesúhlas dovolateľa s právnym záverom formulovaným pod písmenom b/, že dohoda o výhrade vlastníctva nie je spôsobilým titulom, na základe ktorého by mohlo dôjsť k prevodu vlastníctva z povinného z tejto výhrady na oprávneného z tejto výhrady (z úpadcu na žalobcu). Túto námietku dovolateľa nepovažuje dovolací súd za právnu otázku zásadného právneho významu, na ktorej spočíva rozhodnutie odvolacieho súdu, nakoľko odvolací súd založil svoje rozhodnutie na tom, že žalobca neosvedčil dôvodnosť podanej vylučovacej žaloby, keďže súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok zo 14. marca 2014 si prihlásil do konkurzného konania svoju pohľadávku titulom neuhradenej časti ceny diela voči úpadcovi, ktorej podkladom bola zmluva o dielo v znení jej dodatku a súbežne sa domáhal aj vylúčenia nehnuteľností (stavieb) zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu z dôvodu vlastníckeho práva k nim na základe výhrady vlastníctva, dohodnutej v dodatku k zmluve o dielo, uzavretom dňa 12. februára 2009. Odvolací súd v odseku 23. odôvodnenia svojho rozsudku konštatoval, že na základe dodatku k zmluve o dielo žalobca precizoval výhradu vlastníckeho práva k stavbám, teda je zrejmé, že akceptoval medzi zmluvnými stranami dohodnutú výhradu vlastníctva. Následná úvaha odvolacieho súdu v odseku 24. odôvodnenia rozsudku o tom, aký dôvod, uplatňovaný zo strany žalobcu, bude podstatný v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 9Cb/225/2013 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (a ako prípadne bude súdom posúdený – poznámka dovolacieho súdu), je bez právnej relevancie vo vzťahu k predmetnej vylučovacej žalobe.

11.6. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd uzaviera, že dovolateľ neoznačil žiadne rozhodnutia NS SR ako súdu dovolacieho, ktorými by preukázal, že odvolací súd sa pri riešení právnych otázok zásadného právneho významu, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Z tohto dôvodu nie je daná procesná prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

12. Dovolateľ ďalej prípustnosť dovolania založil na ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

12.1. Podľa názoru dovolacieho súdu, rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na vyriešení nasledovných otázok zásadného právneho významu, vymedzených dovolateľom v dovolaní: 1. Či si zhotoviteľ z titulu výhrady vlastníckeho práva k dielu môže uplatniť nárok na vydanie veci (diela) zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu formou vylučovacej žaloby a súbežne aj zaplataenie neuhradenej časti ceny diela na základe prihlášky, ktorou si v konkurznom konaní, vedenom na majetok úpadcu prihlásil svoju pohľadávku voči úpadcovi? 2. Či zhotoviteľ diela, ktorý riadne a včas splnil svoj záväzok zo zmluvy o dielo a ktorý má voči objednávateľovi pohľadávku z titulu neuhradenej časti ceny diela, si musí vybrať, či odstúpi od zmluvy o dielo, obsahujúcej výhradu vlastníctva a uplatní si vydanie veci, čo v podmienkach konkurzu vyhláseného na majetok

úpadcu (objednávateľa) znamená podanie vylučovacej (excindačnej) žaloby podľa ustanovenia § 78 ods. 4 ZKR, alebo či zotrvá v zmluvnom vzťahu s úpadcom a v konkurznom konaní si uplatní pohľadávku z titulu neuhradenej časti ceny diela? Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), aj keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V prejednávanej veci sa to týka otázok, ktoré dovolateľ uvádza pod písmenami b/ a e/, ku ktorým dovolací súd zaujal svoje stanovisko už vyššie v odseku 11.5. odôvodnenia tohto rozhodnutia, pričom toto stanovisko platí aj vo vzťahu k dovolateľom uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

12.2. Ohľadom vyššie vymedzených otázok, na riešení ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, doposiaľ nedošlo k vytvoreniu a ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. So zreteľom na riadne nastolenie právnych otázok spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniu § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. a v prípade, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je procesne prípustné.

12.3. O nesprávnu aplikáciu právneho predpisu ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho však interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (uznesenie NS SR z 26. februára 2010, sp. zn. 1Cdo/222/2009).

12.4. Obchodný zákonník *expressis verbis* upravuje výhradu vlastníckeho práva u kúpnej zmluvy v ustanovení § 445. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že strany si môžu písomne dohodnúť, že kupujúci nadobudne vlastnícke právo k tovaru neskôr, než je ustanovené v § 443. V prípade aj iných odplatných zmlúv, medzi ktoré patrí aj zmluva o dielo, Obchodný zákonník zmluvným stranám umožňuje dohodnúť si výhradu vlastníckeho práva za primeranej aplikácie ustanovenia § 445 Obch. zák. Otázku vlastníckeho práva k zhotovovanej veci (a nebezpečenstvo škody na nej) upravuje ustanovenie § 542 Obch. zák., pričom odseky 1 a 2 citovaného ustanovenia majú dispozitívnu povahu a nebránia tomu, aby si zmluvné strany v zmluve o dielo dohodli výhradu vlastníckeho práva k zhotovovanej veci v prospech zhotoviteľa. Ustanovenie § 554 ods. 5 Obchodného zákonníka na základe analógie umožňuje aplikáciu ustanovení § 444 až § 446, § 455 až § 459, a § 461, upravujúcich kúpnu zmluvu, aj na zmluvu o dielo. Na zmluvu o dielo sa tak vzťahuje aj ustanovenie § 445 Obch. zák., upravujúce dohodu strán o neskoršom nadobudnutí vlastníckeho práva objednávatelom, než ustanovuje zákon (výhrada vlastníckeho práva), v zmysle ktorej objednávatel nadobudne vlastnícke právo k zhotovovanej veci až zaplatením ceny diela.

12.5. V posudzovanom prípade, tak ako je vyššie konštatované, bola dohodnutá výhrada vlastníckeho práva v prospech zhotoviteľa v dodatku č. 1 z 12. februára 2009 k zmluve o dielo, v zmysle ktorej vlastnícke právo k dielu prechádza na objednávatel'a až dňom úplného zaplatenia ceny diela zhotoviteľovi. Z uvedenej skutočnosti vychádzal aj odvolací súd, keď akceptoval dojednanie o výhrade vlastníctva k nehnuteľnostiam v dodatku č. 1 k zmluve o dielo. Úvaha súdu navyše – že aj keď v dodatku k zmluve o dielo bola dohodnutá výhrada vlastníckeho práva v prospech žalobcu až do úplného zaplatenia ceny diela, predmetné dojednanie nie je spôsobilým titulom, na základe ktorého by mohlo dôjsť k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z úpadcu na žalobcu – je bez právnej relevancie, nadbytočná a aj nezrozumiteľná, keďže dodatok č. 1 k zmluve o dielo skutočne nerieši prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (stavbám), čo správne namietal aj dovolateľ, nakoľko stavby boli zhotovené žalobcom ako zhotoviteľom (teda išlo o originárny spôsob nadobudnutia vlastníctva k stavbám).

12.6. Žalobca podal žalobu o vylúčenie nehnuteľností zo súpisu majetkovej podstaty úpadcu na súde prvej inštancie dňa 29. januára 2015. Žalobca ako vylučovateľ sa domáhal vylúčenia predmetných nehnuteľností (stavieb) zo súpisu majetkovej podstaty úpadcu z dôvodu, že je ich vlastníkom s poukazom na dohodnutú výhradu vlastníckeho práva, ktorá osvedčuje vylúčenie predmetných nehnuteľností zo súpisu majetkovej podstaty úpadcu, a preto správca (podľa názoru

žalobcu) nepostupoval správne, keď predmetné nehnuteľnosti zapísal do súpisu majetkovej podstaty úpadcu. Nie je sporné, že žalovaný z titulu existujúcej výhrady vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam od zmluvy o dielo neodstúpil, ale v zmluvnom vzťahu s objednávateľom - úpadcom naďalej zotrval. Z dohodnutej ceny diela 6.480.270,35 Eur zostala nezaplatená cena 892 664,29 Eur, pričom žalobca si súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok zo 14. marca 2014 (t. j. cca jeden rok pred podaním vylučovacej žaloby) prihlásil svoje pohľadávky z titulu neuhradenej časti ceny diela v konkurznom konaní úpadcu vedenom pod sp. zn. 1R/5/2013 v sume 1 516 339,57 Eur, z ktorej správca konkurznej podstaty úpadcu uznal pohľadávku žalovaného v sume 892 664,29 Eur ako oprávnenú (vo zvyšnej sume ju poprel).

12.7. Zmluva o dielo je synalagmatickou zmluvou, čo znamená, že zmluvné strany majú voči sebe vzájomné plnenia. Záväzku zhotoviteľa vykonať určité dielo zodpovedá záväzok objednávateľa zaplatiť cenu za jeho vykonanie. Od zmluvy možno odstúpiť v prípadoch, ktoré ustanovuje zmluva alebo zákon. V posudzovanom prípade zmluva o dielo upravovala dôvody odstúpenia od zmluvy a spôsob, akým tak je možné urobiť, pričom v bode 11.4. sú upravené dôvody, kedy môže od zmluvy odstúpiť zhotoviteľ. Medzi tieto dôvody patrí aj prípad omeškania objednávateľa s úhradou faktúry zhotoviteľa dlhšie ako 40 dní, ak objednávateľ nevykoná nápravu ani v dodatočnej primeranej lehote, ktorú mu zhotoviteľ poskytne v písomnom upozornení na jeho omeškanie, alebo je omeškanie objednávateľa so zaplatením zádržného alebo jeho časti dlhšie ako 20 dní a objednávateľ nevykoná nápravu ani v dodatočnej primeranej lehote, ktorú mu zhotoviteľ poskytne v písomnom upozornení na jeho omeškanie. Nie je sporné, že predtým, než bol na objednávateľa vyhlásený konkurz, objednávateľ nezaplatil zhotoviteľovi celú cenu diela. Rovnako je nesporným tiež to, že zhotoviteľ od zmluvy o dielo neodstúpil a nepodal tzv. vindikačnú žalobu v zmysle ustanovenia § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorou sa vlastník domáha vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržiava. V situácii, keď zhotoviteľ diela (ktorý sám riadne a včas splnil svoj záväzok zo zmluvy o dielo, t. j. dielo vykonal a odovzdal objednávateľovi) má voči objednávateľovi pohľadávku na zaplatenie ceny diela, s ktorej plnením je objednávateľ v omeškaní, má právo zvoliť si, či od zmluvy odstúpi pre omeškanie objednávateľa (čím dôjde k zániku zmluvy s účinkami *ex nunc*), alebo v zmluvnom vzťahu s objednávateľom zotrva a bude sa domáhať riadneho splnenia záväzku (a prípadných ďalších nárokov vyplývajúcich z omeškania objednávateľa s úhradou peňažného dlhu).

12.8. Dňa 4. februára 2014 bol na majetok objednávateľa vyhlásený konkurz, pričom jedným z najdôležitejších účinkov vyhlásenia konkurzu je to, že oprávnenie úpadcu nakladať s majetkom podliehajúcim konkurzu a oprávnenie konať za úpadcu vo veciach týkajúcich sa tohto majetku, vyhlásením konkurzu prechádza na správcu, ktorý koná v mene a na účet úpadcu (ustanovenie § 44 ods. 1 ZKR v znení platnom a účinnom v čase vyhlásenia konkurzu). Ak ZKR neustanovuje inak, pohľadávku, ktorá sa v konkurze uplatňuje prihláškou, nie je možné počas konkurzu uspokojiť z majetku podliehajúceho konkurzu inak, ako rozvrhom výťažku zo speňaženia tohto majetku (§ 44 ods. 4 ZKR). Z ustanovenia § 45 ods. 2 ZKR vyplýva, že ak úpadca pred vyhlásením konkurzu uzavrel zmluvu o vzájomnom plnení, ktorú druhá zmluvná strana už splnila, avšak úpadca v čase vyhlásenia konkurzu zmluvu ešte nesplnil alebo zmluvu splnil len čiastočne, druhá zmluvná strana môže od zmluvy v rozsahu úpadcom nesplnených záväzkov odstúpiť; nároky druhej zmluvnej strany z odstúpenia od zmluvy však možno v konkurze uplatniť len prihláškou ako podmienenú pohľadávku. Rozsah práv zmluvnej strany, ktorá od zmluvy odstúpila, sa spravuje dohodou v zmluve a príslušným hmotnoprávnym predpisom, podľa ktorého zmluva vznikla. V posudzovanom prípade zmluva o dielo vznikla podľa Obchodného zákonníka, pričom ZKR ako *lex specialis* vo vzťahu k Obchodnému zákonníku modifikuje ustanovenia o odstúpení od zmluvy v ustanovení § 45.

12.9. Z ustanovenia § 78 ods. 4 ZKR (v znení účinnom v čase podania predmetnej vylučovacej žaloby, t. j. k 29. januáru 2015 – jedná sa o znenie ZKR zavedené novelou, uskutočnenou zákonom č. 348/2011 Z. z., účinnou od 1. januára 2012, ktoré platí až po súčasnosť), upravujúceho

vylučovaciú (excindačnú) žalobu vyplýva, že súd uloží osobe uvedenej v návrhu správcu, aby v lehote určenej súdom - nie kratšej ako 30 dní – podala žalobu proti správcovi.

12.10. Len pre úplnosť dovolací súd uvádza, že novela ZKR, uskutočnená zákonom č. 87/2015 Z. z., zaviedla úpravu výhrady vlastníctva a finančného lízingu v ustanovení § 45a. Vzťahuje sa však len na kúpnu zmluvu, v ktorej bola dohodnutá výhrada vlastníckeho práva, a nie na iné typy zmlúv. Táto úprava sa nevzťahuje na tento prípad, keďže ustanovenie § 45a ZKR nadobudlo účinnosť až od 1. januára 2016 a podľa prechodného ustanovenia § 206c ZKR (k úpravám účinným od 1. januára 2016) sa konania začaté pred 1. januárom 2016 dokončia podľa predpisov účinných do 31. decembra 2015. Dovolací súd sa nezaoberal ani otázkou, či si mal alebo nemal žalobca prihlásiť v konkurze výhradu vlastníctva ako zabezpečovacie právo, pretože vychádzal zo zisteného skutkového a právneho stavu veci, a to že žalobca si svoju pohľadávku prihlásil súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok.

12.11. V posudzovanom prípade žalovaný od zmluvy o dielo neodstúpil, v zmluvnom vzťahu s úpadcom naďalej zotrval a v konkurznom konaní si súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok zo 14. marca 2014 prihlásil svoju pohľadávku z titulu neuhradenej časti ceny diela v konkurznom konaní, vedenom na majetok úpadcu pod sp. zn. 1R/5/2013, pričom správca ju uznal v sume 892 664,29 Eur ako oprávnenú a táto bude v ďalšom podliehať uspokojeniu v rámci rozvrhu s pohľadávkami ostatných veriteľov. Žalobca sa zároveň na základe vylučovacej žaloby domáha (podal ju 29. januára 2015) vylúčenia nehnuteľností (stavieb) zo súpisu majetkovej podstaty úpadcu z dôvodu, že je ich vlastníkom na základe dojednanej výhrady vlastníctva v zmluve o dielo v znení dodatku č. 1.

12.12. K právnym otázkam č. 1 a č. 2, vymedzeným dovolateľom v dovolaní, na vyriešení ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu - dovolací súd uvádza – že aj podľa jeho názoru, ak si zhotoviteľ diela dohodol s objednávateľom výhradu vlastníckeho práva k stavbám a ak objednávateľ porušil záväzok zaplatiť riadne a včas dohodnutú cenu diela, tak zhotoviteľ (ako druhá zmluvná strana) mal právo (možnosť voľby, nie povinnosť) zvoliť si, či od zmluvy o dielo odstúpi a bude požadovať vydanie vecí, čo v podmienkach konkurzného konania úpadcu (objednávateľa) znamená podanie vylučovacej (excindačnej) žaloby podľa ustanovenia § 78 ods. 4 ZKR, alebo v zmluvnom vzťahu s úpadcom naďalej zotrvať a v konkurze si prihláškou uplatniť právo na zaplatenie neuhradenej časti ceny diela. Súbežné uplatnenie obidvoch týchto nárokov (čo uskutočnil žalobca) je neprípustné, pretože by to znamenalo duplicitu a bolo by to aj v rozpore s účelom konkurzného konania, ktorým je vysporiadanie majetkových pomerov úpadcu a pomerné uspokojenie konkurzných veriteľov v čo najvyššej miere a podľa možností v čo najkratšom čase. Pokiaľ by totiž súd vylučovacej žalobe vylučovateľa (žalobcu) vyhovel a rozhodol by o vylúčení stavieb zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu, tak žalobca by získal stavby (za ktoré úpadca prevažnú časť ceny už zaplatil), avšak zároveň by predmetom rozvrhu v konkurze úpadcu bola aj jeho prihlásená pohľadávka z titulu neuhradenej časti ceny diela, ktorá bola správcom uznaná za oprávnenú v sume 892.664,29 eur. Povinnosť objednávateľa zaplatiť cenu diela zo zmluvného vzťahu totiž zaniká až účinným odstúpením od zmluvy o dielo. K námietke dovolateľa, že ak by od zmluvy o dielo odstúpil, zanikla by celá zmluva o dielo, vrátane dohody o výhrade vlastníctva, v dôsledku čoho by stratil postavenie vlastníka, dovolací súd poznamenáva, že odstúpenie od zmluvy o dielo sa nijako nedotýka vlastníckeho práva nadobudnutého (niektorou zo zmluvných strán) zhotovením diela, t. j. na základe dispozitívnej úpravy § 542 ods. 1 Obch. zák. Ako aj sám dovolateľ opakovane zdôraznil, vlastnícke právo k zhotovovanému dielu nadobudol tzv. originárnym spôsobom, pri ktorom jeho vlastnícke právo nie je odvodené od vlastníckeho práva objednávateľa.

12.13. Dovolací súd ďalej poukazuje na to, že ZKR neupravuje postup, na základe ktorého by správca mohol prihlásenú a ním uznanú pohľadávku konkurzného veriteľa vyradiť zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu. Postup navrhovaný dovolateľom – že ak by súd vyhovel jeho vylučovacej žalobe, on by stavby speňažil, uspokojil by svoju pohľadávku titulom

neuhradenej časti ceny diela a zvyšok by dal správcovi, prípadne by vzal prihlášku späť (čo je ale dispozičný úkon žalobcu, závislý na jeho vôli) – je v rozpore s príslušnými ustanoveniami ZKR, upravujúcimi postup správcu a aj súdu v konkurznom konaní. ZKR v konkurznom konaní vylučuje, aby niektorý konkurzný veriteľ (ktorým žalobca je na základe prihlásenia svojej neuhradenej pohľadávky formou prihlášky) bol individuálne uspokojený v celom rozsahu, na úkor iných konkurzných veriteľov.

12.14. Osoba, ktorá sa domáha vylúčenia vecí zo súpisu majetku konkurznej podstaty (vylučovateľ) musí preukázať to, že vec nemala byť do súpisu zaradená, ako aj to, že právo, ktoré vylučovalo zaradenie veci do súpisu majetku konkurznej podstaty, svedčí jej. V posudzovanom prípade žalobca, ktorý si súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok uplatnil v konkurze zaplatenie neuhradenej časti ceny diela (vyplývajúcej zo zmluvy o dielo) a z titulu existencie výhrady vlastníckeho práva predtým neodstúpil od zmluvy o dielo, v konaní o vylučovacej žalobe neosvedčil jej dôvodnosť, t. j. že mu svedčí právo odôvodňujúce vylúčenie sporných nehnuteľností zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu. Rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí vylučovacej žaloby, potvrdené rozhodnutím odvolacieho súdu, je vecne správne.

12.15. Pokiaľ dovolateľ poukazoval na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 29Cdo/1028/2007, je potrebné uviesť, že citované rozhodnutie sa týkalo výhrady vlastníckeho práva k tovaru, dojednanej v kúpnej zmluve a uplatnenej v rámci konkurzu, na ktorý sa vzťahoval odlišný zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní. Názor dovolateľa, že uvedený judikát vôbec nerieši vzťah a účinky výhrady vlastníctva pre prípad, že predávajúci neodstúpi od zmluvy, nie je správny. Zo záveru odôvodnenia rozhodnutia NS ČR práve vyplýva, že vo vzťahu k tovaru (označenému pod položkou 5) dovolateľka od kúpnych zmlúv neodstúpila a nemohla sa domáhať ich vylúčenia zo súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu práve z dôvodu neodstúpenia od kúpnej zmluvy, keďže súbežne si uplatnila aj nárok na zaplatenie kúpnej ceny prihláškou v konkurze, vedenom na majetok úpadkyne.

12.16. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie podané žalobcom v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. nie je dôvodné. Na základe uvedeného dovolací súd zamietol dovolanie žalobcu podľa ustanovenia § 448 C. s. p. Keďže dovolanie bolo zamietnuté, dovolací súd nerozhodoval o návrhu dovolateľa na odklad právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 2 C. s. p.

68.

ROZHODNUTIE

Pohľadávka na zaplatenie vopred uhradeného a nespotrebovaného nájomného vyplývajúca zo zmluvy o dlhodobom podnájme (rovnako i v prípade zmluvy o dlhodobom nájme) nie je podmienenou pohľadávkou podľa ustanovenia § 20 ods. 1 v spojení s ustanovením § 20 ods. 2 veta druhá zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení zmien a doplnkov, ale je pohľadávkou proti podstate v zmysle ustanovenia § 31 ods. 3 písm. a/ tohto zákona, vyplývajúcou z nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikla po vyhlásení konkurzu a je splatná v priebehu konkurzu.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. decembra 2019, sp. zn. 2ObdoV/9/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Košiciach ako súd prvej inštancie (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 27. apríla 2016, č. k. 1Cbi/74/2005-117 vo výroku I. určil, že pohľadávka žalobcu, prihlásená do konkurzného konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 3K/183/2002 vo výške 49 360,89 Eur, je po práve so zaradením do I. triedy a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok). Žalobcovi zároveň uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania – trovy právneho zastúpenia vo výške 327,38 Eur (III. výrok).

2. Prihlásenú pohľadávkou žalobca vyvodzoval zo Zmluvy o nájme pozemku uzavretej medzi B. t., a. s. ako prenajímateľom a B. N. H., spol. s r. o. ako nájomcom. Následne spoločnosť B. N. H., spol. s r. o. (ďalej aj „úpadca“) ako nájomca Zmluvou o dlhodobom podnájme pozemku uzavretou dňa 29. januára 1998 (ďalej len „Zmluva o dlhodobom podnájme“) prenechala žalobcovi ako podnájomcovi predmetné pozemky do dlhodobého podnájmu, a to na dobu určitú - 30 rokov. Žalobca mal za to, že táto pohľadávka je pohľadávkou podmienenou, ktorú prihlásil do konkurzu a ktorá je viazaná na odkladáciu podmienku, a to ukončenie Zmluvy o dlhodobom podnájme pozemku, na základe ktorej skutočnosti vznikne žalobcovi voči úpadcovi pohľadávka na vrátenie ešte nespotrebovaného nájomného za obdobie od platného ukončenia zmluvného vzťahu založeného Zmluvou o dlhodobom podnájme pozemku do 31. januára 2028. Krajský súd považoval žalobu v časti, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že pohľadávka vo výške 4 850 454,86 Eur, predstavujúca nespotrebované nájomné, je oprávnená a zistená so začlenením do I. triedy, za nedôvodnú, keďže žalobca predmet nájmu naďalej užíva.

3. O odvolaní žalobcu proti tomuto rozhodnutiu, ako súd odvolací, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 31. januára 2018, č. k. 2Obo/29/2016-139 tak, že rozsudok krajského súdu z 27. apríla 2016, č. k. 1Cbi/74/2005-117 v napadnutej časti jeho druhého a tretieho výroku potvrdil.

4. V dôvodoch svojho rozhodnutia zdôraznil, že za podmienené pohľadávky zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení platnom a účinnom v rozhodnom čase (ďalej len „ZKV“) vyhlasuje skupiny podmienených pohľadávok, ktoré je možno rozdeliť na: a/ podmienené pohľadávky podľa § 36 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“); b/ budúce pohľadávky ručiteľov dlžníka úpadcu, spoludlžníkov úpadcu, záložcov úpadcu a iných osôb, ktoré budú po vyhlásení konkurzu plniť za úpadcu; c/ iné pohľadávky, ktoré zákon vyhlasuje z hľadiska ich prihlasovania za podmienené pohľadávky.

4.1. Veriteľ podmienenej pohľadávky môže uplatňovať svoje práva, až keď správcovi konkurznej

podstaty úpadcu (ďalej len „správca“) preukáže vznik podmienenej pohľadávky, ak zákon neustanovuje inak (§ 20 ods. 2 ZKV). Je možné konštatovať, že pohľadávka veriteľovi v zásade vznikne splnením podmienky, pričom ZKV pri uplatňovaní pohľadávok z podmienených právnych úkonov, v zmysle ich logického výkladu, osobitne upravuje len prihlasovanie tých pohľadávok, ktorých vznik je viazaný na splnenie odkladacej podmienky. Z uvedeného dôvodu nebola podľa odvolacieho súdu (zrejme relevantná - pozn. dovolacieho súdu) námietka odvolateľa, že skončením podnájomného vzťahu nemá právnu možnosť domáhať sa vydania neskonzumovaného nájomného, nakoľko vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu nie je tou skutočnosťou, ktorá spôsobuje zmenu alebo zánik právneho vzťahu nájomcu a podnájomcu. Žalobca má možnosť uplatniť si vrátenie prípadného bezdôvodného obohatenia po zániku nájomnej zmluvy, či už zo strany nájomcu alebo podnájomcu až do zániku úpadcu (vymazaním z Obchodného registra), resp. právoplatného rozhodnutia o rozvrhu výťažku.

4.2. Predmetom odvolacieho konania bola pohľadávka, ktorú odvolateľ vyvodil zo Zmluvy o dlhodobom podnájme pozemku, a to v prípade, kedy by došlo k ukončeniu tejto zmluvy a malo by dôjsť k vráteniu ešte nespotrebovaného nájomného. Žalobca predmetnú prihlásenú pohľadávku považoval za podmienenú, nakoľko podľa jeho názoru splnenie účinkov vzniku nároku na bezdôvodné obohatenie je viazané na rozhodnutie správcu o zrušení, resp. vypovedaní Zmluvy o dlhodobom podnájme. Z dikcie ustanovenia § 20 ods. 2 tretia veta ZKV vyplýva, že pri odkladacej podmienke účinnosť inak platného právneho úkonu, v danom prípade ide o povinnosť úpadcu vrátiť bezdôvodné obohatenie žalobcovi, závisí od neistej, neznámej skutočnosti, o ktorej účastníci právneho úkonu (Zmluvy o dlhodobom podnájme) nevedia. Žalobca však neoznačil žiadnu neistú skutočnosť vzťahujúcu sa k právnemu vzťahu medzi ním a úpadcom. Právna skutočnosť, ktorú žalobca označil za podmienku, nemá podľa odvolacieho súdu náležitosti spôsobujúce podmienenosť pohľadávky. Možnosť vypovedať Zmluvu o nájme vyplýva priamo zo zákona, konkrétne ustanovenia § 14 ods. 3 ZKV, a nie je teda právnou skutočnosťou náhodilou a neznámou. Uvedený právny vzťah (Zmluva o dlhodobom podnájme) medzi stranami pretrváva a predmetný pozemok žalobca stále užíva. Vzhľadom k uvedenému je preto zrejmé, že žalobcom uplatnenú pohľadávku nie je možné subsumovať pod takú podmienenú pohľadávku, ktorú by upravoval ZKV v znení účinnom ku dňu vyhlásenia konkurzu (k 30. aprílu 2003 – pozn. dovolacieho súdu). V takomto prípade potom ide o nárok upravený všeobecnou právnou úpravou, ktorý by bolo možné uplatniť cez inštitút vydania bezdôvodného obohatenia.

5. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dňa 22. mája 2018 dovolanie a navrhol zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie.

6. Dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“).

6.1. Dovolateľ považuje v konaní za rozhodujúce právne posúdenie, či ním uplatnená (a žalovaným popretá) pohľadávka v konkurznom konaní podľa § 20 ods. 1 ZKV v spojení s § 20 ods. 2 veta druhá ZKV je podmienenou pohľadávkou alebo nie (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

7. Podľa dovolateľa prípady pri riešení obdobnej otázky pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, *per analogiam*, je možné vidieť v rozhodnutí Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4CoKR/6/2013, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Cob/216/2012 a v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 578/2015 (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.).

7.1. Z napadnutého rozhodnutia podľa názoru dovolateľa nie je možné vyvodiť, akým spôsobom súd dospel k záveru, že iba v prípade ukončenia podnájomného vzťahu by sa mohol dovolateľ

domáhať vydania prípadného bezdôvodného obohatenia. Súd zrejme opomenuli zohľadniť skutočnosť, že prenajímateľ – úpadca sa nachádza v konkurznom konaní a hoci doposiaľ nedošlo k ukončeniu podnájomného vzťahu, nie je zrejmé, akým právnym inštitútom by mal dovolateľ v konkurznom konaní (ako *lex specialis* ku všeobecnej právnej úprave) uplatňovať v budúcnosti vydanie neskonzumovaného a už ním zaplateného nájomného vyplývajúce mu z podnájomného vzťahu, rovnako tak to platí aj pre vydanie bezdôvodného obohatenia. Takýto záver súdov je dokonca *contra legem*, nemajúci žiadnu oporu v citovanej zákonnej norme, pretože v konkurznom konaní sa prihliada len na zistené pohľadávky, ergo žaloba dovolateľa na vydanie neskonzumovaného nájomného alebo na vydanie bezdôvodného obohatenia, by celkom zrejme nebola úspešná. V rovine polemiky, pre takúto eventualitu, by zrejme bol žalobca nútený uplatniť si svoju pohľadávku proti podstate, avšak len za predpokladu, že do toho času nebude konkurzné konanie skončené. Inými slovami, napadnuté rozhodnutie umožňuje žalovanému ukončiť konkurzné konanie bez toho, aby pohľadávka žalobcu, spočívajúca v neskonzuminovanom nájomnom, mohla byť ním prihlásená v konkurznom konaní, pokiaľ do skončenia konkurzného konania súčasne nedôjde k ukončeniu podnájomného vzťahu. Žalobca sa tak rozhodnutím súdu dostáva do stavu právnej neistoty, a takéto rozhodnutie nemôže považovať za správne. Dovolateľ je toho názoru, že v konkurznom konaní, pre prípad, že by došlo k skončeniu podnájomného vzťahu, nemá právnu možnosť domáhať sa vydania neskonzumovaného nájomného a už vôbec nie vydania bezdôvodného obohatenia. Práve pre túto skutočnosť žalobca uplatňoval svoju pohľadávku ako podmienenú.

7.2. Podľa mienky dovolateľa pohľadávku z titulu práva na vrátenie nájomného zaplateného vopred, môže a musí veriteľ (žalobca – podnájomca v predmetnom prípade) prihlásiť do konkurzného konania vedeného na majetok dlžníka (úpadcu – nájomca), podľa § 20 ods. 1 a § 20 ods. 2 veta druhá ZKV už od začatia konkurzného konania, najneskôr však do uplynutia prekluzívnej lehoty určenej na prihlásenie pohľadávok veriteľov v uznesení súdu o vyhlásení konkurzu, ako pohľadávku viazanú na splnenie odkladacej podmienky spočívajúcej v tom, že správca konkurznej podstaty vypovedá zmluvu o dlhodobom podnájme pozemku po vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka. Platí totiž rovnako, že na pohľadávky prihlásené z tohto titulu neskôr sa v konkurznom konaní nebude prihliadať. Podľa dovolateľa je zrejmé, že jeho pohľadávka vzniká, resp. eventuálne vznikne až skončením zmluvy o dlhodobom podnájme, založeného právnym úkonom správcu konkurznej podstaty, a práve pre takéto prípady, ZKV upravuje a dáva jedinou možnosť dovolateľovi v podobe inštitútu podmienenej pohľadávky, ktorá by sa mala využívať práve v týchto prípadoch, kedy nárok veriteľa, inak spôsobilý k prihláseniu v konkurznom konaní na majetok úpadcu, iba vznikne v priebehu konkurzného konania (spravidla s poukazom na právne konanie ďalších osôb).

7.3. Dovolateľ je teda názoru, že jeho pohľadávka bola v dobe od vyhlásenia konkurzu do uplynutia prekluzívnej doby stanovenej súdom pre prihlásenie pohľadávok v konkurznom konaní, spôsobilá k prihláseniu. Ustanovenie § 20 ods. 2 veta druhá ZKV podľa dovolateľa dovoľuje prihlásiť do konkurzného konania i pohľadávku viazanú na podmienku, pričom poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej len „NS ČR“) sp. zn. 29ICdo/62/2014 z 31. marca 2015. K otázke podmienenosti prihlásenej pohľadávky podľa dovolateľa nijako nebráni skutočnosť, že podnájomný vzťah medzi dovolateľom a úpadcom trvá. K uvedenému názoru poukazuje na rozhodnutie NS ČR KSPL 54 INS 8190/2012, 29 NS ČR 49/2013-P-14-16 z 30. júna 2015, publikované v Sbírcе pod č. 11/2016, v ktorom bola ustálená a publikovaná právna veta: „*Pohledávka z titulu práva na vrácení nájemného nebo jiné úhrady zaplacené předem může věřitel (nájemce) přihlásit do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka (pronajímatele) již od zahájení insolvenčního řízení, nejpozději však do skončení propadné přihlasovací lhůty určené rozhodnutím o úpadku, jako vázanou na splnění odkladací podmínky spočívající v tom, že insolvenční správce vypoví nájemní smlouvu po prohlášení konkurzu na majetek dlužníka.*“

8. Žalovaný vo svojom vyjadrení uviedol, že sa plne stotožnil so závermi odvolacieho súdu, že pohľadávka uplatnená na základe predmetnej zmluvy nie je pohľadávkou podmienenou, ale ide

o zákonný nárok, na ktorý by mal žalobca právo, ak by došlo k ukončeniu daného zmluvného vzťahu. Je zrejmé, že podnájomný vzťah naďalej trvá, žalobca predmet nájmu naďalej užíva, a teda ani výška žalobcom tvrdenej pohľadávky už nie je totožná s tou, ktorú uviedol vo svojom žalobnom návrhu zo dňa 8. marca 2005, nakoľko sa výška vopred uhradeného nájomného každým mesiacom znižuje. Na základe uvedeného navrhuje, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací [(podľa § 35 C. s. p.), ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“], po zistení, že dovolanie podala strana, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nedôvodné.

10. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p. dovolanie je prípustné voči rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí výlučne do právomoci odvolacieho súdu (viď k tomu napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd, bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v jednotlivých ustanoveniach Civilného sporového poriadku (obdobne aj I. ÚS 438/2017).

11. Prípustnosť dovolania v danej veci bola žalobcom vyvodzovaná ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ C. s. p.

12. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p), resp. ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p).

13. Dovolací súd zdôrazňuje, že prípustnosť dovolania v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. nie je viazaná na odklon odvolacieho súdu od akéhokoľvek rozhodnutia najvyššieho súdu, ale len od takého, v ktorom najvyšší súd rozhodoval v postavení odvolacieho súdu. Dovolateľom uvedené rozhodnutia sú však rozhodnutiami krajských súdov, resp. ústavného súdu. Odkázaním na rozhodnutia odvolacích (krajských) súdov, či ústavného súdu tak dovolateľ neoznačil rozhodnutia odvolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť a zaujať iný právny názor. Zároveň je potrebné uviesť, že všetky predmetné rozhodnutia sa týkali právnej úpravy zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZKR“), ktorá je odlišná od právnej úpravy ZKV, a preto je na predmetný spor neaplikovateľná. Žalobca teda v tejto časti nevymedzil dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C. s. p. Dovolací súd z uvedeného dôvodu konštatuje, že je neopodstatnená argumentácia žalobcu, podľa ktorej sa odvolací súd riešením právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, nakoľko táto nemôže byť vyjadrená predmetnými rozhodnutiami.

14. Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je prípustné. Právna otázka nastolená dovolateľom, doposiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte riešená nebola, pričom dovolací dôvod bol vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p.

15. Podľa § 14 ods. 3 ZKV, nájomnú zmluvu uzavretú úpadcom s výnimkou zmluvy o nájme bytu je správca oprávnený vypovedať v lehote ustanovenej zákonom alebo dohodnutej v zmluve, a to aj v prípade, že bola dohodnutá na určitý čas.

15.1. Podľa § 20 ods. 1 ZKV, veriteľa dlžníka prihlásia svoje pohľadávky v lehote určenej v uznesení o vyhlásení konkurzu, a to aj vtedy, keď sa o nich vedie súdne alebo iné konanie podľa osobitných predpisov; to sa vzťahuje aj na veriteľov, ktorí podali návrh na vyhlásenie konkurzu. V prihláške uvedú číselne výšku pohľadávky, jej príslušenstva, skutočnosti, na ktorých sa prihláška zakladá, aké poradie pre svoju pohľadávku požadujú a skutočnosti, ktorými môže byť pohľadávka preukázaná. Súčasne uvedú, či si uplatňujú oddelené uspokojenie (§ 28) s presným označením veci, na ktorú sa viaže právo oddeleného uspokojenia.

15.2. Podľa § 20 ods. 2 ZKV, pohľadávku treba uplatniť v slovenskej mene. Ak nie je pohľadávka uplatnená v slovenskej mene, jej výška sa určí prepočtom podľa kurzu peňažných prostriedkov v cudzej mene vyhláseného Národnou bankou Slovenska, platného v deň vyhlásenia konkurzu. Ak veriteľ uplatní podmienenú pohľadávku, uvedie i podmienku, od ktorej splnenia závisia účinky právneho úkonu. V prihláške pohľadávky, o ktorej sa vedie spor, veriteľia označia súd a uvedú spisovú značku; pri vykonateľných pohľadávkach pripoja aj rovnopis rozhodnutia (exekučný titul).

15.3. Podľa § 31 ods. 3 ZKV, pohľadávkami proti podstate sú

a/ pohľadávky, ktoré vznikli po vyhlásení konkurzu a sú splatné v priebehu konkurzu, a

b/ pohľadávky podľa odseku 4, ktoré vznikli a sú splatné tri mesiace pred vyhlásením konkurzu a v priebehu konkurzu.

15.4. Podľa § 36 ods. 1 OZ (účinného ku dňu vyhlásenia konkurzu), vznik, zmenu alebo zánik práva či povinnosti možno viazať na splnenie podmienky. Na nemožnú podmienku, na ktorú je zánik práva alebo povinnosti viazaný, sa neprihliada.

15.5. Podľa § 36 ods. 2 OZ, podmienka je odkladacia, ak od jej splnenia závisí, či právne následky úkonu nastanú. Podmienka je rozvázovacia, ak od jej splnenia závisí, či následky, ktoré už nastali, pomínú.

16. Dovolací súd uvádza, že použitie ustanovenia § 14 ods. 3 ZKV je pre daný spor irelevantné, pretože aj napriek tomu, že správca mal oprávnenie z tohto ustanovenia vyplývajúce, aj keď bol úpadca nájomcom (v rámci podnájomného vzťahu), uvedené ustanovenie a jeho využitie má dopadať na situácie/právne vzťahy, ktoré mohli vzniknúť pred vyhlásením konkurzu špekulatívnym konaním za účelom odobratia majetkového substrátu z následne vzniknutej podstaty. V predmetnom konaní sa však nejedná o takýto prípad. Zároveň správca je povinný postupovať pri výkone svojej funkcie s odbornou starostlivosťou (§ 8 ods. 2 ZKV), z čoho jednoznačne možno dovodiť, že nebude mať záujem na vypovedaní podnájomnej zmluvy, následkom čoho by bol nútený vrátiť žalobcovi vopred zaplatené a neskonsumované nájomné a tým tak zmenšiť majetok podstaty. Konkrétne ustanovenie tak nemožno aplikovať na daný prípad.

17. Následne považuje dovolací súd za potrebné vyjadriť sa k podpornej argumentácii odvolacieho súdu delením podmienených pohľadávok do troch kategórií na: 1/ podmienené pohľadávky podľa § 36 Občianskeho zákonníka; 2/ budúce pohľadávky ručiteľov dlžníka úpadcu, spoludlžníkov úpadcu, záložcov úpadcu a iných osôb, ktoré budú po vyhlásení konkurzu plniť za úpadcu; 3/ a iné pohľadávky, ktoré zákon vyhlasuje z hľadiska ich prihlasovania za podmienené pohľadávky (v ďalšom texte budú pre prehľadnosť uvádzané ako „pohľadávky prvej, druhej a tretej kategórie“, je však potrebné mať na zreteli, že táto kategorizácia vychádza z právnej úpravy ZKR - pozn. dovolacieho súdu).

17.1. Takéto delenie podmienených pohľadávok je možné aplikovať na právnu úpravu ZKR, ktorá je od právnej úpravy ZKV zásadne odlišná v otázke toho, čo možno považovať za podmienenú pohľadávku, ktorú za takú určí samotný zákonodarca v právnej úprave (napr. § 45 ZKR). V právnej úprave ZKV zákonodarca neurčuje žiadny konkrétny druh pohľadávky (druhá a tretia kategória podmienených pohľadávok v zmysle bodu 17.) za podmienenú (z hľadiska jej prihlasovania). ZKV teda výslovne neupravuje ako podmienené pohľadávky budúce pohľadávky ručiteľov dlžníka úpadcu, spoludlžníkov úpadcu, záložcov úpadcu a iných osôb, ktoré budú po vyhlásení konkurzu

plniť za úpadcu, rovnako tak, ako neupravuje ako podmienenú pohľadávku ani prípad nájomného alebo akejkol'vek inej úhrady zaplatenej vopred.

17.2. Predmetné delenie do troch kategórií je zrejme prevzaté z komentára k ZKR (k tomu vid' aj: *Ďurica, M.*, Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár, 2. vydanie. Praha: C. H. BECK, 2015), a to konkrétne k ustanoveniu § 28, resp. § 35, v rámci ktorého je mimo iného napríklad jednoznačne uvedené, že za podmienené pohľadávky tretej kategórie sa považujú napr. pohľadávky, ktoré vzniknú po odstúpení zmluvnej strany podľa § 45 ZKR. Uvedené ustanovenie § 45 ZKR s jednoznačným vymedzením, že v ňom uvedené pohľadávky je potrebné si prihlásiť ako podmienené, však v právnej úprave ZKV úplne absentuje. Uvedené delenie podmienených pohľadávok je preto síce aktuálne v podmienkach konkurzov, na ktoré sa vzťahuje právna úprava ZKR, nie však právna úprava ZKV.

17.3. Vyššie uvedené pohľadávky nepredstavujú pohľadávky, ktorých vznik by viazali na splnenie odkladacej podmienky priamo účastníci záväzkového vzťahu a zároveň ich povahu, ako podmienenej pohľadávky, nemožno explicitne dovodiť ani zo znenia textu zákona účinného v danom čase a aplikovateľného na predmetnú vec.

18. Zároveň aj samotný dovolateľ potvrdzuje v dovolaní, že v uvedenom prípade nejde o pohľadávku, ktorej vznik viazali na splnenie odkladacej podmienky účastníci záväzkového vzťahu (t. j. úpadca v postavení nájomcu a dovolateľ v postavení podnájomcu). Podľa dovolateľa tak ostáva určiť, či takýto nárok je konštruovaný ako pohľadávka viazaná na splnenie odkladacej podmienky zákonom (to sú v zásade v zmysle ZKR podmienené pohľadávky druhej a tretej kategórie).

18.1. Ako už bolo uvedené vyššie (v bode 17.1.), ZKV neurčuje ani jeden druh pohľadávky ako podmienenú. V zmysle na vec aplikovateľnej právnej úpravy existuje možnosť uplatniť si pohľadávku ako podmienenú (§ 20 ods. 2 ZKV) za splnenia dvoch podmienok – uvedenie podmienky, od ktorej splnenia závisia účinky právneho úkonu a prihlásenie pohľadávky v lehote podľa § 20 ods. 1 ZKV.

18.2. Vzhľadom k tomu, že zákonodarca umožnil prihlásiť si určité druhy pohľadávok ako podmienené a žiadnym spôsobom normatívne nevymedzil, aké druhy pohľadávok sa takýmto spôsobom môžu prihlásiť, je potrebné pri každej takto prihlásenej pohľadávke posúdiť, či sa môže považovať za podmienenú alebo nie.

18.3. O tom, že medzi podmienené pohľadávky patria tie podľa § 36 OZ nie je sporné vychádzajúc z dostupnej literatúry (vid' *Ďurica, M.*, Zákon o konkurze a vyrovnaní. Úplné znenie zákona s komentárom a judikátmi. Prvé vydanie. Žilina: Poradca podnikateľa, str. 169), na ktorú nadväzuje aj rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu (napr. rozsudok sp. zn. 4Obo/11/2010). Ako vyplýva z vyššie uvedeného, o takýto druh podmienenej pohľadávky však v konkrétnom prípade nejde, čo uviedol aj samotný dovolateľ.

18.4. Vzhľadom k uvedenému bude preto potrebné posúdiť, či povahu uvedených pohľadávok (druhej, ale najmä tretej kategórie), ako pohľadávok podmienených, je možné dovodiť zo zákona iným spôsobom, ako gramatickým výkladom, ktorý za danej situácie neponúka konkrétny návod, akým spôsobom danú problematiku posudzovať. Uvedený postup zároveň nie je zřejmý ani z dôvodovej správy zavádzajúcej do zákonného textu pojem „podmienená pohľadávka“, preto nie je možné počítat ani s vedomosťou o úmysle zákonodarcu pri zakotvovaní tohto inštitútu do právnej úpravy ZKV.

19. Pri zodpovedaní otázky, či dovolateľom uplatnená a žalovaným popretá pohľadávka v konkurznom konaní podľa § 20 ods. 1 ZKV v spojení s § 20 ods. 2 veta druhá ZKV je podmienenou pohľadávkou, alebo nie, je potrebné dôsledne vychádzať zo znenia právnej úpravy relevantnej v danom čase.

19.1. Hoci by sa, s ohľadom na následnú zmenu právnej úpravy smerujúcej k tomu, aby sa takýto typ pohľadávky prihlasoval do konkurzu (podľa ZKR) ako pohľadávka podmienená a taktiež inšpirujúc sa českou právnou úpravou a na ňu nadväzujúcou judikatúrou, mohlo zdať, že skutočne sa

jedná o podmienenú pohľadávku, v konkrétnom prípade dovolací súd zdôrazňuje nasledovné skutočnosti.

20. Vzhľadom k odlišnosti konkurznej právnej úpravy v Českej republike účinnej v čase vyhlásenia konkurzu, nie je možné aplikovať, resp. pri zodpovedaní nastolenej právnej otázky sa inšpirovať českou právnou úpravou. Uvedené platí o to viac pre právnú úpravu obsiahnutú v insolvenčnom zákone a z nej vychádzajúcu judikatúru, ktorá je diametrálne odlišná od relevantnej právnej úpravy ZKV v danom čase. Z toho dôvodu nie je možné prihliadať na judikatúru NS ČR prezentovanú dovolateľom v jeho dovolaní.

21. Relevantná právna úprava ZKV nedefinovala, čo konkrétne má byť považované za podmienenú pohľadávku a ako už bolo vyššie uvedené, nevyplýva to ani z dôvodovej správy k zákonu, ktorým sa novelizoval ZKV a zaviedol sa do textu zákona tento pojem. Zároveň z dostupnej literatúry vzťahujúcej sa k predmetnému ustanoveniu je zrejmé len, že má ísť o podmienku v zmysle § 36 OZ (teda takú, od ktorej odvodzovali vznik pohľadávky samotní účastníci záväzkového vzťahu, a to v čase vzniku tohto vzťahu). Dovolaciemu súdu rovnako tak nie je známe ani konkrétne rozhodnutie najvyššieho súdu, ako súdu dovolacieho, ako aj odvolacieho, ktoré by sa uvedenou problematikou zaoberalo a dalo jednoznačnú odpoveď na to, či za podmienenú pohľadávku možno považovať pohľadávku na zaplatenie vopred zaplateného nespotrebovaného nájmu (zadefinovanú ako pohľadávku tretej kategórie podľa ZKR).

22. Vychádzajúc z uvedených východísk sa preto dovolací súd zamerlal na pohľadávky druhej kategórie, reprezentovanej skupinou pohľadávok, pod ktorú spadajú budúce pohľadávky ručiteľov dlžníka úpadcu, spoludlžníkov úpadcu, záložcov úpadcu a iných osôb, ktoré budú po vyhlásení konkurzu plniť za úpadcu. Takéto typy pohľadávok právna úprava ZKV neoznačovala za podmienené a rovnako tak ich nebolo možné viazať na splnenie odkladacej alebo rozvázovacej podmienky podľa § 36 OZ. Tieto pohľadávky preto museli byť prihlasované ako pohľadávky proti podstate § 31 ods. 3 písm. a/ ZKV, čo vyplýva napr. z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1ObdoV/7/2010, či z rozsudku sp. zn. 2Obo/35/2011. Následne závery reprezentované judikatúrou vo vzťahu k tejto kategórii pohľadávok, vzhľadom k obdobnosti problému nedostatku jednoznačnosti právnej úpravy, ktorá by ich nespochybniteľne definovala ako podmienené pohľadávky, dovolací súd použitím analógie aplikoval (a to s ohľadom aj na ďalej uvedenú argumentáciu) aj na pohľadávky tretej kategórie.

23. K záveru o možnosti uplatniť si konkrétnu pohľadávku, ako pohľadávku proti podstate, dovolací súd ďalej uvádza nasledovné:

23.1. Vo vzťahu k dovolateľovej argumentácii ohľadne skutočnosti, že napadnuté rozhodnutie umožňuje žalovanému ukončiť konkurzné konanie bez toho, aby pohľadávka žalobcu spočívajúca v neskonzumovanom nájomnom, mohla byť ním prihlásená v konkurznom konaní, pokiaľ do skončenia konkurzného konania súčasne nedôjde k ukončeniu podnájomného vzťahu, čím sa žalobca rozhodnutím súdu dostáva do stavu právnej neistoty, dovolací súd uvádza, že táto pohľadávka môže vzniknúť až skončením zmluvy o dlhodobom podnájme. Nakoľko k ukončeniu zmluvy o dlhodobom podnájme v priebehu konkurzného konania vôbec nemusí dôjsť, je pre žalobcu irelevantné, či by si takúto (naviazanú na neistú skutočnosť v budúcnosti) pohľadávku prihlásil ako podmienenú, alebo ako pohľadávku proti podstate (rovnako v priebehu konkurzného konania).

23.2. V tomto ohľade dovolací súd uvádza, že povinnosť vydať nájomcovi zostávajúcu časť vopred zaplateného nájomného za obdobie od skončenia nájomného vzťahu do uplynutia pôvodne dohodnutej doby nájmu je nárokom z bezdôvodného obohatenia. Nakoľko k vzniku takéhoto nároku dochádza v priebehu konkurzného konania, jedná sa o pohľadávku, ktorá vznikla po vyhlásení konkurzu a je splatná v priebehu konkurzu a preto je možné si takúto pohľadávku uplatniť ako pohľadávku proti podstate (možno teda naplniť dispozíciu právnej normy obsiahnutú v § 31 ods. 3

písm. a/ ZKV).

24. Zároveň, pokiaľ je teda možné si konkrétnu, v budúcnosti eventuálne vzniknutú, pohľadávku uplatniť ako pohľadávku proti podstate a z právnej normy nevyplýva jednoznačne opak (že je potrebné si takýto prípadný nárok vzniknutý v budúcnosti uplatniť v lehote na prihlásenie pohľadávok prostredníctvom podmienenej pohľadávky), posúdenie celej problematiky sa tak následne ešte zúži na posúdenie toho, či má prednosť taký výklad zákona, ktorý by uprednostnil základný cieľ konkurzného konania – dosiahnuť (čo najväčšie) pomerné uspokojenie veriteľov z dlžníkovho majetku (pri podmienenej pohľadávke bude žalobca uspokojený paritne spolu s ostatnými dlžníkmi, teda nebude žiadnym spôsobom zvýhodnený), ktorý by svedčil podmienenej pohľadávke alebo výklad podporujúci argumentáciu, že takúto pohľadávku je možné po jej vzniku si uplatniť ako pohľadávku proti podstate (v takomto prípade dochádza k potlačeniu princípu parity a k zvýhodneniu konkrétneho veriteľa, avšak v medziach daných zákonom).

25. S ohľadom na uvedené je podľa názoru dovolacieho súdu potrebné preferovať výklad, z ktorého vyplýva, že v konkrétnom prípade sa nejedná o podmienenú pohľadávku. Tento záver je možné odvodiť od toho, že pokiaľ podmienené pohľadávky druhej kategórie podľa ZKR boli podľa právnej úpravy ZKV považované za pohľadávky proti podstate a nie podmienené pohľadávky, rovnaký záver možno analogicky prijať aj vo vzťahu k tretej kategórii podmienených pohľadávok, kam by sa v zmysle ZKR zaradovala aj pohľadávka na zaplatenie vopred uhradeného a nespotrebovaného nájmu. Pokiaľ je pohľadávka v zmysle ZKR zaradená do druhej kategórie podmienených pohľadávok považovaná v zmysle právnej úpravy ZKV za pohľadávku proti podstate, uvedené platí aj vo vzťahu k pohľadávke v zmysle ZKR zaradenej do tretej kategórie. Vo vzťahu k tejto kategórii je predmetný záver opodstatnený o to viac, že táto kategória je definovaná priamo výslovnou zákonnou úpravou, ktorá je typická pre ZKR, no pri ZKV absolútne absentuje.

25.1. Dovolací súd preto dospel k záveru, že opačným výkladom (preferujúcim takúto pohľadávku ako podmienenú) by neprípustným spôsobom nahrádzal zákonodarcu, ktorý svoju vôľu zaviesť druhú a tretiu kategóriu podmienených pohľadávok do zákonného textu jednoznačne vyjadril až v nasledujúcej právnej úprave zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ktorú nie je možné aplikovať retroaktívne na konkurzné konania začaté počas účinnosti právnej úpravy ZKV. Pri prijatí tohto záveru zároveň dovolací súd zvažil aj skutočnosť, že v takomto prípade dôjde v konečnom dôsledku k potlačeniu princípu parity veriteľov, no nakoľko (ako už bolo uvedené v bode 23.2.) uplatnenie takejto pohľadávky, ako nároku z bezdôvodného obohatenia, ktorý vznikne v priebehu konkurzného konania, vzhľadom na pomerne širokú hypotézu právnej normy ZKV definujúcej pohľadávku proti podstate, je možné uplatniť ako pohľadávku proti podstate, tento princíp nemôže byť nadradený zákonnému textu právnej úpravy. Preto, pokiaľ je možné pohľadávku na vrátenie vopred zaplateného a neskonsumovaného nájomného uplatniť v zmysle § 31 ods. 3 písm. a/ ZKV ako pohľadávku proti podstate, nemožno preferovať taký výklad zákona, ktorý by takúto pohľadávku považoval za podmienenú, a to bez opory v konkrétnom texte právnej normy, len s ohľadom na zachovanie cieľu konkurzného konania a princípu parity veriteľov. Napokon pre samotného dovolateľa je takýto výklad v konečnom dôsledku priaznivejší.

26. S poukazom na uvedené dovolací súd konštatuje, že pohľadávka na zaplatenie vopred uhradeného a nespotrebovaného nájomného vyplývajúca zo zmluvy o dlhodobom podnájme (rovnako i v prípade zmluvy o dlhodobom nájme) nie je podmienenou pohľadávkou podľa § 20 ods. 1 v spojení s § 20 ods. 2 veta druhá zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, ale je pohľadávkou proti podstate v zmysle § 31 ods. 3 písm. a/ tohto zákona, vyplývajúcou z nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikla po vyhlásení konkurzu a je splatná v priebehu konkurzu.

- 27.** Najvyšší súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že konajúce súdy žalobcom uplatnenú pohľadávku správne právne posúdili tak, že v danom prípade sa nejedná o podmienenú pohľadávku podľa § 20 ods. 1 v spojení s § 20 ods. 2 veta druhá ZKV.
- 28.** Nakoľko dovolanie smeruje proti vecne správne rozhodnutiu odvolacieho súdu, dovolací súd dovolanie žalobcu podľa ustanovenia § 448 C. s. p. ako nedôvodné zamietol.
- 29.** O trovách dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. O výške náhrady trov dovolacieho konania žalovaného rozhodne súdny úradník súdu prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

69. ROZHODNUTIE

Veriteľ si môže u správcu uplatniť pohľadávku proti podstate s uvedením jej právneho dôvodu a výšky len do zverejnenia oznámenia správcu o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zverejniť rozvrh podľa ustanovenia § 96 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v Obchodnom vestníku. Po zverejnení takéhoto oznámenia môže veriteľ v konkurznom konaní uplatniť pohľadávku proti príslušnej podstate výlučne v odôvodnených námietkach na predpísanom tlačive v lehote určenej v ustanovení § 96 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Na pohľadávku, ktorú veriteľ neuplatnil u správcu uvedeným postupom, sa pri uspokojení neprihliada ako na pohľadávku proti (všeobecnej alebo oddelenej) podstate, ani sa veriteľ nemôže následne s úspechom domáhať určenia tejto pohľadávky proti podstate žalobou podanou proti správcovi podľa ustanovenia § 87 ods. 8 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. októbra 2019, sp. zn. 3Obdo/63/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 29. mája 2017, č. k. 23Cbi/36/2016-117 určil, že pohľadávky žalobcu - daň z nehnuteľností na základe rozhodnutí M. N. z 22. apríla 2014, č. XXXXXX/XXXX vo výške 23 098,01 eur; z 23. apríla 2015 č. XXXXXX/XXXX vo výške 23 098,01 eur a z 19. apríla 2016, č. XXXXXX/XXXX vo výške 5 774,50 eur – sa považujú v konkurznom konaní vedenom na majetok úpadcu P., s. r. o., okresnom súde na pod sp. zn. 31K/19/2013 za pohľadávky proti oddelenej podstate a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca podal žalobu v lehote podľa § 87 ods. 8 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej aj „ZKR“ alebo „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), pričom dospel k záveru, že žalobcom vyrubená daň z nehnuteľnosti predstavuje pohľadávku proti podstate. Pohľadávka žalobcu na dani z nehnuteľnosti vznikla až po vyhlásení konkurzu, ktorý bol vyhlásený v roku 2013 a zároveň vznikla v súvislosti so správou a speňažovaním majetku, keďže vlastníctvo nehnuteľného majetku zaťažuje vlastníka nehnuteľnosti povinnosť starať sa o ňu, a to nielen fyzicky (udržiavať ju v užívateľnom stave), ale aj po právnej stránke. Povinnosť platiť daň z nehnuteľnosti vyplýva zo zákona a iba jej riadnym plnením nedochádza k dôsledkom, ktoré by vlastníka v jeho vlastníckom práve obmedzovali (napr. zriadenie daňového záložného práva). Na tejto povinnosti sa nemení nič ani v prípade vyhlásenia konkurzu na majetok vlastníka nehnuteľnosti, keďže povinnosť platiť daň z nehnuteľnosti prechádza na správcu.

1.2. Keďže na nehnuteľnostiach, ktoré predstavovali predmet dane, bolo zriadené záložné právo rozhodnutím správcu dane, jedná sa v prípade pohľadávok žalobcu o pohľadávky proti oddelenej podstate. Podľa okresného súdu zákon nevyžaduje pre uplatnenie pohľadávok proti podstate žiadne formálne náležitosti a ani lehotu. Za uplatnenie pohľadávok proti podstate považoval súd prvej inštancie doručenie e-mailu správcovi konkurznej podstaty dňa 19. apríla 2016, keďže žalobca si mohol pohľadávky uplatniť až po nadobudnutí právoplatnosti jednotlivých rozhodnutí, ktorými bola uložená poplatková povinnosť, a nie už dorúčením rozhodnutí mesta, ako to prezentoval v žalobe žalobca.

1.3. Záverom okresný súd uviedol, že žaloba bola podaná podľa § 87 ods. 8 ZKR a nie podľa § 96 ZKR, preto na rozhodnutie o žalobe žalobcu aplikoval ustanovenie § 87 ods. 8 ZKR, pričom dodal, že nepodaním námietok proti zoznamu pohľadávok proti podstate vypracovanému správcom a zverejnenom v Obchodnom vestníku nezaniká právo veriteľa podať žalobu podľa § 87 ods. 8 ZKR. Naopak žalobu podľa § 96 ods. 6 ZKR možno podať až vtedy, ak právny dôvod, poradie pohľadávky

alebo jej výška neboli určené podľa § 87 ZKR, alebo ak takéto konanie neprebíha.

2. O odvolaní žalovaného rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 29. októbra 2018, č. k. 15CoKR/2/2018-174 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie. Na zdôraznenie správnosti preskúmaného rozsudku poznamenal, že pokiaľ správca neuzná právny dôvod alebo výšku pohľadávky proti podstate, takýto spor sa nerieši v rámci námietkového konania, ale prostredníctvom incidenčnej žaloby. V námietkovom konaní sa môže veriteľ domáhať poradia zaradenia svojej pohľadávky do zoznamu pohľadávok proti podstate, ale už sa nemôže domáhať určenia právneho dôvodu, prípadne oprávnenej výšky pohľadávky.

2.2. Záverom krajský súd skonštatoval, že k riadnemu uplatneniu pohľadávok došlo dňa 19. apríla 2016, pričom žalovaný správca mu listom z 22. apríla 2016 oznámil neuznanie pohľadávok a vyzval ho na podanie incidenčnej žaloby. Okresný súd v incidenčnom spore posudzoval dôvodnosť neuznania týchto pohľadávok a správne ustálil, že pohľadávky žalobcu na dani z nehnuteľnosti preukázateľne vznikli po vyhlásení konkurzu a nepochybne súvisia so správou úpadcovho majetku, a preto neuznanie týchto pohľadávok nebolo dôvodné.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dňa 13. mája 2019 žalovaný dovolanie, ktorého prípustnosť má byť daná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“). Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, bola podľa žalovaného otázka, *„či je možné uplatniť pohľadávku proti podstate neobmedzene, t. j. aj po zverejnení oznamu správcu podľa § 96 ZKR v Obchodnom vestníku o zostavení pohľadávok proti podstate a či je po zverejnení oznamu správcu podľa § 96 ZKR v Obchodnom vestníku o zostavení pohľadávok proti podstate prípustná žaloba o určenie pohľadávky podľa § 87 ods. 8 ZKR.“*

4. Žalovaný v úvode dovolania poukázal na to, že dňa 6. apríla 2016 zverejnil v Obchodnom vestníku oznámenie o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zostaviť rozvrh oddelenej podstaty a zároveň každého poučil o jeho práve podať v súlade s ustanovením § 96 ods. 3 ZKR námietku proti zoznamu zostavenému správcou. Žalobca si prihlásil sporné pohľadávky až e-mailom z 19. apríla 2016, t. j. po tom, čo žalovaný zostavil zoznam pohľadávok proti oddelenej podstate a zverejnil oznámenie o jeho zostavení a zámere zostaviť rozvrh z oddelenej podstaty. Žalobca však nepodal námietku v súlade s ustanovením § 96 ods. 3 ZKR, a preto došlo k preklúzii jeho práva.

4.1. Dovolateľ zároveň uviedol, že ustanovenie § 87 ZKR síce výslovne neupravuje koniec lehoty na uplatnenie pohľadávok proti podstate, avšak použitím logického výkladu a zachovaním systematickej súvislosti zákona – s odkazom na ustanovenie § 87 ods. 7 v spojení s § 96 ZKR – možno dospieť k záveru, že pohľadávku proti príslušnej podstate je možné uplatniť do okamihu, kým správca pristúpi k zostaveniu zoznamu pohľadávok proti podstate. Predmetné konštatovanie je podľa dovolateľa logické, aby správca zostavujúci zoznam pohľadávok proti príslušnej podstate mal k dispozícii všetky pohľadávky proti podstate a len tak vie zoznam pohľadávok riadne vyhotoviť a zákonne ďalej postupovať. Rovnako tak možno podľa žalovaného dospieť k záveru, že postup veriteľa podľa ustanovenia § 87 ods. 8 ZKR je možný len do okamihu zverejnenia správcu v Obchodnom vestníku o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a o zámere zostaviť rozvrh.

4.2. Od momentu zverejnenia oznámenia správcu v Obchodnom vestníku o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zostaviť rozvrh oddelenej podstaty ukladá zákon veriteľovi postupovať podľa § 96 ZKR, a teda, ak pohľadávka nie je zaradená do zoznamu pohľadávok proti

podstate, je veriteľ povinný v hmotnoprávnej tridsaťdňovej lehote vzniesť u správcu odôvodnenú námietku na predpísanom tlačive a ak správca námietke nevyhoví, je následne povinný v hmotnoprávnej šesťdesiatdňovej lehote odo dňa zverejnenia oznamu správcu podať žalobu na súd, pričom v žalobe je oprávnený požadovať len to, čo uviedol v námietke. Zákon o konkurze výslovne uvádza, že na námietky, ktoré nespĺňajú náležitosti podľa § 96 ods. 3 ZR, resp. vo vzťahu ku ktorým nebola podaná žaloba podľa § 96 ods. 6 ZKR, sa neprihliada. Ak teda veriteľ nepostupuje v súlade s ustanovením § 96 ZKR, zaniká jeho právo byť uspokojený z rozvrhu výťažku z príslušnej podstaty. Súčasný postup podľa § 87 ods. 8 ZKR by bol podľa dovolateľa duplicitný a ne hospodárny, keďže aj keby súd na podklade žaloby podanej podľa § 87 ods. 8 ZKR určil, že pohľadávka je pohľadávkou proti podstate, nárok veriteľa na uspokojenie z príslušnej podstaty zanikol v dôsledku nerešpektovania prekluzívnych lehôt upravených v ustanovení § 96 ZKR.

4.3. Záverom žalovaný uviedol, že zámerom zákonodarcu nebolo v žiadnom prípade uplatňovať duálny spôsob podávania žaloby proti správcovi vo veci uplatnenia pohľadávky proti podstate v čase, kedy konkurzné konanie smeruje k svojmu ukončeniu. Zákonodarcu mal za cieľ jednoznačne transformovať povinnosť veriteľa pohľadávky proti podstate podať žalobu podľa ustanovenia § 87 ods. 8 ZKR do času, kedy prichádza do úvahy postup podľa ustanovenia § 96 ZKR.

5. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného z 24. mája 2019 navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

5.1. Vo svojom vyjadrení uviedol, že žalovaný sa účelovo bráni uhradiť pohľadávkou, ktorá je predmetom sporu, a to na základe skutočnosti, že predmetnú pohľadávkou neevidoval, napriek tomu, že rozhodnutia o vyrubení dane z nehnuteľnosti boli žalovanému riadne doručené. Žalobca poukázal na to, že žalovaný nepostupoval v súlade s ustanovením § 87 ods. 8 ZKR, keď ho bez zbytočného odkladu nevyzval na podanie žaloby, keď v prípade rozhodnutia č. XXXXXX/XXXX uplynulo 745 dní od jeho doručenia a v prípade rozhodnutia č. XXXXXX/XXXX uplynulo 375 dní od jeho doručenia, čo má podľa jeho názoru preukazovať, že žalovaný nekonal s odbornou starostlivosťou a zámerne ho ako veriteľa poškodil.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

7. K včasnosti podania dovolania – vzhľadom k skutočnosti, že okresný súd v predkladacej správe z 1. augusta 2019 uviedol, že dovolanie bolo podané po uplynutí dvojmesačnej lehoty - dovolací súd konštatuje, že rozsudok odvolacieho súdu bol žalovanému doručený dňa 12. marca 2019. Lehota na podanie dovolania podľa ustanovenia § 427 ods. 1 C. s. p. plynie od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu (t. j. dovolateľovi). Lehoty určené podľa mesiacov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojim označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty (§ 121 ods. 3 C. s. p.). Zároveň platí, že ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň (§ 121 ods. 4 C. s. p.).

7.1. Posledný deň lehoty na podanie dovolania žalovaným bol dňa 12. mája 2019, ktorý pripadol na deň pracovného pokoja (nedeľu), preto v súlade s ustanovením § 121 ods. 4 C. s. p. bol posledný deň lehoty na podanie dovolania deň 13. máj 2019. Preto dovolací súd konštatuje, že žalovaný podal dovolanie v zákonnej lehote na podanie dovolania.

8. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil

od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

8.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

8.2. Právny posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Dovolaťom označená právna otázka - „či je možné uplatniť pohľadávku proti podstate neobmedzene, t. j. aj po zverejnení oznamu správcu podľa § 96 ZKR v Obchodnom vestníku o zostavení pohľadávok proti podstate a či je po zverejnení oznamu správcu podľa § 96 ZKR v Obchodnom vestníku o zostavení pohľadávok proti podstate prípustná žaloba o určenie pohľadávky podľa § 87 ods. 8 ZKR“ - nebola doposiaľ predmetom dovolacieho prieskumu, čím je splnená zákonná podmienka prípustnosti podaného dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

10. Predmetom dovolacieho prieskumu je tak v kontexte dovolateľom nastolenej právnej otázky otázka výkladu a aplikácie ustanovenia § 87 ods. 7 a ods. 8 v spojení s ustanovením § 96 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

11. Pokiaľ ide o výklad uvedených zákonných ustanovení, dovolateľ zastáva názor, že veriteľ môže v konkurznom konaní uplatniť pohľadávku proti podstate neformálnym spôsobom u správcu len do okamihu, keď správca zverejní v Obchodnom vestníku oznámenie o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zostaviť rozvrh podľa § 96 ods. 2 ZKR. Po zverejnení predmetného oznámenia v Obchodnom vestníku môže veriteľ uplatniť pohľadávku proti podstate len vo forme námietok na predpísanom tlačive uplatnených u správcu v lehote 30 dní od zverejnenia oznámenia podľa § 96 ods. 2 ZKR v Obchodnom vestníku. Márnym uplynutím lehoty na podanie námietok zároveň podľa dovolateľa zaniká veriteľovi právo na uspokojenie jeho pohľadávky ako pohľadávky proti (oddelenej) podstate a určenia pohľadávky proti podstate sa v takom prípade nemožno úspešne domáhať ani incidenčnou žalobou podľa § 87 ods. 8 ZKR.

11.1. Žalobca a aj súdy nižšej inštancie majú za to, že veriteľ si môže uplatniť pohľadávky proti podstate neformálnym spôsobom aj po zverejnení oznámenia správcu v Obchodnom vestníku o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zostaviť rozvrh podľa § 96 ods. 2 ZKR, pričom veriteľ má aj v takom prípade právo domáhať sa určenia svojej pohľadávky prostredníctvom incidenčnej žaloby podľa § 87 ods. 8 ZKR, keďže takýto spor sa nerieši v rámci námietkového konania.

12. Podľa § 87 ods. 7 ZKR, pohľadávky proti podstate sa uplatňujú u správcu. Na požiadanie správcu oznámi veriteľovi, či uznáva právny dôvod a výšku jeho pohľadávky proti podstate, vrátane poradia.

12.1. Podľa § 87 ods. 8 ZKR, ak správca neuznáva právny dôvod alebo výšku pohľadávky proti podstate, bez zbytočného odkladu vyzve veriteľa, aby sa najneskôr v lehote 15 dní od doručenia výzvy žalobou podanou voči správcovi domáhal, aby súd určil právny dôvod alebo výšku pohľadávky proti podstate s poučením o následkoch zmeškania tejto lehoty. Ak veriteľ žalobu včas nepodá, na pohľadávku proti podstate sa v rozsahu, v ktorom ju správca neuznal, v konkurze neprihliada. Ak sa už o právnom dôvode alebo výške pohľadávky proti podstate právoplatne rozhodlo po vyhlásení

konkurzu, o určení jej právneho dôvodu alebo výšky už nie je možné rozhodovať podľa tohto ustanovenia.

12.2. Podľa § 96 ods. 2 ZKR, pred zostavením rozvrhu správca zostaví zoznam pohľadávok proti podstate, ktoré boli alebo majú byť uspokojené z výťažku zaradeného do podstaty, z ktorej sa rozvrh zostavuje; v zozname uvedie poradie a sumy, v akej boli alebo majú byť pohľadávky proti podstate uspokojené. Zostavenie zoznamu a zámer zostaviť rozvrh správca oznámi zverejnením v Obchodnom vestníku.

12.3. Podľa § 96 ods. 3 ZKR, veriteľský výbor, dotknutý zabezpečený veriteľ a každý, kto tvrdí, že je veriteľom pohľadávky proti podstate, je oprávnený do 30 dní od zverejnenia oznamu o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate do neho nahliadnuť a podaním na predpísanom tlačive namietať u správcu poradie pohľadávky proti podstate. Námiетка musí byť podaná včas u správcu na predpísanom tlačive a musí byť vždy odôvodnená, inak sa na ňu neprihliada.

12.4. Podľa § 96 ods. 4 ZKR, námietkou poradia pohľadávky proti podstate sa rozumie aj námietka, že pohľadávka proti podstate nie je zaradená do zoznamu alebo že nemá byť zaradená do zoznamu alebo že má byť zaradená do zoznamu v inom rozsahu, ako rozsahu určenom správcem.

13. Z citovaných zákonných ustanovení je zjavné, že veriteľ s pohľadávkou proti podstate môže uplatniť svoju pohľadávku v priebehu konkurzu u správcu, pričom zákon a ani vykonávacia vyhláška (t. j. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 665/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o konkurze a reštrukturalizácii) neupravujú formu, v akej si môže veriteľ uplatniť pohľadávku proti podstate. Zároveň zákon v ustanovení § 87 ods. 8 ZKR priznáva veriteľovi, ktorému správca neuznal jeho pohľadávku proti podstate, čo do právneho dôvodu alebo čo do jej výšky, aby v lehote 15 dní odo dňa doručenia správcu podal žalobu proti správcovi, aby súd určil právny dôvod alebo výšku pohľadávky proti podstate.

13.1. Uvedený postup pri uplatňovaní pohľadávok proti podstate však nie je časovo neohraničený (to znamená, že nie je uvedeným spôsobom možné uplatňovať pohľadávky proti podstate až do vydania uznesenia o zrušení konkurzu), ale vzhľadom na špeciálnu úpravu obsiahnutú v ustanovení § 96 ZKR, môže veriteľ „neformálnym“ spôsobom uplatňovať svoje pohľadávky proti podstate len do zverejnenia oznámenia správcu o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zostaviť rozvrh v Obchodnom vestníku podľa ustanovenia § 96 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

13.2. Po zverejnení oznámenia správcu o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zostaviť rozvrh v Obchodnom vestníku môže veriteľ s pohľadávkou proti podstate – ktorý si svoju pohľadávku neuplatnil u správcu už skôr – s odkazom na znenie ustanovenia § 96 ods. 3 a ods. 4 ZKR uplatniť pohľadávku proti podstate len v podobe odôvodnenej námietky vznesenej u správcu do 30 dní odo dňa zverejnenia oznámenia o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zostaviť rozvrh v Obchodnom vestníku na predpísanom tlačive. Zverejnenie predmetného oznámenia v Obchodnom vestníku je významné, aby si veritelia pohľadávok proti podstate mohli uplatniť svoje práva spôsobom upraveným v odseku 3 a nasl. ustanovenia § 96 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

13.3. V prípade, ak veriteľ s pohľadávkou proti podstate – ktorý si ju neuplatnil u správcu pred zverejnením oznámenia o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zostaviť rozvrh v Obchodnom vestníku – nepodá v stanovenej lehote a v určenej forme námietku s odôvodnením, nemôže byť v konkurznom konaní uspokojený ako veriteľ pohľadávky proti (všeobecnej alebo oddelenej) podstate. Na takú pohľadávku sa pri uspokojení neprihliada ako na pohľadávku proti (všeobecnej alebo oddelenej) podstate.

13.4. Predmetný záver platí aj vtedy, ak veriteľ, ktorý o sebe tvrdí, že je veriteľom s doposiaľ u správcu neuplatnenou pohľadávkou proti príslušnej podstate (t. j. neuplatnenou do zverejnenia oznámenia podľa § 96 ods. 2 ZKR), podá po zverejnení oznámenia správcu v Obchodnom vestníku o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zostaviť rozvrh incidenčnú žalobu podľa

§ 87 ods. 8 ZKR bez podania námietok podľa § 96 ods. 3 ZKR, keďže v tomto štádiu konkurzného konania upravuje zákon o konkurze a reštrukturalizácii v ustanovení § 96 osobitný postup tak pre veriteľa, ktorý o sebe tvrdí, že je veriteľom s pohľadávkou proti podstate, ako aj pre správcu.

13.5. Opačný výklad pripúšťajúci podanie žaloby podľa § 87 ods. 8 ZKR po zverejnení oznámenia v Obchodnom vestníku podľa § 96 ods. 2 by predstavoval obchádzanie zákonného postupu upraveného v ustanovení § 96 zákona a konkurze a reštrukturalizácii a zároveň neprípustné zvýhodnenie toho veriteľa, ktorý v danom štádiu konkurzného konania nesplnil zákonom požadované náležitosti (t. j. podanie včasných odôvodnených námietok v zákonom stanovenej forme), na úkor ostatných konkurzných veriteľov.

13.6. Podanie námietok zo strany veriteľa, ktorý o sebe tvrdí, že je veriteľom s pohľadávkou proti podstate by nebolo nevyhnutné jedine v prípade, ak podal na súd proti správcovi incidenčnú žalobu podľa § 87 ods. 8 ZKR v čase pred zverejnením oznámenia správcu v Obchodnom vestníku o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zostaviť rozvrh podľa § 96 ods. 2 ZKR. V predmetnom spore však o taký prípad nejde a na vyššie uvedenom konštatovaní nemení nič ani záver, že správca v oznámení o neuznaní pohľadávky proti oddelenej podstate poučil žalobcu podľa § 87 ods. 8 ZKR, nakoľko v spolu s oznámením podľa § 96 ods. 2 ZKR – na podklade ktorého si žalobca uplatnil pohľadávku proti oddelenej podstate – poučil veriteľský výbor, dotknutý zabezpečeného veriteľa a každého, kto tvrdí, že je veriteľom pohľadávky proti podstate (t. j. vrátane žalobcu) zverejnením v Obchodnom vestníku podľa § 96 ods. 3 ZKR o lehote na podanie námietok, ich forme a náležitostiach, ako aj o subjekte, ktorému sa majú námietky adresovať.

14. Ohľadne predmetnej právnej otázky dovolací súd poukazuje aj na názor prezentovaný v odbornej literatúre, podľa ktorého „z odseku 7 § 87 ZKR vyplýva, že pohľadávky proti podstate sa uplatňujú u správcu, pričom tak ako bolo uvedené, nie je stanovená lehota na ich uplatnenie ani forma tohto uplatnenia. Z § 96 ods. 3 vyplýva, že veriteľ pohľadávky proti podstate si môže uplatniť pohľadávku proti podstate najneskôr v námietkach podaných do 30 dní od zverejnenia oznámenia správcu v Obchodnom vestníku o tom, že bol zostavený zoznam pohľadávok proti podstate. Veriteľ pohľadávky proti podstate môže teda akýmkoľvek spôsobom požadovať od správcu jej úhradu. Pokiaľ o to veriteľ požiada, správca je povinný veriteľovi uviesť, či uznáva právny dôvod a výšku jeho pohľadávky proti podstate vrátane jej poradia. Pred zostavením návrhu rozvrhu z oddelenej podstaty zostaví správca zoznam pohľadávok proti podstate, ktoré sa uspokojujú z oddelenej podstaty. Zo zoznamu pohľadávok musí vyplývať, z ktorej podstaty (všeobecnej alebo oddelenej) sa pohľadávky budú uspokojovať. Správca je povinný oznámiť zostavenie zoznamu pohľadávok proti podstate zverejnením v Obchodnom vestníku; samotný zoznam pohľadávok proti podstate nemusí zverejňovať. Informácia správcu o tom, že je zostavený zoznam pohľadávok proti podstate, slúži veriteľom na to, aby mohli do zoznamu nahliadnuť a uplatniť si práva, ktoré im vyplývajú z § 96 ods. 3 v znení účinnom od 1. januára 2012. Správca je preto povinný poučiť oprávnené osoby o ich právach, ktoré si môžu uplatniť do 30 dní od zverejnenia oznamu o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate v Obchodnom vestníku. Ustanovenie § 96 ods. 3 v znení účinnom od 1. januára 2012 umožňuje oprávneným osobám nahliadnuť do zoznamu pohľadávok a podať námietky u správcu. Aktívnu vecnú legitimáciu na podanie námietok má veriteľský výbor, dotknutý zabezpečený veriteľ a každý, kto tvrdí, že je veriteľom pohľadávky proti podstate. Lehota na podanie námietok je 30 dní od zverejnenia oznamu o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate. Táto lehota je hmotnoprávna, pričom námietky sa podávajú u správcu (§ 203a ods. 3). Zákon predpisuje formálne a obsahové náležitosti pre námietky. Aktívne vecne legitimované osoby sú oprávnené podať námietky len na predpísanom tlačíve, ktoré upravuje vykonávacia vyhláška v prílohe č. 8, a musia byť odôvodnené. V prípade, že námietky nie sú podané na predpísanom tlačíve alebo nie sú odôvodnené, na námietky sa neprihliada. Rovnako sa neprihliada ani na námietky, ktoré boli podané oneskorene. V námietkach môže príslušná osoba uplatniť výhrady k výške pohľadávky a k poradiu pohľadávky. Zákon správne stanovuje, že námietkou poradia pohľadávky proti podstate sa rozumie aj námietka, podľa ktorej pohľadávka proti

podstate nie je zaradená do zoznamu alebo že nemá byť zaradená do zoznamu, resp. má byť zaradená do zoznamu v inom rozsahu ako rozsahu určenom správcom. Z odseku 4 je teda zrejmé, že námietku môže podať aj osoba, ktorá tvrdí, že je veriteľom, že má pohľadávku proti podstate, ktorá mala byť zaradená do zoznamu pohľadávok proti podstate“ (k tomu vid' aj: ĎURICA, M., Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár, 3. vydanie. C. H. BECK: Praha, 2019, s. 769).

15. Dovolací súd zároveň podporne poukazuje na to, že vyššie uvedené závery nie sú v rámci právnej úpravy zákona o konkurze a reštrukturalizácii nové, ale obmedzenie - do kedy môže veriteľ uplatniť pohľadávku proti podstate – bolo obsiahnuté aj v zákone č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní (ďalej len „ZKV“).

15.1. Síce právna úprava obsiahnutá v zákone o konkurze a reštrukturalizácii nie je zhodná s právnou úpravou obsiahnutou v ZKV, uvedené však neznamená, že nie je možné v prípade obdobnosti jednotlivých inštitútov poukázať z hľadiska historického vývoja aj na predchádzajúcu právnú úpravu. Za predchádzajúcej právnej úpravy bolo rozhodovanie konkurzného súdu v záverečnom štádiu konkurzného konania dvojfázové, keď najprv rozhodol o schválení konečnej správy (§ 29 ZKV) a následne vydal rozvrhové uznesenie (§ 30 ZKV). Rozvrh výťažku podľa § 96 ZKR je zverený do právomoci správcu a súd pri rozdelení výťažku vstupuje len spôsobom, ktorý je typický pre činnosť súdu, a to rozhodovaním sporu medzi veriteľmi a správcom. Rozvrh výťažku svojim obsahom nahrádza aj konečnú správcu upravenú v § 29 ZKV (k tomu vid' aj: ĎURICA, M., Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii. Eurokódex: Žilina, 2006, s. 244).

15.2. Pokiaľ ide o uplatňovanie pohľadávok proti podstate, tieto veritelia uplatňovali u správcu (§ 31 ods. 5 ZKV) počas konkurzu, teda ako za aktuálnej právnej úpravy. Po speňažení majetku z podstaty správcu predložil súdu konečnú správu (§ 29 ods. 1 ZKV), ktorej obsahom bol aj zoznam veriteľov s neuznanými pohľadávkami proti podstate alebo pohľadávkami zaradenými do iného než uplatneného poradia, a ktorú v súčasnosti nahrádza rozvrh výťažku podľa § 96 ZKR, pričom konečnú správu zverejnil konkurzný súd na svojej úradnej tabuli s upozornením pre úpadcu a konkurzných veriteľov, že do 15 dní odo dňa, keď konečná správa a vyúčtovanie boli vyvesené na úradnej tabuli súdu, môžu proti nim podať námietky (§ 29 ods. 3 ZKV), čo zodpovedá povinnosti správcu zverejniť v Obchodnom vestníku oznámenie o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zverejniť rozvrh podľa § 96 ods. 2 ZKR, vrátane poučenia pre veriteľský výbor, dotknutého zabezpečeného veriteľa a každého kto tvrdí, že je veriteľom pohľadávky proti podstate, je oprávnený do 30 dní od zverejnenia oznamu o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate namietnuť u správcu poradie pohľadávky proti podstate (§ 96 ods. 3 ZKR). Konečnú správu vrátane námietok veriteľov preskúmaval súd na pojednávaní (§ 29 ods. 4 ZKV), čomu podľa súčasnej právnej úpravy zodpovedá postup upravený v ustanovení § 96 ods. 5 a ods. 6 ZKR.

15.3. S poukazom na uvedené, je zrejmé, že aj za predchádzajúcej právnej úpravy bolo možné uplatniť pohľadávku proti podstate u správcu s uvedením právneho dôvodu a výšky pohľadávky proti podstate do zverejnenia konečnej správy na úradnej tabuli súdu a následne len v 15dňovej lehote v podobe námietok proti konečnej správe. Odlišne bol za predchádzajúcej právnej úpravy v porovnaní so zákonom o konkurze a reštrukturalizácii len koniec lehoty na podanie žaloby na určenie pohľadávky proti podstate v ustanovení § 29 ods. 5 ZKV (k tomu vid' napr. 3Obo/8/2017).

16. Vychádzajúc z vyššie uvedeného a so zreteľom na dovolateľom vymedzenú právnu otázku dovolací súd konštatuje, že:

I. Veriteľ si môže u správcu uplatniť pohľadávku proti príslušnej podstate s uvedením jej právneho dôvodu a výšky len do zverejnenia oznámenia správcu v Obchodnom vestníku o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámere zverejniť rozvrh podľa § 96 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Po zverejnení predmetného oznámenia môže veriteľ v konkurznom konaní uplatniť pohľadávku proti príslušnej podstate výlučne v odôvodnených námietkach na predpísanom tlačive v lehote určenej v § 96 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

II. Na pohľadávku, ktorú veriteľ neuplatnil u správcu do zverejnenia oznámenia v Obchodnom vestníku podľa § 96 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, a ktorú neuplatnil ani postupom podľa § 96 ods. 3, sa pri uspokojení neprihliada ako na pohľadávku proti (všeobecnej alebo oddelenej) podstate.

III. Ak veriteľ, ktorý o sebe tvrdí, že je veriteľom s pohľadávkou proti podstate, neuplatnenou u správcu pred zverejnením oznámenia v Obchodnom vestníku podľa § 96 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, nepodal u správcu včas odôvodnené námietky na predpísanom tlačive podľa § 96 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, sa nemôže následne s úspechom domáhať určenia jeho pohľadávky proti podstate žalobou podanou proti správcovi podľa § 87 ods. 8 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

17. Vzhľadom na vyslovené právne závery a s odkazom na záver súdov nižšej inštancie, že žalobca si u žalovaného správcu uplatnil pohľadávku proti podstate až e-mailom dňa 19. apríla 2016 (s ktorým sa dovolací súd stotožňuje, nakoľko doručenie rozhodnutia správcu dane účastníkovi daňového konania, proti ktorému je možné podať opravný prostriedok, samo osebe nepredstavuje uplatnenie pohľadávky proti podstate u správcu, ako to mylne prezentuje v celom priebehu predmetného sporu žalobca), dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu (a aj súdu prvej inštancie) nesprávne právne posúdenie veci. Konajúce súdy nesprávne posúdili lehotu, do ktorej môže veriteľ uplatniť u správcu pohľadávku proti podstate neformálnym spôsobom (t. j. s uvedením jej právneho dôvodu a výšky), keď sa nesprávne vysporiadali so skutočnosťou, že po zverejnení oznámenia správcu v Obchodnom vestníku podľa § 96 ods. 2 ZKR, zákon upravuje osobitný postup, a to vrátane uplatnenia predtým neuplatnenej pohľadávky proti podstate, keď právo podať námietky podľa § 96 ods. 3 ZKR má aj ten, kto o sebe tvrdí, že je veriteľom pohľadávky proti podstate (v danom prípade žalobca), a že jeho pohľadávka má byť zaradená do zoznamu pohľadávok proti oddelenej podstate a uspokojená s príslušnej oddelenej podstaty (§ 96 ods. 4 ZKR).

17.1. Súd nižšej inštancie nesprávne dospeli k záveru, že veriteľ môže podať žalobu podľa § 87 ods. 8 ZKR aj vtedy, ak nepodá námietku proti zoznamu pohľadávok proti podstate vypracovanom správcom a zverejnenom v Obchodnom vestníku. Takýto záver by bol opodstatnený jedine v prípade, že takáto žaloba bola podaná pred zverejnením oznámenia podľa § 96 ods. 2 ZKR. V predmetnom spore sa však o taký prípad nejednalo. Pozornosti konajúcich súdov zároveň ušla podstatná skutočnosť v nadväznosti na záver vyslovený v bode 19. odôvodnenia rozsudku okresného súdu - v zmysle ktorého „*žalobu podľa § 96 ods. 6 možno podať vtedy, ak právny dôvod, poradie alebo jej výška neboli určené podľa § 87, alebo ak takéto konanie neprebíha*“ – že žalobca podal žalobu až po márnom uplynutí lehoty na podanie námietok podľa § 96 ods. 3 ZKR, a to napriek tomu, že zverejnenie oznámenia správcu podľa § 96 ods. 2 ZKR obsahovalo poučenie podľa § 96 ods. 3 a ods. 4 ZKR.

18. Záverom dovolací súd dáva do pozornosti, že:

- rozhodnutie najvyššieho súdu (ako súdu odvolacieho) z 13. septembra 2011, sp. zn. 1Obo/19/2011, ktorým v predmetnom spore argumentoval žalobca, bolo vydané v konaní vedenom podľa zákona o konkurze a vyrovnaní, pričom definícia pohľadávok proti podstate obsiahnutá v ustanovení § 31 ods. 3 ZKV je odlišná od právnej úpravy pohľadávok proti podstate obsiahnutej v ustanovení § 87 ZKR v znení účinnom od 1. januára 2012 z čoho vyplýva, že nemožno automaticky vychádzať z predmetného rozhodnutia, ale jedine vtedy, ak by závery z neho vyplývajúce boli aplikovateľné na aktuálnu právnu úpravu;

- súd prvej inštancie vyzval žalovaného na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 10,-- eur (ktorý žalovaný zaplatil) napriek tomu, že je *ex lege* oslobodený od platenia súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 v spojení s ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, a preto bude povinnosťou okresného súdu v ďalšom konaní postupom

podľa § 11 ods. 1 uvedeného zákona predmetný súdny poplatok žalovanému vrátiť.

19. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky dovolacím súdom doposiaľ nevyriešenej (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

20. V ďalšom konaní sú súd prvej inštancie a odvolací súd viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

21. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

70.

ROZHODNUTIE

Pre posúdenie pohľadávky veriteľa ako podriadenej pohľadávky v zmysle ustanovenia § 95 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“) sa pri jednoznačnom preukázaní spriaznenosti veriteľa s úpadcom v zmysle ustanovenia § 9 ods. 3 ZKR zohľadňuje jedine časové hľadisko vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu. Moment vyhlásenia konkurzu je zároveň relevantný iba v súvislosti s tým, či bol vyhlásený pred účinnosťou novely ZKR realizovanou zákonom č. 348/2011 Z. z. alebo po nej. Otázka času vzniku pohľadávky je z tohto dôvodu irelevantná.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. mája 2020, sp. zn. 4Obdo/43/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 31. mája 2018, č.k. 7Cbi/7/2016-153 žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v celom rozsahu. Medzi stranami sporu nebolo sporné, že dôvody popretia pohľadávky nesmerujú ani k právnomu dôvodu vzniku, ani k výške, ale výlučne a iba k poradiu uspokojenia, a to z dôvodu zistenej spriaznenosti veriteľa a úpadcu. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že veriteľ si po vyhlásení konkurzu na majetok úpadcu v zákonnej lehote prihlásil svoju pohľadávku titulom poskytnutia financovania na základe Zmluvy o poskytnutí úveru, a to prihláškou zabezpečenej pohľadávky. Pôvodný správca konkurznej podstaty úpadcu (ďalej aj „správca úpadcu“) poprel uvedenú pohľadávku, čo do poradia jej uspokojenia s odkazom na ustanovenie § 95 ods. 3 ZKR. Zároveň z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca ako spoločník má kvalifikovanú väčšinu, t. j. má viac ako 5% na hlasovacích právach úpadcu, a teda má aj reálnu možnosť uplatňovania vplyvu na riadení úpadcu práve dojednaním rozdielneho určenia výšky obchodného podielu a rozsahu hlasovacích práv v nadväznosti na rozhodovanie, resp. prijímanie uznesení valného zhromaždenia. S poukazom na uvedené závery súdom prvej inštancie bola preukázaná spriaznenosť žalobcu s úpadcom podľa § 9 ods. 3 ZKR, v čoho dôsledku pohľadávky žalobcu môžu byť uspokojované iba v poradí podriadených pohľadávok. Ak teda bola pohľadávka žalobcu čo do poradia prihlásená ako „iná pohľadávka“, bolo popretie poradia tejto pohľadávky zo strany správcu dôvodné, pričom sa súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí vysporiadal aj s argumentáciou aplikovania prechodných ustanovení zákona č. 348/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2012, ktorým bola zavedená kategória podriadených pohľadávok v spojitosti so spriaznenými osobami. Okresný súd vzhľadom k uvedenému uzavrel, že žalobca neosvedčil právo na určenie iného poradia uplatnenej pohľadávky prihlásenej do konkurzu na majetok úpadcu v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8R/2/2014 z hľadiska poradia a preto žalobu zamietol.

2. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo odvolací súd“) rozsudkom z 15. januára 2019, č. k. 1CoKR/75/2018-198, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie stotožniac sa s dôvodmi uvedenými v napadnutom rozsudku. Pre zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uviedol, že konkurz na majetok úpadcu bol vyhlásený 31. októbra 2015, pričom z textu ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR (v znení účinnom k 31. októbru 2015) jednoznačne vyplýva, že pri konštatovaní spriaznenosti veriteľa s úpadcom je potrebné jeho pohľadávky čo do poradia zaradiť medzi pohľadávky, ktoré sa uspokojujú ako podriadené. Nestotožnil sa preto s argumentáciou žalobcu spočívajúcej v tom, že uvedené ustanovenie sa stalo účinným pri posudzovaní pohľadávky žalobcu ku dňu jej vzniku až od 1. januára 2012. Pri posudzovaní poradia pohľadávky žalobcu sa skúma postavenie žalobcu a jeho nárokov vo vzťahu

k úpadcovi, pričom z dikcie ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR (v znení účinnom k 31. októbru 2015) jasne vyplýva, že ako podriadená pohľadávka sa uspokojí aj pohľadávka, ktorá patrí alebo patrila veriteľovi, ktorý je alebo bol spriaznený s úpadcom a na prípadné zabezpečenie týchto pohľadávok zabezpečovacím právom sa v konkurze neprihliada. Vzhľadom k uvedenému je preto nepochybné, že osoba žalobcu je spriaznená s dlžníkom, teda jej pohľadávky majú charakter podriadených pohľadávok a odvolací súd preto vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) včas dovolanie a navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil alebo aby zrušil rozsudok krajského súdu, ako i rozsudok okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Prípustnosť dovolania dovolateľ odôvodnil ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“) pričom za nesprávne právne posúdenie považoval aplikáciu ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR vo veci konajúcimi súdmi. Podľa názoru dovolateľa pri správnom právnom posúdení mali súdy dospieť k záveru, že sa na prihlásenú pohľadávku ustanovenie § 95 ods. 3 ZKR nevzťahuje. Uvedené ustanovenie, ktoré sa stalo účinným od 1. januára 2012, sa podľa žalobcu netýka pohľadávok vzniknutých pred 1. januárom 2012, ale iba pohľadávok vzniknutých po 1. januári 2012. Túto pojmovú nepresnosť ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR (resp. legislatívnu medzeru) si všimol aj zákonodarca, ktorý až následnou novelou účinnou od 1. januára 2016 spresnil jeho znenie tým, že do neho explicitne zakotvil legislatívny termín „vznik pohľadávky“ a prikázal skúmať spriaznenosť veriteľa a dlžníka už od momentu vzniku pohľadávky. Nakoľko však znenie ustanovenia § 95 ZKR účinné do 1. januára 2012 takéto pravidlo skúmania pohľadávok už od momentu ich „vzniku“ neobsahovalo a keďže prihlásená pohľadávka žalobcu vznikla už dňa 2. augusta 2010, novelizované ustanovenie § 95 ods. 3 ZKR sa prihlásenej pohľadávky vôbec netýka. Zo skutkových okolností prípadu je totiž zrejmé, že k uzatvoreniu zmluvy o poskytnutí úveru, k samotnému poskytnutiu úveru a tým i vzniku pohľadávky na vrátenie úveru došlo ešte dňa 2. augusta 2010. Súd bol preto podľa názoru dovolateľa povinný prihliadnuť na skutočnosť, že k vzniku pohľadávky žalobcu došlo ešte dňa 2. augusta 2010, teda v čase, kedy predmetné ustanovenie § 95 ods. 3 ZKR nebolo súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a nadobudlo účinnosť až o takmer dva roky neskôr, ako došlo k vzniku pohľadávky žalobcu.

5. Žalovaný vo svojom vyjadrení uviedol, že zákonodarca novelou č. 348/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2012 zaviedol novú skupinu tzv. *quasi* podriadených pohľadávok, pričom spriaznenosť týchto pohľadávok je prísna a absolútna. To znamená, že všetky pohľadávky veriteľov (bez obmedzenia), ktoré sú (v prítomnosti – rozumej čas prihlasovania do konkurzu) alebo boli v minulosti majetkom spriazneného veriteľa, ktorý ich následne postúpil napríklad aj na nespriazneného veriteľa, sa v konkurze uspokojia ako podriadené. Argumentáciu žalobcu považoval za nesprávnu, keď tento pravdepodobne účelovo opomenul, že inštitút *quasi* podriadených pohľadávok bol do ZKR inkorporovaný novelou č. 348/2011 Z. z., ktorá bola účinná už v čase vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka a snaží sa navodiť dojem, že *quasi* podriadené pohľadávky sa považujú za spriaznené až v konaniach začatých po 1. januári 2016, čo však nie je pravda. Pri porovnaní dikcie ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR účinného do 31. decembra 2015, ktorá pojednávala o pohľadávke, „ktorá patrí alebo patrila veriteľovi, ktorý je alebo bol spriaznený s úpadcom“ s dikciou § 95 ods. 3 ZKR účinného od 1. januára 2016, ktorá pojednáva o podriadenej pohľadávke, „ktorá patrí alebo patrila veriteľovi, ktorý je alebo kedykoľvek od vzniku pohľadávky bol spriaznený s úpadcom“, vidieť, že sa nejedná o materiálny ani kvalitatívny rozdiel, ale skôr o legislatívno-technické spresnenie. Obe časové verzie dotknutého ustanovenia tak považujú za podriadené pohľadávky tie, ktoré sú alebo boli (v minulosti) pohľadávkami veriteľov spriaznených s úpadcom a preto platí, že pohľadávka žalobcu je podriadená bez ohľadu na to, ktorú časovú verziu ZKR na túto

pohľadávku aplikujeme. Vzhľadom k uvedenému žalovaný navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol, resp. zamietol a priznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania.

6. Žalobca následne doručil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) dňa 23. apríla 2020 vyjadrenie, v ktorom oznámil dovolaciemu súdu „závažné skutočnosti týkajúce sa prvostupňového, ako aj druhostupňového súdneho konania, ktoré predchádzalo vydaniu rozhodnutia okresného súdu sp. zn. 7Cbi/7/2016 sudkyňou JUDr. K. B., ako aj vydaniu právoplatného rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 1CoKR/75/2018 v senáte JUDr. E. P., pričom z týchto skutočností presvedčivo vyplýva, že obe uvedené rozhodnutia pravdepodobne boli vydané v neprospech M. i. b. v dôsledku trestných činov korupcie spáchaných uvedenými sudcami v dôsledku zasahovania do ich nezávislosti bývalým podpredsedom okresného súdu JUDr. V. S., pričom všetci títo sudcovia boli zainteresovaní a konali v prospech Mgr. M. K.“ Uvedený rozsudok okresného súdu podľa článku zo dňa 12. 03. 2020, ktorý vyšiel na portáli Aktuality pod názvom „*Prečo zadržali Kočnerových sudcov: za peniaze a darčeky rozsudky na želanie*“, nemala písať sudkyňa JUDr. K. B., ale advokátka a konkurzná správkyňa Mgr. E. T. M., pričom ako úplatok za tento rozsudok mala slúžiť kabelka, ktorú dal sudkyňi JUDr. K. B. sudca JUDr. V. S. Uvedený článok zároveň uvádzal, že aj pri inej pohľadávke chcel Mgr. M. K. zabezpečiť expresné vybavenie odvolania na krajskom súde a advokát JUDr. M. M. mal v tejto veci kontaktovať sudcu krajského súdu JUDr. E. P., pričom ten si vraj vypýtal úplatok vo výške niekoľko desiatok tisíc eur. Mgr. M. K. mal ponúknuť, že vyplatí maximálne polovicu, na čo mal tento sudca krajského súdu prikývnuť a dané odvolanie zamietol. Napriek tomu, že uvedené sa netýkalo tohto konkrétneho konania, podľa žalobcu je žiaľ nutné konštatovať, že aj v odvolacom senáte v tomto konaní vystupoval ako člen odvolacieho senátu zmienený sudca krajského súdu prepojený na Mgr. M. K. Relevantné indicie preto podľa žalobcu nasvedčujú možnej trestnej činnosti vo vzťahu k incidenčnému konaniu žalobcu, ktoré je predmetom tohto dovolacieho konania. Žalobca poukázal na to, že z vyššie uvedeného je zrejmé, že dovolaním napadnuté rozhodnutia okresného a krajského súdu boli vysoko pravdepodobne vydané v neprospech žalobcu nie v dôsledku objektívneho posúdenia prípadu a predloženej právnej argumentácie, ale v dôsledku trestných činov korupcie spáchaných uvedenými sudcami v dôsledku zasahovania do ich nezávislosti bývalým podpredsedom okresného súdu, pričom všetci títo sudcovia boli zainteresovaní a konali v prospech Mgr. M. K. Žalobca preto žiadal, aby dovolací súd využil ustanovenie § 449 ods. 3 C.s.p. tak, že zmení napadnutý rozsudok krajského súdu a určí, že predmetná pohľadávka sa považuje za zistenú v poradí ako zabezpečená pohľadávka.

7. K tomuto podaniu sa vyjadril žalovaný, ktorý uviedol, že žalobca spochybňuje napadnutým dovolaním rozsudok odvolacieho súdu prostredníctvom osoby jedného z členov senátu, ktorý je v súčasnosti obvinený v inej trestnej veci, pričom uvedený rozsudok vydal krajský súd pomerom hlasov 3:0 a zo žalobcom predložených podkladov nevyplýva žiadne trestné stíhanie v súvislosti s napadnutým rozsudkom krajského súdu. Podľa jeho názoru, akokoľvek závažné sú podozrenia uvedené žalobcom v jeho podaní, tieto nezakladajú žiadny dovolací dôvod uvedený v príslušných ustanoveniach Civilného sporového poriadku. Žalobcom uvedené skutočnosti môžu zakladať nanajvýš dôvod na obnovu konania (§ 397 písm. c/ C. s. p.) a pokiaľ sa v trestnom konaní preukáže, že súdne rozhodnutia vydané vo vzťahu k pohľadávke prihlásenej žalobcom do konkurzu na majetok úpadcu boli vydané v neprospech žalovaného (resp. v neprospech správcu) v dôsledku trestného činu sudcu, príp. iných účastníkov konania alebo tretích osôb, správca ako poškodený sám podá návrh na obnovu konania. O opatrnosti správcu v tejto veci má svedčiť aj skutočnosť, že rozvrh výťažku zo speňaženia majetku v konkurze vedenom na majetok úpadcu odmietol vykonať už v mesiaci marec 2019, kedy došlo k právoplatnému ukončeniu všetkých incidenčných sporov, a tento stav pretrváva. Na osobnom stretnutí správca mal tiež informovať právneho zástupcu žalobcu, že k rozvrhu výťažku nepristúpi až do definitívneho vyriešenia akýchkoľvek podozrení. Zároveň sa

opätovne vyjadril k podstate dovolania žalobcu založeného na dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. a poukázal na skutočnosť, že žalobca počas celého konania účelovo menil svoju argumentáciu, keď pôvodne namietal, že nie je spriaznenou osobou s úpadcom (č. 1. 3 spisu), pričom uviedol, že jeho podiel na základnom imaní úpadcu je len 1,13%, a následne po preukázaní skutočnosti, že v skutočnosti disponuje až 5% obchodným podielom na základnom imaní úpadcu už nerozporoval svoje postavenie spriaznenej osoby s úpadcom (napr. aj v podanom odvolaní), ale argumentáciu zameril na posúdenie namietaného sporného výkladu ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR. Záverom svojho vyjadrenia uviedol, že samotný dovolací návrh žalobcu, tak ako ho naformuloval, je nevykonateľný. V kontexte uvedeného opätovne požiadal dovolací súd, aby podané dovolanie odmietol, resp. zamietol.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala strana, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nedôvodné.

9. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p., dovolanie je prípustné voči rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí výlučne do právomoci odvolacieho súdu (viď k tomu napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd, bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v jednotlivých ustanoveniach Civilného sporového poriadku (obdobne aj I. ÚS 438/2017).

10. Prípustnosť dovolania v danej veci bola žalobcom vyvodzovaná ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

10.1. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

10.2. Za právnu otázku, ktorá doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte vyriešená, považoval dovolateľ otázku, či je možné aplikovať ustanovenie § 95 ods. 3 ZKR v znení účinnom od 1. januára 2012, určujúcim pohľadávky spriazneného veriteľa za podriadené pohľadávky, aj na pohľadávky vzniknuté pred 1. januárom 2012.

11. Žalobcom v dovolaní nastolenú otázku dovolací súd doposiaľ výslovne neriešil. Žalobca preto dôvodne uvádza, že jeho dovolanie je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Po tomto závere pristúpil dovolací súd k posúdeniu, či je dovolanie žalobcu aj dôvodné, to znamená, či napadnutý rozsudok skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

12. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, keď súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo keď síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo keď zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

13. Podľa § 95 ods. 3 ZKR účinného od 1. januára 2012 do 31. decembra 2015, tak isto ako podriadená pohľadávka sa uspokojí tiež zmluvná pokuta a pohľadávka, ktorá patrí alebo patrila veriteľovi, ktorý je alebo bol spriaznený s úpadcom; na prípadné zabezpečenie týchto pohľadávok zabezpečovacím právom sa v konkurze neprihliada.

13.1. Podľa § 95 ods. 3 ZKR účinného od 1. januára 2016 do 31. decembra 2017, tak isto ako podriadená pohľadávka sa uspokojí tiež zmluvná pokuta a pohľadávka, ktorá patrí alebo patrila veriteľovi, ktorý je alebo kedykoľvek od vzniku pohľadávky bol spriaznený s úpadcom (ďalej len "spriaznené pohľadávky"); na prípadné zabezpečenie týchto pohľadávok zabezpečovacím právom sa v konkurze neprihliada.

13.2. Podľa § 206a ZKR účinného od 1. januára 2012, konania začaté pred 1. januárom 2012 sa dokončia podľa doterajších predpisov, ak odsek 2 neustanovuje inak.

14. V zmysle dôvodovej správy sa novelou ZKR realizovanou zákonom č. 348/2011 Z. z., ktorá do ustanovenia § 95 doplnila odsek 3, zaviedla nová podriadená trieda veriteľov, ktorých uspokojenie sa podriaďuje uspokojeniu ostatných veriteľov. Do tejto triedy sa zaradili veritelia, ktorí sú spriaznení s dlžníkom. Títo veritelia negatívnym spôsobom ovplyvňujú priebeh konkurzného konania, a to na úkor ostatných veriteľov, ktorí nie sú spriaznení s dlžníkom. Predchádzajúca právna úprava nevylučovala, v praxi to bolo dokonca bežné, že v konkurze ako významní veritelia vystupujú buď samotní štatutári, prípadne osoby priamo prepojené s akcionárom dlžníka alebo štatutárom dlžníka. Záujmom týchto osôb však nebolo dosiahnuť čo najvyššiu mieru uspokojenia veriteľov, ale zachovať v právnych vzťahoch *status quo*, ktorý bol založený pred vyhlásením konkurzu. Odhliadnuc od toho spriaznení veritelia mali spravidla možnosť ovplyvňovať podnikanie dlžníka pred vyhlásením konkurzu, prípadne z tohto podnikania profitovať, pričom bežní veritelia takúto možnosť nemali. Nová trieda zohľadňuje aj túto skutočnosť. Nová trieda tzv. spriaznených veriteľov vychádza z konceptov, ktoré sú upravené v zahraničných právnych úpravách, či už v nemeckej právnej úprave, prípadne v anglosaských právnych úpravách.

15. Dovolateľ tvrdí, že pre posúdenie pohľadávky ako spriaznenej, a teda zaradenej medzi podriadené pohľadávky je rozhodný okamih vzniku samotnej pohľadávky, pričom viazanie pohľadávky na takto určené separačné kritérium odôvodňuje následnou legislatívnou úpravou textu vo veci aplikovaného ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR, a to doplnením slovného spojenia „alebo kedykoľvek od vzniku pohľadávky“. Táto legislatívna zmena má podľa dovolateľa potvrdzovať jeho záver o tom, že spriaznenosť veriteľa a dlžníka je potrebné skúmať k momentu vzniku samotnej pohľadávky, keď túto povinnosť súdu zákonodarca explicitne zakotvil práve týmto doplnením textu zákona.

16. Dovolací súd s takýmto výkladom ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR dovolateľom nesúhlasí a uvádza, že nie je možný iný výklad uvedenej legislatívnej zmeny, ako ten, že sa jedná len o spresňujúcu formuláciu interpretačnej povahy, ktorá v zásade ani nebola nevyhnutná. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje aj na závery odbornej literatúry, v zmysle ktorej „podľa formulácie v znení účinnom do 1. januára 2016 z hľadiska časového môžeme identifikovať dve skupiny podriadených pohľadávok. Do prvej skupiny zaraďujeme pohľadávky, ktoré patrili veriteľovi, ktorý v čase uplatnenia pohľadávky v konkurze nebol spriaznený s úpadcom, ale v minulosti tento veriteľ bol spriaznenou osobou alebo jeho pohľadávka, ktorú nadobudol, patrila inému veriteľovi, ktorý bol spriaznený s úpadcom. Do druhej skupiny zaraďujeme pohľadávky, ktoré v čase ich uplatnenia v konkurze patria veriteľovi spriaznenému s úpadcom a preto ich „právna minulosť“ je právne irelevantná. Preformulovaná právna úprava nič neprináša a vyjadruje len to, že časový úsek, kedy patrila pohľadávka veriteľovi (prvá skupina) spriaznenému s úpadcom, je právne irelevantná“ (viď *ĎURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii, Komentár, 3. vydanie, Praha: C. H. Beck, 2019, str. 762*).

16.1. Zároveň nad rámec uvedeného neušlo pozornosti dovolacieho súdu, že samotný žalobca v rámci argumentácie vo svojej sťažnosti smerovanej na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu z 20. októbra 2015, č. k. 8R/2/2014-3459, ktorým zastavil reštrukturalizačné konanie na majetok dlžníka, začal na jeho majetok konkurzné

konanie a vyhlásil konkurz a stanovil správcu dlžníka, uviedol, že „vyhlásenie konkurzu sťažovateľa *l de facto* zbavuje hodnoty obchodného podielu, ktorý má v dlžníkovi, keďže sťažovateľ bude v konkurze disponovať procesným režimom podriadeného veriteľa v kontexte novely ZKR účinnnej od 1. januára 2012, ktorá vykazuje znaky pravej retroaktivity, keďže neobsahuje prechodné ustanovenia a sťažovateľ by ani vzdaním sa obchodného podielu v pred účinnosťou novely nestratil status podriadeného veriteľa, ktorým je podľa novely každý veriteľ, ktorý je alebo v minulosti bol spriaznenou osobou s dlžníkom. Okrem toho, v konkurze pravdepodobne dôjde k nižšiemu rozsahu uspokojenia pohľadávok sťažovateľa voči dlžníkovi a dôjde tak k ukráteniu pohľadávok sťažovateľa oproti plánovanému uspokojeniu v reštrukturalizácii“ (č. 1. 117 súdneho spisu, z nálezu ústavného súdu z 10. augusta 2016, sp. zn. II. ÚS 118/2016, ktorým ústavný súd nevyhovел sťažnosti žalobcu). Z uvedeného je zrejmé, že samotný dovolateľ si bol už v roku 2016 vedomý toho, že v konkurznom konaní bude podriadeným veriteľom.

17. Dovolateľ je a bol aj v čase vzniku predmetnej pohľadávky, ako aj v čase vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu a prihlásenia si svojej pohľadávky, spriaznenou osobou vo vzťahu k úpadcovi (§ 9 ods. 3 ZKR). Zákon č. 348/2011 Z. z. pri zavedení inštitútu podriadených pohľadávok, medzi ktoré zaradil aj pohľadávky veriteľov, ktorí sú spriaznení s dlžníkom, vo svojich prechodných ustanoveniach jednoznačne uviedol, že konkurzné konania začaté pred 1. januárom 2012 sa dokončia podľa doterajších predpisov. Je preto zrejmé, že táto novela ZKR pôsobí *pro futuro* len na konkurzné konania začaté po jej účinnosti. Za rozhodujúce kritérium pre posúdenie pohľadávky ako podriadenej je preto potrebné považovať moment vyhlásenia konkurzu, a to jedine v súvislosti s tým, či bol vyhlásený pred účinnosťou uvedenej novely alebo po nej. Iné rozlišovacie kritérium neexistuje, a preto ani legislatívne spresnenie ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR účinného od 1. januára 2016 nemá žiadny vplyv na posudzovanie pohľadávok veriteľov, ktorí sú alebo kedykoľvek v minulosti boli spriaznení s dlžníkom, ako pohľadávok poriadenej. Otázka času vzniku pohľadávky je preto irelevantná. Nakoľko predmetné konkurzné konanie začalo až po účinnosti spomenutej novely, pohľadávka žalobcu je podriadená bez ohľadu na to, ktorú časovú verziu ZKR na túto pohľadávku aplikujeme. Keďže žalobca bol spriaznený s úpadcom od prvého dňa konkurzného konania a je s ním spriaznený nepretržite doposiaľ, jeho pohľadávka sa preto považovala za spriaznenú od momentu, kedy si ju žalobca ako veriteľ prihlásil do konkurzného konania. Dôvody zavedenia takto prísnej právnej úpravy zákonodarca odôvodnil v dôvodovej správe k zákonu č. 348/2011 Z. z. Vzhľadom k uvedenému dovolací súd tak nemá žiadny priestor pre odlišné právne posúdenie žalobcom prihlásenej pohľadávky, ako uviedli súd prvej inštancie a odvolací súd vo svojich rozhodnutiach.

18. S poukazom na uvedené dovolací súd konštatuje, že pre posúdenie pohľadávky veriteľa ako podriadenej pohľadávky v zmysle § 95 ods. 3 ZKR sa pri jednoznačnom preukázaní spriaznenosti veriteľa s úpadcom v zmysle § 9 ods. 3 ZKR zohľadňuje jedine časové hľadisko vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu. Moment vyhlásenia konkurzu je zároveň relevantný iba v súvislosti s tým, či bol vyhlásený pred účinnosťou novely ZKR realizovanou zákonom č. 348/2011 Z. z. alebo po nej. Otázka času vzniku pohľadávky je preto irelevantná.

19. Najvyšší súd vzhľadom na všetko uvedené dospel k záveru, že konajúce súdy vec správne právne posúdili, keď považovali žalobcom uplatnenú pohľadávku, ako pohľadávku veriteľa, ktorý je spriaznený s dlžníkom, za podriadenú pohľadávku v zmysle § 95 ods. 3 ZKR zohľadniac jedine skutočnosť, že ak je v spore preukázaná spriaznenosť žalobcu s úpadcom (čo v predmetnom konaní jednoznačne bola), pre posúdenie pohľadávky ako podriadenej má význam jedine časové hľadisko vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu.

20. S ohľadom na to, že právna úprava dovolacieho konania je pomerne striktná v otázke, do kedy je možné podľa § 434 C. s. p. meniť dovolacie dôvody a dopĺňať ich (len do uplynutia lehoty

na podanie dovolania), v akom obmedzenom rozsahu možno v zmysle § 435 C. s. p. uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany (iba skutočnosti a dôkazy na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania) a v neposlednom rade v otázke viazanosti dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi v zmysle § 440 C. s. p. a skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd v zmysle § 442 C. s. p. (čo mu neumožňuje v dovolacom konaní vykonávať v intenciách už uvedených zákonných ustanovení dokazovanie), považuje dovolací súd za potrebné nad rámec všetkého uvedeného uviesť (a to najmä vo vzťahu k vyjadreniu žalobcu doručenému dovolaciemu súdu dňa 23. apríla 2020), že žalobca podal svoje dovolanie (iba) z dôvodu podľa § 432 C. s. p. (pričom prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.). Pri jednoznačnom vymedzení dovolacieho dôvodu spočívajúcom výlučne v namietanom nesprávnom právnom posúdení konkrétnej dovolateľom vymedzenej otázky odvolacím súdom, zákon pre dovolací súd nevytvára akýkoľvek priestor a možnosť na zaoberanie sa skutočnosťami uvedenými žalobcom, a to aj napriek tomu, že sa týkajú tak závažných podozrení, o akých dovolateľ informoval dovolací súd. Dovolací súd je viazaný dovolacím dôvodom vymedzeným samotným dovolateľom bezvýhradne, preto jeho jediným oprávnením v tejto veci bolo zodpovedanie dovolateľom nastolenej právnej otázky, ktorú vyriešil tak, ako je uvedené v bodoch 17. až 19. odôvodnenia tohto rozhodnutia. Dovolací súd v tomto smere môže len skonštatovať, že v prípade, ak sa dovolateľom uvádzané skutočnosti a podozrenia preukážu, tieto môžu byť dôvodom prípustnosti žaloby na obnovu konania v zmysle ustanovenia § 397 písm. c/ C. s. p.

21. Nakoľko dovolanie smeruje proti vecne správne mu rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd dovolanie žalobcu podľa ustanovenia § 448 C. s. p. ako nedôvodné zamietol.

22. O trovách konania rozhodol dovolací súd v zmysle § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. a žalovanému, ktorý bol v dovolacom konaní úspešný priznal náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.